

18
53758
53767
Φ. ΒΟΥΣΒΟΥΝΗ — Θ. ΣΤΑΥΡΟΥ

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1961

Δωδεκά

10,30

Δωδεκά μετὰ τὸ πέντε.
ἕξ. Τρεῖς ἕξ.

9.10

07

Δωδεκά μετὰ τὸ πέντε
ἕξ. Τρεῖς ἕξ.

Βασιλεὺς, βασιλεύς

60
2

65

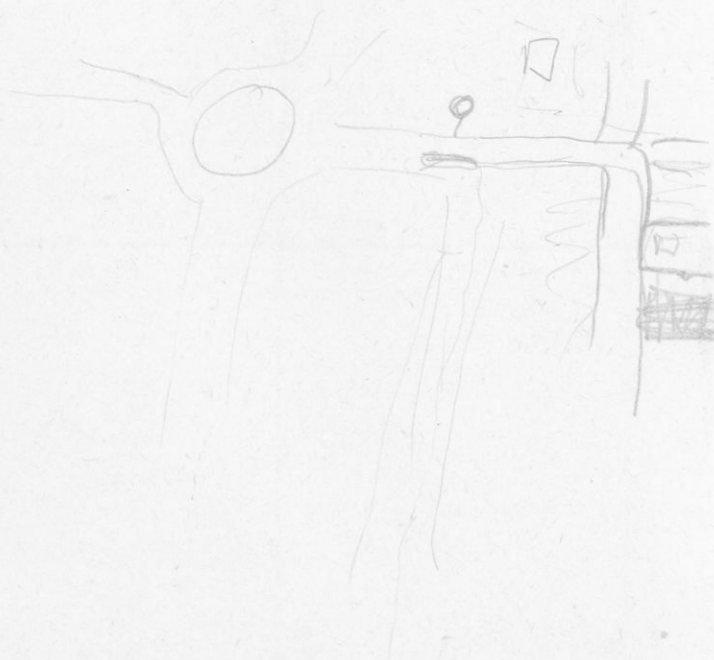
42
5

60

~~Ολνι~~

Ρίμνι 12
Pyodion.

Λάβω. Γκ. Τόπος

46113

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ

1. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ
2. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ*

1. ΤΟ ΔΡΑΜΑ ΚΑΙ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΟΥ

Τὸ δράμα εἶναι ἐν τῶν τριῶν μεγάλων εἰδῶν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ ποιητικοῦ λόγου. Τὰ ἄλλα δύο εἶναι τὸ ἔπος καὶ ἡ λυρική ποίησις.

Ἔργον θεατρικόν, προωρισμένον κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς του πάντοτε διὰ παράστασιν καὶ ὄχι δι' ἀπλῆν ἀνάγνωσιν, τὸ δράμα ἦτο καλλιτέχνημα σύνθετον, διότι ἐκτὸς τοῦ λόγου, ὅστις ἦτο τὸ κύριον ὄργανον τῆς καλλιτεχνικῆς του ἐκφράσεως, ἦτο ἀπαραίτητος εἰς τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν ἐκτέλεσίν του ἡ συνδρομὴ καὶ ἄλλων τεχνῶν, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ὀρχήσεως. Ὡρισμένα μέρη του ἐμελοποιοῦντο ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ καὶ ἤδοντο ὑπὸ προσώπων ἀποτελούντων Χορόν, συνωδεύοντο δὲ καὶ ὑπὸ ὀνθμικῶν κινήσεων ἢ καὶ πραγματικῆς ὀρχήσεως.

Πάντως ὅμως κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον τὸ δράμα ἦτο ἔργον ποιητικόν, δηλαδὴ λογοτεχνικόν. Οἱ ἀρχαῖοι ἐν τούτοις τὸ ὠνόμασαν δράμα (ἐκ τοῦ δ ρ ἄ ω - δ ρ ῶ = πράττω), διότι δι' αὐτοὺς ἦτο κυρίως κάτι τὸ δ ρ ῶ μ ε ν ο ν, ἦτοι πράξις, καὶ δῆ, ὅπως θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἱεροπραξία, ἱεροτελεστία.

Εἰς ὠρισμένας ἱεροτελεστίας, π. χ. εἰς τὰ Ἑλευσίνια μυστήρια, οἱ παριστάμενοι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἤκουον τὰ λεγόμενα καὶ τὰ ᾄδόμενα, ἔβλεπον καὶ ἱερὰς συμβολικὰς πράξεις, τὰς ὁποίας ὠνόμαζον δ ρ ῶ μ ε ν α. Ταῦτα δὲν ἦσαν δράματα, πρωτότυπα δηλαδὴ καὶ ἐλεύθερα καλλιτεχνικὰ δημιουργήματα, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα θὰ κατεβάλλετο προσπάθεια νὰ ἐκτελῶνται ἐκάστοτε πιστῶς, κατὰ ὠρισμένον τυπικόν, διότι ἐπιστεύετο ὅτι οὕτως ὁ θρησκευτικὸς σκοπός, διὰ τὸν ὅποιον ἐγίνοντο, θὰ ἐπραγματοποιεῖτο εὐκολώτερον· πάντως ὅμως ἀναλογία τις μεταξὺ τῶν δρωμένων τούτων καὶ τοῦ γεννωμένου δράματος ὑπῆρχε καὶ ἡ ὁμοιότης αὕτη θὰ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ καθιερωθῇ τὸ ὄνομα δ ρ ᾱ μ α διὰ τὸ νέον τοῦτο ποιητικὸν εἶδος.

Τοῦ ἔπους ὑπόθεσις ἦσαν τὰ κ λ έ α ἄ ν δ ρ ῶ ν, δηλαδὴ καὶ ἐκεῖ

* Τοῦ Θ. Σταύρου.

δραῖσις κυρίως· τὸ λυρικὸν ποίημα ἐκφράζει συναισθήματα, ἀλλ' οὐχὶ σπανίως ἐξυμνεῖ ἢ ἀφηγεῖται — ἂν καὶ κατὰ τρόπον διάφορον τοῦ ἔπους — πράξεις. Τὴν δραῖσιν ὁμως αὐτήν, τὰς πράξεις αὐτάς, οἱ ἀκροαταὶ τοῦ ἐπικοῦ ἢ λυρικοῦ ἔργου δὲν τὰς βλέπουν ἐνώπιόν των· βλέπουν καὶ ἀκούουν τὸν ποιητὴν ἢ τὸν ῥαψωδὸν ἀπαγγέλλοντα, ἀφηγούμενον, βλέπουν καὶ ἀκούουν τὸν ἐκτελεστήν τοῦ λυρικοῦ ὅσματος ἢ τοὺς ἐκτελεστάς, τὸν Χορὸν — ἂν πρόκειται περὶ λυρικοῦ ποιήματος χορικοῦ — ἄδοντας καὶ ἐξυμνοῦντας πράξεις. Ἀντιθέτως, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ δράματος ὁ θεατὴς ἔχει ἐνώπιόν του πρόσωπα — τοὺς ὑποκριτὰς (δηλ. τοὺς ἠθοποιούς) καὶ τοὺς χορευτάς —, τὰ ὅποια παρουσιάζονται ὡς οἱ ἥρωες τοῦ ἔργου, ὑποδύονται δηλ. ἄλλα πρόσωπα καὶ ὡς τοιαῦτα ἐνεργοῦν ὁμιλοῦντα καὶ δρῶντα. Εἰς τὸ δράμα λοιπὸν ἢ δραῖσις παρουσιάζεται ὡς ζωντανὴ πραγματικότης καὶ ὄχι ὡς θέμα ἀφηγήσεως.

Ὑπῆρχον δὲ εἰς τὴν ἀρχαιότητα τριῶν εἰδῶν δράματα : ἡ τραγωδία, τὸ σατυρικὸν δράμα καὶ ἡ κωμωδία.

Ἡ τραγωδία εἶναι τὸ σοβαρὸν, σεμνὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς δράμα. Οἱ ποιηταὶ τῆς ἡτλουν τὰ θέματά των ἀπὸ τοὺς θησανροὺς τῶν λαϊκῶν μύθων — σπανιώτατα ἀπὸ ἄλλας πηγὰς — καὶ ἐπραγματεύοντο αὐτὰ κατὰ τρόπον γεννῶντα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν εὐγενῆ καὶ ὑψηλὰ συναισθήματα· κυρίως προεκάλουν τὴν μέχρι δακρύων πολλὰκις συμπάθειάν των πρὸς τὰ δρῶντα πρόσωπα καὶ τὴν ἀνησυχίαν, τὴν ἀγωνίαν διὰ τοὺς ἀπειλοῦντας αὐτὰ κινδύνους, τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον, ὅπως ἔλεγεν ὁ Ἀριστοτέλης.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ἡ ποίησις ἐν γένει εἶναι μίμησις. Τὴν μίμησιν ὁμως δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνωμεν ὡς πιστὴν καὶ δουλικὴν ἀντιγραφὴν τῆς πραγματικότητος, ἀλλ' ὡς ἑλευθέραν δημιουργίαν καὶ σύνθεσιν τῶν στοιχείων τῆς πραγματικότητος μὲ τάσιν πρὸς ἐξιδανίκευσιν. Εἰδικώτερον ἡ τραγωδία εἶναι μίμησις πράξεως σοβαρᾶς, ἐχούσης ἀρχήν, μέσον καὶ τέλος καὶ κάποιαν ἑκτασιν, μέγεθος ἐνδύνοπτον. Ἡ μίμησις γίνεται διὰ λόγον ἢ δὲ ὁ σμ ἐ ν ο ν, ἔχοντος δηλαδὴ ῥυθμὸν, ἀρμονίαν καὶ μελωδίαν. Τὰ ἡδύσματα ταῦτα δὲν ἐγκαταστεύονται πάντα ὁμοῦ εἰς ὁλόκληρον τὸ ἔργον, ἀλλὰ κοσμοῦν τὰ διάφορα μέρη τῆς τραγωδίας, ὅπου ἕκαστον εὐαρμοστεῖ. Ἡ τραγωδία διεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν τῶν θεατῶν τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον· ὁ θεατὴς βλέπων πάσχοντα τὸν ἥρωα — ὅστις συνήθως ἔχει ὑψηλὰ καὶ εὐγενῆ αἰσθήματα καὶ τείνει πρὸς ἀνώτερα ἀγαθὰ, ἀλλὰ πίπτει διὰ σφάλμα τι ἢ ἁμαρτίαν — αἰσθά-

νεται ζωηράν συμπάθειαν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνησυχίαν διὰ τὴν τέχνην του. Ἐν τέλει ὅμως ἐπέρχεται ἡ κἀθαρσις· ὁ ποιητὴς μὲ τὴν τέχνην του δίδει τοιαύτην τροπὴν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ μύθου καὶ ἔπειτα τοιαύτην λύσιν εἰς τὸ δράμα, ὥστε ὁ ἥρωας πλῖπτει ἀξιοπρεπῶς καὶ ὑποκύπτει εἰς τοὺς νόμους τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἡθικῆς τάξεως. Ἡ ψυχὴ τοῦ θεατοῦ, ἡ ὁποία εἶχε ταραχθῇ ἀπὸ τὸν ἔλεον καὶ τὸν φόβον, καθαίρεται ἀπὸ τὰ παθήματα ταῦτα διὰ τῆς δοκιμασίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐπέρασεν, ἀνακουφίζεται καὶ καταπραΰνεται.

Τὰ γνωρίσματα ταῦτα τῆς τραγωδίας, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὴν οὐσίαν αὐτῆς, περιέλαβεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ποιητικῇ ἢ του εἰς ἓνα περίφημον ὁρισμὸν, ὅστις ἔχει ἐπὶ λέξεις ὡς ἑξῆς: Ἔστιν οὖν τραγωδία μίμησις πράξεως σπουδαίας καὶ τελείας, μέγεθος ἐχούσης, ἥδυσμένῳ λόγῳ, χωρὶς ἐκαστοῦ τῶν εἰδῶν ἐν τοῖς μορίοις, δρώντων καὶ οὐ δι' ἀπαγγελίας, δι' ἑλέου καὶ φόβου περαινούσα τὴν τῶν τοιούτων παθημάτων κάθαρσιν.

Οἱ ποιηταὶ τῶν τραγωδιῶν ἔγραφον καὶ τὰ σατυρικά δράματα. Ἐδίδον εἰς αὐτὰ ἐξωτερικὴν μορφήν ὁμοίαν πρὸς τὴν τῆς τραγωδίας καὶ ἤντλουν καὶ δι' αὐτὰ τὰ θέματά των ἀπὸ τοὺς μύθους, τοὺς ὁποίους ὅμως ἔβλεπον τώρα ὑπὸ τὴν φαιδράν των ὄψιν. Τὸ σατυρικὸν δράμα ζωηρόν καὶ εὐθυμον, προεκάλει τὸν γέλωτα, ἀλλὰ δὲν ἐκαντηρίαζε, δὲν διεκωμῶδει, δὲν ἐσατιρίζε*. Τὸ σατυρικὸν δράμα ὠνομάσθη οὕτω, διότι τὸν χορόν του ἀπετέλουν πάντοτε Σάτυροι, ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῇς ὡς κορυφαῖον ἓνα γέροντα Σειληνόν· οἱ ἀρχαῖοι τὸ ὠνόμαζον ἐνίοτε καὶ δράμα σειληνικόν.

Αἱ κωμωδίαὶ συνετίθεντο ὑπὸ εἰδικῶν ποιητῶν, τῶν κωμικῶν ποιητῶν ἢ κωμωδοποιῶν. Οὗτοι ἐλάμβανον τὰ θέματά των ἀπὸ τὴν σύγχρονον καθημερινὴν ζωὴν ἢ ἀπὸ κόσμους φανταστικούς. Ἡ κωμωδία προεκάλει καὶ αὐτὴ τὸν γέλωτα, ἀλλὰ συγχρόνως — τοῦλάχιστον ὑπὸ τὴν παλαιάν της μορφήν, ἥτοι μέχρι τοῦ 390 περίπου π. Χ. — ἔσκωπτε καὶ ἐκαντηρίαζε καὶ μάλιστα πολλάκις κατὰ τρόπον αὐστηρόν καὶ ἀμείλικτον πρόσωπα καὶ πράγματα, καταστάσεις πολιτικὰς καὶ κοινωνικὰς καὶ ιδέας, τὰς ὁποίας οἱ κωμικοὶ ποιηταὶ ἐθεώρουν πεπληρημένas καὶ ἐπικινδύνους.

* Οὕτε καὶ ἔχει σχέσηιν τινὰ ἡ λέξις σατυρικὸν πρὸς τὴν σάτιραν, λέξιν λατινικὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐσηματίσαμεν τὸ ῥῆμα σατιρίζω.

2. Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ

Ἡ ἀρχαία τραγωδία — ὅπως καὶ τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ δράματος — ἦτο, ὡς εἴπομεν, καλλιτέχνημα σύνθετον· τὰ μέσα τῆς ἐκφράσεώς της ἦσαν ὁ λόγος, ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ὄρχησις. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐκάστης τραγωδίας ἐλάμβανε μέρος ἀπαραιτήτως Χορός, ἦτοι ὅμιλος προσώπων — 12 παλαιότερον, 15 ἀπὸ τοῦ Σοφοκλέους —, ὁ ὁποῖος ἦδεν ὅλος συγχρόνως ἢ κατὰ ἡμιχόρια καὶ ἐξετέλει ὀρθομικὰς κινήσεις καὶ πραγματικὴν ὄρχησιν, μιμητικὴν πράξεων καὶ ἐκφραστικὴν ψυχικῶν καταστάσεων. Ἀμα τῇ παρόδῳ του, ἦτοι τῇ εἰσόδῳ του εἰς τὸν τόπον τῶν παραστάσεων, τὴν ὀρχήστρον, ἦδεν ἐν ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἐκαλεῖτο καὶ αὐτὸ π ἄ ρ ο δ ο ς· ἔπειτα δὲ κατὰ τὰ διαλείμματα τῶν διαλογικῶν μερῶν, τὰ ὁποῖα ἀπηγγέλλοντο, ἦδεν ἄλλα ἄσματα, τὰ λεγόμενα σ τ ἄ σ ι μ α. Τὰ χορικά ταῦτα ἄσματα ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον μὲν ἦσαν κατὰ κανόνα ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὸ προσηγνηθὲν διαλογικόν μέρος, ὡς πρὸς δὲ τὴν μορφήν ἦσαν ὅμοια πρὸς τὰ ἄλλα χορικά ἄσματα, τὰ ὁποῖα συνετίθεντο καὶ ἤδοντο καὶ πρὸς τῆς γενέσεως τῆς τραγωδίας· ἦσαν πεποιημένα εἰς ποικίλα μέτρα, δηροῦντο εἰς στροφάς καὶ ἀντιστροφάς, ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὰς στροφάς κατὰ τὸ μέτρον καὶ τὴν μελωδίαν, καὶ εἰς ἐπιδούς, ἐγράφοντο δὲ ὅπως καὶ ἐκεῖνα εἰς διάλεκτον δωρικὴν ἢ τοῦλάχιστον ἀνάμεικτον μὲ πολλὰ δωρικά στοιχεῖα. Ἐκτὸς τῶν ἁσμάτων τούτων παρενεβάλλοντο ἐνίοτε καὶ ἐντὸς τῶν διαλογικῶν μερῶν ἄλλα συντομώτερα ἄσματα, ἀδόμενα ἢ ὑπὸ τοῦ Χοροῦ καὶ ἐνός ἢ δύο ἡθοποιῶν ἐναλλάξ (κομμοὶ) ἢ ὑπὸ ἐνός ἡθοποιοῦ (μονωδία) ἢ ὑπὸ δύο ἡθοποιῶν (διωδία). Ἡ πάροδος, τὰ στάσιμα καὶ τὰ ὀλίγα ἄλλα ἄσματα, τὰ παρεμβαλλόμενα ἐντὸς τῶν διαλογικῶν μερῶν, ἀποτελοῦν τὸ λυρικὸν στοιχεῖον τῆς τραγωδίας.

Φορεῖς τῆς ἐξελέξεως τῆς ὑποθέσεως ἦσαν : α') ὁ πρόλογος, ἦτοι τὸ πρὸ τῆς παρόδου τοῦ Χοροῦ μέρος, τὸ ὁποῖον ὅμως δὲν ἦτο ἀπαραίτητον, διότι ἐνίοτε ἡ τραγωδία ἤρχιζεν ἀμέσως μὲ τὴν πάροδον, β') τὰ ἐπείσοδια, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἠκολοθεῖτο ὑπὸ ἐνός στασίμου, καὶ γ') ἡ ἔξοδος, ἦτοι τὸ μετὰ τὸ τελευταῖον στάσιμον τμήμα τῆς τραγωδίας. Ὁ πρόλογος, τὰ ἐπεισόδια καὶ ἡ ἔξοδος ἐγράφοντο εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀττικὴν διάλεκτον καὶ πάντοτε εἰς στίχους — πεζὸν δρᾶμα εἰς τὴν ἀρχαιότητα δὲν ὑπῆρχεν —, ἀλλὰ στίχους ἀπαγγελλομένους καὶ ὄχι ἀδομένους (κατὰ κανόνα τὸ ἱαμβικὸν τρίμετρον, ἐνίοτε τὸ τροχαϊ-

κὸν τετράμετρον), ἐξετελοῦντο δὲ ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν (τῶν ἡθοποιῶν)· εἰς τὸν διάλογον ἐλάμβανε πολλάκις μέρος καὶ ὁ κορυφαῖος τοῦ Χοροῦ. Τὰ διαλογικὰ καὶ ἀφηγηματικὰ μέρη τῆς τραγωδίας ἀποτελοῦν τὸ ἐπικὸν στοιχεῖον αὐτῆς.

Ἐνῷ οἱ ῥαψοδοὶ τοῦ ἔπους καὶ οἱ ἐκτελεσταὶ τῶν λυρικῶν ποιημάτων ἀφηγοῦνται καὶ ᾄδουν ἐξ ὀνόματός των, οἱ ὑποκριταὶ καὶ οἱ χορευταὶ τοῦ δράματος ἐξ ἱστῶνται, ἐξέρχονται δηλ. ἀπὸ τὴν προσωπικότητά των καὶ ὑποδύονται ἄλλα πρόσωπα, τοὺς ἥρωας τοῦ ἔργου, τῶν ὁποίων μετενσαρκώνουν τρόπον τινὰ τὰ διανοήματα, τὰ συναισθήματα καὶ τὸν ὅλον χαρακτήρα. Ἡ ἔκστασις αὕτη, οὐσιῶδες γνῶρισμα τοῦ δράματος, ἐξεδηλοῦτο διὰ τῆς μεταμορφώσεως τῶν ὑποκριτῶν καὶ τῶν χορευτῶν, οἱ ὅποιοι δὲν μετημφιέννυντο μόνον — ὅπως γίνεται εἰς τὸ νεώτερον θέατρον —, ἀλλ' ἔφερον ἀπαραιτήτως καὶ κατάλληλον προσωπεῖον (προσωπίδα) ἀνάλογον πρὸς τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὑπεδύοντο· κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τῆς παραστάσεως ἥλλασσον προσωπεῖον, ἐφ' ὅσον ἦτο τοῦτο ἀναγκαῖον.

Οὐσιῶδες γνῶρισμα τῆς ἀρχαίας τραγωδίας ἦτο ὁ θρησκευτικὸς αὐτῆς χαρακτήρ. Ἡ τραγωδία δὲν παριστάνετο ὅποδῆποτε καὶ ὅποτε-δήποτε. Παριστάνετο, ἐδιδάσκετο, ὅπως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι, μόνον καθ' ὥρισμένας ἐορτάς τοῦ Διονύσου καὶ ἐντὸς χώρου ἀφιερωμένου εἰς αὐτόν. Ἡ ἐκτέλεσίς της ἦτο ἱεροτελεστία, μέρος τοῦ προγράμματος τῶν ἐορτῶν, αἱ ὁποῖαι ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ. Διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη, πρὶν ἐξετάσωμεν πόθεν προῆλθεν ἡ τραγωδία, νὰ γνωρίζωμεν τινα περὶ τῆς διονυσιακῆς λατρείας.

3. Ἡ ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ

Ὁ Διόνυσος ἦτο κυρίως ὁ θεὸς τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ οἴνου, ἀλλὰ γενικώτερον ἐπροσωποποιεῖ τὴν ἐπὶ τῆς γῆς βλάστησιν καὶ πάσας τὰς μυστηριώδεις παραγωγικὰς δυνάμεις τῆς φύσεως. Ἡ λατρεία του ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Ἀνδίαν καὶ τὴν Φρυγίαν διὰ τῆς Θράκης. Κατ' ἀρχὰς οἱ πιστοὶ του ἦσαν ὀλίγοι καὶ ὁ Διόνυσος ἐθεωρεῖτο κατώτερος θεὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς Ὀμηρικὸν θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, μετὰ τὴν ἀπόδοσιν ὅμως τοῦ χρόνου καὶ ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπελοργίας ἡ λατρεία του διεδίδετο ὁλον ἐν περισσώτερον, βαθείας δὲ ὅζως ἐρριψε καὶ εἰς εὐρὴα στρώματα τοῦ λαοῦ ἐξητλώθη κατὰ τὸν 7.

καὶ τὸν 6. αἰῶνα π. Χ. Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι τὴν διάδοσιν τῆς νέας λατρείας ἠνέονσαν καὶ ἐπροστάτευσαν οἱ τύραννοι τῶν διαφόρων πόλεων, ὁ Περίανδρος εἰς τὴν Κόρινθον, ὁ Κλεισθένης εἰς τὴν Σικυῶνα, ὁ Πεισίστρατος εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἐλέγετο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Κάδμου. Οἱ μῦθοι διηγοῦνται πολλὰς περιπετείας του, ὅτι ἔπτεσεν εἰς χεῖρας ληστῶν, ὅτι κατεδιώχθη καὶ ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Θρακῶν Λυκοῦργον, καὶ ἄλλα παθήματά του, ἀλλὰ καὶ θριάμβους του. Αἱ περιπέτεται αὐταὶ συμβολίζουν ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰς ἐναλλαγὰς τῶν φυσικῶν φαινομένων, π.χ. τὴν βλάβησιν καὶ τὸν μαρασμὸν, τὰ ὅποια ἐπροσωποποιεῖ ὁ Διόνυσος, ἀφ' ἑτέρου δὲ τοὺς σκληροὺς καὶ μακροχρονίους ἀγῶνας, οἱ ὅποιοι ἀπητήθησαν διὰ τὴν διάδοσιν τῆς λατρείας του ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀμπελοργίας.

Οἱ ὁπαδοὶ τοῦ Διονύσου ἐλάτρευον αὐτὸν ἐν ἱερᾷ μανίᾳ καὶ ἐν ἐξάλλῳ ἐνθουσιασμῷ, ζωηρὰ δὲ καὶ παράφορα ἦσαν καὶ τὰ ἄσματα, τὰ ὅποια συνέθετον καὶ ᾄδον πρὸς τιμὴν του. Ἐπινον βεβαίως καὶ ἄφθονον οἶνον, τὸ ἱερὸν δῶρον τοῦ θεοῦ.

Οὐσιῶδες γνῶρισμα τῆς διονυσιακῆς λατρείας ἦτο ἡ ἐκστασις, μέθη συναισθηματικὴ, ἡ ὅποια ἀνέφρωνε τὸν πιστὸν ἐπάνω ἀπὸ τὴν πραγματικότητα καὶ τὸν ἔκανε νὰ αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἄλλο προσώπου, ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ λατρευομένου θεοῦ κατεχόμενον.

Ἡ μεταμφίεσις ἦτο κατὰ τὰς διονυσιακὰς τελετὰς ἀπαραίτητος, οἱ πιστοὶ περιεβάλλοντο δέσματα ζώων, ἔχριον τὸ πρόσωπόν των μὲν τρυγίαν (κατακάθι οἶνον) ἢ ἐκάλυπτον αὐτὸ διὰ φύλλον ἢ φλοιῶν δένδρων καὶ ἔφερον στέφανον κισσοῦ, ἱεροῦ καὶ αὐτοῦ, ὡς τὸ κλῆμα, φυτοῦ τοῦ Διονύσου.

4. Η ΓΕΝΕΣΙΣ ΤΗΣ ΤΡΑΓΩΔΙΑΣ

Ἡδὴ τίθεται τὸ πρόβλημα : πῶς ἐγεννήθη ἡ τραγωδία ;

Τὰ συστατικὰ τῆς στοιχεῖα, τὸ ἐπικόν, τὸ λυρικόν, ἡ ὄρχησις, ὑπῆρχον πολὺ πρὸ τῆς ἐμφανίσεώς της, ἀλλ' ἡ σύνθεσις των δὲν εἶναι πρᾶγμα τόσον αὐτονόητον. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη ἐδημιούργησαν ἐπικά, καὶ λυρικά ποιήματα· ἐπίσης πανταχοῦ ἀνεπτέχθη ἡ ὄρχησις, πολλοὶ δὲ περιηγῆται ἐπισκεφθέντες φυλὰς ἰθαγενῶν τῶν διαφόρων ἡπείρων

παρετήρησαν καὶ ἐμελέτησαν παρ' αὐτοῖς πολυπλόκους μιμητικοὺς χοροὺς μετημφισμένων ἢ ἔκστασις, ἢ ζωοποιὸς αὕτη δύναμις τῆς τραγωδίας, εἶναι κοινὴ εἰς πολλὰ θρησκευματα, εὐρύτατα δὲ διαδεδομένη εἶναι καὶ ἡ χρῆσις τῆς προσωπίδος, προσωπίδος μὲ μαγικὸν χαρακτῆρα, ἡ ὁποία κατὰ τὴν πίστιν τῶν πρωτογόνων λαῶν μεταβιβάζει εἰς τὸν φέροντα αὐτὴν τὴν δύναμιν καὶ τὰς ιδιότητας τοῦ εἰκονιζομένου θεοῦ. Ἐν τούτοις παρ' οὐδενὶ ἄλλῳ λαῷ καὶ εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐποχὴν τὰ στοιχεῖα ταῦτα συνετέθησαν, ὥστε νὰ ἀπαρτίσουν τραγωδίαν. Τὸ ποιητικὸν τοῦτο εἶδος εἶναι αὐτοφνὲς μόνον ἐπὶ ἐλληνικοῦ ἐδάφους, εἶναι ἀποκλειστικὸν δημιούργημα τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος.

Μέχρι τῶν μέσων περιόδου τοῦ 6. αἰῶνος π. Χ. δύο εἶδη ποιήσεως ὑπῆρχον εἰς τὴν Ἑλλάδα : τὸ ἔπος καὶ ἡ λυρική ποιήσις.

Ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ ἔπους εἶχε βεβαίως παρέλθει· τὰ μέγιστα καὶ ἀνυπερέβλητα ἐπικά ἀριστουργήματα, ἡ Ἰλιάς καὶ ἡ Ὀδύσσεια, εἶναι, ὡς γνωστόν, πολὺ παλαιότερα· ἐν τούτοις τὸ εἶδος ἐξηκολούθει καλλιεργούμενον ὑπὸ τῶν ποιητῶν τοῦ λεγομένου ἐπικοῦ κύκλου.

Ἡ λυρική ποιήσις ἤδη ἀπὸ 150 ἔτων εὐρίσκετο εἰς ὅλην τῆς τὴν ἀκμὴν. Ὅλα τὰ εἶδη τῆς εἶχον καλλιεργηθῆ καὶ ἐκαλλιεργοῦντο ἀκόμη λαμπρῶς. Ὁ Καλλίνος, ὁ Τυρταῖος, ὁ Μίμνερμος καὶ ἄλλοι εἶχον συνθέσει θανμασίας ἐλεγείας. Τῷ 560 ἔζη ἀκόμη ὁ Ἀθηναῖος νομοθέτης Σόλων, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ ἔξοχος ἐλεγειοποιός. Σκωπτικὸν ἰάμβους εἶχον γράφει ὁ μέγας ποιητὴς Ἀρχίλοχος καὶ ἄλλοι. Τὰ περὶ τὸ 600 π. Χ. ἔτη εἶναι ἡ ἐποχὴ τῆς μεγάλης ἀκμῆς τοῦ αἰολικοῦ μέλους, εἰς τὸ ὅποιον διέπρεψαν ὁ Ἀλκαῖος καὶ ἡ Σαπφώ.

Εἶδος τῆς λυρικῆς ποιήσεως εἶναι καὶ ἡ ποιήσις ἡ χορική. Τὸ χορικὸν ᾄσμα, τὸ ὅποιον ἐξέφραζε συναισθήματα περισσότερον ὁμαδικὰ παρὰ ἀτομικά καὶ τὸ ὅποιον ἦδεν ὁμὰς προσώπων, ὁ Χορός, ἀνεπτύχθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς δωρικὰς χώρας, ὅπου τὸ ὁμαδικὸν πνεῦμα ἦτο ζωηρότερον. Διὰ τοῦτο καὶ ἐγράφετο πάντοτε εἰς δωρικὴν ἢ τοῦλάχιστον δωρίζουσαν διάλεκτον, ἀκόμη καὶ ὑπὸ τῶν μὴ Δωριέων ποιητῶν. Οἱ μέγιστοι ἀντιπρόσωποι τῆς χορικῆς ποιήσεως, ὁ Σιμωνίδης, ὁ Βακχυλίδης, ὁ Πίνδαρος, ἀνεφάνησαν μετὰ τὰ μέσα τοῦ 6. αἰῶνος. Ἡδὴ ὁμως πρὸ τῶν χρόνων τούτων εἶχον συνθέσει χορικά ᾄσματα καὶ ἄλλοι σπουδαῖοι ποιηταί. Εἰς τούτων ἦτο ὁ Ἀρίων, ὁ ὁποῖος διεκρίθη εἰς τὸν δ ι θ ὕ ρ α μ β ο ρ.

Ὁ διθύραμβος ἦτο ὕμνος εἰς τὸν Διόνυσον. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἄσμα, τὸ ὁποῖον οἱ θιασῶται τοῦ θεοῦ ἦδον — μὲ συνοδείαν αὐλοῦ — κατὰ τὰς ἐορτὰς αὐτοῦ κατεχόμενοι ἀπὸ ἔνθεον μανίαν καὶ ἔξαλλον ἐνθουσιασμόν. Κατ' ἀρχὰς θὰ ἦτο βεβαίως αὐτοσχέδιος καὶ ἄτεχνος· θὰ ἦδeto ὑπὸ ὀλίγων προσώπων, οἱ δὲ ἄλλοι θιασῶται θὰ συνῶδενον τὸ ἄσμα ἐκβάλλοντες τὴν ἐνθουσιώδη βακχικὴν ἰαχὴν ἰὼ Βάκιε, εὐοῖ.

Τεχνικὴν μορφήν ἔδωκεν εἰς τὸν διθύραμβον ὁ Ἀρίων. Οὗτος ἦτο Αἰολεύς, ἐκ Μηθύμνης τῆς Λέσβου, ἔζη ὁμῶς, περὶ τὸ 600 π. Χ., εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Περιάνδρου, τυράννου τῆς Κορίνθου, πόλεως, ὡς γνωστόν, δωρικῆς. Ὁ Ἀρίων συνέθετεν ἐπιμελῶς τοὺς στίχους καὶ τὴν μελωδίαν τῶν διθύραμβων του, ἐξετέλει δ' αὐτοὺς κύκλιος χορὸς 50 ἀνδρῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀσκούμενος. Ὁ ποιητὴς οὗτος ἦτο κατὰ τοὺς ἀρχαίους εὐρετῆς τοῦ τραγικοῦ τρόπου· τοῦτο κατὰ τὴν πιθανωτέραν ἐρμηνείαν σημαίνει ὅτι αὐτὸς πρῶτος παρουσίασε τοὺς χορευτάς, τοὺς ἄδοντας τὸν διονυσιακὸν διθύραμβον, μετημφιεσμένους εἰς τράγους, δηλαδὴ εἰς Σατύρους. Διότι οἱ ἀρχαῖοι τοὺς Σατύρους ἢ Σεληνηοὺς τοὺς ἐπωνόμαζον καὶ τράγους*. Οἱ Σάτυροι, δαίμονες τῶν δασῶν, προσωποποιήσεις τῆς βλαστήσεως καὶ τῆς ἐν τῇ φύσει ἐλευθέρας γενέσεως καὶ ἀναπτύξεως, οὐδεμίαν σχέσιν εἶχον ἀρχικῶς μὲ τὸν Διόνυσον. Ἦσαν ἄλλως τε ἐν Ἑλλάδι πολὺ παλαιότεροι τοῦ Διονύσου, τοῦ ὁποῖου ἡ λατρεία ἦλθεν, ὅπως εἶδομεν, ἔξωθεν. Ὅταν ὁμῶς ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου διεδόθη, οἱ Σάτυροι προσεκολλήθησαν εἰς αὐτὸν καὶ ἔγιναν οἱ ἀχώριστοι σύντροφοί του. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ ἔνωσις τοῦ ἐκ Βορρᾶ κατελθόντος Διονύσου καὶ τῶν ἀρκαδικῶν Σατύρων ἔγινε κατὰ πρῶτον εἰς τὴν βόρειον Πελοπόννησον καὶ οὕτως ὁ Ἀρίων εὗρε τὸν λαὸν τῆς Κορίνθου πρόθυμον νὰ δεχθῇ τὸν νεωτερισμὸν του, δηλαδὴ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διονυσιακοῦ διθύραμβου ὑπὸ χοροῦ Σατύρων, χοροῦ τραγικοῦ.

* Ὅχι διότι τοὺς ἐφαντάζοντο τραγομόρφους. Ἐκ τῶν μνημείων τέχνης, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ Σάτυροι εἰκονίζονται μὲ χαρακτηριστικὰ τράγων, οὐδὲν εἶναι ἀρχαιότερον τῆς ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς. Κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους, τοὺς Σατύρους τοὺς ἐφαντάζοντο ζωομόρφους — συνήθως τοὺς ἐπωνόμαζον θῆρας —, δὲν ἀπέδιδον ὁμῶς εἰς αὐτοὺς τὰ χαρακτηριστικὰ ἐνὸς ὀρισμένου ζῴου. Περισσότερον παρὰ μὲ τράγους ὁμοιάζον μὲ ἵππους, τῶν ὁποίων εἶχον τὰ ὄτα, τὰς μακρὰς οὐράς, εἰς ἀρχαιότερας δὲ παραστάσεις καὶ τὰς ὀπλὰς. Ἐπειδὴ ὁμῶς τοὺς ἐφαντάζοντο μὲ πικρὸν τριχωμα, πρὸς τοῦτοις δὲ ζωηροῦς, διαρκῶς σκιωτῶντας, εὐθύμους καὶ ἀσπυκροτήτους, διὰ τοῦτο τοὺς ἔλεγον καὶ τράγους.

Ὅπως δὴ ποτε ὁ διθυράμβος ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ 600 περίπου π. Χ. τὴν πλήρη διαμόρφωσίν του. Ἐκτοτε, ἐπὶ πολλὰς δεκαετίας, οἱ ποιηταὶ συνέθετον ἐκάστοτε διὰ τὰς διονυσιακὰς τελετὰς νέους διθυράμβους, διθυράμβους τεχνικούς, τοὺς ὁποίους ἐξετέλουν χοροὶ ἐπιμελῶς ἡσκημένοι. Τοῦτο ἐγίνετο πλέον εἰς πολλὰς χώρας τῆς Ἑλλάδος, κυρίως εἰς ἐκεῖνας, ὅπου ἐλατρεύετο περισσότερο ὁ Διόνυσος. Μία τῶν χωρῶν τούτων ἦτο ἡ Ἀττική.

Κάποτε, δὲν γνωρίζομεν ἀκριβῶς πότε, πάντως περὶ τὰ μέσα τοῦ 6. αἰῶνος ἢ ὀλίγον πρότερον, εἷς ποιητὴς ἐκ τῆς παρὰ τὴν Πεντέλην ἀμπελοφύτον Ἰκαρίας (ὅπου ὁ σημερινὸς Διόνυσος), ὁ Θέσπις, εἶχε μίαν ἔμπνευσιν : εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ Χοροῦ ᾄδόμενον διθυράμβον παρενέβαλε μερικοὺς στίχους εἰς ἄλλο μέτρον, ἄνευ μέλους, καταλλήλους δι' ἀπαγγελίαν, τοὺς ὁποίους ἀπήγγειλε κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ ἴδιος, ἐμφανισθεὶς ὑπὸ μορφὴν ἄγνωστον τίνος μυθικοῦ προσώπου. Διὰ τῶν στίχων τούτων ἀπ' ἐνὸς μὲν ἀπεκρίνετο (ἀρχ. ὕπεκρινετο, ἐξ οὗ ὕποκριτης) τρόπον τινὰ εἰς τὸ προηγηθὲν μέρος τοῦ ᾄσματος, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἔβλεπε νέαν τροφήν εἰς αὐτό, καθίστα τὴν συνέχειαν τοῦ ᾄσματος πλέον εὐπρόσδεκτον διὰ τοὺς θεατάς, ἐδημιούργει, ὅπως λέγομεν σήμερον, τὴν κατάλληλον ἀτμόσφαιραν, ὥστε οἱ θεαταὶ νὰ κατανοήσουν καὶ νὰ αἰσθανθοῦν τὸ ἄσμα πληρέστερον καὶ βαθύτερον.

Ὁ νεωτερισμὸς ἐκ πρώτης ὄψεως δὲν φαίνεται ἴσως πολὺ σημαντικὸς· ἐν τούτοις αἱ συνέπειαι του ἔχουν ἀξίαν ἀνυπολόγιστον· τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θέσπις σταθεὶς ἀπέναντι τοῦ Χοροῦ συνδιελέχθη τρόπον τινὰ μετ' αὐτοῦ διὰ στίχων ἀπαγγελλομένων, καὶ μὲ τὸ λυρικὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ἐκυριάρχει μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀπολύτως καὶ ἀποκλειστικῶς, ἦρωσε τὸ ἐπικὸν στοιχεῖον τοῦ διαλόγου καὶ τῆς ἀφηγήσεως, ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὸν κόσμον ἡ τραγωδία, ἐν τῶν λαμπροτέρων δημιουργημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Τὴν λυρικὴν καταγωγὴν τῆς τραγωδίας δεικνύει καὶ τὸ ὄνομα τῆς· ἦτο κατ' ἀρχὰς τραγῶν ᾠδή, δηλ. ᾄσμα Χοροῦ μετημφισμένον εἰς Σατόρους.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐδημιουργήθη ἡ τραγωδία, τὰ διαλογικὰ μέρη ἦσαν σύντομα καὶ τὸ κέντρον τοῦ βάρους ἀπετέλουν τὰ χορικά. Βαθμηδὸν ὅμως τὰ χορικά περιορίζοντο, ὁ πρόλογος καὶ τὰ ἐπεισόδια ἐλάμβανον ὁλονὲν μεγαλυτέραν ἔκτασιν καὶ ἐγίναν αὐτὰ πλέον

τὸ κύριον μέρος τῆς τραγωδίας καὶ οἱ φορεῖς τοῦ μύθου· ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου· ἐξελλίσσεται ἐντὸς αὐτῶν.

Ὁ Θέσπις ἀντικατέστησε τὰ παλαιότερα πρόχειρα, ἐκ φύλλον φλοιοῦ κ.λ.π., προσωπεῖα δι' ἄλλων ἐκ λινοῦ ὑφάσματος ἐπιχειομένου μὲ κονίαμα ἐκ γύφου.

Βραδύτερον, ἐπὶ Αἰσχύλου, προσετέθη καὶ δεύτερος ὑποκριτής, ἐπὶ δὲ Σοφοκλέους καὶ τρίτος. Οἱ τρεῖς οὗτοι ὑποκριταί, ὁ πρωταγωνιστής, ὁ δευτεραγωνιστής καὶ ὁ τριταγωνιστής, ἐπεδύοντο ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος, τὰ ὅποια βεβαίως ἦσαν συνήθως περισσότερα τῶν τριῶν.

Οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ ἤρτλουν τὰς ὑποθέσεις τῶν ἔργων των ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητον πηγὴν τῶν μύθων. Ἐκ τῶν 32 τραγωδιῶν τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν τῆς ἀρχαιότητος (7 τοῦ Αἰσχύλου, 7 τοῦ Σοφοκλέους καὶ 18 τοῦ Εὐριπίδου), αἱ ὁποῖαι περιεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, μόνον μία, οἱ Π έ ρ σ α ι τοῦ Αἰσχύλου, ἔχει ὑπόθεσιν ἱστορικὴν : τὴν ἐν Σαλαμῖνι ἦτταν τῶν βαρβάρων· ὅλων τῶν ἄλλων αἱ ὑποθέσεις εἶναι μυθικαί. Ἄλλ' ἐξ αὐτῶν πάλιν μόνον αἱ Β ά κ χ α ι τοῦ Εὐριπίδου ἔχουν ὑπόθεσιν εἰλημμένην ἀπὸ τοῦς διονυσιακοῦς μύθους. Ἐνῶ λοιπὸν εἰς τὴν τραγωδίαν τὰ πάντα, ἡ καταγωγὴ τῆς, ὁ τόπος ὅπου παριστάνετο, αἱ ἐορταί, εἰς τὸ πρόγραμμα τῶν ὁποίων περιλαμβάνετο, ἦσαν διονυσιακά, αἱ ὑποθέσεις κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς ἐλαμβάνοντο κατὰ κανόνα ἀπὸ μύθους ἄλλων θεῶν καὶ κυρίως ἡρώων. Πῶς καὶ τότε ἔγιναν δεκτοὶ μῦθοι ἄσχετοι πρὸς τὸν Διόνυσον εἰς ἔργα προωρισμένα νὰ λαμπρύνουν τὴν ἐορτὴν του, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καθορισθῇ· ἀκόμη καὶ πρὸ τῆς γενέσεως τῆς τραγωδίας τὸ περιεχόμενον τῶν διθυράμβων εἶχε παύσει νὰ εἶναι ἀποκλειστικῶς διονυσιακόν. Πάντως ὅμως ἡ χρησιμοποίησις εἰς τὴν τραγωδίαν μύθων μὴ διονυσιακῶν εἶχε μίαν φυσικὴν καὶ ἀναγκαίαν συνέπειαν : οἱ ποιηταὶ ἀντικατέστησαν τὸν Χορὸν τῶν Σατύρων μὲ Χορὸν ὑποδυνάμενον ἄλλα πρόσωπα, διάφορα ἐκάστοτε, διότι μὲ μῦθον ξένον πρὸς τὸν Διόνυσον ὁ Χορὸς τῶν Σατύρων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐναρμονισθῇ. Ἐκ σεβασμοῦ ὅμως πρὸς τὴν παράδοσιν διετήρησαν μέχρι τέλους τοὺς Σατύρους εἰς τὰ σατυρικά δράματα, μολονότι καὶ αὐτῶν οἱ μῦθοι ἦσαν πλέον ποικίλης προελεύσεως. Ἐφρόντιζον δὲ κάθε φορὰν νὰ δικαιολογοῦν, ὅσον ἦτο δυνατόν φυσικώτερον, τὴν παρουσίαν τοῦ σατυρικοῦ Χοροῦ εἰς ἔργον ἔχον ξένον, μὴ διονυσιακόν, ὑπόθεσιν.

5. ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ἡ διδασκαλία τῶν διθυράμβων καὶ τῶν δραμάτων ἐγίνετο πάντοτε τὴν ἡμέραν καὶ ἐν ὑπαίθρῳ. Εἷς κυκλικὸς χώρος, ἡ *ὀρχήστρα*, μὲ τὸν βωμόν (*θυμέλην*) τοῦ Διονύσου εἰς τὸ μέσον ἤρκει διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διθυράμβου. Ὁ λαὸς παρηκολούθει ἱστάμενος πέριξ τοῦ κύκλου. Ὅταν ὁμως ἐκ τοῦ διθυράμβου ἐγεννήθη τὸ δράμα, οἱ ὑποκριταί, οἱ ὁποῖοι ἔπαιζον καὶ αὐτοὶ ἐντὸς τῆς ὀρχήστρας, ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἐστεγασμένον τι οἶκημα, διὰ νὰ περιμένουν ἐντὸς αὐτοῦ τὴν σειρὰν τῶν καὶ διὰ νὰ μεταλλάσσουν προσωπεῖον καὶ περιβολήν, ἀφοῦ ὑπεχρεοῦντο νὰ ὑποδύνται διάφορα πρόσωπα. Διὰ τοῦτο παρὰ τὸν κύκλον ἐστήνετο πρόχειρον ξύλινον ὀρθογώνιον παράπηγμα, ἡ *σκηνὴ*. Οἱ θεαταὶ τότε ἐθεῶντο ἱστάμενοι πέριξ τοῦ ἐλευθέρου ἀπομένοντος τμήματος τοῦ κύκλου. Χάρῳ αὐτῶν ἔπειτα ἐτοποθετοῦντο ξύλινα ἐδῶλια εἰς σχῆμα ἡμικυκλίου καὶ ὁλονὲν ὑψηλότερα ἐφ' ὅσον ἀπεμακρύνοντο ἀπὸ τὴν ὀρχήστραν, ὥστε οἱ καθήμενοι εἰς τὰς ὀπισθεν σειρὰς νὰ μὴ ἐνοχλῶνται ὑπὸ τῶν καθημένων πρὸ αὐτῶν.

Οἷτω τὸ ἀρχαῖον θέατρον ἀπηρτίσθη ἀπὸ τρία μέρη : τὴν *ὀρχήστραν*, ὅπου ἐγίνετο ἡ παράστασις, τὴν *σκηνὴν*, ἐντὸς τῆς ὁποίας μετῃφιέοντο οἱ ὑποκριταί, καὶ τὸ *κυρίως θέατρον*, τὸ προωρισμένον διὰ τοὺς θεατὰς· τὸ κυρίως θέατρον ἐλέγετο καὶ *κόιλον*, λόγῳ τοῦ σχήματός του.

Ἡ πρὸς τοὺς θεατὰς πλενρὰ τῆς σκηνῆς εἰκόνιζε κατὰ κανόνα τὴν πρόσοψιν ἀνακτόρου ἢ ναοῦ, εἶχε δὲ μίαν ἢ τρεῖς θύρας, διὰ τῶν ὁποίων εἰσέρχοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν οἱ ὑποκριταὶ οἱ ὑποδύμενοι πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ὑπετίθετο ὅτι εὗρισκοντο ἐντὸς τοῦ ἀνακτόρου (ἢ τοῦ ναοῦ). Ἐπεὶ δὲ ὁμως αἱ ὑποθέσεις τῶν δραμάτων δὲν ἐξειλίσσοντο πάντοτε πρὸ ἀνακτόρων ἢ ναῶν, ἐπενοήθη σὺν τῷ χρόνῳ (ἐπὶ Σοφοκλέους¹⁵) ἡ θεατρικὴ ζωγραφικὴ, ἡ *σκηνογραφία*, καὶ κατεσκευάζοντο μεγάλοι πίνακες εἰκονίζοντες δάσος, ἀκτὴν, στρατόπεδον κ.ἄ., οἱ ὁποῖοι ἐτοποθετοῦντο εἰς τὴν πρόσοψιν τῆς σκηνῆς.

Μεταξὺ τοῦ κοίλου καὶ τῆς σκηνῆς ἀφῆνοντο, ὁ εἰς δεξιὰ, ὁ ἄλλος ἀριστερά, δύο διάδρομοι, αἱ *παροδοὶ* δι' αὐτῶν εἰσέρχοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν ὁ Χορὸς καὶ τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ὑπετίθετο ὅτι ἤρχοντο ἔξωθεν καὶ ὄχι ἐκ τοῦ ἀνακτόρου (ἢ τοῦ ναοῦ). Ἄν ἐν πρόσωπον εἰσέρχετο διὰ τῆς δεξιᾶς ὡς πρὸς τὴν θεατὴν παρόδου, ὑπετίθετο

ὅτι ἤρχετο ἐκ τῆς πόλεως ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ἂν διὰ τῆς ἀριστερᾶς, ὑπετίθετο ὅτι ἤρχετο ἐκ τῶν ἀγρῶν ἢ ἐκ τῆς ξένης.

Εἰς τὰς Ἀθήνας αἱ παραστάσεις ἐγίνοντο ἐντὸς τεμένους τοῦ Ἐλευθερέως Διονύσου κειμένον ὑπὸ τὴν νοτιοανατολικὴν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως. Ἀλλὰ κατὰ τὸν 5. αἰῶνα, ἦτοι κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τῆς τραγωδίας, μόνιμον θέατρον, ἐκτὸς τῆς ὀρχήστρας, δὲν ὑπῆρχεν. Ἡ ξυλίνη σκηνὴ καὶ τὰ ξύλινα ἐδῶλια ἐστήνοντο δι' ἐκάστην παράστασιν. Μόνον περὶ τὰ τέλη τοῦ 5. αἰῶνος ἤρχισεν ἡ κατασκευὴ λιθίνων ἐδωλίων.

Τὸν 4. αἰῶνα ὅλα τὰ ἐδῶλια ἔγιναν λίθινα, ἐκτίσθη δὲ καὶ λιθινὴ σκηνή. Ὁ ῥήτωρ Λυκούργος, ὅστις διεχειρίσθη μὲ συνέσει καὶ ἱκανότητά τὰ οἰκονομικὰ τῆς πόλεως κατὰ τὰ ἔτη 338 - 326, ἀπεπεράτωσε τὴν κατασκευὴν τοῦ μονίμου λιθίνου θεάτρου.

Τὸ θέατρον τοῦτο μεταρρυθμισθὲν ἀργότερον διατηρεῖται μέχρι σήμερον, ἀλλὰ δυστυχῶς ὅχι ἀκέραιον εἶναι τὸ λεγόμενον Διονυσιακὸν θέατρον τῶν Ἀθηνῶν.

Τὸ κοῖλόν του, ἡμικυκλικόν, ἀπετελεῖτο ἀπὸ 78 ἐπαλλήλους σειρᾶς ἐδωλίων, πολλὰ τῶν ὁποίων ἦσαν σκαλισμένα εἰς τοὺς βράχους τῆς Ἀκροπόλεως. Εἰς τὴν πρώτην σειρὰν ἦσαν οἱ μαρμάρινοι θρόνοι τῶν ἐπισήμων, τὴν τιμητικωτέραν δὲ θέσιν εἶχεν ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἐλευθερέως Διονύσου· ὁ θρόνος του, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι, σφύζεται, φέρεται δὲ ἀναγλύφους παραστάσεις.

Δύο διαζώματα ὁρίζοντα ἐχώριζον τὸ κοῖλον εἰς τρεῖς ζώνας, διὰ τὰ εὐκολύνεται ἡ κυκλοφορία τῶν θεατῶν. Τὰς σειρὰς τῶν ἐδωλίων διέκοπτον κλίμακες, διὰ τῶν ὁποίων οἱ θεαταί, ἀφοῦ πρῶτον διὰ τῶν παρόδων εἶχον περάσει εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἀνήρχοντο εἰς τὰς ὑψηλοτέρας θέσεις. Τὰ μεταξὺ τῶν κλιμάκων σφηνοειδῆ τμήματα ἐλέγοντο κερκίδες.

Κατὰ μῆκος τοῦ πρὸς τοὺς θεατὰς τοίχου τῆς σκηνῆς ἐκτίσθη στενὴ, ἀλλ' ἀρκετὰ ὑψηλὴ ἐξέδρα, τὸ λογεῖον· τοῦτο κατέλαβε μέρος τῆς ὀρχήστρας, ἢ ὁποία οὕτως ἔπαινε νὰ εἶναι ἐντελῶς κυκλική. Ἐπὶ τοῦ λογείου ἔπαιζον οἱ ὑποκριταί, οἱ ὁποῖοι ἐχωρίσθησαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ τὸν Χορόν. Πότε ἔγινεν ἡ μεταρρυθμισὶς αὕτη δὲν εἶναι γνωστόν· πάντως κατὰ τοὺς κλασσικοὺς χρόνους λογεῖον δὲν ὑπῆρχεν· ἡ ὀρχήστρα ἦτο τότε πλήρης κύκλος, ὅλη δὲ ἡ παράστασις διεξήγετο ἐπ' αὐτῆς. Ἐκτὸς τοῦ λογείου ὑπῆρχε καὶ θεολογεῖον, εἶδος ἐξώ-

στον παρὰ τὴν στέγην τῆς σκηνῆς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐνεφανίζοντο θεοί*.

Ἐντὸς τῆς μονίμου πλέον σκηνῆς ἐφυλάσσοντο τὰ ἀπλᾶ μηχανήματα τοῦ θεάτρου, τὰ ὅποια εἶχον ἐπινοήσει οἱ ἀρχαῖοι. Τὰ κυριώτερα τούτων ἦσαν : α') ἡ μηχανὴ ἢ αἰώρημα, εἶδος γερανοῦ, ὁ ὁποῖος παρῳσάζεε θεοὺς αἰωρουμένους (θεοὺς ἀπὸ μηχανῆς), β') αἰπερίκατοι, δύο ξύλιναι ἐκατέρωθεν τῆς σκηνῆς τοποθετημένοι πρισματικοὶ στῦλοι, οἱ ὁποῖοι περιστρεφόμενοι περὶ ἄξονα παρῳσάζον τοὺς ἐπ' αὐτῶν στερεωμένους ἐξωγραφημένους πίνακας, ὡς ἂν ἦτο ἀνάγκη νὰ ἀλλάξη ἡ σκηνογραφία, γ') τὸ ἐκκύκλημα, μηχανικῶς μετακινούμενον τροχοφόρον δάπεδον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου παρῳσάζον εἰς τοὺς θεατὰς ὁμοιώματα νεκρῶν (διότι σπανιώτατα εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον παριστάνετο φόνος ἢ αὐτοκτονία πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν θεατῶν).

Ἡ ἀκουστικὴ τῶν ἀρχαίων θεάτρων προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτά· τὰ λεγόμενα εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἀκόμη καὶ ὄχι μεγαλοφώνως, ἀκούονται καθαρὰ ἀπὸ τοὺς καθημένους καὶ εἰς τὰς ὑψηλότερας σειράς.

Τὰ ἐστεγασμένα θέατρα ἐκαλοῦντο ὥδεῖα, ἐγίνοντο δὲ ἐντὸς αὐτῶν κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους μόνον μουσικαὶ ἐκτελέσεις καί, ὥς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, δραματικοὶ προάγωνες, βραδύτερον ὅμως καὶ θεατρικαὶ παραστάσεις. Τὸ καλύτερον διατηρούμενον ἐξ αὐτῶν εἶναι τὸ ὥδεῖον, τὸ ὁποῖον ἐχάρισεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους περὶ τὸ 160 μ. Χ. ὁ Ἡρώδης ὁ Ἀττικός.

Ο ὈΡΘΟΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ

Μόνον εἰς ὥρισμένας ἑορτὰς τοῦ Διονύσου ἐδιδάσκοντο, ὥς εἵπομεν, τραγωδίαί, εἶχε δὲ ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἀγωνιστικὸν χαρακτῆρα.

Πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου ἤγοντο εἰς τὴν Ἀττικὴν τέσσαρες εορταί : περὶ τὰ τέλη Δεκεμβρίου (κατὰ μῆνα Ποσειδεῶνα) τὰ Μικρὰ ἢ κατ' ἀγροὺς Διονύσια, μετὰ ἓνα μῆνα τὰ

* Ὡς μέλος ἀρχιτεκτονικὸν τοῦ ἀρχαίου θεάτρου ἀναφέρεται καὶ τὸ προσκήνιον, ἀλλὰ τί ἦτο τοῦτο ἀμφισβητεῖται. Μερικοὶ νομίζουν ὅτι εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ λογεῖον, ἄλλοι ἢ πρὸς τὴν ὀρχήστραν πλευρὰ αὐτοῦ, ἄλλοι ξύλινον διάφραγμα ὑφύμενον πρὸ τῆς σκηνῆς καὶ ἄλλοι τέλος ὁ πρὸς τὴν ὀρχήστραν τοῖχος τῆς σκηνῆς.

Λήναια, ἀργότερον τὰ Ἀνθεστήρια καὶ τέλος περὶ τὰ τέλη Μαρτίου (κατὰ μῆνα Ἑλαφηβολιώνα) τὰ Μεγάλα ἢ ἐν ἄστει Διονύσια.

Κατὰ τὰ Ἀνθεστήρια * δὲν ἐδιδάσκοντο δράματα. Κατὰ τὰ Μικρὰ Διονύσια ἐγίνετο εἰς τοὺς δήμους τῆς Ἀττικῆς ἐπανάληψις παλαιότερων τραγωδιῶν. Νέαι τραγωδαί ἐδιδάσκοντο κατὰ τὰ Λήναια (ἀπὸ τοῦ 433), λαμπρότερον δὲ καὶ ἐπισημότερον κατὰ τὰ ἐν ἄστει Διονύσια (ἤδη ἀπὸ τοῦ 534).

Τὰ ἐν ἄστει Διονύσια ἐωρτάζοντο ἐπὶ ἑξ ἡμέρας, ὧν αἱ τρεῖς τελευταῖαι διετίθεντο διὰ τοὺς δραματικούς ἀγῶνας· τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν εἶχεν ὁ ἐπὶ νόμος ἄρχων.

Ὁ ποιητὴς ὁ ἐπιθυμῶν νὰ μετάρχη τοῦ ἀγῶνος ὑπέβαλλεν εἰς τὸν ἄρχοντα τρεῖς τραγωδίας καὶ ἐν σατυρικὸν δράμα καὶ ἤττει χορόν. Ὁ ἄρχων μελετῶν τὰ ἔργα, συμβουλευόμενος δὲ καὶ πρόσωπα, ὧν ἕξιμα τὴν γνώμην, ἐδίδον χορόν καὶ οὕτω παρείχε τὸ δικαίωμα τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα εἰς τρεῖς ποιητὰς ἐκ τῶν ὑποβάλλοντων αἰτήσεις. Εἰς τοὺς ποιητὰς τούτους ἐδίδοτο ἀμοιβὴ ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐπληρώνοντο καὶ οἱ ὑποκριταί, τρεῖς δι' ἑκαστον ποιητὴν. Τὰ μεγαλύτερα ὅμως ἔξοδα ἦσαν τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὸν Χορόν καὶ ταῦτα ἀνελάμβανον ἑκάστοτε τρεῖς πλούσιοι Ἀθηναῖοι, οἱ χορηγοί, ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος καθ' ὑπόδειξιν τῶν φυλῶν ὀριζόμενοι· ἡ χορηγία ἦτο μία τῶν λειτοουργιῶν, αἱ ὁποῖαι ἦσαν βαρεῖα ἀλλὰ καὶ πολὺ τιμητικὴ ἑμμέσως φορολογία. Διὰ κλήρον ὀρίζετο μετὰ τίνος ποιητοῦ θὰ συνειργάζετο ἑκαστος τῶν τριῶν χορηγῶν.

Ὁ ποιητὴς ἦτο καὶ σκηνοθέτης τῶν ἔργων του· ἦσκει τὸν Χορόν εἰς τὸ ἄσμα καὶ τὴν ὄρχησιν, κατένεμε τὰ πρόσωπα τῶν ἔργων εἰς τοὺς ὑποκριτὰς καὶ ἦσκει τούτους εἰς τὴν ἀπαγγελίαν, τὴν μιμικὴν κ.λπ. Ἐνίοτε κωλονόμενον τοῦ ποιητοῦ ἀνελάμβανε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χοροῦ ἴδιος χοροδιδάσκαλος ὑπὸ τοῦ χορηγοῦ καὶ αὐτὸς ἀμειβόμενος.

Ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἐγίνετο καὶ ὁ προκαταρκτικὸς κατάλογος τῶν κριτῶν· τὰ ὀνόματα 500 Ἀθηναίων, 50 ἑξ ἑκάστης τῶν

* Βλ. περὶ αὐτῶν τὰς ἐν τῇ Ἱφίγενείᾳ τῇ ἐν Ταύροις ἐρμηνευτικὰς σημειώσεις ἐν τῇ λέξει χοήρης.

10 φυλῶν, ἐγράφοντο εἰς πινακίδια, τὰ ὅποια ἐρρίπτοντο εἰς 10 ὕδριας, μίαν δι' ἐκάστην φυλὴν· αἱ ὕδρια ἐσφραγίζοντο καὶ ἐφυλάσσοντο εἰς τὸν ὀπισθόδομον τοῦ Παρθενῶνος.

Ἀνὸ ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρεξως τῶν ἑορτῶν οἱ τρεῖς προκριθέντες ποιηταί, ἐστεφανωμένοι, ἀκολουθοῦμενοι ὑπὸ τῶν ὑποκριτῶν καὶ τῶν χορευτῶν τῶν ἔργων των, ἐστεφανωμένων καὶ αὐτῶν ἀλλ' ἄνευ προσωπείων καὶ θεατρικῶν στολῶν, προσήρχοντο εἰς τὸ ᾠδεῖον, θέατρον ἐστεγασμένον προῶρισμένον διὰ μουσικὰς ἀκροάσεις. Ἐκεῖ συνηθροίζοντο οἱ Ἀθηναῖοι, διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὸν λεγόμενον π ρ ο ὶ γ ω ν α. Οἱ ποιηταί, ἕκαστος μετὰ τοῦ ὀμίλου του, ἀνήρχοντο κατὰ σειρὰν εἰς τὴν ἐν τῷ ᾠδεῷ ἐξέδραν καὶ παρείχον εἰς τὸ κοινὸν πληροφορίας περὶ τῶν ἔργων των, τὰ ὅποια ἐπρόκειτο νὰ παιχθῶν, ἀνεκοίνοῦν τοὺς τίτλους καὶ τὰς ὑποθέσεις των, παρουσιάζον δὲ καὶ τοὺς ὑποκριτάς, οἱ ὅποιοι θὰ ὑπεδύοντο τὰ διάφορα πρόσωπα.

Τελος τὴν τετάρτην ἡμέραν τῶν μεγάλων Διονυσίων ἐγίνετο ἐναρξίς τῶν παραστάσεων. Οἱ θεαταὶ προσήρχοντο πολὺ ἐνωρίς, πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, εἰσήρχοντο εἰς τὸ θέατρον καὶ κατελάμβανον τὰς θέσεις των· τὰς παραστάσεις παρακολουθοῦν καὶ γυναῖκες, ἀλλὰ ἀπὸ ἰδιαιτέρας κερκίδας. Ἡ εἴσοδος κατ' ἀρχὰς ἦτο ἐλευθέρη, ἔπειτα ὅμως ἐπετρέπετο μόνον δι' εἰσιτηρίων, σ υ μ β ὶ λ ω ν, τὸ ἀντίτιμον τῶν ὁποίων κατεβάλλετο εἰς τὸν ἐργολάβον τοῦ θεάτρον, τὸν θ ε ὰ τ ρ ῶ ν η ν. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ θέατρον ἐθεωρεῖτο, ὅπως καὶ ἦτο πράγματι, κέντρον ὑψηλῆς πνευματικῆς ἀπολαύσεως καὶ σπουδαῖον μέσον ἠθικῆς ἐξυψώσεως τοῦ λαοῦ καὶ ἐπειδὴ ἐθεωρεῖτο ἄδικον νὰ ἀπέχουν αὐτοῦ οἱ πολῖται οἱ δυσκολευόμενοι νὰ πληρώσουν τὸ εἰσιτήριο, ἀπεφασίσθη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους νὰ παρέχεται εἰς τοὺς ἀπορωτέρους τὸ πρὸς τοῦτο ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου ταῦτα εἶναι τὰ λεγόμενα θ ε ω ρ ι κ ᾶ. Βραδύτερον τὰ θεωρικά ἐλάμβανον πάντες οἱ πολῖται.

Ἀστυνομικὰ καθήκοντα ἐν τῷ θεάτρῳ ἐξετέλουν οἱ ῥ α β δ ο ὕ χ ο ι.

Ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολιν ἐκομίζοντο εἰς τὸ θέατρον αἱ δέκα ὕδρια, αἱ περιέχουσαι τοὺς κλήρους μὲ τὰ ὀνόματα τῶν ὑποψηφίων κριτῶν, ἀεσφραγίζοντο καὶ ἐξ ἐκάστης αὐτῶν ἐξήγετο εἷς κληρὸς· οὕτω κατηρτίζετο δεκαμελής κριτικὴ ἐπιτροπὴ. Οἱ κληρωθέντες ἐλάμβανον ἀνὰ ἓν πινακίδιον, διὰ νὰ γράφουν ἐπ' αὐτῶν τὴν γνώμην των, καὶ κατελάμβανον τὰς θέσεις των.

Ἐπειτα ἤχει ἡ σάλπιγξ καὶ ὁ κήρυξ ἐξεφώνει τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα θὰ ἐπαίζοντο τὴν πρώτην ἡμέραν· καὶ τοῦτο ὠρίζετο διὰ κλήρον. Τὰς ἐπομένας δύο ἡμέρας θὰ ἐπαίζοντο αἱ τετραλογίαι τῶν ἄλλων ποιητῶν, πάλιν κατὰ τὴν σειρὰν τῆς κληρώσεως.

Καὶ οὕτως ἤρχιζεν ἡ παράστασις τῆς πρώτης τραγωδίας, καθ' ἣν ὦραν περίπου ἀνέτελλεν ὁ ἥλιος. Οἱ ὑποκριταὶ ἐμφανίζοντο εἰς τὴν ὀρχήστραν ἐνδεδυμένοι πολυτελῶς. Ἐφρόντιζον νὰ εἶναι ἡ μεταμφιεσίς των παράδοξος, ὥστε καὶ αὐτὴ νὰ συντελῇ εἰς τὸ νὰ ἀπομακρύνωνται οἱ θεαταὶ ἀπὸ τὴν πεζὴν πραγματικότητα καὶ νὰ μεταφέρονται εἰς τοὺς μυθικοὺς κόσμους τῆς τραγωδίας. Ἐφερον κ ο θ ὅ ρ ο υ ς, ὑποδήματα μὲ ὑψηλὰ καττύματα, καὶ ὑπὸ τὰ φορέματα των διάφορα πάρα-γεμίσματα (προστερνίδια, προγαστρίδια), ὥστε νὰ φαίνωνται μεγαλοσωμότεροι, ὅπως ἐφαντάζετο ὁ λαὸς τοὺς ἥρωας. Ἡ περιβολὴ των ἦτο βεβαίως ἀνάλογος πρὸς τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ὑπεδύνοντο, ἐν γένει ὅμως οἱ χιτῶνές των ἦσαν ποδῆρεις μὲ χρωματιστάς κατακορύφους ὑαβδώσεις καὶ χειρῶντοί, οἱ δὲ μανδύαι κεκοσμημένοι διὰ κεντημάτων, ταινιῶν κ.λπ. Τὰ π ρ ο σ ω π ε ῖ α — τὸ πανόρχαιον καὶ ἀπαρά-τητον τοῦτο στοιχεῖον πάσης διονυσιακῆς τελετῆς — εἶχον μεγάλα ἀνοίγματα διὰ τὸ στόμα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ μὲ ἀσθὰς γραμμὰς ἐξωγραφημένα τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν διαφόρων προσώπων τοῦ δράματος. Τὰ γυναικεῖα πρόσωπα ὑπεδύνοντο ἄνδρες.

Ὁ Χορὸς ἦτο ἐνδεδυμένος ἀπλούστερον. Εἰσῆρχετο προηγουμένον ἀθλητοῦ εἰς τὴν ὀρχήστραν ἢ κατὰ στοίχους (μέτωπον 3, βάθος 5) ἢ κατὰ ζυγὰ (μέτωπον 5, βάθος 3). Ὡστε ἦτο τετράγωνος καὶ ὄχι κυκλικός, ὅπως εἰς τὸν διθύραμβον.

Τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν ἀγώνων, ἀφοῦ ἐτελείωνεν ἡ ἐκτέλεσις καὶ τῆς τρίτης τετραλογίας, οἱ δέκα κριταὶ ἔγραφον τὴν γνώμην των ἐπὶ τῶν πινακιδίων των, ἀλλ' ἔπειτα ἐκληροῦντο οἱ πέντε μόνον ἐξ αὐτῶν, οἵτινες καὶ ἀπεφαίνοντο ὀριστικῶς περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ ἀγώνος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπὶ τῶν πινακιδίων ἀναγεγραμμένης γνώμης των. Τὸ ἀποτέλεσμα ἀνεκοινοῦτο ἀμέσως διὰ τοῦ κήρυκος.

Τὸ βραβεῖον ἦτο ἀπλοῦς στέφανος κισσοῦ, ἀλλ' ἡ δόξα μεγάλη. Ἐκτὸς τοῦ νικῆσαντος ποιητοῦ ἐστεφανοῦτο καὶ ὁ χορηγός του.

Τῶν δραματικῶν ἀγώνων ἐκρατοῦντο ἐπίσημα πρακτικά: Τὰ ὀνόματα τῶν ποιητῶν, τῶν χορηγῶν καὶ τῶν πρωταγωνιστῶν, οἱ τίτλοι τῶν ἔργων καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως ἐχαράσσοντο ἐπὶ πλακῶν,

αἱ ὁποῖαι κατετίθεντο εἰς τὸ δημόσιον ἀρχεῖον· αἱ ἐπιγραφαὶ αὐταὶ ἐκαλοῦντο διδασκαλίαι.

Θεῶς 82

Θεῶς 7 ΟΙ ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΡΑΓΙΚΩΝ

Ὁ Θέσπις ἦτο ὁ πρῶτος τραγικός ποιητής καὶ ὁ πρῶτος ὑποκριτής. Τῷ 534 ἐδιδάχθη διὰ πρώτην φοράν τραγωδία του κατὰ τὰ Μεγάλα Διονύσια, τὰ ὅποια συνέστησε καὶ λαμπρῶς διωργάνωσεν εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Πεισίστρατος. Ἀναμφιβόλως ὅμως καὶ πρὸ τῆς ἐπισήμου ταύτης ἀναγνωρίσεως τῆς νέας τέχνης ὁ Θέσπις θὰ ἐδίδαξε κατὰ τὰ ἀγροτικά Διονύσια τραγωδίας του εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, τὴν Ἰκαρίαν, ἴσως δὲ καὶ εἰς ἄλλους δήμους τῆς Ἀττικῆς.

Ὀλίγον νεώτερος τοῦ Θέσπιδος ἦτο ὁ Χοιρίλος, περὶ τοῦ ὁποίου γνωρίζομεν μόνον ὅτι ἔγραφε πολλὰ ἔργα.

Ὁ μαθητὴς τοῦ Θέσπιδος Φρύνιχος ἔγραφεν ἐκτὸς τῶν μὲ μυθικὸν περιεχόμενον τραγωδιῶν του καὶ δύο τραγωδίας μὲ ὑποθέσεις εἰλημμένας ἀπὸ τὴν σύγχρονόν του πραγματικότητα, τὴν Μελήτιον ἄλωσιν καὶ τὰς Φοινίσσας. Εἰς τὴν πρώτην παρουσίαζε πρὸ τῶν ὁμμάτων τῶν συμπολιτῶν του τὴν συμφορὰν τῆς Ἰωνικῆς ταύτης πόλεως, ἣτις κατεστράφη ὑπὸ τῶν Περσῶν τῷ 494, τόσον δὲ ἐταράχθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὸ θλιβερὸν θέαμα, ὥστε ὄχι μόνον ἀπηγόρευσαν τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἔργου, ἀλλ' ἐπέβαλον καὶ πρόστιμον εἰς τὸν ποιητὴν, διότι ὑπέμνησεν εἰς αὐτοὺς «οἰκεῖα κακά». Μὲ τὰς Φοινίσσας ὅμως ἔλαβε τῷ 476 τὸν στέφανον τῆς νίκης. Τὸν Χορὸν τοῦ ἔργου ἀπετέλουν γυναῖκες ἐκ Φοινίκης (ἐξ οὗ ὁ τίτλος) εὐρισκόμεναι εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὑπόθεσίς του δὲ ἦτο ὁ ἐν Περσίᾳ ἀντίκτυπος τῆς ἐν Σαλαμῖνι νίκης τῶν Ἑλλήνων. Τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐπραγματεύθη μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ Αἰσχύλος εἰς τοὺς Πέρσας του, τὸ μόνον, ὡς εἴπομεν, μέχρις ἡμῶν διασωθὲν ἱστορικὸν δράμα.

Ὁ Πρατίνας ἔγραφε καὶ τραγωδίας, ἀλλὰ περισσότερον ἡσυχολήθη μὲ τὸ σατυρικὸν δράμα. Ἦτο Πελοποννήσιος, ἐκ Φλειοῦντος, ἐδρασεν ὅμως καὶ αὐτὸς ἐν Ἀθήναις.

Πάντα τὰ ἔργα τῶν ποιητῶν τούτων ἀπωλέσθησαν ἐκτὸς ἐλαχίστων ἀποσπασμάτων.

8. Ο ΑΙΣΧΥΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΦΟΚΛΗΣ

Ο Αἰσχύλος ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἐλευσίνα τῷ 525. Κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἐπολέμησεν ἥρωικῶς εἰς τὸν Μαραθῶνα καὶ τὴν Σαλαμίνα. Περί τὰ μέσα τῆς μεταξὺ τῶν δύο τούτων μαχῶν δεκαετίας ἐνίκησε διὰ πρώτην φοράν εἰς ἀγῶνα δραματικόν. Ἐκ τῶν πολλῶν τραγωδιῶν του σφύονται μόνον επτὰ: αἱ Ἰκέτιδες, τὸ ἀρχαιότερον ἀπὸ τὰ περισωθέντα ἀρχαῖα δράματα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀρχαιώτερον μὲ ἀφθονοῦ καὶ δεσπόζον τὸ λυρικὸν στοιχεῖον, οἱ Πέρσαι, οἱ Επτὰ ἡμέραι Θήβας, ὁ Προμηθεὺς δεσμώτης, ὁ Ἀγαμέμνων, αἱ Χοηφόροι καὶ αἱ Εὐμενίδες. αἱ τρεῖς τελευταῖαι τραγωδίαι ἀποτελοῦν μίαν τριλογίαν, τὴν Ὀρέστειαν, μὲ ἐνιαίαν ὑπόθεσιν: τὸν φόνον τοῦ ἐκ Τροίας ἐπανακάμψαντος Ἀγαμέμνονος, τὴν ἐκδίκησιν τοῦ νιοῦ του Ὀρέστου, τὴν ὑπὸ τῶν Ἐρινύων καταδίωξιν τοῦ Ὀρέστου καὶ τὴν ἀθώωσιν του εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον. Κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους τοιαῦται τριλογία παριστάνοντο πάντοτε καὶ τὸ συνοδεῖον αὐτὰς σατυρικὸν δράμα ἀπὸ τὸν αὐτὸν μῦθον ἠγτλεῖ τὴν ὑπόθεσιν του. Ἐπειτα ὁμῶς ἡ ἐνότης αὕτη δὲν ἦτο ὑποχρεωτική. Οἱ ποιηταὶ μετεῖχον τοῦ ἀγῶνος μὲ τρεῖς τραγωδίας καὶ ἓν σατυρικὸν δράμα, ἀλλ' αἱ ὑποθέσεις ἐπετρέπετο νὰ λαμβάνωνται ἀπὸ διαφόρων μύθους.

Ἡ φήμῃ τῆς νέας τέχνης ἐνωρὶς διεδόθη πέραν τῶν ὁρίων τῆς Ἀττικῆς. Ὁ Αἰσχύλος ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Ἰέρωνος εἰς Σικελίαν, ὅπου καὶ ἐδίδαξε μερικά ἔργα του. Ἀπέθανε τῷ 456 ἐν Γέλα τῆς Σικελίας, ὅπου εἶχε μεταβῇ διὰ τρίτην φοράν.

Αἱ τραγωδίαι του καὶ σήμερον ἀκόμη ἀναβιβάζονται εἰς τὸ θέατρον συγκλονίζον τοὺς θεατὰς μὲ τὴν βαθεῖαν θρησκευτικότητα, ἡ ὁποία τὰς διατρίβει, μὲ τὸ ὕψος τῶν διανοημάτων καὶ τὴν τίτανικὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς ἐκφράσεως, μὲ τὴν λάμψιν τοῦ λυρισμοῦ καὶ τῶν εἰκόνων.

Ὁ Σοφοκλῆς ἐγεννήθη εἰς τὸν Κολωνὸν τῷ 496. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμίνας (480) ἠγήθη τοῦ χοροῦ τῶν ἐφήβων, ὁ ὁποῖος ἔλαβε μέρος εἰς τὸν ἐορτασμόν τῆς νίκης.

Ἦτο ὠραῖος, εὐγενής, ἀνοικτόκαρδος, εὐσεβής, φιλόπατρις, τέλειος τύπος ἀνδρὸς καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι πολὺ τὸν ἠγάπων καὶ τὸν ἐξετίμων καὶ ἀνέθεσαν εἰς αὐτὸν ὑψηλὰ δημόσια λειτουργήματα.

Ὡς ποιητὴς ἀνεδείχθη πολλάκις νικητής. Ἀπέθανεν ἐνενηκοντούτης μὲ ἀκμαίας μέχρι τέλους τὰς πνευματικὰς του δυνάμεις. Ἀπὸ τὰ 123 ἔργα, τὰ ὁποῖα ἔγραψε, σφύζονται μόνον ἐπὶ τραγωδίαι : Αἶας, Ἀντιγόνη, Οἰδίπους τύραννος, Ἡλέκτρα, Τραχίνιαί, Φιλοκτήτης, Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῷ καὶ ἐν σατυρικὸν δράμα, ἀλλ' ὅχι ὁλόκληρον, οἱ Ἰχνευταί.

Ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ἀνυπερβλητός εἰς τὴν σκηνικὴν οἰκονομίαν, δηλ. τὴν σύνθεσιν, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν τοῦ δράματος, καὶ κυρίως εἰς τὴν διαγραφὴν τῶν χαρακτήρων, τὴν ἡθογραφίαν, ὅπως ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι ἢ ἐξέλιξις τοῦ μύθου παρ' αὐτῷ καθορίζεται ἀπὸ τοὺς χαρακτήρας τῶν δρώντων προσώπων. Ἐπραγματοποίησεν εἰς τὴν τραγωδίαν τὸ ἰδεῶδες τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἡρέμον μεγαλείου, τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἁρμονίας. Εἶναι διὰ τὴν ποίησιν ὅ,τι εἶναι διὰ τὴν πλαστικὴν ὁ Φειδίας.

9. Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ

Ὅπως ὁ Θέσπις, ὁ Χοιρίλος, ὁ Φρόνιχος, ὁ Αἰσχύλος, ὁ Σοφοκλῆς, οὕτω καὶ ὁ Εὐριπίδης ἦτο Ἀθηναῖος. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Σαλαμίνα, ἦτο ὅμως ἐγγεγραμμένος εἰς τὸν δῆμον τῶν Φλυέων, παρὰ τὸ σημερινὸν Χαλάνδριον. Ὁ πατὴρ του ὠνομάζετο Μνήσαρχος, ἡ δὲ μήτηρ του Κλειώ.

Οἱ κωμικοὶ ποιηταί, οἱ ὁποῖοι ἐμίσουν τὸν Εὐριπίδην, ἔσκωπτον αὐτὸν λέγοντες ὅτι ὁ πατὴρ του ἦτο κάπηλος, δηλ. μεταπράτης, ἡ δὲ μήτηρ του πωλήτρια λαχάνων. Ταῦτα δὲν εἶναι ἀληθῆ. Ὁ Μνήσαρχος ἦτο εὐπόρος γεωκτῆμων, εἶχε δὲ καὶ εἰς τὴν Σαλαμίνα κτῆμα· οὕτως ἡδυνήθη ἀνέτως νὰ ἐπιμεληθῇ τῆς ἀνατροφῆς τοῦ υἱοῦ του.

Περὶ τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως τοῦ ποιητοῦ ὑπάρχουν ἀμφιβολαί. Κατὰ τινὰς ἀρχαίας πληροφορίας ἐγεννήθη κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας, 20 Σεπτεμβρίου 480. Ὁ Αἰσχύλος, ἀγῆρ 45 ἐτῶν, ἡγωνίσθη τότε διὰ τὴν νίκην, εἰς τὸν ἐορτασμὸν τῆς ὁποίας ἔλαβε μέρος ὁ δεκαεξαετής Σοφοκλῆς ἐπὶ κεφαλῇ χοροῦ ὁμηλικόν. Οὕτω τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν μεγάλων τραγικῶν ἐνοῦνται περὶ τὸ περίλαμπρον ἐκεῖνο γεγονὸς τῆς ἱστορίας μας. Κατ' ἄλλην ὅμως ἀρχαίαν πηγὴν ὁ Εὐριπίδης ἐγεννήθη τῷ 485.

Τὴν Σαλαμίνα ἐπεσκεπτετο ἔπειτα συχνὰ ὁ Εὐριπίδης καὶ ἐπὶ ὥρας

μακρὰς ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν ἐντὸς ἐρημικοῦ σπηλαίου εἰς μίαν ἀκτὴν τῆς νήσου. "Οτι ἡ θάλασσα ἦτο εἰς αὐτὸν πολὺ οἰκεία καὶ ἀγαπητή, τὸ βλέπομεν ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν θαλασσινῶν εἰκόνων καὶ παρομοιώσεων τῶν ἐγκατεσπαρμένων εἰς τὰ ἔργα του. Ἐπίσης ἐγνώριζε καλῶς τὴν ζωὴν τῶν ναυτικῶν, τὴν ὁποίαν συχνότατα περιγράφει μὲ ἀκρίβειαν καὶ πολλὰς λεπτομερείας. Οὕτως εἰς τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις εὐρίσκομεν περιγραφὴν τῆς προσπαθείας Ἑλλήνων ναυτῶν νὰ ἀποπλεύσουν ἐκ λιμένος σκυθικοῦ, ἀντιπαλαιόντων πρὸς τὸν ἀντίθετον ἄνεμον καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους, οἱ ὅποιοι ἐζήτουν νὰ ἐμποδίσουν τὸν ἀπόπλουν.

Κατὰ τὴν νεανικὴν του ἡλικίαν ἐπεδόθη εἰς τὸν ἀθλητισμὸν καὶ διεκρίθη εἰς τὸ παγκράτιον καὶ τὴν πυγμαχίαν. Ἀργότερον ὁμως κατεδίδαξε τὰς ὑπερβολὰς τοῦ ἀθλητισμοῦ, διότι φαίνεται ὅτι πολλοὶ σύγχρονοί του Ἀθηναῖοι δὲν ἐτήρουν ὡς πρὸς τοῦτο τὸ πρᾶγμα μέτρον. Εἰς ἐν ἀπὸ τὰ δράματά του, τὰς Τρωάδας (1211), ἐπαινεῖ τοὺς Τρῶας, οἱ ὅποιοι ἐτίμων, ὅπως λέγει, τὰς ἀρματοδρομίας καὶ τοὺς ἀγῶνας τοξοβολίας ἀλλὰ χωρὶς ὑπερβολάς, « οὐκ ἐς πλησμονὰς θηρώμενοι ». Ἐπίσης ἐκαλλιέργησε τὴν ζωγραφικὴν.

Βαυτεράν ἐπίδρασιν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐριπίδου ἔσχεν ἡ ἐνασχόλησίς του εἰς τὴν φιλοσοφίαν. Ἦκουσε διδάσκοντα τὸν φιλόσοφον Ἀναξαγόραν, ἀνέγνωσε πλεῖστα βιβλία φιλοσόφων καὶ σοφιστῶν, ἐν οἷς καὶ τὰ τοῦ Πρωταγόρου καὶ τοῦ Προδίκου, τοὺς ὁποίους καὶ προσωπικῶς ἐγνώριζε, καὶ συνεδέθη διὰ φιλίας μὲ τὸν Σωκράτην, ὅστις, λέγον, παρηκολούθει πάντοτε τὴν διδασκαλίαν τραγωδιῶν τοῦ φίλου του, ἐνῷ ἄλλως δὲν ἐσύχραζεν εἰς τὸ θέατρον. Εἶχεν ὁ Εὐριπίδης καὶ πλουσίαν βιβλιοθήκην, πρᾶγμα σπάνιον εἰς τὴν ἐποχὴν του.

Πνεῦμα ἐρευνητικὸν καὶ ἀνήσυχον, ἐμελέτα διαρκῶς τὰ μεγάλα προβλήματα, τὰ ὅσα ἀτησχόλουν τοὺς πλέον μορφωμένους Ἕλληνας κατὰ τὸ β' ἡμῖσι τοῦ 5. αἰῶνος. Τί ἦσαν οἱ θεοί, τίς ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου, τίνες αἱ μεγάλαι ἀρεταί, τίνα τὰ καθήκοντα τῶν γυναικῶν κ.λπ. Διὰ τὸ πλῆθος τῶν φιλοσοφικῶν γνωμῶν, τὰς ὁποίας διενύπωνεν εἰς τὰς τραγωδίας του, ἀπεκλήθη ὁ ἀποσκηνηζόμενος φιλόσοφος.

ὑπό τινων ἐνομήσθη ἀσεβής. Δὲν ἦτο βεβαίως φύσις βαθέως θρησκευτική, ὅπως ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Σοφοκλῆς· ἐπὶ ὁμως ἦτο ἀσεβής, δὲν εἶναι ἀληθές. Ὁ Εὐριπίδης μελετῶν τοὺς μύθους, ἐκ τῶν ὁποίων ἤντλει τὰς ὑποθέσεις τῶν τραγωδιῶν του, εὕρισκεν εἰς αὐτοὺς διηγήσεις ἀσυμ-

βιβάστους πρὸς τὴν ὑψηλότεραν καὶ φωτεινότεραν περὶ τοῦ θείου ἀντίληψιν, τὴν ὅποιαν εἶχε σχηματίσει ὁ ἴδιος. Δὲν ἠδύνατο π.χ. νὰ δεχθῇ ὅτι ἡ Ἀρτεμις ἐπεθύμει νὰ θυσιάζον ἐἰς αὐτὴν ἄνθρωποις. Ἐπειδὴ ὁμως πολὺ συχνὰ ἐξέφραζεν εἰς τὰ δράματά του τοιαύτας γνώμας, οἱ προσκεκολλημένοι εἰς τὰς παλαιὰς παραδόσεις δυσηρεστοῦντο.

Ἐν γένει ὁ Εὐριπίδης, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Σοφοκλέα, δὲν ἦτο πολὺ συμπαθὴς εἰς τοὺς συγχρόνους του. Εἰς δραματικὸν ἀγῶνα κατῆλθε τὸ πρῶτον τῷ 455 καὶ ἔλαβε τὰ τρίτεια. Ἐνίκησε διὰ πρώτην φορὰν τῷ 442, ἐνῶ δὲ ἐγραφεῖν 23 τετραλογίας, μόνον πεντάκις ἐνίκησε. Οἱ κωμικοὶ ποιηταί, καὶ πρὸ πάντων ὁ Ἀριστοφάνης, διαρκῶς τὸν ἐσκωποῦν καὶ τὸν ἐκακολόγουν, διότι τὸν ἐθεώρουν πολὺ ρεωτεριστήν.

Εἰς τὴν πολιτικὴν οὐδέποτε ἀνεμείχθη καὶ δημόσιον ἀξίωμα οὔτε ἔλαβεν οὔτε ἐξήτησε ποτέ. Μελαγχολικὸς καὶ δύσκολος εἰς τὰς σχέσεις του, προετίμα τὴν μόνωσιν ἢ τὴν μὲ ἐκλεκτοὺς φίλους ἀναστροφὴν, τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ζωὴν τοῦ σπουδαστηρίου. Ἐνεφύρετο ὁμως φλογερᾶς φιλοπατρίας καὶ παρηκολούθει τὰ πολιτικὰ μὲ ζῶηρόν ἐνδιαφέρον.

Ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη του ἐκδηλοῦται πρὸ πάντων εἰς τὰς τραγωδίας, τὰς ὁποίας συνέθεσε μετὰ τὴν ἐκρηξιν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου· πραγματεῖται τότε κατὰ προτίμησιν ἀττικὰς παραδόσεις καὶ μύθους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀναλάμπει τὸ μεγαλεῖον καὶ ὁ ἀνώτερος πολιτισμὸς τῶν Ἀθηναίων, καὶ πολλάκις εἰς τὸ στόμα τῶν μυθικῶν προσώπων θέτει ὑπανιγμούς εἰς σύγχρονα γεγονότα ἀποτελοῦντας ὕμνον πρὸς τὴν πατρίδα του καὶ καταδίκην τῶν ἀντιπάλων της.

Οὕτως εἰς τοὺς Ἡ ρ ᾱ κ λ ε ῖ δ α ς, τραγωδίαν διδασθεῖσαν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, ἐξάγει τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι, διὰ νὰ προστατεύσουν τὰ τέκνα τοῦ Ἡρακλέους, ἀνέλαβον πόλεμον κατὰ τοῦ διώκτου αὐτῶν Εὐρουσθέως· φέγει οὕτως ἐμμέσως τὴν ἀχαριστίαν τῶν συγχρόνων του Δωριέων, οἱ ὅποιοι, ἐνῶ ἐκανχλῶντο ὅτι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἡρακλέους, ἐπέδραμον κατὰ τῶν Ἀθηναίων.

Ἐγκώμιον τῶν Ἀθηναίων εἶναι καὶ αἱ Ἰ κ ᾱ ῥ ῑ ῑ δ ε ς. Εἰς τὴν τραγωδίαν ταύτην, ἣ ὅποια ἐδιδάχθη περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης δεκαετίας τοῦ πολέμου, ὁ μυθικὸς βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων Θησεὺς παρουσιάζεται ὑποστηρικτῆς τοῦ καταπατουμένου δικαίου καὶ ἐκπρόσωπος ἀνωτέρου

πολιτισμοῦ : ἀναγκάζει διὰ πολέμου τοὺς Θηβαίους νὰ παραδώσουν τοὺς νεκροὺς τῶν πρὸ τῶν τειχῶν τῶν Θηβῶν πεσόντων Ἀργείων εἰς τὰς μητέρας των πρὸς ταφὴν.

Ἀλλαχοῦ ὁ ποιητὴς καντηριάζει τοὺς ἀδίκως ἐπιτιθεμένους, τοὺς ἐκπορθοῦντας « πόλεις, ναοὺς τε τύμβους θ', ἱερὰ τῶν κεκμηκότων », ἐνῷ ἀντιθέτως διακηρύσσει ὅτι τὸ « ὑπὲρ πατρὸς θηήσκειν » εἶναι « τὸ κάλλιστον κλέος » (Τ ρ ω ά δ ε ς 95 καὶ 386).

Τέσσαρα περίπου ἔτη πρὸ τῆς λήξεως τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὁ Εὐριπίδης μετέβη εἰς Πέλλαν τῆς Μακεδονίας κληθεὶς ὑπὸ τοῦ φιλομούσου βασιλέως αὐτῆς Ἀρχελαοῦ. Καὶ ἐν τῇ μακεδονικῇ αὐλῇ διαμένων ἐξηκολούθει ἐργαζόμενος, ἐδίδαξε δ' ἐκεῖ καὶ τινὰς τραγωδίας του. Ἀπέθανε καὶ ἐτάφη ἐν Μακεδονίᾳ τῷ 406, ὀλίγους μῆρας πρὸ τοῦ Σοφοκλέους.

Οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ὁποῖοι πολὺ τὸν εἶχον πικράνει ζῶντα, συγκινηθέντες ἀπὸ τὸ ἄγγελμα τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου συμπολίτου των, ἐζήτησαν νὰ δοθοῦν εἰς αὐτοὺς τὰ ὅσῃα του, μὴ γενομένης ὁμως δεκτικῆς τῆς αἰτήσεώς των ἡγεῖραν πρὸς τιμὴν του κενοτάφιον παρὰ τὰ Μακρὰ Τείχη. Εἰς τὸν προάγωνα τῶν Μεγάλων Διονυσίων τοῦ ἔτους ἐκείνου ὁ Σοφοκλῆς προσήλθε μὲ πένθιμον περιβολήν, εἰσήγαγε δὲ καὶ τὸν Χορὸν ἄνευ στεφάνων.

Μετὰ θάνατον ὁ ποιητὴς πολὺ ἡγαπήθη καὶ ἐθαυμάσθη, ἥσκησε δὲ τραστίαν ἐπιδράσιν εἰς τὴν μετέπειταποίησιν, ἑλληνικὴν, ὥμαϊκὴν καὶ νεωτέραν ἐδρωπαϊκὴν.

Βαθὺς ἀνατόμος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ὁ Εὐριπίδης ἐμελέτα, ἀνέλυε καὶ ἐξέφραζεν εἰς τὰς τραγωδίας του τὰ πάθη προκαλῶν ἰσχυρὰν συγκίνησιν. Ἦτο κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην ὁ τραγικώτατος τῶν ποιητῶν. Τὴν ἀξίαν τῆς ποιήσεώς του θὰ ἀντιληφθῶμεν μελετώντες μετὰ προσοχῆς μίαν τῶν τραγωδιῶν του, τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ἀυλίδι ἢ τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις.

10. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΑΙ

Εὐρύτατα διαδεδομένη καὶ εἰς τὸν ἑλληνικὸν καὶ εἰς ἄλλους λαοὺς εἶναι ἡ δοξασία ὅτι διὰ τὴν στερέωσιν καὶ ἀσφάλειαν οἰουδήποτε κτίσματος ἀπαιτεῖται θυσία ζῶον τιθεμένου εἰς τὰ θεμέλια τοῦ κτίσματος ἢ ἐντὸς τοίχου τινὸς αὐτοῦ. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐγίνοντο

πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ ἀνθρωποθυσίαι, διότι ἐπιστεύετο ὅτι, ὅσον εὐγενέστερον ἦτο τὸ θῦμα, τόσοις ἰσχυρότερον « στοιχειῶ » ἐγίνετο. Τοῦ ἐθίμου τούτου ἀπήχσεις εἶναι π.χ. ἡ περὶ τοῦ γεφυριοῦ τῆς Ἀρτας παραδόσεις, καθ' ἣν ὁ πρωτομάστορας ἠγαγκάσθη νὰ « στοιχειώσῃ » τὴν σύζυγόν του, διότι ἄλλως ἢ στερεώσῃ τῆς γεφύρας ἦτο ἀδύνατος.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς θεμελιώσεως τῶν κτισμάτων καὶ διὰ πάσης ἄλλης σπουδαίας ἐπιχειρήσεως τὴν ἐπιτυχίαν ἀπαιτεῖται θυσία. Ἐκ τῆς ἀντιλήψεως ταύτης ἐπλάσθη ὁ μῦθος τῆς θυσίας τῆς Ἰφιγενείας *.

Ὁ ἑλληνικὸς στόλος, ἐκ περισσοτέρων τῶν χιλίων πλοίων ἀποτελούμενος, εἶχε συγκεντρωθῇ εἰς τὸν μέγαν καὶ ἀσφαλῆ κόλπον τῆς Αἰλίδος. Τὰ στήθη τῶν Ἑλλήνων ἐθέρμαιναν ὁ πόθος νὰ διασχίσουν τὸ Αἰγαῖον καὶ ἀποβιβαζόμενοι εἰς τὴν Τροίαν νὰ τιμωρήσουν τοὺς Τρῶας διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Ἑλένης, ἀλλ' ἄνεμος ἐννοϊκὸς δὲν ἔπνεε καὶ ὁ ἀπόπλους ἦτο ἀδύνατος, διότι, ὅπως ἐμάντευsen ὁ Κάλχας, ἡ Ἀρτεμις ἀπῆτει νὰ θυσιάσῃ εἰς αὐτὴν ὁ ἀρχιστράτηγος τὴν πρωτότοκον θυγατέρα του.

Ὁ Ἀγαμέμνων πιεζόμενος ὑπὸ τοῦ Μενελάου καὶ ἄλλων ἡγεμόνων ἐδέχθη μὲ σπαραγμὸν ψυχῆς νὰ καλέσῃ ἐκ Μυκητῶν εἰς Αἰλίδα τὴν Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ πείσῃ δὲ τὴν Κλυταιμῆστραν νὰ τὴν στείλῃ, ἔγραψεν εἰς αὐτὴν ὅτι θὰ τὴν ἔδιδεν εἰς γάμον εἰς τὸν Ἀχιλλέα. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἀγγελιαφόρου, μετανοήσας ἔγραψε κρυφίως δευτέραν ἐπιστολὴν ἀνακλητικὴν τῆς πρώτης.

Εἶναι ἀκόμη νύξ, ἀπόλλυτος νημεμία καὶ σιγὴ ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Αἰλίδα, ὁ στρατὸς τῶν Ἀχαιῶν εἶναι βυθισμένος εἰς τὸν ὕπνον καὶ ὁ Ἀγαμέμνων καλεῖ ἔξω τῆς σκηνῆς του ἓνα γέροντα, παλαιὸν πιστὸν δοῦλον τῆς συζύγου του, διὰ νὰ τὸν ἀποστείλῃ πρὸς αὐτὴν μὲ τὴν ἐπιστολὴν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀρχίζει ἡ τραγωδία.

Προϊούσης τῆς ὑποθέσεως ἡ Ἰφιγένεια ἀντιλαμβάνεται ὅτι τὴν

* Τὸν μῦθον ἐδραματοποίησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐκτὸς ἄλλων ὁ Γάλλος ποιητὴς Ῥακίνας καὶ ὁ γαλλιστὴ γράφας Ἑλλήν Ἰωάννης Μορεάς. Πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἡμετέρας τραγωδίας ἔχει ὁμοιότητος ἡ ὑπόθεσις τῆς Θυσίας τ. ο. ὁ Ἀβραάμ, Κρητικὸς θερησκεντικοῦ δράματος τοῦ 16. μ.Χ. αἰῶνος.

Ἀξία συστάσεως εἶναι ἡ ἐκ παραλλήλου μελέτη τῶν δύο ἔργων καὶ ἰδίως τῶν χαρακτήρων τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοῦ Ἀβραάμ, τῆς Κλυταιμῆστρας καὶ τῆς Σάρρας, τῆς Ἰφιγενείας καὶ τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Πρεσβύτου καὶ τῶν δούλων τοῦ Ἀβραάμ.

θυσίαν της απαιτεῖ τὸ ἀνώτερον συμφέρον τῆς πατρίδος, προσφέρει τὸν ἑαυτὸν της ἐκούσιον θῦμα μὲ εὐγενῇ αὐταπαρνήσιν καὶ ὑπέροχον ἡρωισμόν, ἀλλ' ἡ θεὰ Ἀρτεμις τὴν παραλαμβάνει μακρὰν τοῦ βωμοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου θέτει ἀντ' αὐτῆς ἔλαφον.

Τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Αὐλίδι συνέθεσεν ὁ Εὐριπίδης περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του, ἡ δὲ παράστασις ἔγινε μετὰ τὸν θάνατόν του.

11. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

Εἰς τὰ ἀνατολικά παρὰ τῆς Ἀττικῆς ὑπῆρχον δύο ἱερὰ τῆς Ἀρτέμιδος· τὸ ἐν εἰς τὰς Ἀραφηνίδας Ἀλὰς (παρὰ τὴν σημερινὴν Ῥαφήναν), τὸ δὲ ἄλλο ὀλίγον νοτιώτερον, εἰς τὴν Βραυρῶνα (νῦν Βραῶνα)· εἰς τὸ πρῶτον, τὸ τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ἐτελοῦντο τὰ Ταυροπόλια, ἐφυλάσσετο ἀρχαιότατον ξύλινον ἄγαλμα (ξόανον) τῆς θεᾶς, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν ἐπιχώριον παράδοσιν εἶχε φέρει ὁ Ὁρέστης ἐκ τῆς χώρας τῶν Ταύρων, ἐν δὲ τῷ τεμένει τοῦ δευτέρου ἱεροῦ, τῆς Βραυρωνίας Ἀρτέμιδος, ἐδείκνυτο ὁ τάφος τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ὁρέστου Ἰφιγενείας, ἣτις κατὰ τὴν παράδοσιν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἱέρεια τῆς Ἀρτέμιδος. Ἀπὸ τὰς ἀττικὰς ταύτας παραδόσεις ἐμπνευσθεὶς ὁ Εὐριπίδης ἔγραψε τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῷ 414 π.Χ.

Εἰς τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Ταύροις εὐρίσκομεν τὴν ἡρώίδα εἰς τὴν σκυθικὴν χώραν τῶν Ταύρων, ὅπου τὴν ἔχει φέρει ἡ Ἀρτεμις. Κατὰ ταῦτα ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγωδίας ταύτης εἶναι τρόπον τινὰ συνέχεια τῆς ὑποθέσεως τῆς Ἰφιγενείας τῆς ἐν Αὐλίδι.

Κατὰ τὴν Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Αὐλίδι ἡ Κλυταιμῆστρα συνώδευσε τὴν θυγατέρα της εἰς τὴν Αὐλίδα, ἐνῶ κατὰ τὴν ἐν Ταύροις ἀπέστειλεν αὐτὴν μόνην, ἡ ἰδία δὲ παρέμεινε ἐν Μυκῆναις. Τοῦτο εἶναι ἐν δείγμα τῆς ἐλευθερίας μὲ τὴν ὁποίαν οἱ τραγικοὶ ποιηταὶ—ἀναλόγως πρὸς τὰς ἐκάστοτε δραματολογικὰς ἀνάγκας—ἐπραγματεύοντο τοὺς μύθους, οἵτινες ἄλλως τε καὶ εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ ἐφέροντο ὑπὸ διαφόρων μορφάς.

Τῆς Ἰφιγενείας τῆς ἐν Ταύροις ἡ ὑπόθεσις ἐξελίσσεται πρὸ τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Βλέπομεν τὸν ναὸν καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸν βωμόν, κόκκινον ἀπὸ τὸ αἷμα τῶν θυμάτων.

᾽Οπισθεν τοῦ ναοῦ καὶ ὀλίγον δεξιώτερον ὥς πρὸς τοὺς θεατὰς πρέπει νὰ φαντασθῶμεν τὴν παραλίαν, ἀκόμη δὲ δεξιώτερον τὴν πόλιν τῶν Ταύρων.

Εἰς τὴν τραγωδίαν ταύτην ἡ ἡρώϊς προλογίζουσα εἰσάγει ἀμέσως τὸν θεατὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν· αἱ πληροφορίαι, τὰς ὁποίας παρέχει ἡ ἡρώϊς, καὶ ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας ἀκούομεν εἰς τὴν δευτέραν σκηνὴν τοῦ προλόγου ἀπὸ τὸν Ὁρέστην καὶ τὸν Πυλάδην, εἶναι ἀρκεταί, ὥστε νὰ κατατοπισθῇ περὶ τῆς ὑποθέσεως τοῦ δράματος καὶ ὁ σημερινὸς ἀναγνώστης.

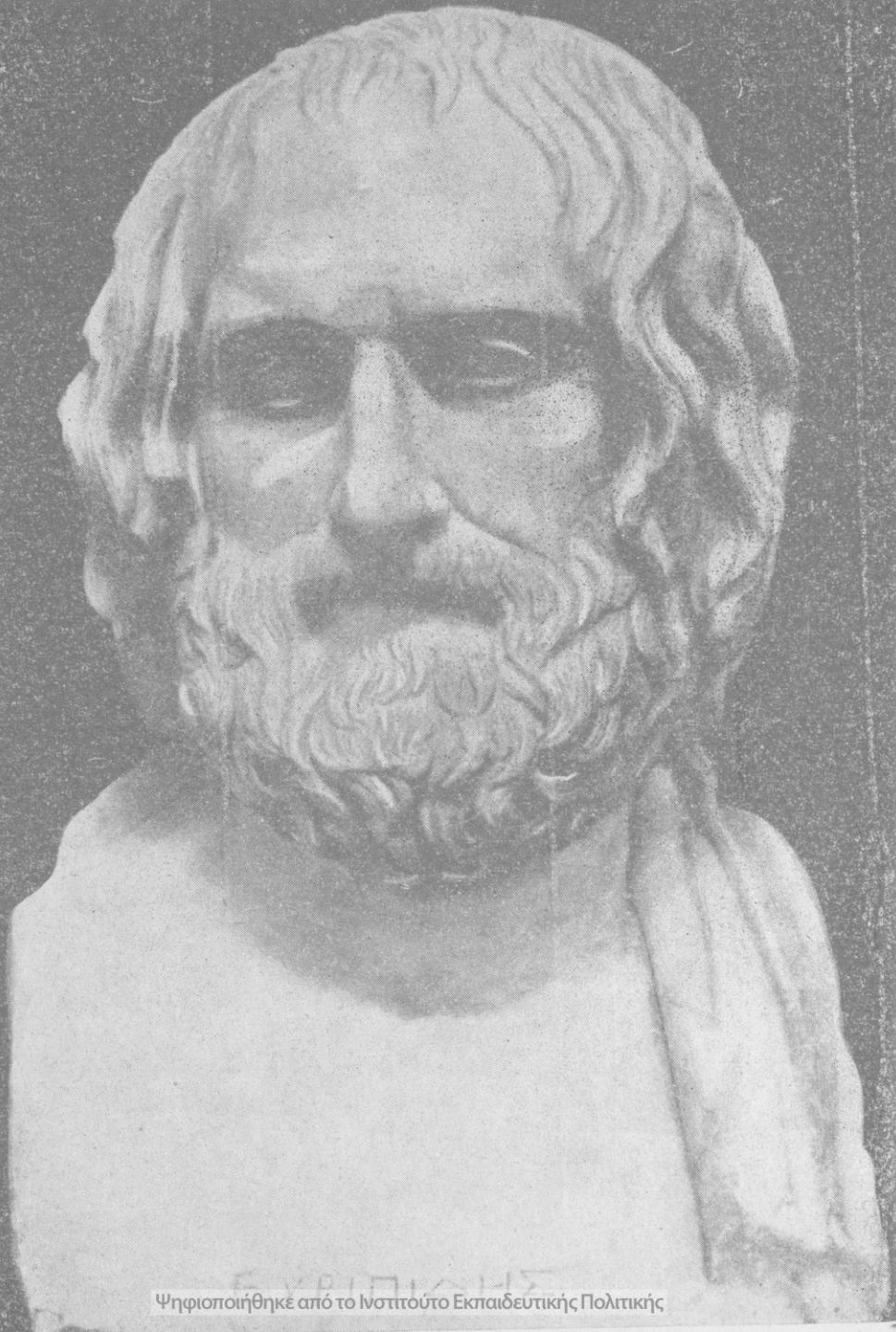
12. ΔΙΑΦΘΡΩΣΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ

Α' ΤΗΣ ΕΝ ΑΥΑΙΑΙ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ

1 - 163	Πρόλογος
164 - 302	Πάροδος
303 - 542	Πρῶτον Ἐπεισόδιον
543 - 606	Πρῶτον Στάσιμον
607 - 750	Δεύτερον Ἐπεισόδιον
751 - 800	Δεύτερον Στάσιμον
801 - 1035	Τρίτον Ἐπεισόδιον
1036 - 1097	Τρίτον Στάσιμον
1098 - 1275	Τέταρτον Ἐπεισόδιον
1276 - 1335	Λυρικὸν μέρος (Ἰφιγενείας μονωδία)
1336 - 1473	Πέμπτον Ἐπεισόδιον
1474 - 1531	Λυρικὸν μέρος (θριαμβευτικὸν ᾄσμα Ἰφιγενείας καὶ Χοροῦ)
1532 - 1629	Ἐξόδος

Β' ΤΗΣ ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ

1 - 122	Πρόλογος
123 - 235	Πάροδος
236 - 391	Πρῶτον Ἐπεισόδιον
392 - 466	Πρῶτον Στάσιμον
467 - 1088	Δεύτερον Ἐπεισόδιον
1089 - 1152	Δεύτερον Στάσιμον
1153 - 1233	Τρίτον Ἐπεισόδιον
1234 - 1283	Τρίτον Στάσιμον
1284 - 1499	Ἐξόδος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1961

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ*

ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ

ὦ πρέσβυ, δόμων τῶνδε πάροιθεν
στεῖχε.

ΠΡΕΣΒΥΤΗΣ

στείχω· τί δὲ καινουργεῖς,
Ἀγάμεμνον ἄναξ;

ΑΓΑ.

σπεύσεις;

ΠΡ.

σπεύδω.

μάλα τοι γῆρας τοῦμὸν ἄπνουν
καὶ ἐπ' ὀφθαλμοῖς ὀξὺ πάρεστιν.

5

ΑΓΑ. τίς ποτ' ἄρ' ἀστήρ ὅδε πορθμεύει;

ΠΡ. Σείριος ἐγγὺς τῆς ἐπταπόρου
Πλειάδος ἄσσων ἔτι μεσσήρης.

ΑΓΑ. οὐκουν φθόγγος γ' οὔτ' ὀρνίθων
οὔτε θαλάσσης· σιγαὶ δ' ἀνέμων
τόνδε κατ' Εὐριπον ἔχουσιν.

10

ΠΡ. τί δὲ σὺ σκηνῆς ἐκτὸς αἰσσεις,
Ἀγάμεμνον ἄναξ;

ἔτι δ' ἡσυχία τήνδε κατ' Αὔλιν
καὶ ἀκίνητοι φυλακαὶ τειχέων.
στείχωμεν ἔσω.

15

ΑΓΑ.

ζηλῶ σέ, γέρον,
ζηλῶ δ' ἀνδρῶν ὃς ἀκίνδυνον

* Ἐπιμέλεια τοῦ κειμένου καὶ ἐρμηνεία ὑπὸ Φ. Βουσβούνη.

- βίον ἐξεπέρας' ἀγνώς, ἀκλεής·
τοὺς δ' ἐν τιμαῖς ἥσσον ζηλῶ.
- ΠΡ. καὶ μὴν τὸ καλὸν γ' ἐνταῦθα βίου. 20
- ΑΓΑ. τοῦτο δέ γ' ἐστὶν τὸ καλὸν σφαλερόν·
καὶ τὸ πρότιμον
γλυκὺ μὲν, λυπεῖ δὲ προσιστάμενον·
τοτέ μὲν τὰ θεῶν οὐκ ὀρθωθέντ'
ἀνέτρεψε βίον, τοτέ δ' ἀνθρώπων 25
γινῶμαι πολλαὶ
καὶ δυσάρεστοι διέκναισαν.
- ΠΡ. οὐκ ἄγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀριστέως·
οὐκ ἐπὶ πᾶσιν σ' ἐφύτευσ' ἀγαθοῖς,
Ἀγάμεμνον, Ἀτρεΰς. 30
- δεῖ δέ σε χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι·
θνητὸς γὰρ ἔφυς· κἄν μὴ σὺ θέλῃς,
τὰ θεῶν οὕτω βουλόμεν' ἔσται.
σὺ δὲ λαμπτῆρος φάος ἀμπετάσας
δέλτον τε γράφεις 35
τήνδ', ἣν πρὸ χερῶν ἔτι βαστάζεις,
καὶ ταῦτά πάλιν γράμματα συγχεῖς
καὶ σφραγίζεις λύεις τ' ὀπίσω
ρίπτεις τε πέδῳ πεύκην, θαλερόν
κατὰ δάκρυ χέων, 40
καὶ τῶν ἀπόρων οὐδενὸς ἐνδεῖς
μὴ οὐ μαίνεσθαι.
- τί πονεῖς ; τί νέον περὶ σοί, βασιλεῦ ;
φέρε κοίνωσον μῦθον ἐς ἡμᾶς.
πρὸς δ' ἄνδρ' ἀγαθὸν πιστόν τε φράσεις· 45
σῇ γὰρ μ' ἀλόχῳ ποτὲ Τυνδάρεως
πέμπεν φερνὴν
συννυμφοκόμον τε δίκαιον.

ΑΓΑ. ἐγένοντο Λήδα Θεστιάδι τρεῖς παρθένοι,
 Φοίβη, Κλυταιμήστρα τ', ἐμὴ ξυνάορος, 50
 Ἑλένη τε ταύτης οἱ τὰ πρῶτ' ὠλισμμένοι
 μνηστῆρες ἦλθον Ἑλλάδος νεανίαι.
 δειναὶ δ' ἀπειλαὶ καὶ κατ' ἀλλήλων φόνος
 ξυνίσταθ', ὅστις μὴ λάβοι τὴν παρθένον.
 τὸ πρᾶγμα δ' ἀπόρως εἶχε Τυνδάρεω πατρὶ 55
 δοῦναί τε μὴ δοῦναί τε, τῆς τύχης θ' ὅπως
 ἄψαιτ' ἄριστα. καὶ νιν εἰσῆλθεν τάδε·
 ὅρκους συνάψαι δεξιὰς τε συμβαλεῖν
 μνηστῆρας ἀλλήλοισι καὶ δι' ἐμπύρων 60
 σπονδὰς καθεῖναι ἀπαράσασθαι τάδε·
 ὅτου γυνὴ γένοιτο Τυνδαρὶς κόρη,
 τῷ συναμνεῖν, εἴ τίς νιν ἐκ δόμων λαβὼν
 οἴχοιτο τόν τ' ἔχοντ' ἀπωθοίη λέχους,
 ἀπιστρατεύσειν καὶ κατασκάψειν πόλιν 65
 Ἑλλήν' ὁμοίως βάρβαρόν θ' ὅπλων μέτα.
 ἐπεὶ δ' ἐπιστάθησαν, εὖ δέ πως γέρων
 ὑπῆλθεν αὐτοὺς Τυνδάρεως πυκνῇ φρενί,
 δίδωσ' ἐλέσθαι θυγατρὶ μνηστήρων ἓνα,
 ὅτου πνοαὶ φέροιεν Ἀφροδίτης φίλοι.
 ἡ δ' εἴλεθ', ὥς γε μήποτ' ὠφελεν λαβεῖν, 70
 Μενέλαον. ἐλθὼν δ' ἐκ Φρυγῶν ὁ τὰς θεὰς
 κρίνας ὅδ', ὥς ὁ μῦθος ἀνθρώπων ἔχει,
 Λακεδαίμον', ἀνθηρὸς μὲν εἰμάτων στολῇ
 χρυσῷ τε λαμπρός, βαρβάρῳ χλιδήματι,
 ἐρῶν ἐρῶσαν ᾤχετ' ἐξαναρπάσας 75
 Ἑλένην πρὸς Ἰδης βούσταθμ', ἔκδημον λαβὼν
 Μενέλαον· ὁ δὲ καθ' Ἑλλάδ' οἰστρήσας πόθῳ
 ὅρκους παλαιούς Τυνδάρεω μαρτύρεται,
 ὥς χρὴ βοηεῖν τοῖσιν ἡδικημένοις.

τοῦντεῦθεν οὖν Ἕλληνες ἄξαντες δορί, 80
 τεύχη λαβόντες στενόπορ' Αὐλίδος βάθρα
 ἤκουσι τῆσδε, ναυσὶν ἀσπίσιν θ' ὁμοῦ
 ἵπποις τε πολλοῖς ἄρμασιν τ' ἡσκημένοι.
 καὶ με στρατηγεῖν εἶτα Μενέλεω χάριν
 εἶλοντο, σύγγονόν γε. τᾶξίωμα δὲ 85
 ἄλλος τις ὦφελ' ἀντ' ἐμοῦ λαβεῖν τόδε.
 ἡθροισμένοι δὲ καὶ ξυνεστῶτος στρατοῦ
 ἤμεσθ' ἀπλοῖα χρώμενοι κατ' Αὐλίδα.
 Κάλχας δ' ὁ μάντις ἀπορίᾳ κεχρημένοις
 ἀνείλεν Ἰφιγένειαν, ἣν ἔσπειρ' ἐγώ, 90
 Ἀρτέμιδι θῦσαι τῇ τόδ' οἰκούσῃ πέδον,
 καὶ πλοῦν τ' ἔσεσθαι καὶ κατασκαφᾶς Φρυγῶν
 θύσασσι, μὴ θύσασσι δ' οὐκ εἶναι τάδε.
 κλύων δ' ἐγὼ ταῦτ', ὀρθίῳ κηρύγματι
 Ταλθύβιον εἶπον πάντ' ἀφιέναι στρατόν, 95
 ὥς οὔ ποτ' ἂν τλᾶς θυγατέρα κτανεῖν ἐμὴν.
 οὐ δὴ μ' ἀδελφὸς πάντα προσφέρων λόγον
 ἔπεισε τλῆναι δεινά. κἂν δέλτου πτυχαῖς
 γράψας ἔπεμψα πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμὴν
 στέλλειν Ἀχιλλεῖ θυγατέρ' ὥς γαμουμένην, 100
 τό τ' ἄξιωμα τάνδρὸς ἐκγαυρούμενος
 συμπλεῖν τ' Ἀχαιοῖς οὔνεκ' οὐ θέλοι λέγων,
 εἰ μὴ παρ' ἡμῶν εἴσιν εἰς Φθίαν λόχος.
 περθὼ γὰρ εἶχον τήνδε πρὸς δάμαρτ' ἐμὴν,
 ψευδῇ συνάψας ἀμφὶ παρθένου γάμον. 105
 μόνον δ' Ἀχαιῶν ἴσμεν ὥς ἔχει τάδε
 Κάλχας, Ὀδυσσεὺς Μενελέως θ'. ἃ δ' οὐ καλῶς
 ἔγνω τὸτ', αὖθις μεταγράφω καλῶς πάλιν
 ἐς τήνδε δέλτον, ἣν κατ' εὐφρόνης σκιαὴν
 λύοντα καὶ συνδοῦντά μ' εἰσεῖδες, γέρον. 110

- ἀλλ' εἴα χώρει τάσδ' ἐπιστολάς λαβὼν
 πρὸς Ἄργος· ἃ δὲ κέκευθε δέλτος ἐν πτυχαῖς,
 λόγῳ φράσω σοι πάντα τάγγεγραμμένα·
 πιστὸς γὰρ ἀλόχῳ τοῖς τ' ἐμοῖς δόμοισιν εἶ.
- ΠΡ. λέγε καὶ σήμαιν', ἵνα καὶ γλώσση 115
 σύντονά τοῖς σοῖς γράμμασιν αὐδῶ.
- ΑΓΑ. πέμπω σοι πρὸς ταῖς πρόσθεν
 δέλτοις, ὧ Λήδας ἔρνος,
 μὴ στέλλειν τὰν σὰν Ἴνιν πρὸς
 τὰν κολπώδῃ πτέρυγ' Εὐβοίας 120
 Αὔλιν ἀκλύσταν.
 εἰς ἄλλας ὥρας γὰρ δὴ
 παιδὸς δαΐσομεν ὕμεναίους.
- ΠΡ. καὶ πῶς Ἀχιλεὺς λέκτρων ἀπλακῶν
 οὐ μέγα φυσαῖν θυμὸν ἐπαρεῖ 125
 σοὶ σῆ τ' ἀλόχῳ ;
 τόδε καὶ δεινόν. σήμαιν' ὅ τι φῆς.
- ΑΓΑ. ὄνομ', οὐκ ἔργον παρέχων Ἀχιλεὺς
 οὐκ οἶδε γάμου, οὐδ' ὅ τι πράσσομεν,
 οὐδ' ὅτι κείνῳ παῖδ' ἐπεφήμισα 130
 νυμφεῖους εἰς ἀγκώνων
 εὐνάς ἐκδώσειν λέκτροις.
- ΠΡ. δεινά γ' ἐτόλμας, Ἀγάμεμνον ἄναξ,
 ὃς τῷ τῆς θεᾶς σὴν παῖδ' ἄλοχον
 φατίσας ἦγες σφάγιον Δαναοῖς. 135
- ΑΓΑ. οἴμοι, γνώμας ἐξέεσταν,
 αἰαῖ, πίπτω δ' εἰς ἄταν·
 ἀλλ' ἔθ' ἐρέσσω σὸν πόδα, γήρα
 μηδὲν ὑπείκων.
- ΠΡ. σπεύδω, βασιλεῦ. 140
- ΑΓΑ. μή νυν μήτ' ἁλσώδεις ἔζου

- κρήνας μήθ' ὕπνω θελχθῆς.
 ΠΡ. εὐφημα θρόει.
 ΑΓΑ. πάντῃ δὲ πόρον σχιστὸν ἀμείβων
 λεῦσσε, φυλάσσω, μή τίς σε λάθῃ 145
 τροχαλοῖσιν ὄχοις παραμειψαμένη
 παῖδα κομίζουσ' ἐνθάδ' ἀπήνῃ
 Δαναῶν πρὸς ναῦς.
 ΠΡ. ἔσται τάδε.
 ΑΓΑ. κλήθρων δ' ἐξόρμοις
 ἦν νιν πομπαῖς ἀντήσης, 150
 πάλιν ἐξόρμα, σεῖε χαλινούς,
 ἐπὶ Κυκλώπων ἰεῖς θυμέλας.
 ΠΡ. πιστὸς δὲ φράσας τάδε πῶς ἔσομαι,
 λέγε, παιδὶ σέθεν τῇ σῇ τ' ἀλόχῃ;
 ΑΓΑ. σφραγῖδα φύλασσε, ἦν ἐπὶ δέλτῳ 155
 τῇδε κομίζεις. ἴθι. λευκαίνει
 τόδε φῶς ἤδη λάμπουσ' ἡῶς
 πῦρ τε τεθρίππων τῶν Ἀελίου·
 σύλλαβε μόχθων. 160
 θνητῶν δ' ὄλβιος εἰς τέλος οὐδεὶς
 οὐδ' εὐδαίμων·
 οὐπω γὰρ ἔφυ τις ἄλυπος.

ΧΟΡΟΣ

- στροφή α' ἔμολον ἀμφὶ παρακτίαν
 ψάμαθον Αὐλίδος ἐναλίας, 165
 Εὐρίπου διὰ χευμάτων
 κέλσασα στενοπόρθμων,
 Χαλκίδα πόλιν ἐμὴν προλιποῦσ',
 ἀγχιάλων ὑδάτων τροφὸν
 τᾶς κλεινᾶς Ἀρεθούσας, 170

- Ἀχαιῶν στρατιὰν ὥς κατιδοίμαν
 ἀγαυῶν τε πλάτας ναυσιπόρους
 ἡμιθέων, οὐς ἐπὶ Τροί-
 αν ἐλάταις χιλιόναυσιν
 τὸν ξανθὸν Μενέλαόν θ' 175
 ἀμέτεροι πόσεις
 ἐνέπουσ' Ἀγαμέμνονά τ' εὐπατρίδαν
 στέλλειν ἐπὶ τὰν Ἑλέναν, ἀπ'
 Εὐρώτα δονακοτρόφου
 Πάρις ὁ βουκόλος ἂν ἔλαβε, 180
 δῶρον τᾶς Ἀφροδίτας,
 ὅτ' ἐπὶ κρηναίαισι δρόσοις
 Ἦρα Παλλάδι τ' ἔριν ἔριν
 μορφᾶς ἅ Κύπρις ἔσχεν.
 ἀντιστρ. ἀ' πολύθυτον δὲ δι' ἄλσος Ἀρ- 185
 τέμιδος ἤλυθον ὁρομένα,
 φοινίσσουσα παρῇδ' ἐμὰν
 αἰσχύνῃ νεοθαλεῖ,
 ἀσπίδος ἔρυμα καὶ κλισίας
 ὅπλοφόρους Δαναῶν θέλουσ' 190
 ἵππων τ' ὄχλον ἰδέσθαι.
 κατεῖδον δὲ δὺ' Αἴαντε συνέδρω,
 τὸν Οἰλέως τε Τελαμῶνός τε γόνον,
 τὸν Σαλαμῖνος στέφανον·
 Πρωτεσίλαόν τ' ἐπὶ θάκοις 195
 πεσσῶν ἡδομένους μορ-
 φαῖσι πολυπλόκοις
 Παλαμῆδεά θ', ὃν τέκε παῖς ὁ Ποσει-
 δᾶνος· Διομῆδεά θ' ἡδο-
 ναῖς δίσκου κεχαρημένον, 200
 παρὰ δὲ Μηριόνην, Ἄρεος

- ὄζον, θαῦμα βροτοῖσι·
 τὸν ἀπὸ νησαίων τ' ὀρέων
 Λαέρτα τόκον, ἅμα δὲ Νι-
 ρῆ, κάλλιστον Ἀχαιῶν. 205
 ἐπὶ δ. τὸν ἰσάνεμόν τε ποδοῖν
 λαιψηροδρόμον Ἀχιλῆα,
 τὸν ἅ Θέτις τέκε καὶ
 Χείρων ἐξεπόνασεν,
 εἶδον αἰγιαλοῖσι 210
 παρά τε κροκάλαις δρόμον ἔχοντα σὺν ὅπλοις·
 ἄμιλλαν δ' ἐπόνει ποδοῖν
 πρὸς ἄρμα τέτρωρον
 ἐλίσσων περὶ νίκας· 215
 ὁ δὲ διφρηλάτας ἐβοᾷτ'
 Εὐμηλος Φερητιάδας,
 ὃ καλλίστους ἰδόμαν
 χρυσοδαϊδάλτους στομίαις
 πώλους κέντρῳ θεινομένους, 220
 τοὺς μὲν μέσους ζυγίους,
 λευκοστίκτῳ τριχὶ βαλιούς,
 τοὺς δ' ἔξω σειροφόρους,
 ἀντήρεις καμπαῖσι δρόμων,
 πυρρότριχας, μονόχαλα δ' ὑπὸ σφυρὰ 225
 ποικιλοδέρμονας· οἷς παρεπάλλετο
 Πηλεΐδας σὺν ὅπλοισι παρ' ἄντυγα
 καὶ σύριγγας ἄρματείους. 230
 στροφή β'· ναῶν δ' εἰς ἀριθμὸν ἤλυθον
 καὶ θεὰν ἀθέσφατον,
 τὰν γυναικεῖον ὄψιν ὁμμάτων
 ὥς πλήσαιμι, μείλινον ἄδονάν.
 καὶ κέρας μὲν ἦν 235

- δεξιὸν πλάτας ἔχων
 Φθιώτας ὁ Μυρμιδῶν Ἄρης
 πεντήκοντα ναυσὶ θουρίαις.
 χρυσέαις δ' εἰκόσιν κατ' ἄκρα Νη-
 ρῆδες ἕστασαν θεαί, 240
 πρύμναις σῆμ' Ἀχιλλείου στρατοῦ.
 ἀντιστρ. β' Ἀργείων δὲ ταῖσδ' ἰσῆρετμοι
 νᾶες ἕστασαν πέλας·
 ὦν ὁ Μηκιστέως στρατηλάτας
 παῖς ἦν, Ταλαῶς δὲν τρέφει πατήρ, 245
 Καπανέως τε παῖς
 Σθένελος· Ἀτθίδος δ' ἄγων
 ἐξήκοντα ναῦς ὁ Θησέως
 παῖς ἐξῆς ἐναυλόχει, θεᾶν
 Παλλάδ' ἐν μωνύχοις ἔχων πτερω- 250
 τοῖσιν ἄρμασιν θετόν,
 εὖσημόν τι φάσμα ναυβάταις.
 στροφή γ' Βοιωτῶν δ' ὄπλισμα, ποντίας
 πεντήκοντα νῆας εἰδόμεαν
 σημείοισιν ἐστολισμένας· 255
 τοῖς δὲ Κάδμος ἦν
 χρύσειον δράκοντ' ἔχων
 ἄμφι ναῶν κόρυμβα·
 Λήϊτος δ' ὁ γηγενὴς
 ἄρχε ναίου στρατοῦ. 260
 Φωκίδος δ' ἀπὸ χθονός,
 Λοκράς δὲ τοῖσδ' ἴσας ἄγων
 ἦν ναῦς Οἰλέως τόκος κλυτὰν
 Θροιάδ' ἐκλιπὼν πόλιν.
 ἀντιστρ. γ' ἐκ Μυκήνας δὲ τᾶς Κυκλωπίας 265
 παῖς Ἀτρέως ἔπεμπε ναυβάτας

- ναῶν ἑκατὸν ἡθροῖσμένους.
 σὺν δ' ᾽Αδραστος ἦν
 ταγός, ὡς φίλος φίλῳ,
 τᾶς φυγούσας μέλαθρα
 βαρβάρων χάριν γάμων
 προῖξιν Ἑλλάς ὡς λάβοι.
 ἐκ Πύλου δὲ Νέστορος
 Γερηνίου κατειδόμαν
 πρύμνας σῆμα ταυρόπουν ὄραῖν,
 τὸν πάροιικον Ἀλφεόν.
- στροφή δ' Αἰνιάνων δὲ δωδεκάστολοι
 νᾶες ἦσαν, ὧν ἄναξ-Γουνεὺς
 ἄρχε· τῶνδε δ' αὖ πέλας
 ᾽Ηλιδος δυνάστορες,
 οὓς Ἐπειοὺς ὠνόμαζε πᾶς λεώς·
 Εὐρυτος δ' ἄνασσε τῶνδε·
 λευκήρετμον δ' ᾽Αρη
 Τάφιον ἦγεν, ὧν Μέγης ἄνασσε,
 Φυλέως λόχευμα,
 τὰς Ἐχινάδας λιπῶν
 νήσους ναυβάταις ἀπροσφόρους.
- ἀντιστρ. δ' Αἴας δ' ὁ Σαλαμῖνος ἔντροφος
 δεξιὸν κέρας πρὸς τὸ λαιὸν ξυνᾶγε,
 τῶν ἄσσον ὥρμει πλάταισιν
 ἐσχάταισι συμπλέκων
 δώδεκ' εὐστροφωτάταισι ναυσίν. ὧς
 ἄιον καὶ ναυβάταν
 εἰδόμαν λεών·
 ὃ τις εἰ προσαρμόσει
 βαρβάρους βάριδας,
 νόστον οὐκ ἀποίσεται,

ἐνθάδ' οἶον εἰδόμεν
 νάιον πόρευμα, 300
 τὰ δὲ κατ' οἴκους κλύουσα συγκλήτου
 μνήμην σφύζομαι στρατεύματος.
 ΠΡ. Μενέλαε, τολμᾶς δεῖν, ἃ σ' οὐ τολμᾶν χρεών.

ΜΕΝΕΛΑΟΣ

ἄπελθε· λίαν δεσπότησι πιστός εἶ.
 ΠΡ. καλόν γέ μοι τοῦνειδος ἔξωνείδισας. 305
 ΜΕ. κλαίοις ἄν, εἰ πράσσοις ἃ μὴ πράσσειν σε δεῖ.
 ΠΡ. οὐ χρῆν σε λῦσαι δέλτον, ἣν ἐγὼ ἔφερον.
 ΜΕ. οὐδέ γε φέρειν σὲ πᾶσιν Ἑλλήσιν κακά.
 ΠΡ. ἄλλοις ἀμιλλῶ ταῦτ'· ἄφες δὲ τήνδ' ἐμοί.
 ΜΕ. οὐκ ἂν μεθείμην.
 ΠΡ. οὐδ' ἔγωγ' ἀφήσομαι. 310
 ΜΕ. σκήπτρῳ τάχ' ἄρα σὸν καθαίμαξω κάρα.
 ΠΡ. ἀλλ' εὐκλεές τοι δεσποτῶν θνήσκειν ὕπερ.
 ΜΕ. μέθες· μακροὺς δὲ δοῦλος ὦν λέγεις λόγους.
 ΠΡ. ὦ δέσποτ', ἀδικούμεσθα. σὰς δ' ἐπιστολάς
 ἐξαρπάσας ὅδ' ἐκ χερῶν ἐμῶν βίᾳ, 315
 Ἀγάμεμνον, οὐδὲν τῇ δίκῃ χρῆσθαι θέλει.
 ΑΓΑ. ἔα·
 τίς ποτ' ἐν πύλαισι θόρυβος καὶ λόγων ἄκοσμία ;
 ΜΕ. οὐμός, οὐχ ὁ τοῦδε μῦθος κυριώτερος λέγειν.
 ΑΓΑ. σὺ δὲ τί τῷδ' ἐς ἔριν ἀφῖξαι, Μενέλεως, βίᾳ τ' ἄγεις ;
 ΜΕ. βλέψον εἰς ἡμᾶς, ἔν' ἀρχὰς τῶν λόγων ταύτας λάβω. 320
 ΑΓΑ. μὲν τρέσας οὐκ ἀνακαλύψω βλέφαρον, Ἀτρέως
 γεγώς ;
 ΜΕ. ἡ τήνδ' ὄρᾳς δέλτον, κακίστων γραμμάτων ὑπηρέτιν ;
 ΑΓΑ. εἰσορῶ· καὶ πρῶτα ταύτην σὼν ἀπάλλαξον χερῶν.
 ΜΕ. οὐ, πρὶν ἂν δείξω γε Δαναοῖς πᾶσι τὰ γεγεγραμμένα.

ΑΓΑ. ἦ γὰρ οἴσθ' ἃ μὴ σε καιρὸς εἰδέναι, σήμαντρ' ἀνείς; 325

ΜΕ. ὥστε σ' ἀλγῦναί γ', ἀνοίξας ἃ σὺ κάκ' εἰργάσω
λάθρα.

ΑΓΑ. ποῦ δὲ κάλαβές νιν; ὦ θεοί, σῆς ἀναισχύντου φρενός.

ΜΕ. προσδοκῶν σὴν παῖδ' ἀπ' Ἄργους, εἰ στράτευμ'
ἀφίζεται.

ΑΓΑ. τί δέ σε τάμ' ἔδει φυλάσσειν; οὐκ ἀναισχύντου τόδε;

ΜΕ. ὅτι τὸ βούλεσθαί μ' ἔκνιζε· σὸς δὲ δοῦλος οὐκ ἔφυν. 330

ΑΓΑ. οὐχὶ δεινά; τὸν ἐμὸν οἰκεῖν οἶκον οὐκ ἐάσομαι;

ΜΕ. πλάγια γὰρ φρονεῖς, τὰ μὲν νῦν, τὰ δὲ πάλαι, τὰ
δ' αὐτίκα.

ΑΓΑ. εἶ κεκόμψευσαι. πονηρῶν γλῶσσ' ἐπίφθονον σοφῇ.

ΜΕ. νοῦς δ' ὁ μὴ βέβαιος ἄδικον κτῆμα κοῦ σαφές φίλοις.
βούλομαι δέ σ' ἐξελέγξαι, καὶ σὺ μὴτ' ὀργῆς ὑπο 335

ἀποτρέπου τάληθές, οὔτε κατατενῶ λίαν ἐγώ.

οἴσθ', ὅτ' ἐσπούδαζες ἄρχειν Δαναΐδαῖς πρὸς Ἴλιον,

τῷ δοκεῖν μὲν οὐχὶ χρήζων, τῷ δὲ βούλεσθαι θέλων,

ὥς ταπεινὸς ἦσθα πάσης δεξιᾶς προσθηγάνων

καὶ θύρας ἔχων ἀκλήστους τῷ θέλοντι δημοτῶν 340

καὶ διδούς πρόσρησιν ἐξῆς πᾶσι, κεῖ μὴ τις θέλοι,

τοῖς τρόποις ζητῶν πρίασθαι τὸ φιλότιμον ἐκ μέσου;

καῖτ', ἐπεὶ κατέσχευς ἀρχάς, μεταβαλὼν ἄλλους τρόπους,

τοῖς φίλοισιν οὐκέτ' ἦσθα τοῖς πρὶν ὥς πρόσθεν φίλος,

δυσπρόσιτος ἔσω τε κλήθρων σπάνιος. ἄνδρα

δ' οὐ χρεῶν 345

τὸν ἀγαθὸν πράσσοντα μεγάλα τοὺς τρόπους

μεθιστάναι,

ἀλλὰ καὶ βέβαιον εἶναι τότε μάλιστα τοῖς φίλοις,

ἡνίκ' ὠφελεῖν μάλιστα δυνατὸς ἐστὶν εὐτυχῶν.

ταῦτα μὲν σε πρῶτ' ἐπῆλθον, ἵνα σε πρῶθ' ἡῦρον

κακόν.

ὥς δ' ἐς Αὐλιν ἦλθες αὖθις χῶ Πανελλήνων
στρατός, 350

οὐδὲν ἦσθ', ἀλλ' ἐξεπλήσσου τῇ τύχῃ τῇ τῶν θεῶν,
οὐρίας πομπῆς σπανίζων. Δαναΐδαι δ' ἀφιέναι
ναῦς διηγγέλλον, μάτην δὲ μὴ πονεῖν ἐν Αὐλίδι.
ὥς ἄνολβον εἶχες ὄμμα σύγχυσίν τ', εἰ μὴ νεῶν
χιλίων ἄρχων τὸ Πριάμου πεδίον ἐμπλήσεις δορός. 355
κάμῃ παρεκάλεις· τί δράσω ; τίν' ἀπορῶν εὖρω πόρον,
ὥστε μὴ στερέντα σ' ἀρχῆς ἀπολέσαι καλὸν κλέος ;
κᾶθ', ἐπεὶ Κάλχας ἐν ἱεροῖς εἶπε σὴν θῦσαι κόρην
Ἀρτέμιδι καὶ πλοῦν ἔσεσθαι Δαναΐδαις, ἦσθεις
φρένας,

ἄσμενος θύσειν ὑπέστης παῖδα· καὶ πέμπεις ἐκὼν, 360
οὐ βία, μὴ τοῦτο λέξης, σῇ δάμαρτι παῖδα σὴν
δεῦρ' ἀποστέλλειν, Ἀχιλλεῖ πρόφασιν ὡς γαμουμένην.
κᾶθ' ὑποστρέψας λέληψαι μεταβαλὼν ἄλλας γραφάς,
ὥς φονεὺς οὐκέτι θυγατρὸς σῆς ἔσει· κάλλιστά γε.
οὗτος αὐτός ἐστιν αἰθήρ, ὃς τάδ' ἤκουσεν σέθεν. 365

μυρίοι δέ τοι πεπόνθασ' αὐτὸ πρὸς τὰ πράγματα·
ἐκπονοῦς' ἐκόντες, εἶτα δ' ἐξεχώρησαν κακῶς,
τὰ μὲν ὑπὸ γνώμης πολιτῶν ἀσυνέτου, τὰ δ' ἐνδίκως,
ἀδύνατοι γεγῶτες αὐτοὶ διαφυλάττεσθαι πόλιν.
Ἑλλάδος μάλιστ' ἔγωγε τῆς ταλαιπώρου στένω, 370
ἢ, θέλουσα δρᾶν τι κεδνόν, βαρβάρους τοὺς οὐδένας
καταγελῶντας ἐξανήσει διὰ σέ καὶ τὴν σὴν κόρην.
μηδέν' ἄρα γένους ἔκατι προστάτην θείμην χθονός,
μηδ' ὅπλων ἄρχοντα· νοῦν χρὴ τὸν στρατηλάτην ἔχειν·
πόλεος ὡς ἄρχων ἀνὴρ πᾶς, σύνεσιν ἦν ἔχων τύχῃ. 375

ΧΟ. δεινὸν κασιγνήτοισι γίγνεσθαι λόγους

μάχας θ', ὅταν ποτ' ἐμπέσωσιν εἰς ἔριν.

ΑΓΑ. βούλομαί σ' εἰπεῖν κακῶς εὖ, βραχέα, μὴ λίαν ἄνω

βλέφαρα πρὸς τάναιδὲς ἀγαγών, ἀλλὰ σωφρονεστέρως,
ὡς ἀδελφὸν ὄντ'· ἀνὴρ γὰρ χρηστὸς αἰδεῖσθαι φιλεῖ. 380
εἰπέ μοι, τί δεινὰ φυσᾶς αἵματηρόν ὅμμ' ἔχων ;
τίς ἀδικεῖ σε ; τοῦ κέχρησαι ; λέκτρα χρῆστ' ἐρᾶς
λαβεῖν ;

οὐκ ἔχοιμ' ἂν σοι παρασχεῖν· ὦν γὰρ ἐκτῆσω, κακῶς
ἦρχες. εἴτ' ἐγὼ δίκην δῶ σῶν κακῶν, ὃ μὴ σφαλεῖς ;
οὐ δάκνει σε τὸ φιλότιμον τοῦμόν, ἀλλ' ἐν ἀγκάλαις 385
εὐπρεπῇ γυναῖκα χρήζεις, τὸ λελογισμένον παρεῖς
καὶ τὸ καλόν, ἔχειν. πονηροῦ φωτὸς ἡδοναὶ κακαί.
εἰ δ' ἐγὼ, γνούς πρόσθεν οὐκ εὔ, μετεθέμην εὐβουλίᾳ,
μαίνομαι ; σὺ μᾶλλον, ὅστις ἀπολέσας κακὸν λέχος
ἀναλαβεῖν θέλεις θεοῦ σοι τὴν τύχην διδόντος εὔ. 390
ὤμοσαν τὸν Τυνδάρειον ὄρκον οἱ κακὸφρονες
φίλόγαμοι μνηστῆρες· ἡ δέ γ' ἐλπίς, οἶμαι μὲν, θεός,
κᾶῤῥεπραξεν αὐτὸ μᾶλλον ἢ σὺ καὶ τὸ σὸν σθένος·
οὓς λαβὼν στράτευ'· ἔτοιμοι δ' εἰσὶ μωρία φρενῶν.
οὐ γὰρ ἀσύνετον τὸ θεῖον, ἀλλ' ἔχει συνιέναι
τοὺς κακῶς παγέντας ὄρκους καὶ κατηναγκασμέ-
νους. 395

τάμ' αὖ οὐκ ἀποκτενῶ γὰρ τέκνα· κοῦ τὸ σὸν μὲν εὔ
παρὰ δίκην ἔσται κακίστης εὐνιδος τιμωρία,
ἐμὲ δὲ συντήξουσιν νύκτες ἡμέραι τε δακρυοίς,
ἄνομα δρῶντα κοῦ δίκαια παῖδας οὓς ἐγεινάμην.
ταῦτά σοι βραχέα λέλεκται καὶ σαφῇ καὶ ῥάδια. 400
εἰ δὲ μὴ βούλει φρονεῖν σύ, τᾶμ' ἐγὼ θήσω καλῶς.

ΧΟ. οἷδ' αὖ διάφοροι τῶν πάρος λελεγμένον
μύθων, καλῶς δ' ἔχουσι, φείδεσθαι τέκνων.

ΜΕ. αἰαῖ, φίλους ἄρ' οὐχὶ κεκτήμην τάλας.

ΑΓΑ. εἰ τοὺς φίλους γε μὴ θέλεις ἀπολλύναι. 405

ΜΕ. δείξεις δὲ ποῦ μοι πατρὸς ἐκ ταύτοῦ γεγώς ;

- ΑΓΑ. συνσωφρονεῖν σοι βούλομ', ἀλλ' οὐ συννοσεῖν.
 ΜΕ. ἐς κοινὸν ἀλγεῖν τοῖς φίλοισι χρὴ φίλους.
 ΑΓΑ. εὖ δρῶν παρακάλει μ', ἀλλὰ μὴ λυπῶν ἐμέ.
 ΜΕ. οὐκ ἄρα δοκεῖ σοι τάδε πονεῖν σὺν Ἑλλάδι ; 410
 ΑΓΑ. Ἑλλάς δὲ σὺν σοὶ κατὰ θεὸν νοσεῖ τινα.
 ΜΕ. σκήπτρῳ νυν αὖχει, σὸν κασίγνητον προδούς.
 ἐγὼ δ' ἐπ' ἄλλας εἶμι μηχανάς τινας
 φίλους τ' ἐπ' ἄλλους.

ΑΓΓΕΛΟΣ

- ὦ Πανελλήνων ἀναξ,
 Ἀγάμεμνον, ἦκω παῖδά σοι τὴν σὴν ἄγων, 415
 ἣν Ἰφιγένειαν ὠνόμαζες ἐν δόμοις.
 μήτηρ δ' ὁμαρτεῖ, σῆς Κλυταιμῆστρας δέμας,
 καὶ παῖς Ὀρέστης, ὥστ' ἂν τερφθῆις ἰδὼν,
 χρόνον παλαιὸν δωμάτων ἔκδημος ὢν.
 ἀλλ' ὥς μακρὰν ἔτεινον, εὐρυτον παρὰ 420
 κρήνην ἀναψύχουσι θηλύπουν βάσιν,
 αὐταὶ τε πῶλοί τ'· ἐς δὲ λειμώνων χλόην
 καθεῖμεν αὐτάς, ὥς βορᾶς γευσαίαιτο.
 ἐγὼ δὲ πρόδρομος σῆς παρασκευῆς χάριν
 ἦκω· πέπυσται γὰρ στρατός, ταχεῖα γὰρ 425
 διῆξε φήμη, παῖδα σὴν ἀφιγμένην.
 πᾶς δ' ἐς θεῶν ὄμιλος ἔρχεται δρόμῳ,
 σὴν παῖδ' ὅπως ἴδωσιν· οἱ δ' εὐδαίμονες
 ἐν πᾶσι κλεινοὶ καὶ περίβλεπτοι βροτοῖς.
 λέγουσι δ'· Ὑμέναιός τις ἢ τί πράσσεται ; 430
 ἢ πόθον ἔχων θυγατρὸς Ἀγαμέμνων ἀναξ
 ἐκόμισε παῖδα ; τῶν δ' ἂν ἤκουσας τάδε·
 Ἀρτέμιδι προτελίζουσι τὴν νεάνίδα,
 Αὐλίδος ἀνάσση· τίς νιν ἄξεταί ποτε ;

- ἀλλ' εἶα, τὰπὶ τοισίδ' ἐξάρχου κανᾶ, 435
 στεφανοῦσθε κρᾶτα καὶ σύ, Μενέλεως ἀναξ,
 ὑμέναιον εὐτρέπιζε καὶ κατὰ στέγας
 λωτὸς βοάσθω καὶ ποδῶν ἔστω κτύπος·
 φῶς γὰρ τόδ' ἦκει μακάριον τῇ παρθένῳ.
 ΑΓΑ. ἐπῆνεσ', ἀλλὰ στεῖχε δωμαίων ἔσω· 440
 τὰ δ' ἀλλ' ἰούσης τῆς τύχης ἔσται καλῶς.
 οἶμοι, τί φῶ δύστηνος; ἄρξωμαι πόθεν;
 εἰς οἷ' ἀνάγκης ζεύγματ' ἐμπεπτώκαμεν.
 ὑπῆλθε δαίμων, ὥστε τῶν σοφισμάτων
 πολλῶ γενέσθαι τῶν ἐμῶν σοφώτερος. 445
 ἡ δυσγένεια δ' ὥς ἔχει τι χρήσιμον.
 καὶ γὰρ δακρυῦσαι ῥαδίως αὐτοῖς ἔχει
 ἅπαντά τ' εἰπεῖν· τῷ δὲ γενναίῳ φύσιν
 ἀνολβα ταῦτα. προστάτην γε τοῦ βίου
 τὸν ὄγκον ἔχομεν τῷ τ' ὄλῳ δουλεύομεν. 450
 ἐγὼ γὰρ ἐκβαλεῖν μὲν αἰδοῦμαι δάκρυ,
 τὸ μὴ δακρυῦσαι δ' αὖθις αἰδοῦμαι τάλας,
 ἐς τὰς μεγίστας συμφορὰς ἀφιγμένος.
 εἶεν· τί φήσω πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμήν;
 πῶς δέξομαί νιν; ποῖον ὄμμα συμβαλῶ; 455
 καὶ γὰρ μ' ἀπώλεσ' ἐπὶ κακοῖς ἃ μοι πάρα
 ἔλθοῦσ' ἀκκλητος. εἰκότως δ' ἅμ' ἔσπετο
 θυγατρὶ νυμφεύσουσα καὶ τὰ φίλτατα
 δώσουσ', ἔν' ἡμᾶς ὄντας εὐρήσει κακούς.
 τὴν δ' αὖ τάλαιναν παρθένον — τί παρθένον; 460
 "Αἰδης νιν, ὥς ἔοικε, νυμφεύσει τάχα —
 ὥς ᾤκτισ'· οἶμαι γὰρ νιν ἰκετεύσειν τάδε·
 "Ω πάτερ, ἀποκτενεῖς με; τοιούτους γάμους
 γήμειας αὐτὸς χῶστις ἐστὶ σοι φίλος.
 παρῶν δ' Ὀρέστης ἐγγὺς ἀναβοήσεται 465

- εὐσύνετ' ἀσυνέτως· ἔτι γάρ ἐστι νήπιος.
αἰαῖ, τὸν Ἑλένης ὥς μ' ἀπώλεσεν γάμον
γῆμας ὁ Πριάμου Πάρις, ὅς μ' εἴργασται τάδε.
ΧΟ. καὶ γὰρ κατάρκτιρ', ὥς γυναῖκα δεῖ ξένην
ὕπὲρ τυράννων συμφορᾶς καταστένειν. 470
- ΜΕ. ἀδελφέ, δός μοι δεξιᾶς τῆς σῆς θιγεῖν.
ΑΓΑ. δίδωμι· σὸν γὰρ τὸ κράτος, ἄθλιος δ' ἐγώ.
ΜΕ. Πέλοπα κατόμνυμ', ὅς πατὴρ τοῦμοῦ πατρὸς
τοῦ σοῦ τ' ἐκλήθη, τὸν τεκόντα τ' Ἀτρέα,
ἧ μὴν ἐρεῖν σοι τὰπὸ καρδίας σαφῶς 475
καὶ μὴ πῖτηδες μηδὲν, ἀλλ' ὅσον φρονῶ.
ἐγὼ δ' ἀπ' ὅσων ἐκβαλόντ' ἰδὼν δάκρυ
ῥκτιρα καὐτὸς ἀνταφῆκά σοι πάλιν
καὶ τῶν παλαιῶν ἐξαφίσταμαι λόγων,
οὐκ ἐς σέ δεινός· εἰμὶ δ' οὔπερ εἴ σὺ νῦν. 480
καὶ σοι παραινῶ μῆτ' ἀποκτείνειν τέκνον
μῆτ' ἀνθελέσθαι τοῦμόν. οὐ γὰρ ἔνδικον
σέ μὲν στενάζειν, τὰμὰ δ' ἡδέως ἔχειν,
θνήσκειν τε τοὺς σοὺς, τοὺς δ' ἐμοὺς ὄρᾱν φάος·
τί βούλομαι γάρ ; οὐ γάμους ἐξαιρέτους 485
ἄλλους λάβοιμ' ἄν, εἰ γάμων ἱμείρομαι ;
ἀλλ' ἀπολέσας ἀδελφόν, ὃν μ' ἤκιστ' ἐχρῆν,
Ἑλένην ἔλωμαι, τὸ κακὸν ἀντὶ τάγαθοῦ ;
ἄφρων νέος τ' ἦ, πρὶν τὰ πράγματ' ἐγγύθεν
σκοπῶν ἐσεῖδον οἷον ἦν κτείνειν τέκνα. 490
ἄλλως τέ μ' ἔλεος τῆς τάλαιπώρου κόρης
ἐσῆλθε, συγγένειαν ἐννοουμένω,
ἧ τῶν ἐμῶν ἕκατι θύεσθαι γάμων
μέλλει. τί δ' Ἑλένης παρθένω τῇ σῇ μέτα ;
ἵτω στρατεία διαλυθεῖς· ἐξ Αὐλίδος 495
σὺ δ' ὅμμα παῦσαι δακρύοις τέγγων τὸ σόν,

- ἀδελφέ, καὶ με παρακαλῶν ἐς δάκρυα.
 εἰ δέ τι κόρης σῆς θεσφάτων μέτεστί μοι,
 μή μοι μετέστω· σοὶ νέμω τοῦμὸν μέρος.
 ἀλλ' ἐς μεταβολὰς ἦλθον ἀπὸ δεινῶν λόγων· 500
 εἰκὸς πέπονθα· τὸν ὁμόθεν πεφυκὸτα
 στέργων μετέπεσον· ἀνδρὸς οὐ κακοῦ τρόποι
 τοιοῖδε, χρῆσθαι τοῖσι βελτίστοις ἀεὶ.
- ΧΟ. γενναῖ' ἔλεξας Ταντάλῳ τε τῷ Διὸς
 πρέποντα· προγόνους οὐ καταισχύνεις σέθεν. 505
- ΑΓΑ. αἰνῶ σε, Μενέλεως, ὅτι παρὰ γνώμην ἐμὴν
 ὑπέθηκας ὀρθῶς τοὺς λόγους σοῦ τ' ἀξίως.
 ταραχὴ γ' ἀδελφῶν διὰ τ' ἔρωτα γίγνεται
 πλεονεξίαν τε δωμάτων· ἀπέπτυσα
 τοιάνδε συγγένειαν ἀλλήλοιν πικράν. 510
 ἀλλ' ἤκομεν γὰρ εἰς ἀναγκαίας τύχας,
 θυγατρὸς αἵματηρὸν ἐκπρᾶξαι φόνον.
- ΜΕ. πῶς ; τίς δ' ἀναγκάσει σε τήν γε σὴν κτανεῖν ;
- ΑΓΑ. ἅπας Ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος.
- ΜΕ. οὐκ, ἦν νιν εἰς Ἄργος γ' ἀποστείλῃς πάλιν. 515
- ΑΓΑ. λάθοιμι τοῦτ' ἄν· ἀλλ' ἐκεῖν' οὐ λήσομεν.
- ΜΕ. τὸ ποῖον ; οὗτοι χρὴ λίαν ταρβεῖν ὄχλον.
- ΑΓΑ. Κάλχας ἐρεῖ μαντεύματ' Ἀργείων στρατῷ.
- ΜΕ. οὐκ, ἦν θάνη γε πρόσθε· τοῦτο δ' εὐμαρές.
- ΑΓΑ. τὸ μαντικὸν πᾶν σπέρμα φιλότιμον κακόν. 520
- ΜΕ. κοῦδέν γ' ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον παρόν.
- ΑΓΑ. ἐκεῖνο δ' οὐ δέδοικας οὐμ' ἐσέρχεται ;
- ΜΕ. ὃν μὴ σὺ φράζεις, πῶς ὑπολάβοιμ' ἄν λόγον ;
- ΑΓΑ. τὸ Σισύφειον σπέρμα πάντ' οἶδεν τάδε.
- ΜΕ. οὐκ ἔστ' Ὀδυσσεὺς ὃ τι σέ καὶ με πημανεῖ. 525
- ΑΓΑ. ποικίλος ἀεὶ πέφυκε τοῦ τ' ὄχλου μέτα.
- ΜΕ. φιλοτιμίᾳ μὲν ἐνέχεται, δεινῷ κακῷ.

ΑΓΑ. οὐκ οὖν δοκεῖς νιν στάντ' ἐν Ἀργείοις μέσοις
 λέξειν ἃ Κάλχας θέσφατ' ἐξηγήσατο,
 καὶ ὥς ὑπέστην θῦμα, καὶ τα ψεύδομαι, 530
 Ἀρτέμιδι θύσειν ; οἷς ξυναρπάσας στρατόν,
 σὲ καὶ ἄποκτείναντας Ἀργείους κόρη
 σφάζαι κελεύσει· καὶ πρὸς Ἄργος ἐκφύγω,
 ἐλθόντες αὐτοῖς τείχεσιν Κυκλωπίοις
 συναρπάσουσι καὶ κατασκάψουσι γῆν. 535
 τοιαῦτα τάμ' αὖ πῆματ'· ὦ τάλας ἐγώ,
 ὥς ἠπόρημαι πρὸς θεῶν τὰ νῦν τάδε.
 ἐν μοι φύλαξον, Μενέλεως, ἀνὰ στρατόν
 ἐλθών, ὅπως ἂν μὴ Κλυταιμῆστρα τάδε
 μάθῃ, πρὶν Ἀΐδῃ παῖδ' ἐμὴν προσθῶ λαβών, 540
 ὥς ἐπ' ἐλαχίστοις δακρύοις πρᾶσσω κακῶς.
 ὑμεῖς τε σιγῇ, ὦ ξένοι, φυλάσσετε.

ΧΟ. στροφή μάκαρες οἱ μετρίας θεοῦ
 μετὰ σε σωφροσύνας μετέ-
 σχον λέκτρων Ἀφροδίτας, 545
 γαλανεῖα χρησάμενοι
 μαινομένων οἴστρων, ὅθι δὴ
 δίδυμ' Ἑρως ὁ χρυσοκόμας
 τόξ' ἐντείνεται χαρίτων,
 τὸ μὲν ἐπ' εὐαίῳνι πότμῳ, 550
 τὸ δ' ἐπὶ συγχύσει βιοτᾶς.
 ἀπενέπω νιν ἀμετέρων,
 Κύπρι καλλίστα, θαλάμων.
 εἴη δέ μοι μετρία μὲν
 χάρις, πόθοι δ' ὅσοι, 555
 καὶ μετέχοιμι τᾶς Ἀφροδί-
 τας, πολλὰν δ' ἀποθείμαν.
 ἀντιστρ. διάφοροι δὲ φύσεις βροτῶν,

- διάφοροι δὲ τρόποι· τὸ δ' ὀρ-
 θῶς ἐσθλὸν σαφὲς αἰεὶ· 560
 τροφαί θ' αἱ παιδευόμεναι
 μέγα φέρουσ' ἐς τὰν ἀρετάν·
 τό τε γὰρ αἰδεῖσθαι σοφία,
 τὰν τ' ἐξαλλάσσουσαν ἔχει
 χάριν ὑπὸ γνώμας ἐσορᾶν 565
 τὸ δέον, ἐνθα δόξα φέρει
 κλέος ἀγήρατον βιοτᾶ.
 μέγα τι θηρεύειν ἀρετάν,
 γυναιξὶ μὲν κατὰ Κύπριν
 κρυπτάν, ἐν ἀνδράσι δ' αὖ 570
 κόσμος ἐνὼν ὁ μυριοπλη-
 θῆς μείζω πόλιν αὔξει.
 ἐπιδ. ἔμολες, ὦ Πάρις, ἦτε σύ γε
 βουκόλος ἀργενναῖς ἐτράφης
 Ἰδαίαις παρὰ μόσχους 575
 βάρβαρα συρίζων Φρυγίων
 αὐλῶν Ὀλύμπου καλάμοις
 μιμήματα πνέων.
 εὐθηλοὶ δὲ τρέφοντο βόες,
 ὅθι σε κρίσις ἔμενε θεῶν, 580
 ἃ σ' Ἑλλάδα πέμπει
 ἔλεφαντοδέτων πάροι-
 θεν δόμων, ὃς τᾶς Ἑλένας
 ἐν ἀντωποῖς βλεφάροισιν
 ἔρωτά τ' ἔδωκας, 585
 ἔρωτι δ' αὐτὸς ἐπτοάθης.
 ὅθεν ἔρις ἔριν
 Ἑλλάδα σὺν δορὶ ναυσί τ' ἄγει
 ἐς πέργαμα Τροίας.

ΧΟΡΟΣ ΑΝΔΡΩΝ ΑΡΓΕΙΩΝ

ἰὼ ἰὼ· μεγάλαι μεγάλων
 εὐδαιμονίαι· τὴν τοῦ βασιλέως
 ἴδεντ' Ἰφιγένειαν, ἄνασσαν ἐμήν,
 τὴν Τυνδάρεω τε Κλυταιμήμεστραν,
 ὥς ἐκ μεγάλων ἐβλαστήκασ'
 ἐπὶ τ' εὐμήκεις ἤκουσι τύχας.
 θεοί γ' οἱ κρείσσους οἷ τ' ὀλβοφόροι
 τοῖς οὐκ εὐδαίμοσι τῶν θνατῶν.

ΧΟ. στῶμεν, Χαλκίδος ἔκγονα θρέμματα,
 τὴν βασίλειαν δεζώμεθ' ὅχων
 ἅπο μὴ σφαλερῶς ἐπὶ γαῖαν,
 ἀγανῶς δὲ χεροῖν μαλακῇ γνώμῃ,
 μὴ ταρβήσῃ νεωστί μοι μολὸν
 κλεινὸν τέκνον Ἀγαμέμνονος,
 μὴδὲ θόρυβον μὴδ' ἐκπληξιν
 ταῖς Ἀργείαις
 ξεῖναι ξείναις παρέχωμεν.

ΚΛΥΤΑΙΜΗΣΤΡΑ

ὄρνιθα μὲν τόνδ' αἶσιον ποιούμεθα
 τὸ σόν τε χρηστὸν καὶ λόγων εὐφημίαν·
 ἐλπίδα δ' ἔχω τιν' ὥς ἐπ' ἐσθλοῖσιν γάμοις
 πάρειμι νυμφαγωγός. ἀλλ' ὀχημάτων
 ἔξω πορεύεθ' ἄς φέρω φερνάς κόρη,
 καὶ πέμπετ' ἐς μέλαθρον εὐλαβούμενοι.
 σὺ δ', ὦ τέκνον, μοι λεῖπε πωλικούς ὅχους
 ἄβρὸν τιθεῖσα κῶλον ἀσθενὲς θ' ἅμα.
 ὑμεῖς δέ, νεάνιδες, νιν ἀγκάλαις ἔπι
 δέξασθε καὶ πορεύσατ' ἐξ ὀχημάτων.

κάμοι χερός τις ἐνδότηω στηρίγματα,
 θάκους ἀπήνης ὡς ἂν ἐκλίπω καλῶς.
 αἱ δ' ἐς τὸ πρόσθεν στῆτε πωλικῶν ζυγῶν·
 φοβερὸν γὰρ ἀπαράμυθον ὄμμα πωλικόν. 620
 καὶ παῖδα τόνδε, τὸν Ἀγαμέμνωνος γόνον,
 λάζυσθ' Ὀρέστην· ἔτι γὰρ ἐστὶ νήπιος.
 τέκνον, καθεύδεις πωλικῷ δαμῆϊ ὄχῳ;
 ἔγειρ' ἀδελφῆς ἐφ' ὑμέναιον εὐτυχῶς·
 ἀνδρὸς γὰρ ἀγαθοῦ κῆδος αὐτὸς ἐσθλὸς ὢν 625
 λήψει, τὸ τῆς Νηρηΐδος ἰσόθεον γένος.
 ἐξῆς καθίστω δεῦρό μου ποδός, τέκνον·
 πρὸς μητέρ', Ἰφιγένεια, μακαρίαν δέ με
 ζέναισι ταῖσδε πλησία σταθεῖσα θές,
 καὶ δεῦρο δὴ πατέρα προσείπωμεν φίλον. 630
 ὦ σέβας ἐμοὶ μέγιστον, Ἀγαμέμνων ἀναξ,
 ἥχομεν, ἐφετμαῖς οὐκ ἀπιστοῦσαι σέθεν.

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

ὦ μήτερ, ὑποδραμοῦσά σ', ὀργισθῆς δὲ μή,
 πρὸς στέρνα πατρὸς στέρνα τὰμὰ προσβαλῶ.
 [ἐγὼ δὲ βούλομαι τὰ σὰ στέρν', ὦ πάτερ,
 ὑποδραμοῦσα περιβαλεῖν διὰ χρόνου. 635
 ποθῶ γὰρ ὄμμα δὴ σόν. ὀργισθῆς δὲ μή].
 ἀλλ', ὦ τέκνον, χρή· φιλοπάτωρ δ' αἰεί ποτ' εἴ
 μάλιστα παίδων τῷδ' ὅσους ἐγὼ ἔτεκον.

ΚΛ.

ΙΦ.

ΑΓΑ.

ΙΦ.

ΑΓΑ.

ΙΦ.

ὦ πάτερ, ἐσεῖδόν σ' ἀσμένη πολλῷ χρόνῳ. 640
 καὶ γὰρ πατὴρ σέ· τόδ' ἴσον ὑπὲρ ἀμφοῖν λέγεις.
 χαῖρ'· εὖ δέ μ' ἀγαγὼν πρὸς σ' ἐποίησας, πάτερ.
 οὐκ οἶδ' ὅπως φῶ τοῦτο καὶ μὴ φῶ, τέκνον.
 ἔα·

- ὥς οὐ βλέπεις ἔκηλον, ἄσμενός μ' ἰδών.
- ΑΓΑ. πόλλ' ἀνδρὶ βασιλεῖ καὶ στρατηλάτῃ μέλει. 645
- ΙΦ. παρ' ἐμοὶ γενοῦ νῦν, μὴ 'πὶ φροντίδας τρέπου.
- ΑΓΑ. ἀλλ' εἰμὶ παρὰ σοὶ νῦν ἅπας κοῦκ ἄλλοθι.
- ΙΦ. μέθεες νυν ὄφρ' ὅμμα τ' ἔκτεινον φίλον.
- ΑΓΑ. ἰδοὺ γέγηθά σ' ὥς γέγηθ' ὄρῳν, τέκνον.
- ΙΦ. κάππειτα λείβεις δάκρυ ἀπ' ὀμμάτων σέθεν ; 650
- ΑΓΑ. μακρὰ γὰρ ἡμῖν ἡ 'πιούσ' ἀπουσία.
- ΙΦ. οὐκ οἶδ' ὃ φῆς, οὐκ οἶδα, φίλτατ' ὦ πάτερ.
- ΑΓΑ. συνετὰ λέγουσα μᾶλλον εἰς οἴκτον μ' ἄγεις.
- ΙΦ. ἀσύνετὰ νυν ἐροῦμεν, εἰ σέ γ' εὐφρανῶ.
- ΑΓΑ. παπαῖ. τὸ σιγῇν οὐ σθένω, σέ δ' ἤνεσα.
- ΙΦ. μέν', ὦ πάτερ, κατ' οἶκον ἐπὶ τέκνοις σέθεν. 655
- ΑΓΑ. θέλω γε· τὸ θέλειν δ' οὐκ ἔχων ἀλγύνομαι.
- ΙΦ. ὄλαιντο λόγχοι καὶ τὰ Μενέλεω κακά.
- ΑΓΑ. ἄλλους ὀλεῖ πρόσθ' ἀμέ διολέσαντ' ἔχει.
- ΙΦ. ὥς πολὺν ἀπῆσθα χρόνον ἐν Αὐλίδος μυχαῖς. 660
- ΑΓΑ. καὶ νῦν γέ μ' ἴσχει δῆ τι μὴ στέλλειν στρατόν.
- ΙΦ. ποῦ τοὺς Φρύγας λέγουσιν ὤκισθαι, πάτερ ;
- ΑΓΑ. οὐ μῆποτ' οἰκεῖν ὥφελ' ὁ Πριάμου Πάρις.
- ΙΦ. μακράν γ' ἀπαίρεις, ὦ πάτερ, λιπὼν ἐμέ ;
- ΑΓΑ. εἰς ταυτόν, ὦ θύγατερ, σύ γ' ἦκεις σῶ πατρί. 665
- ΙΦ. φεῖ·
εἴθ' ἦν καλὸν μοι σοί τ' ἄγειν σύμπλουν ἐμέ.
- ΑΓΑ. ἔπεστι καὶ σοὶ πλοῦς, ἵνα μνήσει πατρός.
- ΙΦ. σὺν μητρὶ πλεύσας· ἢ μόνῃ πορεύσομαι ;
- ΑΓΑ. μόνῃ, μονωθεῖς· ἀπὸ πατρὸς καὶ μητέρος.
- ΙΦ. οὐ πού μ' ἐς ἄλλα δώματ' οἰκίζεις, πάτερ ; 670
- ΑΓΑ. ἔα σύ γ'· οὐ χρή τοι τὰδ' εἰδέναι κόρας.
- ΙΦ. σπεῦδ' ἐκ Φρυγῶν μοι, θέμενος εὖ τὰκεῖ, πάτερ.
- ΑΓΑ. θῦσαί με θυσίαν πρῶτα δεῖ τιν' ἐνθάδε.

- ΙΦ. ἀλλὰ ξὺν ἱεροῖς χρή τό γ' εὐσεβὲς σκοπεῖν.
- ΑΓΑ. εἴσει σύ· χερνίβων γὰρ ἐστήξεις πέλας. 675
- ΙΦ. στήσομεν ἄρ' ἀμφὶ βωμόν, ὦ πάτερ, χορούς ;
- ΑΓΑ. ζηλῶ σὲ μᾶλλον ἢ 'μέ τοῦ μηδὲν φρονεῖν.
 χώρει δὲ μελάρων ἐντὸς ὀφθῆναι κόραις,
 πικρὸν φίλημα δοῦσα δεξιάν τ' ἐμοί,
 μέλλουσα δαρὸν πατρὸς ἀποικῆσιν χρόνον. 680
 ὦ στέρνα καὶ παρῆδες, ὦ ξανθαὶ κόμαι,
 ὡς ἄχθος ἡμῖν ἐγένεθ' ἡ Φρυγῶν πόλις
 Ἑλένη τε· παύω τοὺς λόγους· ταχεῖά γὰρ
 νοτὶς διώκει μ' ὁμμάτων ψαύσαντά σου.
 ἴθ' ἐς μέλαθρα. σὲ δὲ παραιτοῦμαι τάδε, 685
 Λήδας γένεθλον, εἰ κατ' ὤκτισθην ἄγαν,
 μέλλων Ἀχιλλεῖ θυγατέρ' ἐκδώσειν ἐμήν.
 ἀποστολαὶ γὰρ μακάριαι μὲν, ἀλλ' ὅμως
 δάκνουσι τοὺς τεκόντας, ὅταν ἄλλοις δόμοις
 παῖδας παραδιδῶ πολλά μοχθήσας πατὴρ. 290
- ΚΛ. οὐχ ὧδ' ἀσύνετός εἰμι, πείσεσθαι δέ με
 καὐτὴν δόκει τάδ', ὥστε μὴ σε νουθετεῖν,
 ὅταν σὺν ὕμεναίοισιν ἐξάγω κόρην·
 ἀλλ' ὁ νόμος αὐτὰ τῷ χρόνῳ συνισχνανεῖ.
 τοῦνομα μὲν οὖν παῖδ' οἶδ' ὅτ' ἡ κατήνεσας. 695
 γένους δὲ ποίου χῶπόθεν, μαθεῖν θέλω.
- ΑΓΑ. Αἴγινα θυγάτηρ ἐγένετ' Ἀσωποῦ πατρός.
- ΚΛ. ταύτην δὲ θνητῶν ἢ θεῶν ἔξευξε τίς ;
- ΑΓΑ. Ζεὺς· Αἰακὸν δ' ἔφυσεν, Οἰνῶνις πρόμον.
- ΚΛ. τοῦ δ' Αἰακοῦ παῖς τίς κατέσχε δώματα ; 700
- ΑΓΑ. Πηλεὺς· ὁ Πηλεὺς δ' ἔσχε Νηρέως κόρην.
- ΚΛ. θεοῦ διδόντος, ἢ βίᾳ θεῶν λαβών ;
- ΑΓΑ. Ζεὺς ἡγγύησε καὶ δίδωσ' ὁ κύριος.
- ΚΛ. γαμεῖ δὲ ποῦ νιν ; ἢ κατ' οἶδμα πόντιον ;

- ΑΓΑ. Χείρων ἔν' οἰκεῖ σεμνὰ Πηλίου βάθρα. 705
 ΚΛ. οὐ φασι Κενταύρειον ὤκισθαι γένος ;
 ΑΓΑ. ἐνταῦθ' ἔδαισαν Πηλέως γάμους θεοί.
 ΚΛ. Θέτις δ' ἔθρεψεν ἡ πατὴρ Ἀχιλλέα ;
 ΑΓΑ. Χείρων, ἔν' ἤθη μὴ μάθοι κακῶν βροτῶν.
 ΚΛ. φεῦ.
 σοφός γ' ὁ θρέψας χῶ διδούς σοφώτερος. 710
 ΑΓΑ. τοιόσδε παιδὸς σῆς ἀνὴρ ἔσται πόσις.
 ΚΛ. οὐ μεμπτός. οἰκεῖ δ' ἅστῳ ποῖον Ἑλλάδος ;
 ΑΓΑ. Ἀπιδανὸν ἀμφὶ ποταμὸν ἐν Φθίας ὄροις.
 ΚΛ. ἐκεῖσ' ἀπάξει σὴν ἐμὴν τε παρθένον ;
 ΑΓΑ. κείνῳ μελήσει ταῦτα, τῷ κεκτημένῳ. 715
 ΚΛ. ἀλλ' εὐτυχοίτην. τίνι δ' ἐν ἡμέρᾳ γαμεῖ ;
 ΑΓΑ. ὅταν σελήνης εὐτυχῆς ἔλθῃ κύκλος.
 ΚΛ. προτέλεια δ' ἤδη παιδὸς ἔσφαζας θεᾷ ;
 ΑΓΑ. μέλλω· πὶ ταύτῃ καὶ καθέσταμεν τύχῃ.
 ΚΛ. κάπειτα δαίσεις τοὺς γάμους ἐς ὕστερον ; 720
 ΑΓΑ. θύσας γε θύμαθ' ἀμὲ χρὴ θῦσαι θεοῖς.
 ΚΛ. ἡμεῖς δὲ θοίνην ποῦ γυναιξὶ θήσομεν ;
 ΑΓΑ. ἐνθάδε παρ' εὐπρύμνοισιν Ἀργείων πλάταις.
 ΚΛ. καλῶς ἀναγκαιῶς τε· συνενέγκοι δ' ὅμως.
 ΑΓΑ. οἶσθ' οὖν ὃ δρᾶσον, ὦ γύναι ; πιθοῦ δέ μοι. 725
 ΚΛ. τί χρῆμα ; πείθεσθαι γὰρ εἵθισμαι σέθεν.
 ΑΓΑ. ἡμεῖς μὲν ἐνθάδ', οὐπὲρ ἐστ' ὁ νυμφίος...
 ΚΛ. μητρὸς τί χωρὶς δράσεθ', ἀμὲ δρᾶν χρεῶν ;
 ΑΓΑ. ἐκδώσομεν σὴν παῖδα Δαναϊδῶν μέτα.
 ΚΛ. ἡμᾶς δὲ ποῦ χρὴ τηνικαῦτα τυγχάνειν ; 730
 ΑΓΑ. χώρει πρὸς Ἄργος παρθένους τε τημέλει.
 ΚΛ. λιποῦσα παῖδα ; τίς δ' ἀνασχήσει φλόγα ;
 ΑΓΑ. ἐγὼ παρέξω φῶς, ὃ νυμφίοις πρέπει.
 ΚΛ. οὐχ ὁ νόμος οὗτος, σὺ δὲ φαῦλ' ἡγεῖ τάδε.

- ΑΓΑ. οὐ καλὸν ἐν ὄχλῳ σ' ἐξομιλεῖσθαι στρατοῦ. 735
 ΚΛ. καλὸν τεκοῦσαν τὰμὰ μ' ἐκδοῦναι τέκνα.
 ΑΓΑ. καὶ τὰς γ' ἐν οἴκῳ μὴ μόνας εἶναι κόρας.
 ΚΛ. ὄχυροῖσι παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς.
 ΑΓΑ. πιθοῦ.
 ΚΛ. μὰ τὴν ἄνασσαν Ἀργεῖαν θεάν.
 ἐλθὼν σὺ τᾶξω πρᾶσσε, τὰν δόμοις δ' ἐγώ, 740
 ἃ χρὴ παρεῖναι νυμφίοισι παρθένοις.
 ΑΓΑ. οἴμοι· μάτην, ἧξ', ἐλπίδος δ' ἀπεσφάλην,
 ἐξ ὁμμάτων δάμαρτ' ἀποστεῖλαι θέλων·
 σοφίζομαι δὲ κἀπὶ τοῖσι φιλτάτοις
 τέχνας πορίζω, πανταχῇ νικώμενος. 745
 ὅμως δὲ σὺν Κάλχαντι τῷ θυηπόλῳ
 κοινῇ τὸ τῆς θεοῦ φίλον, ἐμοὶ δ' οὐκ εὐτυχές,
 ἐξιστορήσων εἶμι, μόχθον Ἑλλάδος.
 χρὴ δ' ἐν δόμοισιν ἄνδρα τὸν σοφὸν τρέφειν
 γυναιῖκα χρηστὴν ἀγαθὴν, ἥ μὴ γαμεῖν. 750
 ΧΟ. στροφή ἧξει δὴ Σιμόεντα καὶ
 δῖνας ἀργυροειδεῖς
 ἄγυρις Ἑλλάνων στρατιᾶς
 ἀνά τε ναυσὶν καὶ σὺν ὅπλοις
 Ἴλιον ἐς τὸ Τροίᾳς 755
 Φοιβήμιον δάπεδον,
 τὰν Κασσάνδραν ἔν' ἀκούω
 ῥίπτειν ξανθοὺς πλοκάμους
 χλωροκόμῳ στεφάνῳ δάφνας
 κοσμηθεῖσαν, ὅταν θεοῦ 760
 μαντόσυνοι πνεύσωσ' ἀνάγκαι.
 ἀντιστρ. στάσσονται δ' ἐπὶ περγάμων
 Τροίᾳς ἀμφὶ τε τείχῃ
 Τρῶες, ὅταν χάλκασπις Ἄρης

	πόντιος εὐπρόφοισι πλάταις	765
	εἰρεσίᾳ πελάζῃ	
	Σιμουντίοις ὀχετοῖς,	
	τὰν τῶν ἐν αἰθέρι δισσῶν	
	Διοσκούρων Ἑλέναν	
	ἐκ Πριάμου κομίσαι θέλων	770
	ἐς γὰρ Ἑλλάδα δοριπόνων	
	ἄσπίσι καὶ λόγχαις Ἀχαιῶν.	
ἐπωδ.	Πέργαμον δὲ Φρυγῶν πόλιν	
	λαΐνους περὶ πύργους	
	κυκλώσας δόρει φονίῳ,	775
	λαιοτομούςας σπάσας κεφαλᾶς,	
	πέρσας πόλισμα κατ' ἄκρας,	
	θήσει κόρας πολυκλαύτους	
	δάμαρτά τε Πριάμου.	780
	ἃ δὲ Διὸς Ἑλένα κόρα	
	πολύκλαυτος ἐσσεῖται	
	πόσιν προλιποῦσα· μήτ' ἐμοὶ	
	μήτ' ἐμοῖσι τέκνων τέκνοις	
	ἐλπίς ἄδε ποτ' ἔλθοι,	
	οἷαν αἰ πολύχρυσοι	785
	Λυδαὶ καὶ Φρυγῶν ἄλοχοι	
	στήσασαι τάδ' ἐς ἀλλήλας	
	παρ' ἱστοῖς μυθεύσουσι·	
	τίς ἄρα μ' εὐπλοκάμου κόμας	790
	ῥῦμα δακρυόεν τανύσας	
	πατρίδος οὐλομένης ἀπολωτιεῖ ;	
	διὰ σέ, τὰν κύκνου δολιχαύχενος γόνον,	
	εἰ δὴ φάτις ἔτυμος,	
	ὥς ἔτεκεν Λήδα σ'	795
	ὄρνιθι πταμένῳ	

Διὸς ὅτ' ἡλλάχθη δέμας,
εἴτ' ἐν δέλτοις Πιερίσιν
μῦθοι τάδ' ἐς ἀνθρώπους
ἤνεγκαν παρὰ καιρὸν ἄλλως.

800

ΑΧΙΛΛΕΥΣ

- ποῦ τῶν Ἀχαιῶν ἐνθάδ' ὁ στρατηλάτης ;
τίς ἄν φράσειε προσπόλων τὸν Πηλέως
ζητοῦντά νιν παῖδ' ἐν πύλαις Ἀχιλλέα ;
οὐκ ἐξ ἴσου γὰρ μένομεν Εὐρίπου πέλας.
οἱ μὲν γὰρ ἡμῶν, ὄντες ἄζυγες γάμων, 805
οἴκους ἐρήμους ἐκλιπόντες ἐνθάδε
θάσσουσ' ἐπ' ἀκταῖς, οἱ δ' ἔχοντες εὐνιδας
καὶ παῖδας· οὕτω δεινὸς ἐμπέπτωκ' ἔρωσ
τῆσδε στρατείας Ἑλλάδ' οὐκ ἄνευ θεῶν.
τοῦμόν μὲν οὖν δίκαιον ἐμὲ λέγειν χρεῶν, 810
ἄλλος δ' ὁ χρήζων αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ φράσει.
γῆν γὰρ λιπὼν Φάρσαλον ἠδὲ Πηλέα
μένω 'πὶ λεπταῖς ταῖσδέ γ' Εὐρίπου πνοαῖς,
Μυρμιδόνας ἴσχων· οἱ δ' αἰεὶ προσκείμενοι
λέγουσ'· Ἀχιλλεῦ, τί μένομεν ; πόσον χρόνον 815
ἔτ' ἐκμετρήσαι χρή πρὸς Ἰλίου στόλον ;
δρᾷ γ', εἴ τι δράσεις, ἢ ἅπαρ' οἴκαδε στρατόν,
τὰ τῶν Ἀτρειδῶν μὴ μένων μελλήματα.
- ΚΛ. ὦ παῖ θεᾶς Νηρηῆδος, ἔνδοθεν λόγων
τῶν σῶν ἀκούσας' ἐξέβην πρὸ δωμαίων. 820
- ΑΧ. ὦ πότνι' αἰδώς, τήνδε τίνα λείσσω ποτὲ
γυναῖκα, μορφὴν εὐπρεπῇ κεκτημένην ;
ΚΛ. οὐ θαῦμά σ' ἡμᾶς ἀγνοεῖν, οὐς μὴ πάρος
κατεῖδες· αἰνῶ δ' ὅτι σέβεις τὸ σωφρονεῖν.
- ΑΧ. τίς δ' εἶ ; τί δ' ἦλθες Δαναῖδων ἐς σύλλογον, 825

γυνή πρὸς ἄνδρας ἀσπίσιν πεφραγμένους ;

ΚΛ. Λήδας μὲν εἰμι παῖς, Κλυταιμῆστρα δέ μοι
ὄνομα, πόσις δὲ μοῦστιν Ἀγαμέμνων ἀναξ.

ΑΧ. καλῶς ἔλεξας ἐν βραχεῖ τὰ καίρια.
αἰσχροὺς δέ μοι γυναιξὶ συμβάλλειν λόγους.

830

ΚΛ. μεῖνον· τί φεύγεις ; δεξιάν τ' ἐμῇ χειρὶ
σύναψον, ἀρχὴν μακαρίων νυμφευμάτων.

ΑΧ. τί φῆς; ἐγὼ σοι δεξιάν ; αἰδοίμεθ' ἂν
Ἀγαμέμνον', εἰ ψάλομεν ὧν μὴ μοι θέμις.

ΚΛ. θέμις μάλιστα, τὴν ἐμὴν ἐπεὶ γαμεῖς
παῖδ', ὧ θεᾶς παῖ ποντίας Νηρηίδος.

835

ΑΧ. ποίους γάμους φῆς; ἀφασία μ' ἔχει, γύναι·
εἰ μὴ τι παρανοοῦσα καινουργεῖς λόγον.

ΚΛ. πᾶσιν τόδ' ἐμπέφυκεν, αἰδεῖσθαι φίλους
καινοὺς ὀρώσι καὶ γάμου μεμνημένοις.

840

ΑΧ. οὐπώποτ' ἐμνήστευσα παῖδα σὴν, γύναι,
οὐδ' ἐξ Ἀτρειδῶν ἦλθέ μοι λόγος γάμων.

ΚΛ. τί δῆτ' ἂν εἴη ; σὺ πάλιν αὖ λόγους ἐμοὺς
θαύμαζ'· ἐμοὶ γὰρ θαύματ' ἐστὶ τὰπὸ σοῦ.

ΑΧ. εἵκαζε· κοινόν ἐστιν εἰκάζειν τάδε.

845

ἄμφω γὰρ οὐ ψευδόμεθα τοῖς λόγοις ἴσως.

ΚΛ. ἀλλ' ἦ πέπονθα δεινά; μνηστεύω γάμους
οὐκ ὄντας, ὥς εἴξασιν· αἰδοῦμαι τάδε.

ΑΧ. ἴσως ἐκερτόμησε καὶ σέ τις.

ἀλλ' ἀμελία δὸς αὐτὰ καὶ φαύλως φέρε.

850

ΚΛ. χαῖρ'· οὐ γὰρ ὀρθοῖς ὄμμασιν σ' ἔτ' εἰσορῶ,
ψευδῆς γενομένη καὶ παθοῦς ἀνάξια.

ΑΧ. καὶ σοὶ τόδ' ἐστὶν ἐξ ἐμοῦ· πόσιν δὲ σὸν
στείχω ματεύσων τῶνδε δωμάτων ἔσω.

ΠΡ. ὦ ξέν', Αἰακοῦ γένεθλον, μεῖνον· ὦ, σέ τοι λέγω,
τὸν θεᾶς γεγῶτα παῖδα, καὶ σέ, τὴν Λήδας κόρην.

855

ΑΧ. τίς ὁ καλῶν πύλας παροίξας ; ὡς τεταρβηκῶς καλεῖ.

ΠΡ. δοῦλος, οὐχ ἄβρύνομαι τῷδ' ἡ τύχη γάρ μ' οὐκ ἔῃ.

ΑΧ. τίνος ; ἐμὸς μὲν οὐχί· χωρὶς τὰμὰ κ' Ἀγαμέμνωνος.

ΠΡ. τῇσδε, τῶν πάροιθεν οἴκων, Τυνδάρεω δόντος

πατρός. 860

ΑΧ. ἔσταμεν· φράζ', εἴ τι χρήζεις, ὦν μ' ἐπέσχεσ εἵνεκα.

ΠΡ. ἡ μόνω παρόντε δῆτα ταῖσδ' ἐφέστατον πύλαις ;

ΚΛ. ὡς μόνοις λέγοις ἄν, ἔξω δ' ἐλθὲ βασιλείων δόμων.

ΠΡ. ὦ τύχη πρόνοιά θ' ἡμῇ, σώσαθ' οὐς ἐγὼ θέλω.

ΑΧ. ὁ λόγος ἐς μέλλοντ' ἀνοίσει χρόνον· ἔχει δ' ὄκνον

τινά. 865

ΚΛ. δεξιᾶς ἑκατι μὴ μέλλ', εἴ τί μοι χρήζεις λέγειν.

ΠΡ. οἴσθα δῆτά μ' ὅστις ὦν σοὶ καὶ τέκνοις εὐνους ἔφυν.

ΚΛ. οἶδά σ' ὄντ' ἐγὼ παλαιὸν δωμάτων ἐμῶν λάτριν.

ΠΡ. χῶτι μ' ἐν ταῖς σαῖσι φερναῖς ἔλαβεν Ἀγαμέμνων
ἄναξ ;

ΚΛ. ἦλθες εἰς Ἄργος μεθ' ἡμῶν ἀμὸς ἦσθ' αἰεὶ ποτε. 870

ΠΡ. ὦδ' ἔχει. καὶ σοὶ μὲν εὐνους εἰμί, σῶ δ' ἦσπον πόσει.

ΚΛ. ἐκκάλυπτε νῦν ποθ' ἡμῖν οὔστινας στέγεις λόγους.

ΠΡ. παῖδα σὴν πατὴρ ὁ φύσας αὐτόχειρ μέλλει κτενεῖν.

ΚΛ. πῶς ; ἀπέπτυσ', ὦ γεραῖέ, μῦθον· οὐ γὰρ εὖ φρονεῖς.

ΠΡ. φασγάνῳ λευκὴν φονεύων τῆς ταλαιπώρου δέρην. 875

ΚΛ. ὦ τάλαιν' ἐγὼ· μεμηνῶς ἄρα τυγχάνει πόσις ;

ΠΡ. ἀρτίφρων, πλὴν ἐς σὲ καὶ σὴν παῖδα· τοῦτ' οὐκ εὖ
φρονεῖ.

ΚΛ. ἐκ τίνος λόγου ; τίς αὐτὸν οὐπάγων ἀλαστόρων ;

ΠΡ. θέσφαθ', ὡς γέ φησι Κάλχας, ἵνα πορευῇται στρατός.

ΚΛ. ποῖ ; τάλαιν' ἐγὼ, τάλαινα δ' ἦν πατὴρ μέλλει

κτενεῖν. 880

ΠΡ. Δαρδάνου πρὸς δώμαθ', Ἐλένην Μενέλεως ὅπως λάβῃ.

ΚΛ. εἰς ἄρ' Ἰφιγένειαν Ἐλένης νόστος ἦν πεπρωμένος ;

- ΠΡ. πάντ' ἔχεις· Ἀρτέμιδι θύσειν παῖδα σὴν μέλλει πατήρ.
 ΚΛ. ὁ δὲ γάμος τίν' εἶχε πρόφασιν, ἥ μ' ἐκόμισεν ἐκ δόμων;
 ΠΡ. ἔν' ἀγάγοις χαίρουσ' Ἀχιλλεῖ παῖδα νυμφεύσουσα
 σὴν. 885
- ΚΛ. ὦ θύγατερ, ἦκεις ἐπ' ὀλέθρῳ καὶ σὺ καὶ μήτηρ σέθεν.
 ΠΡ. οἰκτρὰ πάσχετον δύ' οὔσαι· δεινὰ δ' Ἀγαμέμνων ἔτλη.
 ΚΛ. οἴχομαι τάλαινα, δακρύων νάματ' οὐκέτι στέγω.
 ΠΡ. εἵπερ ἀλγεινὸν τὸ τέκνων στερομένην δακρυρροεῖν.
 ΚΛ. σὺ δὲ τὰδ', ὦ γέρον, πόθεν φῆς εἰδέναι πεπυσμένος; 890
 ΠΡ. δέλτον ὥχόμην φέρων σοι πρὸς τὰ πρὶν γεγραμμένα.
 ΚΛ. οὐκ ἐὼν ἢ ξυγκελεύων παῖδ' ἄγειν θανουμένην;
 ΠΡ. μὴ μὲν οὖν ἄγειν· φρονῶν γὰρ ἔτυχε σὸς πόσις τότ' εὔ.
 ΚΛ. κᾶτα πῶς φέρων γε δέλτον οὐκ ἐμοὶ δίδως λαβεῖν;
 ΠΡ. Μενέλεως ἀφείλεθ' ἡμᾶς, ὃς κακῶν τῶνδ' αἴτιος. 895
 ΚΛ. ὦ τέκνον Νηρῆδος, ὦ παῖ Πηλέως, κλύεις τάδε;
 ΑΧ. ἔκλυον οὔσαν ἀθλίαν σε, τὸ δ' ἐμὸν οὐ φαύλως φέρω.
 ΚΛ. παῖδά μου κατακτενοῦσι σοῖς δολώσαντες γάμοις.
 ΑΧ. μέμφομαι κἀγὼ πόσει σῶ, κοῦχ ἀπλῶς οὕτω φέρω.
 ΚΛ. οὐκ ἐπαιδευθήσομαί γε προσπεσεῖν τὸ σὸν γόνυ, 900
 θνητὸς ἐκ θεᾶς γεγῶτα· τί γὰρ ἐγὼ σεμνύνομαι;
 ἢ τίνος σπουδαστέον μοι μᾶλλον ἢ τέκνου πέρι;
 ἀλλ' ἄμυνον, ὦ θεᾶς παῖ, τῇ τ' ἐμῇ δυσπραξίᾳ
 τῇ τε λεχθείσῃ δάμαρτι σῇ, μάτην μὲν, ἀλλ' ὅμως
 σοὶ καταστέψασ' ἐγὼ νιν ἦγον ὡς γαμουμένην. 905
 νῦν δ' ἐπὶ σφαγὰς κομίζω· σοὶ δ' ὄνειδος ἕζεται,
 ὅστις οὐκ ἤμυνας· εἰ γὰρ μὴ γάμοισιν ἐζύγης,
 ἀλλ' ἐκλήθης γοῦν ταλαίνης παρθένου φίλος πόσις.
 πρὸς γενειάδος σε, πρὸς σῆς δεξιᾶς, πρὸς μητέρος,
 ὄνομα γὰρ τὸ σὸν μ' ἀπώλεσ', ὃ σ' ἀμυναθεῖν χρεών, 910
 οὐκ ἔχω βωμὸν καταφυγεῖν ἄλλον ἢ τὸ σὸν γόνυ,
 οὐδὲ φίλος οὐδεὶς πέλει μοι· τὰ δ' Ἀγαμέμνωνος κλύεις

ὦμά καὶ πάντολμ'· ἀφιγμαι δ', ὥσπερ εἰσορᾶς, γυνή
 ναυτικὸν στράτευμ' ἀναρχον καπὶ τοῖς κακοῖς θρασύ,
 χρήσιμον δ', ὅταν θέλωσιν. ἦν δὲ τολμήσης σύ μου 915
 χεῖρ' ὑπερτεῖναι, σεσώσμεθ'· εἰ δὲ μή, οὐ σεσώσμεθα.

ΧΟ. δεινὸν τὸ τίκτειν καὶ φέρει φίλτρον μέγα
 παῶσιν τε κοινὸν ὥσθ' ὑπερκάμνειν τέκνων.

ΑΧ. ὑψηλόφρων μοι θυμὸς αἵρεται πρόσω,
 ἐπίσταται δὲ τοῖς κακοῖσι τ' ἀσχαλᾶν 920
 μετρίως τε χαίρειν τοῖσιν ἐξωγκωμένοις.
 λελογισμένοι γάρ οἱ τοιοῖδ' εἰσὶν βροτῶν
 ὀρθῶς διαζῆν τὸν βίον γνώμης μέτα.
 ἔστιν μὲν οὖν ἔν' ἡδὺ μὴ λίσαν φρονεῖν,
 ἔστιν δὲ χῶπου χρήσιμον γνώμην ἔχειν. 925
 ἐγὼ δ' ἐν ἀνδρὸς εὐσεβεστάτου τραφεῖς
 Χείρωνός, ἔμαθον τοὺς τρόπους ἀπλοῦς ἔχειν.
 καὶ τοῖς Ἀτρεΐδαις, ἦν μὲν ἡγῶνται καλῶς,
 πεισόμεθ'· ὅταν δὲ μὴ καλῶς, οὐ πείσομαι·
 ἀλλ' ἐνθάδ' ἐν Τροίᾳ τ' ἐλευθέραν φύσιν 930
 παρέχων, Ἄρη τὸ κατ' ἐμὲ κοσμήσω δορί.
 σέ δ', ὦ παθοῦσα σχέτλια πρὸς τῶν φιλτάτων,
 ἃ δὴ κατ' ἀνδρα γίγνεται νεανίαν,
 τοσοῦτον οἴκτον περιβαλὼν καταστελῶ,
 κοῦποτε κόρη σὴ πρὸς πατρός σφαγήσεται, 935
 ἐμὴ φατισθεῖς· οὐ γὰρ ἐμπλέκειν πλοκάς
 ἐγὼ παρέξω σῶ πόσει τοῦμὸν δέμας.
 τοῦνομα γάρ, εἰ καὶ μὴ σίδηρον ἦρατο,
 τοῦμὸν φονεύσει παῖδα σὴν· τὸ δ' αἷτιον
 πόσις σός· ἀγρόν δ' οὐκέτι ἐστὶ σῶμ' ἐμόν, 940
 εἰ δι' ἐμ' ὀλεῖται διὰ τε τοὺς ἐμοὺς γάμους
 ἢ δεινὰ τλᾶσα κοῦκ ἀνεκτὰ παρθένος,
 θαυμαστὰ δ' ὥς ἀνάξι' ἡτιμασμένη.

ἐγὼ κάκιστος ἦν ἄρ' Ἀργείων ἀνὴρ,
 ἐγὼ τὸ μηδέν, Μενέλεως δ' ἐν ἀνδράσιν, 945
 ὡς οὐχὶ Πηλέως, ἀλλ' ἀλάστορος γεγώς,
 εἵπερ φονεύσει τοῦμόν ὄνομα παῖδα σὴν.
 μὰ τὸν δι' ὑγρῶν κυμάτων τεθραμμένον
 Νηρέα, φυτουργὸν Θέτιδος ἥ μ' ἐγείνατο,
 οὐχ ἄψεται σῆς θυγατρὸς Ἀγαμέμνων ἀναξ, 950
 οὐδ' εἰς ἄκραν χεῖρ', ὥστε προσβαλεῖν πέπλοις·
 ἦ Σίπυλος ἔσται πόλις, ὄρισμα βαρβάρων,
 ὅθεν πεφύκασ' οἱ στρατηλάται γένος,
 Φθίας δὲ τοῦνομ' οὐδαμοῦ κεκλήσεται.
 πικροὺς δὲ προχύτας χέρνιβάς τ' ἐνάρξεται 955
 Κάλχχας ὁ μάντις. τίς δὲ μάντις ἔστ' ἀνὴρ,
 ὃς ὀλίγ' ἀληθῆ, πολλὰ δὲ ψευδῆ λέγει
 τυχών· ὅσ' ἂν δὲ μὴ τύχη, διοίχεται ;
 οὐ τῶν γάμων ἕκατι, μυρία κόραι
 θηρῶσι λέκτρον τοῦμόν, εἴρηται τόδε· 960
 ἀλλ' ὕβριν ἡμᾶς ὕβρις' Ἀγαμέμνων ἀναξ.
 χρῆν δ' αὐτὸν αἰτεῖν τοῦμόν ὄνομ' ἐμοῦ πάρα,
 θήραμα παιδός· ἡ Κλυταιμῆστρα δ' ἐμοὶ
 μάλιστ' ἐπέεσθη θυγατέρ' ἐκδοῦναι πόσει.
 ἔδωκα τᾶν Ἑλλήσιν, εἰ πρὸς Ἴλιον 965
 ἐν τῷδ' ἔκαμνε νόστος· οὐκ ἡρνούμεθ' ἂν
 τὸ κοινὸν αὔξειν ὧν μέτ' ἐστρατευόμεν.
 νῦν δ' οὐδέν εἰμι, παρὰ γε τοῖς στρατηλάταις
 ἐν εὐμαρεῖ τε δρᾶν τε καὶ μὴ δρᾶν καλῶς.
 τάχ' εἴσεται σίδηρος, ὅν, πρὶν ἐς Φρύγας 970
 ἔλθεῖν, φόνου κηλῖσιν αἵματος χρανώ,
 εἴ τις με τὴν σὴν θυγατέρ' ἐξαιρήσεται.
 ἀλλ' ἡσύχαζε· θεὸς ἐγὼ πέφηνά σοι
 μέγιστος, οὐκ ὦν· ἀλλ' ὅμως γενήσομαι.

- ΧΟ. ἔλεξας, ὦ παῖ Πηλέως, σοῦ τ' ἄξια 975
καὶ τῆς ἐναλίας δαίμονος, σεμνῆς θεοῦ.
- ΚΛ. φεῦ.
πῶς ἂν σ' ἐπαινέσαιμι μὴ λίαν λόγοις,
μηδ' ἐνδεῶς τοῦδ' ἀπολέσαιμι τὴν χάριν,;
αἰνούμενοί γὰρ ἀγαθοὶ τρόπον τινα
μισοῦσι τοὺς αἰνοῦντας, ἦν αἰνῶσ' ἄγαν. 980
αἰσχύνομαι δὲ παραφέρουσ' οἰκτροὺς λόγους,
ἰδίᾳ νοσοῦσα· σὺ δ' ἄνοσος κακῶν γ' ἐμῶν·
ἀλλ' οὖν ἔχει τι σχῆμα, καὶν ἄπωθεν ἢ
ἀνὴρ ὁ χρηστός, δυστυχοῦντας ὠφελεῖν.
οἴκτιρε δ' ἡμᾶς· οἰκτρὰ γὰρ πεπόνθαμεν. 985
ἢ πρῶτα μέν σε γαμβρὸν οἰθηεῖς· ἔχειν
κενὴν κατέσχον ἐλπίδ'· εἰτά σοι τάχα
ὄρνις γένοιτ' ἂν σοῖς τε μέλλουσιν γάμοις
θανοῦσ' ἐμὴ παῖς, ὅ σε φυλάξασθαι χρεῶν.
ἀλλ' εὖ μὲν ἀρχὰς εἶπας, εὖ δὲ καὶ τέλη· 990
σοῦ γὰρ θέλοντος παῖς ἐμὴ σωθήσεται.
βούλει νιν ἰκέτιν σὸν περιπτύξαι γόνυ;
ἀπαρθένευτα μὲν τάδ'· εἰ δέ σοι δοκεῖ,
ἤξει, δι' αἰδοῦς ὅμμ' ἔχουσ' ἐλεύθερον·
εἰ δ' οὐ παρούσης ταῦτά τεύξομαι σέθεν, 995
μενέτω κατ' οἴκους· σεμνὰ γὰρ σεμνύνεται.
ὅμως δ' ὅσον γε δυνατόν αἰδεῖσθαι χρεῶν.
- ΑΧ. σὺ μήτε σὴν παῖδ' ἕξαγ' ὄψιν εἰς ἐμήν,
μήτ' εἰς ὄνειδος ἀμαθὲς ἔλθωμεν, γύναι·
στρατὸς γὰρ ἀθρόος, ἀργὸς ὢν τῶν οἰκοθεν, 1000
λέσχας πονηρὰς καὶ κακοστόμους φιλεῖ·
πάντως δέ μ' ἰκετεύοντες ἤξετ' εἰς ἴσον,
εἴτ' ἀνικετεύτως· εἷς ἐμοὶ γὰρ ἐστ' ἀγὼν
μέγιστος, ὅμᾳς ἐξαπαλλάξαι κακῶν.

- ὥς ἔν γ' ἀκούσας ἴσθι μὴ ψευδῶς μ' ἔρεϊν· 1005
 ψευδῇ λέγων δὲ καὶ μάτην ἐγκερτομῶν
 θάνοιμι· μὴ θάνοιμι δ', ἣν σώσω κόρην.
- ΚΛ. ὄναιο συνεχῶς δυστυχοῦντας ὠφελῶν.
 ΑΧ. ἄκουε δὴ νυν, ἵνα τὸ πρᾶγμ' ἔχη καλῶς.
 ΚΛ. τί τοῦτ' ἔλεξας ; ὥς ἀκουστέον γέ σου. 1010
 ΑΧ. πείθωμεν αὖθις πατέρα βέλτιον φρονεῖν.
 ΚΛ. κακός τις ἐστί καὶ λίαν ταρβεῖ στρατόν.
 ΑΧ. ἀλλ' οἱ λόγοι γε καταπαλαίουσιν λόγους.
 ΚΛ. ψυχρὰ μὲν ἐλπίς· ὅ τι δὲ χρή με δρᾶν φράσον.
 ΑΧ. ἰκέτευ' ἐκεῖνον μὴ κτείνειν τέκνα· 1015
 ἦν δ' ἀντιβαίνῃ, πρὸς ἐμέ σοι πορευτέον·
 εἰ γὰρ τὸ χρῆζον ἐπίθετ', οὐ τοῦμόν χρεῶν
 χωρεῖν. ἔχει γὰρ τοῦτο τὴν σωτηρίαν.
 καὶ γὰρ τ' ἀμείνων πρὸς φίλον γενήσομαι,
 στρατός τ' ἂν οὐ μέμψαιτό μ', εἰ τὰ πράγματα 1020
 λελογισμένως πράσσοιμι μᾶλλον ἢ σθένει.
 καλῶς δὲ κρανθέντων πρὸς ἡδονὴν φίλοις
 σοί τ' ἂν γένοιτο καὶ ἐμοῦ χωρὶς τάδε.
- ΚΛ. ὥς σώφρον' εἶπας· δραστέον δ' ἅ σοι δοκεῖ·
 ἦν δ' αὖ τι μὴ πράσσωμεν ὧν ἐγὼ θέλω, 1025
 ποῦ σ' αὖθις ὀψόμεσθα ; ποῖ χρή μ' ἀθλίαν
 ἐλθοῦσαν εὔρεϊν σὴν χέρ' ἐπικούρου κακῶν ;
- ΑΧ. ἡμεῖς σε φύλακες οὗ χρεῶν φυλάζομεν,
 μή τις σ' ἴδῃ στείχουσιν ἐπτοημένην
 Δαναῶν δι' ὅχλου· μηδὲ πατρῶον δόμον 1030
 αἴσχυν'. ὁ γὰρ τοι Τυνδάρεως οὐκ ἄξιος
 κακῶς ἀκούειν· ἐν γὰρ Ἑλλήσιν μέγας.
 ΚΛ. ἔσται τάδ'· ἄρχε· σοί με δουλεύειν χρεῶν.
 εἰ δ' εἰσὶ θεοί, δίκαιος ὢν ἀνὴρ σύ τοι
 ἐσθλῶν κυρήσεις· εἰ δὲ μή, τί δεῖ πονεῖν ; 1035

- ΧΟ.στρ. τίς ἄρ' ὑμέναιος διὰ λωτοῦ Αἴβυος
 μετά τε φιλοχόρου κιθάρας
 συρίγγων θ' ὑπὸ καλαμοεσ-
 σᾶν ἔστασεν ἰαχάν, 1040
 ὅτ' ἀνὰ Πήλιον αἰὶ καλλιπλόκαμοι
 Πιερίδες παρὰ δαιτὶ θεῶν
 χρυσεοσάνδαλον ἔχνος
 ἐν γᾶ κρούουσαι
 Πηλέως ἐς γάμον ἦλθον, 1045
 μελωδοῖς Θέτιν ἀχήμασι τόν τ' Αἰαχίδαν
 Κενταύρων ἀν' ὕρος κλέουσai
 Πηλιάδα καθ' ὕλαν.
 ὁ δὲ Δαρδανίδα, Διὸς
 λέκτρων τρύφημα φίλον, 1050
 χρυσεόισιν ἄφυσσε λοιβάν
 ἐν κρατήρων γυάλοις,
 ὁ Φρύγιος Γανυμήδης.
 παρὰ δὲ λευκοφαῇ ψάμαθον
 εἰλίσσόμεναι κύκλια 1055
 πεντήκοντα κόραι Νηρέως
 γάμους ἐχόρευσαν.
 ἀντιστρ. ἀνὰ δ' ἐλάταις σὺν στεφανώδει τε χλόα
 θίασος ἔμολεν ἵπποβάτας
 Κενταύρων ἐπὶ δαῖτα τάν 1060
 θεῶν κρατῆρά τε Βάαχου.
 μέγα δ' ἀνέκλαγον· ὦ Νηρηὶ κόρα,
 παῖδα σὲ Θεσσαλίᾳ μέγα φῶς
 μάντις ὁ φοιβάδα μοῦσαν
 εἰδῶς γεννάσειν 1065
 Χείρων ἐξονόμαζεν,
 ὃς ἤξει χθόνα λογχήρεσι σὺν Μυρμιδόνων

- ἀσπισταῖς Πριάμοιο κλεινὰν
 γᾶθ' ἐκπυρώσων, 1070
 περὶ σώματι χρυσέων
 ὅπλων Ἑφαιστοπόνων
 κεκορυθμένος ἔνδυτ', ἐκ θεᾶς
 ματρὸς δωρήματ' ἔχων
 Θέτιδος, ἃ νιν ἔτικτε. 1075
 μακάριον τότε δαίμονες
 τᾶς εὐπάτριδος
 Νηρῆδός τ' ἔθεσαν γάμον
 Πηλέως θ' ὕμεναίους.
 ἐπ' ὁδ. σέ δ', ὦ κόρα, στέψουσι καλλικόμεν 1080
 πλόκαμον Ἀργεῖοι, βαλιὰν
 ὥστε πετραίων ἀπ' ἄντρων ἐλθοῦσαν ὀρεῖαν
 μόσχον ἀκήρατον, βρότειον
 αἰμάσσοντες λαιμόν·
 οὐ σύριγγι τραφεῖσαν, οὐδ' 1085
 ἐν ροιβδήσεσι βουκόλων,
 παρὰ δὲ ματέρι νυμφοκόμον
 Ἰναχίδαις γάμον.
 ποῦ τὸ τᾶς αἰδοῦς ἔτι, ποῦ
 τᾶς ἀρετᾶς σθένει τι πρόσωπον ; 1090
 ὁπότε τὸ μὲν ἄσεπτον ἔχει
 δύνασιν, ἃ δ' ἀρετὰ κατόπι-
 σθεν θνατοῖς ἀμελεῖται, ἀνομία δὲ νόμων κρατεῖ
 καὶ μὴ κοινὸς ἀγὼν βροτοῖς, 1095
 μὴ τις θεῶν φθόνος ἔλθῃ.
 ΚΑ. ἐξῆλθον οἴκων προσκοπούμενη πόσιν,
 χρόνιον ἀπόντα κάκλελοιπότα στέγας.
 ἐν δακρύοισι δ' ἡ τάλαινα παῖς ἐμή,
 1100
 πολλὰς ἰεῖσα μεταβολὰς ὀδυρμάτων,

- θάνατον ἀκούσας, ὃν πατὴρ βουλευέται.
 μνήμην δ' ἄρ' εἶχον πλησίον βεβηκότος
 Ἀγαμέμνωνος τοῦδ', ὃς ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ τέκνοις
 ἀνόσια πράσσωσι αὐτίχ' εὗρεθήσεται. 1105
- ΑΓΑ. Λήδας γένεθλον, ἐν καλῷ σ' ἔξω δόμων
 ἡῦρηχ', ἔν' εἶπω παρθένου χωρὶς λόγους,
 οὓς οὐκ ἀκούειν τὰς γαμουμένας πρέπει.
- ΚΛ. τί δ' ἔστιν, οὗ σοι καιρὸς ἀντιλάζεται ;
- ΑΓΑ. ἔκπεμπε παῖδα δωμάτων πατρὸς μέτα· 1110
 ὥς χέρνιβες πάρεισιν ἡὔτρεπισμένοι,
 προχύται τε βάλλειν πῦρ καθάρσιον χεροῖν,
 μόσχοι τε, πρὸ γάμων ἅς θεᾷ πεσεῖν χρεῶν
 Ἀρτέμιδι, μέλανος αἵματος φυσήματα.
- ΚΛ. τοῖς ὀνόμασιν μὲν εὖ λέγεις, τὰ δ' ἔργα σου 1115
 οὐκ' οἶδ' ὅπως χρὴ μ' ὀνομάσασαν εὖ λέγειν.
 χώρει δέ, θύγατερ, ἐκτός· οἷσθα γὰρ πατρὸς
 πάντως ἃ μέλλει. χυτὸ τοῖς πέπλοις ἄγε
 λαβοῦσ' Ὀρέστην, σὸν κασίγνητον, τέκνον.
 ἰδοὺ πάρεστιν ἤδε πειθαρχοῦσά σοι. 1120
 τὰ δ' ἄλλ' ἐγὼ πρὸ τῆσδε κάμαυτῆς φράσω.
- ΑΓΑ. τέκνον, τί κλαίεις, οὐδ' ἔθ' ἡδέως ὀρᾷς,
 ἐς γῆν δ' ἐρείσας ὄμμα πρόσθ' ἔχεις πέπλους ;
- ΚΛ. φεῦ·
 τίν' ἂν λάβοιμι τῶν ἐμῶν ἀρχὴν κακῶν ;
 ἅπασι γὰρ πρώτοισι χρήσασθαι πάρα 1125
 καὶν ὑστάτοισι καὶν μέσοισι πανταχοῦ.
- ΑΓΑ. τί δ' ἔστιν ; ὥς μοι πάντες εἰς ἐν ἦκετε,
 σύγχυσιν ἔχοντες καὶ ταραγμὸν ὀμμάτων.
- ΚΛ. εἴφ' ἂν ἐρωτήσω σε γενναίως, πόσι.
- ΑΓΑ. οὐδὲν κελευσμοῦ δεῖ μ', ἐρωτᾶσθαι θέλω. 1130
- ΚΛ. τὴν παῖδα τὴν σὴν τὴν τ' ἐμὴν μέλλεις κτενεῖν ;

- ΑΓΑ. ἔα.
τλήμονά γ' ἔλεξας, ὑπονοεῖς θ' ἂ μή σε χρή.
- ΚΛ. ἔχ' ἥσυχος,
κάκκείνο μοι τὸ πρῶτον ἀπόκριναι πάλιν.
- ΑΓΑ. σὺ δ' ἦν γ' ἐρωτᾷς εἰκότ', εἰκότ' ἂν κλύοις.
- ΚΛ. οὐκ ἄλλ' ἐρωτῶ, καὶ σὺ μὴ λέγ' ἄλλα μοι. 1135
- ΑΓΑ. ὦ πότνια μοῖρα καὶ τύχη δαίμων τ' ἐμός.
- ΚΛ. κάμὸς γε καὶ τῆσδ', εἷς τριῶν δυσδαιμόνων.
- ΑΓΑ. τίς σ' ἠδίκησε ;
- ΚΛ. τοῦτ' ἐμοῦ πεύθει πάρα ;
ὁ νοῦς ὅδ' αὐτὸς νοῦν ἔχων οὐ τυγχάνει.
- ΑΓΑ. ἀπωλόμεσθα. προδέδοται τὰ κρυπτά μου. 1140
- ΚΛ. πάντ' οἶδα καὶ πέπυσμ', ἃ σὺ μέλλεις με δρᾶν.
αὐτὸ δὲ τὸ σιγαῖν ὁμολογοῦντός ἐστί σου
καὶ τὸ στενάζειν πολλὰ μὴ κάμης λέγων.
- ΑΓΑ. ἰδοῦ σιωπῶ· τὸ γὰρ ἀναίσχυντον τί δεῖ
ψευδῇ λέγοντα προσλαβεῖν τῇ συμφορᾷ ; 1145
- ΚΛ. ἄκουε δὴ νυν· ἀνακαλύψω γὰρ λόγους,
κούκέτι παρωδοῖς χρησόμεσθ' αἰνίγμασιν.
πρῶτον μὲν, ἵνα σοι πρῶτα τοῦτ' ὀνειδίσω,
ἔγηνμας ἄκουσάν με κἄλλαβες βία,
τὸν πρόσθεν ἄνδρα Τάνταλον κατακτανών, 1150
βρέφος τε τοῦμὸν ζῶν προσοῦδισας πέδῳ,
μαστῶν βιαίως τῶν ἐμῶν ἀποσπάσας.
καὶ τῷ Διός γε παῖδ' ἐμῷ τε συγγόνῳ
ἵπποισι μαρμαίροντ' ἐπεστρατευσάτην·
πατὴρ δὲ πρέσβυς Τυνδάρεώς σ' ἐρρύσατο 1155
ἰκέτην γενόμενον, τὰμὰ δ' ἔσχεσ αὖ λέχη.
οὗ σοι καταλλαχθεῖσα περὶ σὲ καὶ δόμους
συμμαρτυρήσεις ὥς ἄμεμπτος ἦ γυνή,
ἔς τ' Ἀφροδίτην σωφρονοῦσα καὶ τὸ σὸν

μέλαθρον αὔξουσ', ὥστε σ' εἰσιόντα τε 1160
 χαίρειν θύραζε τ' ἐξιόντ' εὐδαιμονεῖν.
 σπάνιον δὲ θήρευμ' ἀνδρὶ τοιαύτην λαβεῖν
 δάμαρτα· φλαύραν δ' οὐ σπάνις γυναικ' ἔχειν.
 τίκτω δ' ἐπὶ τρισὶ παρθένοισι παῖδά σοι
 τόνδ', ὦν μιᾶς σὺ τλημόνως μ' ἀποστερεῖς. 1165
 κἄν τίς σ' ἔρηται, τίνος ἑκατί νιν κτενεῖς,
 λέξον, τί φήσεις; ἢ μὲ χρὴ λέγειν τὰ σά;
 Ἐλένην Μενέλωος ἵνα λάβῃ· καλὸν γέ τοι
 κακῆς γυναικὸς μισθὸν ἀποτεῖσαι τέκνα·
 τᾶχθιστα τοῖσι φιλτάτοις ὠνούμεθα. 1170
 ἄγ', ἣν στρατεύσῃ καταλιπὼν μ' ἐν δώμασιν,
 κἀκεῖ γένῃ σὺ διὰ μακρᾶς ἀπουσίας,
 τίν' ἐν δόμοις με καρδίαν ἔξῃιν δοκεῖς,
 ὅταν θρόνους μὲν τῇσδε προσβλέπω κενούς,
 κενούς δὲ παρθενῶνας, ἐπὶ δὲ δακρύοις 1175
 μόνῃ κάθωμαι, τήνδε θρηνηδοῦσ' αἰεὶ·
 ἀπώλεσεν σ', ὦ τέκνον, ὃ φυτεύσας πατὴρ,
 αὐτὸς κτανὼν, οὐκ ἄλλος οὐδ' ἄλλῃ χερὶ,
 τοιόνδε μῖσος καταλιπὼν πρὸς τοὺς δόμους.
 ἐπεὶ βραχείας προφάσεως ἐνδεῖ μόνον, 1180
 ἐφ' ἣ σ' ἐγὼ καὶ παῖδες αἱ λελειμμένα
 δεξόμεθα δέξιν ἣν σε δέξασθαι χρεῶν.
 μὴ δῆτα πρὸς θεῶν μήτ' ἀναγκάσης ἐμὲ
 κακὴν γενέσθαι περὶ σέ, μήτ' αὐτὸς γένῃ.
 εἶεν·
 θύσεις σὺ δὴ παῖδ'. ἐνθα τίνας εὐχὰς ἐρεῖς; 1185
 τί σοι κατεύξει τάγαθόν, σφάζων τέκνον;
 νόστον πονηρόν, οἴκοθέν γ' αἰσχυρῶς ἰών;
 ἀλλ' ἐμὲ δίκαιον ἀγαθὸν εὐχεσθαί τί σοι;
 ἢ τᾶρ' ἀσυνέτους τοὺς θεοὺς ἡγοίμεθ' ἄν,

εἰ τοῖσιν αὐθένταισιν εὖφρον' ἥσομεν. 1190
 ἥκων δ' ἐς Ἄργος προσπесеῖ τέκνοισι σοῖς ;
 ἀλλ' οὐ θέμις σοι. τίς δὲ καὶ προσβλέψεται
 παίδων σ', ἐὰν σφῶν προέμενος κτάνης τινά ;
 ταῦτ' ἤλθες ἤδη διὰ λόγων ; ἡ σκῆπτρά σοι
 μόνον διαφέρειν καὶ στρατηλατεῖν σε δεῖ ; 1195
 ὃν χρῆν δίκαιον λόγον ἐν Ἀργείοις λέγειν·
 βούλεσθ', Ἀχαιοί, πλεῖν Φρυγῶν ἐπὶ χθόνα ;
 κλῆρον τίθεσθε παῖδ' ὅτου θανεῖν χρεών.
 ἐν ἔσφ' γὰρ ἦν τόδ', ἀλλὰ μή σ' ἐξαίρετον
 σφάγιον παρασχεῖν Δαναΐδαισι παῖδα σήν· 1200
 ἡ Μενέλεων πρὸ μητρὸς Ἑρμιόνην κτανεῖν,
 οὐπερ τὸ πρᾶγμ' ἦν· νῦν δ' ἐγὼ μὲν ἡ τὸ σὸν
 σφίζουσα λέκτρον παιδὸς ἐστερήσομαι,
 ἡ δ' ἐξαμαρτοῦσ' ὑπὸ τροπος νεάνιδα
 Σπάρτῃ κομίζουσ', εὐτυχῆς γενήσεται. 1205
 τούτων ἄμειψαί μ' εἴ τι μὴ καλῶς λέγω·
 εἰ δ' εὖ λέλεκται, μετανόει δὴ μὴ κτανεῖν
 τὴν σήν τε κάμην παῖδα, καὶ σῶφρων ἔσει.
 ΧΟ. πιθοῦ· τὸ γὰρ τοι τέκνα συνσφίξειν καλόν,
 Ἀγάμεμνον· οὐδεὶς τοῖσδ' ἂν ἀντίποιτι βροτῶν. 1210
 ΙΦ. εἰ μὲν τὸν Ὀρφέως εἶχον, ὦ πάτερ, λόγον,
 πείθειν ἐπάδουσ', ὥσθ' ὁμαρτεῖν μοι πέτρας,
 κηλεῖν τε τοῖς λόγοισιν οὐς ἐβουλόμην,
 ἐνταῦθ' ἂν ἤλθον· νῦν δὲ τὰπ' ἐμοῦ σοφά,
 δάκρυα παρέξω· ταῦτα γὰρ δυνάίμεθ' ἂν. 1215
 ἱκετηρίαν δὲ γόνασιν ἐξάπτω σέθεν
 τὸ σῶμά τοῦμόν, ὅπερ ἔτικτεν ἥδε σοι,
 μὴ μ' ἀπολέσης ἄωρον· ἡδὺ γὰρ τὸ φῶς
 λεύσσειν· τὰ δ' ὑπὸ γῆς μή μ' ἰδεῖν ἀναγκάσης.
 πρώτη σ' ἐκάλεσα πατέρα καὶ σὺ παῖδ' ἐμέ· 1220

πρώτη δὲ γόνασι σοῖσι σῶμα δοῦς· ἐμὸν
 φίλας χάριτας ἔδωκα κἀντεδεξάμην.
 λόγος δ' ὁ μὲν σὸς ἦν ὅδ'· ἄρα σ', ὦ τέκνον,
 εὐδαίμον' ἀνδρὸς ἐν δόμοισιν ὄψομαι,
 ζῶσάν τε καὶ θάλλουσιν ἀξίως ἐμοῦ ; 1225
 οὐμὸς δ' ὅδ' ἦν αὖ περὶ σὸν ἐξαρτωμένης
 γένειον, οὗ νῦν ἀντιλάζυμαι χερί·
 τί δ' ἄρ' ἐγὼ σέ, πρέσβυν ἄρ' ἐσδέξομαι
 ἐμῶν φίλαισιν ὑποδοχαῖς δόμων, πάτερ,
 πόνων τιθηνοὺς ἀποδιδοῦσά σοι τροφάς ; 1230
 τούτων ἐγὼ μὲν τῶν λόγων μνήμην ἔχω,
 σὺ δ' ἐπιέλησαι, καί μ' ἀποκτεῖναι θέλεις.
 μή, πρὸς σε Πέλοπος καὶ πρὸς Ἀτρείως πατρός
 καὶ τῆσδε μητρός, ἥ πρὶν ὠδίνουσ' ἐμέ
 νῦν δευτέραν ὠδῖνα τήνδε λαμβάνει. 1235
 τί μοι μέτεστι τῶν Ἀλεξάνδρου γάμων
 Ἑλένης τε; πόθεν ἦλθ' ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ μῶ, πάτερ;
 βλέψον πρὸς ἡμᾶς, ὅμμα δὸς φίλημά τε,
 ἔν' ἀλλὰ τοῦτο κατθανοῦς' ἔχω σέθεν
 μνημεῖον, ἦν μὴ τοῖς ἐμοῖς πεισθῆς λόγοις· 1240
 ἀδελφέ, μικρὸς μὲν σύ γ' ἐπίκουρος φίλοις,
 ὅμως δὲ συνδάκρυσον, ἱκέτευσον πατρός
 τὴν σὴν ἀδελφὴν μὴ θανεῖν· αἰσθημά τοι
 κἀν νηπίοις γε τῶν κακῶν ἐγγίγνεται.
 ἰδοὺ σιωπῶν λίσσεται σ' ὅδ', ὦ πάτερ. 1245
 ἀλλ' αἰδεσαί με καὶ κατοίκτιρον βίον·
 ναί, πρὸς γενείου σ' ἀντόμεσθα δύο φίλῳ·
 ὁ μὲν νεοσσὸς ὦν ἔθ', ἡ δ' ἠϋξημένη.
 ἐν συντεμοῦσα πάντα νικήσω λόγον·
 τὸ φῶς τόδ' ἀνθρώποισιν ἥδιστον βλέπειν, 1250
 τὰ νέρθε δ' οὐδέν· μαίνεται δ' ὅς εὐχεται

- θανεῖν. κακῶς ζῆν κρεῖσσον ἢ καλῶς θανεῖν.
- ΧΟ. ὦ τλήμων Ἑλένη, διὰ σέ καὶ τοὺς σοὺς γάμους
ἀγῶν Ἀτρεΐδαις καὶ τέκνοις ἦκει μέγας.
- ΑΓΑ. ἐγὼ τὰ τ' οἰκτρὰ συνετὸς εἰμι καὶ τὰ μή, 1255
φιλῶν ἑμαυτοῦ τέκνα· μαινοίμην γὰρ ἄν.
δεινῶς δ' ἔχει με ταῦτα τολμῆσαι, γύναι,
δεινῶς δὲ καὶ μή· τοῦτο γὰρ πρᾶξαί με δεῖ.
ὄραθ' ὅσον στράτευμα ναύφρακτον τόδε,
χαλκέων θ' ὅπλων ἄνακτες Ἑλλήνων ὅσοι, 1260
οἷς νόστος οὐκ ἔστ' Ἰλίου πύργους ἔπι,
εἰ μή σε θύσω, μάντις ὡς Κάλχας λέγει,
οὐδ' ἔστι Τροίας ἐξελεῖν κλεινὸν βάθρον.
μέμνηε δ' Ἀφροδίτη τις Ἑλλήνων στρατῶ
πλεῖν ὡς τάχιστα βαρβάρων ἐπὶ χθόνα, 1265
παῦσάι τε λέκτρων ἀρπαγὰς Ἑλληνικῶν·
οἷ τὰς τ' ἐν Ἀργεὶ παρθένους κτενοῦσί μου
ὑμᾶς τε καὶ μέ, θέσφατ' εἰ λύσω θεᾶς.
οὐ Μενελέως με καταδεδούλωται, τέκνον,
οὐδ' ἐπὶ τὸ κείνου βουλόμενον ἐλήλυθα, 1270
ἀλλ' Ἑλλάς, ἥ δεῖ, καὶν θέλω, καὶν μὴ θέλω,
θῦσαί σε· τούτου δ' ἥσσονες καθέσταμεν.
ἐλευθέραν γὰρ δεῖ νιν ὅσον ἐν σοί, τέκνον,
κάμοι γενέσθαι, μὴ δὲ βαρβάρων ὑπο
Ἑλληνας ὄντας λέκτρα συλᾶσθαι βίᾳ. 1275
- ΚΛ. ὦ τέκνον, ὦ ξέναι,
οἷ γὰρ θανάτου τοῦ σοῦ μελέα.
φεύγει σε πατὴρ Ἀΐδῃ παραδούς.
- ΙΦ. οἷ γὰρ, μᾶτερ, ταῦτόν γὰρ δὴ
μέλος εἰς ἄμφω πέπτωκε τύχης, 1280
κούκέτι μοι φῶς
οὐδ' ἀελίου τόδε φέγγος.

ἰὼ ἰώ.

νιφόβολον Φρυγῶν νάπος Ἰδας τ'
ὄρεα, Πρίαμος ὅθι ποτὲ βρέφος ἀπαλὸν ἔβαλε 1285
ματρὸς ἀποπρὸ νοσφίσας
ἐπὶ μόρῳ θανατόεντι
Πάριν, ὃς Ἰδαῖος

Ἰδαῖος ἐλέγετ' ἐν Φρυγῶν πόλει.
μή ποτ' ὤφελεν τὸν ἀμφὶ 1290
βουσί βουκόλον τραφέντ'
[Ἀλέξανδρον]

οἰκίσαι ἀμφὶ τὸ λευκὸν ὕδωρ, ὅθι
κρηῖναι Νυμφᾶν κεῖνται
λειμών τ' ἔρνεσι θάλλων 1295
χλωροῖς, οὗ ῥοδόεντα
ἄνθε' ὑακίνθινά τε θεαῖσι δρέπειν·
ἐνθα ποτὲ Παλλὰς ἔμολε
καὶ δολιόφρων Κύπρις

Ἦρα θ' Ἑρμᾶς θ', ὁ Διὸς ἄγγελος, 1300
ἅ μὲν ἐπὶ πόθῳ τρυφῶσα
Κύπρις, ἅ δὲ δουρὶ Παλλὰς,

Ἦρα τε Διὸς ἀνακτος
εὐναῖσι βασιλίσιν, 1305
κρίσιν ἐπὶ στυγνὰν ἔριν τε
καλλονᾶς, ἐμοὶ δὲ θάνατον,

πομπὰν φέροντα Δαναΐδαισιν, ἅς κόραν 1310
προθύματ' ἔλαχεν Ἀρτεμις πρὸς Ἴλιον·
ὁ δὲ τεκὼν με τὰν τάλαιναν,

ὦ μᾶτερ ὦ μᾶτερ,
οἴχεται προδοῦς ἔρημον. 1315
ὦ δυστάλαιν' ἐγώ, πικρὰν
πικρὰν ἰδοῦσα δυσελέναν,

- φονεύομαι, διόλλυμαι
 σφαγαῖσιν ἀνοσίοισιν ἀνοσίου πατρός.
 μή μοι ναῶν χαλκεμβολάδων
 πρύμνας ἄδ' Αὐλὶς δέξασθαι 1320
 τούσδ' εἰς ὅρμους ἐς Τροίαν
 ὤφελεν ἐλάταν πομπαίαν,
 μηδ' ἀνταίαν Εὐρίπω
 πνεῦσαι πομπὰν Ζεύς, μειλίσσων
 αὔραν ἄλλοις ἄλλαν θνατῶν 1325
 λαίφεσι χαίρειν,
 τοῖσι δὲ λύπαν, τοῖσι δ' ἀνάγκαν,
 τοῖς δ' ἐξορμαῖν, τοῖς δὲ στέλλειν,
 τοῖσι δὲ μέλλειν.
 ἧ πολύμοχθον ἄρ' ἦν γένος, ἧ πολύμοχθον 1330
 ἀμερίων· τὸ χρεῶν δέ τι δύσποτμον
 ἀνδράσιν ἀνευρεῖν.
 ἰὼ ἰὼ,
 μεγάλα πάθεα, μεγάλα δ' ἄχεα
 Δαναΐδαις τιθεῖσα Τυνδαρὶς κόρα. 1335
- ΧΟ. ἐγὼ μὲν οἰκτίρω σε συμφορᾶς κακῆς
 τυχοῦσαν, οἷας μήποτ' ὠφελος τυχεῖν.
 ΙΦ. ὦ τεκοῦς, ὦ μήτερ, ἀνδρῶν ὄχλον εἰσορῶ πέλας.
 ΚΛ. τόν γε τῆς θεᾶς παῖδα, τέκνον, ᾧ σὺ
 δεῦρ' ἐλήλυθας·
 ΙΦ. διαχαλᾷτέ μοι μέλαθρα, δμῶες, ὥς κρύψω δέμας. 1340
 ΚΛ. τί δέ, τέκνον, φεύγεις ;
 ΙΦ. ἄνδρα τόνδ' ἰδεῖν αἰσχύνομαι.
 ΚΛ. ὥς τί δή ;
 ΙΦ. τὸ δυστυχές μοι τῶν γάμων αἰδῶ φέρει.
 ΚΛ. οὐκ ἐν ἀβρότῳ κεῖσαι πρὸς τὰ νῦν πεπτωκίτα.
 ἀλλὰ μὲν· οὐ σεμνότητος ἔργον, ἣν ὀνώμεθα.

- ΑΧ. ὦ γύναι τάλαινα, Λήδας θύγατερ.
 ΚΛ. οὐ ψευδῇ θροεῖς. 1345
 ΑΧ. δεῖν' ἐν Ἀργείοις βοᾶται.
 ΚΛ. τὴν βοὴν σήμαινέ μοι.
 ΑΧ. ἀμφὶ σῆς παιδός.
 ΚΛ. πονηρὸν εἶπας οἰωνὸν λόγων.
 ΑΧ. ὥς χρεὼν σφάξαι νιν.
 ΚΛ. κοῦδεῖς τοῖσδ' ἐναντία λέγει;
 ΑΧ. ἐς θόρυβον ἐγὼ τοι καὐτὸς ἤλυθον.
 ΚΛ. τίν', ὦ ξένε;
 ΑΧ. σῶμα λευσθῆναι πέτροισι.
 ΚΛ. μῶν κόρην σφάζων ἐμήν; 1350
 ΑΧ. αὐτὸ τοῦτο.
 ΚΛ. τίς δ' ἂν ἔτλη σώματος τοῦ σοῦ θιγεῖν;
 ΑΧ. πάντες Ἕλληνες.
 ΚΛ. στρατὸς δὲ Μυρμιδῶν οὐ σοι παρῆν;
 ΑΧ. πρῶτος ἦν ἐκεῖνος ἐχθρός.
 ΚΛ. δι' ἅρ' ὀλώλαμεν, τέκνον.
 ΑΧ. οἷ με τῶν γάμων ἀπεκάλουν ἤσσανα.
 ΚΛ. ἀπεκρίνω δὲ τίς;
 ΑΧ. τὴν ἐμήν μέλλουσιν εὔνιν μὴ κτανεῖν.
 ΚΛ. δίκαια γάρ. 1355
 ΑΧ. ἦν ἐφήμισεν πατήρ μοι.
 ΚΛ. κ' Ἀργόθεν γ' ἐπέμψατο.
 ΑΧ. ἀλλ' ἐνικώμην κεκραγμοῦ.
 ΚΛ. τὸ πολὺ γὰρ δεινὸν κακόν.
 ΑΧ. ἀλλ' ὅμως ἀρήξομέν σοι.
 ΚΛ. καὶ μαχεῖ πολλοῖσιν εἷς;
 ΑΧ. εἰσορᾷς τεύχη φέροντας τούσδε;
 ΚΛ. ὄναιο τῶν φρενῶν.
 ΑΧ. ἀλλ' ὀνησόμεσθα.

- ΚΛ. παῖς ἄρ' οὐκέτι σφαγήσεται ; 1360
- ΑΧ. οὐκ, ἐμοῦ γ' ἐκόντος.
- ΚΛ. ἥξει δ' ὅστις ἄψεται κόρης ;
- ΑΧ. μυρίοι γ'· ἄξει δ' Ὀδυσσεύς.
- ΚΛ. ἄρ' ὁ Σισύφου γόνος ;
- ΑΧ. αὐτὸς οὗτος.
- ΚΛ. ἴδια πράσσω, ἢ στρατοῦ ταχθεὶς ὑπο ;
- ΑΧ. αἰρεθεὶς ἐκῶν.
- ΚΛ. πονηράν γ' αἵρεσιν, μαιφονεῖν.
- ΑΧ. ἀλλ' ἐγὼ σχήσω νιν.
- ΚΛ. ἄξει δ' οὐχ ἐκοῦσαν ἀρπάσας ; 1365
- ΑΧ. δηλαδὴ ξανθῆς ἐθείρας.
- ΚΛ. ἐμὲ δὲ δρᾶν τί χρή τότε ;
- ΑΧ. ἀντέχου θυγατρός.
- ΚΛ. ὥς τοῦδ' εἵνεκ' οὐ σφαγήσεται ;
- ΑΧ. ἀλλὰ μὴν ἐς τοῦτό γ' ἥξει.
- ΙΦ. μῆτερ, εἰσακούσατε
 τῶν ἐμῶν λόγων· μάτην γάρ σ' εἰσορῶ θυμουμένην
 σῶ πόσει· τὰ δ' ἀδύναθ' ἡμῖν καρτερεῖν οὐ ῥάδιον. 1370
 τὸν μὲν οὖν ξένον δίκαιον αἰνέσαι προθυμίας·
 ἀλλὰ καὶ σὲ τοῦθ' ὀρᾶν χρή, μὴ διαβληθῇ στρατῷ,
 καὶ πλεόν πράξωμεν οὐδέν, ὅδε δὲ συμφορᾶς τύχη.
 οἷα δ' εἰσῆλθὲν μ', ἄκουσον, μῆτερ, ἐννοουμένην·
 κατθανεῖν μὲν μοι δέδοκται· τοῦτο δ' αὐτὸ βούλομαι 1375
 εὐκλεῶς προᾶξει παρεῖσά γ' ἐκποδῶν τὸ δυσγενές.
 δεῦρο δὴ σκέψαι μεθ' ἡμῶν, μῆτερ, ὥς καλῶς λέγω·
 εἰς ἔμ' Ἑλλάς ἡ μεγίστη πᾶσα νῦν ἀποβλέπει,
 κἂν ἐμοὶ πορθμός τε ναῶν καὶ Φρυγῶν κατασκαφαί,
 τάς τε μελλούσας γυναῖκας μή τι δρῶσι βάρβαροι, 1380
 μηδ' ἔθ' ἀρπάζωσιν εὐνὰς ὀλβίας ἐξ Ἑλλάδος
 τὸν Ἑλένης τείσαντας ὀλεθρον, ἣν ἀνῆρπασεν Πάρις.

- ταῦτα πάντα καθθανοῦσα ῥύσομαι, καί μου κλέος,
 'Ελλάδ' ὥς ἡλευθέρωσα, μακάριον γενήσεται.
 καὶ γὰρ οὐδέ τοί τι λίαν ἐμοὶ φιλοψυχεῖν χρεών· 1385
 πᾶσι γάρ μ' 'Ελλησι κοινὸν ἔτεκες, οὐχὶ σοὶ μόνῃ.
 ἀλλὰ μυρίοι μὲν ἄνδρες ἀσπίσιν πεφραγμένοι,
 μυρίοι δ' ἐρέτμ' ἔχοντες, πατρίδος ἡδικημένης,
 δρᾶν τι τολμήσουσιν ἐχθροὺς χυπὲρ 'Ελλάδος θανεῖν·
 ἢ δ' ἐμὴ ψυχὴ μί' οὔσα πάντα κωλύσει τάδε; 1390
 τί τὸ δίκαιον τοῦτ' ; ἔχοιμεν ἄρ' ἂν ἀντειπεῖν ἔπος ;
 κάπ' ἐκεῖν' ἔλθωμεν· οὐ δεῖ τόνδε διὰ μάχης μολεῖν
 πᾶσιν 'Αργείοις γυναικὸς εἶνεκ' οὐδὲ καθθανεῖν.
 εἷς γ' ἄνῃρ κρείσσω γυναικῶν μυρίων ὄρᾳ φάος.
 εἰ δ' ἐβουλήθη γε σῶμα τοῦμόν 'Αρτεμις λαβεῖν, 1395
 ἐμποδὼν γενήσομαι 'γὼ θνητὸς οὔσα τῇ θεῷ ;
 ἀλλ' ἀμήχανον· δίδωμι σῶμα τοῦμόν 'Ελλάδι.
 θύετ' ἐκπορθεῖτε Τροίαν· ταῦτα γὰρ μνημεῖά μου
 διὰ μακροῦ, καὶ παῖδες οὗτοι καὶ γάμοι καὶ δόξ' ἐμή.
 βαρβάρων γ' 'Ελληνας ἄρχειν εἰκός, ἀλλ' οὐ βάρβαρους, 1400
 μῆτερ, 'Ελλήνων· τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἱ δ' ἐλευθεροί.
- ΧΟ. τὸ μὲν σόν, ὦ νεᾶνι, γενναίως ἔχει·
 τὸ τῆς τύχης δὲ καὶ τὸ τῆς θεοῦ νοσεῖ.
- ΑΧ. 'Αγαμέμνωνος παῦ, μακάριόν μέ τις θεῶν
 ἔμελλε θήσειν, εἰ τύχοιμι σῶν γάμων. 1405
 ζηλῶ δὲ σοῦ μὲν 'Ελλάδ', 'Ελλάδος δὲ σέ·
 εὖ γὰρ τόδ' εἶπας ἀξίως τε πατρίδος·
 τὸ θεομαχεῖν γὰρ ἀπολιποῦσ', ὃ σου κρατεῖ,
 ἐξελογίσω τὰ χρηστὰ τὰναγκαῖά τε.
 μᾶλλον δὲ λέκτρων σῶν πόθος μ' εἰσέρχεται 1410
 ἐς τὴν φύσιν βλέψαντα· γενναία γὰρ εἶ.
 ὅρα δ'· ἐγὼ γὰρ βούλομαί σ' εὐεργετεῖν
 λαβεῖν τ' ἐς οἴκους· ἄχθομαί τ', ἴστω Θέτις,

- εἰ μή σε σώσω Δαναΐδαισι διὰ μάχης
ἐλθὼν· ἄθρησαν, ὁ θάνατος δεινὸν κακόν. 1415
- ΙΦ. λέγω τάδ' οὐδὲν οὐδέν' εὐλαβουμένη.
ἡ Τυνδαρίς παῖς διὰ τὸ σῶμ' ἄρκει μάχας
ἀνδρῶν τιθεῖσα καὶ φόνους. σὺ δ', ὦ ξένε,
μὴ θνήσκε δι' ἐμὲ μηδ' ἀποκτείνῃς τινά.
ἕα δὲ σῶσαί μ' Ἑλλάδ', ἣν δυνώμεθα. 1420
- ΑΧ. ὦ λῆμ' ἄριστον, οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτ' ἔτι
λέγειν, ἐπεὶ σοι τάδε δοκεῖ· γενναῖα γὰρ
φρονεῖς· τί γὰρ τάληθές οὐκ εἴποι τις ἄν ;
ὅμως δ' ἴσως γε κἂν μεταγνοίῃς τάδε·
ὥς οὖν ἂν εἰδῆς τὰπ' ἐμοῦ, λελέξεται· 1425
ἐλθὼν τάδ' ὅπλα θήσομαι βωμοῦ πέλας,
ὥς οὐκ ἐάσων σ' ἀλλὰ κωλύσων θανεῖν.
χρήσει δὲ καὶ σὺ τοῖς ἐμοῖς λόγοις τάχα,
ὅταν πέλας σῆς φάσγανον δέρης ἴδης.
οὐκ οὖν ἐάσω σ' ἀφροσύνη τῇ σῇ θανεῖν· 1430
ἐλθὼν δὲ σὺν ὅπλοις τοῖσδε πρὸς ναὸν θεᾶς
καραδοκήσω σὴν ἐκεῖ παρουσίαν.
- ΙΦ. μῆτερ, τί σιγῇ δακρύοις τέγγεις κόρας ;
ΚΛ. ἔχω τάλαινα πρόφασιν, ὥστ' ἀλγεῖν φρένα.
ΙΦ. παῦσαι· 'μὲ μὴ κάκιζε· τάδε δ' ἐμοὶ πιθοῦ. 1435
ΚΛ. λέγ', ὥς παρ' ἡμῶν γ' οὐδὲν ἀδικήσει, τέκνον.
ΙΦ. μῆτ' οὖν τὸν σὸν πλόκαμον ἐκτέμῃς τριχός,
μῆτ' ἀμφὶ σῶμα μέλανας ἀμπίσχη πέπλους.
ΚΛ. τί δὴ τόδ' εἶπας, τέκνον ; ἀπολέσασά σε ;
ΙΦ. οὐ σύ γε· σέσωσμαι, κατ' ἐμὲ δ' εὐκλεῆς ἔσει. 1440
ΚΛ. πῶς εἶπας ; οὐ πενθεῖν με σὴν ψυχὴν χρεῶν ;
ΙΦ. ἥκιστ', ἐπεὶ μοι τύμβος οὐ χωσθήσεται.
ΚΛ. τί δὴ ; τυθεῖσιν οὐ τάφος νομίζεται ;
ΙΦ. βωμὸς θεᾶς μοι μνήμα τῆς Διὸς κόρης.

- ΚΛ. ἄλλ', ὦ τέκνον, σοὶ πείσομαι· λέγεις γὰρ εὔ. 1445
 ΙΦ. ὥς εὐτυχοῦσά γ' Ἑλλάδος τ' εὐεργέτις.
 ΚΛ. τί δὴ κασιγνήταισιν ἀγγέλλω σέθεν;
 ΙΦ. μηδ' ἀμφὶ κείναις μέλανας ἐξάψης πέπλους.
 ΚΛ. εἴπω δὲ παρὰ σοῦ φίλον ἔπος τι παρθένους;
 ΙΦ. χαίρειν γ'. Ὀρέστην τ' ἔκτρεφ' ἄνδρα τόνδε μοι. 1450
 ΚΛ. προσέλκυσά νιν ὕστατον θεωμένη.
 ΙΦ. ὦ φίλτατ', ἐπεκούρησας ὅσον εἶχες φίλοις.
 ΚΛ. ἔσθ' ὃ τι κατ' Ἄργος δρωσά σοι χάριν φέρω;
 ΙΦ. πατέρα τὸν ἀμὸν μὴ στύγει πόσιν τε σόν.
 ΚΛ. δεινούς ἀγῶνας διὰ σέ δεῖ κεῖνον δραμεῖν. 1455
 ΙΦ. ἄκων μ' ὑπὲρ γῆς Ἑλλάδος διώλεσεν.
 ΚΛ. δόλω δ' ἀγεννῶς Ἀτρέως τ' οὐκ ἀξίως.
 ΙΦ. τίς μ' εἰσιν ἄξων πρὶν σπαράσσεσθαι κόμης;
 ΚΛ. ἔγωγε μετὰ σοῦ.
 ΙΦ. μὴ σύ γ'· οὐ καλῶς λέγεις.
 ΚΛ. πέπλων ἐχομένη σῶν.
 ΙΦ. ἔμοί, μήτερ, πιθοῦ· 1460
 μέν' ὥς ἐμοί τε σοί τε κάλλιον τόδε.
 πατρός δ' ὀπαδῶν τῶνδ' εἰς τίς με πεμπέτω
 Ἀρτέμιδος ἐς λειμῶν', ὅπου σφαγῆσομαι.
 ΚΛ. ὦ τέκνον, οἶχει;
 ΙΦ. καὶ πάλιν γ' οὐ μὴ μόλω.
 ΚΛ. λιποῦσα μητέρα;
 ΙΦ. ὥς ὀρᾷς γ', εὔ καξίως. 1465
 ΚΛ. σχέες, μὴ με προλίπης.
 ΙΦ. οὐκ ἐῷ στάζειν δάκρυ.
 ὑμεῖς δ' ἐπευφημήσατ', ὦ νεάνιδες,
 παιᾶνα τῇμῃ συμφορᾷ Διὸς κόρην
 Ἄρτεμιν· ἴτω δὲ Δαναΐδαις εὐφημία.
 κανᾷ δ' ἐναρχέσθω τις, αἰθέσθω δὲ πῦρ 1470

προχύταις καθαρσίοισι, καὶ πατὴρ ἐμὸς
 ἐνδεξιούσθω βωμόν· ὥς σωτηρίαν
 Ἑλλησι δώσουσ' ἔρχομαι νικηφόρον.

- ἄγετέ με τὰν Ἰλίου 1475·
 καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν,
 στέφεα περίβολα δίδοτε, φέρε-
 τε· πλόκαμος ὅδε καταστέφειν·
 χερνίβων τε παγὰς.
 ἐλίσσεται ἄμφι ναὸν ἄμφι βωμόν Ἄρτεμιν 1480·
 ἄνασσαν, Ἄρτεμιν
 τὰν μάκαιραν· ὥς ἐμοῖσιν, εἰ χρεῶν,
 αἵμασι θύμασί τε 1485·
 θέσφατ' ἐξαλείψω.
 ὦ πότνια πότνια μᾶτερ, ὥς δάκρυά γέ σοι
 δώσομεν ἀμέτερα·
 παρ' ἱεροῖς γὰρ οὐ πρόπει. 1490·
 ἰὼ ἰὼ, νεάνιδες,
 συνεπαεῖδεν Ἄρτεμιν
 Χαλκίδος ἀντίπορον,
 ἵνα τε δόρατα μέμονε δαΐα 1495·
 δι' ἐμὸν ὄνομα τᾶσδ' Αὐλίδος
 στενοπόροισιν ὄρμοις.
 ἰὼ, γὰρ μᾶτερ ὦ Πελασγία,
 Μυκηναϊαί τ' ἐμαὶ θεράπναι.
 ΧΟ. καλεῖς πόλισμα Περσέως, 1500·
 Κυκλωπίων πόνον χερῶν ;
 ΙΦ. ἐθρέψαθ' Ἑλλάδι με φάος·
 θανοῦσα δ' οὐκ ἀναίνομαι.
 ΧΟ. κλέος γὰρ οὐ σε μὴ λίπη.
 ΙΦ. ἰὼ ἰὼ. 1505·

- λαμπαδοῦχος ἀμέρα Δι-
 ός τε φέγγος, ἕτερον
 ἕτερον αἰῶνα καὶ μοῖραν οἰκήσομεν.
 χαῖρέ μοι, φίλον φάος.
 ΧΟ. ἰὼ ἰὼ. ἴδεσθε τὰν Ἰλίου 1510
 καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν
 στείχουσαν, ἐπὶ κάρα στέφεα
 βαλλομέναν
 χερνίβων τε παγάς,
 βωμὸν διαίμονος θεᾶς
 ῥάνισιν αἱματορρύτοις 1515
 θανοῦσαν εὐφυᾶ τε σώματος δέραν
 [σφαγεῖσαν.]
 εὐδροσοι παγαὶ πατρῶαι
 μένουσι χέρνιβές τέ σε
 στρατός τ' Ἀχαιῶν θέλων
 Ἰλίου πόλιν μολεῖν. 1520
 ἀλλὰ τὰν Διὸς κόραν
 κλήσωμεν Ἄρτεμιν, θεῶν ἄνασσαν,
 ὥς ἐπ' εὐτυχεῖ πότμῳ.
 ὦ πότνια πότνια, θύμασιν βροτησίοις
 χαρεῖσα, πέμψον ἐς Φρυγῶν 1525
 γαῖαν Ἑλλάνων στρατὸν
 καὶ δολέοντα Τροίας ἔδη,
 Ἀγαμέμνονά τε λόγχαις
 Ἑλλάδι κλεινότατον στέφανον
 δὸς ἀμφὶ κάρα θ' ἐδὼν 1530
 κλέος αἰέμνηστον ἀμφιθεῖναι.
 ΑΓΓ. ὦ Τυνδαρεΐα παῖ Κλυταιμῆστρα, δόμων
 ἔξω πέρασον, ὥς κλύης ἐμῶν λόγων.
 ΚΛ. φθογγῆς κλύουσα δεῦρο σῆς ἀφικόμην,

ταρβοῦσα τλήμων κάκτεπληγμένη φόβω, 1535
 μή μοί τιν' ἄλλην ξυμφορὰν ἤκης φέρων
 πρὸς τῇ παρούσῃ.

ΑΓΓ. σῆς μὲν οὖν παιδὸς πέρι.
 θαυμαστά σοι καὶ δεινὰ σημῆναι θέλω.

ΚΛ. μὴ μέλλε τοίνυν, ἀλλὰ φράζ' ὅσον τάχος.

ΑΓΓ. ἀλλ' ὦ φίλη δέσποινα, πᾶν πεύσει σαφῶς. 1540
 λέξω δ' ἀπ' ἀρχῆς, ἣν τι μὴ σφαλεῖσά που
 γνώμη ταράξῃ γλῶσσαν ἐν λόγοις ἐμήν.
 ἐπεὶ γὰρ ἰκόμεσθα τῆς Διὸς κόρης

Ἀρτέμιδος ἄλσος λείμακας τ' ἀνθεσφόρους,
 ἔν' ἦν Ἀχαιῶν σύλλογος στρατεύματος, 1545
 σὴν παῖδ' ἄγοντες, εὐθύς Ἀργείων ὄχλος
 ἡθροΐζεθ'. ὥς δ' ἐσεῖδεν Ἀγαμέμνων ἀναξ
 ἐπὶ σφαγὰς στείχουσιν εἰς ἄλσος κόρην,
 ἀνεστέναζε, κάμπαλιν στρέψας κάρα
 δάκρυα προῆκεν ὁμμάτων πέπλον προθείς. 1550

ἡ δὲ σταθεῖσα τῷ τεκόντι πλησίον
 ἔλεξε τοιάδ'· ὦ πάτερ, πάρεϊμί σοι,
 τοῦμόν δὲ σῶμα τῆς ἐμῆς ὑπὲρ πάτρας
 καὶ τῆς ἀπάσης Ἑλλάδος γαίας ὑπερ
 θῆσαι δίδωμ' ἐκοῦσα πρὸς βωμόν θεᾶς 1555
 ἄγοντας, εἴπερ ἐστὶ θέσφατον τόδε.

καὶ τοῦπ' ἔμ' εὐτυχεῖτε· καὶ νικηφόρου
 δορὸς τύχοιτε πατρίδα τ' ἐξίκοισθε γῆν.
 πρὸς ταῦτα μὴ ψαύσῃ τις Ἀργείων ἐμοῦ·
 σιγῇ παρέξω γὰρ δέρην εὐκαρδίως. 1560
 τοσαῦτ' ἔλεξε· πᾶς δ' ἐθάμβησεν κλύων
 εὐψυχίαν τε κάρετῃν τῆς παρθένου.
 στάς δ' ἐν μέσῳ Ταλθύβιος, ᾧ τόδ' ἦν μέλον,
 εὐφημίαν ἀνεῖπε καὶ σιγὴν στρατῷ.

Κάλχας δ' ὁ μάντις ἐς κανοῦν χρυσήλατον 1565
 ἔθηκεν ὃξ' ὑ χειρὶ φάσγανον σπάσας
 κολεῶν ἔσωθεν, κρᾶτά τ' ἔσπεψεν κόρης.
 ὁ παῖς δ' ὁ Πηλέως ἐν κύκλῳ βωμὸν θεᾶς
 λαβὼν κανοῦν ἔθρεξε χέρνιβας θ' ὁμοῦ,
 ἔλεξε δ' ὦ παῖ Ζηνός, ὦ θηροκτόνε, 1570
 τὸ λαμπρὸν εἰλίσσουσ' ἐν εὐφρόνῃ φάος,
 δέξαι τὸ θυμὰ τὸδ', ὅ γέ σοι δωρούμεθα
 στρατός τ' Ἀχαιῶν Ἀγαμέμνων ἄναξ θ' ὁμοῦ,
 ἄχραντον αἶμα καλλιπαρθένου δέρης,
 καὶ δὸς γενέσθαι πλοῦν νεῶν ἀπήμονα 1575
 Τροίας τε πέργαμ' ἐξελεῖν ἡμᾶς δορί.
 ἐς γῆν δ' Ἀτρεΐδαι πᾶς στρατός τ' ἔσθῃ βλέπων.
 ἱερεὺς δὲ φάσγανον λαβὼν ἐπηρύξατο,
 λαίμων τ' ἐπεσκοπεῖθ', ἵνα πλήξειεν ἄν·
 ἐμοὶ δ' ἐσῆι τ' ἄλγος οὐ μικρὸν φρενί, 1580
 κᾶστην νενευκώς· θαῦμα δ' ἦν αἵφνης ὄρα·
 πληγῆς σαφῶς γὰρ πᾶς τις ἦσθετο κτύπον,
 τὴν παρθένον δ' οὐκ εἶδεν οἱ γῆς εἰσέδου·
 βοᾷ δ' ἱερεὺς, ἅπαξ δ' ἐπήχησε στρατός,
 ἄελπτον εἰσιδόντες ἐκ θεῶν τινος 1585
 φάσμ', οὗ γε μηδ' ὀρωμένου πίστις παρῆν·
 ἔλαφος γὰρ ἀσπαίρουσ' ἔκειτ' ἐπὶ χθονὶ
 ἰδεῖν μεγίστη διαπρεπῆς τε τὴν θέαν,
 ἧς αἶμα βωμὸν ῥαῖνεν ἄρδην τῆς θεοῦ.
 κἂν τῷδε Κάλχας, πῶς δοκεῖς ; χαίρων ἔφη· 1590
 ὦ τοῦδ' Ἀχαιῶν κοίρανοι κοινοῦ στρατοῦ,
 ὀρᾶτε τήνδε θυσίαν, ἣν ἡ θεὸς
 προύθηκε βωμίαν, ἔλαφον ὀρειδρόμον·
 ταύτην μάλιστα τῆς κόρης ἀσπάζεται,
 ὥς μὴ μιάνη βωμὸν εὐγενεῖ φόνῳ. 1595

ἔλεώς τ' ἄποιν' ἐδέξατ', οὐριόν τε πλοῦν
δίδωσιν ἡμῖν Ἰλίου τ' ἐπιδρομάς.

πρὸς ταῦτα πᾶς τις θάρσος αἶρε ναυβάτης,
χώρει τε πρὸς ναῦν· ὥς ἡμέρα τῇδε δεῖ
λιπόντας ἡμᾶς Αὐλίδος κοίλους μυχοὺς

1600

Αἰγαῖον οἶδμα διαπερᾶν. ἐπεὶ δ' ἅπαν
κατηνθρακώθη θυμ' ἐν Ἡφαίστου φλογί,
τὰ πρόσφορ' ἠῦξαθ', ὥς τύχοι νόστου στρατός.
πέμπει δ' Ἀγαμέμνων μ' ὥστε σοι φράσαι τάδε,
λέγειν θ' ὁποῖαν ἐκ θεῶν μοῖραν κόρη

1605

καὶ δόξαν ἔσχεν ἄφθιτον καθ' Ἑλλάδα.
ἐγὼ παρὼν δὲ καὶ τὸ πρᾶγμ' ὁρῶν λέγω·
ἡ παῖς σαφῶς σοι πρὸς θεοὺς ἀπέπτατο.

λύπης δ' ἀφαίρει καὶ πόσει πάρες χόλον·
ἀπροσδόκητα δὴ βροτοῖς τὰ τῶν θεῶν,
σώζουσί θ' οὐς φιλοῦσιν· ἡμαρ γὰρ τόδε
θανοῦσάν εἶδε καὶ βλέπουσαν παῖδα σήν.

1610

ΧΟ. ὥς ἤδομαί τοι ταῦτ' ἀκούσας ἀγγέλου·
ζῶν δ' ἐν θεοῖσι σὸν μένειν φράζει τέκος.

ΚΛ. ὦ παῖ, γέγονας τοῦ κλέμμα θεῶν ;
πῶς σὲ προσείπω ; πῶς δ' οὐ φῶ
παραμυθεῖσθαι τούσδε μάτην μύθους,
ὥς σοῦ πένθους λυγροῦ παυσαίμαν ;

1615

ΧΟ. καὶ μὴν Ἀγαμέμνων ἀναξ στείχει
τούσδ' αὐτοὺς ἔχων σοι φράζειν μύθους.

1620

ΑΓΑ. γύναι, θυγατρὸς οὐνεκ' ὀλβίζοίμεθ' ἄν.
ἔχει γὰρ ὄντως ἐν θεοῖς ὀμιλίαν.

χρὴ δέ σε λαβοῦσαν τόνδε μόσχον εὐγενῇ
στείχειν πρὸς οἴκους· ὥς στρατὸς πρὸς πλοῦν ὄρᾳ.

καὶ χαῖρε· χρόνια τάμά σοι προσφθέγματα
Τροίηθεν ἔσται. καὶ γένοιτό σοι καλῶς.

1625

ΧΟ. χαίρων, Ἀτρείδῃ, γῆν ἰοῦ
 Φρυγίαν, χαίρων δ' ἐπάνηκε,
 κάλλιστά μοι σκῦλ' ἀπὸ Τροίας ἐλών.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (1 - 163)

α') 1 - 27

πρέσβυς καὶ **πρεσβύτης** = γέρων. Τίς ὁ γέρων, πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἀρχιστράτηγος Ἀγαμέμνων ἐξελθὼν ἐκ τῆς βασιλικῆς σκηνῆς μὲ ἔκδηλον νευρικότητα καὶ εἰς τὴν ὀρχήστραν παρερχόμενος, λέγεται εἰς τοὺς στίχους 45 - 48. Εἶναι δοῦλος. Σημείωσον ὅτι τὰ ὑπηρετικά πρόσωπα εἰς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν δὲν ὀνομάζονται μὲ τὸ κύριόν των ὄνομα, ἀλλὰ μὲ λέξιν δηλωτικὴν τῆς ὑπηρεσίας των (ἄγγελος, βουκόλος) ἢ τῆς ἡλικίας των, ὡς ἐνταῦθα. **δόμων τῶνδε πάροιθεν στεῖχε** = ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς ταύτης ἐδῶ βάδιζε, ἐλθέ. **δόμοι** εἶναι ἡ βασιλικὴ κλισίη τοῦ Ἀγαμέμνονος ἐν Αὐλίδι εἰς τὴν πεδιάδα, ὅπου εἶχε συγκεντρωθῇ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ὁ προωρισμένος διὰ τὴν Τροίαν. Εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἀγαμέμνονος, τιναχθέντος ἔξω τῆς σκηνῆς μὲ δέλτον (ἐπιστολὴν) εἰς τὴν χεῖρα, ὁ πρεσβύτης ἀπαντᾷ **στείχω** = ἔρχομαι. **τί δὲ καινουργεῖς ;** = ἀλλὰ τί νέα σχέδια θέτεις εἰς ἐνέργειαν; **Ἀγάμεμνον**· τὰ παρερχόμενα πρόσωπα ὀνομάζουσι ἄλλα χάριν τῶν θεατῶν, μὴ ὑπάρχοντος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καταλόγου τῶν προσώπων τοῦ δράματος. **σπεύσεις ;** = θὰ σπεύσῃς ; Λέγεται τοῦτο εἰς τόνον νευρικόν, κατεπείγοντα, διότι εὐρίσκεται ὁ γέρων ἀκόμη εἰς τὴν σκηνήν. Εἰς τοῦτο ἀπαντᾷ ὁ γέρων **σπεύδω**. Σημείωσον τὰς μέχρι τοῦδε μικρὰς προτάσεις καὶ τὰς ἐρωτήσεις συνεπεῖα τῆς νευρικότητος. Σημείωσον δ' ἔτι ὅτι ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ὁμιλοῦντος προσώπου εἰς τὸν στίχον, ἥτις **ἀντιλαβὴ** λέγεται, προέρχεται ἀπὸ τὴν μεγάλῃν ζωρότητα τοῦ διαλόγου. Ὁ γέρων ἐξελθὼν εὐρίσκεται πρὸ τοῦ Ἀγαμέμνονος. **μάλα τοι γῆρας τοῦμόν ἄυπνον**· ἡ σειρά : **τοῦμόν γῆρας μάλα ἄυπνόν (ἐστί)** = τὸ γῆράς μου δὲν παίρνει πολὺν ὕπνον. **τοι** = ὡς γνωστόν. **καὶ ἐπ' ὀφθαλμοῖς ὀξὺ πάρεστιν** = καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου ὀξύτης ἀντιλήψεως ὑπάρχει· **ὀξύ**· ὡς οὖς. = ὀξύτης,

ὀξυδέρκεια. **τίς ποτ' ἄστηρ ὅδε πορθμεύει** ; ἡ σειρά : **ἄστηρ ὅδε** (ὑποκ.) **τίς** (κατηγ.) ... **ποτέ** εἰς ἐρωτημ. πρότασιν = τέλος πάντων, τάχα. **ἄρα** = λοιπόν, ἀφ' οὗ τόσῃν ὀξύτητα βλέμματος ἔχεις. **πορθμεύει** (ἀμετάβ.) = διέρχεται, σύρει τὴν γραμμὴν τῆς τροχιάς του ὡς ἡ λέμβος· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τῶν πλοίων. **Σείριος**· ὁ λαμπρότατος τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ὁ καθ' Ὁμηρον **Κύων τοῦ Ὠρείωνος**, ὡς συνοδεύων τὸν κυνηγὸν τῶν Πλειάδων. **ἐπτάπορος Πλειάς**· καλεῖται **ἐπτάπορος** ἡ **Πλειάς**, διότι κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἀπετελεῖτο ἐξ ἐπτὰ ἀστέρων καὶ διέγραφεν ἐπτὰ τροχιάς, **ἐπτάπορος** ἄρα = ἐπτασώματος· αἱ Πλειάδες λέγονται κοινῶς Πούλια. **ἄσσων** (πρβλ. διάπτων) = πηδῶν, τινασσόμενος, τρέχων, εὐρισκόμενος. **ἔτι μεσσήρης** = **ἔτι μέσος** = ἀκόμη εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ, μεσουρανοῦ· τὸ **μεσσήρης** ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ **μέσος**· μεσοῦντος τοῦ Αὐγούστου αἱ Πλειάδες μεσουρανοῦν κατὰ τὴν πρωϊάν. **οὐκουν** = γι' αὐτὸ λοιπόν (ἐπειδὴ δηλ. ὁ Σείριος εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ) δὲν (ἀκούεται) **οὔτε φθόγγος ὀρνίθων** (= πτηνῶν) **οὔτε θαλάσσης**· ἐννόησον κατὰ ζευγμα πρὸς τὸ φθόγγος τὰ **ρόχθος, βοή, φλοῖσβος**· πτηνὰ καὶ θάλασσα καὶ ἄνεμοι (σιγαλὶ ἀνέμων) σιωποῦν, ἡρεμοῦν. Τί ζωηρὰ ἡ ἀντιθέσεις τῆς ἄκρας σιγῆς, ποὺ βασιλεύει γῦρο, καὶ τῆς ἀπεράντου ἀνησυχίας τοῦ πολυμερῆς βασιλέως! **τόνδε κατ' Εὐριπον ἔχουσιν** = **κατέχουσι τόνδε τὸν Εὐριπον**· τμησίς· Εὐριπος κατ' ἐξοχὴν ὁ πορθμὸς ὁ Χαλκιδικὸς περὶ φημος διὰ τὴν παλίοροιαν. **αἰσσεις** = στριφογυρίζεις νευρικά· ἡ λέξις δηλωτικὴ τῶν νευρικῶν κινήσεων τοῦ Ἀγαμέμνονος. **τήνδε κατ' Αὐλιν** = εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν Αὐλίδα· διὰ τοῦτου δηλοῦται γενικώτερον τὸ πεδῖον, ἐν ᾧ ἐξελίσσεται ἡ πρᾶξις τῆς τραγωδίας· ἡ Αὐλὶς, ταῦν **Βαθύ**, πολίχνη τῆς Βοιωτίας ἀπέναντι τῆς Χαλκίδος κόλπους δύο ἔχουσα, τὸν βόρειον (Μικρὸ Βαθύ) καὶ τὸν νότιον (Μεγάλον Βαθύ), χωριζομένους μὲ προβολὴν βουνώδη. **καὶ ἀκίνητοι φυλακαὶ τειχέων** = καὶ οἱ φύλακες τῶν ὀχυρωματικῶν ἔργων τοῦ στρατοπέδου δὲν δείχνουν σημεῖα κινήσεως καὶ ἀνησυχίας· **ἀκίνητοι** κατηγορούμενον, ἐννουμένου τοῦ ῥήματος **εἰσίν**. **ζηλῶ** = ζηλεύω. **ἀνδρῶν** (πάντα) **ὃς ἀκίνδυνον βίον ἐξεπέρασε** = ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖνον, ὅστις περὶ ὅλην τὴν ζωὴν· **ἐξεπέρασε**, γνωμικὸς ἀόριστος. **ἀγνῶς - ἀγνώτος**· μονοκατάληκτον ἐπίθετον = ἀγνωστος· εἶναι κατηγορούμενον εἰς τὸ ὑπκ. τοῦ ῥήματος **ὃς**· εἰς τὸ **ἀγνῶς** τοῦτο ἄνευ συνδέσεως ἀκολουθεῖ τὸ συνώνυμον αὐτοῦ **ἀκλεῆς** = ἄδοξος, ἀφανής· **ἀγνῶς** — **ἀκλεῆς** πλεονασμός.

δι' οὗ ἐξαίρεται ἡ ἔννοια. **τοὺς δ' ἐν τιμαῖς** (ἐνν. ὄντας) = τοὺς ἔχοντας τιμὰς, ἀξιώματα, ὑψηλὰς θέσεις **ἥσσον ζηλῶ** = καθόλου δὲν ζηλεύω· λιτότης· ὁ Ἀγαμέμνων φιλοσοφεῖ περὶ τῶν ἀνθρωπίνων, ὥς τις Σόλων ἢ Ἡρόδοτος, καὶ ἐπαινεῖ τὸν ἀπράγμονα καὶ ἀκίνδυνον ἰδιωτικὸν βίον. **καὶ μὴν γε** = καὶ ὅμως ἴσα ἴσα. **τὸ καλὸν ἐνταῦθα βίου**· ἡ σειρά : **τὸ καλὸν βίου** = ἡ ὁμορφάδα, ἡ γλυκὴ τῆς ζωῆς ἐνταῦθα (ἐστίν) = ἐδῶ, δηλαδὴ εἰς τὰς τιμὰς, εἶναι, ἔγκειται. **τοῦτο δέ γ' ἐστὶν τὸ καλὸν σφαλερόν**· ἡ σειρά : **τοῦτο δέ γε τὸ καλὸν ἐστὶ σφαλερόν** = ναὶ (= γε), ἀλλὰ τοῦτο τὸ ὥραϊον, τὸ θέλγητρον, εἶναι ἐπικίνδυνον. **σφαλερόν**· παρὰ τὸ σφάλλομαι = πίπτω. **καὶ τὸ πρότιμον**· οὐδέτ. ἐπίθετον τοῦ πρότιμος (= ὁ ὑπὲρ τοὺς ἄλλους τιμώμενος, ὁ ἐν ὑψηλῇ θέσει ὢν)· ὥς οὐσιαστικόν = τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα. **γλυκὺ μὲν (ἐστὶ)** = εἶναι μὲν γλυκὰ, **λυπεῖ δέ** = γενοῦν δὲ λύπας, ποτίζουσι φαρμάκῃα **προσιστάμενον** = ὅταν στέκωνται πλησίον, ὅταν εὐρίσκωνται κοντὰ μας, ὅταν τὰ ἀποκτήσῃ κανεῖς. **τοτὲ μὲν θεῶν οὐκ ὀρθωθέντ' ἀνέτρεψε βίον**· ἀσύνδετος διασάφησις τῶν προηγουμένων. **ὀρθῶ** = κρατῶ τι ὀρθόν, ὑψηλὰ· **τὰ θεῶν οὐκ ὀρθωθέντα** = ἡ μὴ ὀρθώσις τῶν θεῶν, ἡ παράλειψις καθήκοντος πρὸς τοὺς θεοὺς ὀφειλομένου **ἀνέτρεψε βίον** = ἀνατρέπουν, φέρουν ἄνω κάτω τὴν ζωὴν. **τοτὲ μὲν — τοτὲ δέ** — ἄλλοτε μὲν — ἄλλοτε δέ. **ἀνθρώπων γινῶμαι πολλαὶ καὶ δυσάρεστοι**· κατὰ παράταξιν ἀντὶ ἀνθρώπων γινῶμαι **πολλαί, ἔαν ὧσι δυσάρεστοι** = ἡ κοινὴ γνώμη, ἂν εἶναι δυσμενῆς (διὰ συκοφαντίαν ἢ δι' ἀσυμφωνίαν ἢ διὰ τὴν δημιουργίαν δυσμενοῦς ρεύματος). **διέκναισαν**· γνωμικὸς ἀόρ. **διακναίω** = ξύνω (πρβλ. **κνησμός** = φαγούρα), τρίβω, φθείρω, ἀφανίζω· οἱ ἔχοντες ἀνώτερα ἀξιώματα εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς κινδύνους καὶ ἐκ μέρους τῶν θεῶν καὶ ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων.

β') 28 - 48

οὐκ ἄγαμαι ταῦτ' ἀνδρὸς ἀριστέως = δὲν παραξενεύομαι διὰ ταῦτα, δὲν μοῦ κάνουν αὐτὰ ἐντύπωσιν, προκειμένου περὶ ἀνδρὸς ὑψηλὰ ἀξιώματα κατέχοντος· **ἀριστεὺς** = ὁ ἐν τιμαῖς. **φυτεύω**· κεῖται μεταφορικῶς = γεννῶ (πρβλ. τὰ ἡμέτερα : διαβολόσπορος, διαβόλου σπορά). **ἐπὶ πᾶσιν ἀγαθοῖς** = ἐπὶ τῷ ὅρῳ, μὲ τὴν συμφωνίαν νῆχης ὅλα τὰ ἀγαθὰ. **Ἀτρεὺς**· ὁ πατὴρ τοῦ Ἀγαμέμνονος· σημείωσον τὰς μι-

κράς προτάσεις και τὸ ἐν 29 ἀσύνδετον· ἡ διδασκαλία τοῦ πρεσβύτου στηρίζεται εἰς μακρὰν πείραν καὶ εἰς πλοῦτον γνώσεων· ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἀξιωματικὸς τόνος αὐτῆς δηλούμενος διὰ τῶν μικρῶν προτάσεων καὶ τοῦ ἀσυνδέτου, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη. Πῶς ὁμοιάζει ὁ πρεσβύτες πρὸς τὸν φύλακα τοῦ Σοφοκλέους ἐν Ἀντιγόνη! **χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι**· ἡ ζωὴ εἶναι ἀνάμεικτος μὲ χαρὰς καὶ λύπας. **τὰ θεῶν οὕτω βουλόμεν' ἔσται** = **οἱ θεοὶ οὕτω βουλήσονται** = ἔτσι θέλουν καὶ θὰ θέλουν εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα. **ἀμπετάσας λαμπτήρος φάος** = ὑψώσας πολὺ τὸ φῶς τοῦ λύχνου· **ἀμπετάσας**· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὰ ἱστία (ἀναπετάννυμι τὰ ἱστία). Παρ' Ὀμήρῳ ἐν Ὀδυσσεΐα γίνεται χρῆσις λύχνου πρὸς φωτισμόν. **δέλτος** (ἡ) = ἐπιστολή, πρβλ. δελτάριον· ἡ δέλτος ἦτο ξύλινος πῖναξ, οὗ ἡ ἐτέρα ἐπιφάνεια ἐκοιλαινετο εἰς μικρὸν βάθος· ἡ κοίλη ἐπιφάνεια ἐπεχρίετο λεπτῷ στρώματι κηροῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἔγραφον τὴν ἐπιστολὴν διὰ τοῦ λεγομένου στύλου ἢ γραφείου· ἄλλοτε τὰ γράμματα ἐχαράσσοντο ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ξύλου ἢ ἐγράφοντο ἐπ' αὐτοῦ διὰ μελάνης. **πρὸ χερῶν** = ἐμπρὸς σου. **συγγέω** = σβήνω. **λύω** = ἀποσφραγίζω. **πέδω** = εἰς τὸ ἔδαφος, κατὰ γῆς. **πεύκης**· συνεκδοχή· ἡ ἐκ πεύκης δέλτος. **θαλερὸν κατὰ δάκρυ χέων** = **καταχέων θαλερὸν δάκρυ**· τμησίς· ἡ φράσις ἐλέχθη καθ' Ὀμηρον. **θαλερὸν** = χονδρὸν δάκρυ· ὁ ἐν. κατὰ ποιητικὴν συνήθειαν ἀντὶ τοῦ πληθ.· ὅρα ὅτι ὁ Ἀγ. κατὰ τὴν τοῦ πρεσβύτου ἀνακοίνωσιν σπασμωδικῶς μεταπίπτει ἀπὸ ἐνεργείας εἰς ἐνέργειαν, διότι εὐρίσκεται ἐν ἀμηχανίᾳ, εἶναι παλὶμβουλος καὶ ἀναποφάσιτος. **καὶ τῶν ἀπόρων οὐδενὸς ἐνδεῖς μὴ οὐ μαίνεσθαι** = καὶ καμμία ἀπὸ τῆς παραξενιᾶς δὲν σοῦ λείπει, ὥστε νὰ μὴ σὲ εἰπῇ κανεὶς τρελλόν. **τὸ ἄπορον** = ἡ ἀπορία, τὸ παράξενο, ἡ παραξενιά. **μὴ οὐ μαίνεσθαι**· διὰ τὴν προσηγνηθεῖσαν ἄρνησιν (οὐδενὸς ἐνδεῖς) ἐτέθη τὸ μὴ οὐ· οἱ ἐν Ἀθήναις δούλοι εἶχον ἀκολασίαν γλώσσης· ὥστε ἡ ἀκόλαστος γλώσσα τοῦ πρεσβύτου πρὸς τὸν Ἀγαμ. εἶναι πεποιημένη κατὰ τοὺς ἐν Ἀθήναις δούλους. **τί πονεῖς**; = τί ὑποφέρεις; **τί νέον περὶ σοί, βασιλεῦ**; = τί κακὸ σοῦ συμβαίνει; **νέον**· κεῖται κατ' εὐφημισμὸν· αἱ μικραὶ προτάσεις αὗται καὶ αἱ ἐρωτήσεις αἱ ἀσύνδετοι δηλοῦν ἀγωνίαν καὶ φόβον τοῦ γέροντος δεδικαιολογημένως ἀνησυχοῦντος διὰ τὸν ὑψηλὸν κύριόν του ἀπὸ τὴν ἀνεξήγητον νευρικότητα καὶ ταραχὴν αὐτοῦ. **κοινῶ** = ἀνακοινῶν. **μῦθος** = λόγος = τὸ μυστικὸν τοῦ πόνου. **ἀγαθός** = τίμιος. **φράζω** = λέγω. **σῇ ἀλόχῳ** = εἰς τὴν σύζυγόν σου, δηλ. τὴν Κλυταιμῆστραν. **πέμπε** = ἔδωκε. **ποτέ** = κάποτε,

τότε, ὅτε ἔφερες τὴν Κλυτ. νύμφην εἰς τὰ ἀνάκτορά σου. **φερνή·** πᾶν ὅ,τι φέρει ἡ σύζυγος κατὰ τὸν γάμον εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός της, ἢ ἄλλως λεγομένη προῖξ. **συννυμφοκόμος** (συν - νυμφοκόμος)· **νυμφοκόμος** = ἡ στολίζουσα τὴν νύμφην· **συννυμφοκόμος** = ὁ βοηθῶν τὴν νύμφην εἰς τὸν στολισμόν· ἐδῶ = ὁ συντροφεύων τὴν νύμφην, ὁ συνοδός. **δικαιος** = πιστός. **φερνήν — συννυμφοκόμον τε** κατηγοροῦμενα.

Μέτρον τοῦ τμήματος (1 - 48) εἶναι τὸ ἀναισθητικὸν (ἀνάπαιστος — —) ἀπὸ τοῦ συνήθους ἱαμβ. τοιμέτρου, ἵσως διότι οἱ ὑποκριταὶ ἐνιαχοῦ διαλεγόμενοι ἐβημάτιζον. Ὁ πρεσβύτερος, ἐπειδὴ ἡ πίστις του καὶ πρὸς τὸν νέον κύριον εἶναι δεδοκιμασμένη, ἀξιοῖ νὰ μάθῃ τὸν λόγον τῆς ἀνησυχίας τοῦ κυρίου του· οὕτως ὑπὸ τοῦ πρεσβύτου προκαλούμενος ὁ Ἀγαμ. παρέχει τὴν λεγομένην **π ρ ο έ κ θ ε σ ι ν**, ἥτοι εἰσαγωγήν εἰς τὴν τραγωδίαν μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἐνάρξεως τῆς διδασκαλίας. Τίς ἡ προέκθεσις θὰ ἴδωμεν εὐθὺς κατωτέρω.

γ') 49 - 70

Λήδα· σύζυγος τοῦ Τυνδάρω, βασιλέως ἐν Λακεδαιμόνι, μήτηρ καὶ τῶν Διοσκούρων, Κάστωρος καὶ Πολυδεύκους. **Θεστιάς·** ἡ κόρη τοῦ Θεστίου, βασιλέως τῆς Αἰτωλίας. **Ξυνάορος** (ξυν - ἀείρω = συνείρω, πρβλ. λατ. sero, coniunx) = σύζυγος. **οἱ τὰ πρῶτ' ὠλβισμένοι νεανίαί Ἑλλάδος** = οἱ νέοι τῆς Ἑλλάδος οἱ κατ' ἐξοχὴν εὐτυχισμένοι, πλούσιοι (ὄλβος = ὕλικός πλοῦτος)· **ὀλβίζομαι** = θεωροῦμαι ὄλβιος, εὐτυχής. **ταύτης·** ἡ γεν. ἐκ τοῦ μνηστήρες, ὁ εἶναι κατηγορούμενον. **δειναί δ' ἀπειλαί,** ἐνόησον τὸ ἦσαν ἢ τὸ ἐγίγνοντο· **καὶ κατ' ἀλλήλων φόνος ξυνίστατο** = καὶ φόνος ἐσχεδιάζετο ἀναμεταξύ των (τῶν μνηστῆρων) (ὑπ' ἐκείνων), **ὅστις μὴ λάβοι·** ἀναφ. ὑποθ. πρότασις· **ὅστις** περιληπτικὸν = ὅσοι τυχὸν δὲν ἤθελον λάβει ὡς σύζυγον τὴν κόρην. **τὸ δὲ πράγμα ἀπόρως εἶχε Τυνδάρω πατρί** = καὶ τὸ ζήτημα ἔφερεν εἰς ἀπορίαν τὸν πατέρα Τυνδάρων. **δοῦναί τε μὴ δοῦναί τε·** ἐπεξήγησις τοῦ : **πράγμα** = εἴτε νὰ δώσῃ δηλ. εἴτε νὰ μὴ δώσῃ· ἡ φράσις γραφικὴ καὶ ἀπλοϊκὴ. **τῆς τύχης ὅπως ἄφαιτ' ἄριστα·** πλῆγία ἐρωτηματικὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἀπόρως εἶχε = ἐν ἀπορίᾳ ἦν, **ἡπόρει** = πῶς θὰ ἐγγίσῃ τὴν τύχην (τὴν περίστασιν) ἄριστα, πῶς θὰ τὰ οἰκονομήσῃ, πῶς θὰ τὰ βολέψῃ ἄριστα. **εἰσέρχεται τινα ἢ**

τινί τι = εἰσέρχεται εἰς τὸν νοῦν τινος ἡ σκέψις, ἡ ἰδέα. νιν· αἰτ. τῆς τριτοπροσώπου προσ. ἄντων. κοινοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ (πρβλ. τὸ Ὀμηρ. μιν) = τοῦ ἔρχεται ἡ σκέψις. τάδε = ἡ ἐξῆς σκέψις· ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἀκολουθῶν ἀπαρεμφάτων: συνάψαι, συμβαλεῖν, καθεῖναι κάπα-
 ράσασθαι· τούτων ὑποκ. εἶναι τό: μνηστῆρας. δεξιὰς συμβάλλο-
 μεν = συνάπτομεν τὴν δεξιὰν χεῖρα, κάμνομεν χειραψίαν· κατὰ τοὺς
 ὅρκους ἐγίνοντο καὶ χειραψίαι. ἔμπυρα (= τὰ ἐν πυρὶ) = τὰ καϊόμενα.
 σπονδὰς καθήμι = ἀφήνω νὰ χυθοῦν κάτω σπονδαὶ = σπένδω, κάμνω
 συμφωνίαν· δι' ἐμπύρων σπονδὰς καθεῖναι = νὰ συνάψουν συμφω-
 νίαν διὰ μέσου τῶν θυμάτων, ἐπάνω εἰς τὰ θύματα, διὰ θυσίας. κάπα-
 ράσασθαι = καὶ ἐπαράσασθαι· ἐπαρῶμαι = ὑπόσχομαι μὲ κατάραν
 (ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ μου), ἐνόρκως. τάδε = τὰ ἐξῆς, ἐπεξηγούμενα
 διὰ τῶν κατωτέρω ἀπαρεμφάτων: τῷ συναμυνεῖν κάπιστρατεύσειν
 καὶ κατασκάψειν, ὧν ὑποκ. εἶναι πάλιν τό: μνηστῆρας. συναμυ-
 νεῖν = ὅτι πάντες ὁμοῦ (οἱ μνηστῆρες) θὰ βοηθήσουν τῷ = τούτῳ
 ὅτου = οὗτινος γένοιτο Τυνδαρίς κόρη (ὑποκ.) γυνή (κατηγ.).
 νιν = αὐτὴν λαβὼν = ἀπαγαγὼν οἴχοιτο = ἤθελεν ἀπέλθει. τὸν ἔχον-
 τα = τὸν ἔχοντα (αὐτὴν) σύζυγον. ἀπωθῶ λέχους = βιάίως χωρίζω
 ἀπὸ τὴν σύζυγον. ἐπιστρατεύω = ἐκστρατεύω ἐναντίον. Ἕλληνα
 ὁμοίως βάρβαρόν τε (πόλιν) = ἀδιακρίτως εἴτε Ἑλληνικὴν εἴτε βαρ-
 βαρικὴν πόλιν. Ἕλληνα βάρβαρον· ἐπίθετα· Ἕλληνες καὶ βάρβαροι
 καθ' Ἡρόδοτον ἤρπαζον ἐκ τῆς ἀλλήλων χώρας γυναικας. ὅπλων μέ-
 τα· ἀναστροφή τῆς προθέσεως = μὲ ἐνόπλους δυνάμεις· εἰς τὰ ἀνωτέρω
 λεχθέντα πολλὰ ἀπαρέμφρατα περιέχονται καὶ πολλὰ μέτρα προνοίας, τὰ
 ὅποια λαμβάνει ὁ Τυνδάρεως καὶ τὰ ὅποια φανερόνουν τὴν περίσκεψιν
 του· περίφημοι ἦσαν οἱ Τυνδάρεω ὅρκοι. ἐπιστῶθησαν = ἐδέθησαν
 δι' ὅρκου (παρ' ἀλλήλων οἱ μνηστῆρες). εὖ δέ πως γέρων ὑπῆλθεν
 αὐτοὺς Τυνδάρεως πυκνῇ φρενὶ = ἐξηπάτησε δ' αὐτοὺς πολὺ τεχνικὰ
 ὁ γέρων Τ. μὲ τὰ τετραπερασμένα μυαλά του· ἡ πρότασις κεῖται παρεν-
 θετικῶς. εὖ πως λιτότης. δίδωσ' (ι) = δίδει τὴν ἄδειαν ἐπιτρέπει
 εἰς τὴν κόρην ἐλέσθαι = νὰ ἐκλέξη· τὸ σύνθηρες ἦτο ὁ πατὴρ τῆς κόρης
 νὰ ἐκλέγῃ τὸν γαμβρόν. ὅτου πνοαὶ φέροιεν Ἀφροδίτης φίλοι = εἰς
 ὅποιον θὰ τὴν ἔφερναν τὰ φυσήματα τὰ ἐρωτικά, τὸ αἶσθημα τῆς καρδιάς.
 ὅτου· γεν. ἄντικ τοῦ πνοαί· πνοαὶ ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν ἀνέμων φερόν-
 των τὰ πλοῖα· πρβλ. καὶ τὸ παρ' ἡμῖν: ὅπου τὸν πάρη (φέρη) τὸ φύ-
 σημα. ὥς γε μήποτ' ὦφеле λαβεῖν = ποῦ νὰ μὴν ἔσωνε νὰ τὸν ἔπαιρνε.

εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος· οἱ μνηστῆρες οἱ μὴ προτιμηθέντες δὲν εἶχον λόγον νὰ εἶναι δυσηρεστημένοι κατὰ τοῦ Τυνδάρεω, ἐφ' ὅσον προσωπικῶς ἡ κόρη ἐξέλεξεν.

δ') 71-110

ἐκ Φρυγῶν· ἀπὸ τὴν Φρυγίαν, ἀπὸ τὴν Τροίαν· οἱ Τρῶες καλοῦνται καὶ Φρύγες, διότι ἡ Τροία περιελαμβάνετο εἰς τὴν Μικρὰν Φρυγίαν. **ὁ τὰς θεὰς κρίνας**· ὁ Πάρις, ὁ υἱὸς τοῦ Πριάμου, βόσκων τὰς βοῦς εἰς τὸ ὄρος τῆς Ἰδης ἐν Τροίᾳ, ἔκρινεν εἰς ἀγῶνας καλλιστειῶν τὰς τρεῖς θεὰς, Ἥραν, Ἀθηνᾶν καὶ Ἀφροδίτην, ὅτε ἐκάστη τούτων ὑπὲρ ἑαυτῆς διεξεδίκει τὸ γνωστὸν μῆλον τῆς Ἐριδος. **ὄδε** = ἐκεῖνος, ὁ πολυθρύλητος. **ὥς ὁ μῦθος ἀνθρώπων ἔχει** = καθὼς λέγουν οἱ ἄνθρωποι. **Λακεδαίμον'** (α)· αἰτ. ἀπρόθετος τῆς εἰς τόπον κινήσεως εἰς τὸ ἐλθόν. **ἀνθηρὸς** = ὁ ἔχων τὸ χρῶμα τὸ ποικίλον τοῦ ἄνθους. **εἶμα** (ἔννυμαι) = ἔνδυμα, ὑπεκορ. **ἱμάτιον**. **στολή**· ὥς καὶ παρ' ἡμῖν : ἡ περιβολή· **εἰμάτων στολῇ**· περίφρασις· **ἀνθηρὸς εἰμάτων στολῇ** = μὲ τὴν στολήν του τὴν ὁμοιάζουσαν μὲ ποικιλόχρωμον ἄνθος. **λαμπρὸς χρυσῷ** = λαμποκοπῶν ἀπὸ χρυσᾶ κοσμήματα· **χρυσῷ** συνεκδ. **ἀνθηρὸς στολῇ** — **χρυσῷ λαμπρὸς**· **χιαστί**. **ἀνθηρὸς μὲν λαμπρὸς τε** ἀντὶ τοῦ **λαμπρὸς δέ**. **βαρβάρῳ χλιδήματι**· κατὰ παράθεσιν διορισμὸς εἰς τὸ **χρυσῷ**. **χλιδήμα** = ἡ χλιδή, ἡ πολυτέλεια. Οἱ βάρβαροι ἡγάπων τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ἐπιδεικτίαν. **ἐρῶν** **ἐρώσαν** = ἐπειδὴ τὴν ἡγάπα καὶ ἀντηγαπᾶτο ὑπ' αὐτῆς, δι' ἀμοιβαίότητα αἰσθημάτων. Σημεύουσιν τὴν ἀγαπητὴν εἰς τοὺς τραγικοὺς παράθεσιν τῆς αὐτῆς λέξεως· προβλ. καὶ Ὅμηρον : **παρ' οὐκ ἐθέλων ἐθελοῦση**. **ἐξαναρπάσας** = ἀρπάσας εἰς τὸν ἀέρα. **πρὸς Ἰδης βούσταθμα** = εἰς τὰ βουστάσια, τὰ βουκόλια τῆς Ἰδης. **ἐκδημον λαβὼν Μενέλαον** = εὐρών, ἐπιτυχῶν τὸν Μενέλαον ἀπουσιάζοντα ἀπὸ τὴν χώραν (**ἐκδημον** κατηγορ.)· ἀπουσίαζεν εἰς Κρήτην πρὸς τὸν φίλον του βασιλέα τῆς Κρήτης Ἰδομενέα. **ὁ δέ** = Μενέλαος. **οἰστράω** καὶ **οἰστρέω**· ἀμετάβ. = τρελλαίνομαι· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὸν οἶστρον (τὴν βοϊδόμευγαν) καὶ τὰ οἰστρόπληκτα ζῷα. **πόθῳ** = ἀπὸ τὸν πόθον. **οἰστρήσας** = σάν τρελλὸς τρέχων. **μαρτύρεται** = ἐπικαλεῖται μάρτυρας· **ὡς**· εἶδ' : ὅτι. **τοῖσιν ἡδικημένοις**· εἰς ἧτο ὁ ἡδικημένος, ἀλλ' ὁ πληθ. ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἐν., διότι γενικεύει. **τοῦντεῦθεν** = τὸ ἐντεῦθεν = κατ' ἀκολουθίαν τούτου. **Ἑλληνας**· ἀναχρονισμός, διότι τότε

ἐκαλοῦντο Ἀχαιοί. ἄξαντες (ἄσσω) δορί = πεταχθέντες με τὰς μα-
 χίμους δυνάμεις· τὸ ῥῆμα κατάλληλον ὡς ἐνδεικτικὸν τοῦ φιλοπολέμου
 ὀργασμοῦ. **δορί**· συνεκδ. ἀντὶ τῶν μαχίμων δυνάμεων· ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ
 πληθ. (προβλ. ἀνωτέρω **δάκρυ**). **τεύχη λαβόντες** = ὅπλα λαβόντες·
 ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ **δορί** ἔννοιαν. **στενόπορα βάθρα Αὐλίδος** = εἰς
 τοὺς ὅρους τοὺς στενοὺς τῆς Αὐλίδος· αἰτ. δηλωτικὴ τῆς εἰς τόπον
 κινήσεως εἰς τὸ **ἦκουσι** (πρβλ. **Λακεδαίμονα ἔλθων**)· τὸ **στενόπορα**
 θὰ ἤρμοζε μᾶλλον εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον. **ἵπποις τε πολλοῖς ἄρμασιν**
τ' (ε)· ἐν διὰ δυοῖν = δι' ἄρμάτων ὑπὸ ἵππων συρομένων. Οἱ ἦρωες
 παρ' Ὀμήρῳ μάχονται ἀπὸ τῶν ἄρμάτων. **ἡσχημένοι** = ἐφοδιασμένοι·
ἄσκῳ = φιλοτεχνῶ, ἐφοδιάζω. **εἶλοντο στρατηγεῖν** = ἐξέλεξαν νὰ εἶμαι
 ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ. **Μενέλεω χάριν**· ἄλλα λέγει ὁ Μεν. ἐν 337 κέ.
 Ὁ Ἀγ. ἐξέλεγε ἀρχιστράτηγος μᾶλλον ὡς ὁ ἰσχυρότατος τῶν ἡγεμόνων
 παρὰ ὡς ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου· ὁ Θουκυδίδης δὲ ἐν τῷ α' βιβλίῳ λέγει
 ὅτι ἡ δύναμις τοῦ Ἀγ. μᾶλλον ἢ οἱ ὅρκοι τοῦ Τυνδάρεω ἐπέβαλον τὸν
 πόλεμον. **σύγγονόν γε (ὄντα)** = ἐπειδὴ μάλιστα ἐτύχαινε νὰ εἶμαι
 ἀδελφὸς του. **ξυνεστῶτος (τοῦ) στρατοῦ** = ἐνῶ ἦτο ὁ στρατὸς συνε-
 ταγμένοι. **ἡμεσθ'** (παρατατικὸς τοῦ **ἦμαι** = κάθημαι) = ἐκαθήμεθα
 ἀδρανοῦντες, με τὰ χέρια σταυρωμένα. **ἄπλοιά χρώμενοι** = εὐρίσκό-
 μενοι εἰς ἀδυναμίαν νὰ ἀποπλεύσωμεν· τοῦ ὠφείλετο ἡ ἄπλοια, ἂν δηλ.
 εἰς νηεμίαν ἢ εἰς ἐναντίους ἀνέμους, δὲν καθορίζεται. **Κάλχας** ὁ Θεστο-
 ρίδης (ὁ υἱὸς τοῦ Θεστορος), ὁ μάντις ὁ γνωστὸς ἐκ τοῦ Ὀμήρου.
ἀπορία κέχρημαι = εὐρίσκομαι εἰς ἀμηχανίαν. **ἀνείλεν** (ἡμῖν) =
 ἐχρησιμοδότησεν εἰς ἡμᾶς. **ἦν ἔσπειρ' ἐγὼ** = τῆς ὁποίας ἐγὼ εἶμαι
 πατήρ. **Ἀρτέμιδι τῇ τόδ' οἰκούσῃ πέδον** = εἰς τὴν Ἀρτεμιν, τὴν
 ἔχουσάν τὴν ἑδραν τῆς ἐδῶ. Ἡ Ἀρτεμις εἰς τὴν Αὐλίδα εἶχεν ἱερὸν
 καὶ πολὺ ἐκεῖ ἐτιμαῖτο. **θῦσαι, ἔσεσθαι, οὐκ εἶναι**· τούτων τῶν ἀπα-
 ρεμφάτων τῶν ἐξαρωμένων ἐκ τοῦ **ἀνείλεν** τὸ μὲν **θῦσαι** εἶναι τελικόν,
 τὰ δὲ ἄλλα εἰδικά, διότι εἰς αὐτὰ τὸ **ἀνείλεν** ἔχει λεκτικὴν σημασίαν.
ἔσται πλοῦς = θὰ εἶναι δυνατὸς ὁ ἀπόπλους. **κατασκαφαὶ Φρυγῶν**·
 δηλ. τῆς πόλεως τῶν Τρώων. **θύσασι = ἐὰν θύσωμεν**, τίς ἡ μετοχή;
οὐκ εἶναι τάδε = ὅτι δὲν εἶναι δυνατὰ αὐτὰ ἐδῶ, δηλ. τὰ ἀνωτέρω.
εἶπον = ἔδωκα ἐντολὴν **Ταλθύβιον** (ὑποκ.) **ἀφίεναι πάντα στρατὸν**
(ἀντικ.) ὀρθίῳ κηρύγματι (δοτ. ὄργαν.). Ὁ Ταλθύβιος εἶναι κήρυξ
 τοῦ Ἀγαμέμνονος· **ἀφήμί τινα = ἐῷ τινα ἀπιέναι** = ἀφήνω τινα
 εὐθύθερον νὰ ἀπέλθῃ. **ὀρθιον κήρυγμα** = ὁξύφωνον διαλάλημα. ὡς

οὐποτ' ἂν τλᾶς = διότι ποτὲ δὲν θὰ εἶχα τὸ ψυχικὸν σθένος. οὓ = ὅπου, τοπ. ἐπίρρ.· ἐδῶ λαμβάνεται χρονικῶς. οὗ δὴ = ἀλλὰ τότε ἀκριβῶς. πάντα λόγον προσφέρων = πάντα λίθον κινῶν, μεταχειριζόμενος κάθε μέσον, κάθε δυνατόν ἐπιχειρήμα φέρων· ὑπερβολή. τλῆναι = τολμῆσαι. κᾶν = καὶ ἐν. πτυχαὶ δέλτου = τὰ φύλλα τῆς ἐπιστολῆς. δάμαρ-αρτος = ἡ σύζυγος. ὥς γαμουμένην = μετὴν πρόφασιν δῆθεν ὅτι θὰ ὑπανδρευθῇ τὸν Ἀχιλλέα. ἐκγαυρούμενός τε λέγων τε· τροπικαὶ μετοχαί. ἐκγαυροῦμαι = μετὴν ὑπερηφάνειαν ἐπαινώ. ἀξίωμα = ὑπόληψις, κοινωνικὴ περιωπή. οὐνεκα οὐ θέλοι· εἰδ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ λέγων. εἰ μὴ παρ' ἡμῶν εἰσιν ἐς Φθίαν λέχος = ἂν δὲν πάῃ εἰς τὴν Φθίαν ἢ νύμφη (σταλεῖσα) ἐκ μέρους ἡμῶν, δηλ. ἐμοῦ καὶ τῆς Κλυταιμῆστρας = ἂν δὲν στείλωμεν κλπ. λέχος· συνεκδοχή. τήνδε· ἔδει νὰ κεῖται εἰς οὐδ'. γένος : τόδε. πειθῶ (κατηγ.) = εἶχον ὥς πειστικὸν μέσον τὸ ἐξῆς, ἐπεξηγούμενον διὰ τοῦ : ψευδῇ συνάψας. ἄμφι παρθένου γάμον = κλείσας συνοικέσιον ψευδές, ἀνύπαρκτον· ἄμφι παρθένου = διὰ τὴν κόρην μας. ὥς ἔχει τάδε· ἐκ τοῦ ἴσμεν πλαγ. ἐρώτησις = πῶς ἔχει αὐτὴ ἐδῶ ἢ ὑπόθεσις· γινώσται τῆς ὑποθέσεως ἦσαν ἐκτὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος ὁ Κάλχας, ὥς φροντίζων διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς μαντείας, ὁ Ὀδυσσεύς, διότι αὐτὸς εἰσηγήθη τὴν ἀπατηλὴν πρόφασιν τοῦ γάμου, καὶ ὁ Μενέλαος, ὥς ἐνδιαφερόμενος ἀμειψώτατα διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐκστρατείας. ἔγνων = ἀπεφάσισα, ἔλαβα ἀπόφασιν. οὐ καλῶς = ὅχι ὀρθήν. αὖθις πάλιν· συνώνυμ. μεταγράφω καλῶς = ξαναγράφω καὶ διορθώνω. οὐ καλῶς — καλῶς· ἰσχυρὰ ἢ ἀντίθεσις. λύοντα — συνδοῦντα = ἀποσφραγίζοντα, ἀνοίγοντα — σφραγίζοντα, κλείοντα. εὐφρόνη = ἡ νύξ· κατ' εὐφρόνης· σκιὰν = εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτός.

Μέτρον τῆς προεκθέσεως εἶναι τὸ ἱαμβικὸν τρίμετρον.

ε') 111 - 163

ἀλλ' εἶα· παρακελ. = ἐμπρός. χώρει πρὸς Ἄργος = κατὰ τὸ Ἄργος. Λέγει πρὸς Ἄργος καὶ ὅχι εἰς Ἄργος, διότι ἦτο πιθανόν, πρὶν φθάσῃ εἰς τὸ Ἄργος, νὰ συναντήσῃ τὴν Κλ. καθ' ὁδὸν ἐρχομένην εἰς τὸ στρατόπεδον κατόπιν τῆς πρώτης ἐπιστολῆς· ὁ Ἀγ. κατεπείγει τὸν πρεσβύτερον. τάσδ' ἐπιστολὰς λαβών· ἐγχειρίζει τὴν ἐπιστολήν.

κέκυθε· παρακ. τοῦ κεύθω = κρύπτω, περιέχω. λόγῳ = προφορικῶς. δόμοι = ἡ οἰκογένεια. σημαίνω = ἀνακοινώνω. σύντονα = σύμφωνα. γλώσση = λόγῳ (113). αὐδῶ = λέγω. πέμπω (99) πρὸς ταῖς πρόσθεν δέλτοις = μετὰ τὴν πρώτην ἐπιστολήν. ὦ Λήδας ἔρνος· τρυφερά συζυγική προσφώνησις = βλαστάρι τῆς Λήδας. τὰν σὰν Ἴνιν = τὴν θυγατέρα σου. κολπῶδης = πολύκολπος. πτέρυξ = προεξοχή. Αὐλιν· ἐπεξηγεῖ τὸ μέρος παρὰ τὸ ὄλον. πτέρυγ' ἀκλύσταν = ἀκλυστον (ἀ-κλύζω, κατακλύζω) = ἀκύμαντον, γαλήνιν. πτέρυγα· μεταφορά· κατάλληλος ἡ εἰκὼν, διότι ἡ νῆσος Εὐβοία προσκολλᾶται ὡς πτέρυξ εἰς τὴν ἀντικρὺ ἡπειρον, τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. δαίω ὕμεναίους = παρέχω γαμήλιον συμπόσιον μετὰ τὰ γαμήλια ἄσματα = τελῶ γάμους. εἰς ἄλλας ὥρας = εἰς ἄλλην ἐποχὴν. Ἀχιλεὺς· διὰ τὸ μέτρον ὡς καὶ παρ' Ὀμήρῳ. ἀπλακῶν ἀντὶ ἀμπλακῶν διὰ τὸ μέτρον. ἀμπλακίσκω = ἀποτυγχάνω, στεροῦμαι. λέκτρα = γάμος. μέγα φουσῶ = πολὺ φουσκώνω. ἐπαίρω θυμὸν = ἀνάβω ἀπὸ θυμό· ἐπαρεῖ θυμὸν = θὰ θυμώσῃ. τότε καὶ δεινὸν = τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι ὁ φόβος = ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι ὁ φόβος. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἦτο δξύθυμος καὶ πολὺ εὐαίσθητος εἰς ζητήματα τιμῆς, ὡς βλέπομεν παρ' Ὀμήρῳ, ὅπου ἐτοιμάζεται καὶ τὸ ξίφος νὰ ἀνασπάσῃ κατὰ τοῦ Ἀγ. σήμαιν' ὅ τι φῆς = λέγε, ὅ τι ἔχεις νὰ εἴπῃς. ὄνομα παρέχων οὐκ ἔργον = δίδων μόνον τὸ ὄνομα του, ὅχι δὲ καὶ τὴν ἐν ἔργοις συμμετοχὴν του. ὅ τι πράσσομεν· πλαγία ἐρώτησις ἐκ τοῦ οὐκ οἶδε = τί μαγειρεύομεν. ὅτι· εἰδικὸς σύνδεσμος ἐκ τοῦ οὐκ οἶδε. ἐπιφημίζω = ὑπόσχομαι. ἐκδώσειν λέκτροις = ὅτι θὰ δώσω εἰς γάμον. νυμφεῖος ἀγκῶν = νυμφική ἀγκάλη. ὅς... Δαναοῖς· ἀναφορ. αἰτιολ. πρότασις. τῷ τῆς θεᾶς (γόνῳ) = τῷ Ἀχιλλεῖ, τῷ υἱῷ τῆς Θέτιδος. φατίζω = ἐπιφημίζω· ἡ μετοχή φατίσας ἐνδοτική. ἄλοχον (κατηγ.) ἦγες· παρατ. τοῦ ἐπιχειρουμένου = ἐπεχειρεῖς νὰ φέρῃς, ἐδοκίμαζες, ἐσχεδίαζες νὰ φέρῃς. σφάγιον· κατηγ. = θῦμα. Δαναοῖς· δοτική χριστική. ἐξίσταμαι γνώμας = χάνω τὸ λογικόν μου, ξεμυαλίζομαι. ἄτα = ἄτη = ἡ τύφλωσις τοῦ νοῦ, τὸ ἀμάρτημα καὶ ἡ τιμωρία, ὡς ἐνταῦθα. Ἀξιοσημείωτοι οἱ δωρικὸι τύποι γνώμας ἐξέσταν (136), ἄταν (137) πρὸς οὐς παράβαλε καὶ τοὺς : τὰν ἀκλύσταν (120), τὰν σὰν (119). ἐρέσσω πόδα = κινῶ γοργὰ τοὺς πόδας· ἐρέσσω κεῖται μεταφορικῶς· πόδα ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ πληθ. (πρβλ. δορί). ὑπέικω γῆρα = ὑποκύπτω εἰς τὸ γῆρας, μετὰ καταβάλλει τὸ γῆρας. νυ (ν) = λοιπόν. μὴ ἀλσώδεις ἴζου κρήνας = μὴ

Ἴζου ἔδρας κρηνῶν ἀλσώδεις = μὴ καθίσης εἰς σκιερὰς κρήνας.
θέλγομαι ὕπνῳ = παραδίδομαι εἰς τὰ θέλγητρα, τὴ γλύκα τοῦ ὕπνου.
εὐφημα θρόει = λέγε αἰσίους λόγους, σιώπα· τί εἶναι αὐτὰ ποῦ λέγεις ;
 πῶς ἐφαντάσθης πῶς μπορῶ ἐγὼ νὰ κάνω ἓνα τέτοιο λάθος ; Θεὸς φυ-
 λάξου. Μὲ μεγάλην ἀγανάκτησιν ὁ γέρον ἀποκρούει τὴν μομφὴν ὀκνηρίας
 καὶ ῥαθυμίας. Κατὰ τὰς ἱεροτελεστίας ὤφειλον οἱ παρόντες νὰ λέγουν
 εὐφήμους, εὐοίωνους λόγους· ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο δυνατόν νὰ λεχθῇ δυσοίωνος
 λόγος, ἐτήρουν σιγὴν, ὅθεν **εὐφημεῖτε** = σιωπᾶτε. **πάντη** = παντοῦ.
πόρος σχιστός = σταυροδρόμι. **ἀμείβω** = περνῶ. **λεύσσω** = παρατη-
 ρῶ, βλέπω. **φυλάσσω** = κοιτάζω προσεκτικά. **μὴ τίς σε λάθῃ...**
ναῦς· ἡ σειρά : **μὴ τις ἀπήνη κομίζουσα παῖδα πρὸς ναῦς Δαναῶν**
λάθῃ σε παραμειψαμένη τροχαλοῖσιν ὄχοις· ἀπήνη· τετράτροχος
 ἄμαξα συρομένη ἀπὸ ζευγὸς ἵππων ἢ ἡμιόνων· **παραμείβομαι** = προσ-
 περνῶ. **μὴ λάθῃ παραμειψαμένη** = μὴ προσπεράσῃ καὶ δὲν τὴν ἀντι-
 ληφθῇς. **τροχαλὸς** = ταχύς. **ὄχος** = ὄχημα. **πάλιν ἐξόρμα** = γύρισέ
 (τὴν) βιαστικά πίσω. **σεῖε χαλινούς** = δοῦλευσέ σύντονα τοὺς χαλινούς·
 σημειώσον τὸ ἀσύνδετον, δι' οὗ ἀποδίδεται ἡ διέγερσις τοῦ λέγοντος καὶ
 αἰσθητοποιεῖται ἡ γοργότης τῶν ἐπαλλήλων πράξεων. **ἰεῖς** = κατευθύ-
 νων τὴν συνοδείαν. (**πομπαὶ**) **ἐπὶ Κυκλώπων θυμέλας** = εἰς τὴν Κυ-
 κλωπείαν ἀκρόπολιν τῶν Μυκηνῶν· **θυμέλη** = βωμός, ἱερόν· **θυμέλαι**
Κυκλώπων = τὰ ἱερὰ τὰ περιβαλλόμενα ὑπὸ τῶν Κυκλωπείων τειχῶν,
 ἡ ἀκρόπολις ἡ περιβαλλομένη ὑπὸ τοιούτων. Τὰ ἱερὰ ἐκάστης πόλεως
 εὐρίσκοντο συνήθως ἐν τῇ ἀκροπόλει. Γνωστὰ ἐκ τῆς ἱστορίας τὰ προῖ-
 στορικὰ τείχη τῶν Μυκηνῶν, τῆς Τίρυνθος, ἐκ πελωρίων ἀκατεργάστων
 λίθων· ἡ κτίσις τῶν ἀπεδίδετο εἰς τοὺς Κύκλωπας, μυθικὸν λαὸν τεκτό-
 νων, ἐκ τῆς Λυκίας κατὰ τοὺς ἀρχαίους προερχομένων, ἐχόντων τὸ σῶμα
 γιγαντῶδες. **φράσας τάδε** = μετὰ τὴν προφορικὴν ἀνακοίνωσιν τούτων.
πιστός = πιστευτός. **παιδί σέθεν** = εἰς τὴν κόρην σου. **σφραγίδα**
φύλασσε = πρόσεξε μὴ χαλάσῃς τὴν σφραγίδα. **ἴθι** = ἐμπρός· κατε-
 πείγει τὸν πρεσβύτερον ὁ Ἀγ. **λευκαίνει ἤδη τόδε φῶς** = ἀπλώνουν
 τώρα πλέον τὸ λευκὸ φῶς των. **ἡὼς πῦρ τε τεθρίππων τῶν Ἀελίου**
 = ἡ αὐγὴ καὶ τὸ πύρινον τέθριππον (ἄρμα) τοῦ Ἥλιου. **σύλλαβε μό-
 χθων** = μετὰπιασέ μας καὶ σὺ = δὸς καὶ σὺ χεῖρα βοηθείας στὰ βάσανά
 μου. **ὄλβιος** = εὐτυχής (ἀπὸ ὕλικῆς ἐπόψεως). **ἐς τέλος** = μέχρι
 τέλους τοῦ βίου. **εὐδαίμων** = ὁ μὴ δοκιμάζων δυστυχίας· εἰς τὸ ὄλβιος
 καὶ **εὐδαίμων** ἐννόησον τὸ παραλειπόμενον **ἐστί**. Διαρκὴς εὐδαιμονία

εἶναι ἀνύπαρκτος εἰς τὸν κόσμον. Ὁ Ἀγαμέμνων παρ' ὅλον τὸ ἐπιφανειακὸν τοῦ μεγαλεῖον εἶναι δυστυχῆς κατὰ γε τὰ κρατοῦντα παρ' ἀνθρώπους. Ὁ γέρον ἀπέρχεται ταχὺς διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου. Ὁ Ἀγαμέμνων συνοδεύει ἀπερχόμενον αὐτὸν μὲ τοὺς τελευταίους τούτους λόγους καὶ εἴτα εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνήν του.

Οἱ ἐρμηνευθέντες στίχοι 1 - 163 ἀποτελοῦν τὸν Π ρ ό λ ο γ ο ν τῆς τραγωδίας. Ὁ πρόλογος, ἀντιστοιχῶν πρὸς τὴν Α' πρᾶξιν σημερινῆς τραγωδίας, τμήμα τῆς τραγωδίας διαλογικόν, ἀπαγγελλόμενον ἐν ὄνθῳ, περιέχει τὴν λεγομένην π ρ ό τ α σ ι ν (εἰσαγωγὴν), ἣτις εἰσάγει τὸν θεατὴν εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ δράματος, ἐν προκειμένῳ τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας, δίδουσα τὰς ἀναγκαίας ἐξηγήσεις διὰ τὰ προηγηθέντα τῆς τραγωδίας γεγονότα, περιέχει τὸ ἐλατήριο τοῦ κινεῖν τὴν πρᾶξιν, ἐν προκειμένῳ τὴν μάντιαν τοῦ Κάλχαντος, ἐγείρει δὲ τὴν προσοχήν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, ἐν προκειμένῳ διὰ τῆς ἀνακλήσεως τῆς προτέρας πρὸς τὴν Κλυταιμίστραν ἐντολῆς· οἱ θεαταὶ εἶναι περιεργοὶ νὰ ἴδουν, ἂν θὰ προλάβῃ ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ νὰ φθάσῃ ἢ θὰ εἶναι ἀργὰ καὶ τὸ κακὸν ἀνεπανόρθωτον. Τὸν παρόντα πρόλογον ἀποτελεῖ μία μόνον διαλογικὴ σκηνή, ὅπου πρόσωπα εἶναι ὁ Ἀγαμ. καὶ ὁ πρεσβύτες. Ἡ σκηνὴ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν λόγον τοῦ Ἀγαμ. (49 - 114), σχεδὸν μονολογικόν (ἐξαίρεσις τῶν τελευταίων στίχων τοῦ 107 - 114), ἐν ἱαμβικοῖς τριμέτροις, καὶ ἀπὸ ἀναπαιστικὸν διάλογον, ἐν μέρει μὲν προστασσόμενον (1 - 48), ἐν μέρει δ' ἐπιτασσόμενον (115 - 163). Τούτου ὄντος ἀσυνήθους εἰς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν ἐξεφράσθη ἡ εἰκασία ὅτι ὁ πρόλογος τῆς τραγωδίας, τὸν ὅποιον ἀποθανὼν ὁ Εὐριπίδης ἀφῆκεν, εἶναι οἱ στίχοι 49 - 114, κατὰ τὸν τρόπον τῶν Εὐριπιδείων προλόγων πεποιημένος, τὰ δὲ τμήματα 1 - 48 καὶ 115 - 163 προσέθηκεν ὁ υἱὸς τοῦ Εὐριπίδου, ὁ ὁμώνυμος, ὅστις ἐδίδαξε τὴν ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθεῖσαν τριλογίαν, Ἰ φ ι γ έ ν ε ι α ν τ ῆ ν ἐ ν Αὐλίδι, Ἀ λ κ μ έ ω ν α ἐ ν Κ ο ρ ί ν θ ω καὶ Β ά κ χ α ς , ἵνα ἐκκρούσῃ τὸ μονότονον καὶ ἀνιαρὸν, τὸ ὅποιον ἐνεφάνιζον οἱ πρόλογοι τοῦ πατρὸς του. Ἡ γλῶσσα εἰς τὰ διαλογικὰ μέρη εἶναι ἡ ἀρχαία Ἀττικὴ μὲ ἰωνικοὺς τύπους καρκινωμένη, παρ' Εὐριπίδην δὲ πλησιάζει πολὺ πρὸς τὴν γλῶσσαν τοῦ πεζοῦ λόγον.

Κενωθείσης τῆς ὀρχήστρας γυναῖκες ἐκ Χαλκίδος, ἔγγαμοι καὶ νεαροί, παρέρχονται ἤδη διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου (ὡς ἐγγώρια καὶ διὰ ἐκ τῶν λιμένων) εἰς πέντε στοίχους ἐπαλλήλους, ἕκαστον ἐκ τριῶν γυ-

ναικῶν, ἥ εἰς τρεῖς ζυγούς, ἕκαστον ἐκ πέντε, εἰς τὴν ὀρχήστραν μὲ σεμνότητα ἀνάλογον πρὸς τὸν σεμνὸν ὄρθμὸν τῶν ἀναπαίστων, μὲ στολὴν ἀνάλογον πρὸς τὴν κοινωνικὴν των θέσιν, μὲ χρυσοῦς εἰς τὴν κεφαλὴν των στεφάνους καὶ κατευθύνονται εἰς τὰ πρὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἀρχιστρατήγου, χωρὶς νὰ λέγουν τί θέλουν ἐκεῖ, ἄδουν δὲ κατὰ τὴν πάροδον ἄσμα χορικόν, π ἄ ρ ο ο ν καὶ αὐτὸ καλούμενον, τὸ ὅποιον θὰ ἐρμηνεύσωμεν ἐφεξῆς.

ΠΑΡΟΔΟΣ (164 - 302)

Στροφή α' (164 - 184)

ἔμολον· ἄορ. β' τοῦ βλώσχω = ἔρχομαι (πρβλ. μολὼν λαβέ, αὐτόμολος)· ὁ ἐν., διότι ἐκάστη γυνὴ τοῦ Χοροῦ ὁμιλεῖ διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς. ἀμφὶ παρακτίαν ψάμαθον Αὐλίδος ἐναλίας = γύρο ἀπὸ τὴν ἀμμουδιὰν τῶν ἀκτῶν τῆς παραλίας Αὐλίδος. Σημείωσον τὴν ποικιλίαν τῶν συνωνύμων ἐπιθέτων (παρακτίαν [164], ἐναλίας [165], ψάμαθον καὶ Αὐλίδος). χεύματα = τὰ ρεύματα. στενόπορθμος = ὁ τοῦ στενοῦ πορθμοῦ. κέλλω ἀμεταβ. = προσορμίζομαι, καταπλέω· κέλασσα = προσορμισθεῖσα (διὰ λέμβων). πόλιν = πατρίδα Χαλκίδα, ἀγχιάλων ὑδάτων τᾶς κλεινᾶς Ἀρεθούσας τροφόν. τροφός = ἡ τροφοδοτοῦσα. ἀγχιάλος (ἄγχι-άλος) = παραθαλάσσιος. Ἀρέθουσα· ὄνομα πηγῶν πολλῶν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ τῆς Χαλκίδος Ἀρέθουσα, περὶ ἧς ἐνταῦθα πρόκειται, ἴσως εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν παρὰ τὸν Ἅγιον Στέφανον 20' μακρὰν τῆς Χαλκίδος κατὰ τὴν ὁδὸν Χαλκίδος - Ἐρετρίας. ὥς κατιδοίμαν = ἵνα κατίδοιμι = ἵνα μὲ προσοχὴν παρατηρήσω. ἀγανός (ἀ [ἐπιτ.] - γαίω, γαῦρος) εὐγενής, ὑπερήφανος. πλάται ναυσιπόροι = νῆες κωπήλατοι. πλάτη· συνεκδοχὴ· πλάτη κυρίως ἡ κόπη, διὰ τὸ πλατὺ κάτω ἄκρον. οὖς ἐπὶ Τροίαν... στέλλειν· ἡ σειρά· οὖς ἀμέτεροι πόσεις ἐνέπουσι τὸν ξανθὸν Μενελάον τε Ἀγαμέμνονά τ' εὐπατρίδαν στέλλειν ἐπὶ Τροίαν ἐλάταις χιλιόναυσιν. πόσις - ιος = σύζυγος. ἐν(ν)έπω = λέγω. εὐπατρίδας = ὁ ἐξ εὐγενῶν πατέρων, ὁ εὐγενής. στέλλω = ἐτοιμάζω ἀγῶ. ἐλάταις χιλιόναυσιν = μὲ χίλια πλοῖα ἐλάτης, ἐλάτινα. ἐλάτη· συνεκδοχὴ. οὖς· ἀντικ. τοῦ στέλλειν. Μενελάον τε Ἀγαμέμνονά τε εὐπατρίδαν· ὑποκ. τοῦ στέλλειν. ἐπὶ τὰν Ἑλέναν = πρὸς ἀνάκτῃσιν τῆς Ἑλένης. Μετὰ ταῦτα εὐθὺς ἀμέσως ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ἀν = ἦν Ἑλένην

(έλαβε). **δονακοτρόφος** = ὁ τρέφων καλάμια. **Εὐρώτας**· ὁ γνωστός τῆς Σπάρτης ποταμός. **δῶρον τὰς Ἀφροδίτας** = ὡς δῶρον ἀπὸ τῆν Ἀφροδίτην· ἡ Ἀφροδίτη λέγεται καὶ Κύπρις, διότι ἐλατρεῖτο ἐν Κύπρῳ καὶ δὴ ἐν τῇ Πάφῳ. **ἐπὶ κρηναίαισι δρόσοις** = πλησίον δροσερῶν πηγῶν. **ἔσχεν ἔριν μορφᾶς** = ἠγωνίσθη εἰς ἀγῶνα καλλονῆς, εἰς καλλιστεῖα. Τὸ δῶρον, ἡ Ἐλένη, ἐδόθη μετὰ τὰ καλλιστεῖα, ἀφ' οὗ ἔλαβεν ἡ Ἀφροδίτη ὡς καλλίστη, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ Πάριδος τοῦ βουκόλου, τὸ μῆλον τῆς Ἐριδος.

Ἀντιστρ. α' (185-205)

πολύθυτον δὲ δι' ἄλσος Ἀρτέμιδος ἤλυθον ὁρομένα = διὰ τοῦ πολυθύτου δὲ ἄλσους τῆς Ἀρτέμιδος ἤλθον πεταχθεῖσα βιαστικά· **πολύθυτον ἄλσος** = ἄλσος ὅπου πολλαὶ θυσίαι προσφέρονται. Ἀσυνειδήτως ὁ Χορὸς ὑπενθυμίζει εἰς τὸν θεατὴν καὶ τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας, ἣν ἤξιώσε πρὸ ὀλίγου ἡ Ἀρτεμις. **ὁρομένα**· μ. ἀόριστος μετοχῆς τοῦ ὀρνυμαι = ἐγείρομαι, πετιέμαι. **φοινίσσουσα παρῆδ'** ἑμὰν αἰσχύναν **νεοθαλεῖ** = μετὰ τὸ ἐρύθημα τῆς αἰδοῦς εἰς τὴν νεανικὴν πάρεϊάν. **φοινίσσω** = κοκκινίζω· ἐδῶ μεταβατικῶς κεῖται. **παρῆς** = παρηγῆς = παρειά. **νεοθαλῆς**· ἐπίθ. = νεανικός· τὸ ἐπίθετον καθ' ὑπαλλαγὴν εἰς τὸ αἰσχύναν ἀντὶ νὰ ἀναφέρεται εἰς τὸ παρῆδα. **θέλουσ'** **ιδέσθαι** = θέλουσ' **ιδεῖν**. **ἀσπίδος ἔρυμα καὶ κλισίας ὅπλοφόρους Δαναῶν** = τὰς μαχίμους δυνάμεις καὶ τὰς σκηναὶς τῶν ὀπλιτῶν Δαναῶν. **ἔρυμα** = προφυλακτήριον, ἀμυντήριον. **ἀσπίς**· περιληπτικὸν = ὀπλῖται ἀσπιδοφόροι. **κλισίαι ὅπλοφόροι** = σκηναὶ φέρουσαι ὀπλίτας. **ἀσπίδος ἔρυμα** — **κλισίας ὅπλοφόρους** χιαστί. **ἵππων ὄχλος** = ἀρμάτων πλῆθος. **δύ' Αἴαντε** = τοὺς δύο Αἴαντας, δηλ. τὸν Αἴαντα τὸν υἱὸν τοῦ Οἰλέως, βασιλέως τῶν Λοκρῶν, καὶ τὸν Αἴαντα τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Σαλαμῖνος Τελαμῶνος, τὸν ἀνδρείοτατον τῶν Ἑλλήνων μετὰ τὸν Ἀχιλλέα, τὸ ἔρκος Ἀχαιῶν, τὸν Σαλαμῖνος στέφανον = τὴν δόξαν τῆς Σαλαμῖνος. **Πρωτεσίλαος**· υἱὸς τοῦ Ἰφίκλου ἐκ Φυλάκης τῆς Θεσσαλίας, ὁ πρῶτος πεσὼν τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν ἀπόβασιν αὐτῶν εἰς τὴν Τροίαν. **θᾶκος καὶ θῶκος** = ἔδρα. **ἐπὶ θάκοις**· ἀνάφερε εἰς τὸ συνέδρω· **σύνεδρος** = ὁ συγκαθήμενος. **ἡδομένους** κατηγορ. μετοχὴ = νὰ εὐχαριστοῦνται (οἱ δύο Αἴαντες, ὁ Πρωτεσίλαος καὶ ὁ ἐφεξῆς ἀναφερόμενος Παλαμήδης). **μορφαὶ πολύπλοκοι** = συνδυασμοὶ πολύπλοκοι. **πessoί**· εἶδος παιδιᾶς ἀναλόγου πρὸς τὸ ζατρίκιον· λέγεται ὅτι τὴν παιδιᾶν

ἐφεῦρεν ὁ Παλαμήδης κατὰ τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του. Εἰς τὸν Παλαμήδην, υἱὸν τοῦ Ναυπλίου, ἀπεδίδοντο καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐφευρέσεις. **Ποσειδᾶν** καὶ (**Ποτ(ε)ιδᾶν**) δωρικὰ = ὁ Ποσειδῶν. **παῖς Ποσειδᾶνος** = ὁ Ναύπλιος. **Διομήδης**· υἱὸς τοῦ Τυδέως, βασιλεὺς τοῦ Ἀργούς. **κεχαρημένος** = διασκεδάζων. **ἡδοναῖς δίσκου** = μὲ τὸν δίσκον. **παρά· ἐπίρρημα** = πλησίον. **Μηριόνης**, θεράπων τοῦ βασιλέως τῆς Κρήτης Ἰδομενέως, ὁ ὁποῖος λέγεται Ἄρεος ὄζος, βλαστάρι τοῦ Ἀρεως, κατὰ μεταφοράν. **θαῦμα βροτοῖσι** = προκαλῶν ὅλων τὸν θαυμασμόν. **τὸν Λαέρτα τόκον** = τὸ παιδί τοῦ Λαέρτου, τὸν Ὀδυσσεύ. **νησαῖα ὄρη = ὄρεινὴ νῆσος**· ἡ Ἰθάκη εἶναι πετρώδης καὶ ὄρεινὴ, ἔχουσα τὸ ὄρος Νήριτον. **Νιρεὺς** ἐκ Σύμης τῆς Δωδεκανήσου, ὁ κάλλιστος μετὰ τὸν Ἀχιλλεῦ, ἄγων μόνον τρεῖς ναῦς· οἱ ἥρωες Διομήδης, Μηριόνης, Ὀδυσσεὺς καὶ Νιρεὺς βάλλουσι τὸν δίσκον.

Ἐπὶ δὲ (206 - 230)

εἶδον... Ἀχιλλῆα. **λαιψηροδρόμος** = ποδῶκης. **ισάνεμος** = τρέχων ὡς ἄνεμος· ἐπίθετον διορίζον τὸ **λαιψηροδρόμον** Ἀχιλλῆα. **ποδοῖν**· δοτ. τῆς ἀναφορᾶς· ὅρα τὰ ὁμηρικὰ **ποδῶκης, πόδας ὠκύς, ποδάρκης** καὶ παρὰβαλε τὰ ὁμηρικὰ ἐπίσης **ποδήνεμος ὠκέα** Ἴρις, τῷ ἅμα πνοιῇσι πετέσθην. **ἐκπονῶ** = ἐκπαιδεύω. **Χείρων**· ὁ δικαιοτάτος τῶν Κενταύρων, περιώνυμος παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως. **αἰγιαλοῖσι παρά τε κροκάλαις**· ἐν διὰ δυοῖν = εἰς τὰ χαλίκια τῆς θαλάσσης. **δρόμον ἔχω σὺν ὅπλοις** = τρέχω ἐνοπλος. **πονῶ ἄμιλλαν ποδοῖν** (δοτ. ὄργαν.) = ἀμιλλῶμαι πεζός. **τέτρωρον** = τέθριππον ἄρμα, οὗ ἐπέβαινεν ὁ διφρηλάτης Εὐμήλος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀδμήτου καὶ τῆς Ἀλκῆστιδος, ὁ ἐγγονος τοῦ Φέρητος (Φερητιάδης). **ἐλίσσων** = ἐλίσσόμενος = στριφογυρίζων ἐπάνω κάτω περὶ τὰ τέρματα. **ἐβοᾶτο = ἐβόα** = ἐφώναζε δυνατὰ (ἐρεθίζων τοὺς ἵππους). **ῶ = οὐ** (Εὐμήλου). **ιδόμαν** = εἶδον, ἐξ οὗ ἡ μετοχὴ **θεινομένους**. **χρυσοδαίδαλτοι στομίους πῶλοι** = στολισμένοι μὲ χρυσοὺς χαλινούς ἵπποι. **κέντρον** = ῥάβδος μὲ αἰχμὴν ὀξεῖαν, δι' ἧς κεντοῦν τοὺς ἵππους. **θείνομαι κέντρῳ** = μαστιγοῦμαι. **μέσοι ζύγιοι**· ἵπποι οἱ ὑπὸ τὸν ζυγὸν ἐν μέσῳ ἐξευγμένοι ἐκατέρωθεν τοῦ ῥυμοῦ (τημωνίου). **βαλιούς λευκοστίκτω τριχί** = παρδαλοὺς ἀπὸ λευκὰ στίγματα τοῦ τριχώματος. **σειροφόροι**· λέγονται καὶ **σειραφόροι** καὶ **σειραῖοι** = οἱ δύο ἄκροι

ἵπποι τοῦ τεθρίππου, διὰ σειρῶν (σχοινίων) προσδεδεμένοι εἰς τὸ ἄρμα. Τούτων ὁ μὲν ἀριστερὸς σειραῖος ἔδει νὰ διαγράψῃ περὶ τὴν **νύσσαν** ἢ τὸν **καμπτήρα** τοῦ ἵπποδρόμου βραχὺ τόξον, ὁ δ' ἕτερος ἄκρος δεξιὸς νὰ διαγράψῃ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ μέγιστον τόξον, διὸ καὶ ὀνομάζονται **ἀντήρεις**, ἥτοι ἀντίθετοι, ἀναπτύσσοντες ἐκάτερος ταχύτητα ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον πρὸς τὸν ἕτερον. **καμπαῖσι**· τοπ. = κατὰ τὰς στροφὰς (περὶ τὸ τέρμα καὶ τὴν ἀφετηρίαν τοῦ ἵπποδρόμου). **πυρρόθριξ** = κοκκινολατρία. **ποικιλοδέρμων** = παρδαλός· τὰ δύο ἐπίθετα κατηγορούμενα. **μονόχαλα σφυρὰ** = ἀστράγαλοι μόνοπλοι· **μονόχαλος** = **μονόχηλος**, ὁ ἔχων μίαν χηλὴν, ἓνα νύχι· **μονόχαλα σφυρὰ** εἶναι κατὰ τὸ μόνυχες ἵπποι. **οἷς** = τούτοις λοιπόν. **παρεπάλλετο** = παρέτρεχε πᾶλλον τὰ ὅπλα ὁ Πηλεΐδης Ἀχιλλεύς. **ἄντυξ** θ., τὸ μέτωπον τοῦ δίφρου τοῦ ἅρματος. **σῦριγξ** θ., τὸ χωνὶ τοῦ τροχοῦ, ὅπου εἰσέρχεται τὸ ἄκρον τοῦ ἄξονος. Ἡ περιγραφή τῆς ἀμίλλης καὶ τῶν ἵππων γραφικωτάτη, ἰδίᾳ τὰ: **ἐβοᾶτο** καὶ **παρεπάλλετο**, περιγράφεται δὲ διεξοδικώτερον καὶ ἐξαίρεται ὁ ἥρωες Ἀχιλλεύς, διότι οὗτος θὰ παίξῃ σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν τραγωδίαν. Διὰ λεπτομερείας περὶ τῶν ἵπποδρομικῶν ἀγώνων συμβουλευθήτε τὴν Σοφ. Ἡλέκτραν στίχ. 701 κ.ἐξ.

Στροφή β' (231 - 241)

έρχομαι εἰς ἀριθμὸν ναῶν = μετρῶ τὰ πλοῖα. **ἀθέσφατος** (ἀ[στερ.] - θέσφατος, θεός - φημι) = ἀπερίγραπτος. **καὶ εἰς θέαν ἀθέσφατον** (ἤλθον) = καὶ ἀπέλαυσα ἀπερίγραπτον θέαμα. **ὥς** = ἵνα. **πλήσασμι**· ἄορ. τοῦ πίμπλημι = πληρῶ, ἐκκνοποιῶ. **ὄψις γυναικείος ὁμμάτων** = γυναικεῖα φιλοπεριέργεια. **ἀδονάν** = ἡδονή· κατὰ παράθεσιν διορισμός. **μείλινον** = γλυκεῖον ὡς μέλι. **ἦν ἔχων** = εἶχε. **πλάτας**· περιληπτικόν = **τῆς πλάτης** = τοῦ στόλου. ὁ Μυρμιδῶν Ἄρης **Φθιώτας** (-ης) = αἱ μάχιμοι δυνάμεις τῶν Μυρμιδόνων τῆς Φθίας. **θουρίαις**· ἀντὶ **θααῖς** = μετὰ ταχύπλοα πλοῖα. Τὸ ἐπίθετον εἶναι κομητικὸν ἀνδρῶν, διὸ καὶ αἱ νῆες ἐδῶ προσωποποιοῦνται. Ὁ Εὐριπίδης ἀναχρονιστικῶς καλεῖ τὰ πλοῖα ταχύπλοα, ὅπως ἦσαν εἰς τοὺς χρόνους τοῦ· τὰ πλοῖα ἦσαν μόνον μεταφορικά, ὅχι καὶ πολεμικά. **Νηρηίδες δὲ θεαὶ χρυσέαις εἰκόσι κατ' ἄκρα ἕστασαν** = Νηρηίδες δὲ θεαὶ μετὰ τὰ χρυσᾶ ἀγάλματά των εἰς τὰ προεξέχοντα ἄκρα τῆς πρύμνης ἦσαν στημέναι. **Νηρηίδες**· αἱ πεντήκοντα θυγατέρες τοῦ θαλασσοῦ θεοῦ Νηρέως· τούτων

μία ἦτο καὶ ἡ Θέτις. **σῆμα** = ὡς διακριτικὸν γνῶρισμα. **πρύμναις**· τοπικῇ πτώσει.

Ἀντιστρ. β' (242 - 252)

Ἀργείων δὲ νᾶες ἔσταςαν ἰσήμετοι = Ἀργείων δὲ νῆες ἔχουσιν κώπας ἴσας ἐστέκοντο. **πέλας ταῖσδε** = πλησίον τούτων ἐδῶ τῶν πλοίων, δηλ. τοῦ Ἀχιλλέως. **ὦν** = τούτων. **στρατηλάτας (-ης) ἦν ὁ παῖς Μηκιστέως, ὃν (Μηκιστέα) τρέφει** = ἀνέθρεψεν· ὁ Μηκιστεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Ταλαοῦ, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργους Ἀδράστου, πατὴρ τοῦ Εὐρυάλου, ἐταίρου τοῦ Διομήδους. **Καπανεύς**· Ἀργεῖος ἥρωας, εἰς τῶν ἐπτὰ ἐπὶ Θήβας. **Σθένελος**· υἱὸς τοῦ Καπανέως, θεράπων τοῦ Διομήδους. **Ἀττίδος (γῆς)** = ἐκ τῆς Ἀττικῆς δὲ ὁ **Θησέως παῖς** = ὁ Δημοφῶν. Καθ' Ὅμηρον ἐν Β 552 τῶν Ἀθηναίων ἡγεῖτο ὁ Μενεσθεὺς ἄγων 50 ναῦς. Ταύτας αὐξάνει εἰς 60 ὁ Εὐριπίδης κολακεύων τοὺς Ἀθηναίους. **ἐξῆς** = ἐχόμενος, συγκαταγὰς μὲ τὰ πλοῖα τῶν Ἀργείων. **ναυλοχῶ** = ἔχω ἀγκυροβολήσει. **θεὰν Παλλάδα ἐν μωνύχοις ἔχων πτερωτοῖσιν ἄρμασιν** = ἔχων τὴν Παλλάδα ἐπιβαίνουσαν ἄρματος μονόπλων πτερωτῶν ἵππων. **μῶνυχος** = ὁ ἔχων μίαν ὀπλὴν· τὸ μωνύχοις πρὸς τὸ ἄρμασι ἀντὶ νὰ φέρεται πρὸς τοὺς ἵππους τοῦ ἄρματος. **θετὸς** = τοποθετημένος, στημένος. **φάσμα** = σῆμα. **εὔσημον** = εὐδιάκριτον. **ναυβάτης** = ὁ τῆς νεὸς ἐπιβάτης.

Στροφὴ γ' (253 - 264)

Βοιωτῶν ὄπλισμα = αἱ ἑνοπλοὶ δυνάμεις τῶν Βοιωτῶν. **εἰδόμαν (-ην)** = εἶδον. **ποντίας νῆας** = ναῦς δι' ὑπερπόντια ταξίδια προωρισμένας. **σημείοισι** = σήμασι. **Κάδμος ἦν (σῆμα)**· εἶχον σῆμα τὸν Κάδμον, τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως τῆς Φοινίκης Ἀγήνορος, τὸν κτίστην τῆς Καδμείας, ἀκροπόλεως τῶν κτισθεισῶν ἔπειτα Θηβῶν. Φονεύσας οὗτος δράκοντα ἐν Θήβαις ἔσπειρε τοὺς ὀδόντας τοῦ δράκοντος καὶ ἐξ αὐτῶν ἀνεδύθησαν ἐκ τῆς γῆς ἄνδρες ἑνοπλοὶ, ἐξ ὧν ἐπέζησαν πέντε, γενάρχηι τῶν ἀριστοκρατικῶν οἰκῶν τῶν Θηβῶν. Τούτων τὰ μέλη διὰ τὴν ἀνωτέρω αἰτίαν ἐλέγοντο **δρακοντογενεῖς ἢ σπαρτοί**. **κόρυμβα· κόρυμβος** ἄρσ., εἰς τὸν πληθ. **οἱ κόρυμβοι** καὶ τὰ **κόρυμβα** = τὸ προεζέχον καμπύλον ἄκρον τῆς πρύμνης. **ἄρχε** = ἦρχε **ναῖου στρατοῦ** = τοῦ στόλου **Λήιτος** ὁ βασιλεὺς τῶν Θηβῶν γηγενής (ἀπὸ τοὺς δρακοντο-

γενεῖς) ὦν. Οἱ ἐκπεσόντες στίχοι μετὰ τὸν 260 περιέγραφον τὰς δυνάμεις τῶν Φωκῶν καὶ τοὺς ἀρχηγούς. ἦν ἄγων = ἦγε. Οἰλέως τόκος = ὁ Αἴας. Ἰσας τοῖσδε, κατὰ βραχυλογίαν ἀντί : Ἰσας ταῖς τῶνδε (τῶν Φωκῶν). Θρονιάς πόλις = τὸ Θρόνιον, πρωτεύουσα τῶν Ἐπικνημιδίων Λοκρῶν παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον.

Ἀντιστρ. γ' (265 - 276)

ἐκ Μυκήνας τὰς Κυκλωπίας = ἀπὸ τὰς Μυκήνας τὰς ἐχούσας τὰ Κυκλωπεῖα τεῖχη· Μυκῆνη (-αι). ἔπεμπε = ἔστελλε (178), ἦγεν, ἐκινητοποιεῖ. ναυβάτας = ἐπιβαίνοντας τῶν νεῶν = ἐπιβάτας. ἡθροῖσμένους = ἡθροισμένους, σὺν = συγχρόνως. ἦν ταγὸς = ἦν στρατηγός. σὺν ταγὸς = συστράτηγος μετ' αὐτόν, ὁ Ἄδραστος. τὰς φυγούσας μέλαθρα... ὡς λάβοι· ἡ σειρά : ὡς (= ἵνα) λάβοι Ἑλλάς πράξιν (= ἐκδίκησιν) τὰς φυγούσας (τῆς φυγούσης γεν. αἰτίας) μέλαθρα (= οἶκον) χάριν βαρβάρων γάμων (= γάμων μετὰ βαρβάρων)· ὁ πληθ. διὰ τὴν γενίκευσιν. Πολλάκις εἰς τὴν τραγωδίαν τονίζεται ὅτι ἡ ἀρπαγὴ τῆς Ἑλένης ἦτο ὕβρις δι' ἑλὴν τὴν Ἑλλάδα. Νέστωρ Γερήνιος· ἐκ τῆς Γερηνίας, πόλεως ἐν Μεσσηνίᾳ, ὅπου ἐγεννήθη καὶ ἀντεφάρη. κατειδόμεν (-ην) = κατεῖδον. πρύμνας (= πρύμνης) σῆμα ταυρόπου· οὐδ. ἐπίθετον προσδιορίζον τὸ σῆμα. ὄρᾶν· ἀπαρέμφ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ταυρόπου· κατὰ τὴν μορφήν. τὸν πάροικον Ἀλφε(ι)ὸν = τὸν γείτονα Ἀλφειὸν. Οὗτος ἀπετέλει τὰ βόρεια ὅρια τοῦ κράτους τῆς Πύλου. Οἱ ποταμοὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων παρίσταντο ταυρόμορφοι καὶ διὰ τοὺς ἐλιγμούς των, οἱ ὅποιοι ἐκαλοῦντο κέρατα, καὶ διὰ τοὺς μυκηθμούς.

Στροφή δ' (277 - 288)

δωδεκάστολοι νᾶες = στόλος δώδεκα νεῶν. Αἰνιᾶνες· ἀρχαιοτάτον Ἑλληνικὸν φύλον κατοικοῦν κατὰ τὸν Ὀμηρον τὴν παρὰ τὴν Δωδώνην χώραν, ἐγκατασταθὲν κατόπιν εἰς τὰ νότια τῆς Θεσσαλίας, ὅποθεν ἐξεδιώχθη ὑπὸ τῶν Λαπιθῶν. τῶν δ' αὖ πέλας δυνάστορες (= κυρίαρχοι) Ἥλιδος (ἦσαν). πᾶς λεῶς = ὅλος ὁ κόσμος. λευκήρετμος Ἄρης = ναυτικαὶ δυνάμεις ἀπὸ λευκὰ πλοῖα. Τάφιος = ὁ ἐκ Τάφου. Ἡ Τάφος ἦτο ἡ μεγίστη τῶν Ἐχινάδων νήσων τῶν κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελφίου καὶ μία τῶν Ταφίων νήσων τῶν μεταξὺ

Λευκάδος καὶ Ἀκαρνανίας. Οἱ κάτοικοί της ἀναφέρονται ὡς ληστρικώτατοι. **λόχευμα** = τέκνον· καταχρηστικῶς· κυρίως λέγεται περὶ μητρὸς (λοχεύω). **Ἐχινάδες**· σύμπλεγμα ἀπὸ ἐννέα μικρὰς νησίδας εἰς τὸ Ἰόνιον πέλαγος κοντὰ εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελφύου (Ἀσπροποτάμου). Αἱ νῆσοι λέγονται **ναυβάταις ἀπρόσφοροι** = ἀπροσπέλαστοι εἰς τοὺς ναύτας, κοιν. κακοζύγωτα νησιά.

Ἀντιστρ. δ' (289 - 302)

ὁ Σαλαμῖνος ἔντροφος = ὁ γεννηθεὶς καὶ ἀνατραφεὶς ἐν Σαλαμῖνι, τὸ γέννημα καὶ θρέμμα τῆς Σαλαμῖνος. **ξυνᾶγε** = συνῆγε, συνέδεε. **λαιὸς** (laevus) = ἀριστερός. **τῶν** = ὧν· ἀναφέρεται εἰς τὸ δεξιὸν κέρας· ὁ πληθ. κεῖται, διότι τὸ κέρας εἶναι περιληπτικόν· ἡ γενικὴ **τῶν** = ὧν ἐκ τοῦ ἄσσον πλησίον (ἄγχι, ἄγχιστα). **ὥρμει** = εἶχεν ἀγκυροβολήσει. **πλάταισιν ἐσχάταισι** = πρὸς τὰ τελευταῖα πλοῖα τοῦ δεξιοῦ. Ὁ Αἶας ἐσχημάτιζε σύνδεσμον τοῦ ἀριστεροῦ του κέρατος πρὸς τὰ τελευταῖα τοῦ δεξιοῦ μὲ δώδεκα εὐστροφώτατα πλοῖα. ὥς = οὕτως. **ἄιον** = ἤκουσα (πρβλ. 301) **εἰδόμεν** (-ην) = εἶδον. **ῤ**· ἀναφέρεται εἰς τὸν **ναυβάταν λεῶν** = πρὸς τοῦτον λοιπόν. **εἴ τις προσαρμόσει** = ἔάν τις φέρῃ εἰς ἐπαφήν. **βᾶρις - ἰδος** θηλ., Αἰγυπτιακὴ λέξις = βαρβαρικὸν πλοῖον. **νόστον οὐκ ἀποίσειται** κλπ = δὲν θὰ κερδίσῃ ἐπάνοδον, ἤτοι δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ γυρίσῃ πίσω. **οἶον ἐπίρρ.** = ὅτι τοιοῦτον. **νάιον πόρευμα**· συνεκδοχὴ = στόλος. **ἐνθάδε** = ἐδῶ, μὲ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις ποὺ εἶδον ἐδῶ. **τὰ δέ** = ἄφ'· ἐτέρου δέ. **κατ' οἴκους κλύουσα** = κατ' οἶκον πληροφορηθεῖσα, μέσα εἰς τὰς κατοικίας μας. **μνήμην σῶζομαι** = διατηρῶ τὴν μνήμην. **σύγκλητος** = ὁ πανταχόθεν προσκληθεὶς εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ὁ συγκεντρωμένος. Ἡ ἔννοια : σύμφωνα μὲ τὴν προσωπικὴν ἀντίληψιν ποὺ εἶχα ἀπὸ τὸν ἐδῶ στόλον καὶ κατὰ τὰς πληροφορίας ποὺ ἔλαβα κατ' οἶκον καὶ τὰς ὁποίας συγκρατῶ εἰς τὴν μνήμην περὶ τοῦ συγκεντρωμένου στρατοῦ, δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ σωθῇ ὥστις μὲ τὸν βαρβαρικὸν στόλον συγκρουσθῇ πρὸς τὸν Ἑλληνικόν.

Ἡ γλῶσσα τῆς Παρόδου εἶναι ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ Προλόγου μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐδῶ εὐρίσκονται ἐγκατεσπαρμένοι καὶ δωρικοὶ τινες τύποι : ἐ μ ἂ ν (168), τ ᾱ ῥ κ λ ε ι ν ᾱ ῥ Ἀ ρ ε θ ο ὕ σ α ς (170)

κατειδόμαν (171), ἀμέτεροι (176), οἷτινες δίδουν εἰς τὴν γλῶσσαν χρῶμα δωρικῆς διαλέκτου, ἥτις ἦτο πανελληνίως ἀνεγνωρισμένη γλῶσσα τῆς χορικῆς ποιήσεως.

Αἱ πάροδοι, ὅπως καθόλου τὰ χορικά, εἶναι ἄσματα λυρικά. Ἐδῶ ἡ Πάροδος εἶναι ἐπική, τῆς ἐπισκοπῆσεως καὶ περιγραφῆς τοῦ στρατοπέδου οὔσης ὕλης ἐπικῆς. Εἶναι ξηρὰ ἀπομίμησης τῆς Τειχοσκοπίας (Ὅμ. Γ 121-243) καὶ τῆς Βοιωτείας ἢ Καταλόγου νεῶν (Ὅμ. Β 494 κ. ε.), μόνον κόσμον ἔχουσα τὸν κόσμον τῶν κορύμβων καὶ τῶν ἀφλάστων. Εἰς τὸ τέλος μετὰ τὴν ἐπφδὸν (στροφὴν) προστίθενται τρία στροφικά ζεύγη, ἐνῶ τὰ ἄσματα κατακλείονται διὰ τῆς ἐπφδοῦ, εἰς τὴν καὶ τελειώνουν. Συναισθήματα δ' ἡ Πάροδος αὕτη δὲν ἐκφράζει· μόνον ἀσθενῇ τινα θαυμασμόν καὶ αἰδημοσύνην βλέπομεν. Ἡ δ' ἀγκίστρωσίς της πρὸς τὴν πρᾶξιν εἶναι ἀσθενὴς καὶ χαλαρὰ (ἡ γυναικεία περιέργεια). Ἀφ' οὗ ὁ χορὸς ἔψαλε τὴν Πάροδον, ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν πάροδον παρέρχονται ὁ Μενέλαος καὶ ὁ Πρεσβύτες διαπληκτιζόμενοι. Τί συμβαίνει θὰ ἴδωμεν ἐνθὺς ἀμέσως.

ΠΡΩΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (303 - 542)

α') 303 - 334

Μενέλαε· εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ ὄνομα χάριν τῶν θεατῶν. **χρεῶν** (ἦν) = χρῆν. **ἄπελθε** = φύγε ἀπ' ἐδῶ. **λίαν πιστός·** τοῦτο ὑπενθυμίζει τὸν αὐτοχαρακτηρισμόν, ὃν ἔκαμεν ὁ πρεσβύτες (45)· τὸ ἀσύνδετον ἐκ τοῦ πάθους. **τοῦνιδος** = τὸ ὄνειδος. **ἐξονειδίζω** = ἐκστομίζω ὕβριν. **καλόν·** κατηγορούμενον· **καλὸν τὸ ὄνειδος·** εἶναι ὀξύμωρον εἰρωνικόν. **κλαίοις ἄν** = θὰ χύσης δάκρυα. **εἰ πράσσοις, ἃ μὴ πράσσειν σε δεῖ·** ὁ πρεσβύτες ἔχει πιάσει τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἀρνεῖται νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν Μενέλαον. **λύω δέλτον** = παρὰβιάζω τὴν σφραγίδα, ἀνοίγω τὴν ἐπιστολὴν. **οὐδέ γέ σε φέρειν** (χρῆν) = ναί, ἀλλὰ καὶ σὺ δὲν ἔπρεπε... Φαίνεται ὅτι ὁ Μεν. εἶχεν ἀναγνώσει τὴν ἐπιστολὴν, ἣν χαρακτηρίζει μὲ τὴν λέξιν **κακά**, διότι ἐμαρταίωκε τὴν ἐκστρατείαν καὶ τὴν ἱκανοποίησιν τῆς Ἑλλάδος. **Ἑλλήσιν·** ἀναχρονισμός. **ἀμιλλῶ·** β' ἐν. προστακτ. τοῦ **ἀμιλλῶμαι·** ἄλλοις **ἀμιλλῶ ταῦτα** = σ' αὐτὰ τὰ λογοπαίγνια νὰ τὰ παραδείχνης μὲ ἄλλους (δηλ. τὸν Ἀγαμ.). Ὑπαινιγμὸς τοῦ Εὐριπίδου κατ' ἀναχρονισμόν εἰς τὴν ἐριστικὴν τῶν σοφιστῶν, ἧς δείγματα ἦσαν αἱ σοφιστικαὶ **διαλέξεις, ἀντιλογίαι,**

ἀγών ἢ ἄμιλλα λόγων. οὐκ ἂν μεθείμην· ἐννόησον ἐκ τοῦ τήνδε ἐν τῷ προηγουμένῳ στίχῳ τὸ τῆσδε = δὲν θὰ τὴν ἀφήσω. σκῆπτρον· τὸ σκῆπτρον ἐχρησιμοποιοῦν οἱ βασιλεῖς καὶ ὡς βακτηρίαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκτύπουν τοὺς ἀκοσμοῦντας. τάχα = ταχέως. ἄρα· διὰ τὸ μέτρον ἀντὶ τοῦ ἄρα = τότε λοιπόν. σὸν καθαυμάξω κára = θὰ σοῦ σπάσω τὸ κεφάλι. τοι = ὡς γνωστόν. δεσποτῶν ὕπερ = ὕπερ τῶν δεσποτῶν. μέθες· ἐνν. τὴν δέλτον. μακροὺς δοῦλος ὦν λέγεις λόγους· ὁ πρεσβύτης δὲν πολυλογεῖ, ἀλλ' ὁ Μεν., ἐπεὶδὴ ἀξιοῖ ἀπὸ τὸν δοῦλον ἀδιαμαρτύρητον ὑπακοὴν εἰς τὰς διαταγὰς του, πᾶσαν διαμαρτυρίαν τοῦ πρεσβύτου θεωρεῖ ὡς ἀνυπόφορον καὶ αὐθάδῃ πολυλογίαν. ὦ δέσποτ', ἀδικούμεσθα· ὁ Ἀγ. ἀκούσας ἀπὸ τὴν σκηνὴν τὸν θόρυβον παρέρχεται εἰς τὴν ὀρχήστραν καὶ ὁ πρεσβ., μόλις βλέπει τὸν κύριόν του, λέγει ἀδικούμεσθα, ἐγὼ δηλ. καὶ σύ. οὐδὲν τῇ δίκῃ χρῆσθαι θέλει = καθόλου δὲν θέλει νὰ ἀκούῃ τὴν φωνὴν τοῦ δικαίου. ἔξαρπάσας — ἐκ χερῶν ἐμῶν — βία· ἡ πλουσία ἐκφρασις τονίζει τὴν βιαιοπραγίαν τοῦ Μεν. ὅρα καὶ σὰς (ἐπιστολάς) — ἐμῶν (ἐκ χερῶν). ἔα· ἐπιφώνημα δηλοῦν κατὰπλήξιν ἰσοδύναμον μὲ τὸ ἡμέτερον: μπᾶ. ἐν πύλαισιν = ἔξω εἰς τὴν εἴσοδον. οὐμός, οὐχ ὁ τοῦδε μῦθος (ἐστὶ) κυριώτερος λέγειν = ἐγὼ εἶμαι καὶ ὅχι αὐτὸς ὁ ἀρμοδιώτερος νὰ ὁμιλῶ. Ὁ Μενέλαος καὶ διότι εἶναι ἐλεύθερος καὶ ὡς βασιλεὺς καὶ ὡς ἀδελφὸς τοῦ ἀρχιστρατήγου, δικαιοῦται νὰ ὁμιλήσῃ πρὸ τοῦ δούλου, πρὸς τὸν ὅποιον τὸ πρῶτον φαίνεται ὅτι ἀπετάθη ὁ Ἀγ. (317). οὐμός οὐχ ὁ τοῦδε· σχῆμα ἐκ παραλλήλου. τῷδε = τῷ πρεσβύτῃ. βία ἄγεις (αὐτὸν) = βιαίως τὸν σύρεις. Φαίνεται ὅτι ὁ Μεν. ἐξηκολούθει νὰ σύρῃ βιαίως τὸν πρεσβύτην. βλέψον εἰς ἡμᾶς· ὁ Ἀγ. ἔχει ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον ἀπὸ φυσικὴν αἰσχύνην, διότι ἔχει ἐπ' αὐτοφώρῳ συλληφθῇ παλιμβουλος· ἴν' ἀρχὰς τῶν λόγων ταύτας λάβω· τὸ ταύτας καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἀρχὰς ἀντὶ τοῦτο, δηλ. τὸ ζήτημα τῆς δέλτου = διὰ νὰ ἀρχίσω τὸν λόγον ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτό. μῶν = μὴ οὖν = μήπως· τίθεται εἰς ἐρώτησιν, εἰς τὴν ἀναμένεται ἀπάντησις ἀρνητικῇ. οὐκ ἀνακαλύψω βλέφαρον = δὲν θὰ ἀνοίξω τοὺς ὀφθαλμούς. τρέσας· μετχ. ἀορ. τοῦ τρέω = τρομάζω ἀπὸ φόβον· ὅρα τοὺς τρέσαντας. γεγώς. ἐνδοτ. μετοχή = ἂν καὶ ἐγεννήθην. Ἀτρέως = ἀπὸ τὸν Ἀτρέα. τρέσας Ἀτρέως (ἀτρέστου) λογοπαίγνιον. τήνδε· προβάλλων δεικνύει αὐτὴν (τὴν ἐπιστολήν), ἥτις λέγεται κακίστων γραμμάτων ὑπηρέτις = ἐξυπηρετοῦσα, ὄργανον κακοηθεστάτου περιεχομένου. ἧ γάρ = ἀλήθεια λοιπόν. ἃ μὴ

καιρός (ἐστι) = ὅσα δὲν εἶναι ὥρα, δὲν συμφέρει, δὲν πρέπει. **ἀνήμε**
σήμαντρα = χαλαρώνω τὴν σφραγῖδα, λύω, καταστρέφω. **γε** = ναί.
ἀνοιξας (αὐτὴν) (οἶδα) (τὰ) κακά, ἃ σὺ εἰργάσω λάθρα. ὥστε
σ' ἀλγῦναι = ὥστε νὰ σὲ λυπήσω, νὰ σὲ φαρμακώσω (με αὐτὸ τὸ
 ἄνοιγμα τῆς ἐπιστολῆς)· ἡ φράσις ἀνήκει εἰς τὸ ἀνοιξας. **ποῦ** = πῶς.
κἄλαβες = καὶ ἔλαβες· ὁ καὶ εἰς ἐρωτήσεις προσδίδει τόνον. **νιν** =
 αὐτὴν τὴν δέλτον. **ὦ θεοί· ἀναφώνησις**, εἰς ἣν ἐπιφέρεται ἡ γενικὴ
 σῆς **ἀναισχύντου φρενός**, ἥτις εἶναι γενικὴ τῆς αἰτίας, ὥς ἐὰν ἀντὶ
 τοῦ ὦ θεοὶ ἔκειτο τὸ ἐπιφώνημα **φεῦ, οἶμοι. σὴν παιδα**· πρόληψις
 ἀντὶ : **εἰ σὴ παῖς ἀπ' Ἀργους στρατεύμ' ἀφίξεται. τὰμ'** = τὰ
 ἐμὰ = τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας μου. **φυλάσσω =** προφυλάσσω. **τόδε**
οὐκ (ἐστίν) ἀναισχύντου ; = αὐτὸ ἐδῶ, αὐτὴ ἐδῶ ἢ πράξις σου δὲν
 εἶναι γνώρισμα διακριτικόν τοῦ ἀναισχύντου ; Αἱ ἐρωτήσεις καὶ τὸ
 ἀσύνδετον ἀπὸ τὸ πάθος. **τὸ βούλεσθαι =** ἡ βούλησις. **κνίζω =** γαργα-
 λίζω, βάζω σὲ πειρασμό. **οὐχὶ δεινά ; ἐνν. ἐστὶ τάδε ; οἰκῶ οἶκον**
= διευθύνω οἰκογένειαν. **οὐκ ἔασομαι ;** = δὲν θὰ ἀφεθῶ ἐλεύθερος ;
(οὐ) = οὐκ ἔασει = δὲν θὰ ἀφεθῇς ἐλεύθερος. **φρονεῖς γὰρ πλάγια =**
 διότι πονηρεύεσαι. **τὰ μὲν νῦν, τὰ δὲ πάλαι, τὰ δ' αὐτίκα·** ἀναφορά
 = ὡς πρὸς ἄλλα μὲν τώρα, ὡς πρὸς ἄλλα δὲ πρὸ πολλοῦ, ὡς πρὸς ἄλλα
 δὲ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν· ἡ ὅλη φράσις : παντοῦ καὶ πάντοτε·
 ἡ τριπλῇ ἐπαναδίπλωσις σκοπεῖ νὰ πολλαπλασιάσῃ καὶ νὰ μεγεθύνῃ τὸ
 ἀμάρτημα τοῦ ἀδελφοῦ. **εὖ κεκόμψευσαι =** τὰ ἔχεις εἰπεῖ κομψά,
 χαριτωμένα. Ὑπαινιγμὸς εἰς τὴν ἀνωτέρω λεχθεῖσαν σοφιστικὴν ἐπα-
 ναδίπλωσιν. **σοφὴ γλῶσσα πονηρῶν (ἐστίν) ἐπίφθονον (χρῆμα)**
 = ἡ σπουδασμένη γλῶσσα τῶν πονηρῶν προκαλεῖ τὸν φθόνον τῶν ἄλλων
 ἀνθρώπων· εἰρων. : τὴν σιχαίνεται ὁ κόσμος. **νοῦς ὁ μὴ βέβαιος =** νοῦς
 ποῦ δὲν ἐμμένει εἰς τὰς σκέψεις του, ὁ παλὶμβουλος, αὐτὸς ποῦ γυρίζει
 σὰν ἀνεμόμυλος. **ἄδικόν (ἐστι) κτῆμα =** γεννᾷ ἀδικίας, ζημίας, **οὐ**
σαφές = οὐχὶ ἀξιόπιστον.

β') 335 - 357

ἐξελέγχω = ἀποκαλύπτω, ξεσκεπάζω. **ὀργῆς ὑπο =** ἀπὸ θυμόν.
ἀποτρέπομαι τάληθές = ἀποστρέφομαι τὴν ἀλήθειαν. **κατατείνω**
λίαν = τεντώνω πολὺ τὸ σχοινί, γίνομαι πολὺ ἐπιθετικός· ἡ μεταφορὰ
 ἀπὸ τὰ σχοινία ἢ ἀπὸ τοὺς χαλινούς· οἱ στίχοι 335 καὶ 336 ἀποτελοῦν

τὸ προοίμιον τοῦ λόγου τοῦ Μενελάου. οἶσθα ὡς ταπεινὸς ἦσθα = γνωρίζεις πόσον ἐταπεινοῦσο. ὅτε ἐσπούδαζες ἄρχειν Δαναΐδαις = ὅτε ἐπεδιώκες πάσῃ δυνάμει νὰ ἀποκτήσῃς τὴν ἀριστρατηγίαν μεταξὺ τῶν Δαναῶν· ἡ δοτ. Δαναΐδαις εἰς τὸ ἄρχειν κατὰ τὸ Ὅμ. ἀνάσσειν Δαναοῖς. προσθιγγάνω πάσης δεξιᾶς (χειρὸς) = χαιρετίζω ὅλους διὰ χειραψίας. τῷ δοκεῖν μὲν οὐχὶ χρήζων, τῷ δὲ βούλεσθαι θέλων· αἱ μετοχαὶ τροπικαὶ = κατὰ τὰ φαινόμενα μὲν μὴ ἐπιδιώκων, κατὰ βάθος δ' ὅμως θέλων. χρήζων — βούλεσθαι — θέλων σημειώσων τὴν ποικιλίαν ἐν τῇ ἀναφορᾷ. θύρας τῆς οἰκίας σου, δηλ. ἀκλήστους = ἀνοικτὰς μέρα νύχτα. τῷ θέλοντι (ἰδεῖν σε) = εἰς τὸν θέλοντα νὰ σὲ ἴδῃ. τῶν δημοτῶν = τῶν πολιτῶν. δίδωμι πρόσρησιν πᾶσι = χαιρετίζω ὅλους. ἐξῆς = κατὰ σειράν, τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου. ὠνοῦμαι τὸ φιλότιμον ἐκ μέσου = ἀγοράζω τὸ ἀντικείμενον τῆς φιλοδοξίας μου, τὸ ὅποῖον ἔχει ἐκτεθῆ εἰς τὸ μέσον (εἰς τὴν ἀγοράν) καὶ ἦτο προσιτὸν εἰς ὅλους. τοῖς τρόποις = μὲ αὐτοὺς τοὺς δημοκοπικοὺς τρόπους. καῖτα = καὶ εἶτα. κατέχω ἀρχὰς = παίρνω τὸ ἀξίωμα. μεταβάλλω ἄλλους τρόπους πρόληψις = ἀλλάσσω τοὺς τρόπους καὶ παίρνω ἄλλους = ἀλλάζω πολιτικὴν. οὐκέτι ἦσθα τοῖς φίλοις τοῖς πρὶν φίλος (ποιούτος) ὡς πρόσθεν (γενόμενος) δυσπρόσιτος (= ἀπροσπέλαστος) ἔσω τε κλήθρων σπάνιος (= καὶ σπανίως δεχόμενος ἐντὸς τῆς οἰκίας σου). ὁ ἀγαθὸς = ὁ εὐγενής. πράσσω μεγάλα = ἔχω μεγάλας βλέψεις. μεθίστημι = μεταβάλλω. βέβαιος = σταθερός. καὶ μάλιστα βέβαιοι τότε, ἡνίκα = ὅτε μάλιστα δυνατός ἐστίν ὠφελεῖν εὐτυχῶν (= διότι εὐτυχεῖ, εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐξουσίαν)· βέβαιοι μάλιστα — μάλιστα δυνατός· χιαστὸν καὶ ἐπαναδίπλωσις. Τὰς αὐτὰς ἀρχὰς εἶχε καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς λέγων: Μηδέποτε ἐγὼ εἰς τοῦτον καθίσαιμι τὸν θρόνον, ἐν ᾧ πλέον οὐδὲν ἐξουσιν οἱ φίλοι παρ' ἐμοὶ τῶν ἄλλοτρίων. ἐπῆλθόν σε = σὲ ἔθιξα. ταῦτα πρῶτα = εἰς αὐτὰ πρῶτα. ἵνα = ὅπου. κακὸς = ἀξιοκατηγόρητος. αὖθις = ἔπειτα, μετὰ τὸ πρῶτα μὲν. χῶ = καὶ ὁ Πανελλήνων στρατὸς = μὲ τὸν ὅλον στρατὸν τῶν Ἑλλήνων. οὐδὲν ἦσθα = ἦσουν ἕνα τίποτε, ἕνα μηδενικό. ἐκπλήσσομαι = τὰ χάνω. τῇ τύχῃ τῇ τῶν θεῶν = ἐκ τυχαίου τινὸς περιστάτικοῦ. οὐρίας πομπῆς σπανίζων = διότι ἐστερεῖτο τῆς συνοδείας οὐρίων ἀνέμων. Δαναΐδαι = οἱ ἡγεμόνες τῶν Δαναῶν. διηγγέλλον = ἐδίδον διαταγὰς (μὲ διαγγελεῖς) ἀφιέναι ναῦς = νὰ ἀφήσουν τὰς ναῦς ἐλευθέρας νὰ ἀποπλεύσουν. μὴ πονεῖν δὲ μάτην = νὰ

μή ματαιοπονοῦν δέ. ὡς ἄνολβον εἶχες ὄμμα σύγχυσίν τε = πόσον ἦτο τὸ πρόσωπόν σου ἀξιοθρήνητον καὶ πῶς τὰ εἶχες χάσει. εἰ μὴ **δορός ἐμπλήσεις τὸ Πριάμου πεδίον** = διότι δὲν θὰ καταπλημμυροῦσες τὴν πεδιάδα τοῦ Πριάμου μὲ τὰς μαχίμους δυνάμεις. **ἄρχων· μετοχὴ ἐνδοτική. δορός·** περιληπτικὸν καὶ συνεκδοχὴ. **παρακαλῶ τινα** = ζητῶ τὴν συνδρομὴν τινος. **τί δράσω ;** ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ. **τίν' ἀπορῶν εὕρω πόρον ;** ἡ σειρά : **τίνα πόρον εὕρω ἀπορῶν ;** πόρος = διέξοδος. ἀπορῶν πόρον, ὁξύνωρον. ὥστε μὴ στερέντα... ἀπολέσαι καλὸν κλέος = ὥστε μὴ ἀπολέσαι καλὸν κλέος στερέντα (σέ) ἀρχῆς· στερεῖς = στερηθεῖς.

γ') 358 - 369

ἐν ἱεροῖς = ἐν ἱεροσκοπίᾳ παρατηρῶν τὰ ἱερὰ εἶπε· πρὸς τοῦτο φέρονται τὰ ἀπαρέμφата **θῦσαι καὶ ἔσεσθαι**, ὣν τὸ α' εἶναι τελικόν, τὸ δὲ δεύτερον εἰδικόν. **ἦσθεις φρένας — ἄσμενος — ὑπέστης — ἐκῶν — οὐ βία·** διὰ τοῦ πλοῦτου τῆς ἐκφράσεως ἐξαίρεται τὸ αὐθόρμητον τοῦ Ἀγ. **ἐκῶν οὐ βία·** σχῆμα ἐκ παραλλήλου **ὕφισταμαι** = ὑπισχοῦμαι. **πέμπεις** = στέλλεις γράμματα. **πρόφασιν·** προεξαγγελτικὴ παράθεσις = μὲ τὴν πρόφασιν, δῆθεν, τάχα. **ὡς γαμουμένην Ἀχιλλεῖ** = ὅτι θὰ ὑπανδρευθῇ τὸν Ἀχιλλέα. **ὑποστρέψας** = πρύμναν ἀνακρούσας, ἀναθεωρήσας τὴν πρῶτην. **λέληψαι** = εἴληψαι = ἔχεις συλληφθῇ. **μεταβαλὼν ἄλλας γραφὰς** = γράψας ἄλλα γράμματα. ὡς = ὅτι δηλ. **ὑποστρέψας — μεταβαλὼν·** συνώνυμα πρὸς ἔξαρσιν τῆς παλιμβουλίας. **οὗτος αὐτός...** **σέθεν·** ἡ σειρά : **οὗτος αἰθέρ,** ὃς ἤκουσε **σέθεν τάδε,** ἐστὶν ὁ αὐτός = μάρτυς εἶναι ὁ αἰθέρ, ὁ ὁποῖος, χωρὶς νὰ ἀλλάξῃ, ἤκουσεν ἀπὸ σέ **τάδε** = τὰς ὑποσχέσεις σου. **τὰ πράγματα** = ἡ πολιτικὴ. **μυριοὶ δέ τοι...** **πρὸς τὰ πράγματα** = δὲν ἔχουν μετρητὸ βεβαίως ἐκεῖνοι· ποὺ ἔχουν πάθει τὸ ἴδιο (ποὺ καὶ σὺ ἔχεις πάθει) μὲ τὴν πολιτικὴν. **ἐκπονοῦσι** = κοπιᾶζουσι πολὺ (μὲ τὴν πολιτικὴν). **ἐξεχώρησαν** = ἐκχωροῦσι = ἀποσύρονται ἀπὸ τὴν πολιτικὴν. **κακῶς** = κακῶς ἔχοντες = εἰς κακὴν κατάστασιν. **ὑπὸ γνώμης πολιτῶν ἀσυνέτου·** ἀναγκαστικὸν αἷτιον = δι' ἄδικον κρίσιν τῶν πολιτῶν. **ἐνδίκως** = δικαίως = ἀπὸ δικαίαν κρίσιν. Ὁ Ἀριστείδης ἐξωστραχίσθη δι' ἄδικον κρίσιν, ἀλλὰ ἀνίκανοι πολιτικοὶ καὶ στρατηγοὶ ἐτιμωρήθησαν. **ἀδύνατοι γεγῶτες** = ἐπειδὴ ἔχουν δειχθῇ ἀνίκανοι.

διαφυλάττομαι πόλιν = προστατεύω τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος μου. **αὐτοὶ** = ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος, μὲ τὴν προσωπικὴν των ἀξίαν. Ἰσως ὁ Εὐριπίδης εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸν Ἀλκιβιάδην.

δ') 370 - 387

Ἑλλάδος τῆς ταλαιπώρου μάλιστα στένω = κλαίω πολὺ διὰ τὴν τύχην τῆς ταλαιπώρου Ἑλλάδος. **ἦ· ἀναφ.** αἰτιολ. = διότι αὕτη. **θέλουσα·** ἐνδοτικὴ μετοχή. **δρῶ τι κεδνὸν** = κάμνω τι σοβαρόν. **ἐξάνησει βαρβάρους καταγελῶντας** (αὐτῆς) = θὰ ἀφήσῃ τοὺς βαρβάρους νὰ τὴν περιγελοῦν = θὰ ἀνεχθῇ τὰ περιπαίγματα τῶν βαρβάρων. **οἱ οὐδένες** = οἱ οὐτιδανοί. Ἰσως ὁ ποιητὴς εἶχεν ὑπ' ὄψει τὰς συγχρόνους προσπαθείας τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι χάριν ὀλίγου χρήματος προσεπάθουν νὰ προσεταιρισθοῦν τὸν μέγαν βασιλέα, ὅστις ὑπεβόηθει τὸν ἐμφύλιον σπαραγμὸν τῆς Ἑλλάδος χάριν τοῦ ἰδίου συμφέροντος. **διὰ σέ καὶ τὴν σὴν κόρην** = ἐξ αἰτίας σου καὶ ἐξ αἰτίας τῆς κόρης σου, ἡ ὁποία καμμίαν ἀξίαν δὲν ἔχει. **τὴν σὴν κόρην·** περιφρονητικῶς εἶναι εἰρημένον. **τίθεμαι προστάτην χθονὸς** = ἐκλέγω ἄρχοντα τῆς πατρίδος μου. **ἄρχων ὄπλων** = στρατηγός. **ἑκατι γένους** = ἑνεκα τῆς εὐγενοῦς καταγωγῆς. **ὥς** = διότι. **πᾶς ἀνὴρ ἄρχων πόλεως** (εἴη ἄν), **ἦν τύχη ἔχων σύνεσιν** = ἄν μόνον, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἔχῃ σύνεσιν. **προστάτης·** ἀναχρονισμὸς ἀπὸ τοὺς δημοκρατικούς χρόνους. Προστάται τοῦ δήμου ἐκαλοῦντο ὁ Κλεισθένης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Ξάνθιππος, ὁ Ἐφιάλτης, ὁ Περικλῆς χειραγωγοῦντες καὶ καθοδηγοῦντες τὸν δῆμον. **νοῦν χρή τὸν στρατηλάτην ἔχειν·** πρὸς τὴν διδασκαλίαν ταύτην παραβλητέα ἡ σχετικὴ τοῦ Σωκράτους διδασκαλία εἰς τὰ Ξενοφῶντος Ἀπομνημονεύματα. **κασίγνητοι** = οἱ ἀδελφοί. **λόγοι μάχαι τε·** ἐν διὰ δυοῖν = λογομαχίαι. **βούλομαι·** ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ βούλομαι τοῦ στίχου 335, ἀρχὴν τοῦ λόγου τοῦ Μενέλαιου. **κακῶς λέγω** = κακὰ λόγια λέγω, κατηγορῶ. **εὖ** = ἀπὸ καλὴν διάθεσιν, πρὸς καλὸν σου· ὅρα τὸ ὀξύμωρον **κακῶς εὖ**. **λίαν ἄνω τὰ βλέφαρα ἄγω** = ἔχω πολὺ ἐπηρμένους τὰς ὀφρὺς. **πρὸς τάναιδές** = μέχρι τοῦ σημείου, ὥστε νὰ φθάσω εἰς ἀναίδειαν. **σωφρονεστέρας** = κάπως μετριοπαθῶς. **χρηστός** = εὖσυνειδήτος. **φιλῶ·** μετ' ἀπαρεμφάτου = συνηθίζω. Διὰ τῶν στίχων τούτων προοιμιάζει τὸν λόγον τοῦ ὁ Ἀγ., διὰ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐπίθεσιν τοῦ ἀδελφοῦ· τοὺς

δύο λόγους τῶν ἀδελφῶν ἐριζόντων χωρίζει τὸ δίστιχον τοῦ Χοροῦ, τὸ ὁποῖον διερμηνεύει τὴν διάθεσιν τοῦ θεατοῦ. **δεινὰ φουσῶ** = τρομερὰ ροιδοῦνίζω. **αἵματηρὸν ὄμμα ἔχω** = εἶναι κατακόκκινα τὰ μάτια μου. **τοῦ κέχρησαι** ; = τίνος ἔχεις ἀνάγκην ; τί στερεῖσαι ; τί σοῦ λείπει ; **χρηστὰ λέκτρα** = σύζυγος τιμία. **ὦν γάρ... ἤρχες** ἢ σειρά : **ἤρχες γὰρ κακῶς ἐκείνων ἃ** (= ὦν) **ἐκτήσω** = ἐδείχθης ἀδέξιος σύζυγος· διὸ καὶ δὲν ἔμεινε πιστὴ ἡ πρώτη σύζυγος. **δίκην δίδωμι** = τιμωροῦμαι. **σὰ κακὰ** = τὰ ἐλαττώματά σου· ἢ γεν. τῆς αἰτίας. **ὁ μὴ σφαλεῖς** = ὁ μὴ πταίσας· τραγ. εἰρωνεία, διότι καὶ ἡ Κλ. ἐδείχθη ἄπιστος, συνάψασα σχέσεις μὲ τὸν Αἰγισθον. **δάκνω τινὰ** = πειράζω. **τὸ φιλότιμον** = ἡ φιλοδοξία. **ἀλλ' ἐν ἀγκάλαις... ἔχειν** ; ἢ σειρά : **ἀλλὰ χρήξεις ἐν ἀγκάλαις ἔχειν εὐπρεπῇ** (εὐμορφῇ) **γυναῖκα παρείς** (= ἀφήσας κατὰ μέρος, παραβλέψας) **τὸ λελογισμένον** (= τὴν φρόνησιν, τὴν σύνεσιν) **καὶ τὸ καλὸν** (= τὰς ἠθικὰς ἀρετάς) ; ὁ νοῦς : κατηγορεῖς τὴν φιλοδοξίαν μου· διατί δὲν ψέγεις τὴν γυναικομανίαν σου ; **ἡδοναὶ κακαὶ** = ἡδοναὶ αἰσχυραὶ **πονηροῦ φωτός** = φαύλου ἀνδρός (εἰσιν)· ἡ γενικὴ εἶναι κατηγορούμενον.

ε') 388 - 413

γινγνώσκω οὐκ εὖ = λαμβάνω ἀπόφασιν ὅχι καλὴν. **μετατίθεμαι τι** = μεταβάλλω· ἢ μεταφορὰ ἴσως ἐκ τῶν πεσσῶν· ἢ ἔννοια κατὰ τό : αἱ δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι. **σὺ μᾶλλον** = σὺ (μαῖνη) μᾶλλον = σὺ τοῦναντίον (εἶσαι τρελλός). **ὅστις**· αἰτίαν σημαίνει = διότι σὺ. **κακὸν λέχος** = κακὴ σύζυγος. **θεοῦ σοι τὴν τύχην διδόντος εὖ** = ἐπειδὴ ὁ θεὸς τὰ φέρνει ὅλα εὐνοϊκά : τὴν κατάστασιν, πού ἐδημιούργησες ἐξ ἰδίας σου ὑπαιτιότητος, ἔστρεψαν οἱ θεοὶ ἐπὶ καλῶ, διότι, ἐνῶ ἡ ἀξίωσίς σου εἶναι μωρὰ, οἱ θεοὶ σοῦ δίδουν τὰ μέσα νὰ τὴν πραγματοποιήσης, ἐπειδὴ οἱ μωροὶ μνηστήρες νομίζουν ὅτι εἶναι δεσμευμένοι ἀπὸ τὸν Τυνδάρειον ὄρκον. **οἱ κακόφρονες φιλόγαμοι μνηστήρες** = οἱ μωροὶ καὶ διψασμένοι διὰ γάμον μνηστήρες. **ἡ δέ γ' ἔλπις... σθένος**· ἢ σειρά : **ἡ δέ γ' ἔλπις, οἶμαι μὲν, θεός** (ἐστὶ) **κᾶξέπραξεν αὐτὸ** (ἡ ἔλπις) **μᾶλλον ἢ σὺ καὶ τὸ σὸν σθένος**· ἡ ἔλπις, τὴν ὁποίαν ἕκαστος τῶν μνηστῆρων εἶχεν ὅτι θὰ προτιμηθῇ αὐτός. **οἶμαι μὲν**· κεῖται παρενθετικῶς = κατὰ τὴν γνώμην μου τοῦλάχιστον. **κᾶξέπραξεν αὐτὸ** = καὶ ἐξέπραξεν αὐτὸ = καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν δόσιν τοῦ

ὄρκου. τὸ σὸν σθένος = ἡ δύναμίς σου, τὰ ἰδικά σου μέσα. οὓς λαβὼν στράτευε = τούτους λοιπὸν πᾶρε καὶ ἐμπρός. ἔτοιμοι δ' εἰσὶ μωρία φρενῶν = εἶναι δὲ πρόθυμοι (νὰ σὲ ἀκολουθήσουν) ἀπὸ ἡλιθιότητα. Εἶναι μωροὶ καὶ ἡλίθιοι καὶ νομίζουν ὅτι τοὺς ὑποχρεώνουν οἱ ὄρκοι τοῦ Τυνδάρεω. Οἱ θεοὶ ὅμως εἶναι συνετοὶ καὶ ἐμποδίζουν τὸν ἀπόπλουν. ἔχει συνιέναι = δύναται, εἶναι εἰς θέσιν νὰ κρίνῃ ἂν ἤμποροῦν νὰ ἔχουν ἰσχὺν οἱ ὄρκοι οἱ κακῶς παγέντες = οἱ κακῶς συνομολογηθέντες καὶ κατηναγκασμένοι = καὶ οἱ διὰ τῆς βίας ἐπιβληθέντες ὄρκοι. τὰμά· μετὰ πολλῆς ἐμφάσεως ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου· σκόπιμος ἡ χρῆσις τοῦ πληθ. τὰμά τέκνα ὥς καὶ κατωτέρω : παῖδας οὓς ἐγεινάμην, ἵνα ἐξαρθῇ τὸ μέγεθος τοῦ ἀδικήματος. τὸ σὸν μὲν εὖ ἔσται παρὰ δίκην = αἱ μὲν ἰδικαί σου ὑποθέσεις θὰ τακτοποιηθοῦν παρὰ τὸ δίκαιον. τιμωρία = διὰ τῆς τιμωρίας κακίστης εὐνιδος = κακοηθεστάτης συζύγου. ἐμὲ δὲ συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε δακρύοις = ἐγὼ δὲ συντήξομαι νύκτας... Σημειωτέον ὅτι ἡ ἄρνησις οὐ θὰ εἶναι καὶ εἰς τὰς δύο προτάσεις τὰς διὰ τοῦ μὲν — δὲ συνδεομένης· δηλ. δὲν ἐννοῶ σὺ μὲν... νὰ τακτοποιήσης, ἐγὼ δὲ νὰ λειώνω στὰ δάκρυα. δακρύοις συντήξουσι νύκτες ἡμέραι τε· ὅ,τι γίνεται τὴν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν παριστάνεται ὅτι προκαλεῖται ἀπὸ αὐτάς. Πρὸς τὴν ἐννοίαν παράβαλε τὸ Ὅμηρ. νύκτας τε καὶ ἡμέματα δάκρυ χέουσα. ἄνομα κοῦ δίκαια δρῶντα παῖδας οὓς ἐγεινάμην = παρὰ νόμους καὶ ἀδίκως συμπεριφερόμενος στὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια ἐγέννησα. σοι· ἀντικ. τοῦ ἐλέεσθαι. ῥάδια = εὐκόλα, εὐνόητα, ἀπλᾶ. σὺ ἐτέθη, ἵνα κάμῃ ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἐγὼ. τὰμ' = τὰ ἐμά. τίθημι καλῶς = τακτοποιῶ, διευθετῶ· οἱ στίχοι 400 καὶ 401 ἀποτελοῦν τὸν ἐπίλογον τοῦ λόγου τοῦ Ἀγαμέμνονος. οἷδ' αὖ (μῦθοι) (εἰσὶ) διάφοροι τῶν πάρος λελεγμένων, καλῶς δ' ἔχουσι = αὐτὰ ἐδῶ πάλιν, ὅσα τώρα ἐλέχθησαν, εἶναι διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ προηγουμένως λεχθέντα, ὅμως εἶναι καλὰ, διότι ὑποστηρίζουν τό : φεῖδυσθαι τέκνων = νὰ πονῇ κανέννας γιὰ τὰ παιδιὰ του. Ὁ Χορὸς παρὰ τὴν οὐδετερότητά του ὁμολογῶν ὅτι εἶναι ὠραῖον νὰ πονῇ τις τὰ τέκνα του, δίδει τὸ δίκαιον εἰς τὸν Ἀ. ἄρα· τὸ ἄρα μὲ παρατακτικὸν (κεκτῆμην) σημαίνει ὅτι ἀλήθεια τέως λανθάνουσα τώρα γινώσκειται. (κέκτησαι φίλους), εἰ μὴ θέλεις ἀπολλύναι τοὺς φίλους = τοὺς φίλους ποὺ ἔχεις τώρα. ποῦ δὲ δείξεις μοι πατρός ἐκ ταύτου γεγῶς ; = ποῦ δὲ (ἀλλοῦ παρὰ εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν) θὰ δείξης ὅτι ἐγεννήθης ἀπὸ τὸν ἴδιον πατέρα, ὅτι εἶσαι ἀδελφός μου ;

συνσωφρονῶ σοι = συμμερίζομαι τὴν φρόνησίν σου. **συννοσῶ σοι** = συμμερίζομαι τὴν νόσον σου (τὰς μαυρίας σου). Τὸ **νοσεῖν** κεῖται μεταφορικῶς. Παράβαλε πρὸς τὸν στίχον τὸ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἄντι-γόνῃ 253 οὗτοι συνέχθην, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν. ἐς κοινὸν τοῖς φίλοιςιν ἀλγῶ = ἀπὸ κοινοῦ μὲ τοὺς φίλους ἀλγῶ = συναλγῶ τοῖς φίλοις = συμμερίζομαι τὸν πόνον τῶν φίλων. Τοῦτο εἶναι κατὰ τὴν ἀρχὴν : κοινὰ τὰ τῶν φίλων. **εὖ δρῶν παρακάλει μ'**, ἀλλὰ μὴ λυπῶν **ἐμὲ** = νὰ ζητῇς τὴν συνδρομὴν μου, ὅταν πρόκειται νὰ μοῦ κάμῃς καλὸν καὶ ὄχι ὅταν πρόκειται νὰ μὲ λυπήσῃς. **οὐκ ἄρα δοκεῖ σοι** = δὲν εἶσαι λοιπὸν ἀποφασισμένος **τάδε πονεῖν σὺν Ἑλλάδι** ; = νὰ ὑποστῇς αὐτὴν ἐδῶ τὴν θυσίαν μὲ τὰς θυσίας ποὺ ὑφίσταται ὅλη ἡ Ἑλλάς ; **Ἑλλάς σὺν σοὶ νοσεῖ** = ἡ Ἑλλάς εἶναι ἀνόητος, ἀνοηταίνει, ὅπως καὶ σὺ **κατὰ θεόν τινα** = ἀπὸ ὀργῆν θεοῦ τινος. Περὶ τὰ τέλη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου οἱ Ἕλληνες ἐκολάκευον τὸν μέγαν βασιλέα χάριν ὀλίγου ἀργυρίου μὲ ὄλεθρον τῆς πατρίδος των. Ἴσως εἰς τοῦτο κάμνει ὑπαινιγμὸν ὁ φιλοπάτρις ποιητὴς· τὸ ἐν τῷ στίχῳ 411 **δὲ ἔχει τὴν ἐξῆς ἔννοιαν**: αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγεις (στίχ. 410 **πονεῖν σὺν Ἑλλάδι**), Μενέλαε, θὰ τὸ ἔκαμνα εὐχαρίστως εἰς πᾶσαν ἄλλην περίστασιν· ἀλλὰ ἐν προκειμένῳ δὲν τὸ κάμνω, διότι ἡ Ἑλλάς ἀνοηταίνει. **σκήπτρῳ νῦν αὔχει** = καμάρωνε λοιπὸν τὸ σκῆπτρον, τὴν ἀρχιστρατηγίαν σου. **σὺν κασίγνητον προδοῦς** = μετὰ τὴν προδοσίαν τοῦ ἀδελφοῦ σου. **εἶμι ἐπ' ἄλλας μηχανάς τινας** = θὰ καταφύγω εἰς ἄλλα τινὰ μέσα φίλους τ' ἐπ' ἄλλους (εἶμι) καὶ θὰ ζητήσω ἄλλους φίλους.

ζ') 414 - 434

Ὁ Μενέλαος διακόπτεται ἐν μέσῳ τοῦ στίχου 414 ὡς ἐκ τῆς αἰφνιδίως παρόδου τοῦ ἀγγέλου, ὅστις ὡς προερχόμενος ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς πατέρχεται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου. **ὦ Πανελλήνων ἀναξ Ἀγάμεμνον**· ἡ μεγαλοπρεπὴς προσφώνησις σύμφωνος πρὸς τὴν χαρμόσυνον εἴδησιν, τὴν ὁποίαν κομίζει. **ὁμαρτεῖ**· ῥῆμα ἀπὸ τοῦ ἐπίρρημα **ὁμαρτῇ** (ὁμοῦ - ἀραρίσκω) = συγχρόνως. **ὁμαρτεῖ** = συνοδεύει. **Κλυταιμῆστρος δέμας**· περίφρ. = Κλυταιμῆστρα. Σπουδαϊότατον στοιχεῖον τῆς προσωπικότητος θεώρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὸ ἀπτὸν καὶ ὁρατὸν σῶμα. **ὥστ' ἂν τερφθῇς ἰδὼν**· τραγικὴ εἰρωνεία· ἀντίφασις μετὰ τῶν λόγων καὶ τῆς πραγματικότητος. **ὦν**· αἰτιολ. μετοχή. **ἔκδημος** = ὁ

ἔξω τῆς χώρας ὧν, ὁ ἀπουσιάζων· **δωμάτων ἔκδημος**· κατὰ χρεῖς κυριολ. **ἔκδημος χθονός**. Παρ' ἡμῖν : νοικοκύρης τοῦ χωραφιοῦ. ὡς = **ἐπειδὴ μακρὰν (ὁδὸν) ἔτεινον** = διέτρεχον βιαστικὰ μακρὸν δρόμον. **εὐρυτος κρήνη** = καλλίρρους κρήνη. **ἀναψύχω** = δροσίζω. **βάσιν**· τοὺς πόδας· ὁ ἐν. ἀντὶ τοῦ πληθ. κατὰ ποιητικὴν συνήθειαν. **θηλύπους** = θῆλυς· **θηλύπουν βάσιν** = τοὺς γυναικείους πόδας των. **πῶλοι** 220. **καθεῖμεν**· ἄορ. τοῦ καθίμι = ἔω κατελθεῖν = καταβιβάζω, ἀπολύω κάτω. **χλόη λειμώνων** = χλοεοὶ λειμῶνες. ὡς **βορᾶς γευσαίετο** (γεύσαιντο) = ἵνα γευθοῦν τροφήν. **ἐγὼ δὲ πρόδρομος ἦκα**· τὸ πρόδρομος κατηγ. = πρωτοπόρος. **σῆς παρασκευῆς χάριν** = διὰ τὴν ἐτοιμασίαν. Ὁ ἄγγελος δικαιολογεῖ τὴν πάροδον αὐτοῦ· **σῆς παρασκευῆς δίσσημον**. Ὁ ἄγγελος φαντάζεται τὰς παρασκευὰς τῶν γάμων, ὁ δὲ θεατὴς ὁ μεμνημένος τὰς παρασκευὰς τῆς θυσίας. **πέπυσται**· τοῦ **πυνθάνομαι** = πληροφοροῦμαι. **ταχεῖα γὰρ διῆξε φῆμη**· ἡ πρότασις παρενθετική. **διῆξε** (διέσσω) = διῆλθε ταχεῖα. **πᾶς ὄμιλος** = ὅλα τὰ πλήθη τοῦ στρατοῦ. **δρόμῳ** = τροχάδην **ἔς θεάν**· ἐπεξηγεῖται ὑπὸ τοῦ : **ὅπως ἴδωσιν** (στρατὸς - ἴδωσιν· στρατός : περιληπτικόν). **οἱ δ' εὐδαίμονες κλεινοὶ καὶ περίβλεπτοί (εἰσιν) ἐν πᾶσι βροτοῖς**. **οἱ εὐδαίμονες** = οἱ εὐτυχησμένοι. **ἐν πᾶσι βροτοῖς** = εἰς τὰ βλέμματα ὅλου τοῦ κόσμου· τραγ. εἰρωνεῖα· τὴν αὐτὴν σκέψιν διετύπωσε καὶ ὁ πρεσβ. 20. **ὕμεναιός τις** = γάμος τις. **ἢ τί πράσσεται** = ἢ τί γίνεται, τί μαγειρεύεται ; **τῶν δ' ἂν ἤκουσας τάδε**· ἐλέχθη ὡς ἐὰν προηγεῖτο **τῶν μὲν** = ἀπὸ ἄλλους δὲ θὰ ἤκουες τὰ ἐξῆς· **προτελίζουσι νεάνιδα Ἀρτέμιδι** = πρὸ τοῦ γάμου φέρουν τὴν μνηστὴν πρὸ τοῦ βωμοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ἀφιερώνουν εἰς τὴν Ἀρτεμιν, ὡς ἐγένετο τοῦτο τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου. **προτελίζουσι**· εἶναι δίσσημον· ὁ μεμνημένος θεατὴς νοεῖ : καθαίρουσι τὸ θῦμα πρὸ τῆς θυσίας· τὸ ῥῆμα **προτελίζω** εἶχε δύο σημασίας. **τίς νιν ἄξεται** = ποῖος θὰ τὴν λάβῃ σύζυγον ; δίσσημον τὸ **ἄξεται**· σημαίνει καὶ θὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὸν βωμόν. **ἄνασσα Αὐλίδος** = πολιοῦχος.

ζ') 435 - 459

εἶα = ἐμπρός· κατεπείγει. **ἐξάρχομαι κανᾶ** = κάνω ἀρχὴν ἀπὸ τὰ κάνιστρα, ἐτοιμάζω τὴν γαμήλιον τελετὴν. Καὶ τοῦτο δίσσημον· σημαίνει καὶ λαμβάνω προκαταρκτικῶς πρὸ τῆς θυσίας ἐκ κανῶν οὐλᾶς (κρι-

θάλευρα) καὶ ἐπιπάσσω τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος. **τάπὶ τοισίδε** = τὰ ἐπὶ τοισίδε = τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν τελετὴν αὐτὴν ἐδῶ. **στεφανοῦσθε**· πρὸς τὸν Ἀγ. καὶ Μενελ. **τὸ κρᾶτα** = τὴν κεφαλὴν = βάζετε στεφάνια στὸ κεφάλι· ἀλλὰ καὶ ἐν θυσίᾳ τὸ θῦμα καὶ οἱ παρόντες ἐστεφανοῦντο· ἐντεῦθεν τὸ δίσσημον καὶ τοῦ **στεφανοῦσθε**. **ὕμναιον εὐτρεπίζω** = φροντίζω διὰ τὴν γαμήλιον δισκέδασιν. **λωτὸς** = αὐλὸς ἐκ λωτοῦ, ἐξ οὗ κατεσκευάζον αὐλούς· **λωτοῦ**· μετωνυμία. **βοάσθω** = ἄς βουῖζῃ, ἄς τὸ λέγῃ. **βοάσθω** προσωποποιία. **τόδε φῶς ἦκει μακάριον τῇ παρθένῳ** = ἡ σημερινὴ ἡμέρα ἔχει φέρει τίς χαρὲς· τραγικὴ εἰρωνεία. **φῶς** = αἱ γαμήλιοι δᾶδες καὶ τὸ πῦρ τοῦ βωμοῦ. **ἐπήνεσα** λέγει ὁ Ἀγ. πρὸς τὸν ἄγγελον μὲ τόνον ψυχρόν. **ἐπήνεσα** = ἐπαινω· καλὰ, καλὰ (σὲ ἄκουσα). **ιούσης τῆς τύχης** = ὅπως ἡ τύχη πηγαίνει. **ἔσται καλῶς** = θὰ ἀποβοῦν καλὰ. Ὁ ἄγγελος εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηπὴν. **τί φῶ δύστηνος; ἄρξωμαι πόθεν;** αἱ ὑποτ. ἀπορηματικά· αἱ προτάσεις εἶναι βραχεῖαι, ἀσύνδετοι, ἐρωτηματικά· δηλοῦν τὴν ἐσχάτην ἀπόγνωσιν τοῦ Ἀγαμ. καὶ ἡ ἐπιφώνησις τὸ αὐτό : **εἰς οἷ' ἀνάγκης ζεύγματ'** ἐμπεπτώκαμεν = εἰς ποίαν παγίδα τῆς σιδηρᾶς ἀνάγκης (μοίρας) ἔχομεν ἐμπέσει· **ἀνάγκης ζεύγματα**· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τὰ δίκτυα. **ὑπῆλθε**· τοῦ ὑπέρχομαι = ἔστησε παγίδα. **δαίμων** = κακὸς τις δαίμων. **τῶν σοφισμάτων** = τῶν μεθόδων νὰ μὴ θυσιάσῃ τὴν κόρην. **ἡ δυσγένεια** = ἡ ταπεινὴ διαγωγὴ. **ὥς ἔχει τι χρήσιμον** = πόσον πολὺ χρήσιμος εἶναι. **ῥαδίως αὐτοῖς ἔχει** = εἶναι εὐκόλον εἰς αὐτοὺς (τοὺς δυσγενεῖς). **ἅπαντα** = ὅ,τι θέλουν. **ὁ γενναῖος φύσιν** = ὁ μὴ δυσγενής. **ἄνολβα ταῦτά** (ἐστί) = ταῦτα εἶναι ἀσυμβίβαστα εἰς τὴν εὐτυχίαν του, τὸ μεγαλεῖόν του. **τὸν ὄγκον ἔχομεν τῷ τ' ὄχλῳ δουλεύομεν**· ἀντιθετικὴ τῶν προτάσεων ἡ σχέσις. **ὄγκος** = τὸ ὕψος τῆς θέσεως. **προστάτης τοῦ βίου**· ὁ ὄγκος προβάλλεται ἐμπρὸς εἰς τὴν ζωὴν μας, τῶν σκέψεών μας κυριαρχεῖ ἡ ὑψηλὴ θέσις : πρὸ παντὸς εἰς τὴν ζωὴν μας ἀποβλέπομεν εἰς μεγαλεῖα. **γάρ** = π.χ. **δακρυῶσαι**· ἐπιφανεῖς ἥρωες εἰς τὸν Ὀμηρον κλαίου. **εἶεν** = ἔστω· ἄς δεχθῶμεν ὅτι ἀνοίγω τὸ στόμα καὶ μιλῶ. **ποῖον ὄμμα συμβαλῶ** (ὄμματι δάμαρτος) ; = πῶς θὰ τὴν ἀτενίσω ; οἱ ἐπίβουλοι καὶ οἱ δόλοιοι ἀποφεύγουν τὸ βλέμμα τοῦ θύματος των, διὰ νὰ μὴ προδοθοῦν. **συμβάλλειν ὄμμα**· εἰρημένον εἶναι κατὰ τὸ **συμβάλλειν λόγους, δεξιὰς**· τὸ **τάλας** (αἰδοῦμαι τάλας), αἱ μικραὶ προτάσεις, αἱ ἐρωτήσεις, τὰ ἀσύνδετα δηλοῦσι τὴν ἀμηχανίαν. **ἐπὶ κακοῖς ἅ μοι πάρα** = (πάρε-

στι) = κοντά εἰς τὰς συμφοράς, τὰς ὁποίας ἔχω : δὲν μοῦ ἐφθάναν τὰ βάσανα ποῦ ἔχω, ἦλθε καὶ αὐτὴ ἄκλητος. **εἰκότως ἄμ'** ἔσπετο = καλὰ ἔκανε καὶ ἠκολούθησε μαζί. **νυμφεύσουσα** (αὐτὴν) — **δώσουσα** (Ἀχιλλεῖ). **τὰ φίλτατα** = ἡ φιλότατη κόρη. **ἴνα** = ὅπου. **ἡμᾶς**· πληθ. τῆς μεγαλειότητος.

η') 460 - 484

τὴν δ' αὖ **τάλαιναν παρθένον** ὡς **ῥκτισα**· ὁ ἄορ. ἀντὶ τοῦ ἐνεστ. **οἰκτίζω** = αἰσθάνομαι συμπάθειαν· **τὴν παρθένον** εἶναι τὸ ἀντικείμενον. **ὡς ῥκτισα**· ἀναφώνησις. **τί παρθένον;** τί κάθημαι καὶ ὁμίλῳ περὶ παρθένου ; ἡ πρότασις παρενθετική· **Ἄιδης νιν** (αὐτὴν) **ὡς ἔοικε τάχα** (= ταχέως) **νυμφεύσει** (= θὰ τὴν νυμφευθῇ). Καὶ ἡ πρότασις αὕτη εἶναι παρενθετική· ὁ τάφος θὰ εἶναι ἡ γαμήλιος κλίνη τῆς καὶ μνηστήρ τῆς θὰ εἶναι ὁ Ἄδης, ὅχι ὁ Ἀχιλλεύς, ὅπως λέγεται εἰς πολλὰ δημοτικὰ τραγούδια καὶ εἰς μυρολόγια. **νιν**· ὑποκ. τοῦ **ἰκετεύσειν**. **γῆμειας**· εὐκτική ἐγκλισίς δηλοῦσα κατάραν. **χῶστις** (= καὶ ὅστις) **ἔστί σοι φίλος** = καὶ οἱ φίλοι σου. **παρὼν ἐγγύς**· πλεονασμός. **ἀναβοῶ** = φωνάζω δυνατά. **εὐσύνετ'** (α) **ἀσυνέτως**· ῥήτορ. ἀντίθεσις. **εὐσύνετα** = εὐκολονόητα, τὰ ὁποῖα ἀντιλαμβάνεται ἡ καρδιά μου· **ἀσυνέτως** = ἀσυνειδήτως, χωρὶς νὰ ἐννοῇ τί λέγει. **ἔτι γάρ**· ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἀσυνέτως. **αἰαῖ...** **τάδε**· ἡ σειρά : ὡς **μ'** ἀπώλεσεν ὁ **Πριάμου Πάρις γήμας** τὸν **Ἑλένης γάμον**, ὅς **μ'** εἴργασται **τάδε**· **ἐργάζομαι τινά τι** = προξενῶ εἰς τινά τι. Ὁ ἄγγελος νομίζει ὅτι διὰ τῆς εἰδήσεως, τὴν ὁποῖαν φέρει, θὰ προξενήσῃ χαρὰν καὶ εὐτυχίαν εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, καὶ ὅμως προξενεῖ ἀντίθετα· τοῦτο λέγεται **περιπέτεια**, ἥτις κατ' Ἀριστοτέλην εἶναι ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τῶν πρᾶττομένων μεταβολὴ καὶ προκαλεῖ ἢ εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν, ὡς ἐδῶ. **καγὼ** ὡς καὶ ὁ Ἀγαμέμνων. **κατοικτίρω** = αἰσθάνομαι βάθειαν (κατὰ - οἰκτίρω) συμπάθειαν. **ὡς** = ἐφ' ὅσον. **ὕπερ συμφορᾶς**· τὸ αἴτιον. **τυράννων** = τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. **καταστένω** = χύνω δάκρυα πικρά. Ὁ Μενέλαος λέγει : **δός μοι δεξιᾶς τῆς σῆς θιγεῖν**, ζητεῖ δηλ. τὴν δεξιάν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀγαμέμνονος πρὸς συνδιαλλαγὴν καὶ κύρωσιν τοῦ ἐφεξῆς ὅρκου. **σὸν τὸ κράτος** = σὺ ἐνίκησες, διότι ἦλθεν ἡ κόρη, ὅπως ἤθελες, καὶ θὰ γίνῃ ἡ θυσία. **ἄθλιος** = δυστυχής. **κατόμνυμι Πέλοπα** = ὀρκίζομαι εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Πέλοπος.

ὅς πατήρ τοῦμοῦ πατρός τοῦ σοῦ τ' ἐκλήθη = ὁ ὁποῖος πατήρ τοῦ πατρός μου καὶ τοῦ ἰδικοῦ σου πατρός ὑπῆρξεν· ὁ πλοῦτος τῆς ἐκφράσεως διὰ μέζονα κύρωσιν τῆς εἰλικρινείας. **Πέλοπα - Ἀτρέα τε**· Πέλοψ, υἱὸς τοῦ Ταντάλου, βασιλέως τῆς Φρυγίας, ὅστις ἀφοῦ ἔγινε πρῶτον βασιλεὺς τῆς Πισατίδος ἐν Ἡλιδι, κατέκτησε κατὰ μικρὸν ὅλην τὴν χερσόνησον, ἣτις ἐκλήθη ἐξ αὐτοῦ Πελοπόννησος· τοῦτου υἱὸς ὑπῆρξεν ὁ Ἀτρεὺς καὶ τοῦτου τοῦ Ἀτρέως υἱοὶ οἱ Ἀτρεΐδαι Ἀγαμέμνων καὶ Μενέλαος. **τάπο καρδίας = τὰ ἀπὸ καρδίας** = ὅ,τι ἔχει μέσα ἢ καρδιά μου, ὅ,τι ἔχω μέσα μου. **σαφῶς** = εἰλικρινῶς. **καὶ μὴ (ἐρεῖν) μηδὲν ἐπίτηδες** = τίποτε ἐπιτηδευμένον, ἐπιπλάστον. **ἀλλ' ὅσον φρονῶ = ἀλλὰ τάπο καρδίας**. ὅσσε = οἱ ὀφθαλμοί. **καυτὸς = καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἀνταφῆκά σοι** (δάκρυ) **πάλιν** = ἔχρυσά καὶ ἐγὼ δάκρυα συμπονῶντάς σε (= σοί). **ἐξαφίσταμαί τινος** = ἀπομακρύνομαι ἀπὸ τι, παραιτῶ, ἀνακαλῶ. **οὐκ ἔς σέ δεινὸς** = χωρὶς νὰ ἔχω μαζί σου πάθος. **οὔπερ** = ἐκεῖ ὅπου. **εἶ = εἶσαι**. **ἀνθελέσθαι τοῦμόν** = νὰ προτιμήσῃς τὸ ἰδικόν μου (συμφέρον) ἀντὶ τοῦ ἰδικοῦ σου. **οὐκ ἔνδικον** = ἄδικον. **τάμὰ ἡδέως ἔχειν** = ἐμὲ ἡδεσθαι, χαίρειν. **ὁρῶ φάος**· γραφικὴ περιφρασις τοῦ ζῶ.

Θ') 485 - 521

τί βούλομαι γάρ ; = διότι τί θὰ κερδίσω, ἀλήθεια τί θὰ κερδίσω ; **γάμοι** = σύζυγος. **ἰμείρομαι** = ἐπιθυμῶ. **ἦκιστα ἐχρῆν** (ἀπολέσαι) = οὐδαμῶς ἔπρεπε (νὰ χάσω). **τὸ κακὸν** (τὴν Ἑλένην) ἀντὶ **τάγαθοῦ** (τοῦ ἀδελφοῦ). **νέος** = ἐπιπόλαιος. **ἦ = ἦν**. **πρὶν ἐγγύθεν σκοπῶν τὰ πράγματα ἐσείδον** = ἕως οὗτου ἐξετάζων τὰ πράγματα ἐκ τοῦ σύνεγγυς εἶδα καλά. **οἶον ἦν κτείνειν τέκνα** = τί ἐσήμαινε τὸ νὰ φονεῦν κανεὶς τὰ τέκνα του· **ἦν**· ὁ παρατ. ἀντὶ τοῦ ἐνεστ. **ἐστί**, διότι ὁ λέγων ἔχει ὑπ' ὄψει τὸν χρόνον τῆς πρώτης παρατηρήσεως. **ἄλλως τε** = καὶ ἐξ ἄλλου. **ἔλεος ἐσῆλθέ μ(οι)** = ἐλυπήθηκα. **ἐννοοῦμαι** = λαμβάνω ὑπ' ὄψει. **ἦ** = διότι αὕτη· αἰτιολ. τοῦ **ἔλεος ἐσῆλθέ μοι**. **ἔκατι** = ἔνεκα. **μέτα** = μέτεστι· ἀναστροφή τῆς προθέσεως καὶ μετατύπωσις ὡς **πάρα** = πάρεστιν. **τί δ' Ἑλένης... μέτα ;** = καὶ τί σχέσιν ἔχει ἡ ἰδική σου κόρη μὲ τὴν Ἑλένην ; **ἴτω στρατεία διαλυθεῖς**· ἐξ Αὐλίδος· μὲ τόνον ἀξιοῖ τὴν διάλυσιν τῆς στρατείας ὡς αἰτίας τῶν κακῶν καὶ τῆς τραγικῆς θέσεως τοῦ Ἀγαμέμνονος· ἄς διαλυθῇ καὶ

ἄς πάη κατὰ διαβόλου ἢ στρατεία = ἡ στρατιά. **τέγγω** = βρέχω.
παρακαλῶ = παρακινῶ, παρασύρω. **εἰ μέτεστί μοι τι θεσφάτων**
κόρης σῆς = ἂν ἔχω δικαίωμα ἐν σχέσει μὲ τὰς μαντείας (τὰς ἀφορώ-
 σας τὴν τύχην) τῆς κόρης σου. **μή μοι μετέστω** = ἄς μὴ δικαιῶμαι.
σοὶ νέμω τοῦμόν μέρος = ἐκχωρῶ σ' ἐσένα τὰ δικαιώματά μου.
ἀλλ' (ἅ) = ἀλλὰ (θὰ μοῦ εἰπῇτε ἐνιστάμενοι) **ἐς μεταβολὰς ἤλ-**
θον = μετεβλήθην, ἄλλαξα. **ἀπὸ δεινῶν λόγων** = ὕστερα ἀπὸ τὰ φο-
 βερὰ καὶ τρομερὰ ποῦ ἔλεγα. Ὁ Μενέλαος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ
 δικαιολογήσῃ τὴν μεταβολὴν τῶν διαθέσεών του· ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐνστα-
 σιν λέγει : **εἰκὸς πέπονθα** = φυσικὸν εἶναι τὸ πάθημά μου· καὶ ἐξη-
 γεῖται σαφέστερον : **τὸν ὁμόθεν πεφυκότα** (τὸν ἀδελφόν μου) **στέρ-**
γων μετέπεσον = ἄλλαξα γνώμην ἐκ στοργῆς πρὸς τὸν ἀδελφόν
 μου· τὸ **μεταπίπτω** εἶναι παθ. τοῦ **μεταβάλλω**. **ἀνδρός... τοιοῖδε**.
 ἡ σειρά : **τρόποι τοιοῖδε οὐ κακοῦ ἀνδρός** (εἰσιν ἴδιον) = συμπε-
 ριφορὰ τοιαύτη, οἷαν ἐγὼ τώρα δεικνύω, δὲν εἶναι χαρακτηριστικὸν
 ἀνοήτου ἀνθρώπου. **χρῆσθαι τοῖς βελτίστοις ἀεί**· ἐπεξήγησις τοῦ
τρόποι τοιοῖδε· δηλ. νὰ μεταχειρίζωμαι τὰ βέλτιστα ἐκάστοτε· ὁ φρό-
 νιμος πλανᾶται μὲν, ἀλλὰ μόλις ἀναγνωρίσῃ τὴν πλάνην του εἶναι ἔτοιμος
 νὰ τὴν ὁμολογήσῃ καὶ νὰ μεταβάλῃ σκέψιν προσπαθῶν ἐκάστοτε νὰ
 ἀκολουθήσῃ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς λογικῆς. Σημείωσον τὴν εἰς τὸν χα-
 ρακτῆρα τοῦ Μενελάου συντελεσθεῖσαν μεταβολήν· ἐνῶ κατ' ἀρχὰς
 ἐπέμενε διὰ τὴν θυσίαν χάριν τῆς Ἑλλάδος (370), τώρα εἶναι κατ'
 αὐτῆς συμπονέσας ὡς ἄνθρωπος τὸν ἀδελφόν του· τοῦτο λέγεται ἀ-
 μαλῖα ἡθους· τοιαύτην θὰ ἴδωμεν καὶ εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα, τοιαύτην
 βλέπομεν καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ εἰς τὴν Ἀντιγόνην καὶ τὴν Ἰσμήνην ἐν τῇ
 Ἀντιγόνη. **γενναῖα** = εὐγενῆ. **προγόνους οὐ καταισχύνεις σέθεν**·
 κατὰ τὸ ὁμηρικὸν Z 209 **μηδὲ γένος πατέρων αἰσχυνέμεν**. **αἰνῶ** =
 ἐπαινῶ, εὖγε. **παρὰ γνώμην ἐμήν** = παρὰ τὴν προσδοκίαν μου· δὲν
 ἀνέμενε τοιαύτην στάσιν ὕστερα ἀπὸ τοὺς πικροτάτους λόγους τοῦ Με-
 νελάου (320 κέ.). **ὑπέθηκας** = ἐστήριξας· ἡ μεταφορὰ ἐκ τῶν θεμε-
 λίων. **ὀρθῶς** = εἰς ὀρθὰς βάσεις. **πλεονεξία δωμάτων** = πλεονεξία
 κληρονομικῇ· κάθε ἀδελφὸς θέλει νὰ πάρῃ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὴν πα-
 τρικὴν περιουσίαν, ἐντεῦθεν ἡ ταραχὴ εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀδελφῶν.
ἀπέπτυσσα = σικχαίνομαι. **τοιάνδε συγγένειαν ἀλλήλοιν πικρὰν** =
 τέτοιαν συγγένειαν ποῦ ποτίζει φαρμάκια τοὺς ἀδελφούς· ἡμεῖς λέγομεν :
 ἀγύρευτὴ νᾶναι τέτοια συγγένεια. **ἀλλ'** (ἀλλὰ ἡ καλὴ σου διάθεσις δὲν

μᾶς ὠφελεῖ), ἤκομεν γὰρ εἰς ἀναγκαίας τύχας = διότι ἔχομεν φθάσει εἰς τὴν σιδηρᾶν ἀνάγκην. **θυγατρὸς αἵματηρὸν ἐκπράττει** (= ἐπιτελέσαι) **φόνον**· ἐπεξήγησις τοῦ ἀναγκαίας τύχας. Ἀπὸ τοῦ στίχου τούτου ἀρχίζει νὰ φανερώνεται ἡ μεταβολὴ τῶν διαθέσεων τοῦ Ἀγαμέμνονος διὰ τὸ ἀναπόδραστον τῆς θυσίας. **τὴν γε σὴν** = ἐπὶ τῆς ὁποίας σὺ μόνος ἔχεις δικαίωματα. **σύλλογος** = τὸ σύνολον. **νιν** = αὐτήν, τὴν κόρην σου. **ἀποστείλης πάλιν** = στείλης πίσω. **Ἄργος** = αἱ Μυκῆναι. **λάβοιμ' ἂν τοῦτο** = εἶναι πιθανὸν νὰ διαφύγω τὴν προσοχὴν τοῦ στρατοῦ κάμνον τοῦτο (ἀποστέλλων ὀπίσω τὴν κόρην). **ἐκεῖνο**· ἡ ἐπεξήγησις τοῦ εἰς τὸν στίχον 518. **ταρβῶ** = τρέμω. **Κάλχας**· ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ στίχου μετ' ἐμφάσεως. **οὐκ** = οὐκ ἐρεῖ. **θάνη**· τὸ ῥῆμα ὡς παθητικὸν ληπτέον· τότε τί θὰ σημαίνει ; **εὐμαρές** = εὐχερές, εὐκόλον. **τὸ μαντικὸν πᾶν σπέρμα φιλότιμον κακὸν** = ὅλη ἡ σπορὰ τῶν μάντεων εἶναι πληγὴ (= κακὸν) φιλόδοξος. **κοῦδέν γ' ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον παρόν**· (τὸ σπέρμα τῶν μάντεων) **παρόν** (ὑποθ. μετοχῇ) **οὐδὲν ἄχρηστον οὐδὲ χρήσιμον** = ἡ παρουσία των δὲν εἶναι οὔτε ἄχρηστος οὔτε χρήσιμος.

ι') 522 - 542

οὐμ' = ὃ ἐμὲ ἐσέρχεται (57). **ὃν σὺ μὴ φράζεις, πῶς ὑπολάβοιμ' ἂν λόγον** = πῶς ἡμπορῶ νὰ φαντασθῶ τὸ πρᾶγμα, ἐὰν σὺ δὲν λέγῃς ; **τὸ Σισύφειον σπέρμα** = τοῦ Σισύφου ἡ σπορὰ, κατὰ συνεκδοχὴν ἐν περιφρονητικῷ τόνῳ· περιφρονεῖ, ἀλλὰ συνάμα καὶ τονίζει τί ἐπικίνδυνος εἶναι αὐτὸς ὁ Σισυφόσπορος ἕνεκα τῶν δόλων, οὓς χρησιμοποιεῖ. **οὐκ ἔστ' Ὀδυσσεὺς ὃ τι σὲ κάμει πημανεῖ** = **οὐκ ἔστι (τι) ὃ τι** = εἰς οὐδέν. **πημαίνω** (πῆμα) = βλάπτω. **ποικίλος πέφυκε** = εἶναι φύσις ἀλλοπρόσαλλος· εἶναι Πρωτεὺς μορφὰς ἀλλάσσων. **τοῦ τ' ὄχλου μέτα** (ἐστὶ) = καὶ πάντοτε πηγαίνει μετὰ τὸν λαὸν ὡς δῆμαγωγός. **μὲν = μὴν = βέβαια**. **φιλοτιμίᾳ ἐνέχεται** = εἶναι ἐνοχὸς φιλοτιμίας, ἔχει τὸ ἐλάττωμα τῆς... **δεινῷ κακῷ· κακῷ οὐς**, **δεινῷ ἐπιθ.**, παράθεσις τοῦ φιλοτιμίας. **δοκεῖς** = νομίζεις. **στάντ(α)**, **ἐν Ἀργείοις μέσοις** = λαβόντα τὸν λόγον ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἀργείων. **ἃ Κ. θέσφατ' ἐξηγήσατο** = τὴν μαντείαν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ἐξηγῶν τὴν θέλησιν τῶν θεῶν. **κάμει** = καὶ ἐμέ· πρόληψις. ὡς ὑπέστην ἐγώ... εἶδ. πρότασις ἐκ τοῦ ἀπαρεμφ. **λέξειν**. **ὑπέστην ἐγώ** θύσειν θῦμα

Ἄρτεμιδι κᾶτα ψεύδομαι; ἡ σύνταξις κανονικώτερον θὰ εἶχεν ὡς ἐξῆς: καὶ ἐγὼ ὑποστὰς θύσειν Ἄρτεμιδι θῦμα ὅμως ψεύδομαι; ὑφίσταμαι = ὑπισχυνοῦμαι. οἷς = τούτοις οὖν τοῖς λόγοις. ξυναρπάσας· ὅπως τὸ ἡμέτερον συναρπάσας. σὲ κᾶμ'... κελεύσει· ἡ σειρά: κελεύσει Ἀργεῖους, ἀποκτείναντας σὲ καὶ ἐμέ, σφάξαι κόρη. συναρπάσουσί (με) αὐτοῖς τείχεσιν = θὰ με περιαρπάξουν με αὐτὰ τὰ τείχη. κατασκάπτω = δὲν ἀφῆνω λίθον ἐπὶ λίθου. ὡς ἡπόρημαι πρὸς θεῶν τὰ νῦν τάδε = εἰς ποίαν στενωχώραν θέσιν (ἀμηχανίαν) με ἔχουν φέρει οἱ θεοὶ με αὐτὰ ἐδῶ τώρα. πρὸς θεῶν· ποιητ. αἴτιον εἰς τὸ ἡπόρημαι. Ὁ Ἄγαμ. πανικοβληθεὶς ὑπερβάλλει τοὺς κινδύνους· ὁ ἴδιος περιγράφων τὸν ἑαυτὸν τοῦ παρουσιάζεται εἰς ἡμᾶς ὡς ἀξιοθρήνητος. μοι· δοτ. χαρ. = παρακαλῶ. φύλαξον = πρόσσεξε. ἐν = ἓνα πρᾶγμα, ἐπεξηγούμενον διὰ τοῦ ὅπως ἂν μὴ Κλυταίμηστρα μάθῃ τάδε· πλαγία ἐρώτησις. πρὶν (ἂν) προσθῶ Ἄϊδη παῖδ' ἐμήν = πρὶν παραδῶσω εἰς τὸν Ἄδην τὴν κόρη μου. ὡς· τελ. πράσσω κακῶς = δυστυχῶ. Ὑμεῖς· ἀποτείνεται πρὸς τὰς γυναῖκας τοῦ Χοροῦ συνιστῶν νὰ τηρήσουν σιγὴν (φυλάσσετε σιγὴν). Ὁ Χορός, ἐπειδὴ δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ὀρχήστραν διαρκούσης τῆς διδασκαλίας τῆς τραγωδίας, κατ' ἀνάγκην λαμβάνει γινῶσιν τῶν μυστικῶν τῶν δρώντων προσώπων, διὸ καὶ ταῦτα ἀξιοῦν παρ' αὐτοῦ σιγῆν.

Ὁ Μενέλαος παρέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδον καὶ ὁ Ἀγ. εἰσέρχεται εἰς τὴν σκηνήν.

Αἱ ἀρχαιότεραι τραγωδαὶ ἤρχιζον ἀπὸ τὴν πάροδον, μὴ ἔχουσαι πρόλογον. Ἀφ' οὗ δὲ ὁ χορὸς ἦδε τὴν πάροδον, ἐπεισῆρχετο ὁ ὑποκριτής, ὃν τότε εἷς, καὶ διελέγετο μὲ τὸν Κορυφαῖον τοῦ Χοροῦ. Ἐκ τῆς ἐπεισόδου ταύτης τοῦ ὑποκριτοῦ μετὰ τὴν εἵσοδον τοῦ Χοροῦ εἰς τὴν ὀρχήστραν καὶ τὸ μέρος τοῦ δράματος τὸ διαλογικόν, τὸ ὅποιον ἀκολουθεῖ τὴν πάροδον, λέγεται ἐ π ε ι σ ὀ δ ι ο ν (μέρος). Ἐδῶ τὸ α' ἐπεισόδιον περιλαμβάνεται εἰς τοὺς στίχους 303 - 542, ἀποτελοῦν τὴν β' πράξιν τῆς τραγωδίας (μετὰ τὴν τοῦ προλόγου πράξιν). Ἐν τούτῳ τῷ ἐπεισοδίῳ περιεπλέχθησαν τὰ πράγματα· ἡ ἐπιστολὴ περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Μενελάου καὶ ἡ Ἰφιγ. μετὰ τῆς μητρὸς τῆς μάλιστα ἦλθεν ἀπροσδοκίτως· φόβον καὶ ἔλεον αἰσθανόμεθα εἰς τὴν ψυχὴν μας διὰ τὸν ἀτυχή πατέρα καὶ τὴν κόρη.

Πρωταρχικὴ αἰτία τοῦ κακοῦ εἶναι τοῦ Πάριδος ὁ ἄμετρος ἔρως.

Εἰς αὐτὸ δ' ὁ Χορὸς ἀποβλέπων ἄδει ἐφεξῆς ᾄσμα, τὸ ὁποῖον θὰ ἐρμηνεύσωμεν καὶ τὸ ὁποῖον καλεῖται σ τ ᾱ σ ι μ ο ν, διότι ὁ χορὸς τὸ ψάλλει, ἀφ' οὗ ἔχει καταλάβει ἐν τῇ ὀρχήστρᾳ θέσιν (σ τ ᾱ σ ι ν).

ΠΡΩΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (543 - 605)

Στροφὴ (543 - 557)

μάκαρές (εἰσιν), οἱ μετέσχον θεοῦ μετρίας· ἡ ἀναφ. πρότασις ὑποκ. τοῦ εἰσί. θεοῦ ἀντικ. μετρίας κατηγ. μετέσχον· γνωμ. ἀόριστος. θεοῦ = τῆς Ἀφροδίτης. **μετέσχον τε λέκτρων Ἀφροδίτας μετὰ σωφροσύνας**· πρότασις ἐπεξηγοῦσα τὴν πρώτην. **σωφροσύνη** = ἐγκράτεια. **χρῶμαι γαλανεῖα** = τηρῶ γαλήνην, εἶμαι ἀπαθής. **μεινόμενων οἴστρων**· γεν. ἀντικ. εἰς τὸ γαλανεῖα. **μεινόμενοι οἴστροι** = παράφορον ἐρωτικὸν πάθος. **ὅθι δὴ** = ὅπου, ὅτε ἀκριβῶς. **δίδυμα τόξα χαρίτων** = δύο εἴδη ἐρωτικῶν βελῶν. **ἐντείνεται** = ἐντείνει κατ' ἀρέσκειαν **τὸ μὲν** = τὸ ἐν **ἐπ' εὐαίῳνι πότμῳ** = διὰ μοῖραν εὐτυχῇ, διὰ βίον εὐτυχῇ, **τὸ δέ** = τὸ δὲ ἄλλο **ἐπὶ συγχύσει βιοτᾶς** = διὰ σύγχυσιν τῆς ζωῆς. **ἀπενέπω** = ἀπαγορεύω, δὲν ἐπιτρέπω τὴν εἴσοδον. **νιν** = αὐτόν, τὸν ἔρωτα τὸν ἐντείνοντα τὸ δεύτερον τόξον. **ἀμετέρων θαλάμων** = εἰς τοὺς (συζυγικοὺς) θαλάμους μας. **χάρις** = τὰ θέληγητρα τὰ προκαλοῦντα τὸν ἔρωτα. **πόθοι** = ἔρως. **ὄσιος** = ἀγνός καὶ ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ. **πολλὰν δ'** (Ἀφροδίταν) **ἀποθεΐμαν(-ην)** = εἶθε νὰ ἀπορρίψω, νὰ ἀποφύγω. Ἡ ἔννοια τῆς στροφῆς εἶναι : ὁ ἐν μέτρῳ ἔρως γίνεται πρόξενος εὐδαιμονίας, ὁ ἄμετρος ὅμως καὶ ἀνόσιος φέρει ταραχὴν εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον· ὁ Χορὸς ἐπιδοκιμάζει τὸν πρῶτον· διατί ἀποδοκιμάζει τὸν δεύτερον, θὰ εἴπη ἐφεξῆς.

Ἀντιστροφὴ (558 - 572)

φύσις = ἡ φυσικὴ διάπλασις. **διάφοροι**· κατηγ. **τρόποι** = χαρακτῆρες. **τὸ ὀρθῶς ἐσθλὸν** = ἡ πραγματικὴ ἀρετὴ (ἐστὶ) **σαφές αἰεὶ** = πάντοτε τὸ ἀντιλαμβάνονται οἱ ἄνθρωποι. **τροφαὶ αἱ παιδεύμεναι** = ἡ ἀγωγή τῆς ἐκπαιδεύσεως **μέγα φέρουσ(ι)** = συντελεῖ ἐς **τὰν ἀρετὰν** = εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς, εἰς τὴν δημιουργίαν ἡθους χρηστοῦ. **τὸ αἰδεῖσθαι** = ὁ σεβασμός, τὸ ἠθικὸν συναίσθημά (ἐστὶ)

σοφία = εἶναι σοφία, γινῶσις τοῦ ἀγαθοῦ. τάν τ' ἐξαλλάσσουσας ἔχει (παρέχει) χάριν = (ἡ σοφία, ἡ ἀγωγή, ἣν δίδει ἡ παιδεία) παρέχει τὸ ἐξαιρετικὸν χάρισμα ποῖον; ἐσορᾶν τὸ δέον· ἐπεξήγησις = νὰ βλέπωμεν τὸ καθήκον. ὑπὸ γνώμας (-ης) = κατανοοῦντες ὅτι εἶναι καθήκον: συνειδητά. ἔνθα = ὅπου, ὅτε, καὶ τότε δόξα = ἡ κοινὴ γνώμη φέρει = προσφέρει βιοτᾶ = εἰς τὴν ζωὴν μας κλέος ἀγήρατον = δόξαν ἀφθιτον. Ὁ Εὐριπίδης διδάσκει ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι διδακτὴ, εἶναι γινῶσις καὶ ὅτι ἡ δύναμις τῆς εἶναι διττὴ: α') τὸ αἰδεῖσθαι = ἡ δημιουργία τοῦ ἠθικοῦ συναισθήματος, β') ἡ δημιουργία τῆς δυνάμεως τοῦ διακρίνειν τὸ καθήκον, τὸ πρακτέον· ὅταν δ' ἐπιτύχη τις ταῦτα, τότε ἡ κοινὴ γνώμη δίδει εἰς τὴν ζωὴν μας δόξαν αἰωνίαν. Ἐξετασθείσης γενικῶς τῆς ἀξίας τῆς ἀρετῆς ὁ Χορὸς μεταβαίνει εἰς τὴν ἐξετάσιν καὶ τὸν καθορισμὸν τῆς σκοπιμότητος τῆς ἀρετῆς δι' ἀμφοτέρω τὰ φύλα. (ἐστὶ) μέγα τι (λιτ.) ἔχει πολὺ μεγάλην σκοπιμότητα θηρεύειν ἀρετὰν = ἡ ἐπιδιώξις ἀρετῆς, ἥθους χρηστοῦ γυναιξὶ μὲν (γιγνομένην) κατὰ Κύπριν κρυπτὰν = διὰ τὰς γυναῖκας μὲν συνισταμένης εἰς τὴν συζυγικὴν πίστιν ἐντὸς σκοτεινοῦ συζυγικοῦ θαλάμου, ἐν ἀνδράσι δ' αὖ ἐνὼν ὁ μυριοπληθὴς κόσμος αὖξει πόλιν μείζω (προλ. κατηγ.). κόσμος = τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως, ἡ ἠθικὴ εὐκοσμία, ἐνὼν ὁ μυριοπληθὴς = ἐὰν ὑπάρχῃ εἰς τὴν μεγάλην πλειονοψηφίαν τῶν ἀνθρώπων, αὖξει μείζω πόλιν = προάγει τὴν μεγαλεῖον τῆς πόλεως. Ἡ ἔννοια: Ἡ ἀρετὴ διὰ τὰς γυναῖκας εἶναι ἡ συζυγικὴ πίστις· διὰ τοὺς ἀνδρας ἡ ἠθικὴ εὐκοσμία, τὸ πνεῦμα τῆς τάξεως.

Ἐπωδὸς (573 - 589)

ἔμολες = ἤλθες. ἦτε = ἐκεῖθεν ὅπου. σύ γε = ναὶ σύ. ἐτράφης βουκόλος (κατηγ.) παρὰ μόσχους Ἰδαίαις ἀργενναῖς συρίζων βάρβαρα, πνέων καλάμοις μιμήματα Φρυγίων αὐλῶν Ὀλύμπου. ἀργεννός = λευκός. Ἰδαῖος = ὁ τῆς Ἰδῆς, ὄρους τῆς Τροίας Ν.Α. τοῦ Ἰλίου. συρίζω βάρβαρα = παίζω μὲ τὴν σύριγγα βαρβαρικά κομμάτια. πνέω καλάμοις = παίζω μὲ τὰ σουράλια μιμήματα Φρυγίων αὐλῶν Ὀλύμπου = ὅπως ἔπαιζεν ὁ Ὀλυμπος μὲ τοὺς Φρυγίους αὐλοὺς. Βάρβαρα ἐσύριζεν ὁ Πάρις· διότι ἦτο Τρώες· κατὰ τὸν Εὐριπίδην οἱ Τρώες παρίστανται ὡς βάρβαροι, κατὰ τὴν ἀρχὴν: πᾶς μὴ Ἕλληνας βάρορος. Ὀλυμπος· ἀρχαῖος περίφημος αὐλητὴς καὶ

μουσικός, μαθητής τοῦ Φρυγῶς αὐλητοῦ Μαρσίου, ὅστις ἐξεδάρη ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος. Τὰ ἄσματα τοῦ Ὀλύμπου τὰ τονισμένα εἰς αὐλὸν ἔπαιζεν ὁ Πάρις μὲ τὴν σύριγγα. **εὐθηλοὶ βόες** = ὠραίους μαστοὺς ἔχοντες βόες. **τρέφονται** (ἐκεῖ) **ᾔθι** = ὅπου κρίσις θεῶν ἔμενέ σε ᾗ σε πέμπει **Ἑλλάδα** (αἰτ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως). **πάροιθεν ἐλεφαντοδέτων δόμων** = ἔμπροσθεν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Μενελάου, τῶν ἐλεφαντοκοσμητῶν, τῶν πολυτελῶν. Ὁ Εὐριπίδης ἔχει ὑπ' ὄψει του ὁμηρικὴν περιγραφὴν τῶν ἀνακτόρων τοῦ Μενελάου. (**ἔμενέ σε**) **ὃς ἔδωκάς τ' ἔρωτα ἐν ἀντωποῖς βλεφάροισιν τὰς Ἑλένας** = ἐνέπνευσας ἔρωτα μέσα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς Ἑλένης ποὺ σὲ ἐκοίταζαν κατὰματα (= ἀντωποῖς). **ἔρωτι δ'** (ἀντὶ τοῦ **τε**) **αὐτὸς ἐπτοάθης** = συνεκινήθης δὲ καὶ σὺ ἀπὸ τὸν ἔρωτα. **ὄθεν** = κατ' ἀκολουθίαν τούτου **ἔρις (θεαινῶν) ἄγει Ἑλλάδα** (= Ἑλληνικὴν) **ἔριν** (= πόλεμον) **ἐς πέργαμα Τροίας σὺν δορὶ ναυσί τε**. Μετὰ τὴν προηγηθεῖσαν παιδαγωγικὴν θεωρίαν προεβλήθη ἐφαρμογὴ αὐτῆς ληφθέντος ὡς παραδείγματος τοῦ Πάριδος, ὅστις μὴ εὐμοιρήσας τῆς ὀρθῆς ἀγωγῆς, προτιμήσας δ' ἄμετρον καὶ ἀνόσιον ἔρωτα, ἐγένετο αἰτία τοῦ ὀλέθρου τῆς πατρίδος του καὶ πρόξενος συνάμα συμφορῶν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς. Σημειώσων ἐν τῇ ἐπωδῷ (οὕτω καλεῖται τὸ ἔρμηνευθεν τμῆμα 573 - 589) τὴν εἰδυλιακὴν σκηνὴν 574 κ.έ., ἣν ἐμβάλλει ὁ τραγικός, ὡς καὶ πολλαχοῦ ἀλλαχοῦ εἰς τὰ δράματα τοιαύτας ἐμβάλλει σκηναί, φυσιολάτρης ὦν. Παρέρχονται διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου εἰς τὴν ὀρχήστραν ἡ Κλ. καὶ ἡ Ἰφ. ἐποχοῦμεναι καὶ ἄλλος Χορὸς ἐξ ἀνδρῶν Ἀργείων πλησιάζει μὲ εὐλάβειαν πρὸς τὰς ἡγεμονίδας. Ἡ πρώτη λέξις, τὴν ὁποῖαν λέγει, εἶναι (590) **ἰὼ ἰὼ**, ἐπιφ. σχελιασμοῦ, **ἄχ ἄχ**, καὶ **χαρᾶς**· αἱ ἡγεμονίδες ἐκλαμβάνουν τὸ **ἰὼ ἰὼ** ὡς ἐπιφώνημα **χαρᾶς**, ὁ δὲ θεατῆς ὡς ἐπιφώνημα σχελιασμοῦ.

Χορὸς ἀνδρῶν Ἀργείων (590 - 597)

εὐδαιμονίαι μεγάλων (ὑποκ.) (εἰσὶ) **μεγάλαι** = τῶν τρανῶν ἢ εὐτυχία εἶναι μεγάλη. Σημειώσων τὴν ἐπαναδιπλῶσιν. Καὶ ἀμέσως ἐπακολουθεῖ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἄνω γενικῆς παρατηρήσεως ἐν τῇ προκειμένῃ εἰδικῇ περιπτώσει. **ἴδετε** = κοιτάξατε **τὴν τοῦ βασιλέως ἄνασσαν ἐμὴν Ἰφιγένειαν· βασιλέως ἄνασσα** = ἡ βασιλόπαις. **Κλυταίμηστραν τε τὴν Τυνδάρειω (κόρην)· αἱ αἰτ. κατὰ πρόληψιν**

ἀντὶ ὀνομαστικῆς. ὥς ἐκ μεγάλων ἐβλαστήκασιν = πόσον μεγάλων οἰκογενειῶν βλαστοὶ εἶναι. ἐπὶ τε (ὥς) εὐμήκεις τύχας ἤκουσι = καὶ εἰς πόσον ὑψηλὰ σκαλοπάτια τῆς μοίρας ἔχουν ἀναβῆ. εὐμήκεις τύχας· δισημον καὶ τοῦτο· φαίνεται ὅτι ὁμιλεῖ διὰ τὸν ζηλευτὸν γάμον, ἀλλ' ὁ θεατῆς ὑπονοεῖ τὴν τραγικὴν μοῖραν τῆς κόρης. Τοῦ δισημοῦ τὴν ἐκδοχὴν εὐνοεῖ ἡ λέξις **τύχη**, ἥτις εἶναι μέση λέξις. **θεοὶ γ' οἱ κρείσσοις...** **θνατῶν**· ἡ σειρά : **οἱ κρείσσοις οἱ τ' ὀλβοφόροι** (εἰσὶ) **θεοὶ** (κατηγ.) **τοῖς οὐκ εὐδαίμοσι θνατῶν** (δοτ. τῆς κρίσεως). **οἱ κρείσσοις** = οἱ ἰσχυροί, οἱ ἔχοντες τὰς ὑψηλὰς θέσεις. **ὀλβοφόροι** = οἱ ὀλβιοι, οἱ πλούσιοι. **οἱ οὐκ εὐδαίμονες**· κατὰ λιτότητα = οἱ δυστυχεῖς.

Χορὸς γυναικῶν (598 - 606)

στῶμεν = ἄς· **σταθῶμεν**. **ἔκγονα θρέμματα Χαλκίδος** = γεννήματα καὶ θρέμματα τῆς Χαλκίδος. **δεξώμεθα ὄχων ἅπο τὴν βασιλείαν ἐπὶ γαῖαν** = ἄς ὑποδεχθῶμεν τὴν βασιλίσσαν (κατερχομένην) ἀπὸ τὸ ἄρμα κάτω εἰς τὴν γῆν. **μὴ σφαλερῶς** = κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ σφαλῇ, νὰ μὴν γλιστρήσῃ. **ἀγανῶς δὲ (δεξώμεθα) χεροῖν μαλακῇ γνώμῃ**. **ἀγανὸς** = μαλακὸς **μαλακῇ γνώμῃ** = τρυφερὰ αἰσθήματα. **μὴ ταρβήσῃ** = ἵνα μὴ φοβηθῇ, τρομάξῃ. **μηδὲ θόρυβον μηδ' ἐκπληξιν παρέχωμεν** = μηδὲ ἐνοχλήσωμεν καὶ ταράζωμεν. Μεγάλη τοῦ Χοροῦ ἡ εὐλάβεια. **ξεῖναι ταῖς Ἀργεῖαις ξείναις** = ξέναι ἡμεῖς τὰς Ἀργεῖας ξένας· σημειώσον τὴν ἀναδιπλώσιν **ξεῖναι - ξείναις**. Ὁ Εὐριπίδης πολὺ ἀγαπᾷ τὰς ἀναδιπλώσεις.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (607 - 750)

α') 607 - 641

ὄρνις = οἰωνός. **ὄρνιθα αἴσιον ποιούμεθα** = θεωροῦμεν ὥς αἴσιον οἰωνόν· ὁ πληθ., διότι ἡ Κλυτ. ὁμιλεῖ ἐξ ὀνόματος ὅλης τῆς οἰκογενείας. **τόνδ'· καθ' ἑλξιν ἀντὶ τοῦ τότε** = τὸ ἐξῆς, ἐπεξηγούμενον διὰ τῶν : **τὸ σόν τε χρηστὸν καὶ λόγων εὐφημίαν** = τὴν φιλόφρονα προὑπάντησίν σου καὶ τοὺς εὐοίωνους λόγους σου. **ἔχω ἐλπίδα τινα** (λιτότης) = εἶμαι πολὺ αἰσιόδοξος. ὥς **πάρειμι ἐπ' ἐσθλοῖσι γάμοις** = ὅτι ὁ γάμος, δι' ὃν ἔχω ἔλθει, εἶναι αἴσιος. **νυμφαγωγός** = ὁ

συνοδεύων τὴν νύμφην· **νυμφαγωγὸς** λέγεται ἡ μήτηρ τῆς νύμφης ἡ συνοδεύουσα τὴν κόρην τῆς ἀγομένην ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ καὶ ὅλην τὴν διαδρομὴν ἀπὸ τῆς οἰκίας τῆς μέχρι τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ. **πορεύω** ἔξω = ἐξάγω· **πορεύετε**· ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς δούλους ποὺ τὴν συνώδευον. **φερνῇ** = ἡ προίξ. **πέμπω** = φέρω. **εὐλαβοῦμαι** = πιάνω καλά, προσέχω. **μέλαθρον** = ἡ σκηνὴ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἡ ἐκφορτωσίς τῆς φερνῆς πόσιν ἱλαρότητα θὰ προεκάλεσεν εἰς τὸ θέατρον ! Ἀλλὰ συγχρόνως βλέπομεν τοὺς θεατὰς νὰ κινοῦν τὴν κεφαλὴν διὰ τὸν ἐπικείμενον μαῦρον γάμον. Ἡ Κλυταιμῆστρα δι' ὅλα φροντίζει. **λεῖπε** **πωλικούς ὄχους** = κατέβα ἀπὸ τὸ ὄχημα, τὸ συρόμενον ἀπὸ πώλους, ἵππους. **τίθημι κῶλον** = πατῶ. **κῶλον** = πούς. **ἄβρος** = λεπτός, χαριτωμένος. **νεάνιδες**· ἀπευθύνεται πρὸς τὰς γυναῖκας τοῦ Χοροῦ, αἱ ὁποῖαι θὰ εἶχον συρρεῦσαι περὶ τὴν ἄμαξαν. **ἐνδίδωμι χερὸς στήριγματα** = δίδω τὴν χεῖρα ὡς στήριγμα. **ὥς ἂν ἐκλίπω**· τελ. πρότασις. **θαῖκος** (195) **ἀπήνη** (147). **αἱ δὲ** = ἄλλαι δέ. **ὄμμα πωλικόν** = οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἵππων. **φοβερὸν**· ἐπὶ παθ. ἐννοίας : **δειλὸν** = τρομάζουον εὐκολα. **ἀπαράμυθον** = μὴ ἐπιδεκτικὸν παραμυθίας (καταπραΰσεως)· οἱ ἵπποι, εὐρισκόμενοι εἰς περιβάλλον ἀσύνηθες, ὑπῆρχε φόβος νὰ ἀφηνιάσουν. **λάζυμαι καὶ λάζομαι** = λαμβάνω. Ὁρέστην· χάριν τῶν θεατῶν. **δαμείς ὄχω πωλικῶ** ; = ζαλισθεὶς ἀπὸ τὰς κινήσεις τῆς ἀμάξης ; **ἔγειρ'** (ε) = ἐγείρου. **ἐφ'** ὑμέναιον ἀδελφῆς = διὰ τὸν γάμον τῆς ἀδελφῆς σου. **εὐτυχῶς** = **τύχη ἀγαθῇ** = καλορρίζικος νῆαι. **κῆδος ἀγαθοῦ ἀνδρὸς λήψει** = θὰ κάμῃς γαμβρὸν καλὸν ἄνθρωπον (θὰ συμπεθεριάσῃς με καλὸν ἄνθρωπον). **ἐσθλὸς αὐτὸς ὦν** = ὅπως καὶ σὺ εἶσαι εὐγενής. **τὸ γένος** = ὁ γόνος, ὁ υἱός. **καθίστω**· προστ. ἀντὶ **καθίστασο** = τοποθετήσου. **δεῦρο**· παρακελ. πρὸ τοῦ καθίστω. **ἔξῃς ποδός μου** = δίπλα ἀπὸ τὰ πόδια μου. **πρὸς μητέρα** = εἰς τὸ πλευρὸν τῆς μητρός. **θές με μακαρίαν ξέναις ταῖσδε** = κάμε με εὐτυχισμένην στὰ μάτια τῶν ξένων αὐτῶν ἐδῶ. **προσείπωμεν τοῦ προσαγορεύω** = χαιρετίζω. **ὦ σέβας ἐμοὶ μέγιστον** = τρισέβαστέ μου· ἡ προσφώνησις πανηγυρικῇ. **οὐκ ἀπιστοῦσαι** (λιτ.) = πρόθυμα συμμορφούμεναι. **ἐφετμή** = παραγγελία. **ὑποτρέχω τινά** = προλαμβάνω τινά· **ὀργισθῆς δὲ μή**· παρένθεσις. **προσβάλλω στέρνα πρὸς στέρνα** = ἐναγκαλιζομαι. **ὑποδραμοῦσα** = σπεύσασα. **περιβάλλω στέρνα** = ἐναγκαλιζομαι. **διὰ χρόνου** = ὕστερα ἀπὸ τόσον καιρὸν. **ποθῶ ὄμμα σὸν** = εἶχα καιρὸν νὰ

σέ ἴδω. **χρή** (**περιβαλεῖν**). **φιλοπάτωρ εἶ** = ἀγαπᾷς τὸν πατέρα πολὺ· ἀπότομος ἢ ἀντίθεσις πρὸς τὰ κακοῦργα σχέδια τοῦ πατρός. **μάλιστα παίδων** = περισσότερον ἀπὸ ὅλα τὰ παιδιὰ. **ὅσους ἐγὼ (ἔ)τεκον τῷδε** = μὲ τὸν πατέρα σου ἐδῶ. **ἄσμενη** = μὲ χαράν. **καὶ πατὴρ** (ἐσεῖδέ σε). **τόδ' ἴσον ὑπὲρ ἀμφοῖν λέγεις** = αὐτὸ ποὺ λέγεις ἰσχύει ἐξ ἴσου καὶ διὰ τοὺς δύο. "Ὅρα ὅτι αἱ λέξεις ἀποσπῶνται μὲ δυσκολίαν ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ πατρός.

β') 642 - 671

εὖ ἐποίησας ἀγαγών = καλὰ ἔκαμες καὶ μὲ ἔφερες. **οὐκ οἶδ'** ὅπως **φῶ** τοῦτο καὶ **μὴ φῶ**· ὅπως **φῶ** (ὅπως) **μὴ φῶ**· πλάγναι ἔρωτ. προτ. ἐκ τοῦ **οὐκ οἶδα** = ἂν πρέπει νὰ εἰπῶ ναι ἢ ὄχι ὡς πρὸς τοῦτο. **ἔα** (317) = περίεργον. **ἔκμηλος** = ἡσυχος. ὡς οὐ βλέπεις **ἔκμηλον**· ἐπιφώνησις = μὲ τί ἀνῆσυχον βλέμμα βλέπεις. **ἄσμενός μ'** **ἰδών** = ἐνῶ, καθὼς εἶπες (641), μὲ εἶδες μὲ χαράν. **πόλλ' ἀνδρὶ βασιλεῖ καὶ στρατηλάτῃ μέλει** = ὁ βασιλεὺς καὶ στρατηλάτης ἔχει πολλὰς φροντίδας· πρβλ. "Ὀμηρον : **οὐ χρή παννύχιον εὐδειν βουληφόρον ἄνδρα, ᾧ λαοὶ τ' ἐπιτετράφονται καὶ τόσα μέμηλε. γίγνομαι παρὰ τινι** = συγκεντρώνω τὴν προσοχήν μου εἰς τινα. **μὴ ἐπὶ φροντίδας τρέπου** = μὴ σὲ ἀπορροφῶν αἱ φροντίδες. **εἰμὶ παρὰ σοί**· ὄντως μόνον ἢ θυσία τῆς κόρης τὸν ἀπασχόλει. **μεθίημι ὀφρὺν** = παύω νὰ εἶμαι σκυθρωπός. **ἐκτείνω ὄμμα φίλον** = γίνομαι εὐθυμος. **ἰδοὺ γέγηθα ὡς γέγηθα ὀρῶν σε** = ἰδοὺ χαίρω, ὅπως χαίρω τὴν στιγμὴν ποὺ σὲ κοιτάζω. **γέγηθα ὡς γέγηθα**· ἡ εὐφημιστικὴ αὕτη ἔκφρασις εἶναι συνήθης εἰς τὴν τραγωδίαν, διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ἔκφρασις κακοῦ, τὸ ὁποῖον ἀποσιωπῶμεν· πρβλ. **Μήδειαν** : **ἐσμέν οἶόν ἐσμεν. κάπειτα** = καὶ ἔπειτα· ἐν ἐρωτῇσιν σημαίνει κατὰπληξιν. **λείβω** = χύνω. **ἡ 'πιούσ' ἀπουσία** = ἡ ἐπιούσα ἀπουσία **ἡμῖν μακρὰ** (ἔσται) = ὁ χωρισμός μας, ποὺ θὰ ἀκολουθήσῃ κατόπιν, θὰ εἶναι μακρός. **ἡμῖν** δοτ. ἡθικῇ. Σημεῖωσον τὴν παρήχησιν καὶ τὸ δίσσημον· ἡ Ἰφιγένεια φαντάζεται τὸν μακρὸν ἐκ τοῦ γάμου χωρισμόν· ὁ Ἀγαμέμνων τὸν ἐκ τῆς θυσίας. **νὺν** = λοιπὸν θὰ εἴπωμεν ἀσύνετα (ἀνοησίες) **εἰ σέ γ' εὐφρανῶ** = ἂν πρόκειται νὰ σὲ εὐχαριστήσω. **παπαῖ!** τὸ **σιγᾶν οὐ σθένω**, λέγει καθ' ἑαυτὸν ἔχων ἀπεστραμμένον τὸ πρόσωπον· διὰ τοῦ **σέ δ' ἤνεσα** (σὲ ἐπαινῶ, σὲ θαυμάζω διὰ τὴν ἄγνοιάν σου)

στρέφεται πάλιν πρὸς τὴν κόρη. **παπαῖ** ἐπιφώνημα σχετλιασμοῦ : φρίκη, φρικτόν. **ἐπὶ τέκνοις σέθεν** = κοντὰ στὰ παιδιὰ σου. **θέλω γε** = ναὶ τὸ θέλω. **ἀλγύνομαι** = λυποῦμαι. **οὐκ ἔχω** τὸ **θέλειν** = γιατί δὲν ἔχω στὸ χέρι μου τὸ **θέλειν** αὐτό. **λόγχοι** = τὰ ὅπλα, ὁ πόλεμος, **τὰ Μενέλεω κακὰ** = τὸ κακὸν ποὺ ἐδημιούργησεν ὁ Μενέλαος μετὰ τὸ πάθημά του. **ἄλλους ὀλεῖ πρόσθ' ἅμ' ἐδιολέσαντ' ἔχει** = ἂ ἐμὲ διολέσαντα ἔχει ὀλεῖ ἄλλους πρόσθε· **διολέσαντ' ἔχει** περιφράσις παρακειμένου· ὡς πρὸς τὴν φράσιν καὶ τὴν ἔνοιαν πρβλ. Σοφ. Ἀντιγ. ἤδε θανοῦσ' ὀλεῖ τινα. ὡς πολὺν χρόνον ἀπῆσθα (ἦσο ἀπὼν) ἐν Αὐλίδος μυχοῖς· ἐπιφώνησις. Κατὰ τὴν Ἰφιγ. ὁ πατὴρ χαρακτηρίζει ὡς ὀλεθρὸν τοῦ τὴν μακρὰν ἐν Αὐλίδι παραμονήν, ποὺ εἶναι δι' αὐτὴν ἀνεξήγητος. **ἴσχει με** = με κρατεῖ κάτι. **μὴ στέλλειν στρατὸν** = νὰ μὴ δίδω διαταγὴν πρὸς ἀπόπλουν. **οἰκίζομαι** = ἔχω κατοικίαν. **οὐ** = ἐκεῖ ὅπου. **μακρὰν** (ὁδὸν) ἀπαίρεις = κάνεις μακρινὸ ταξίδι. **εἰς ταὐτὸν σύ γ' ἦκεις σὺ πατρί** = σὺ καὶ ὁ πατέρας σου εὐρίσκεσθε εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν· δίσσημος ὁ στίχος : καὶ οἱ δύο ἔχομεν νὰ κάμωμεν μακρινὸ ταξίδι· ἂν φύγω μακρὰν, θὰ φύγῃς καὶ σὺ μακρὰν (εἰς τὸν Ἄδην). **καλὸν** = εὐπρεπές. **ἔπεστι καὶ σοὶ πλοῦς** = ἔχεις καὶ σὺ νὰ ταξιδεύῃς. **ἵνα μνήσει πατρός** = ὅπου θὰ ἔχῃς ζωντανὴν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πατρός· **μνήσει**· μέλλ. τοῦ μιμνήσκομαι. **μόνη μονωθεῖσα**· πλεονασμός. **οὐ ποῦ μ' ἐς ἄλλα δώματα οἰκίζεις, πάτερ** ; = δὲν πιστεύω νὰ με ἀποκαθιστᾷς εἰς ἄλλην οἰκογένειαν ;

γ') 672 - 693

θῦσαί με — θυσίαν τινά· τὸ θῦσαι ἐν ἀρχῇ τοῦ στίχου μετὰ βάρους. **θυσίαν τινά λιτότης**· τὸ ἀόριστον, ἵνα μὴ ἐννοήσῃ ἡ Ἰφιγ. **ξὺν ἱεροῖς** = μαζὶ μετὰ τὴν θυσίαν τὸ εὐσεβές = ἡ πιστὴ ἐκπλήρωσις τῶν θρησκευτικῶν τύπων. **εἴσει σύ**· ἔχε ὑπομονήν, θὰ τὰ μάθῃς ὅλα, θὰ τὰ ἰδῇς (εἴσει μέλλ. τοῦ οἶδα). **χέρνιβες** = τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ· ἐδῶ ὁ βωμός. **ἐστήξεις πέλας**· δίσσημον, δηλ. ὡς θῦμα — ὡς θεατής. **ζηλῶ σε τοῦ μηδὲν φρονεῖν** = σὲ ζηλεύω διὰ τὴν τελείαν ἄγνοιάν σου. **μᾶλλον ἢ μὲ** = παρὰ τὸν ἑαυτὸν μου ποῦ τὰ ξέρω ὅλα. **ὀφθῆναι κόραις** = διὰ νὰ σὲ ἴδουν τὰ κορίτσια. **μέλλουσα δαρὸν** (= δερὸν) **χρόνον** = μακρὸν χρόνον ἀποικήσειν πατρός· ἀποικῶ = κατοικῶ

μακράν. ὥς ἄχθος ἐγένετο = τί βάρος ἔγινε. **ταχεῖα νοτίς διώκει μ' ὀμμάτων ψαύσαντά σου· νοτίς ὀμμάτων** = δάκρυα τῶν ὀφθαλμῶν διώκει με = με βάζουν ἐμπρός, μόλις· σέ ἐθώπευσα. **σέ παραιτοῦμαι τάδε** = σέ παρακαλῶ νά με συγχωρήσης διὰ τὴν στάσιν μου αὐτὴν ἐδῶ· τὸ **τάδε** ἐπεξηγεῖται διὰ τῆς αἰτιολ. κατ' ἔννοιαν προτάσεως **εἰ κατωκτίσθην ἄγαν** = διότι ἡσθάνθην βαθεῖαν συμπάθειαν. **Λήδας γένεθλον**· ἡ τρυφερότης πρὸς κολακείαν καὶ ἐξαπάτησιν. **ἀποστολαί** = ἡ ἀποκατάστασις κόρης **μακάριαι** = εἶναι εὐτυχὲς γεγονὸς. **δάκνουσι** = λυποῦσι. **πολλὰ μοχθήσας**· διὰ τὴν ἀνατροφὴν· σκοπίμως ἐτέθησαν αἱ λέξεις ἐν τέλει, διὰ νὰ ἐξηγήσουν τὸ ἄλλος τοῦ πατρός. **πείσεσθαι**· μέλλ. τοῦ πάσχω. ὥστε **μὴ σε νουθετεῖν**· τὸ μὴ πλεονάζει. **νουθετῶ** = κάμνω ὑποδείξεις· εἰς τὸ πείσεσθαι ἢ χροιν. πρότασις : ὅταν κλπ. **τάδε** = ὅ,τι τώρα σὺ πάσχεις. **ὁ νόμος** = ἡ συνήθεια. **τῷ χρόνῳ**· ἡ δοτικὴ ἐκ τῆς **σὺν τοῦ συνισχνανεῖ**· **ὁ νόμος σὺν τῷ χρόνῳ** = ἡ συνήθεια ὅπως καὶ ὁ χρόνος ἰσχνανεῖ : θὰ μαράνη, θὰ ἀφανίσῃ αὐτά, τοὺς θρήνους.

δ') 695 - 724

τοῦνομα... κατήνεσας· ἡ σειρά : **οἶδα τοῦνομα** (ἐκεῖνου) **ὅτῳ παῖδα κατήνεσας**· **καταινῶ** = δίδω τὴν συγκατάθεσίν μου, μνηστεύω. Γνωρίζει τὸ ὄνομα τοῦ γαμβροῦ ἢ Κλυτ., ἀλλὰ ζητεῖ ἀκριβεστέρας πληροφορίας. **χῶπόθεν** = καὶ ὁπόθεν (ἐστίν). **Ἄσωπός**· πατάμιος θεός, υἱὸς τοῦ Ὠκεανοῦ. **ταύτην τίς θνητῶν ἢ θεῶν ἔξευξεν** ; (ἔλαβεν ὥς σύζυγον). **πρόμον** = πρῶτον, βασιλέα. **Οἰνώνη**· οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι ἢ Αἴγινα. **τοῦ Αἰακοῦ δὲ τίς παῖς κατέσχε δώματα** ; ἔγινε κύριος τοῦ οἴκου, ποῖον ἀφῆκε κληρονόμον ὁ Αἰακός ; **θεοῦ** (= Νηρέως) **διδόντος** = ἐκόντος **ἢ βία θεῶν** ; = ἢ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν θεῶν ; **Ζεὺς ἡγγύησε** = ἐμνήστευσε **καὶ δίδωσ' ὁ κύριος**· ὁ ἀρμόδιος, δηλ. ὁ πατήρ. Ἕνα συναφθῆ γάμος, ὥφειλε νὰ προηγηθῇ τῶν γάμων ἢ **ἐγγύῃ ἢ ἐγγύησις**, συμβόλαιον μεταξὺ τοῦ μνηστῆρος καὶ τοῦ πατρός τῆς κόρης ἢ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου του, τοῦ κυρίου. Διὰ τὸ ὅ Ζεὺς ἔδωκε τὴν Θέτιν εἰς τὸν Πηλέα ἰδὲ Ὀμήρ. Α 516. **ποῦ γαμεῖ νιν** = ποῦ ἐτέλεσε τοὺς γάμους με αὐτὴν ; **ἢ κατ' οἶδμα** (περιληπτικὸν) **πόντιον** ; = ἢ εἰς τὰ κύματα τοῦ πόντου ; **ἵνα** = ἐκεῖ ὅπου **σεμνὰ βάρθα** = ἱερὰ θεμέλια. **Πήλιον**· δασῶδες ὅρος κατὰ τὰ ἀνα-

τολικά τῆς Θεσσαλίας, Ν. τῆς Ὀσσης. ὤκισμαι = ἔχω κατοικίαν, εἶμαι ἐγκατεστημένος. **Κενταύρειον γένος** = τὸ γένος τῶν Κενταύρων. Περὶ Κενταύρων ἰδὲ Ὀμήρ. Α 263 - 268. **δαίνυμι γάμους** = τελῶ τὸ γαμήλιον συμπόσιον. **Χείρων** (209). **φεῦ** = θαυμάσια. **χῶ διδούς τὸν παῖδα** = καὶ ὁ διδούς τὸν παῖδα, ὁ Πηλεΐδης. **τοιόσδε ἀνὴρ ἔσται πόσις τῆς παιδός. οὐ μεμπτός** (λιτότης) = ἐξαίρετος. **Ἀπιδανός** = παραπόταμος τοῦ Θεσσαλικοῦ Πηνειοῦ. **ἀπάγω** = συνοδεύω ἀπὸ τῆς πατρικῆς στέγης. **ὄροι** = τὰ ὄρια, ἡ χώρα. **ὁ κεκτημένος** = ὁ κύριος. **εὐτυχοίτην** = εἶθε νὰ εὐτυχῶν, τὴν εὐχὴν μου, καλὴ τύχη νὰ ἔχουν, ὁ Ἀχιλ. δηλ. καὶ ἡ Ἰφιγένεια. **γαμεῖ** = μέλλων = θὰ τελῇ τοὺς γάμους του. **κύκλος σελήνης** ἢ πανσέληνος. **εὐτυχῆς** = φέρων τὴν εὐτυχίαν. **προτέλεια** (ἱερὰ) **παιδός** = ἡ προκαταρκτικὴ διὰ τὸν γάμον θυσία. **μέλλω** = τὸ ἔχω ὑπ' ὄψει. (ἐ) **πὶ ταύτῃ καὶ καθέσταμεν τύχῃ** = αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ ζήτημα μὲ ἀπασχολεῖ τώρα. **τύχῃ** = δίστημον· ὁ Ἀγαμέμνων θὰ σφάξῃ, ἀλλὰ θὰ σφάξῃ τὴν κόρην. (δαίω) **θύσας γε θύματα ἅμῃ χρὴ θῦσαι θεοῖς**· τὸ ἅμῃ = ἅ ἐμέ· δίστημον. Ἡ Κλ. ἀπερροφημένη ἀπὸ τὸν γάμον δὲν δίδει προσοχὴν εἰς τὰς ὑπόπτους ἐκφράσεις τοῦ ἀνδρός τῆς. **ἡμεῖς** = ἐγὼ καὶ σύ. **θοίνῃ** = εὐωχία. **τίθῃμι θοίνῃν** = παραθέτω συμπόσιον. **καλῶς ἀναγκαίως τε** = καὶ καλὰ καὶ ἄσχημα κατ' ἀνάγκην, ἀφ' οὗ διαφοροτικὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ· στὴν ἀκρίβεια τοῦ νεοῦ καλὸ ν' καὶ τὸ χαλάζι. **συνενέγκοι δ' ὅμως** = ἐν τούτοις ὡς τὰ φέρῃ καὶ ὁ θεὸς δεξιὰ.

ε') 725 - 750

οἶσθ' οὖν ὃ δρᾶσον = οἶσθα οὖν ὃ βούλομαι δρᾶσαί σε ; τί χρῆμα ; = τί πρᾶγμα ; **πείσεσθαι σέθεν**· τὸ πείθομαι πρὸς γενικὴν κατὰ τὸ ἀκούειν. ὁ **νυμφίος**· ὁ λόγος διακοπεῖς ὑπὸ τῆς Κλυτ. συνεχίζεται εἰς τὸν στίχον 730. **χωρὶς μητρὸς τί (ἐκείνων) δράσετε, ἅμῃ δρᾶν χρεών** ; **τηνικαῦτα** = τότε. **τυγχάνω** (ὦν) = εὐρίσκομαι. **τημελῶ** = φροντίζω, περιποιοῦμαι· πρβλ. **ἀτημέλητος**. **λιποῦσα παῖδα**· ἐνόησον τὸ χωρήσομαι. **ἀνέχω φλόγα** = κρατῶ ὑψηλὰ τὴν γαμήλιον λαμπάδα. **οὐχ ὁ νόμος οὗτος**· τὸ οὗτος καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ νόμος ἀντὶ τοῦτο· οὐ τοῦτό ἐστιν ὁ νόμος = δὲν εἶναι ἡ τάξις αὐτή. **φαῦλος** = ἀσήμαντος. **ἐξομιλοῦμαι** = γυρίζω ἔξω τοῦ οἴκου μέσα στὸν κόσμον. **οὐ καλὸν — καλόν**· διαξιφισμοί· ὁ ἐρεθισμὸς τῆς

Κλυτ. ἐπιτείνεται. Ἀμφότεροι παρωδοῦν ἑκάτερος τὴν σύνταξιν τοῦ ἄλλου 735, 736, 737. **ὄχυροῖσι παρθενῶσι φρουροῦνται καλῶς**· οἱ πληθ., τὸ ἐπίθ. **ὄχυροῖσι**, τὸ **φρουροῦνται** ἐξαίρουν τὴν ἀσφάλειαν τῶν παρθένων καὶ καθιστοῦν περιττὴν τὴν παρουσίαν τῆς Κλ. πιθοῦ· τελεσίγραφον. **ἄνασσα Ἀργεῖα θεὰ** = ἡ Ἡρα. **παρθένος νυμφίος** = ἡ μελλονυμφος. **μάτην ἦξ (α)** = ἀδίκως ἐβιάσθη. **ἀποστεῖλαι ἐξ ὀμμάτων** = νὰ τὴν ἀπομακρύνω, διὰ νὰ μὴ τὴν βλέπω. **σοφίζομαι** = διαρκῶς μηχανεύομαι. **πορίζω τέχνας** = ἐφευρίσκω τεχνάσματα. **πανταχῇ νικῶμενος** = πανταχοῦ ἀποτυγχάνων. **ἐξιστορῶ** = ἐξετάζω. **θυηπόλος** = ὁ μάντις. **τὸ τῆς θεοῦ φίλον** = τὴν θέλησιν τῆς θεᾶς. **ἐμοὶ οὐκ εὐτυχές** = κακὸν τῆς κεφαλῆς μου. **μόχθον Ἑλλάδος**· παρὰθεσις = βάσανα χάριν τῆς Ἑλλάδος. **ὁ σοφὸς** = ὁ ἔξυπνος. **τρέφω** = ἔχω. **χρηστός** (χρῆσθαι) = πειθαρχικὸς. **ἀγαθὴ γυνή** = περιορισμένη· ἀρετὴ τῆς γυναικὸς ἐν Ἀθήναις ἐθεωρεῖτο ὁ περιορισμὸς ἐντὸς τοῦ οἴκου. **ἦ** = εἰ δὲ μή.

Τὸ ἐρμηνευθὲν τμῆμα τὸ διαλογικὸν ἀπὸ 607 - 750, τὸ ὅποῖον ἀκολουθεῖ μετὰ τὸ Α' στάσιμον, καλεῖται Β' ἐπεισόδιον, ἀποτελοῦν τὴν Γ' πράξιν τῆς τραγωδίας.

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (751 - 800)

Στροφή (751 - 761)

ἦξει δὴ κ.έ. Ἡ σειρά: ἦξει δὴ ἄγυρις στρατιᾶς Ἑλλάνων ἀνὰ τε ναυσὶν καὶ σὺν ὅπλοις Σιμόεντα καὶ δίνας ἀργυροειδεῖς ἐς Ἴλιον τὸ Τροίας Φοιβήιον δάπεδον. δὴ = ἐντὸς ὀλίγου. ἄγυρις στρατιᾶς Ἑλλάνων = ὁ συγκεντρωθεὶς στρατὸς τῶν Ἑλλήνων. ἀνὰ ναυσὶν = ἐπιβαίνων πλοίων. ὅπλα = αἱ πεζικαὶ τῶν ὀπλιτῶν δυνάμεις· ἡ φράσις = στόλος καὶ στρατός. **Σιμόεντα καὶ δίνας ἀργυροειδεῖς**· ἐν διὰ δυοῖν = **Σιμόεντα δινήεντα ἀργυροειδεῖς** = **Σιμόεντα ἀργυροδίνην**· αἰτ. τῆς εἰς τόπον κινήσεως. **Ἴλιον**· ἐπεξήγησις τοῦ **Σιμόεντα**, ἀκριβέστερος δὲ διορισμὸς τὸ **Ἴλιον** τοῦ **Τροίας**. **Τροίας Φοιβήιον** (= ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Φοίβου Ἀπόλλωνος διατελοῦν) **δάπεδον** = ἔδαφος, χώρα. **Σιμόεις**· μικρὸς παταμὸς τῆς Τροίας, πηγάζων ἐκ τῆς Ἰδης καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Σκάμανδρον. **Φοιβήιον**· ὁ

Φαῖβος ἦτο πολιοῦχος τοῦ Ἰλίου ἔχων ναὸν ἐν τῇ ἀκροπόλει, κτίσας μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος τὰ τεῖχη τῆς πόλεως. Ἰνα· τοπ. ἀκούω = ἀκήκοα. ῥίπτω = τινάσσω γῦρο. χλωρόκομος = ὁ ἔχων χλωρὰν κόμην, φύλ-λωμα = ὁ καταπράσινος. δάφνας (- ης) μαντόσυνοι ἀνάγκαι = μαν-τικαὶ ἀσυγκράτητοι ἐμπνεύσεις τοῦ θεοῦ. πνέω = ἐμπνέω, ἐμβάλλω. **Κασσάνδρα**· ὠραιότατῃ κόρῃ τοῦ Πριάμου λαβοῦσα ἀπὸ τὸν Ἀπόλ-λωνα τὸ δῶρον τῆς μαντικῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὸν ἔρωτα αὐτοῦ, ὡς εἶχεν ὑποσχεθῆ, ὁ θεὸς τὴν κατηράσθη νὰ μαντεύῃ μὲν τὰ ἀληθῆ, ἀλλὰ νὰ μὴ πιστεύηται. Ὁ Χορὸς τὴν φαντάζεται ἐδῶ εἰς μαν-τικὴν ἔκστασιν.

Ἀντιστροφή (762 - 772)

πέργαμα = ἡ ἀκρόπολις. Ἄρης μετων. = αἱ πολεμικαὶ δυνάμεις. πόντιος = ὁ ἐρχόμενος ἀπὸ τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν. εὐπρῶροι πλά-ται = εὐπρῶρα πλοῖα· εὐπρῶροισι πλάταις εἰρεσίᾳ· ἐπιμερισμός : εἰρεσίᾳ εὐπρῶρων πλατῶν· εἰρεσία (ἐρέτης) = κωπηλασία. Σι-μούντιοι ὄχιοι = τὰ ρεύματα τοῦ Σιμόεντος. τὰν Διοσκούρων (κασιγνήτην). ἐκ Πριάμου = ἐκ (γᾶς) Πριάμου. δορίπονος = ὁ πονῶν ἐν δορί, ἐν μάχῃ = ὁ πολεμικός.

Ἐπῶδός (773 - 780)

πόλις = ἀκρόπολις. λαίνος (λᾶας = λίθος) = λίθινος. κυ-κλώσας· ὑποκ. Ἄρης (764) δόρει φονίῳ = δόρατι φονικῷ. λαιμοτόμος = ὁ ἀπὸ τοῦ [λαιμοῦ ἀποκοπεῖς. σπῶ = ἀποσπῶ. πόλισμα = ἀκρόπολις· μετὰ τὸ πόλιν εἶναι περιττόν. κατ' ἄκρας = ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον. τίθημι = ποιῶ. κόρας· τῆς Ἥτροας. πο-λύκλαυτος· εἰς ἐνεργ. σημασίαν = ὁ χύνων ἄφθονά δάκρυα· ὁμοίως. πολύκλαυτος (Ἐλένα). ἐσσεῖται· δωρικὸς μέλλων τοῦ εἶμι = ἔσται. προλείπω = προδοτικῶς, ἀπίστως ἀφήνω. Ὁ Χορὸς μὲ ἄδρας γραμμὰς ἀναπαριστᾷ κατὰ φαντασίαν τὴν μέλλουσαν τύχην τῆς πόλεως. Σημειώ-σων τὸ γραφικώτατον λαιμοτόμους. κυκλώσας - σπάσας - πέρσας· τὰ τρία στάδια τῆς πτώσεως τῆς πόλεως. ἐλπῖς = φόβος. οἶαν· εἰς τὸ ἐλπῖς ἄδε. πολύχρυσοι Λυδαί. Ἡ Λυδία ἦτο πολύχρυσος διὰ τὸν

χρυσορρόαν Πακτωλὸν καὶ οἱ Λυδοὶ ἦσαν διαβόητοι ὡς τρυφηλοὶ καὶ ἡδυπαθεῖς. **ἴστημι ἐλπίδα**· κατὰ τὸ **ἴστημι μάχην, βοήν, ἰαχήν**. **μυθεύω** = λέγω. **παρ' ἰστοῖς** = ὅταν θὰ κάθηνται, θὰ ἐργάζωνται στοὺς ἀργαλειούς. **τάδε** = τὰ ἐξῆς (ἀναφερόμενα εὐθύς). **ἀπολωτί-ζω** = ἀποσπῶ ἄνθος τοῦ λωτοῦ· **ἀπολωτιεῖ**· εἰς τοῦτο τὸ πατρίδος **οὐλομένης** = ποῖος θὰ μὲ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὴν πατρίδα μου σὰν ἄνθος ἀπὸ τὸν βλαστόν. **τανύσας ῥῦμα** = τεντώσας, σύρας σύρσιμον. **ῥῦμα**· σύστοιχον ἀντικ. τοῦ **τανύσας**· **εὐπλοκάμου κόμας τανύσας ῥῦμα** = σύρων με ἀπὸ τὰ μαλλιά τεντωμένην κάτω. **δακρυόεν** = κατὰ τρόπον προκαλοῦντα δάκρυα. "Ὀλη ἡ εἰκὼν πολὺ γραφικὴ καὶ ἐποπτικὴ. Σημειώσον τὸ γραφικώτατον **ἀπολωτιεῖ**. **διὰ σέ**· αὐτοτελεῶς ὡς ἀναφώνησις· ὅλα αὐτὰ γίνονται ἐξ αἰτίας σου. **τὰν (οὔσαν) γόνον κύκνου δολιχαύχενος· δολιχαύχην** = ὁ ἔχων **δολιχὸν (μακρὸν) λαιμόν**· ἡ Ἀῆδα ἐκ τοῦ Διὸς μεταμορφωθέντος εἰς κύκνον ἐγέννησε δύο φά· ἐκ τοῦ ἐνὸς μὲν ἐξεκολάφη ἡ Ἑλένη, ἐκ τοῦ ἐτέρου δὲ ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, οἱ Διόσκουροι. **οἱ ἐν αἰθέρι δισσοὶ Διόσκουροι**· νοεῖται ὁ ἀστερισμὸς τῶν Διδύμων. **εἰ δὴ φάτις ἔτυμός (ἐστι)** = ἐὰν αὕτη ἡ φήμη, ὁ μῦθος, εἶναι ἀληθής. **ὥς ἔτεκεν...**· εἰδ. πρότασις ἐκ τοῦ **φάτις**. **ὄρνιθι** = μὲ τὸν κύκνον **παμένῳ** = ὅταν ἐπέταξεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς. **δέμας Διὸς (= ὁ Ζεὺς) ἡλλάχθη** = μετεμορφώθη (εἰς ὄρνιν). **εἵτε**· μετὰ τὸ **εἰ** 793 ἀντὶ **εἵτε** — **εἵτε**. **μῦθοι** = τὰ παραμῦθια. **Πιερίδες**· αἱ Μοῦσαι ὡς καταγόμεναι ἐκ Πιερίας, χώρας τῆς Μακεδονίας· ἐδῶ τὸ **Πιερίσιν ἐπίθ**. = ποιητικῶς· **ἐν δέλτοις Πιερί-σιν** = εἰς τοὺς παπύρους τῶν ποιητῶν = εἰς τὴν ποίησιν = διὰ τῆς ποιήσεως. **ἦνεγκαν τάδε** = διέδωκαν αὐτά. **ἄλλως** = μάτην. **παρὰ καιρὸν** = (πράγματα) πού δὲν ἔχουν θέσι στὴ λογικὴ. Ὁ Εὐριπίδης κατὰ τὴν συνήθειάν του κάμνει ὀρθολογιστικὴν κριτικὴν τῶν μύθων ἐλέγχων τοὺς ἐξ αὐτῶν ἀτόπους. Ἀμφιβάλλει ἂν ἡ Ἑλένη, μία τοιαύτη γυνὴ μυρίων συμφορῶν πρόξενος, ᾗτο δυνατόν νὰ εἶναι κόρη τοῦ Διός.

Τὸ χορικὸν ὡς πρὸς τὴν σειρὰν του καλεῖται Β' στάσιμον. Τὸ συναίσθημα τοῦ Χοροῦ αἰσιοδοξία καὶ ἔπειτα φρίκη διὰ τὰς φρικτὰς συνεπειὰς τοῦ πολέμου.

ΤΡΙΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (801 - 1035)

α') 801 - 830

ὁ στρατηλάτης τῶν Ἀχαιῶν ποῦ ἐνθάδε ; διὰ τοῦ ἐνθάδε δηλοῦται ὅτι ὁ Ἀγ. εὐρίσκεται ἐδῶ εἰς τὴν Αὐλίδα, διὰ δὲ τοῦ ποῦ ζητεῖται νὰ ὀρίσθῃ εἰς ποῖον ὠρισμένως μέρος ἐδῶ εὐρίσκεται. **τίς προσπόλων** = τίς ἀπὸ τοὺς θεράποντας. **τίς φράσειεν ἄν·** ἐρώτησις εὐχὴν ἐκφράζουσα = ποῖος θὰ εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ ἀναγγεῖλῃ. **ζητοῦντα·** κατηγ. μετοχὴ ἐκ τοῦ φράσειεν ἄν. Ἀχιλλεὺς τὸν Πηλέως παῖδα ὑποκ. **νῖν** = Ἀγαμέμνονα ἀντικ. ἐν **πύλαις** = ἔξω εἰς τὴν εἴσοδον τῆς σκηνῆς του. **γάρ·** αἰτιολογεῖ νοουμένην πρότασιν : εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν ἴδω. **οὐ γὰρ μένομεν·** ὑποκ. νόησον τὸ πάντες ἡμεῖς οἱ στρατεύοντες. **ἔξ ἴσου** = ὑπὸ τὰς ἰδίας συνθήκας. **Εὐρίπου πέλας** = πλησίον τοῦ Εὐρίπου. **ἄζυγες γάμων** = ἄγαμοι· γραφικώτερον τοῦ ἄγαμοι. **θ(α)άσσω** = κάθημαι· πρβλ. ὁ θᾶκος (195). **θάσσωσ' ἐπ' ἄκταις·** γραφικὴ εἰκὼν τῆς ἀπραγμοσύνης. **εὐνις - ἰδος** = σύζυγος. **καὶ παῖδας·** ἐνν. ἐκλιπόντες. **δεινὸς ἔρως** = ὑπερβολικὸς ἐνθουσιασμός· ἐκ τούτου τὸ στρατείας. Ἑλλάδα· ἀντὶ Ἑλλάδι εἰς τὸ ἐμπέπτωκεν. **τοῦμόν δίκαιον** = τὰς ἰδικὰς μου δικαίας ἀπόψεις. **ὁ χρήζων** = ὅποιος θέλει. **αὐτὸς** = μόνος του. **ὑπὲρ αὐτοῦ φράσει** = τὰς ἰδικὰς του, τὰς προσωπικὰς ἀντιλήψεις του θὰ ἀναπτύξῃ. **γάρ** = λοιπόν. **ᾗ·** ἐπὶ λεπταῖς ταῖσδε **γ' Εὐρίπου πνοαῖς** = ἐδῶ ὅπου μάλιστα φυσοῦν αἱ ἀδύνατοι αὐταὶ πνοαὶ (αὔραι) τοῦ Εὐρίπου. **ἰσχω** = ἔχω = συγκρατῶ. **πρόσκειμαι** = πιέζω, ἐνοχλῶ. **πόσον χρόνον ἔτι ἐκμετρῆσαι χρή** = πόσον ἀκόμη πρέπει νὰ ἀφήσωμεν νὰ περάσῃ. **πρὸς στόλον Ἰλίου** = μέχρις ὅτου ἀποπλεύσωμεν διὰ τὸ Ἴλιον. **δρᾶ·** προστ. τοῦ δρῶ = κάμνω. **μένων** = περιμένων. **μελλήματα** = βραδύτητες, ἀναβολαί. **ἐξέβην** = ἐξῆλθον. **ὦ πότνι· αἰδῶς** = ὦ σεβασμία, ἱερὰ αἰδημοσύνη. **τήνδε τίνα λεύσω ποτὲ γυναῖκα** = τίς ἐστὶν ἤδε ἡ γυνή, ἣν λεύσω· **τήνδε ἀντικ., τίνα κατηγ. ποτέ·** ἐν ἐρωτήσει σημαίνει τάχα. **οὐ θαῦμα** = δὲν εἶναι παρὰδοξον. **πάρος** = πρότερον. **αἰνῶ** = ἐπαινῶ. **σέβω** = τιμῶ. **τὸ σωφρονεῖν** = ἡ σωφροσύνη, ἡ αἰδώς. **σύλλογος** = τὸ συγκεντρωμένον στρατόπεδον. **μοῦστιν** = μοι ἐστίν. **Θυμασθὴ** ἢ εἰς τοὺς δύο στίχους βραχυλογία τῆς Κλυταίμηςτρας.

τὰ καίρια = τὰ ἀπαραίτητα. αἰσchrὸν δέ μοι γυναῖξί συμβάλλειν λόγους = ἀλλ' ἐντρέπομαι νὰ ὁμιλῶ μὲ γυναῖκας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον διακόπτει τὸν πρὸς τὴν Κλυτ. διάλογον καὶ ἀπέρχεται.

β') 831 - 864

δεξιὰν ἐμῇ χερὶ σύναψον, ἀρχὴν μακαρίων νυμφευμάτων = ἄς ἐνώσωμεν τὰς δεξιὰς ὡς ἀρραβῶνα εὐτυχισμένου γάμου. Ὁ Ἀχ. ἀγνοῶν τὴν συμπαίγνιαν Ἀγ. καὶ Ὀδυσσεὺς δὲν ἐννοεῖ τὴν Κλ. καὶ φαντάζεται ὅτι ἐκείνη ζητεῖ τὴν χεῖρά του ἐρασθεῖσα αὐτοῦ. Ἡ παρανόησις χαριστάτη. Ταράσσεται τὴν ταραχὴν του φανερώουν αἱ ἐρωτήσεις, αἱ βραχεῖαι προτάσεις καὶ τὸ ἀσύνδετον : τί φῆς ; ἐγὼ σοι (συνάψω) δεξιὰν, ὣν μὴ μοι θέμις (ἐστὶ) (ψαύειν)· τὸ ψαύειν νοεῖται ἐκ τοῦ προηγουμένου ψαύοιμεν. θέμις μάλιστα· ἡ Κλυταιμῆστρα ἐπαναλαμβάνει τὸ θέμις εἰς ἐπίρρωσιν τοῦ λόγου αὐτῆς. θέμις μάλιστα = καὶ πολὺ μάλιστα ἐπιτετραμμένον· ἡμεῖς θὰ ἐλέγχμεν : θέμις ; καὶ παραθέμις μάλιστα. γαμεῖς· μέλλων. τὴν ἐμὴν· μετ' ἐμφάσεως ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς προτάσεως. Ἡ σκηνὴ σκορπίζει πολλὴν ἱλαρότητα. ἀφασία μ' ἔχει = δὲν ξέρω τί νὰ εἰπῶ· εἰ μὴ τι παρανοοῦσα καινουργεῖς λόγον = ἐκτὸς ἐὰν ἀπὸ κάποιαν παράκρουσιν λέγεις λόγια ἀκατανόητα· καινουργῶ λόγον = χρησιμοποιοῦ λέξεις μὲ σημασίαν διαφορετικὴν ἀπὸ τὴν συνήθη. ἐμπέφυκε = εἶναι ἔμφυτον, φυσικόν. τότε· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ αἰδεῖσθαι. ὀρώσι· μετοχὴ εἰς τὸ πᾶσι ἀναφερομένη. καὶ γάμου μεμνημένοις = καὶ ὅταν θέμα τῆς ὁμιλίας των εἶναι ὁ γάμος. Ἡ Κλ. ζητεῖ νὰ ἐξηγήσῃ φυσιολογικῶς τὴν ταραχὴν τοῦ Ἀχιλλέως. ἐμνηστευσα = ἐμνηστεύθη. ἤλθέ μοι λόγος γάμων = μοῦ ἔγινε πρότασις συνοικεσίου. τάπο σοῦ = τὰ ἀπὸ σοῦ (λεγόμενα) = τὰ λόγια σου. εἵκαζε = κάνε εἰκασίας πρὸς λύσιν τοῦ μυστηρίου. κοινόν ἐστὶν εἰκάζειν τάδε = καὶ οἱ δύο ἐνδιαφερόμεθα νὰ λύσωμεν αὐτὸ ἐδῶ τὸ μυστήριον. ἄμφω... τοῖς λόγοις ἴσως = καὶ οἱ δύο ἐξ ἴσου λέγομεν τὴν ἀλήθειαν. μνηστεύω γάμους οὐκ ὄντας = ἀρραβωνίζω μὲ γαμβρὸν ἀνύπαρκτον. ὡς εἵξασιν = ὡς ἐοίκασιν (οἱ γάμοι) = ὡς φαίνεται. αἰδοῦμαι τάδε = ἐντρέπομαι διὰ τὸ πάθημά μου αὐτὸ ἐδῶ. ἐκερτόμησε = ἠθέλησε νὰ πειράξῃ. κερτομῶ παρὰ τὸ κέρτομος = ὁ ἔχων κεῖρον στόμα, ὁ δηκτικός, ὁ πειρακτικός. ἀμελία δός = μὴ τὰ λαμβάνῃς ὑπ' ὄψιν. φαύλως = κούφως. χαῖρε· ἀποχί-

ρετίζει τὸν Ἀχ. ἐτοιμαζομένη νὰ ἀπέλθῃ. οὐκ ὀρθοῖς ὄμμασιν εἰσορῶ = ἀτενίζω μὲ χαμηλωμένους ὀφθαλμούς (ἀπὸ ἐντροπῆν)· ἡμεῖς λέγομεν : δὲν ἔχω μοῦτρα νὰ σέ ἰδῶ. καὶ σοὶ τόδ' ἐστὶν ἐξ ἐμοῦ = καὶ σὺ χαῖρε. ματεύω καὶ μαστεύω = ζητῶ. γένεθλον = ἐγγονος. πύλας παροίξας = ἡμιανοίξας τὰς πύλας. ὡς τεταρβηκῶς = πόσον τρομαγμένος. ταρβῶ = τρομάζω. Ἐφοβεῖτο, διότι ἐπρόκειτο νὰ προδῶσιν μυστικὰ τοῦ κυρίου του· φοβισμένον τὸν ἔδειχεν ὁ χαμηλὸς τόνος τῆς φωνῆς καὶ αἱ προφυλάξεις ποὺ ἐλάμβανε. οὐχ ἀβρύνομαι τῷδε = δὲν καμαρώνω δι' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τίτλον (τοῦ δούλου δηλ.)· τοῦτο λέγει μὲ βαρυθυμίαν. τίνος; δοῦλος. ἐμός μὲν οὐχί = τοῦλάχιστον ἰδικός μου ὄχι. χωρὶς τὰμὰ κ' Ἀγαμέμνωνος = τὰ πράγματα τὰ δικά μου καὶ τοῦ Ἀγαμ. εἶναι χωριστά. τῇσδε ἐνν. δοῦλος· ἀπόκρισις εἰς τὸ τίνος (δοῦλος). ὦν μ' ἐπέσχεσ = διὰ τὰ ὅποια μὲ ἐσταμάτησες· τὸ ἐπέχω ἐδῶ μεταβατικόν. ἐφίσταμαι = ἵσταμαι πλησίον. λέγοις ἄν· μετριωτέρᾳ ἔκφρασις τῆς προστακτικῆς = δύνασαι νὰ λέγῃς· ἐνόησον τὸ νῶν, δοτ. προσ. ἄντων. α' προσ. δυϊκοῦ = εἰς ἡμᾶς. ὡς μόνοις (οὔσι) = μὲ τὴν ἰδέαν, ἔχων ὑπ' ὄψει ὅτι εἴμεθα μόνοι ἡμεῖς οἱ δύο. ἡμῇ = ἡ ἐμῇ.

γ') 865 - 895

ἀνοίσει· μέλλων τοῦ ἀναφέρω = ἀναφέρομαι. ἐς μέλλοντα χρόνον = εἰς τὸ μέλλον. ἔχει = παρέχει = παρουσιάζει, προκαλεῖ. ὄκνος = δισταγμός, ἀνησυχία. δεξιᾶς ἑκατι = ἐνεκα τῆς δεξιᾶς, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δεξιάν, ἐὰν θέλῃς ὡς ἐγγύησιν τῆς ἀσφαλείας σου τὴν δεξιάν μου, νά, (καὶ προτείνει τὴν δεξιάν χειρά)· ἡδύνατο νὰ εἴπῃ καὶ : πρὸ τῆς δεξιᾶς. λάτρης - ιος = δοῦλος, ὑπηρέτης. χῶτι = καὶ ὅτι. ἐν ταῖς σαῖσι φερναῖς = μέσα στὰ προικιά σου. κάμους = καὶ ἐμός = καὶ δικός μου, πιστός. ἐκκαλύπτω = ξεσκεπάζω. στέγεις = σκεπάζεις, κρατεῖς μυστικούς. αὐτόχειρ = διὰ τῆς ἰδίας (του) χειρός. μέλλει = σκέπτεται, σχεδιάζει, μελετᾷ· ὁ στίχος περιέχει σειρὰν ὅλην ἐγκλημάτων : 1) παῖδα σὴν μέλλει κτενεῖν, 2) ὁ φύσας πατήρ, 3) αὐτόχειρ. πῶς ; ἡ ἐρώτησις δηλοῖ ἐκπληξιν. ἀπέπτυσ(α) μῦθον· μόλις ἤκουσα ὅ,τι εἶπες, πρὶν ἐκφράσω τὸ αἶσθημά μου, βδελύσσομαι. οὐκ εὖ φρονεῖς = δὲν εἶσαι στὰ καλά σου. φασγάνῳ = ξίφει (μέλλει κτενεῖν) φονεύων. δέρη = ὁ λαϊμός· λευκὴν δέρην· τὸ ἐπίθ. ἐξαίρει τὴν τρυφερότητα

καὶ τὴν σκληρότητα τοῦ ἐγκλήματος. **ἀρτίφρων** = ὁ ἔχων ἀρτίως τὰς φρένας (πρβλ. ἀρτιμελής) = ἔχει σφῶς τὰς φρένας. **πλὴν ἐς σέ καὶ σὴν παιδα** = εἰς ὅλα τὰ ἄλλα πλὴν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ σὲ καὶ τὴν κόρην σου. **τοῦτ' (ο)** = ὡς πρὸς τοῦτο τὸ σημεῖον. **ἐκ τίνος λόγου (μέλ- λει κτενεῖν)** = διὰ ποῖον λόγον. **οὐπάγων** = ὁ ἐπάγων = ὁ παρα- κινῶν, ὁ ὠθῶν. **ἀλάστωρ** = κακὸς δαίμων. **θέσφαθ'** (ἐπάγει αὐτόν) = τῶν θεῶν ἡ θέλησις. **ὥς γέ φησι Κάλχας**· ὅστις πιθανὸν καὶ νὰ ψεύδεται, διότι ἡ θεοῦς ἀδύνατον εἶναι νὰ διατυπώσῃ μίαν τοιαύτην σκληρὰν καὶ ἀπάνθρωπον ἀξίωσιν. Σημειώσω τὸν ὀρθολογισμὸν τοῦ Εὐριπίδου. **ἵνα πορευῆται στρατός**· ἀπόκρισις εἰς τὸ **ἐκ τίνος λόγου**. **ποῖ ;** γὰρ ποῦ ; Ἡ Κλ. γνωρίζει γὰρ ποῦ πρόκειται νὰ ξεκινήσῃ ὁ στρα- τός, ἀλλ' εἶναι ἀλλόφρων. **δῶματα** = ἡ καθέδρα, ἡ αὐλή, **δῶματα Δαρδάνου** = ἡ Τροία, τὸ Ἴλιον. Δάρδανος, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ πατὴρ τοῦ Ἴλου, τοῦ οἰκιστοῦ τοῦ Ἰλίου, γενάρχης τῶν Δαρδάνων, συγγενῶν τῶν Τρώων. **εἰς Ἰφιγένειαν** = διὰ τὴν κακὴν τύχην τῆς Ἰφιγενείας. **Ἑλένης νόστος ἦν πεπρωμένος** = ἦτο πεπρωμένον νὰ γίνῃ ἡ ἐκστρα- τεία διὰ τὴν Ἑλένην. **πάντα ἔχεις** = ὅλα τὰ γνωρίζεις. **Ἀρτέμιδι...** Τοῦτο εἶναι τὸ κεφάλαιον τῆς ὅλης σκηνῆς, ἀλλ' ὁ πρεσβύτης ἀνέβαλλε τὴν ἀνακοίνωσιν, ἵνα διεγείρῃ τὴν περιέργειαν. **πρόφασις** = ἀφορμή. **ἐπ' ὀλέθρῳ** = διὰ τὸν θάνατόν σου. **καὶ μήτηρ σέθεν** = καὶ ἡ μήτηρ σου. Ἡ μήτηρ ἄγεται εἰς ὄλεθρον διὰ τὸν θάνατον τῆς θυγατρὸς. **ἔτλη** = ἐτόλμησε. **οἷχομαι**· εὐφημισμὸς = εἶμαι χαμένη. **δακρύων νάματα** = τὰς ροὰς τῶν δακρύων. **οὐκέτι στέγω** = δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ συγκρατήσω. **πόθεν φῆς εἰδέναι πεπυσμένος ;** ἡ σειρά : **φῆς εἰδέναι πεπυσμένος** (αἰτιολ. μετοχή) **πόθεν ;** **δέλτον πρὸς τὰ πρὶν γεγραμμένα** = ἐπιστολὴν ἀντίθετον πρὸς τὴν πρώτην ἐπιστολὴν. **οὐκ ἔων ἢ ξυγκελεύων παιδ' ἄγειν θανουμένην** = θέλων νὰ μὲ ἐμποδίσῃς ἢ θέλων νὰ μὲ παρακινήσῃς μαζί μου νὰ φέρω τὴν κόρην μου, γὰρ νὰ σφαγῇ. **οὐκ ἔων**· ἡ μετοχὴ μετηνέχθη ἀπὸ τοῦ περιεχο- μένου τῆς ἐπιστολῆς εἰς τὸν κομιστήν. **μὴ μὲν οὖν ἄγειν**· τὸ μὲν οὖν ἐνισχύει τὴν ἄρνησιν = ὄχι, ὄχι γὰρ νὰ φέρῃς. **φρονῶν εὖ ἔτυχε** = ἔτυχε νὰ εἶναι στὰ καλά του. **φέρων**· ἐνδοτ. μετοχὴ. **γε**· ἐξαίρει τὴν ἀντίθεσιν τοῦ **φέρων** πρὸς τὸ **δίδως λαβεῖν**. **ἀφείλεθ'** ἡμᾶς = ἀπέσπασεν ἡμᾶς.

δ') 896 - 925

ἐκλυον· παρατατικός· ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤρχισαν αἱ ἀποκαλύψεις τοῦ γέροντος. τὸ ἐμὸν = ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς ἐμέ, τὴν προσωπικὴν μου προσβολήν. οὐ φάυλως = οὐ κούφως = βαρέως. δολῶ - ὦ = ἐξαπατῶ, παγιδεύω. σοῖς γάμοις = μὲ τοὺς γάμους σου· ἡ Κλ. παρατήρησας ὅτι ὁ Ἀχ. βαρέως φέρει τὴν προσβολὴν ἐρεθίζει τοῦτον. οὐχ ἀπλῶς οὕτω φέρω = δὲν τὸ παίρνω ἐλαφρὰ ἔτσι ἄνευ συνεπειῶν. ἐπαιδευθῆσομαι· μέλλ. παθ. τοῦ ἐπαιδοῦμαι = ἐντρέπομαι. προσπεσεῖν τὸ σὸν γόνυ = νὰ πέσω στὰ γόνατά σου. θνητὸς· χάριν τοῦ μέτρου ἀντί· θνητή. γεγῶτα· κατὰ σύνεσιν εἰς τὸ σὸν γόνυ=σέ. τί γὰρ ἐγὼ σεμνύνομαι; = διότι πρὸς τί νὰ ὑπερηφανεύωμαι; ἡ ὑπερηφάνειά της θὰ ἦτο ἀνωφελὲς δι' αὐτήν. σπουδάζω = σοβαρῶς ἐνδιαφέρομαι. ἀμύνω (τινὶ) = βοηθῶ. τῇ τ' ἐμῇ δυσπραξίᾳ τῇ τε λεχθείσῃ δάμαρτι σῇ = καὶ ἐμένα δυστυχοῦσαν καὶ ἐκείνην, ἡ ὁποία μόνον τὸν τίτλον τῆς ἰδικῆς σου συζύγου ἔλαβε. μάτην = ψευδῶς· ἀλλ' ὅμως (λεχθείσῃ). καταστέφω = θέτω τὸν νυμφικὸν στέφανον εἰς τὴν κεφαλὴν. νιν = αὐτὴν ὡς γαμουμένην (μέλλων) σοί. νῦν δέ· εἰσάγεται ἡ πραγματικότης ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μὴ πραγματοποιηθέν. ἵζεται ὄνειδος = θὰ ἔλθῃ ὄνειδος. ὅστις· αἷτιον σημαίνει, εἰ μὴ = εἰ καὶ μὴ. γοῦν = τοῦλάχιστον. πρὸς γενειάδος... πρὸς μητέρος· ἡ βροχὴ τῶν ἐπικλήσεων δεικνύει τὴν θέρμην τῆς ἱκεσίας. Τὸ λαμβάνεσθαι τῶν γονάτων (γουνούμαι καὶ γουνάζομαι) τοῦ γενείου καὶ τῆς δεξιᾶς ἦτο σημεῖον ἱκεσίας. ἀμυναθεῖν· ποιητ. ἀόριστος τοῦ ἀμύνειν = νὰ ἱκανοποιήσης. πέλει μοι = ὑπάρχει εἰς ἐμέ. τὰ Ἀγαμέμνονος = ἡ στάσις, ἡ διαγωγή τοῦ Ἀγαμ. πάντολμα = θρασυτάτα, ἀναιδέστατα. γυνή· ἀσθενὲς πλάσμα. στράτευμα = στρατόπεδον. ἄναρχον = ἀπειθαρχητον. θρασὺ ἐπὶ τοῖς κακοῖς = ἀναιδὲς εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ ἄλλου. χρήσιμον = πειθαρχικόν. θέλωσι = κατὰ σύνεσιν, διότι τὸ στράτευμα εἶναι περιληπτικόν. Ἰσως ὁ Εὐριπίδης εἶχεν ὑπ' ὄψιν τοῦ τὴν σύγχρονον κατὰστασιν τοῦ ναυτικοῦ τῶν Ἀθηναίων. ὑπερτείνω τινὸς χεῖρα = κρατῶ τὸ χέρι μου ἀπὸ πάνω ἀπὸ ἓνα, προστατεύω· πρβλ. Ὀμηρον Ω 374. σεσώσμεθα· ὁ παρακ. ἀντὶ μέλλ., διότι ἡ Κλυταίμηστρα, πραγματικῶς πεπεισμένη διὰ τὴν σωτηρίαν, φαντάζεται αὐτὴν ἤδη τετελεσμένην. δεινὸν τὸ τίκτειν = τὸ τίκτειν (ἐστὶ) δεινὸν = ἡ μητρό-

της εἶναι κάτι ὑπερφυές, μυστηριώδες. καὶ φέρει φίλτρον μέγα πᾶσι
 τε κοινὸν = καὶ γεννᾷ εἰς ὅλας ἀνεξαίρετως ἰσχυρὸν φίλτρον. ὥσθ'
 ὑπερκάμνειν τέκνων = ὥστε νὰ ὑποφέρουν ὑπερβολικὰ χάριν τῶν
 τέκνων των. Ὁ Εὐριπίδης ἐν Φοινίσσις λέγει παραπλήσια: δεινὸν
 γυναιξὶν αἰ δι' ὠδίνων γοναί· καὶ φιλότεκνόν πως πᾶν γυναι-
 κεῖον γένος. θυμὸς = ἡ ψυχὴ. αἶρεται πρόσω = αἶρεται εἰς ἀνω-
 τέρας σφαίρας. ὑψηλόφρων· προλ. κατηγ. = ὥστε νὰ δοκιμάζῃ ὑψηλὰ
 αἰσθήματα· οἱ πλεονασμοὶ ἐξαίρουσι τὴν μεγαλοφροσύνην του. ἀσχαλᾶν
 καὶ ἀσχάλλειν = νὰ λυπῆται, στενοχωρῆται. τὰ κακὰ = ἡ δυστυχία.
 τὰ ἐξωγκωμένα = ἡ μεγάλη εὐτυχία. μετρίως = ἐν μέτρῳ. Τοῦτο
 ἀποδοτέον εἰς ἀμφοτέρω τὰ ἀπαρέμματα: ἀσχαλᾶν - χαίρειν. Παρ'
 Ὁμήρῳ ὁ Ἀχιλλεὺς χαρακτηρίζεται ὡς ἐμπαθὴς καὶ εὐέξαπτος. οἱ
 τοιοῖδε βροτῶν = ἐκ τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνοι πού εἶναι τοιοῦτοι, οἷος
 εἶμαι ἐγώ. λελογισμένοι εἰσὶν ὀρθῶς = ἔχουν λάβει ὀρθὴν σκέψιν.
 διαζῶ τὸν βίον = περνῶ ὅλην μου τὴν ζωὴν. γνώμης μετὰ = μετὰ
 γνώμης = με συνεσιν. ἔστιν ἵνα = ὑπάρχουν περιπτώσεις κατὰ τὰς
 ὁποίας· τὸ ἵνα τοπικόν. ἔστι χῶπου = ἔστι καὶ ὅπου = ἐνιαχοῦ,
 ἐνίοτε. λίαν φρονῶ = εἶμαι ὑπερβολικὰ σοφός. γνώμην ἔχει χρή-
 σιμον = εἶναι χρήσιμον (πρᾶγμα) ἡ φρόνησις, ἡ ὀρθὴ κρίσις.

ε') 926 - 958

ἐν Χείρωνος = ἐν δόμοις Χείρωνος· Χείρων ὁ εὐσεβέστατος τῶν
 Κενταύρων. ἡγοῦμαι καλῶς = ἀσκῶ καλῶς τὰ ἡγεμονικά μου δι-
 καιώματα. παρέχων ἐλευθέραν φύσιν = παρουσιάζων ἐλευθερίαν
 (ἀνεξαρτησίαν) γνώμης. Ἄρη κοσμήσω δορί = τὸν θεὸν τοῦ πολέμου
 Ἄρην θὰ τιμῆσω διὰ τῶν ὅπλων. πρὸς τῶν φιλότατων· ποιητ. αἷτιον
 εἰς τὸ παθοῦσα. τὰ φίλτατα = οἱ συγγενεῖς (ἐδῶ ὁ σύζυγος). οἶκτον
 περιβαλὼν τοσοῦτον = ἄφ' οὗ σὲ περιέβαλα με τόσην συμπάθειαν.
 ἃ δὴ κατ' ἄνδρα γίγνεται νεανίαν = ὅσην ἡμπορεῖ νὰ παρὰσχῃ
 εἰς νέος. καταστέλλω (τινὰ) = καταπραῦνω, καθησυχάζω. ἐμὴ φα-
 τισθεῖσα = ἐμοὶ εἰς γάμον δοθεῖσα. τοῦμόν δέμας = ἐμέ, ἐμαυτόν.
 ἐμπλέκω πλοκάς = τυλίγω εἰς μηχανορραφίας. εἰ καὶ μὴ = εἰ καὶ
 μὴ ἦρατο σίδηρον = ἀνέσυρε τὸ ξίφος. τοῦνομα τοῦμόν φρονεῖσαι·
 προσωποποιία. δι' ἐμέ διὰ τε τοὺς ἐμούς γάμους· ἐν διὰ δυοῖν.
 δεινὰ κοῦκ ἀνεκτά· σχῆμα ἐκ παραλλήλου. τλᾶσα = ὑπομείνασα.

ἡτιμασμένη ἀνάξια = ὑποστᾶσα προσβολήν, ἥς δὲν ἦτο ἀξία. **θαυμαστά** ὥς = ἀντί : θαυμαστῶς ὥς· ἐπιτείνει τὸ ἀνάξια = εἰς βαθμὸν καταπληκτικόν. **κάκιστος** = προστυχώτατος. **τὸ μηδὲν** = τὸ μηδενικόν (ἀνὴρ) ἐν ἀνδράσι. ὥς οὐχὶ **Πηλέως**, ἀλλ' ἀλάστορος **γεγώς** = σὰν νὰ μὴ ἦμουν υἱὸς τοῦ Πηλέως, ἀλλ' υἱὸς κακοῦ δαίμονος.

Καὶ ὁ Εὐριπίδης, ὥς ὁ Ὅμηρος, ἐξαίρει τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Ἀχιλλέως. Ὁ Ἀχιλ. ἀντιτάσσει πρὸς ἑαυτὸν τὸν Μενέλαον, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ ἠθικὸς αὐτουργὸς τῆς ἀπάτης.

μὰ τὸν δι' ὕγρων κυμάτων τεθραμμένον = μὰ τὸν μεγαλώσαντα μέσα στὰ ὕγρα κύματα. **φυτουργόν** = πατέρα· ὁ Ἀγ. ὥς νέος εἶναι εὐεπίφορος εἰς τοὺς ἔρκους. **οὐδ' εἰς ἄκραν χεῖρα** = οὐδὲ μὲ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου του. **ὥστε προσβαλεῖν (χεῖρα)** **πέπλους** = ὥστε νὰ ἐγγίση τοὺς πέπλους. **Σίπυλος ἔσται πόλις** = ἡ Σίπυλος θὰ ἔχη τὸ ὄνομα τῆς πόλεως· Σίπυλος, πόλις τῆς Φρυγίας, ἥς ἐβασίλευεν ὁ Τάνταλος, ὁ γενάρχης τῶν Πελοπιδῶν. **ὄρισμα βαρβάρων** = περιφέρειαι βαρβ. **ὅθεν πεφύκασι γένος** = ὅθεν ἔλκουν τὴν καταγωγὴν των. **κεκλήσεται** = θὰ ἀκούεται. **ἐνάρχομαι**· λέγεται καὶ **κατάρχομαι** καὶ **ἐξάρχομαι** = κάμνω ἀρχὴν (τελετῆς). **προχύται** = οὐλοχύται = κριθαὶ ἀδρῶς ἀλληλεσμέναι = κριθάλευρα. **χέρνιψ (ῆ)** = τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ, δι' οὗ ἐνιπτον τὰς χεῖρας. **τίς δὲ μάντις ἔστ' ἀνὴρ**· μάντις ὑποκ., τίς ἀνὴρ κατηγορούμενος = τί εἶδους ἄνθρωπος εἶναι ὁ μάντις. **ὅς** = ἄφ' οὗ οὗτος. **τυχῶν** = στήν τύχην· ἀνάφερε εἰς τὸ ὀλίγ' ἀληθῆ λέγει. **μὴ τύχη** = δὲν ἐπιτύχη. **διοίχεται** = χάνεται, γίνεται ἄφαντος.

ζ') 959 - 991

ἑκατι· στίχ. 373. **θηρῶσι λέκτρον τοῦμόν** = ἐπιδιώκουν τὸν γάμον μου· ἡ πρότασις κεῖται παρενθετικῶς. **ὕβριν ὕβρισην ἡμᾶς** = μᾶς προσέβαλε. **τοῦμόν ὄνομα** = τὴν ἄδειαν νὰ χρησιμοποιοῦσῃ τὸ ὄνομά μου. **ἐμοῦ πάρα** = παρ' ἐμοῦ. **θήραμα**· παράθεσις = ὥς δόλωμα. **ἐμοὶ μάλιστ' ἐπίεσθη** = ἀπὸ τὸ ἰδικόν μου ὄνομα κυριώτατα ἐπίεσθη, παρεπίεσθη. **ἐκδοῦναι θυγατέρα ἐμοὶ πόσει (κατηγ.)** = νὰ δώσῃ εἰς ἐμὲ ὥς εἰς σύζυγον τὴν θυγατέρα της : τὸ ὄνομά μου ὥς συζυγοῦ τῆς κόρης της τὴν ἐπλάνεψε· **ἔδωκα τᾶν** = **ἔδωκά τοι ἂν** = θὰ

ἔδιδα τὴν ἄδειαν βέβαια. **"Ελλησι"** δοτ. χαριστ. νόστος πρὸς **"Ιλιον κάμνει ἐν τῷδε** = ἡ εἰς Ἴλιον ἐκστρατεία προσκρούει εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον. Βεβαίως θὰ ἐδυσκολεύομην νὰ δώσω τὴν ἄδειαν, ἀλλὰ θὰ τὴν ἔδιδα προκειμένου περὶ τῆς σωτηρίας ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὁ Ἀχιλλεύς ἔχει πανελλήνια αἰσθήματα. **"Ἡ Κλυταιμῆστρα...** λέγει ταῦτα καθ' ἑαυτὸν ὁ Ἀχιλλεύς. **τὸ κοινὸν ὦν μέτ' ἐστρατευόμεν** = τὸ κοινὸν συμφέρον (τοῦτων), μεθ' ὧν ἐξεστράτευσον. **οὐδέν εἰμι παρά γε τοῖς στρατηλάταις** = δὲν ἔχω καμμίαν σημασίαν εἰς τὴν συνείδησιν τῶν στρατηλατῶν τοῦλάχιστον. **ἐν εὐμαρεῖ (ἐστίν)** = εἶναι εὐκολον (δι' αὐτοὺς)· **εὐμαρῆς** = εὐκολος, εὐχερῆς. **δρᾶν καὶ μὴ δρᾶν καλῶς** = νὰ μὲ μεταχειρίζονται καὶ καλὰ καὶ ἄσχημα. **εἴσεται· μέλλ.** τοῦ **οἶδα. σίδηρος·** κατὰ συνεκδοχὴν = τὸ ξίφος. **χρανῶ· μέλλ.** τοῦ **χραίνω** = μολύνω· **κηλῖσιν αἵματος φόνου. πρὶν ἔλθεῖν (με).** **ἔξαιροῦμαι** = ἀποσπῶ. **θεὸς πέφηνά σοι** = ἔχω εὐρεθῇ διὰ σέ ὡς θεός, ὅπως καὶ σὺ μὲ ἔχεις φαντασθῇ. **μέγιστος** = ἰσχυρότατος. **οὐκ ὦν·** ἐνδοτ. ἡ μετοχή. **θεὸς πέφηνά σοι - οὐκ ὦν - ὅμως γενήσομαι·** πολὺ παιδικά. Ὁ Εὐριπίδης ζητεῖ νὰ παρουσιάσῃ τὸν Ἀχιλλεῖα εἰς τὰς σκέψεις του ὡς ἄωρο παιδί. **σεμνὴ** = σεβαστή. **φεῦ** = εὖγε. **πῶς ἂν σ' ἐπαινέσαιμι** = πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σέ ἐπαινέσω. **λίαν λόγοις** = μὲ ὑπερβολικὰ λόγια. **μηδὲ** = καὶ μὴ. **ἀπόλλυμι τὴν χάριν** = χάνω τὴν δύναμιν νὰ εὐχαριστήσω. **ἐνδεῶς τοῦδε** (τοῦ ἐπαινεῖν) = μὲ ἐλλιπῇ, ἀνεπαρκῇ πρὸς τοῦτο λόγια, μὲ ἐπαίνους περιορισμένους = πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ σέ ἐπαινέσω, χωρὶς νὰ φανῶ ὅτι σέ κολακεύω μὲ ὑπερβολικὰ λόγια μήτε ὅτι εἶμαι ἀχάριστος μὲ περιορισμένους εὐχαριστίας. **ἀγαθοὶ** = οἱ ἀγαθοί. **αἰνῶ ἄγαν** = εἶμαι ὑπερβολικὸς εἰς τοὺς ἐπαίνους. **παραφέρω** = προβάλλω (εἰς τὸ μέσον) ὡς ἐπιχείρημα, φέρω. **οἰκτρὸς** = ὁ οἰκτον προκαλῶν. **ιδίᾳ νοσοῦσα** = πάσχουσα προσωπικῶς· ἡ μετοχή εἶναι αἰτιολογική. **ἄνσος κακῶν ἐμῶν** = ἀπηλλαγμένος τῶν συμφορῶν μου = ξένος πρὸς τὰς συμφοράς μου. **ἀλλ' οὖν** = ἀλλ' ὅμως. **ἔχει τι σχῆμα ἀνὴρ ὁ χρηστός** = κάμνει καλὴν ἐντύπωσιν ἀσφαλῶς ὁ χρηστός, ὁ εὐγενὴς ἀνὴρ. **κὰν ἄπωθεν ἦ** = καὶ ἂν εἶναι μακράν τῶν συμφορῶν = καὶ ἂν εἶναι ξένος πρὸς τὰς ἀλλοτρίας συμφοράς. **ἦ· αἰτίαν σημαίνει** = διότι ἐγώ. **οἰηθεῖσα·** ἐνδ. μετχ. **κενὴν κατέσχον ἐλπίδα** = εἶδα τὰς ἐλπίδας μου ματαιούμενας. **τάχα** = ἴσως. **ὄρνις γένοιτ' ἂν** = οἰωνὸς ἤθελε γίνεαι κακός. **ἐμὴ παῖς θανοῦσα** = ἡ κόρη μου, ἐὰν σφαγῇ. **σοῖς μέλλουσι γὰ-**

μοις = διὰ τὸν μέλλοντα γάμον σου. εὖ μὲν ἀρχὰς εἶπας, εὖ δὲ καὶ τέλη = καὶ καλὰ ἀρχίσεις καὶ καλὰ τελείωσες.

ζ') 992 - 1035

νιν = αὐτὴν τὴν θυγατέρα μου· ὑποκ. τοῦ περιπτύξαι. ἀπαρθένευτα = ἀπρεπῆ εἰς παρθένον. ἔχουσα δι' αἰδοῦς ὅμμ' ἐλευθέρον = ἔχουσα τὴν αἰδημοσύνην εἰς τὸ βλέμμα ὡς ἐλευθέρᾳ, ὡς ἀρμόζει εἰς αὐτὴν ἔχουσαν ἐλευθεροπρεπῆ ἀνατροφὴν. ταῦτά τεύξομαι = θὰ ἐπιτύχω τὰ ἴδια, δηλ. τὸν οἶκτόν σου. οὐ παρούσης = χωρὶς νὰ εἶναι παρούσα = καὶ μὲ τὴν ἀπουσίαν της. σεμνὰ σεμνύνεται = ἡ σεμνότης εἶναι σεμνότης, δὲν χάνει ποτὲ τὴν ἀξίαν της. ὅμως δὲ = ἀλλ' ὅμως. χρεῶν αἰδεῖσθαι = πρέπει νὰ χρησιμοποιῇ τις τὴν αἰδημοσύνην. ὅσον γε δυνατόν = ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν, δηλ. ἡ αἰδημοσύνη καὶ αὐτὴ πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ ὅρια της. ἐξάγω εἰς ὄψιν = παρουσιάζω ἔξω, ἐνώπιον. ἔρχομαι εἰς ὄνειδος = πίπτω εἰς τὴν κακογλωσσίαν τῶν ἀνθρώπων. ἀμαθὲς = ποὺ ἀγνοεῖ τὰ πράγματα. ἀργὸς τῶν οἴκοθεν = ἀπηλλαγμένος ἀπὸ τὰς οἰκιακὰς ἀπασχολήσεις. λέσχη = φλυαρία. πονηρὰς λέσχας = τὰ πονηρὰ σχόλια· κακόστομοι λέσχαι = ἡ κακογλωσσία. φιλῶ = ἀγαπῶ. ἤξετε εἰς ἴσον = θὰ φθάσετε εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. ἰκετεύοντες (τροπ. μετοχή) εἴτ' ἀνικετεύτως = εἴτε μὲ ἰκεσίας εἴτε χωρὶς ἰκεσίας. ἐξαπαλλάξαι· ἐπεξ. τοῦ ἀγὼν μέγιστος = σοβαρώτατος ἀγὼν. ὡς· αἰτιολ. ἀσθενὲς καὶ χαλαρὸν δυνάμενον νὰ παραλειφθῇ. ἐν ἀκούσας' ἴσθι = ἐν ἤκουσε καὶ μάθε. μὴ ψευδῶς μ' ἐρεῖν· ἐπεξηγήσεις τοῦ ἔν. λέγων - ἐγκερτομῶν· μετοχαλ ὑποθ. ἐγκερτομῶν = κερτομῶν = περιπαίζων. μάτην = μὲ λόγια τοῦ ἀέρος. ὄναιο· εὐκτ. ἀορ. ὠνήμην τοῦ ὀνίναμαι = ὠφελοῦμαι· ὄναιο = εἶθε νὰ χαρῆς ὅ,τι ἀγαπᾷς. ἴνα... καλῶς = γιὰ νὰ πάρῃ καλὸ δρόμο ἡ ὑπόθεσις. τί τοῦτ' ἔλεξας = τοῦτο, ὃ ἔλεξας, τί ἐστι; = τί θέλεις νὰ εἰπῇς μὲ αὐτὸ πού εἶπες; πείθωμεν· ὁ ἐνεστώς δηλοῖ τὸ ἐπιχειρούμενον. κακὸς τίς ἐστι· τὸ τίς κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει τὸ κακὸς = εἶναι πολὺ δειλός, οἱ λόγοι καταπαλαίουσιν· ἡ μεταφορὰ ἐκ τῆς πάλης. ψυχρὰ ἐλπίς = ἡ ἐλπίς μου αὐτὴ εἶναι παγωμένη· δξύμωρον, διότι ἡ ἐλπίς θερμαίνει τὴν καρδίαν. ἀντιβαίνω = φέρω ἀντιρρήσεις. εἰ τὸ χρῆζον ἐπίθετε = ἐὰν ἠθέλετε (τὸν) πείσει (σύ καὶ ἡ κόρη,

σου) εἰς ὅ,τι τοῦ ἐζητούσατε. οὐ τοῦμόν χρεῶν (ἦν) χωρεῖν = δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ παρέμβω ἐγώ. τοῦτο = ἡ συγκατάθεσις του. ἔχει τὴν σωτηρίαν = παρέχει τὴν σωτηρίαν. ἀμείνων = καλύτερος, εὐγενέστερος (παρὰ ἐὰν παρενέβαινον). εἰ τὰ πράγματα πράσσοιμι = ἐὰν ἤθελα τακτοποιεῖ τὰς ὑποθέσεις. λεγογισμένως μᾶλλον ἢ σθένει = μὲ περισκεψὶν μᾶλλον παρὰ μὲ τὴν δύναμιν, μὲ τὴν πυγμὴν. καλῶς κρανθέντων· κραινώ καὶ κραιαίνω = ἐκτελῶ· ἡ μετοχὴ ἔδει νὰ εἶναι εἰς ὄνομ. συμφωνοῦσα πρὸς τὸ ὑποκ. τῆς προτάσεως τάδε, ἀλλ' ἐτέθη κατὰ γενικὴν ἀπόλυτον ἐμφάσεως χάριν = ἐὰν τὰ πράγματα αὐτὰ ἐδῶ λάβουν τέλος καλόν. τάδε γένοιτ' ἂν πρὸς ἡδονὴν φίλοις σοί τε = τὸ καλὸν τέλος τούτου ἐδῶ τοῦ ζητήματος ἤθελε χαροποιήσῃ τοὺς φίλους (Ἀγαμ.) καὶ σέ. κἂν = καὶ ἂν δις κεῖται τὸ (ἂν). καὶ χωρὶς ἐμοῦ = καὶ ἄνευ τῆς ἰδικῆς μου παρεμβάσεως. δραστήον· ἐνν. τὸ ἔστι μοι = πρέπει νὰ πράξω· ποῖ ἔλθοῦσαν = ποῦ ἄφ' οὗ ἔλθω. ἡμεῖς σε φύλακες οὐ χρεῶν φυλάξομεν = (δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔλθῃς νὰ μὲ ἀναζητήσῃς) ἡμεῖς θὰ παρακολουθήσωμεν τὴν ὑπόθεσίν σου, ὅπως πρέπει. Ὁ Ἀχιλ. δὲν ὀρίζει τόπον συναντήσεως, ἵνα μὴ ἀναγκασθῇ ἡ Κλ. νὰ περιφέρεται διὰ μέσου τοῦ στρατοπέδου. μὴ τις = ἵνα μὴ τις. Δαναῶν· ἡ γεν. καὶ εἰς τὸ τις καὶ εἰς τὸ ὄχλου. στείχουσαν· κατηγ. μετοχὴ εἰς τὸ ἴδη σε. ἐπτοημένην· τροπ. μετοχὴ εἰς τὸ στείχουσαν. μηδὲ αἰσχυνε· κατὰ παράταξιν ἀντὶ τοῦ : μηδ' αἰσχύνῃς = καὶ οὕτω προσβάλλῃς πατρῶον δόμον = τὴν ὑπόληψιν τῆς πατρικῆς οἰκογενείας. κακῶς ἀκούω = κατηγοροῦμαι, ψέγομαι. μέγας (ἦν) = εἶχε μεγάλην ὑπόληψιν. ἄρχε = προηγοῦ, ὑποδείκνυε τὸ τί πρέπει νὰ γίνῃ. ὦν· αἰτιολ. μετοχὴ. κυρήσεις ἐσθλῶν = θὰ ἀνταμειφθῇς. εἴ εἰσι θεοὶ = ἐὰν ὑπάρχουν θεοί. εἰ δὲ μὴ εἰσι, τί δεῖ πονεῖν ; τίς ἡ ἀνάγκη ματαίως νὰ κοπιᾷ τις.

Ὁ Εὐριπίδης κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Πρωταγόρου ἀμφιβάλλει διὰ τὴν ὑπαρξὴν τῶν θεῶν.

Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου, ἡ δὲ Κλυταιμῆστρα ἐπανέρχεται εἰς τὴν βασιλικὴν σκηνήν.

Τὸ τμήμα τὸ ἐρμηνευθέν, τὸ περιλαμβανόμενον μεταξὺ τῶν στίχων 801 - 1035, τὸ διαλογικόν, τὸ ἐπακολουθοῦν εἰς τὸ Β' στάσιμον, ὀνομάζεται Γ' ἐπεισόδιον, ἀντιστοιχεῖ εἰς τὴν Δ' πράξιν τῆς σημερινῆς τραγωδίας, ὑποδιαιρεῖται δὲ εἰς τρεῖς σκηνάς. Ἐν τούτῳ τῷ τμή-

ματι ἢ ἐνεργὸς ἐπέμβασις τοῦ Ἀχιλλέως παρουσιάζει ἀνακοπτομένην προσωρινῶς τὴν προᾶξιν (τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας). Τὰ συναισθήματα τῶν θεατῶν εἶναι ἱλαρότης ἀπὸ τὴν α' σκηνήν, οἶκτος πρὸς τὴν ὑποφέρουσαν Κλυταιμ. καὶ ἐλπίς ἀπὸ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ Ἀχιλλέως.

Ὁ Χορὸς ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τοῦ προηγηθέντος ἐπεισοδίου καθηλώνει τὸ βλέμμα του εἰς τὸν Ἀχιλλέα, ὃν τόσαι σωματικαὶ καὶ ψυχικαὶ ἀρεταὶ κοσμοῦν, γόνον τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος, ὃν τοὺς πανηγυρικοὺς γάμους ἐτίμησαν οἱ θεοί, αἱ Μοῦσαι καὶ οἱ Κένταυροι. Τοὺς γάμους τούτους ποιητικώτατα περιγράφει ἐν τῷ χορικῷ, τὸ ὁποῖον ἄδει καὶ τὸ ὁποῖον θὰ ἐρμηνεύσωμεν.

ΤΡΙΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1036 - 1097)

Στροφή (1036 - 1057)

ὕμέναιος = γαμήλιον ἄσμα. **διὰ λωτοῦ Λίβυος** = ὑπὸ τοὺς ἥχους αὐλοῦ Λιβυκοῦ. Λωτὸς εἶδος φυτοῦ, ἐξ οὗ κατεσκευάζον σύριγγας. **Λίβυος**· τὸ συγκεκριμένον ἀντὶ τοῦ γενικοῦ· ἄλλως ὁ Λίβυς λωτὸς ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ ἄριστος, διὰ τὰ κατασκευάζονται σύριγγες. **μετὰ τε φιλοχόρου κιθάρας** = μετὰ τὴν εἰδικὴν διὰ τὸν χορὸν κιθάραν. **ὑπὸ τε συρίγγων καλαμοεσσῶν** = καὶ μετὰ τὴν συνοδείαν συρίγγων ἀπὸ καλάμια. **ἔστασεν ἰαχᾶν** = ἔστησεν, ἐξέβαλε βοήν, ἀντήχησε· προσωποποιᾷ. **τίς ἄρ' ὕμέναιος ἔστησεν ἰαχᾶν** = σὰν τί τάχα νὰ ᾔτο τὸ γαμήλιον ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἀντήχησε κτλ. **Πιερίδες** = αἱ Μοῦσαι. **παρὰ δαιτὶ** = ἐπάνω εἰς τὸ γαμήλιον συμπόσιον. **δαῖς** θ. = συμπόσιον, πρβλ. δαιτυμῶν. **ἶχνος** = πούς. **μελωδοῖς ἀχήμεσι** = μελωδικαῖς ἡχήμασιν, ἄσμασιν. **κλέω καὶ κλείζω** = ἐγκωμιάζω, ὑμνῶ. **Αἰακίδαν (- ην)** = τὸν υἱὸν τοῦ Αἰακοῦ, τὸν Πηλέα. **καθ' ὕλαν Πηλιάδα** = κάτω εἰς τὸ δάσος τοῦ Πηλίου· τοῦτο εἶναι ἐπεξηγήσεις τοῦ ἀνωτέρω: **ἀν' ὄρος Κενταύρων. Δαρδανίδας** = ὁ υἱὸς ἢ ἀπόγονος τοῦ Δαρδάνου, ὁ Γανυμήδης, ὅστις ἦτο Τρώες ἐφηβος. Τοῦτον ὁ Ζεὺς ἤρπασεν εἰς τὸν οὐρανόν, ἵνα θέλῃ τοὺς θεοὺς ἐκεῖ μετὰ τὸ κάλλος του καὶ οἶνοχοῇ εἰς τὴν τράπεζαν. **φίλον τρύφημα** (τρυφῶ) = τὸ ἐντρυφήμα τὸ ἀγαπητόν. **ἀφύσσω** = ἀντλῶ. **λοιβὰ** = σπονδῇ, νέκταρ. **ἐν γυάλοις χρυσέοις κρατῆρων** = μέσα ἀπὸ τὴν κοιλίαν κρατῆρων χρυσῶν· τὸ χρυσέοις καθ' ὑπαλλαγήν πρὸς τὸ γυάλοις ἀντὶ νὰ εἶναι τὸ κρατῆρων.

λευκοφαῆς = ὁ φέγγων ἀπὸ τὴν λευκότητα. εἰλισσόμεναι = ἐλίσσόμεναι· εἰλισσόμεναι κύκλια = στριφογυρίζουσαι κυκλικῶς. ἐχόρυσαν γάμους = ἐώρτασαν τοὺς γάμους μὲ χορούς.

Ἀντιστροφή (1058 - 1079)

θίασος = ὄμιλος. ἵπποβάτας = ἵπποπόδαρος· καθ' ὑπαλλαγὴν εἰς τὸ θίασος ἀντὶ εἰς τὸ Κενταύρων, οὔτινες κατὰ τὸ κάτω ἤμισυ ἦσαν ἵπποι· ὅθεν καὶ τὸ ἵπποβάτας. ἔμολεν = ἦλθεν· ἀνὰ ἔμολεν = ἦλθεν ἐπάνω ἐπὶ κρατῆρα Βάκχου = εἰς τὰ βαρέλια τὰ γεμάτα κρασί. Οἱ Κένταυροι πολὺ ἡγάπων τὸν οἶνον. ἐλάταις σὺν στεφανώδει τε χλόα = μὲ κλάδους ἐλάτης καὶ μὲ στεφάνια ἀπὸ πρασινάδα. ἀνέκλαγον· ἀόρ. β' τοῦ ἀνακλάζω καὶ ἀόρ. α' ἀνέκλαξα = ἐφώναξα δυνατὰ (ἀνὰ) μέγα = μεγαλοφώνως· τὸ ἀνακλάζω κυριολεκτεῖται ἐπὶ ζώων· ἐνταῦθα ἐχρησιμοποιήθη διὰ τὴν ζώωδη ἐμφάνισιν τῶν Κενταύρων. ὦ Νηρηὶ κόρα, παῖδα... ἐξονόμαζεν. ἡ σειρὰ : ὦ Νηρηὶ κόρα, Χείρων μάντις ὁ φοιβάδα μοῦσαν εἰδὼς ἐξονόμαζε γεννάσειν (= τέξεσθαί) σε (ὑποκ.) παῖδα (ἀντικ.), μέγα φῶς (παράθεσις εἰς τὸ παῖδα) Θεσσαλίᾳ (δοτ. χαριστ.). φοιβὰς μοῦσα = ἡ μαντικὴ τέχνη. ἐξονομάζω = ῥητῶς λέγω, ἀποκαλύπτω. φῶς· μεταφορικῶς σημαίνει σύμβολον τῶν ἐλπίδων, σωτηρίαν, χαράν, δόξαν, αἴγλην. ὅς ἤξει... ἄ νιν ἔτικτε· ἡ σειρὰ : ὅς ἤξει κλεινὰν χθόνα Πριάμοιο σὺν λογχήρεσι ἀσπισταῖς Μυρμιδόνων ἐκπυρώσων (νιν) γὰθεν περὶ σώματι κεκορυθμένος ἐνδυτα ὅπλων χρυσέων Ἐφαιστοπόνων ἔχων δωρήματα ἐκ θεᾶς ματρὸς Θέτιδος, ἃ ἔτικτέ νιν.. ἀσπιστής = ἀσπιδοφόρος, ὀπλίτης. λογχήρης (λόγχη, ἀραρίσκω) = λογχοφόρος, δορατομάχος. ἐκπυρώω - ὦ = πυρπολῶ, ἐξαφανίζω. γὰθεν = ἐκ θεμελίων. ἐνδυτὰ ὅπλα = φορετὰ ὅπλα. ἡφαιστόπονος = ἡφαιστότευκτος = ἔργον τοῦ Ἐφαισίου. δωρήματα = δῶρα... ἐννοεῖ ὁ Χορὸς τὰ ὅπλα τοῦ Ἀχιλλέως, τὰ ὅποια ὁ Ἐφαιστος κατεσκευάσεν κατὰ παράκλησιν τῆς Θέτιδος ἐκ χρυσοῦ, ἀργύρου, κασσιτέρου καὶ χαλκοῦ· ὅρα παρ' Ὀμήρῳ Σ 468 κ.έ. μακρὰν περιγραφὴν τῆς κατασκευῆς καὶ διακοσμήσεως αὐτῶν. δαίμονες = οἱ θεοί. τίθημι = καθιστῶ. μακάριον· κατηγ. τοῦ γάμον· γάμον θ' ὕμεναίους· χάριν ποικιλίας. εὐπατρὶς = ἡ ἔχουσα εὐγενεῖς πατέρας, γονεῖς. μακάριον· ἡ λέξις σκοπίμως ἐτέθη ὑπὸ τοῦ Εὐριπίδου ἐν τέλει τῆς ἀντιστροφῆς, ἵνα

ἐξαρθῇ ἡ ἀντίθεσις τῆς μακαριότητος τῶν γάμων τούτων πρὸς τοὺς οἰκτροὺς δῆθεν γάμους τῆς Ἰφιγενείας ἐν τῇ ἐπιφωδῷ.

Ἐπιφωδὸς (1080 - 1097)

σέ δέ· ἀντιθέτως, τὸναντίον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Θέτιν· ἡ ἀντίθεσις ἰσχυρά· ἡ σύνταξις : **στέψουσι καλλικόμαν πλόκαμόν σε (σου)· καλλικόμας (- ης) πλόκαμος** = πλόκαμοι τῆς ὠραίας κόμης. **ὥστε μόσχον (θ.)** = ὥσάν δάμαλιν· εἰς τὸ **στέψουσί σε** ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ **αἰμάσσοντες λαιμόν σε (σου) ὥστε μόσχον** (ὥστε λαιμόν μόσχου). **πετραῖα ἄντρα** = βραχὺδῃ, ἀπόκρημνα ἄντρα. **ὄρεϊα** = ὄρεσίβιος. **ἀκήρατος** = ἀγνή, ἀμόλυντος (ἐκ ταύρου). **βρότειος** = ἀνθρώπινος. **βαλιὰ** = παρδαλή. **αἰμάσσω** = κυλίω εἰς τὸ αἷμα, σφάζω. **οὐ σύριγγι τραφεῖσάν (σε)** = ἂν καὶ δὲν ἐμεγάλωσες εἰς τὴν μουσικὴν τῶν σουραυλιῶν. **οὐδ' ἐν ροιβδήσεσι** = οὐδὲ εἰς τὰ συρίγματα. **παρὰ δὲ ματέρι** = ἀλλὰ πλησίον τῆς μητρός σου· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **οὐ σύριγγι τραφεῖσαν**. **γάμον· παρὰθ.** εἰς τὸ σέ : νύμφην, σύζυγον. **νυμφόκομος·** παθητικῆς σημασίας = νυμφοστολισμένη. **Ἰναχίδαι·** οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἰνάχου, πρώτου βασιλέως τοῦ Ἄργους. **Ἰναχίδαι** συλλήβδην καὶ οἱ Ἀργεῖοι λέγονται. **γάμον νυμφόκομον Ἰναχίδαις** = στολισμένη ὡς νύμφη διὰ γάμον μὲ ἓνα ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἰνάχου, μὲ ἓνα ἀπὸ τοὺς ἐπιφανεῖς Ἀργεῖους. **ποῦ τὸ τᾶς αἰδοῦς ἔτι, ποῦ (τὸ) τᾶς ἀρετᾶς πρόσωπον σθένει τι ; σθένει τι** = ἔχει δύναμιν τινα. **ὁπότε =** καθ' ἣν στιγμὴν. **ἄσεπτον** = ἡ ἀσέβεια. **ἔχει δύναμιν** = ἰσχύει. **ἃ δ' ἀρετὰ ἀμελεῖται** **θνατοῖς κατόπισθεν** = ἡ δὲ ἀρετὴ περιφρονεῖται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων στρεφόντων πρὸς αὐτὴν τὰ νῶτα. **καὶ (ὁπότε) μὴ κοινὸς ἀγὼν βροτοῖς (ἔστι)** = οἱ ἄνθρωποι δὲν καταβάλλουν ἀπὸ κοινοῦ προσπάθειαν (διὰ τὴν ἐπέλθῃ ἠθικὴ ἐξυγίανσις). **μὴ τις θεῶν φθόνος ἔλθῃ** = μήπως ἐπέλθῃ τῶν θεῶν ὀργή = πρὸς ἀποτροπὴν τῆς θείας ὀργῆς **ποῦ·** τὸ ἀσύνδετον ἐκ τοῦ πάθους. **τὸ τᾶς αἰδοῦς πρόσωπον·** προσωποποιία.

Ἡ σύνδεσις πρὸς τὰ προηγούμενα εἶναι ἡ ἐξῆς : ἡ θυσία τῆς Ἰφ. εἶναι δεῖγμα τῆς ἠθικῆς ἐκτροπῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς θρησκευτικῆς διαστροφῆς· οὐδαμῶς πλέον φαίνεται ἀγνότης ἡθῶν καὶ εὐσεβείας· πανταχοῦ κρατεῖ καὶ βασιλεύει ἠθικὴ ἀναρχία.

Ὁ ποιητὴς πρὸ τῆς τερατώδους θυσίας τῆς Ἰφιγενείας αἶρεται εἰς ἀνωτέρας ἠθικὰς σφαίρας καὶ δομνύτατα καυτηριάζει τὴν ἠθικὴν ἐξαθλίωσιν τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1098 - 1275)

α') 1098 - 1126

προσκοποῦμαι = παρατηρῶ, ὅπως ἀνακαλύψω τι. Ἡ Κλ., μαθοῦσα ἀπὸ τὸν πρεσβύτερον ὅτι πρόκειται ὁ Ἀγ. νὰ φονεύσῃ τὴν θυγατέρα της, ταράσσεται καὶ παραχθεῖσα ἐξέρχεται ἀπὸ τοὺς οἴκους, ἵνα μάθῃ ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς τὰ διατρέχοντα. **πόσιν** = τὸν σύζυγον. **χρόνιον ἀπόντα** = ἀπὸ πολλοῦ χρόνου, ἀπὸ πολλὴν ὥραν ἀπουσιάζοντα. **κάκλει-λοιπότη στέγας**· σχῆμα πρωθύστερον. **ἐν δακρύοισι** (ἐστὶ) = δακρύει. **πολλὰς ἰεῖσα μεταβολὰς ὁδυρμάτων** = ὁδυρομένη κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους, μεταβάλλουσα πολλάκις τὸν τόνον τῶν ὁδυρμῶν, τῶν θρήνων. **ἀκούσασα** = ἐπειδὴ ἤκουσε. **μνήμην δ' ἄρ' εἶχον πλησίον βεβηκότος Ἀγαμέμνονος τοῦδε** = ἀλλ' ἰδοὺ ὅτι ἔρχεται ἐδῶ πλησίον ὁ Ἀγαμέμνων, τὸν ὁποῖον εἶχα εἰς τὸν νοῦν μου. **εὐρεθήσεται** = θὰ ἀποκαλυφθῇ. **Λήδας γένεθλον** = Λήδας κόρη. **ἐν καλῷ** = εἰς κατὰλληλον στιγμὴν. **παρθένου χωρὶς** = χωριστὰ ἀπὸ τὴν κόρην, ἐν ἀπουσίᾳ τῆς κόρης. **γαμούμεναι** = αἱ μελλόνυμφοι. **τί δ' ἔστιν, οὗ σοι καιρὸς ἀντιλάζυται** ; = ἀλλὰ τί εἶναι ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου ἡ εὐκαιρία σὲ ἔχει πιασμένον καὶ σὲ κρατεῖ κολλημένον ; τί εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σοὺ κινεῖ τὴν προσοχὴν καὶ τοῦ ὁποίου δὲν θέλεις νὰ χάσῃς τὴν εὐκαιρίαν ; Ἡ ἀνώμαλος ἐν προκειμένῳ σύνταξις ἐνδεικτικὴ τῆς διεγέρσεως τῆς Κλυταιμῆστρας. Ὁ Ἀγ. ἀνεξάντλητος εἰς ψευδολογίας μεταχειρίζεται ἐπιτετηδευμένην ἀβρόφρονα γλῶσσαν θέλων νὰ κερδήσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς συζύγου του. **ἔκπεμπε παῖδα δωμάτων πατρός μετὰ** = φώναζε τὴν κόρην ἔξω καὶ ἄφησέ την νὰ πηγαίῃ μετὰ τὸν πατέρα της (εἰς τὸν βωμὸν ἐννοεῖ ὁ Ἀγαμ.). **ὥς** = διότι. **πάρεισι** = εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν μας. **αἱ χέρνιβες ὑπτρεπισμένοι** = τὸ ἡγιασμένον ὕδωρ ἡτοιμασμένον. **βάλλειν χεροῖν πῦρ καθάρσιον** = διὰ νὰ ῥαντίζωμεν μετὰς χεῖράς μας πῦρ καθαρτικόν, πρὸς ἀγνισμόν, καθαρισμόν. **θεᾶ δοτ. χαρ. μέλανος αἵματος φρυσήματα**· παρὰθεσις εἰς τὸ ἅς πεσεῖν χρεῶν (αἱ ὁποῖαι μύσχοι πρέπει νὰ πέσουν χάριν

τῆς θεᾶς) φυσῶσαι μαῦρον αἷμα ἀπὸ τὸν λαιμόν των, καθ' ὃν χρόνον θὰ σφάζωνται· ὅρα τὸν πληθ. ἀριθμὸν **χέρνιβες** — **προχύται** — **μόσχοι**· τί πλουσία καὶ μεγαλοπρεπῆς θυσία ! Οὕτω θὰ εὐχαριστηθῇ ἡ μήτηρ. **τοῖς δνόμασι** = με τὰς λέξεις. **οὐκ οἶδ'** ὅπως τὰ ἔργα σου **χρή μ'** **ονομάσασαν** **εὖ λέγειν** = δὲν ξέρω πῶς πρέπει νὰ ὀνομάσω τὰ ἔργα σου, διὰ νὰ τὰ χαρακτηρίσω ἐπιτυχῶς· ὅπως **χρή**· πλαγ. ἐρώτησις ἐκ τοῦ οἶδα. Τὰ ἔργα τοῦ Ἀγ. ἦσαν πράξεις διπλοπροσωπίας καὶ πατὴρ ἀστόργου καὶ ἀπάτορος. **πατὴρ δ μέλλει** (ἐνν. ποιήσῃ)· **ἀ μέλλει** = τὰ βουλευόμενα· εἰς τοῦτο δ' ἀποδοτέον τὸ **πατὴρ δ**· **χὺπὸ** = καὶ ὑπὸ. **ὑπὸ τοῖς πέπλοις** = ὑποκάτω ἀπὸ τοὺς πέπλους, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν πέπλων· **πέπλος** ἐνδυμα γυναικῶν πλατὺ καὶ μακρόν, τὸ ὅποιον περιεβάλλετο περὶ τὸ σῶμα καὶ ἐπορποῦτο ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ ἐζώννυτο, ἐγχρωμον. **ἰδοὺ πάρεστιν ἤδε πειθαρχοῦσά σοι**· ἡ Ἰφ. παρέρχεται φέρουσα πέπλον καὶ τὸν Ὀρ. Ἡ παρουσία τοῦ μικροῦ, ἵνα συγκλονισθῇ μᾶλλον ὁ πατήρ πρὸ τῆς ἀνοσίας πράξεως. **τὰ ἄλλα** = ὡς πρὸς τὰ ἄλλα = ὡς πρὸς τὴν ἄλλην ἐποψίν τοῦ ζητήματος. **πρὸ τῆσδε** = πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς. **τί κλαίεις** ; διατί κλαίεις ; λέγει ὁ Ἀγαμέμνων πρὸς τὴν Ἰφιγένειαν, ἥτις θὰ παρῇθε με νέον προσωπεῖον ἐμφαίνον δάκρυα, ἡ κεκαλυμμένη ὑπὸ τοῦ πέπλου ἔδιδε τὴν ἐντύπωσιν κλαιούσης. **οὐδ' ἔθ'** **ἡδέως ὀρᾶς** = καὶ δὲν ἔχεις πλέον χαροπὸν τὸ βλέμμα. **ἐρείσασα** = καρφώσασα. **πρόσθ'** (= πρόσθε ὀμματος) **ἔχεις πέπλους**. **τίν' ἂν λάβοιμι τῶν ἐμῶν ἀρχὴν κακῶν** ; **τίνα**· ἀντικ. καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ κατηγοροῦμενον **ἀρχὴν** ἀντὶ νὰ εἶναι **τί** = ἀπὸ ποῦ νὰ ἀρχίσω νὰ ἐξιστορῶ τὰς συμφοράς μου ; **πάρα** = **πάρεστι** = εἶναι δυνατόν. **ἅπασι**· ἀντικ. τοῦ ἀπαρεμφ. **χρήσασθαι πρώτοισι**· κατηγ. **κάν** = καὶ ἐν· καὶ ἂν εἶναι εἴτε μετὰξὺ τῶν τελευταίων εἴτε μετὰξὺ τῶν μέσων, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν εἶναι. Με ἄλλους λόγους ἡ Κλ. λέγει : αἱ συμφοραὶ μου δὲν ἔχουν οὔτε ἀρχὴν οὔτε μέσον οὔτε τέλος. Τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ προοίμιον. Τῆς Κλ. ὁ λόγος διακόπτεται ὑπὸ τοῦ Ἀγ. προσποιουμένου ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὴν γλῶσσαν τῆς συζύγου του, συνεχίζεται δὲ ὅταν ὁ Ἀγ. ἀναγκάζεται νὰ σιωπήσῃ ἐλεγχόμενος.

β') 1127 - 1156

ὡς· ἐπιφώνημα. **εἰς ἐν ἤκετε** = εἴσθε σύμφωνοι. **σύγχυσιν ἔχοντες καὶ ταραγμόν ὁμμάτων** = παρουσιάζοντες κάποιαν σύγχυ-

σιν καὶ ταραχὴν εἰς τὸ βλέμμα. Ἡ σύγχυσις ἐξεδηλοῦτο ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τοὺς λόγους, ἀφ' ἐτέρου δὲ εἰς τὴν στάσιν τῶν γυναικῶν (καὶ τῶν τοῦ Χοροῦ περιλαμβανομένων). εἴφ' = εἰπέ· εἰς τοῦτο ἀνάφερε τὸ γενναίως (= εἰλικρινῶς). ἄν = ἃ ἄν. οὐδὲν κελευσμοῦ δεῖ μ'· μ' = μέ ἀντὶ μοι = καθόλου δὲν ἔχω ἀνάγκην διαταγῆς. τὴν παῖδα τὴν σὴν τὴν τ' ἐμήν· μετ' ἐμφάσεως εἰρημένα : τὸ σπλάγχνον μας. ἔα· ἐπιφ. σχετλιασμοῦ. οὐφ' ὁ Ἀγ. ἐκπλήσσεται, διότι ἡ Κλ. κάμνει ὑπονοίας ἀδικαιολογήτους, ἀλλ' ἔκαμε τὴν ἀναφώνησιν ἔα, διότι ἐνόησεν ὅτι τὰ σχέδιά του δὲν ἦσαν ἰδικόν του ἀποκλειστικῶς μυστικόν. τλήμονα = τολμηρά, τραγικά. ὑπονοεῖς = βάξεις στὸ νοῦ σου, ὑποψιάζεσαι. ἃ μὴ σε χρή· ἐννοεῖται τὸ ὑπονοεῖν. ἔχ' ἥσυχος = μένε ἥσυχος, ἡσύχαζε. κάκεινό μοι τὸ πρῶτον ἀπόκριναι πάλιν = καὶ φρόντισε νὰ δώσης ἄλλην ἀπάντησιν εἰς ἐκείνην τὴν πρώτην μου ἐρώτησιν (στίχ. 1131). εἰκότα ἦν ἐρωτᾶς, εἰκότ' ἄν κλύοις = ἄν ἐρωτᾶς λογικά, ὀρθά, λογικά θὰ ἀκούσης. Ὁ Ἀγ. ἀποδίδει τὴν αἰτίαν τῆς ἀστόχου ἀπαντήσεώς του εἰς τὴν ἀτυχῇ ἐρώτησιν τῆς συζύγου του. οὐκ ἄλλ' ἐρωτῶ, καὶ σὺ μὴ λέγ' ἄλλα μοι = δὲν διατυπώνω ἄλλην ἐρώτησιν καὶ σὺ νὰ ἀπαντήσης εἰς αὐτὴν μόνον μὴ λέγων ἄλλ' ἄντ' ἄλλων. πότνια = θεία. δαίμων τ' ἐμός = καὶ ὁ κακός μου δαίμων. δυσδαίμονες = δύσμοιροι. τίς σ' ἠδίκησε; ὁ Ἀγ. ὑποκρίνεται ἄγνωιαν τῆς ἀδικίας, ἥτις γίνεται εἰς τὴν Κλυταιμῆστραν, δι' αὐτὸ καὶ ἐρωτᾶ : ποῖος σὲ ἔχει ἀδικήσει; τοῦτ' ἐμοῦ πεύθει πάρα; τοῦτο ζητεῖς νὰ πληροφορηθῇς ἀπὸ ἐμένα; πεύθομαι = πυνθάνομαι. ὁ νοῦς ὃδ' αὐτὸς νοῦν ἔχων οὐ τυγχάνει = τὸ νόημα τῶν λόγων σου (ὅτι δὲν δικαιоῦμαι νὰ ἔχω παράπονον, διότι κανεὶς δὲν μέ ἀδικεῖ) δὲν ἔχει κανὲν νόημα. Λογοπαίγνιον. τὰ κρυπτά μου = τὰ μυστικά μου· ἡ λέξις κρυπτόν λαμβάνεται ὡς οὐσιαστ., ἐξ οὗ καὶ ἡ γεν. μου· αὐτὸ τὸ σιγᾶν (σε) καὶ τὸ στενάζειν (σε) πολλὰ ἐστὶν ὁμολογοῦντός σου = αὐτὴ ἡ σιωπὴ καὶ ὁ πολλὸς στεναγμός εἶναι ὁμολογία τῆς ἐνοχῆς σου. μὴ κάμης λέγων = λέγε χωρὶς νὰ κουρασθῇς· εἰρων. : μὴ ὑποβληθῇς εἰς τὸν κόπον νὰ ὁμιλῇς, μὴ χάνης τὰ λόγια σου. τὸ γὰρ ἀναισχυντον τί δεῖ λέγοντα προσλαβεῖν τῇ συμφορᾷ; ταῦτα λέγει κατ' ἰδίαν ὁμολογῶν ὅτι ἔως τώρα ἐψεύδετο. προσλαμβάνω τῇ συμφορᾷ = ἀποκτῶ κοντὰ εἰς τὴν συμφορὰν· τὸ ἀναισχυντον = τὴν ἀναισχυντίαν, τὸν τίτλον τοῦ ἀναισχύντου. ἀνακαλύψω λόγους = θὰ μιλήσω ὀρθὰ κοφτά, χωρὶς περιστροφάς. παρωδὸν αἶνιγμα = ὑπαινιγμός· εἰρωνικός. προσοῦδισας

πέδω = πρὸς οὐδας (ἔδαφος) ἔρριψας· **πέδω**· πλεονασμ. = κατὰ γῆς.
Τάνταλος ἦτο υἱὸς τοῦ Θυέστου, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀτρέως. Ὁ Ἀγαμέμνων
ἐνταῦθα παρίσταται ὥς τις ὠμὸς καὶ θηριώδης φονεὺς καὶ τὸ νήπιον,
ἵνα διὰ τούτου ἀποφύγῃ τὴν μέλλουσαν ἐκδίκησιν αὐτοῦ. Ὁ **Στασίως**
ποιητὴς τῶν **Κυπρίων ἐπῶν**, λέγει : **Νήπιος δὲ πατέρα κτείνας**
υἱὸς καταλείπει. Ὁ Ὅμ. παρουσιάζει τὸν Ἀγαμέμνονα ὡς ἀγαθὸν
βασιλέα καὶ κρατερόν ἀίχμητὴν. Τὸν πρῶτον μετὰ τοῦ Ταντάλου γάμον
τῆς Κλυτ. ἄγνωστον εἶναι ἂν ὁ Εὐριπίδης ἐπενόησεν ἀπὸ ἀνάγκης
ποιητικῆς ἢ ἂν εὗρεν ἤδη ὑπάρχοντα. **τῷ Διὸς παῖδε ἐμῷ τε συγγόνῳ**
εἶναι οἱ δύο υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ ἀδελφοὶ τῆς Ἑλ. Διόσκουροι, Κάστωρ
καὶ Πολυδεύκης. **μαρμαίροντε ἵπποις** = ἀπαστράπτοντες μὲ τὰ
κατάλευκα ἄλογά των. Οἱ Διόσκουροι παρίστανται συνήθως ἐφιπποὶ ἢ
ἰστάμενοι παρὰ τοὺς ἵππους των. Ὁ Πίνδαρος τοὺς ὀνομάζει **λευκοπό-**
λους καὶ εὐίππους. Ὁμηρικὸς τις ὕμνος λέγει αὐτοὺς **ταχέων ἐπι-**
βήτορας ἵππων. **ἐρρύσατό σε** = σέ ἔσωσε, σέ γλύτωσε (πρβλ. τὸ
ρῦσαι ἡμᾶς). **τάμᾳ ἔσχεσ αὐ λέχη** = μὲ ἔλαβες ἐκ νέου σύζυγον.

γ') 1157 - 1190

οὐ = τότε. **καταλλαχθεῖσα** = διαλλαγεῖσα. **συμμαρτυρήσεις** =
θα μαρτυρήσῃς καὶ σύ. **ἦ** = **ἦν** = ἡμην γυνὴ ἄμειπτος· εἰς τοῦτο τὸ
ἄμειπτος ἀναφέρεται τὸ **περὶ σέ σωφρονῶ εἰς Ἀφροδίτην** = εἶμαι
πιστὴ σύζυγος. **αὐξω μέλαθρον** = αὐξάνω τὴν περιουσίαν τῆς οἰκο-
γενείας. **θύραζε** = ἔξω. **θήρευμα** = ἀπόκτημα. **φλαύραν** = φαύλην =
εὐτελῆ. **ἐπὶ τρισὶ παρθένοις** = κατόπιν τῶν τριῶν παρθένων· κατὰ
τὸν Ὅμηρον ἦσαν αὗται ἡ Χρυσόθεμις, Λαοδίκη καὶ Ἰφιάνασσα· οἱ
κατόπιν μνημονεύουσιν Ἰφιγένειαν, Ἡλέκτραν καὶ Χρυσόθεμιν. **τλη-**
μόνως = σκληρόκαρδα. **ὦν**· γεν. δικαίρ. εἰς τὸ **μῖα**. **τὰ σά** = τὰς
ιδιὰς σου δικαιολογίας, τὴν ἰδικὴν σου ἀπολογίαν· ἵνα **λάβῃ Μενέ-**
λεως Ἑλένην· εἶναι ἀποκρίσις εἰς τὸ : **τίνος ἑκατί νιν** (αὐτὴν τὴν
μίαν) **κτενεῖς**. **καλόν γέ τοι** = ναί, εἶναι ὥραϊον ἀλήθεια· εἰρωνεία :
ἄλλοι νὰ ἐγκληματοῦν καὶ ἄλλοι νὰ τιμωροῦνται ἄθῳ. **ἀποτεῖσαι**
τέκνα μισθὸν κακῆς γυναικὸς = νὰ πληρώσουν τὰ τέκνα ἀντίποινα
διὰ τὴν αἰσχρὰν διαγωγὴν ἀνηθίκου γυναικός. **τάχιστα** = **τὰ ἔχθι-**
στα = τὰ μισητότατα (Ἑλέν.) **τοῖσι φιλτάτοις** (δοτ. ὄργαν. Ἰφιγ.)

ῶνούμεθα· ἐνεστὼς τοῦ ἐπιχειρουμένου = ζητοῦμεν νὰ ἀγοράσωμεν.
 γίγνομαι διὰ μακρᾶς ἀπουσίας = ἀπουσιάζω ἐπὶ μακρόν. θρόνους =
 τὰς ἐδρας. παρθενῶνες = τὰ δωμάτια, ὅπου ἔμεναν αἱ παρθένοι. ἐπὶ
 δακρύοις = δακρύουσα. ὦ τέκνον - ὁ φυτεύσας πατήρ· ἰσχυρά ἀντι-
 θεσις, ἥτις ἐξαιρεῖ τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκλήματος. αὐτὸς κτανὼν, οὐκ
 ἄλλος· σχῆμα ἐκ παραλλήλου. οὐδ' ἄλλη χερὶ = οὐδὲ ξένη χερὶ.
 τοιόνδε μῖσος = μῖσος ἄσβεστον. ἐνδεῖ βραχείας προφάσεως =
 χρειάζομεθα μικρὰν ἀφορμήν. καὶ = καὶ αἱ. δεξόμεθα δέξιν, ἣν σε
 δέξασθαι χρεῶν = θὰ σοῦ κάμωμεν ὑποδοχὴν, ἣ ὅποια σοῦ χρειάζεται·
 σαρκασμός. κακὴ· εἰς ἣν σημασίαν καὶ ἡμεῖς· ὑπαινιγμός εἰς τὸν ἐν
 Μυκῆναις φόνον μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του. μῆτ' αὐτὸς γένῃ (κακὸς
 περὶ ἐμέ). εἶεν = ἔστω· εἶναι κατὰ τοὺς ἀρχαίους συγκατάθεσις μὲν
 τῶν εἰρημένων, συναφῆς δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα. θύσεις σὺ δὴ παῖδα =
 ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι θὰ θυσιάσῃς τὴν κόρην σου. ἔνθα = τότε, κατὰ
 τὴν θυσίαν. τί σοι κατεύξει τὰγαθὸν = τί καλὰς εὐχὰς θὰ κάμῃς
 διὰ τὸν ἑαυτὸν σου. σοι, ἀντὶ τοῦ σαυτῷ. νόστος πονηρὸς = περι-
 πετειώδης ἐπάνοδος. οἰκοθέν γ' αἰσχυρῶς ἰὼν = ἀφ' οὗ ἀναχωρεῖς
 ἀπὸ τὴν πατρίδα ἐπαισχύντως· ἐπάνοδος, τῆς ὁποίας αἱ περιπέτειαι
 καὶ τὰ βάσανα νὰ εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸ αἶσχος τοῦ ἐκ πατρίδος
 ἀπόπλου· εἰρωνεία. ἦ τὰρ' (α) = ἦ τοι ἄρα = τότε λοιπὸν ἀσφαλῶς,
 δίχως ἄλλο. εὐφρονα ἥσομεν = εὐφρονα ἔπη ἥσομεν = θὰ ἐκστο-
 μίσωμεν εὐνοϊκὰς εὐχὰς. αὐθέντης καὶ αὐτοέντης = ὁ αὐτουργὸς τοῦ
 φόνου. προσβλέπω τινά = ἀτενίζω τινά.

δ') 1191 - 1216

προσπίπτω τινὶ = πέφτω εἰς τὰς ἀγκάλας τινὸς = ἐναγκαλιζομαι
 τινά. ἔρχομαί τι διὰ λόγων = διαλογίζομαι τι. ἢ σκῆπτρά σοι
 μόνον διαφέρειν καὶ στρατηλατεῖν σε δεῖ; = ἢ ἐνδιαφέρεσαι μόνον
 νὰ κινῆς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὸ σκῆπτρον καὶ νὰ ἔχῃς τὴν ἀρχιστρατη-
 γίαν; Ἀνάλογα ἔλεγε καὶ ὁ Μενέλαος πρὸς τὸν ἀδελφὸν (στίχ. 357).
 Τὸ σκῆπτρα διαφέρειν εἶναι γραφικώτατον. Κάθε εὐγενικὸν αἶσθημα
 ἐφυγαδεύθη ἀπὸ τὴν καρδίαν σου, λέγει πρὸς τὸν Ἀγ. ἢ Κλ., ἕνεκα τῆς
 φιλαρχίας καὶ μόνην ἀποστολὴν νομίζεις ὅτι ἔχεις νὰ κινῆς τὸ σκῆπτρον
 ἐπιδεικτικῶς καὶ νὰ διατηρήσῃς τὴν ἀρχιστρατηγίαν· διὸ καὶ ἀποφα-
 σίζεις νὰ θυσιάσῃς τὴν κόρην σου. ὅν = ἀλλὰ τοῦτον, ἀντὶ ὅ, καθ' ἑλξιν

πρὸς τὸ δίκαιον λόγον = ἀλλὰ τοῦτο, τὸ ὅποιον θὰ ἦτο μία δικαία πρότασις, ἔπρεπε νὰ εἴπης. **κληρον τίθεμαι** = βάλω κληρον. **οὔτου** = τίνος. **ἦν τότε ἐν ἴσῳ** = ἦν τότε ἴσον. **ἀλλὰ μὴ παρασχεῖν σε** (ὑποκ.) **παῖδα σὴν** (ἄντικ.) **σφάγιον** (κατηγ.) **ἐξαιρετον** = κατ' ἐκλογὴν. **Δαναΐδαις**· δοτ. χαριστ. **πρὸ μητρὸς** = διὰ τὸ ἀμάρτημα τῆς μητρὸς. **οὐπερ τὸ πρᾶγμ'** ἦν = τὸν ὅποιον ἐνδιέφερε τὸ ζήτημα. **ὑπότροπος** = ὑποστρέψασα, ἐπιστρέψασα. **κομίζουσα** = περιποιουμένη. **ἄμειψαι**· τοῦ ἀμείβομαι = ἀπαντῶ. **τούτων**· γεν. διαир. εἰς τὸ **τι** (εἴ τι). **συνσφῶ** = ἐνεργῶ ἀπὸ κοινοῦ πρὸς σωτηρίαν. **λόγος** = γλῶσσα, τὸ χάρισμα τῆς φωνῆς. **Ὀρφεύς**· υἱὸς τῆς Μούσης Καλλιόπης, μυθικὸς ἥρωας, ἦτο περίφημος ποιητῆς καὶ μουσικὸς διὰ τῆς λύρας καὶ τῆς μουσικῆς συγκινῶν καὶ μαλάσσων τὰ ἄγρια θηρία, κινῶν δένδρα καὶ λίθους καὶ ἀναστέλλων τὸν ῥοῦν τῶν ποταμῶν. **Ἐμάλαξε** καὶ αὐτὸν τὸν Πλούτωνα. **ἐπάδω** = ἔδω. **ὁμαρτῶ τινι** = ἀκολουθῶ τινα. **κηλεῖν τε**· συνάπτεται πρὸς τὸ **πείθειν** (πείθειν - κηλεῖν τε). **κηλῶ** = θέλω, γοητεύω. **ἐνταῦθ' ἂν ἦλθον** = θὰ ἐχρησιμοποιοῦν αὐτὸ τὸ μέσον. **παρέχω** = χρησιμοποιοῦ. **τάπ' ἐμοῦ σοφὰ** = αὐτὰ ποῦ μόνον γνωρίζω, δηλ. τὰ δάκρυα, ὡς λέγει εὐθὺς ἀμέσως.

ε') 1217 - 1245

ἱκετηρία = κλάδος ἐλαίας μὲ λευκὰ ἔρια περιτυλιγμένους, σύμβολον τῶν ἱκετῶν. **τὸ σῶμα τοῦμόν ἐξάπτω σέθεν ἱκετηρίαν** (= ἱκετήριον κλάδον). **γόνασιν** = διὰ τὴν ζωὴν σου· ἡ ὅλη πρότασις παρενθετικὴ εἰς τὸ ἱκετεύω. **ἄωρος** = νέος. **τὰ ὑπὸ γῆς** = ὁ "Ἄδης. **δοῦσα σῶμ'** **ἐμόν** = καθίσασα. **χάριτες** = θωπεῖαι. **ἐν δόμοισιν ἀνδρὸς** = συζύγου. **θάλλω** = ἀκμάζω, εἶμαι εὐτυχής. **οὐμός** = ὁ ἐμός λόγος = ὁ λόγος ἐμοῦ, ἐξ οὗ τὸ **ἐξαρτωμένης** = κρεμασμένης. **ἀντιλάζουμαι** = ἀντιλαμβάνομαι, πιάνομαι ἀπὸ κάτι. **ὑποδοχαί** = δεξιώσεις. **δόμων**· γεν. ὑποκειμ. εἰς τὸ **ὑποδοχαῖς**. **πόνων τιθηνούς ἀποδιδούσά σοι τροφάς** = ἀνταποδίδουσα εἰς σέ τοὺς πολλοὺς κόπους διὰ τὴν ἀνατροφὴν μου· **τιθηνός** (θάω, θηλάζω· τιθῆνη = τροφός) = ὁ τρέφων. **μή**, (ἀποκτείνης) **πρὸς σε Πέλοπος καὶ πρὸς Ἀτρεῶς πατρός** = ἱκετεύω σε δι' ὄνομα κλπ. **ὠδίνω** = ἔχω ὠδίνας (πόνους τοῦ τοκετοῦ)· **ὠδὶς - ἴνος** (θηλ.) ἐδῶ = λύπη, ἄλγος. **τί μοι μέτεστι** = τί σχέσιν ἔχω. **Ἀλέξανδρος** = Πάρις. **πόθεν** = πῶς ἐγίνε καὶ ἦλθε (ὁ Πάρις).

ὄμματα = βλέμμα. **ἴν' ἀλλὰ τοῦτο** = ἵνα (εἰ μή τι ἄλλο) τοῦτο = ἵνα τοῦτο τοῦλάχιστον. **σέθεν μνημεῖον** = σοῦ φέρῃ ἀνάμνησιν. **μικρὸς σὺ** (εἰ) **ἐπίκουρος φίλοις** = ὥστε νὰ βοηθήσῃς τοὺς φίλους. **ἵκετεύω πατὴρ κατὰ τὸ δέομαί τιнос**. **αἰσθημά τοι τῶν κακῶν ἐγγίγνεται κὰν νηπίοις γε** = καὶ τὰ νήπια νὰ ἀσφαλῶς συναισθάνονται τὰ κακά. **λίσσομαι** = ἵκετεύω.

ζ') 1246 - 1275

αἰδεσαί με = σεβάσου με, σεβάσου τὴν δυστυχίαν μου. **κατοίκιτον βίον** = λυπήσου τὴν ζωὴν μου. **ἄντομαι** = ἵκετεύω. **νεοσσός** = τὸ νεογνὸν τῶν πτηνῶν, τὸ μικρὸ πουλάκι. **ἠύξημένη** = ἀνεπτυγμένη. **πάντα λόγον** = ὅ,τι εἶχα νὰ εἶπω. **συντεμουσα ἐν** = συντομεύσασα εἰς ἓν σημεῖον. **νικήσω** = θὰ νικήσω, θὰ πείσω. **τὰ νέρθε** = τὰ κάτω, τὰ ἐν Ἀδου. **οὐδὲν** (ἐστὶ) = δὲν ἀξίζουν τίποτε. **κακῶς ζῆν κρεῖσσον ἢ καλῶς θανεῖν** = προτιμότερον νὰ ζῇ κανεὶς κακῶς παρὰ νὰ ἀποθάνῃ καλῶς. Ἀντιθέτως ὁ Αἶας ἐν τῷ φερωνύμῳ δράματι τοῦ Σοφοκλέους λέγει : **ἀλλ' ἢ καλῶς ζῆν ἢ καλῶς τεθνηκέναι τὸν εὐγενῆ χρή**. Εἰς ἄλλας τραγωδίας ὁ Εὐριπίδης κατὰ τὰς περιστάσεις ἔχει διαφορετικὴν ἀντίληψιν διὰ τὴν ζωὴν λέγων : **τοῦ ζῆν δὲ λυπρῶς κρεῖσσόν ἐστι κατθανεῖν**. **τὸ γὰρ θανεῖν κακῶν μέγιστον φάρμακον νομίζεται**. Τὸ ὀρμέφυτον τῆς ζωῆς ἐξεγείρεται καὶ αἰ πρὸς τὸν πατέρα τῆς ἱκεσίας συντρίβουν τὴν καρδίαν μας. Εἶναι ὥραία ἡ ζωὴ, λέγει, ὁ Ἄδης εἶναι φοβερός, μὲ τρομάζει. Χιλιάκις προτιμότερα εἶναι ἡ ζωὴ δυστυχισμένη ἢ ἐνδοξος θάνατος. Τόσον γλυκεῖα εἶναι ἡ ζωὴ. Ὁ Ἀχιλλεὺς παρ' Ὀμήρῳ λέγει ὅτι θὰ ἐπροτίμα νὰ θητεύῃ παρ' ἄλλῳ παρὰ νὰ ἀνάσῃ ὅλων τῶν νεκρῶν. **ὦ τλῆμον** = ὦ ἀθλίη. **ἀγῶν μέγας ἦκει** = φοβερός διαπληκτισμὸς ἔχει γίνεῖ, προκλήθῃ. Ὁ Χορὸς μετὰ πάντοτε μακρὸν κάπως λόγον λέγει δίστιχον, δι' οὗ ἐκφράζει τὴν γνώμην του. **συνετός εἰμι τὰ οἰκτρά** = ἐννοῶ τὰ προκαλοῦντα οἶκτον, συμπάθειαν. **μαινοίμην ἂν** (ἐνν. εἰ μή φιλοίην). **δεινῶς ἔχει μοι** = ἡ θέσις μου εἶναι πολὺ δύσκολος. **ταῦτα** = τοῦτο, δηλ. τὴν θυσίαν. **δεινῶς - δεινῶς** : διὰ τῆς ἐπαναδιπλώσεως ἐξαίρει τὸ δύσκολον τῆς θέσεώς του· πρβλ. ὡς πρὸς τὴν ἐννοιαν τὸ ἡμέτερον : μπρὸς γκρεμὸς καὶ πίσω βράχος. **ὅσον** (ἐστὶ) **στράτευμα ναύφρακτον** = ναυτικὸν στρατόπεδον. **ὅσοι τ' (εἰσὶ) ἄνακτες χαλκῶν ὀπλῶν** = ὀπλῖται

(ύποκ.). **νόστος** = ἀπόπλους. **πύργος** = τὰ πυργωτὰ **τείχη**. **ἐξαιρῶ** = κυριεύω. **βάθρον Τροίας** = ἡ καθέδρα, ἡ πρωτεύουσα τῆς Τροίας. **Ἀφροδίτη τις**· τὸ **τις** κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει· **Ἀφροδίτη**· κατὰ συνεκδοχὴν = ἐπιθυμία. **ἀρπαγαὶ λέκτρων Ἑλληνικῶν** = ἀρπαγαὶ Ἑλληνίδων συζύγων. **οἱ** = οὗτοι λοιπόν. **λύω θέσφατα**· κατὰ τὸ λύειν νόμους = δὲν ἐκτελῶ τὴν θέλησιν. τὸ **βουλόμενον** = ἡ βούλησις. **ἦ·** δοτ. **χαριστ.** **δεῖ** = εἶναι ἀνάγκη. **τούτου** = ταύτης τῆς ἀνάγκης, εἰς ταύτην τὴν ἀνάγκην. **ἥσσανες καθέσταμεν** = ἔχομεν ὑποκύψει. **συλῶμαι λέκτρα** = ἀπογυμνώνομαι ἀπὸ τὴν σύζυγον, μοῦ ἀρπάζουν τὴν σύζυγον.

Λέγων πάντα ταῦτα ὁ Ἀγ. παρουσιάζεται πλέον ὡς μέγας πατριώτης ἐμπεποτισμένος ἀπὸ τὴν πανελλήνιον ιδέαν. Ὁ Ἀγ., ἀφ' οὗ ἀπελογήθη εἰς τὰς ἐπιθέσεις Κλ., Ἰφ., Χοροῦ, καταλείπει τὴν δευτέραν ἐν ᾗ τὸ θέατρον ἀντηγεῖ ἀπὸ τὸν ἄπελιν θοῆνον Κλυτ. καὶ Ἰφιγενείας.

Τὸ **τμήμα 1098 - 1275** τὸ διαλογικὸν ἀποτελεῖ τὸ **Δ'** ἐπεισόδιον καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν **Ε'** προᾶξιν σημερινῆς τραγωδίας. Τελειώνει μὲ τὴν **ζητὴν** δῆλωσιν τοῦ Ἀγ. ὅτι ὀφείλει νὰ θυσιάσῃ τὴν κόρην. Τῶν θεατῶν τὴν ψυχὴν συνέχει ἔλεος καὶ φόβος ἀπὸ τὴν θυσίαν τὴν ἐπικειμένην. Ἀλλ' ὥς ἀκούσωμεν τοὺς θοῆρους καὶ τὰς ἀρὰς τῆς Ἰφιγενείας ἐν τῇ ἐφεξῆς μονωδίᾳ.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1276 - 1335)

ΜΟΝΩΔΙΑ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ (1276 - 1311)

οἱ (ἐπιφ. σχετλ.) **ἐγὼ** = οἶμοι = ὁμέ. **μέλεος - α - ον** = δυστυχῆς. **θανάτου**· γεν. αἰτίας. **σέ**· ἀνάφερε εἰς τὸ παραδούς. **ταῦτον μέλος τύχης πέπτωκεν εἰς ἄμφω** = τὸ ἴδιον μέλος τῆς τύχης ἔχει πέσει, λάχει καὶ εἰς τὰς δύο· τὸ ἴδιο μυρολόγι λέγε· οἱ γὰρ οἱ γῶ. **νάπος νιφρόβολον** = φάραγξ χιονόβλητος. **ὄθι** = ὅπου. **ἔβαλε** = ἐπέταξε, ἐξέθηκε. **βρέφος**· ἀντ. **ματρός ἀποπρὸ νοσφίσας** = ἀποχωρίσας μακρὰν ἀπὸ τὴν μητέρα. **ἐπὶ μόρῳ θανατόεντι** = ἐπὶ μοίρᾳ θανασίμῳ = μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀποθάνῃ. **Πάριν**· ἐπεξήγησις τοῦ ἀνωτέρω· **βρέφος ἀπαλόν**. **Φρυγῶν πόλις** = τὸ Ἴλιον. **ὤφειλε** (Πρίαμος). **οἰκίζω** = ἐγκαθιστῶ τινα. **τὸν τραφέντα ἀμφὶ βουσί** = τὸν

τραφέντα μέσα στὰ βώδια. **βουκόλον**· κατηγ. **θάλλων** = θαλερός. **χλωρός** = τρυφερός. **ροδόεντα ἄνθη** = ἄνθη ρόδων.

Ἡ μάντις Κασσάνδρα, ἡ κόρη τοῦ Προιάμου, κατὰ τινες μύθους, εἶχε προφητεύσει, ὅταν ἐγεννᾶτο ὁ Πάρις, ὅτι οὗτος θὰ γίνῃ ὁ καταστροφεὺς τῆς πατρίδος του καὶ δι' αὐτὸ ἐπέμενε νὰ φονευθῇ τὸ βρέφος, ἵνα ἀποτραπῇ τῆς πατρίδος ὁ ὄλεθρος. Κατ' ἄλλους μύθους, ἡ Ἑκάβη, ἔχουσα ἐν τῇ κοιλίᾳ τὸν Πάριον, εἶδε καθ' ἑπνοὺς ὅτι ἐγέννησε δαυλόν, οἱ δὲ ἐξηγηταὶ τῶν ὀνειρώτων, προβλέποντες ὅτι τὸ παιδίον, πὺν θὰ γεννηθῇ, θὰ γίνῃ ὁ καταστροφεὺς τῆς πατρίδος, ἠξίωσαν τὸν φόνον αὐτοῦ. Καὶ ὁ Προιάμος ἀντὶ νὰ τὸ φονεύσῃ τὸ ἐξέθηκεν εἰς χαράδραν τῆς Ἰδης, ὅπου ποιμένες, εὐρόντες αὐτό, τὸ ἀνέθρεψαν. Ὑστερον ὁ Προιάμος ἀναγνωρίσας τὸ ἐδέχθη πάλιν εἰς τὴν οἰκογένειάν του παρὰ τὰς ἀποτροπὰς τῆς Κασσάνδρας. Ὁ Προιάμος φανταζόμενος αὐτὸν ὡς βουκόλον καὶ ὄχι ὡς βασιλόπαιδα, ἔστειλεν αὐτὸν εἰς τὰ λιβάδια τῆς Ἰδης, ἵνα βόσκη τοὺς βοῦς, καὶ παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν πρὸς κατοικίαν θέσιν κοντὰ εἰς τὰς γνωστάς κρήνας.

ὕακινθινα ἄνθη· ὕακινθος, ὠραῖον εὐώδες ἄνθος.

Ἡ λεπτομερὴς περιγραφή τοῦ θελκτικοῦ καὶ εἰδυλλιακοῦ τοπίου γίνεται, ἂν καὶ δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν διάθεσιν τῆς βαρέως πενθούσης Ἰφιγένειας, κατὰ τὸν τύπον τῶν μονωδιῶν τοῦ Εὐριπίδου καὶ ἐκ τῆς κλίσεως τοῦ τραγικοῦ φνισιολάτρου νὰ περιγράψῃ εἰδυλλιακὰ τοπία.

ἐνθα = ἐκεῖ. **Ἑρμῆς** = ὁ Ἑρμῆς. Ὁ Ζεὺς ὀρίσας διαιτητὴν τὸν Πάριν ἔστειλε τὸν Ἑρμῆν νὰ συνοδεύσῃ εἰς τὴν Ἰδην τὰς ἐριζούσας τρεῖς θεάς. **τρυφῶ ἐπὶ πόθῳ** = καμαρώνω διὰ τὰ ἐρωτικὰ φίλτρα. **εὐναῖσι βασιλίαιν Διὸς ἄνακτος** = ὡς βασιλικὴ σύνευνος τοῦ Διός· τὸ βασιλίαιν εἶναι ἐπίθετον. **ἐπὶ κρίσιν ἔριν τε, θάνατον**· ἐκφράζουν τὸ τελ. αἴτιον. **κρίσιν... ἔριν καλλονᾶς**· προθύστερον. **στυγνός** = φρικτός, ἀπαίσιος. **ἐμοί**· δοτ. ἀντικ. ἢ ἡθικὴ = διὰ τὸν θάνατον δὲ τὸν ἰδικόν μου. Ἐφεξῆς ἡ σειρὰ: **φέροντα Δαναΐδαισι πρὸς Ἴλιον πομπάν, ἅς (ῆς) πομπῆς προθύματα ἔλαχεν Ἀρτεμις κόραν**.

β') 1312 - 1335

δυσελένα = δυσελένη = ἡ παλιο - 'Ελένη, ἡ βρωμο - 'Ελένη. **πι-
κράν ἰδοῦσα** = ἀφ' οὗ μὲ ἐφαρμάκωσε· πρὸς τὸ **δυσελέναν** προβλ.
δύσπαρις, αἰνόπαρις. φονεύομαι-διόλλυμαι· ἐπαναδίπλωσις ἔχουσα
 ποικιλίαν, διότι τὴν ἀφόρητον αὐτὴν ἔννοιαν δὲν τὴν χωράει ὁ νοῦς της.
ἀνοσίου πατρός· διότι φονεύει τὸ ἴδιον τέκνον. **πρύμναι ναῶν**·
 περίφρ. = **νῆες. χαλκεμβολάδες** = ἔχουσαι χαλκᾶ ἔμβολα· ἀναχρο-
 νισμός. **ἐλάτα** (ἡ) = ναῦς, στόλος (ἐκ ξύλου ἐλάτης)· συνεκδοχή.
πομπαῖος = ὁ πέμπων, ὁ συνοδεύων. εἰς τοῦτο ἀνάφερε τὸ **εἰς Τροίαν**.
ἐλάταν πομπαῖαν εἶναι παρὰθεσις εἰς τὸ **πρύμνας ναῶν** = στόλον
 πού θά συνάδευε τοὺς "Ελλήνας εἰς τὴν Τροίαν· ἡ σειρά : ἄδε **Αὐλὶς**
**μὴ μοι ὦφελε δέξασθαι εἰς τοῦσδ' ὄρμους πρύμνας ναῶν χαλ-
 κεμβολάδων, ἐλάταν πομπαῖαν εἰς Τροίαν**. Τῶν ἐφεξῆς ἡ σειρά
 ἔχει ὥδε : **μηδ' (ὦφελε) Ζεὺς πνεῦσαι ἀνταῖαν πομπᾶν Εὐρίπῳ**.
πομπῇ = ὁ συνοδεύων ἄνεμος, ἡ αὔρα. **ἀνταῖος** = ἐναντίας. **Εὐρίπῳ**·
 δοτ. τοῦ τόπου. **μειλίσσων αὔραν** = γλυκεῖαν αὔραν στέλλων. **ἄλλαν** =
 διάφορον. **λαΐφρσι θνατῶν** = εἰς τὰ ἱστία τῶν θνητῶν. **χαίρει**· θά
 νοήσωμεν πρὸ αὐτοῦ τὸ **τοῖσι μὲν κατ' ἀναλογίαν** πρὸς τὸ κατωτέρω
τοῖσι δέ· τοῖσι μὲν χαίρειν = ὥστε ἄλλα μὲν πλοῖα νὰ χαίρουν.
τοῖσι δὲ λύπαν = εἰς ἄλλα δὲ λύπην· **τοῖσι δὲ ἀνάγκαν** = ἀνωτέραν
 βίαν· **τοῖσι δ' ἐξορμᾶν** = εἰς ἄλλα δὲ νὰ ἀποπλέουν. **στέλλειν** (τὰ
 ἱστία) = νὰ μαζεύουν τὰ πανιά. **μέλλειν** = νὰ ἀναβάλλουν τὸν ἀπό-
 πλουν. Ἡ ἔννοια : ἐξαποστέλλει ὁ Ζεὺς ἐκάστοτε εἰς τὰ πλοῖα διάφορον
 αὔραν μὲ διάφορα ἀποτελέσματα· οὕτως εἰς ἄλλα μὲν ἡ αὔρα εἶναι γλυ-
 κεῖα, δι' ἄλλα δὲ φαρμακερὴ, ὥστε νὰ ὑποκύπτουν εἰς τὴν ἀνωτέραν
 βίαν (**ἀνάγκαν**), ἄλλα νὰ ἀποπλέουν, ἄλλα νὰ διπλώνουν τὰ πανιά,
 ἄλλα νὰ ἀναβάλλουν τὸ ἀπόπλουν· ὅρα τὴν παρῆχῃσιν : **πομπαῖαν -
 ἀνταῖαν καὶ τὴν ἐπαναδίπλωσιν : τοῖσι μὲν, τοῖσε δὲ κ.λπ. γένος**
ἀμερίων = γένος τῶν ἐφημέρων, οἱ ἐφήμεροι ἄνθρωποι. **πολύμο-
 χθος** = πολυβασανισμένος. **τὸ χρεῶν** = ἡ μοῖρα. **δύσποτμος** = δυσ-
 τυχής· **τό τι κατὰ λιτότητα ἐπιτείνει τὸ δύσποτμον. ἰὼ τιθεῖσα**·
 ἐπιφώνησις· **τιθεῖσα** = προκαλοῦσα. **πάθεα** = συμφοραί. **ἄχεα** = λῦπαι,
 φαρμάκια. Ἡ πρωταρχικὴ αἰτία ὅλων τῶν εἰς τοὺς "Ελλήνας προσ-
 γνομένων κακῶν εἶναι ἡ 'Ελένη.

Τὸ τμήμα 1283 - 1335 ἐπέχει θέσιν Δ' στασίμον, εἶναι λυρικόν, μονωδία τῆς Ἰφιγενείας συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ ἀδελτοῦ, καλεῖται δὲ ἡ μονωδία *θ ρ ἦ ν ο ς ἀ π ὀ σ κ η ν ῆ ς*. Εἰς τὴν μουσικὴν ἀπηχεῖ τῆς παρθένου ὁ θοῆρος. Τὸ μέλος τῶν τοιοῦτων λυρικῶν ᾠμάτων ἐφυχαγώγει τοὺς θεατάς. Εἰς τὴν μονωδίαν ταύτην πρὸς τοῖς ἄλλοις σημειωτέα ἡ ἐπαναδιπλώσις, ἣτις πράγματι μαίνεται : *ὶ ὦ - ἰ ὦ, Ἰ δ α ῖ ο ς - Ἰ δ α ῖ ο ς, ἐ λ έ γ ε τ ο - ἐ λ έ γ ε τ ο, ὦ μ ᾱ τ ε ρ - ὦ μ ᾱ τ ε ρ, π ι - κ ρ ᾱ ν - π ι κ ρ ᾱ ν, ἀ ν ο σ ῖ ο ι σ ι ν - ἀ ν ο σ ῖ ο ν, ἦ π ο λ ύ μ ο - χ θ ο ν - ἦ π ο λ ύ μ ο χ θ ο ν, ἰ ὦ - ἰ ὦ, μ ε γ ᾱ λ α - μ ε γ ᾱ λ α*. Ἡ Ἰφιγένεια ἔχει χάσει κάθε ἐλπίδα. Ἀλλὰ τί γίνεται ὁ Ἀχιλλεὺς μὲ τὰς ὑποσχέσεις του; Τοῦτο θὰ ἴδωμεν ἐφεξῆς.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ (1336 - 1474)

α') 1336 - 1368

ὄχλος ἀνδρῶν = πλήθη στρατοῦ. **τόν γε τῆς θεᾶς παῖδα** (εἰσορῶ). **ῥῥ**· δοτ. χαριστ. **διαχαλῶ** = ἀνοίγω. **μοι** = πρὸς χάριν μου, παρακαλῶ. **δμῶες** = ὑπηρεταί. **ὥς τί δή;** = διατί τάχα; **τὸ δυστυχές τῶν γάμων** = ἡ ἀποτυχία τῶν γάμων, ὁ ματαιωθείς γάμος. Αἱ ἀντιλαβαὶ χαρακτηρίζουν τὴν ἐπίτασιν τῆς διεγέρσεως. Ὁ διάλογος γίνεται γοργότερος καὶ ζωηρότερος. **οὐκ ἐν ἀβρότητι κείσαι πρὸς τὰ νῦν πεπτωκότα** = μὲ τὸ νῦν κατάντημά σου δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται νὰ δείχνῃς λεπτότητα καὶ ἀβρότητα τρόπων. **πεπτωκότα**· ἡ μεταφορὰ ἀπὸ τοὺς κύβους. **μίμνω** = μένω. **οὐ σεμνότητος ἔργον** = δὲν ἔχει τὴν θέσιν τῆς ἡ αἰδημοσύνης. **ἦν ὀνώμεθα** = ἂν ὠφελθῶμεν· **ὀνίναμαι** = ὠφελοῦμαι. Ἐρχεται ὁ Ἀχιλλεὺς, ἀπὸ τὰς πρώτας λέξεις τοῦ ὁποίου (**τάλαινα**) προαισθανόμεθα κάτι τὸ σοβαρὸν. **οὐ ψευδῇ θροεῖς**· ὁ χαρακτηρισμὸς σου εἶναι ὀρθός, διότι πραγματικὰ εἶμαι τάλαινα. **δεῖν' ἐν Ἀργείοις βοᾶται** = φοβερὰ βοή ἀκούεται μέσα εἰς τοὺς Ἀργεῖους. **τὴν βοήν σήμαινέ μοι** = δίδε ἐξηγήσεις ὡς πρὸς τὴν βοήν. **πονηρὸν εἶπας οἰωνὸν λόγων** = αὐτὸ τὸ ὅποιον εἶπες εἶναι κακὸν σημεῖον διὰ τὴν εἴδησιν ποὺ φέρνεις (**βοᾶται**)· ἐκ τοῦ **δεινὰ ἀμφὶ σῆς παιδὸς** διαισθάνεται ὅτι ἡ βοή εἶναι κακὸν προμῆνυμα. **ὥς χρεῶν σφάζαι νιν**· φαίνεται ὅτι ὁ στρατὸς ἔλαβεν ἐν τῷ μεταξὺ γνώσιν τοῦ χρησμοῦ καὶ τῆς δυστροπίας τοῦ Ἀγ. **ἐς θόρυβον ἐγὼ τοι καὐτὸς ἤλυθον** = καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος ἐξετέθην εἰς θορυβώδεις

ἀποδοκιμασίας. **λευσθῆναι πέτροις** = νά λιθοβοληθῶ· ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ **ἤλυθον ἐς θόρυβον**. Ὁ ὄχλος ἀποδοκιμάζων ἡξίου τὸν λιθοβολισμόν του. **μῶν** = **μὴ οὖν**. **σφῶζων**· ἐνεστώσ τῆς προσπαθείας. **ἐχθρός**· ὁ στρατὸς ἦτο δυσμενής, διότι εἶχε τὴν αὐτὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὸν αὐτὸν φιλοπόλεμον ὄργασμόν. **δι' ἃρ' ὀλώλαμεν** τμήσις = διολώλαμεν ἄρα. **γάμων ἥσσανα ἀπεκάλουν** = με ἀπεκάλουν ὄργανον τῆς μνηστῆς· τοῦτο ἦτο ὕβρις. **εὖνις** = σύζυγος. **ἐπέμψατο** = μετεπέμψατο. **κ' Ἀργόθεν** = καὶ Ἀργόθεν. **νικῶμαί τινος**· ἐλέχθη κατὰ τό : **ἤττωμαί τινος**. **κεκραγμός** = κραυγαί. **τὸ πολὺ** = τὸ πλῆθος, ὁ ὄχλος. **κακὸν δεινόν** (ἐστὶ) = εἶναι φοβερὸν κακόν. Δυσμενῶς ἐκφράζεται ὁ Εὐριπ. διὰ τὴν ὀγκοκρατίαν. **ἀρήγω** = βοηθῶ (ἀρωγῇ). **μαχεῖ**· β' ἐνικ. μέλλ. τοῦ μάχομαι. **δναίω τῶν φρενῶν** = νά χαρῆς τὰ εὐγενικά σου αἰσθήματα. **ὀνησόμεθα** = θὰ χαροῦμε· θὰ χαροῦμε διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἰφίγ. ὁ **Σισύφου γόνος** = ἡ σπορά τοῦ Σισύφου, δηλ. ὁ Ὀδυσσεύς. Ἡ μυθολογία θέλουσα νά συνδέσῃ τοὺς δύο πανούργους ἥρωας ἔδωκε πατέρα εἰς τὸν Ὀδυσσεά τὸν Σίσυφον. **ἴδια πράσσων...** **ταχθεῖς ὕπο** = ἐνεργῶν ἐξ ἀτομικῆς του πρωτοβουλίας ἢ κατ' ἐντολήν του στρατοῦ. **αἰρεθεῖς ἐκὼν** = ἐκλεγείς τῇ ὑποδείξει του. **πονηρὰν γ' αἵρεσιν** (αἰρεθεῖς) = ναὶ κάποια πονηρὰ ὑστεροβουλία ἐκρύπτετο εἰς τὴν ἐκλογὴν. **μιαιφωνεῖν**· δηλ. νά διαπράξῃ μιὰν φόνον. **ἔχω** = ἐμποδίζω. **ἄγω** = ἀπάγω. **δηλαδὴ** = προφανῶς. **Ξανθῆς ἐθείρας** (ἀρπάσας)· **ἔθειρα καὶ ἔθειραι** = τρίγες, κόμη. **ἀντέχομαί τινος** = κρατιέμαι ἀπὸ κάποιον. **ὥς** = διότι. **τοῦδ' εἵνεκα** = ὅσον ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτοῦ (ἐάν δηλ. τὴν πιάσω σφιχτά). **ἀλλὰ μὴν ἐς τοῦτό γ' ἤξει** = ἀλλ' ὅμως τὸ πρᾶγμα θὰ καταλήξῃ εἰς τοῦτο, δηλ. εἰς τὴν σφαγὴν. Ὁ Ἀχιλλεὺς βλέπει τὴν θυσίαν, ἣν ὁ στρατὸς στασιάζας ἀξιοῖ, ἀναπόφευκτον παρὰ πᾶσαν ἀντίδρασίν του.

β') 1369 - 1401

εἰσακούσατε· σὺ καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς. **μάτην θυμοῦμαι** = ἄνευ λόγου, ἀδίκως ὀργίζομαι. **καρτερῶ τὰ ἀδύνατα** = ἐπιμένω εἰς τὰ ἀδύνατα. **προθυμίας** γεν. τῆς αἰτίας εἰς τὸ αἰνέσαι (ἐπαινέσαι) = διὰ τὴν καλὴν του διάθεσιν. **διαβάλλομαί τινι** = γίνομαι μισητὸς εἰς τινα. **πλέον πράττω** = κατορθώνω. **οἷα εἰσῆλθέν μ' ἐννοουμένην** = ποῖα σκέψεις μοῦ ἦλθαν, ὅταν ἐβασάνιζα τὸ πρᾶγμα. **καθθανεῖν μοι**

δέδοκται· ὁ στρατὸς ἔχει ἀποφασίσει τὴν θανάτωσίν μου. μοι· δοτ. ἀντιχαρ. παρήμι τὸ δυσγενὲς ἐκποδῶν = παραμερίζω, βγάζω ἀπ' τῆ μέσῃ κάθε ταπεινὸν αἴσθημα. ὡς· εἰδικός. ἡ μεγίστη = ἡ ἰσχυροτάτη. κὰν ἐμοί = καὶ ἐν ἐμοί. πορθμὸς ναῶν = ἡ διαπεραίωσις τῶν πλοίων. τὰς μελλούσας γυναῖκας = τὰς γυναῖκας τοῦ μέλλοντος. τείσαντες = τιμωρήσαντες. ὁ Ἑλένης ὄλεθρος· περίφρασις = ἡ χαμένη Ἑλένη. ῥύσομαι = θὰ σώσω. κλέος μου μακάριον γενήσεται = ἀθάνατος θὰ εἶναι ἡ δόξα μου, ὡς ἐλευθερωτρίας τῆς Ἑλλάδος. καὶ γὰρ οὐδέ τοί τι λίαν ἐμοί φιλοψυχεῖν χρεῶν = ἀλλὰ ἔχω πρὸς τοῦτοις καὶ ἄλλον λόγον νὰ μὴ ἀγαπῶ τὴν ζωὴν μου. πᾶσι Ἑλλήσι· δοτ. χαριστ. ἔτεκές με κοινόν (δηλ. ἀγαθόν)· κατηγορ. ἐρέτμ' ἔχοντες = ἐρετμὰ ἔχοντες = κωπηλάται. ἐρετμόν (ἐρέσσω) = κώπη. ἡ ἐμὴ ψυχὴ = ἡ ζωὴ μου. μί' οὔσα = ἐγὼ δὲ μὲ μίαν ζωὴν, πού ἔχω· ἀλλὰ μυρίοι - ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ μί' οὔσα· ὁ συλλογισμὸς ἀπὸ τοῦ μείζονος. κὰπ' ἐκεῖνο = καὶ ἐπ' ἐκεῖνο = καὶ εἰς ἐν ἄλλο, τὸ ἐξῆς. διὰ μάχης μολεῖν = διὰ μάχης ἔλθεῖν = μαχέσασθαι. κρείσσων (ἐστὶ)· σύντ. προσωπικὴ ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου : κρείσσόν (ἐστίν) ἕνα ἄνδρα ὄρᾱν φάος (= ζῆν) ἢ μυρίας γυναῖκας. Πρὸς τὴν ἔννοιαν πρβλ. τὰ ἐν Ἰφιγ. ἐν Τ. : ἀνὴρ μὲν ἐκ δόμων θανῶν ποθεινός, τὰ δὲ γυναικὸς ἀσθενῆ. ἐμποδῶν γενήσομαι = θὰ ἐμποδίσω. ἀμήχανον = ἀδύνατον. ταῦτα = ἡ θυσία μου. μνημεῖα· ὡς καὶ παρ' ἡμῖν τὸ μνημεῖον τοῦ ἀγνώστου στρατιώτου. διὰ μακροῦ = ἐπὶ μακρὸν χρόνον. οὔτοι· καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ παῖδες ἀντὶ ταῦτα· καὶ ἐπαναλαμβάνει τὸ ταῦτα 1398 = αὐτὰ θὰ εἶναι τὰ παιδιὰ μου. τὸ μὲν = τὸ βαρβαρικόν. Οἱ Ἕλληνες ἔχοντες συνείδησιν τοῦ ὑπερτέρου πολιτισμοῦ των κατεφρόνουν ὡς βαρβάρους πάντας τοὺς μὴ Ἕλληνας καὶ εἶχον τὴν ἀξίωσιν νὰ ἄρχωσιν ἐκείνων ταυτίζοντας βαρβάρους καὶ δούλους.

Ἡ Ἰφιγένεια ἀπροσδοκῆτως μετεστράφη· ἐλευθέρα ἀπὸ φόβον καὶ ὑψηλόφρων, ὑπερήφανος ἐν τῇ φιλοπατορίᾳ της, λαμβάνει τὴν ἀμετάκλητον ἀπόφασιν νὰ ἀποθάνῃ ὑπακούουσα εἰς τὴν ἐθνικὴν φωνὴν ποὺ τὴν καλεῖ νὰ προασπίσῃ τῆς πατρίδος τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀσφάλειαν. Ἡ πανελλήνιος ιδέα ἐπεκράτησεν εἰς τὴν ψυχὴν της.

γ') 1402 - 1432

τὸ σὸν = ἡ ἰδική σου στάσις. γενναίως ἔχει = εἶναι εὐγενική.

τὸ τῆς τύχης δὲ καὶ τὸ τῆς θεᾶς = ἡ θέλησις ὅμως τῆς τύχης καὶ τῆς θεᾶς. **νοσεῖ** = δὲν εἶναι δικαία, ὀρθή. Ὁ Χορὸς θαυμάζει τὴν γενναίω-
 ψυχίαν τῆς κόρης, αἰτιάται δὲ τὴν τύχην καὶ τὴν θεάν. **νοσεῖ**· μετα-
 φορικῶς κεῖται. Ὁ Εὐριπίδης κακίζει τοιούτους θεοὺς ζητοῦντας ἀνθρω-
 ποθυσίας· ἡ θεὰ ζητοῦσα τὴν θυσίαν εἶναι ἠθικῶς ἐπιλήψιμος· ἡ κόρη
 ἔχει εὐγένειαν ἀνεπίληπτον. **τίθημι μακάριον** = καθιστῶ εὐτυχῇ. **σοῦ**
μέν, **Ἑλλάδος δέ**· γεν. τῆς αἰτίας. **ἀπολείπω** = ἀφήνω κατὰ μέρος. **τὸ**
θεομαχεῖν = ἡ θεομαχία, ἡ ἀντίδρασις κατὰ τῆς θεᾶς. **ὃ σου κρατεῖ** =
 τῆς ὁποίας πλήρης εἶναι ἡ ψυχὴ σου. **ἐξελογίσω τὰ χρηστὰ τὰναγ-**
καῖά τε = ἐσκέφθης, ὅπως σοῦ ὑπηγόρευεν ἡ λογικὴ καὶ ἡ ἀνάγκη.
μᾶλλον ἐσέρχεται με πόθος σῶν λέκτρων = ὁ πόθος νὰ σὲ ἀπο-
 κτήσω σύζυγον γίνεται δυνατώτερος, αὐξάνει, ἐπιτείνεται. **φύσις** =
 χαρακτήρ. **ὄρα δέ** = κοίταξε δέ (αὐτὰ ποὺ θὰ σοῦ εἶπω). **ἄχθομαι** =
 φέρω βαρέως. **ἴστω Θέτις** = μάρτυς μου ἡ Θέτις. **ἄθρέω - ὦ** = προσέ-
 χω. **κακόν**· οὐσιαστ., **δεινόν**· ἐπίθ. Ὁ Ἀχιλλεὺς θίγει τὴν ἀνθρωπίνην
 χορδὴν, τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ζώην, ἥτις εἶναι ἔμφυτος εἰς πάντα
 ἄνθρωπον. **οὐδὲν οὐδέν**· εὐλαβουμένη = χωρὶς καθόλου νὰ συστέλ-
 λωμαι πρὸ οὐδενός. **ἡ Τυνδαρίς παῖς** = ἡ κόρη τοῦ Τυνδάρεω = ἡ
 Ἑλένη. **ἀρκεῖ τιθεῖσα**· ἡ σύνταξις προσωπικὴ ἀντὶ ἀπροσώπου· **ἀρκεῖ**
τιθέναι = ἀρκεῖ ὅτι ἡ Ἑλ. προκαλεῖ. **διὰ τὸ σῶμα** = διὰ τὸ κάλλος
 τοῦ σώματος. **μάχας - φόνους**· ἐν διὰ δυοῖν = φονικὰς μάχας. **ἦν δυ-**
νώμεθα· ὁ πληθ. διότι καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς θὰ συμβάλλῃ εἰς τοῦτο συντελῶν
 εἰς τὴν θυσίαν τῆς Ἰφιγενείας. **λῆμα παρὰ τὸ λάω** = θέλω (αἱ δὲ λῆς)
 = θέλησις, ψυχὴ, καρδιά. **ἄριστος** = εὐγενέστατος. **οὐκ ἔχω πρὸς τοῦτο**
λέγειν = δὲν δύναμαι νὰ ἀντιλέγω εἰς τοῦτο. **γενναῖα φρονεῖς** = ἔχεις
 εὐγενῆ αἰσθήματα. **τί γὰρ τάληθές οὐκ εἴποι τις ἄν**; = διότι διατί νὰ
 μὴ ὁμολογῇ τις τὴν ἀλήθειαν; Ὁφείλω νὰ ὁμολογῇσω, ὅσον καὶ ἂν ἀντί-
 κειται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν μου. **μεταγνοίης ἂν τάδε** = δύνασαι νὰ ἀλλάξῃς
 αὐτὰς τὰς σκέψεις. **ὥς ἂν οὖν εἰδῇς τὰπ'** ἐμοῦ = γιὰ νὰ ἐννοήσῃς λοι-
 πὸν τὴν εἰλικρίνειαν τῶν λόγων μου. **τάδ'** ὅπλα = τούσδε τοὺς ἐνόπλους
 (τοὺς συνοδεύοντας αὐτόν, οὐς δεικνύει). **ὥς οὐκ ἔασω** = μὲ τὴν
 ἀπόφασιν νὰ μὴ σὲ ἀφήσω. **χρῶμαι τοῖς λόγοις τινός** = συμμορφώ-
 νομαι πρὸς τὰς ὑποδείξεις τινός. **ἀφροσύνη** = ἀπὸ ἄγνοιαν (τῆς φρί-
 κης τοῦ θανάτου). Ὁ Ἀχιλλεὺς θαυμάζων τὴν ἥθος τῆς ἡρώιδος δηλώ-
 νει ὅτι θὰ ἀντιδράσῃ κατὰ τῆς θυσίας.

δ') 1433 - 1474

πρόφασις = ἀφορμή. παῦσαί με μὴ κἀκίζε = παῦσαι κακί-
 ζουσα με = μὴ κἀκίζε με = μὴ μὲ ἀποθαρρύνῃς. Ἡ Κλ. ὑπολαβοῦσα τὸ
 κακίζειν ὡς ὑβρίζειν, ὀνειδίζειν, λέγει οὐδὲν ἀδικήσει = δὲν θὰ ἀδι-
 κηθῇς καθόλου, δὲν θὰ πάθῃς κακόν. τριχός· γεν. τῆς ὕλης. ἀμπέχο-
 μαι· ἀόρ. ἡμπεσχόμεν· ἀμπίσχη· ὑποτ. ἀορ., β' πρόσωπον = ἐνδύο-
 μαι, φορῶ (ὅρα ἀμπέχονον). τί τόδ' εἶπας; τί ἐστὶ τόδε, ὃ εἶπας;
 ἀπολέσασά σε· ὁ λόγος, διακοπὴς ὑπὸ τῆς Ἰφιγ. 1441, συνεχίζεται
 ἐν 1442, ἀφ' οὗ ἡ σύνταξις μετεβλήθη: ἀντὶ ἀπολέσασά σε πενήθσω.
 οὐ σύ γε (ἀπώλεσας). κατ' ἐμέ = ἐξ αἰτίας μου. ἥκιστα (δεῖ πεν-
 θεῖν) = ἐλάχιστα, οὐδαμῶς. χώννυται τύμβος = ἐγείρεται τάφος.
 νομίζεται = συνηθίζεται, συνήθως ἐγείρεται. βωμὸς θεᾶς τῆς Διὸς
 κόρης (ἔσται) μοι μνημά γε — ναὶ (λέγω εὖ) ὡς εὐτυχοῦσα
 Ἑλλάδος τ' εὐεργέτις = διότι καὶ ἡ τύχη μου εἶναι λαμπρὰ καὶ γίνο-
 μαι καὶ εὐεργέτις τῆς Ἑλλάδος. Πράγματι θὰ εὐεργετήσῃ τὴν Ἑλλάδα,
 διότι καὶ τὸν ἀπόπλουν θὰ διευκολύνῃ καὶ θὰ τὴν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰς
 ὕβρεις τῶν βαρβάρων διὰ τῆς αἰσίας ἐκβάσεως τοῦ πολέμου. σέθεν =
 σοῦ = περὶ σοῦ ἢ κασιγνήταισί (σου) = εἰς τὰς ἀδελφάς σου.
 ἐξάπτω = περιβάλλω. χαίρειν γε = ναί, μάλιστα, χαιρετίσματα.
 ἄνδρα· κατηγ. προληπτικὸν = ὥστε νὰ γίνῃ ἀνὴρ. προσέλκομαι =
 περιπτύσσομαι. ὅσον εἶχες = ὅσον ἡδύνασο. ἔστι (τι) ὅ τι δρῶσα
 κατ' Ἄργος φέρω σοι χάριν = σὲ εὐχαριστῶ. πατέρα τὸν ἄμὸν
 μὴ στύγει πόσιν τε σόν· ἡ κόρη ἀμνησίκῃος ἐν τῇ εὐγενείᾳ τῆς
 σημειώσῃ τὴν παρήχῃσιν τοῦ τ. δεινούς ἀγῶνας διὰ σὲ δεῖ κεί-
 νον δραμεῖν· ὑπαινίσσεται τὸν φόνον τοῦ Ἄγ., εἰς ὃν θὰ προβῇ.
 Ἑλλάδος· ἐπίθετον. δόλω δέ = ἀλλὰ δολίως· ἀγεννώς = πρόσ-
 τυχα. εἶσιν ἄξων = θὰ ἔλθῃ νὰ μὲ ὀδηγήσῃ. πρὶν σπαράσσεσθαι
 κόμης = πρὶν μὲ πιάσουν καὶ μὲ σύρουν ἀπὸ τὰ μαλλιά. μὴ σὺ γ'
 (ἴθι). πέμπω = συνοδεύω. οὐ μὴ μόλω πάλιν = ὀριστικῶς δὲν θὰ
 γυρίσω· τὸ οὐ μὴ μὲ ἀόρ. ὑποτ. ἢ μὲ μέλλ. ὀριστικῆς σημαίνει ἔντονον
 ἄρνησιν. (λείπω σε) εὖ καξίως. σχέες = σταμάτα. μὴ με προλί-
 πης = μὴ μὲ ἀφήσῃς. ἐπευφημήσατε παιᾶνα = ὑμνήσατε μὲ παιᾶνα·
 παιᾶν· ἄσμα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος συνήθως. Ἐνταῦθα πρὸς τιμὴν
 τῆς Ἀρτέμιδος, ἵνα ἀποτραπῇ τὸ κακόν (ἢ ἐν Εὐρίπῳ νηνεμία).
 τῇμῃ συμφορᾷ = τῇ ἐμῇ συμφορᾷ· δοτ. τῆς αἰτίας. εὐφημία

= ἡ ἱερὰ σιγή. ἴτω = ἄς διαχυθῇ. ἐναρχέσθω τις κανᾶ = ἄς κάμη ἀρχὴν τῆς ἱερᾶς τελετῆς ἀπὸ τὰ κάνιστρα. αἰθέσθω πῦρ = ἄς ἀναρρίπτεται τὸ πῦρ. προχύταις καθαρσίοισι (1112) ὄργ. ἐνδεξιούσθω βωμόν = ἄς περιέρχεται ὀλόγυρα τὸν βωμόν τρέχων δεξιὰ. Ὁ θύων περιέρχεται τὸν βωμόν ῥαντίζων αὐτὸν μὲ οὐλοχύτας καὶ μὲ ἀγιασμόν, τρέχων δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ. Ἡ Ἰφιγένεια ἀφῆκε τὰς τελευταίας παραγγελίας εἰς τὴν μητέρα καὶ παραγγέλλει νὰ ἐτοιμάσουν τὰ τῆς θυσίας.

ΚΟΜΜΟΣ (1475 - 1509)

ἐλέπτολις Ἰλίου καὶ Φρυγῶν = ἡ κυριεύουσα τὴν πόλιν τοῦ Φρυγικοῦ Ἰλίου. στέφρα περίβολα = στέφανοι περιβάλλοντες (τὴν κεφαλὴν). πλόκαμος ὅδε (πάρεστιν) = ἰδοὺ οἱ πλόκαμοί μου ἔτοιμοι διὰ τὴν στέψιν (μου)· ἡ πρότασις κεῖται διὰ μέσου. χερνίβων τε παγὰς (φέρετε) = ἀγιασμόν ἀπὸ ὕδωρ πηγῆς. ἐλίσσω Ἄρτεμιν = τιμῶ διὰ κυκλίων χορῶν περὶ τὸν βωμόν τὴν Ἄρτεμιν. μάκαιρα· θηλ. τοῦ μάκαρ. εἰ χρεῶν· οἶονεὶ διαισθάνεται τὴν λύσιν, ἣν παρασκευάζει ἡ θεὰ. Ἐπιστεύετο ὅτι οἱ μελλοθάνατοι εἶχον μαντικὴν δύναμιν. Σημειῶσον τὸ πρωθύστερον ἐν τῷ δίδοτε - φέρετε, τὴν ἐπαναδίπλωσιν καὶ τὸ ἀσύνδετον ἐν τοῖς : ἀμφὶ ναὸν - ἀμφὶ βωμόν, ἐνδεικτικὰ τοῦ σφοδροῦ πόθου καὶ τῆς φλογερᾶς ἐπιθυμίας. θέσφατ' ἐξαλείψω = θὰ ἐξοφλήσω τὸν χρησμόν σβήνουσα διὰ τοῦ αἵματός μου τὴν ὀφειλὴν. αἵμασι θύμασί τε· ἐν διὰ δυοῖν = αἵματηρᾷ θυσίᾳ. δίδωμι δάκρυα = προσφέρω δάκρυα. οὐ πρέπει (δακρύειν). ἰῶ ἰῶ = ἐμπρός ἐμπρός. συνεπαεῖδετε = συνεπάδετε = ψάλλετε ὁμοῦ. Χαλκίδος ἀντίπορον = τὴν τιμωμένην πέραν τοῦ πόρου τῆς Χαλκίδος. (ἐν Ἀυλίδι). ἵνα = ὅπου. δόρατα· συνεκδ. τὰ ξύλινα καράβια (πρβλ. δούρειος ἵππος — ἔρρει τὰ κᾶλα). δαία = δῆια = τὰ πολεμικά· ἀναχρονισμός. μέμονε (μένω) = παραμένουν εἰς ἀδράνειαν. δι' ἐμόν ὄνομα = διὰ νὰ τιμηθῇ τὸ ὄνομά μου. γὰ Πελασγία = γῇ Πελασγική, τὸ Ἄργος. Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τοῦ Ἀργους ἐλέγετο ὅτι ἦσαν Πελασγοὶ καὶ αἱ λέξεις Ἄργος καὶ Λάρισα εἶναι Πελασγικά. μᾶτερ = μήτερ = πατρίς. Μυκηναῖαι τ' ἐμαὶ θεράπναι = καὶ σεῖς, Μυκῆναι, ἰδική μου κατοικία. καλεῖς = ἐπικαλεῖσαι. πόλισμα = πόλις. πόλισμα Περσέως· αἱ Μυκῆναι, αἵτινες ὀκίσθησαν κατὰ τοὺς μύθους ὑπὸ τοῦ Περσέως, ὅστις ἤγειρε τὰ τείχη αὐτῶν διὰ τῶν Κυκλώπων, οἱ

ὅποιοι ἐτείχισαν καὶ τὴν Τίρυνθα. **πόνος** = ἔργον. **ἐθρέψατέ με** = μὲ ἐμεγαλώσατε. **φάος** = χαρά, σωτηρία· τὸ **φάος** τὸ λέγει μὲ ὑπερηφάνειαν. **φάος Ἑλλάδι** = πρὸς εὐτυχίαν τῆς Ἑλλάδος. **οὐκ ἀναίνομαι θανοῦσα**· ἡ μετοχὴ κατηγορηματικὴ = δὲν μοῦ κακοφαίνεται ὁ θάνατος. **οὐ μὴ λίπη σε** (1465). **λαμπαδοῦχος** = ἡ ἔχουσα τὴν λαμπάδα τοῦ ἡλίου, ἡλιόφωτος. **ἕτερον αἰῶνα καὶ μοῖραν οἰκήσομεν** = ἄλλην ζωὴν καὶ μοῖραν θά περάσωμεν.

Τὸ **τμῆμα 1475 - 1509** εἶναι **λυρικὸν** καὶ ἄδεται ὑπὸ τῆς Ἰφιγ. καὶ τοῦ Χοροῦ καὶ **καλεῖται Κομμός**, διότι ἐν θρήνοις ἐκόπτοντο τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στῆθος, ἄσμα ἁδόμενον ἀμοιβαίως ὑπὸ τοῦ Χοροῦ καὶ τῶν ὑποκριτῶν πρὸ τοῦ θανάτου ἢ κατὰ τὸν θάνατον ἢ μετὰ τὸν θάνατον **προσώπου**.

Τὸ **τμῆμα 1336 - 1474** εἶναι τὸ **Ε'** ἐπεισόδιον ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν **ΣΤ'** **πρᾶξιν** σημερινῆς τραγωδίας. Ἐν τούτῳ ἡ **πρᾶξις** ἀκολούτως **βαίνει** πρὸς τὴν **λύσιν**. Ἡ Ἰφ. λαμβάνει, πάσης προσπάθειάς ματαίας ἀποβάσης, τὴν **κρίσιμον ἀπόφασιν** νὰ δώσῃ τὴν **ζωὴν** τῆς ὑπὲρ τῆς **πατρίδος**. **Θαυμάζομεν** αὐτὴν καὶ **ἐλεοῦμεν** διὰ τὸν **πρώτον θάνατόν** τῆς.

ΠΕΜΠΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΝ (1510 - 1531)

Ἡ **σειρά** : ἴδεσθε τὰν Ἰλίου καὶ Φρυγῶν ἐλέπτολιν **στείχουσαν** (**κατηγ. μετ.**) **βωμὸν διαίμονος θεᾶς βαλλομένην** (**χρον. μετ.**) **στέφεα ἐπὶ κάρα παγὰς τε χερνίβων** **θανοῦσαν ῥανίσιν** **αἱματορρύτοις σφαγεῖσαν** **δέραν** (= **δέρην**) **εὐφυᾶ σώματος**. **διαίμων** = αἱματηρός, αἱματοβαφής. **ῥανίσιν αἱματορρύτοις** = μέσα εἰς ῥαντίσματα αἱμάτων. **σφαγεῖσαν**· ὑποκ. Ἰφιγ. **δέραν**· φανερώνει τὸ μέρος μετὰ τὸ ὅλον. **εὐφυῆς** = εὖ πεφυκώς = ὥραϊος. Τῶν ἐφεξῆς ἡ **σειρά** : **εὐδροσοὶ πατρῶι παγαὶ χέρνιβές τε μένουσί τε**. **παγαὶ χέρνιβές τε**· ἐν διὰ δυοῖν. Ἡ ἐξήγησις : σὲ ἀναμένει ὁ πατήρ σου μὲ ἁγιασμόν ἀπὸ δροσερὰ νερὰ πηγῆς. **κλήζω** = **κλεῖζω** = ἀνυμῶ. ὥς **ἐπ' εὐτυχεῖ πότμῳ** = μὲ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὅλα θὰ ἔχουν εὐτυχῇ ἔκβασιν. **βροτήσιος** = **βρότειος** = ἀνθρώπινος. **χαρεῖσα θύμασι βροτηίοις** = ἡ ὁποία εὖρες εὐχαρίστησιν εἰς τὰς ἀνθρωποθυσίας. **ἔδη** =

ἔδραι. **δολόεντα** = δολερά. Τὸ **δολόεντα** καθ' ὑπαλλαγήν εἰς τὸ **ἔδη** ἀντὶ εἰς τὸ **Τροίας** = Τρώων. **ἔδη δολόεντα Τροίας** = εἰς τὴν πρωτεύουσιν τῆς δολίας Τροίας. Ἡ σειρὰ τῶν ἐφεξῆς : **δὸς Ἀγαμέμνονα ἀμφιθεῖναι κλεινότατον στέφανον Ἑλλάσι λόγχαις κλέος τε ἀείμνηστον ἀμφὶ ἔδον κára (θεῖναι). ἀμφιτίθημι** = περιβάλλω. **Ἑλλάσι**· ἐπίθ. **Ἑλλάσι λόγχαις** = **Ἑλληνικαῖς λόγχαις** = λόγχαις τῶν Ἑλλήνων. **ἔδον κára** = ἐαυτοῦ κεφαλὴν.

Τὸ χορικὸν εἶναι ἴσως μονωδία τῆς Κορυφαίας συνοδευομένης ὑπὸ τοῦ ἀδῆτοῦ καὶ ἐπέχει θέσιν Ε' στασίμου. Σημειώσων ὅτι αἱ ἔννοιαί του ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ ἄσμα τῆς Ἰφιγενείας, τὸ ὁποῖον αὕτη ἔψαλε προηγουμένως, ὅταν ἀπεχαιρέτισε τὴν ζωὴν (στίχ. 1475 - 1499)· πρβλ. 1510 - 1520 = 1475 - 1487 καὶ 1521 - 1531 = 1491 - 1497. Ὁ Χορὸς μὲ τὴν φαντασίαν προτρέχων μεταφέρεται εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς θυσίας, τὴν ὁποίαν φαντάζεται τελεσθεῖσαν, ἐν στίχ. δὲ 1518 παρακολουθεῖ τὴν πραγματικότητα εὐχόμενος εἰς τὴν Ἀρτεμιν νὰ δώσῃ εἰς τὸν στρατὸν εὐπλοίαν καὶ κλέος ἀείμνηστον εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα.

ΕΞΟΔΟΣ (1532 - 1629)

α') (1532 - 1567)

φθογγή = φωνή. **ταρβέω** = φοβοῦμαι. **κάκπεπληγμένη** = καὶ ἐκπεπληγμένη = τρομαγμένη. **δεινά** = παράδοξα, καταπληκτικά· διὰ τοῦ **μὲν οὖν** ἐπανορθώνει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡ Κλυτ. εἶπε πρὸς τὸν ἄγγελον : **μή τιν' ἄλλην ξυμφορὰν ἦκης φέρων** = ὄχι συμφορὰν, ἀντιθέτως. **μέλλω** = βραδύνω. **πᾶν πεύσει σαφῶς** = ὅλα θὰ τὰ μάθης λεπτομερῶς. Ἡ σαφήνεια εἶναι ἀρετὴ τῶν ἀγγελικῶν ῥήσεων. **σφάλλεται γνῶμη** = σφάλλει ἡ μνήμη. **ταράσσω γλῶσσαν** = μπερδεύω τὴν ἐκθεσιν. **λείμαξ (θ.)** = λειμών. **ἄλσος λείμακας τε**· ἐν διὰ δυοῖν. **σύλλογος στρατεύματος** = ὁ ὠρισμένος διὰ συγκέντρωσιν τοῦ στρατεύματος τόπος· ὁ σύλλογος εἶναι ἡ ὁμηρ. **ἀγορή**. **κάμπαλιν** = καὶ ἔμπαλιν = πρὸς τὰ ὀπίσω. **προῆκε** (προῆμι) = ἔχυσε δάκρυα. **ὀμμάτων προθéis πέπλον** = ἄφ' οὗ ἔθεσε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν πέπλον. Οὕτως εἶχεν εἰκονίσει τὸν Ἀγ. ὁ ζωγράφος Τιμάνθης. Ἀντίγραφον τῆς εἰκόνος αὐτοῦ εἶναι ἡ ἐν Πομπηίᾳ εὑρεθεῖσα τοιχογραφία. **πάρεμί σοι** = εἶμαι

εἰς τὴν διάθεσίν σου. **θῦσαι** (ὕμας) ἄγοντας πρὸς βωμόν, εἶπερ **τόδε ἐστὶ θέσφατον. τόδε**· τὸ θῦσαι. **θέσφατον** = γραμμένον ἀπὸ τὴν θεάν. **τοῦπ' ἐμέ** = τὸ ἐπ' ἐμέ = ὅσον ἐξαρθᾶται ἀπὸ ἐμέ. **τύχοιτε νικηφόρου δορὸς** = εἶθε νὰ διεξαγάγητε νικηφόρον πόλεμον. **πατρίδα γῆν** = πατρικὴν γῆν = πατρίδα. **πρὸς ταῦτα** = ἀπέναντι τούτων, κατ' ἀκολουθίαν τῆς ἀποφάσεώς μου ταύτης, ὅθεν. **μή τις** = μηδεὶς Ἀργείων (ψαύση ἐμοῦ). **σιγῇ** = ἀδιαμαρτυρήτως, ἄνευ ἐκδηλώσεων ἀγωνίας ἢ ἄλλους. **εὐκαρδίως** = μὲ γενναίαν καρδίαν. **ἀρετῇ** = εὐγένεια. **ᾧ τόδ' ἦν μέλον** (= ἐμελε) = ὅστις εἶχεν αὐτὴν τὴν φροντίδα, αὐτὸ τὸ κα-
θῆκον. **ἀνείπε**· ἄορ. τοῦ **ἀναγορεύω** = κηρύττω· **ἀνείπε εὐφημίαν καὶ σιγὴν**· ἐν διὰ δυοῖν = ἐκήρυξε νὰ τηρήσῃ ὁ στρατὸς ἱερὰν σιγὴν. **χρυσήλατον κανοῦν** = κἀνίστρον ἐκ χρυσοῦ σφυρηλάτου. **χειρὶ σπά-
σας** = ἀνασύρας διὰ τῆς χειρὸς. **κολεῶν ἔσωθεν** = ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ξιφοθήκης· **κολεὸς** (ἄρσ.) = ἡ θήκη τοῦ ξίφους.

β') 1568 - 1601

λαβὼν κανοῦν χέρνιβας τε = ἀφ' οὗ ἔλαβε κἀνίστρον μὲ κριθᾶ-
λευρα καὶ ἄγιασμόν συγχρόνως. **ἔθρεξε**· ἄορ. τοῦ τρέχω. **θηροκτόνε**· ἡ Ἀρτεμις ὡς θεὰ τῆς φύσεως εἶναι καὶ κυνηγὸς τῶν ἀγρίων θηρίων. **τὸ λαμπρὸν εἰλίσσουσ'** ἐν **εὐφρόνῃ φάος** = περιφέρουσα τὸ λαμ-
πρὸν φῶς (τῆς σελήνης) κατὰ τὴν νύκτα. Γραφικὴ εἰκὼν τῆς τροχιᾶς τῆς σελήνης. Ἡ Ἀρτεμις ὡς ἀδελφὴ τοῦ Ἀπόλλωνος εἶναι καὶ προσω-
ποποιία τῆς σελήνης. **ἄχραντον αἶμα καλλιπαρθένου δέρης** = ἀμό-
λυντον αἶμα λαίμου ὥραιας παρθένου. **ἀπήμων πλοῦς νεῶν** = ἀπό-
πλους τῶν πλοίων ἀβλαβής, ἄνευ ζημιῶν (ἀ-πῆμα, πάσχω). **ἐς γῆν**·
ἀνάφερε εἰς τὸ **βλέπων**· καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἱερεὺς αἶρει τὴν κοπίδα,
πάντες νεύουσιν εἰς τὴν γῆν. **ἱερεὺς**· διάφορος τοῦ Κάλχαντος. **ἐπηρύ-
ξατο** = ἀνέπεμψεν εὐχὴν. **ἐπεσκοπεῖτο** = παρετήρει μὲ προσοχὴν. **ἵνα πληξείεν ἄν** = εἰς ποῖον μέρος θὰ ἦτο δυνατόν νὰ κτυπήσῃ. **ἐμοί... φρενί**· ἐπιμερισμός. **ἐσῆι ἄλλος ἐμοὶ φρενί** = ἡσθάνετο
πόνον ἢ καρδίαν μου. **κάστην νενευκῶς** = καὶ ἔστην (ἐστάθην)
κλίνας τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν γῆν. **θαῦμα δ' ἦν αἴφνης ὄρᾱν** = ἀλλὰ
ἔξαφνα ἐπρόβαλεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας θαῦμα. Ὁ Εὐριπίδης κατὰ τὴν
συνήθειάν του λύει τὴν πλοκὴν τοῦ διὰ τοῦ ἀπὸ μηχανῆς θεοῦ. **πληγῆς
κτύπον** = τὸν κρότον τοῦ κτυπήματος. **πᾶς τις ἦσθετο σαφῶς** =

πάντες ἤκουσαν εὐκρινῶς· ὁ κτύπος τῆς κοπίδος ἠκούσθη εὐκρινῶς διὰ τὴν κρατοῦσαν βαθεῖαν σιγὴν. τὴν παρθένον οὐκ εἶδεν οἱ γῆς εἰσέδου· πρόληψις = οὐκ εἶδεν οἱ γῆς εἰσέδου ἢ παρθένος· οἱ γῆς = εἰς ποῖον μέρος τῆς γῆς κατεχωριάσθη ἢ παρθένος· εἰς τὸν οὐρανὸν δὲν ἐφάνη, εἰς τὴν γῆν δὲν ἐφάνη, ἄρα θὰ κατεχωριάσθη. ἐπήχησε στρατός· ὁ στρατός ἐπανάλαβε τὴν βοήν (βοᾷ δ' ἱερεύς). εἰσιδόντες· ἀνάφερε εἰς τὸ στρατός· ὁ στρατός περιληπτικόν. φάσμα = φαινόμενον, θαῦμα. ἄελπτον = ἀπροσδόκητον, ἀφάνταστον. οὐ γέ μιν δ' ὀρωμένου πίστις παρῆν = τὸ ὅποιον μάλιστα καὶ ἂν ἔβλεπε κανεῖς, ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸ πιστεύσῃ. ἰδεῖν μεγίστη = μεγίστη εἰς τὴν θέαν. διαπρεπής τε τὴν θέαν = ὑπέροχος εἰς τὴν θεωρίαν. ἄρδην = καθ' ὅλοκληρίαν. κὰν τῷδε = καὶ ἐν τῷδε = ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς αὐτῆς καταπλήξεως. πῶς δοκεῖς; = τί φαντάζεσαι; ἢ πρότασις κεῖται παρενθετικῶς· εἶναι εἰρημένον ἐκ τῆς δημοτικῆς γλώσσης. κοίρανος = στρατηγός. θυσία = τὸ θῦμα· τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ συγκεκριμένου. προύθηκε βωμίαν = ἔρριψεν ἐμπρὸς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ. ὀρειδρόμος = ὄρεσίβιος. ταύτην μάλιστα τῆς κόρης ἀσπάζεται· σημείωσον τὴν σύμπτυσιν τῶν δύο συντάξεων: ταύτην ἀσπάζεται μάλιστα καὶ ταύτην ἀσπάζεται μάλλον τῆς κόρης = ταύτην προτιμᾷ κατ' ἐξοχὴν, περισσότερον ἀπὸ τὴν κόρην. εὐγενεὶ φόνῳ = φόνῳ εὐγενοῦς θύματος. Ἰλίου ἐπιδρομὰς = ἐκστρατεῖαν ἐναντίον τοῦ Ἰλίου. πρὸς ταῦτα = κατ' ἀκολουθίαν τούτων. αἶρω θάρσος = παίρνω θάρρος, ἀναθαρρῶ. οἶδμα Αἰγαῖον = τὰ κύματα τοῦ Αἰγαίου.

γ') 1602 - 1629

Ἦφαιστος = τὸ πῦρ. τὰ πρόσφορα ἠῦξάτο = ἀνέπεμψε τὴν κατάλληλον εὐχὴν. ὥστε φράσαι· ἐν σημασίᾳ τελικῇ. μοῖραν = καλὴν μοῖραν. ἀφθιτος (ἀ-φθίνω) = αἰώνιος. παρῶν-ὄρων· αἰτιολ. μετοχαὶ χρόνου παρατ. Τονίζει τὴν αὐτοψίαν τοῦ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀξιοπιστίας του. ἀπέπτατο = ἀνελήφθη. σαφῶς = ὀλοφάνερα. ἀφαίρει λύπης (γεν. διαivr.) = κάμνε ἀβαρίαν εἰς τὴν λύπην. καὶ πόσει πάρες χόλον = καὶ παράτησε τὴν ἐναντίον τοῦ συζύγου σου ὀργήν. πάρες· ἄορ. τοῦ παρήμι = ἐῷ παριέναι = ἀφήνω νὰ περάσῃ = παραιτῶ, παρατῶ. ἀπροσδόκητα τὰ θεῶν βροτοῖς = οἱ θεοὶ δίδουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὅ,τι δὲν περιμένουν. σὸν τέκος φράζει (εἰδοποιεῖ) μένειν

ζῶν ἐν θεοῖσι. τοῦ (= τίνος) θεῶν γέγονας κλέμμα ; = ποῖος θεὸς σέ ἔχει κλέψει ; πῶς σέ προσείπω ; = πῶς νὰ σέ ὀνομάσω ; ζῶσαν ἢ νεκράν ; πῶς δ' οὐ φῶ ; = πῶς δὲ νὰ μὴ εἶπω, νὰ μὴ πιστεύσω ; τοῦσδε μύθους μάτην παραμυθεῖσθαι = ὅτι οὗτοι ἐδῶ οἱ λόγοι εἶναι ψευδεῖς πλασθέντες πρὸς παρηγορίαν μου· μάτην = ψευδῶς. ὥς· τελικὸς σύνδ. πένθους λυγροῦ = ἀπὸ τὸ φαρμακερὸν πένθος. σοῦ· γεν. ἀντικ. εἰς τὸ πένθος. καὶ μὴν = καὶ ἰδοῦ, ἀλλ' ἰδοῦ. Διὰ τῆς φράσεως ταύτης προαγγέλλεται ἡ πάροδος προσώπου. θυγατρὸς οὐνεκα = ὅσον (ἐξαρτᾶται) ἀπὸ τὴν θυγατέρα μας. ὄντως = πραγματικῶς. ἔχει ὁμιλίαν ἐν θεοῖς = ζῇ ἐν ἀναστροφῇ μὲ τοὺς θεοὺς. Ὁ Ἀγ. βεβαιοῖ τὰ τοῦ ἀγγέλου. μόσχος· ὁ Ὀρέστης. πρὸς πλοῦν ὄρᾳ = ἔχει τὴν προσοχὴν του εἰς τὸν πλοῦν. χρόνια τὰμά σοι προσφθέγματα Τροίηθεν ἔσται = μετὰ πάροδον μακροῦ χρόνου θὰ σέ χαιρετίσω κατὰ τὴν ἐκ τῆς Τροίας ἐπάνοδόν μου. γένοίτο σοι καλῶς = ὕγαινε. χαίρων = μὲ τὸ καλὸ, ὕγιής. ἰκοῦ = ἐλθέ. ἐπάνηκε = ἐπάνελθε. σκῦλα = τὰ ὅπλα φονευθέντος πολεμίου.

Λέγων ταῦτα ὁ Χορὸς ἐξέρχεται ἐκ τῆς ορχήστρας· εἶναι οἱ ἐξόδιοι λόγοι του. Πρὸ τοῦ στίχου 1627 εἶχον ἀποχωρήσει ὁ Ἀγαμ., ἡ Κλυτ., ὡς καὶ ὁ Ἀγγελος.

Τὸ τελευταῖον μέρος τῆς τραγωδίας (1532 - 1629), καταλήγων εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ Χοροῦ, καλεῖται Ἔξοδος. Εἶναι ἡ τελευταία πράξις τῆς τραγωδίας, ἡ ὁποία περιέχει τὴν καταστροφὴν, ἐν ᾗ ἡ πράξις τελείως περαίνεται διὰ τῆς λύσεως τῆς δραματικῆς πλοκῆς.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

•

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ
ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Ε' ΤΑΣΙΝ ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1961

υ υ υ υ υ υ υ υ
υ υ υ υ υ υ υ υ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ

Πέλοψ ὁ Ταντάλειος ἐς Πῖσαν μολὼν
 θοαῖσιν ἵπποις Οἰνομάου γαμεῖ κόρην,
 ἐξ ἧς Ἀτρεὺς ἔβλασθεν· Ἀτρέως δὲ παῖς
 Μενέλαος Ἀγαμέμνων τε· τοῦ δ' ἔφυν ἐγώ,
 τῆς Τυνδαρείας θυγατρὸς Ἰφιγένεια παῖς, 5
 ἦν ἀμφὶ δίναις, ἃς θάμ' Εὐριπος πυκναῖς
 αὔραις ἐλίσσων κυανέαν ἄλα στρέφει,
 ἔσφαξεν Ἑλένης οὐνεχ', ὥς δοκεῖ, πατῆρ
 Ἀρτέμιδι κλειναῖς ἐν πτυχαῖσιν Αὐλίδος.

ἐνταῦθα γὰρ δὴ χιλίων ναῶν στόλον 10
 Ἑλληνικὸν συνήγαγ' Ἀγαμέμνων ἄναξ,
 τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίου θέλων
 λαβεῖν Ἀχαιοῖς τοὺς θ' ὕβρισθέντας γάμους
 Ἑλένης μετελθεῖν, Μενέλεω χάριν φέρων.
 δεινῆς δ' ἀπλοίας πνευμάτων τε τυγχάνων, 15
 ἐς ἔμπυρ' ἦλθε, καὶ λέγει Κάλχας τάδε·
 « ὦ τῇσδ' ἀνάσσων Ἑλλάδος στρατηγίας,
 Ἀγάμεμνον, οὐ μὴ ναῦς ἀφορμίση χθονός,
 πρὶν ἂν κόρην σὴν Ἰφιγένειαν Ἀρτεμὶς
 λάβῃ σφαγεῖσαν· ὅτι γὰρ ἐνιαυτὸς τέκοι 20
 κάλλιστον, ἠϋζὼ φωσφόρῳ θύσειν θεᾷ.
 παῖδ' οὖν ἐν οἴκοις σὴ Κλυταιμῆστρα δάμαρ
 τίχτει — τὸ καλλιστεῖον εἰς ἔμ' ἀναφέρων —

ἦν χρή σε θῦσαι». καὶ μ' Ὀδυσσέως τέχναις
 μητρὸς παρείλοντ' ἐπὶ γάμοις Ἀχιλλέως. 25
 ἐλθοῦσα δ' Αὐλίδ' ἢ τάλαιν' ὑπὲρ πυρᾶς
 μεταρσία ληφθεῖς' ἐκαινόμην ξίφει·
 ἀλλ' ἐξέκλεψεν ἔλαφον ἀντιδοῦσά μου
 Ἄρτεμις Ἀχαιοῖς, διὰ δὲ λαμπρὸν αἰθέρα
 πέμψασά μ' ἐς τήνδ' ὤκισεν Τάυρων χθόνα, 30
 οὗ γῆς ἀνάσσει βαρβάροισι βάρβαρος
 Θόας, ὃς ὠκύν πόδα τιθεὶς ἴσον πτεροῖς
 ἐς τοῦνομ' ἦλθε τόδε ποδωκείας χάριν.
 ναοῖσι δ' ἐν τοῖσδ' ἱέραν τίθησί με,
 ὅθεν νόμοισι, τοῖσιν ἥδεται θεά, 35
 χρώμεσθ' ἐορτῆς, τοῦνομ' ἧς καλὸν μόνον,
 τὰ δ' ἄλλα σιγῶ, τὴν θεὸν φοβουμένη.
 θύειν γάρ ὄντος τοῦ νόμου καὶ πρὶν πόλει,
 ὃς ἂν κατέλθῃ τήνδε γῆν Ἑλλήν ἀνὴρ,
 κατάρχομαι μὲν, σφάγια δ' ἄλλοισιν μέλει 40
 ἄρρητ' ἔσωθεν τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.

ἃ καὶ νῦν δ' ἤκει νύξ φέρουσα φάσματα,
 λέξω πρὸς αἰθέρ', εἴ τι δὴ τόδ' ἔστ' ἄκος·
 ἔδοξ' ἐν ὕπνῳ τῇσδ' ἀπαλλαχθεῖσα γῆς
 οἰκεῖν ἐν Ἄργει, παρθενῶσι δ' ἐν μέσοις 45
 εὐδῆιν, χθονὸς δὲ νῶτα σεισθῆναι σάλῳ,
 φεύγειν δὲ κᾶξω στᾶσα θριγκὸν εἰσιδεῖν
 δόμων πίτνοντα, πᾶν δ' ἐρείψιμον στέγος
 βεβλημένον πρὸς οὐδας ἐξ ἄκρων σταθμῶν.
 μόνος λελεῖφθαι στῦλος εἷς ἔδοξέ μοι 50
 δόμων πατρώων, ἐκ δ' ἐπικράνων κόμας
 ξανθὰς καθεῖναι, φθέγμα δ' ἀνθρώπου λαβεῖν,
 ἀγῶ τέχνην τήνδ' ἣν ἔχω ξενοκτόνον
 τιμῶς ὑδραίνειν αὐτὸν ὥς θανούμενον,

κλαίουσα. τοῦναρ δ' ὧδε συμβάλλω τόδε· 55
 τέθνηκ' Ὀρέστης, οὗ κατηρξάμην ἐγώ·
 στῦλοι γὰρ οἴκων παῖδές εἰσιν ἄρσενες·
 θνήσκουσι δ' οὓς ἂν χέρνιβες βάλωσ' ἐμαί.
 οὐδ' αὖ συνάψαι τοῦναρ ἐς φίλους ἔχω·
 Στροφίῳ γὰρ οὐκ ἦν παῖς, ὅτ' ὠλλύμην ἐγώ. 60
 νῦν οὖν ἀδελφῷ βούλομαι δοῦναι χοάς·
 παροῦς' ἀπόντι — ταῦτα γὰρ δυναίμεθ' ἂν —
 σὺν προσπόλοισιν, ἃς ἔδωχ' ἡμῖν ἄναξ
 Ἑλληνίδας γυναικας. ἀλλ' ἐξ αἰτίας
 οὐπω τίνος πάρεισιν; εἴμ' ἔσω δόμων 65
 ἐν οἷσι ναίω τῶνδ' ἀνακτόρων θεᾶς.

ΟΡΕΣΤΗΣ

ὄρα, φυλάσσου μή τις ἐν στίβῳ βροτῶν.

ΠΥΛΑΔΗΣ

- ὁρῶ, σκοποῦμαι δ' ὅμα πανταχῇ στρέφων.
 ΟΡ. Πυλάδη, δοκεῖ σοι μέλαθρα ταῦτ' εἶναι θεᾶς,
 ἐνθ' Ἀργόθεν ναῦν ποντίαν ἐστείλαμεν; 70
 ΠΥ. ἔμοιγ', Ὀρέστα· σοὶ δὲ συνδοκεῖν χρεών.
 ΟΡ. καὶ βωμός, Ἑλλήν οὗ καταστάζει φόνος;
 ΠΥ. ἐξ αἱμάτων γοῦν ξάνθ' ἔχει θριγκώματα.
 ΟΡ. θριγκοῖς δ' ὑπ' αὐτοῖς σκυλ' ὀρᾷς ἡρτημένα;
 ΠΥ. τῶν κατθανόντων γ' ἀκροθίνια ξένων. 75
 ἀλλ' ἐγκυκλοῦντ' ὀφθαλμὸν εὖ σκοπεῖν χρεών.
 ΟΡ. ὦ Φοῖβε, ποῖ μ' αὖ τήνδ' ἐς ἄρκυν ἡγάγεας
 χρήσας, ἐπειδὴ πατὴρ αἴμ' ἐτεισάμην
 μητέρα κατακτάς; διαδοχαῖς δ' Ἑρινύων

ἤλαυνόμεσθα φυγάδες, ἔξεδροι χθονός, 80
 δρόμους τε πολλοὺς ἐξέπλησα καμπίμους·
 ἐλθὼν δὲ σ' ἠρώτησα πῶς τροχληάτου
 μανίας ἂν ἔλθοιμ' ἐς τέλος πόνων τ' ἐμῶν,
 οὓς ἐξεμόχθουν περιπολῶν καθ' Ἑλλάδα.
 σὺ δ' εἶπας ἐλθεῖν Ταυρικῆς μ' ὄρους χθονός, 85
 ἔνθ' Ἀρτεμῖς σοι σύγγονος βωμοὺς ἔχει,
 λαβεῖν τ' ἄγαλμα θεᾶς, ὃ φασιν ἐνθάδε
 ἐς τούσδε ναοὺς οὐρανοῦ πεσεῖν ἄπο·
 λαβόντα δ' ἢ τέχναισιν ἢ τύχῃ τινί,
 κίνδυνον ἐκπλήσαντ', Ἀθηναίων χθονὶ 90
 δοῦναι· τὸ δ' ἐνθένδ' οὐδὲν ἐρρήθη πέρα·
 καὶ ταῦτα δράσαντ' ἀμπνοᾶς ἔξιν πόνων.
 ἦκω δὲ πεισθεὶς σοῖς λόγοισιν ἐνθάδε
 ἄγνωστον ἐς γῆν, ἄξενον· σὲ δ' ἱστορῶ,
 Πυλάδῃ — σὺ γάρ μοι τοῦδε συλλήπτωρ πόνου — 95
 τί δρῶμεν; ἀμφίβληστρα γὰρ τοίχων ὄρας
 ὑψηλά· πότερα δωμάτων προσαμβάσεις
 ἐκβησόμεσθα; πῶς ἂν οὖν λάθοιμεν ἄν;
 ἢ χαλκότευκτα κληῖθρα λύσαντες μοχλοῖς —
 ὧν οὐδὲν ἴσμεν; ἦν δ' ἀνοίγοντες πύλας 100
 ληφθῶμεν ἐσβάσεις τε μηχανώμενοι,
 θανούμεθ'. ἀλλὰ πρὶν θανεῖν, νεῶς ἔπι
 φεύγωμεν, ἥπερ δεῦρ' ἐναυστολήσαμεν.
 ΠΥ. φεύγειν μὲν οὐκ ἀνεκτὸν οὐδ' εἰώθαμεν,
 τὸν τοῦ θεοῦ δὲ χρησμὸν οὐ κακιστέον· 105
 ναοῦ δ' ἀπαλλαχθέντε κρύψωμεν δέμας
 κατ' ἄντρ', ἃ πόντος νοτίδι διακλύζει μέλας,
 νεῶς ἄπωθεν, μή τις εἰσιδὼν σκάφος
 βασιλεῦσιν εἴπη κατὰ ληφθῶμεν βίᾳ·
 ὅταν δὲ νυκτὸς ὄμμα λυγαίας μόλῃ, 110

τολμητέον τοι ξεστὸν ἐκ ναοῦ λαβεῖν
 ἄγαλμα πάσας προσφέροντε μηχανάς.
 ὅρα δέ γ' εἴσω τριγλύφων ὅποι κενὸν
 δέμας καθεῖναι· τοὺς πόνους γὰρ ἀγαθοὶ
 τολμῶσι, δειλοὶ δ' εἰσὶν οὐδὲν οὐδαμοῦ.

115

ΟΡ. οὔτοι μακρὸν μὲν ἤλθομεν κώπη πόρον,
 ἐκ τερμάτων δὲ νόστον ἀροῦμεν πάλιν.
 ἀλλ' εὖ γὰρ εἶπας, πειστέον· χωρεῖν χρεῶν
 ὅποι χθονὸς κρύψαντε λήσομεν δέμας.
 οὐ γὰρ τὸ τοῦδ' ἔτι αἴτιον γενήσεται
 πεσεῖν ἄχρηστον θέσφατον· τολμητέον·
 μόχθος γὰρ οὐδεὶς τοῖς νέοις σκῆψιν φέρει.

120

ΧΟΡΟΣ

εὐφραμεῖτ', ὦ
 πόντου δισσὰς συγχωρούσας
 πέτρας ἀξείνου ναίοντες.
 ὦ παῖ τᾶς Λατοῦς,
 Δίκτυνν' οὐρεῖα,
 πρὸς σὰν αὐλάν, εὐστύλων
 ναῶν χρυσήρεις θριγκούς,
 πόδα παρθένιον ὅσιον ὁσίας
 κληδούχου δαύλα πέμπω,
 Ἑλλάδος εὐίππου πύργους
 καὶ τεῖχη χόρτων τ' εὐδένδρων
 ἐξαλλάξας Εὐρώπαν,
 πατρώων οἴκων ἔδρας.

125

130

ἔμολον· τί νέον ; τίνα φροντίδ' ἔχεις ;
 τί με πρὸς ναοὺς ἀγαγες ἀγαγες,
 ὦ παῖ τοῦ τᾶς Τροίης πύργους

135

ΙΦ.

ἐλθόντος κλεινᾶ σὺν κώπα = 110-114
 χιλιοναύτᾳ μυριοτευχεῖ,
 τέκος Ἀτρειδᾶν τῶν κλεινῶν ; 140

ἰὼ δμωαί,
 δυσθρηνήτοις ὡς θρήνοις
 ἔγκειμαι, τᾶς οὐκ εὐμούσου 145
 μολπᾶς [βοᾶν] ἀλύροις ἐλέγοις,
 αἰαῖ, κηδείοις οἴκτοις·

οἷά μοι συμβαίνουσ' ἄται,
 σύγγονον ἄμον κατακλαιομένα
 ζῶᾶς, οἶαν οἶαν ἰδόμαν 150
 ὄψιν ὀνείρων
 νυκτός, τᾶς ἐξῆλθ' ὄρφνα.
 ὀλόμαν ὀλόμαν·

οὐκ εἷς οἴκοι πατρῷοι·
 οἶμοι μοι φροῦδος γέννα.
 φεῦ φεῦ τῶν Ἀργεὶ μόχθων. 155

ἰὼ δαῖμον,
 μόνον ὅς με κασίγνητον συλᾶς
 Αἶδα πέμψας, ᾧ τάσδε χοᾶς
 μέλλω κρατῆρά τε τὸν φθιμένων 160
 ὑδραίνειν γαίης ἐν νώτοις

πηγᾶς τ' οὐρείων ἐκ μόσχων
 Βάκχου τ' οἶνηράς λοιβὰς
 ξουθᾶν τε πόνημα μελίσσᾶν, 165
 ἃ νεκροῖς θελκτῆρια κεῖται.

ἄλλ' ἔνδος μοι πάγχρυσον
 τεῦχος καὶ λοιβὰν Αἶδα·
 ὦ κατὰ γαίης Ἀγαμεμόνιον 170

θάλος, ὡς φθιμένῳ τάδε σοι πέμπω·
 δέξαι δ' οὐ γὰρ πρὸς τύμβον σοι

- ξανθὰν χαίταν, οὐ δάκρυ' οἶσω. 175
 τηλόσε γὰρ δὴ σᾶς ἀπενάσθην
 πατρίδος καὶ ἐμᾶς, ἔνθα δοκήμασι
 κεῖμαι σφαχθεῖς' ἄ-τλάμων. 180
- ΧΟ. ἀντιψάλμους ὦδ' αὖς ὕμνων τ'
 Ἀσιητᾶν σοι βάρβαρον ἀχάν
 δεσποίνῃ γ' ἐξαυδάσω,
 τὰν ἐν θρήνοισιν μοῦσαν
 νέκυσι μελομέναν, τὰν ἐν μολπαῖς
 Ἀιδας ὕμνεϊ δίχα παιάνων· 185
 οἴμοι, τῶν Ἀτρειδᾶν οἴκων
 ἔρρει φῶς σκήπτρων, οἴμοι,
 πατρώων οἴκων ἀκτῖς,
 καὶ τῶν εὐόλβων Ἀργεῖ
 βασιλέων ἀρχᾷ. 190
- μόχθος δ' ἐκ μόχθων ἄσσει,
 δινευούσαις ἵπποισιν ἐπεὶ
 πταναῖς ἀλλάξας ἐξ ἔδρας
 ἱερὸν μετέβαλεν ὅμμ' αὐγᾶς
 ἄλιος. ἄλλαις δ' ἄλλα προσέβα 195
 χρυσέας ἀρνὸς μελάθροισι ὀδύνα,
 φόνος ἐπὶ φόνῳ ἄχεά τ' ἄχεσιν.
 ἔνθεν τῶν πρόσθεν δμαθέντων
 Τανταλιδᾶν ἐκβαίνει ποινά γ'
 εἰς οἴκους· σπεύδει δ' ἀσπούδαστ' 200
 ἐπὶ σοὶ δαίμωνι.
- ΙΦ. ἐξ ἀρχᾶς μοι δυσδαίμων
 δαίμων τὰς ματρὸς ζώνας
 καὶ νυκτὸς κείνας· ἐξ ἀρχᾶς 205
 λόχιαι στερρὰν παιδείαν
 Μοῖραι ζυντείνουσιν θεαί,

ἄν πρωτόγονον θάλος ἐν θαλάμοις
 Λήδας ἅ τλάμων κούρα 210
 σφάγιον πατρώα λώβα
 καὶ θυμ' οὐκ εὐγάθητον
 ἔτεκεν, ἔτρεφεν εὐκταίαν·
 ἱππεῖοις δ' ἐν δίφροισι
 ψαμάθων Αὐλίδος ἐπέβασαν 215
 νύμφαν, οἴμοι, δύσνυμφον
 τῷ τᾶς Νηρέως κούρας, αἰαῖ.
 νῦν δ' ἄξεινους πόντου ξείνα
 δυσχόρτους οἴκους ναίω
 ἄγαμος ἄτεκνος ἄπολις ἄφιλος, 220
 ἀμνασθηθεῖσ' ἐξ Ἑλλάνων,
 οὐ τὰν Ἄργει μέλπους Ἦραν
 οὐδ' ἱστοῖς ἐν καλλιφθόγγοις
 κερκίδι Παλλάδος Ἀτθίδος εἰκῶ
 καὶ Τιτάνων ποικίλλουσ' ἀλλ'
 αἰμόρραντον δυσφόρμιγγα 225
 ξείνων αἰμάσσουσ' ἄταν [βωμούς],
 οἰκτρὰν τ' αἰαζόντων αὐδὰν
 οἰκτρὸν τ' ἐκβαλλόντων δάκρυον.
 καὶ νῦν κείνων μὲν μοι λάθα,
 τὸν δ' Ἄργει δμαθέντα κλαίω 230
 σύγγονον, ὃν ἔλιπον ἐπιμαστίδιον
 ἔτι βρέφος, ἔτι νέον, ἔτι θάλος
 ἐν χερσὶν ματρὸς πρὸς στέρνοις τ'
 Ἄργει σκηπτοῦχον Ὀρέσταν. 235

ΧΟ. καὶ μὴν ὅδ' ἀκτάς ἐκλιπὼν θαλασσίους
 βουφορβὸς ἤκει σημανῶν τί σοι νέον.

ΒΟΥΚΟΛΟΣ

- Ἀγαμέμνωνός τε καὶ Κλυταιμῆστρας τέκνον,
 ἄκουε καίνων ἐξ ἐμοῦ κηρυγμάτων.
- ΙΦ. τί δ' ἔστι τοῦ παρόντος ἐκπληῆσσον λόγου ; 240
- ΒΟΥ. ἤκουσιν ἐς γῆν, κυανέαν Συμπληγάδα
 πλάτῃ φυγόντες, δίπτυχοι νεανίαι,
 θεᾶ φίλον πρόσφαγμα καὶ θυτήριον
 Ἀρτέμιδι. χερνίβας δὲ καὶ κατάργματα
 οὐκ ἂν φθάνοις ἂν εὐτρεπῇ ποιουμένη. 245
- ΙΦ. ποδαποί ; τίνας γῆς σχῆμ' ἔχουσιν οἱ ξένοι ;
- ΒΟΥ. Ἕλληνας· ἐν τοῦτ' οἶδα κοῦ περαιτέρω.
- ΙΦ. οὐδ' ὄνομ' ἀκούσας οἶσθα τῶν ξένων φράσαι ;
- ΒΟΥ. Πυλάδης ἐκλήζεθ' ἄτερος πρὸς θατέρου.
- ΙΦ. τοῦ ξυζύγου δὲ τοῦ ξένου τί τοῦνομ' ἦν ; 250
- ΒΟΥ. οὐδεὶς τόδ' οἶδεν· οὐ γὰρ εἰσηκούσαμεν.
- ΙΦ. ποῦ δ' εἶδες αὐτοὺς κἀντυχόντες εἴλετε ;
- ΒΟΥ. ἄκραις ἐπὶ ῥηγμῖσιν ἄξενου πόρου.
- ΙΦ. καὶ τίς θαλάσσης βουκόλοις κοινωνία ;
- ΒΟΥ. βουὶς ἤλθομεν νίψοντες ἐναλία δρόσῳ. 255
- ΙΦ. ἐκεῖσε δὴ ἴπανελθε, ποῦ νιν εἴλετε
 τρόπον τε ποίῳ· τοῦτο γὰρ μαθεῖν θέλω.
 χρόνιοι γὰρ ἤκουσ'· οὐδὲ πῶ βωμὸς θεᾶς
 Ἑλληνικαῖσιν ἐξεφοινίχθη ῥοαῖς.
- ΒΟΥ. ἐπεὶ τὸν ἐσρέοντα διὰ Συμπληγάδων 260
 βουὶς ὕλοφορβούς πόντον εἰσεβάλλομεν,
 ἦν τις διαρρώξ κυμάτων πολλῶ σάλῳ
 κοίλωπὸς ἀγμός, πορφυρευτικαὶ στέγαι
 ἐνταῦθα δισσοὺς εἶδέ τις νεανίας
 βουφορβὸς ἡμῶν, κάπεχώρησεν πάλιν 265

ἄχροισι δακτύλοισι πορθμεύων ἶχνος.
 ἔλεξε δ'· « Οὐχ ὀρᾶτε ; δαίμονές τινες
 θάσσουσιν οἶδε ». — θεοσεβῆς δ' ἡμῶν τις ὦν
 ἀνέσχε χεῖρε καὶ προσηύξατ' εἰσιδὼν·
 « ὦ ποντίας παῖ Λευκοθέας, νεῶν φύλαξ,
 δέσποτα Παλαῖμον, ἔλεως ἡμῖν γενοῦ,
 εἴτ' οὖν ἐπ' ἀκταῖς θάσσετον Διοσκόρω,
 ἢ Νηρέως ἀγάλμαθ', ὃς τὸν εὐγενῆ
 ἔτικτε πεντήκοντα Νηρήδων χορόν ».

270

ἄλλος δέ τις μάταιος, ἀνομία θρασύς,
 ἐγέλασεν εὐχαῖς, ναυτίλους δ' ἐφθαρμένους
 θάσσειν φάραγγ' ἔφασκε τοῦ νόμου φόβῳ,
 κλύνοντας ὡς θυοίμεν ἐνθάδε ξένους·
 ἔδοξε δ' ἡμῶν εὖ λέγειν τοῖς πλείοσι,
 θηρᾶν τε τῇ θεῷ σφάγια τάπιχώρια.

280

κάν τῷδε πέτραν ἄτερος λιπὼν ξένοιν
 ἔστη κάρα τε διετίναξ' ἄνω κάτω
 κάπεστέναξεν ὠλένας τρέμων ἄκρας,
 μανίαις ἀλαίνων, καὶ βοᾷ κυναγὸς ὥς.

« Πυλάδῃ, δέδορκας τήνδε ; τήνδε δ' οὐχ ὀρᾷς »

285

Ἄιδου δράκαιναν, ὥς με βούλεται κτανεῖν
 δειναῖς ἐχίδναις εἰς ἔμ' ἐστομωμένη ;
 ἢ δ' ἐκ χιτώνων πῦρ πνέουσα καὶ φόνον
 πτεροῖς ἐρέσσει, μητέρ' ἀγκάλαις ἐμὴν
 ἔχουσα, πέτρινον ὄχθον, ὡς ἐπεμβάλη.

290

οἶμοι, κτενεῖ με· ποῖ φύγω ; » παρῆν δ' ὀρᾶν
 οὐ ταῦτα μορφῆς σχήματ', ἀλλ' ἡλλάσσετο
 φθογγὰς τε μύσχων καὶ κυνῶν ὑλάγματα,
 χά φασ' Ἐρινὺς ἰέναι μυκήματα.

ἡμεῖς δὲ συσταλέντες, ὡς θανούμενοι,
 σιγῇ καθήμεθ'· ὁ δὲ χερὶ σπάσας ξίφος,

295

μόσχους ὀρούσας ἐς μέσας λέων ὅπως,
παίει σιδήρῳ λαγόνας ἐς πλευράς θ' ἰεῖς,
δοκῶν Ἐρινὺς θεᾶς ἀμύνεσθαι τάδε,
ὥσθ' αἵματηρὸν πέλαγος ἐξανθεῖν ἄλός. 300

κὰν τῷδε πᾶς τις, ὡς ὀρᾷ βουφόρβια
πίπτοντα καὶ πορθούμεν', ἐξωπλίζετο,
κόχλους τε φυσῶν συλλέγων τ' ἐγχωρίους·
πρὸς εὐτραφεῖς γὰρ καὶ νεανίας ξένους
φαύλους μάχεσθαι βουκόλους ἡγούμεθα. 305

πολλοὶ δ' ἐπληρώθημεν ἐν μικρῷ χρόνῳ.
πίπτει δὲ μανίας πίτυλον ὁ ξένος μεθείς,
στάζων ἀφρῶ γένειον· ὡς δ' ἐσείδομεν
προύργου πεσόντα, πᾶς ἀνὴρ ἔσχεν πόνον
βάλλων ἀράσσων· ἄτερος δὲ τοῖν ξένοιον 310

ἀφρὸν τ' ἀπέψη σώματός τ' ἐτημέλει
πέπλων τε προυκάλυπτεν εὐπήνους ὕφας,
καραδοκῶν μὲν τάπιόντα τραύματα,
φίλον δὲ θεραπείαισιν ἄνδρ' εὐεργετῶν,
ἔμφρων δ' ἀνάξας ὁ ξένος πεσήματος 315

ἔγνω κλύδωνα πολεμίων προσκείμενον
καὶ τὴν παροῦσαν συμφορὰν αὐτοῖν πέλας,
ὦμωξέ θ' ἡμεῖς δ' οὐκ ἀνίεμεν πέτρους
βάλλοντες, ἄλλος ἄλλοθεν προσκείμενοι.

οὐδ' ἡ δὴ τὸ δεινὸν παρακέλευσμά ἡκούσαμεν 320

« Πυλάδην, θανούμεθ', ἄλλ' ὅπως θανούμεθα
κάλλισθ'· ἔπου μοι, φάσγανον σπάσας χερί ».

ὡς δ' εἶδομεν δίπαλτα πολεμίων ξίφη,
φυγῇ λεπαίας ἐξεπίμπλαμεν νάπας.

ἄλλ', εἰ φύγοι τις, ἄτεροι προσκείμενοι 325
ἐβαλλον αὐτούς· εἰ δὲ τούσδ' ὠσαίατο,
αὐθις τὸ νῦν ὑπεῖκον ἤρασσεν πέτρους.

ἀλλ' ἦν ἄπιστον· μυρίων γὰρ ἐκ χειρῶν
 οὐδείς τὰ τῆς θεοῦ θύματ' εὐτύχει βαλὼν.
 μόλις δέ νιν τόλμη μὲν οὐ χειρούμεθα,
 κύκλω δὲ περιβαλόντες ἐξεκλέψαμεν
 πέτροισι χειρῶν φάσγαν', ἐς δὲ γῆν γόνυ
 καμάτῳ καθεῖσαν· πρὸς δ' ἄνακτα τῆσδε γῆς
 κομίζομέν· νιν· ὁ δ' ἐσιδὼν ὅσον τάχος
 ἐς χέρνιβας τε καὶ σφαγεῖ' ἔπεμπέ σοι,
 εὐχου δὲ τοιάδ', ὦ νεᾶνι, σοι ξένων
 σφάγια παρεῖναι· κἄν ἀναλίσκης ξένους
 τοιούσδε, τὸν σὸν Ἑλλάς ἀποτείσει φόνον
 δίκας τίνουσα τῆς ἐν Αὐλίδι σφαγῆς.

330.

335

ΧΟ. θαυμάσθ' ἔλεξας τὸν μανενθ', ὅστις ποτὲ

340

ΙΦ. εἶεν· σὺ μὲν κόμιζε τοὺς ξένους μολῶν,
 τὰ δ' ἐνθάδ' ἡμεῖς ὅσια φροντιούμεθα. . .

ὦ καρδία τάλαινα, πρὶν μὲν ἐς ξένους
 γαληνὸς ἦσθα καὶ φιλοικτίρμων αἰεὶ,
 ἐς θοῦμόφυλον ἀνάμετρουμένη δάκρυ,
 Ἑλληνας ἄνδρας ἠνίκ' ἐς χέρας λάβοις.

345

νῦν δ' ἐξ ὀνείρων οἷσιν ἡγριώμεθα,
 δοκοῦσ' Ὀρέστην μηκέθ' ἥλιον βλέπειν,
 δύνουν με λῆψεσθ', οἷτινές ποθ' ἤκετε.

350

καὶ τοῦτ' ἄρ' ἦν ἀληθές, ἦσθόμην, φίλοι·
 οἱ δυστυχεῖς γὰρ τοῖσι δυστυχεστέροις
 αὐτοὶ κακῶς πράξαντες οὐ φρονοῦσιν εὖ,
 ἀλλ' οὔτε πνεῦμα Διόθεν ἦλθε πώποτε,
 οὐ πορθμῖς, ἥτις διὰ πέτρας Συμπληγάδας
 Ἑλένην ἀπήγαγ' ἐνθάδ', ἥ μ' ἀπώλεσεν,
 Μενελέων θ', ἵν' αὐτοὺς ἀντετιμωρῇσάμην,
 τὴν ἐνθάδ' Αὐλιν ἀντιθεῖσα τῆς ἐκεῖ,

355

οὐ μ' ὥς τε μόσχον Δαναΐδαι χειρούμενοι
ἔσφαζον, ἱερεὺς δ' ἦν ὁ γεννήσας πατήρι 360

οἱμοι — κακῶν γὰρ τῶν τότε οὐκ ἀμνημονῶν
ὅσας γενείου χειῖρας ἐξηκόντισα 365

γονάτων τε τοῦ τεκόντος, ἐξαρτωμένη, χ
λέγουσα τοιάδ'· « ὦ πάτερ, νυμφεύομαι
νυμφεύματ' αἰσχροῦ πρὸς σέθεν· μήτηρ δ' ἐμέ 365

σέθεν κατακτείνοντος Ἀργεῖαί τε γυν
ὑμνοῦσιν ὑμεναίοισιν, αὐλεῖται δὲ πᾶν
μέλαθρον· ἡμεῖς δ' ὀλλύμεσθα πρὸς σέθεν.

Ἄιδης Ἀχιλλεὺς ἦν ἄρ', οὐχ ὁ Πηλέως,
ὃν μοι προσείσας πόσιν, ἐν ἀρμάτων ὄχοις 370

ἐς αἵματηρὸν γάμον ἐπόρθμευσας δόλω ».

ἐγὼ δὲ λεπτῶν ὄμμα διὰ καλυμμάτων
ἔχουσ', ἀδελφὸν τ' οὐκ ἀνελόμην χεροῖν 375

— ὃς νῦν ὄλωλέν — οὐ κασιγνήτη στόμα
συνῆψ' ὑπ' αἰδοῦς, ὥς ἰοῦσ' ἐς Πηλέως·

μέλαθρα· πολλὰ δ' ἀπεθέμην ἀσπάσματα
ἐς αὖθις, ὥς ἤξουσ' ἐς Ἀργὸς αὖ πάλιν.

ὦ τλήμων, εἰ τέθνηκας, ἐξ οἶων καλῶν = σοφῶν καὶ καλῶν
ἔρρεις, Ὀρέστα, καὶ πατὴρ ζηλωμάτων. 380

τὰ τῆς θεοῦ δὲ μέφομαι σοφίσματα,
ἧτις βροτῶν μὲν ἦν τις ἄψηται φόνου,

ἧ καὶ λοχείας ἧ νεκροῦ θίγη χεροῖν,
βωμῶν ἀπείργει, μυσάρων ὥς ἡγουμένη,

αὐτὴ δὲ θυσίαις ἤδεται βροτοκτόνοις.
οὐκ ἔσθ' ὅπως ἔτεκεν ἂν ἡ Διὸς δάμαρ 385

Λητῶ τοσαύτην ἀμαθίαν. ἐγὼ μὲν οὖν
τὰ Ταντάλου θεοῖσιν ἐστιάματα

ἄπιστα κρίνω, παιδὸς ἡσθῆναι βορᾷ,
τοὺς δ' ἐνθάδ', αὐτοὺς ὄντας ἀνθρωποκτόνους,

ἐς τὴν θεὸν τὸ φαῦλον ἀναφέρειν δοκῶ· 390
οὐδέναν γὰρ οἶμαι δαιμόνων εἶναι κακόν.

ΧΟ. στρ. α' Κυάνεαι κυάνεαι σύνοδοι θαλάσσας,
ἦν' οἷστρος ὁ ποτώμενος Ἀργόθεν
ἄξενον ἐπ' οἷδμα διεπόρευσε (τὰν βοῦν) 395
Ἀσιήτιδα γαῖαν
Εὐρώπας διαμήψας.

τίνες ποτ' ἄρα τὸν εὐδρον δονακόχλοα
λιπόντες Εὐρώταν 400

ἢ ρεύματα σεμνὰ Δίρκας
ἔβασαν ἔβασαν ἄμεικτον αἶαν, ἔνθα κούρα
δίῃ τέγγει
βωμούς καὶ περικίονας 405
ναοὺς αἶμα βρότειον ;

ἀντιστρ. α' ἢ ῥοθίοις εἰλατίνας δικρότοισι κώπας
ἔπλευσαν ἐπὶ πόντια κύματα,
ναῖον ὄχημα, λινοπόροις τ' αὔραις, 410
φιλόπλουτον ἄμιλλαν
αὔζοντες μελάθορσι·
φίλα γὰρ ἐλπὶς γ', ἐπὶ τε πῆμασιν βροτῶν
ἄπληστος ἀνθρώποις. 415

ὄλβου βάρος οἷ φέρονται
πλάνητες ἐπ' οἷδμα πόλεις τε βαρβάρους περῶντες,
κοινᾷ δόξᾳ·
γνώμα δ' οἷς μὲν ἄκαιρος ὄλ-
βου, τοῖς δ' ἐς μέσον ἥκει. 420

στρ. β' πῶς πέτρας τὰς συνδρομάδας,
πῶς Φινειδᾶν ἀύπνους
ἄκτὰς ἐπέρασαν
παρ' ἄλιον αἰγιαλὸν ἐπ' Ἀμφιτρίτας 425
ῥοθίῳ δραμόντες,

- ὅπου πεντήκοντα κορᾶν
 Νηρήδων ποσὶ χοροὶ
 μέλπουσιν ἐγκύκλιοι ;
 ἢ πλησιεστίοισι πνοαῖς, 430
 συριζόντων κατὰ πρύμναν
 εὐναίων πηδαλίων,
 αὔραις σὺν νοτίαις
 ἢ πνεύμασι Ζεφύρου,
 τὰν πολυόρνιθον ἐπ' αἶαν, 435
 λευκὰν ἄκτάν, Ἀχιλλῆος
 δρόμους καλλισταδίους,
 ἄξεινον κατὰ πόντον ;
 ἀντιστρ. β' εἴθ' εὐχαῖσιν δεσποσύνοις
 Λήδας Ἑλένα φίλα παῖς 440
 ἐλθοῦσα τύχοι τὰν
 Τρωάδα λιποῦσα πόλιν, ἔν' ἀμφὶ χαίτα
 δρόσον αἵματηρὰν
 ἐλιχθεῖσα λαιμοτόμῳ
 δεσποίνας χειρὶ θάνοι 445
 ποινὰς δοῦσ' ἀντιπάλους.
 ἀδίσταν δ' ἂν ἀγγελίαν
 δεξαίμεσθ', Ἑλλάδος ἐκ γᾶς
 πλωτήρων εἴ τις ἔβα,
 δουλείας ἐμέθεν 450
 δευλαίας παυσίπονος·
 κὰν γὰρ ὀνείροισι συνείην
 δόμοις πόλει τε πατρώῳ,
 τερπνῶν ὕπνων ἀπόλαυ-
 σιν, κοινὰν χάριν ὄλβου. 455
 ἀλλ' οἶδε χέρας δεσμοῖς δίδυμοι
 συνευρεσθέντες χωροῦσι, νέον

πρόσφαγμα θεᾶς· σιγᾶτε, φίλαι.

τὰ γὰρ Ἑλλήνων ἀκροθίνια δὴ
ναοῖσι πέλας τάδε βαίνει·

460

οὐδ' ἀγγελίας ψευδεῖς ἔλακεν
βουφορβὸς ἀνὴρ.

ὦ πότνι', εἴ σοι τὰδ' ἀρεσχόντως

πόλις ἦδε τελεῖ, δέξαι θυσίης,

ἃς ὁ παρ' ἡμῖν νόμος οὐχ ὀσίας

465

Ἑλλήσι διδοὺς ἀναφαίνει.

ΙΦ.

εἶεν·

τὰ τῆς θεοῦ μὲν πρῶτον ὡς καλῶς ἔχη
φροντιστέον μοι. μεθετε τῶν ξένων χέρας,

ὡς ὄντες ἱεροὶ μηκέτ' ὤσι δέσμιοι.

ναοῦ δ' ἔσω στείχοντες εὐτρεπίζετε

470

ἃ χρή πὶ τοῖς παροῦσι καὶ νομίζεται.
φεῦ·

τίς ἄρα μήτηρ ἢ τεκοῦς' ὑμᾶς ποτε

πατήρ τ'; ἀδελφή τ', εἰ γεγῶσα τυγχάνει...

οἶων στερεῖσα διπτύχων νεανιῶν

ἀνάδελφος ἔσται. τὰς τύχας τίς οἶδ', ὅτῳ κούρω 475

τοιαῖδ' ἔσονται; πάντα γὰρ τὰ τῶν θεῶν

ἐς ἀφανὲς ἔρπει, κούδεν οἶδ' οὐδεὶς κακόν·

ἢ γὰρ τύχη παρήγαγ' ἐς τὸ δυσμαθές.

πόθεν ποθ' ἤκετ', ὦ ταλαίπωροι ξένοι;

ὡς διὰ μακροῦ μὲν τήνδ' ἐπλεύσατε χθόνα,

480

μακρόν δ' ἀπ' οἴκων χρόνον ἔσεσθ' αἰεὶ κάτω.

ΟΡ.

τί ταῦτ' ὀδύρη, καὶ πὶ τοῖς μέλλουσι νῶν

κακοῖσι λυπεῖς, ἥ τις εἴ ποτ', ὦ γύναι;

οὔτοι νομίζω σοφόν, ὃς ἂν μέλλων κτενεῖν

οἴκτῳ τὸ δειμα τοιλέθρου νικᾶν θέλῃ,

485

οὐχ ὅστις Ἀἰδὴν ἐγγὺς ὄντ' οἰκτιρίζεται,

σωτηρίας ἀνελπίς· ὥς δὴ ἐξ ἑνὸς
κακῷ συνάπτει, μωρίαν τ' ὀφλισκάνει
θνήσκει θ' ὁμοίως· τὴν τύχην δ' ἔαν χρεῶν.
ἡμᾶς δὲ μὴ θρήνει σὺ· τὰς γὰρ ἐνθάδε
θυσίας ἐπιστάμεσθα καὶ γιγνώσκομεν.

490

ΙΦ. πότερος ἄρ' ὑμῶν ἐνθάδ' ὠνομασμένος
Πυλάδης κέκληται ; τόδε μαθεῖν πρῶτον θέλω.

ΟΡ. ὅδ', εἴ τι δὴ σοι τοῦτ' ἐν ἡδονῇ μαθεῖν.

ΙΦ. ποίας πολίτης πατρίδος Ἕλληνος γεγώς ;

495

ΟΡ. τί δ' ἂν μαθοῦσα τόδε πλέον λάβοις, γύναι ;

ΙΦ. πότερον ἀδελφῷ μητρός ἐστον ἐκ μιᾶς ;

ΟΡ. φιλότῃ γ'· ἐσμέν δ' οὐ κασιγνήτω, γύναι.

ΙΦ. σοὶ δ' ὄνομα ποῖον ἔθεθ' ὁ γεννήσας πατήρ ;

ΟΡ. τὸ μὲν δίκαιον Δυστυχῆς καλοίμεθ' ἄν.

500

ΙΦ. οὐ τοῦτ' ἐρωτῶ· τοῦτο μὲν δὸς τῇ τύχῃ.

ΟΡ. ἀνώνυμοι θανόντες οὐ γελώμεθ' ἄν.

ΙΦ. τί δὲ φθονεῖς τοῦτ' ; ἢ φρονεῖς οὕτω μέγα ;

ΟΡ. τὸ σῶμα θύσεις τοῦμόν, οὐχὶ τοῦνομα.

ΙΦ. οὐδ' ἂν πόλιν φράσειας ἥτις ἐστί σοι ;

505

ΟΡ. ζητεῖς γὰρ οὐδὲν κέρδος, ὥς θανουμένῳ.

ΙΦ. χάριν δὲ δοῦναι τήνδε κωλύειν τί σε ;

ΟΡ. τὸ κλεινὸν Ἄργος πατρίδ' ἐμὴν ἐπεύχομαι.

ΙΦ. πρὸς θεῶν, ἀληθῶς, ὦ ξέν', εἰ κεῖθεν γεγώς ;

ΟΡ. ἐκ τῶν Μυκηνηῶν γ', αἵ ποτ' ἦσαν ὀλβιαί.

510

ΙΦ. φυγὰς δ' ἀπῆρας πατρίδος, ἢ ποῖα τύχη ;

ΟΡ. φεύγω τρόπον γε δὴ τιν' οὐχ ἐκὼν ἐκὼν.

ΙΦ. ἄρ' ἂν τί μοι φράσειας ὧν ἐγὼ θέλω ;

ΟΡ. ὥς ἐν παρέργῳ τῆς ἐμῆς δυσπραξίας.

ΙΦ. καὶ μὴν ποθεινὸς γ' ἤλθες ἐξ Ἄργους μολών.

515

ΟΡ. οὐκ οὐκ ἐμαυτῷ γ'· εἰ δὲ σοί, σὺ τοῦτ' ἔρα.

ΙΦ. Τροίαν ἴσως οἶσθ', ἥς ἀπανταχοῦ λόγος.

- OP. ὥς μήποτ' ὄφελόν γε μηδ' ἰδὼν ὄναρ.
 IF. φασὶν νιν οὐκέτ' οὔσαν οἴχεσθαι δορί.
 OP. ἔστιν γὰρ οὕτως οὐδ' ἄκραντ' ἤκουσατε. 520
 IF. Ἐλένη δ' ἀφίικται δῶμα Μενέλεω πάλιν;
 OP. ἤκει, κακῶς γ' ἔλθοῦσα τῶν ἐμῶν τινη.
 IF. καὶ ποῦ 'στι; κἄμοι γάρ τι προυφείλει κακόν.
 OP. Σπάρτῃ ξυνοικεῖ τῷ πάρος ξυνευνέτῃ.
 IF. ὦ μῖσος εἰς Ἑλληνας, οὐκ ἐμοὶ μόνῃ. 525
 OP. ἀπέλαυσα κἀγὼ δὴ τι τῶν κείνης γάμων.
 IF. νόστος δ' Ἀχαιῶν ἐγένεθ', ὥς κηρύσσεται;
 OP. ὥς πάνθ' ἅπαξ με συλλαβοῦσ' ἀνιστορεῖς.
 IF. πρὶν γὰρ θανεῖν σε, τοῦδ' ἐπαυρέσθαι θέλω.
 OP. ἔλεγχ', ἐπειδὴ τοῦδ' ἐρᾶς· λέξω δ' ἐγώ. 530
 IF. Κάλχας τις ἦλθε μάντις ἐκ Τροίας πάλιν;
 OP. ὄλωλεν, ὥς ἦν ἐν Μυκηναίοις λόγος.
 IF. ὦ πότνι', ὥς εὔ. τί γὰρ Λαέρτου γόνος;
 OP. οὐπω νενόστηκ' οἶκον, ἔστι δ', ὥς λόγος.
 IF. ὄλοιτο, νόστου μήποτ' ἐς πάτρην τυχών. 535
 OP. μηδὲν κατεύχου· πάντα τάκεινου νοσεῖ.
 IF. Θέτιδος δ' ὁ τῆς Νηρηΐδος ἔστι παῖς ἔτι;
 OP. οὐκ ἔστιν· ἄλλως λέκτρ' ἐγῆμ' ἐν Αὐλίδι.
 IF. δόλια γάρ, ὥς ἴσασιν οἱ πεπονθότες.
 OP. τίς εἶ πόθ'; ὥς εὔ πυνθάνῃ τάφ' Ἑλλάδος. 540
 IF. ἐκεῖθ' ἐν εἰμι· παῖς ἔτ' οὔσ' ἀπωλόμην.
 OP. ὀρθῶς ποθεῖς ἄρ' εἰδέναι τάκεϊ, γύναι.
 IF. τί δ' ὁ στρατηγός, ὃν λέγουσ' εὐδαιμονεῖν;
 OP. τίς; οὐ γὰρ ὃν γ' ἐγῴδα τῶν εὐδαιμόνων.
 IF. Ἀτρέως ἐλέγετο δὴ τις Ἀγαμέμνων ἄναξ. 545
 OP. οὐκ οἶδ'. ἄπελθε τοῦ λόγου τούτου, γύναι.
 IF. μὴ πρὸς θεῶν, ἀλλ' εἴφ', ἔν' εὐφρανθῶ, ξένε.
 OP. τέθνηχ' ὁ τλήμων, πρὸς δ' ἀπώλεσέν τινα.

- ΙΦ. τέθηκε ; ποία συμφορᾷ ; τάλαιν' ἐγώ.
 ΟΡ. τί δ' ἐστέναξας τοῦτο ; μῶν προσῆκέ σοι ; 550
 ΙΦ. τὸν ὄλβον αὐτοῦ τὸν πάροισ' ἀναστένω.
 ΟΡ. δεινῶς γὰρ ἐκ γυναικὸς οἴχεται σφαγεῖς.
 ΙΦ. ὦ πανδάκρυτος ἡ κτανοῦσα... χῶ θανόν.
 ΟΡ. παῦσαι νυν ἤδη μηδ' ἐρωτήσης πέρα.
 ΙΦ. τοσόνδε γ', εἰ ζῇ τοῦ ταλαιπώρου δάμαρ. 555
 ΟΡ. οὐκ ἔστι· παῖς νιν ὃν ἔτεχ', οὗτος ὤλεσεν.
 ΙΦ. ὦ συνταραχθεὶς οἶκος. ὥς τί δὴ θέλων ;
 ΟΡ. πατὴρ θανόντος τήνδε τιμωρούμενος.
 ΙΦ. φεῦ·
 ὥς εὖ κακὸν δίκαιον εἰσεπράξατο.
 ΟΡ. ἀλλ' οὐ τὰ πρὸς θεῶν εὐτυχεῖ δίκαιος ὢν. 560
 ΙΦ. λείπει δ' ἐν οἴκοις ἄλλον Ἀγαμέμνων γόνον ;
 ΟΡ. λέλοιπεν Ἠλέκτραν γε παρθένον μίαν.
 ΙΦ. τί δέ ; σφαγείσης θυγατρὸς ἔστι τις λόγος ;
 ΟΡ. οὐδεὶς γε, πλὴν θανοῦσαν οὐχ ὄραν φάος. 565
 ΙΦ. τάλαιν' ἐκείνη χῶ κτανὼν αὐτὴν πατήρ.
 ΟΡ. κακῆς γυναικὸς χάριν ἄχαριν ἀπώλετο.
 ΙΦ. ὁ τοῦ θανόντος δ' ἔστι παῖς Ἀργεὶ πατὴρ ;
 ΟΡ. ἔστ', ἄθλιός γε, κοῦδαμοῦ καὶ πανταχοῦ.
 ΙΦ. ψευδεῖς ὄνειροι, χαίρετ'. οὐδὲν ἦτ' ἄρα.
 ΟΡ. οὐδ' οἱ σοφοὶ γε δαίμονες κεκλημένοι. 570
 πτηνῶν ὀνείρων εἰσὶν ἀψευδέστεροι.
 πολὺς ταραγμὸς ἐν τε τοῖς θεοῖς ἐνὶ
 κἄν τοῖς βροτείοις. ἐν δὲ λυπεῖται μόνον,
 δς οὐκ ἄφρων ὢν μάντεων πεισθεὶς λόγοις
 ὀλωλεν — ὥς ὀλωλε τοῖσιν εἰδόσιν. 575
 ΧΟ. φεῦ φεῦ· τί δ' ἡμεῖς οἳ τ' ἐμοὶ γεννήτορες ;
 ἄρ' εἰσὶν ; ἄρ' οὐκ εἰσὶ ; τίς φράσειεν ἄν ;
 ΙΦ. ἀκούσατ'· ἐς γὰρ δὴ τιν' ἤκομεν λόγον,

ὕμιν τ' ὄνησιν, ὦ ξένοι, σπεύδουσ' ἅμα
κάμοί· τὸ δ' εὖ μάλιστα γ' οὕτω γίνεται, 580
εἰ πᾶσι ταυτόν προῶγμ' ἀρεσκόντως ἔχει.

θέλοις ἄν, εἰ σώσαιμί σ', ἀγγεῖλαι τί μοι
πρὸς Ἄργος ἐλθὼν τοῖς ἐμοῖς ἐκεῖ φίλοις,
δέλτον τ' ἐνεργεῖν, ἣν τις οἰκτίρας ἐμέ 585
ἔγραψεν αἰχμάλωτος, οὐχὶ τὴν ἐμὴν

φονέα νομίζων χειῖρα, τοῦ νόμου δ' ὑπο
θήσκειν τὰ τῆς θεοῦ, τάδε δίκαι' ἡγουμένης ;
οὐδένα γὰρ εἶχον ὅστις ἀγγεῖλαι μολῶν
ἔς Ἄργος αὖθις τὰς τ' ἐμὰς ἐπιστολάς 590
πέμψειε σωθεις τῶν ἐμῶν φίλων τινί.

σὺ δ' — εἰ γάρ, ὡς ἔοικας, οὔτε δυσγενὴς
καὶ τὰς Μυκῆνας οἶσθα χοῦς καὶ γὰρ θέλω —
σώθητι, καὶ σὺ μισθὸν οὐκ αἰσχροὺς λαβὼν,
κούφων ἕκατι γραμμάτων σωτηρίαν.
οὗτος δ', ἐπεὶ περ πόλις ἀναγκάζει τάδε, 595
θεῶ γενέσθω θυμὰ χωρισθεις σέθεν.

ΟΡ. καλῶς ἔλεξας τᾶλλα πλὴν ἓν, ὦ ξένη·
τὸ γὰρ σφαγῆναι τόνδ' ἐμοὶ βάρους μέγα.
ὁ ναυστολῶν γὰρ εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφοράς,
οὗτος δὲ συμπλεῖ τῶν ἐμῶν μόχθων χάριν. 600

οὐκ οὐν δίκαιον ἐπ' ὀλέθρῳ τῷ τοῦδ' ἐμέ
χάριν τίθεσθαι καὶ τὸν ἐκδῦναι κακῶν
ἄλλ' ὥς γενέσθω· τῷδε μὲν δέλτον δίδου·
πέμψει γὰρ Ἄργος, ὥστε σοι καλῶς ἔχειν·
ἡμᾶς δ' ὁ χρῆζων κτεινέτω. τὰ τῶν φίλων 605
αἰσχιστόν ὅστις καταβαλὼν ἐς ξυμφορὰς
αὐτὸς σέσωσται. τυγχάνει δ' ὅδ' ὢν φίλος,
ὃν οὐδὲν ἥσσον ἢ ἡμεῖς φῶς ὁρᾶν θέλω.

ΙΦ. ὦ λῆμ' ἄριστον, ὡς ἀπ' εὐγενοῦς τινος

ρίζης πέφυκας τοῖς φίλοις τ' ὀρθῶς φίλος· 610
 τοιοῦτος εἶη τῶν ἐμῶν ὁμοσπόρων·
 ὅσπερ λέλειπται. καὶ γὰρ οὐδ' ἐγώ, ξένοι,
 ἀνάδελφος εἰμι, πλὴν ὅς' οὐχ ὀρθῶσά νιν.
 ἐπεὶ δὲ βούλῃ ταῦτα, τόνδε πέμψομεν
 δέλτον φέροντα, σὺ δὲ θανῇ· πολλή δέ τις 615
 προθυμία σε τοῦδ' ἔχουσα τυγχάνει.

- ΟΡ. θύσει δὲ τίς με καὶ τὰ δεινὰ τλήσεται ;
 ΙΦ. ἐγώ· θεᾶς γὰρ τῇσδε προστροπῇν ἔχω.
 ΟΡ. ἄζηλά γ', ὦ νεᾶνι, κοῦκ εὐδαίμονα.
 ΙΦ. ἀλλ' εἰς ἀνάγκην κείμεθ', ἣν φυλακτέον. 620
 ΟΡ. αὐτὴ ξίφει θύουσα θῆλυς ἄρσενας ;
 ΙΦ. οὐκ, ἀλλὰ χεῖρτιν ἀμφὶ σὴν χερνίβομαι.
 ΟΡ. ὁ δὲ σφαγεὺς τίς ; εἰ τάδ' ἱστορεῖν με χρή.
 ΙΦ. ἔσω δόμων τῶνδ' εἰσὶν οἷς μέλει τάδε.
 ΟΡ. τάφος δὲ ποῖος δέξεται μ', ὅταν θάνω ; 625
 ΙΦ. πῦρ ἱερὸν ἔνδον χάσμα τ' εὐρωπὸν πέτρας.
 ΟΡ. φεῦ·
 πῶς ἂν μ' ἀδελφῆς χεῖρ περιστείλεια ἄν ;
 ΙΦ. μάταιον εὐχὴν, ὦ τάλας, ὅστις ποτ' εἶ,
 ἠὔξω· μακρὰν γὰρ βαρβάρου ναίει χθονός·
 οὐ μὴν, ἐπειδὴ τυγχάνεις Ἀργεῖος ὦν, 630
 ἀλλ' ὦν γε δυνατὸν οὐδ' ἐγὼ λείψω χάριν.
 πολὺν τε γὰρ σοι κόσμον ἐνθήσω τάφῳ
 ξανθῷ τ' ἐλαίῳ σῶμα σὸν κατασβέσω
 καὶ τῆς ὀρείας ἀνθεμόρρυτον γάνος
 ξουθῆς μελίσσης ἐς πυρὰν βαλῶ σέθεν. 635

ἀλλ' εἶμι δέλτον τ' ἐκ θεᾶς ἀνακτόρων
 οἴσω· τὸ μέντοι δυσμενὲς μὴ ἴμοι λάβης.

φυλάσσειτ' αὐτοὺς, πρόσπολοι, δεσμῶν ἄτερ...
 ἴσως ἄελπτα τῶν ἐμῶν φίλων τινὶ

- πέμψω πρὸς Ἄργος, ὃν μάλιστ' ἐγὼ φιλῶ, 640
καὶ δέλτος αὐτῷ ζῶντας οὓς δοκεῖ θανεῖν
λέγουσα πιστὰς ἡδονὰς ἀπαγγελεῖ.
- ΧΟ. κατολοφύρομαι σέ τῶν χερνίβων 645
ῥανίσι μελόμενον αἵμακταῖς.
- ΟΡ. οἷκτος γὰρ οὐ ταῦτ', ἀλλὰ χαίρετ', ὦ ξένοι.
- ΧΟ. σέ δὲ τύχας μάκαρος, ὦ
νεανία, σεβόμεθ', ἐς
πάτραν ὅτι ποτ' ἐπεμβάση.
- ΠΥ. ἄζηλά τοι φίλοισι, θνησκόντων φίλων. 650
- ΧΟ. ὦ σθέντιοι πομπαί. 655
φεῦ φεῦ, διόλλυσαι.
αἰαῖ αἰαῖ. πότερος ὁ μᾶλλον;
ἔτι γὰρ ἀμφίλογα δίδυμα μέμονε φρήν,
σέ πάρος ἢ σέ ἀναστενάξω γόοις.
- ΟΡ. Πυλάδῃ, πέπονθας ταῦτ' ὅπως θεῶν ἐμοί;
ΠΥ. οὐκ οἶδ'. ἐρωτᾷς οὐ λέγειν ἔχοντά με.
ΟΡ. τίς ἐστὶν ἡ νεᾶνις; ὥς Ἑλληνικῶς 660
ἀνῆρεθ' ἡμᾶς τοὺς τ' ἐν Ἰλίῳ πόνους
νόστον τ' Ἀχαιῶν τὸν τ' ἐν οἰωνοῖς σοφὸν
Κάλχαντ' Ἀχιλλέως τ' ὄνομα, καὶ τὸν ἄθλιον
Ἀγαμέμνον' ὥς ὦκτιρ' ἀνθρώπα τέ με
γυναῖκα παῖδάς τ'. ἐστὶν ἡ ξένη γένος 665
ἐκεῖθεν Ἀργεῖα τις· οὐ γὰρ ἂν ποτε
δέλτον τ' ἐπεμπε καὶ τάδ' ἐξεμάνθανεν,
ὥς κοινὰ πράσσουσ', Ἄργος εἰ πράσσει καλῶς.
- ΠΥ. ἐφθης με μικρόν· ταῦτά δὲ φθάσας λέγεις, 670
πλὴν ἐν· τὰ γὰρ τῶν βασιλέων παθήματα
ἴσασι πάντες, ὧν ἐπιστροφὴ τις ἦν.
ἀτὰρ διῆλθον χάτερον λόγον τινά.
- ΟΡ. τίν'; ἐς τὸ κοινὸν δούς ἄμεινον ἂν μάθοις.

ΠΥ. αἰσχρὸν θανόντος σοῦ βλέπειν ἡμᾶς φάος·
κοινῇ τ' ἔπλευσα, δεῖ με καὶ κοινῇ θανεῖν. 675
καὶ δειλίαν γὰρ καὶ κάκην κεκτήσομαι

Ἄρχει τε Φωκέων τ' ἐν πολυπτύχῳ χθονί,
δόξω δὲ τοῖς πολλοῖσι — πολλοὶ γὰρ κακοὶ —
προδοὺς σεσῶσθαι σ' αὐτὸς εἰς οἴκους μόνος,
ἢ καὶ φονεύσας ἐπὶ νοσοῦσι δώμασι. 680

ῥάφαι μόνον σοι σῆς τυραννίδος χάριν,
ἔγκληρον ὥς δὴ σὴν κασιγνήτην γαμῶν.
ταῦτ' οὖν φοβοῦμαι καὶ δι' αἰσχύνης ἔχω,
κοῦκ ἔσθ' ὅπως οὐ χρὴ συνεκπνεῦσαι μέ σοι
καὶ σὺν σφαγῇναι καὶ πυρωθῆναι δέμας,
φίλον γεγῶτα καὶ φοβούμενον ψόγον. 685

ΟΡ. εὐφημα φώνει· τὰμὰ δεῖ φέρειν κακά,
ἀπλᾶς δὲ λύπας ἐξόν, οὐκ οἶσω διπλᾶς.
ὁ γὰρ σὺ λυπρὸν κάπονειδιστὸν λέγεις,
ταῦτ' ἔστιν ἡμῖν, εἴ σε συμμοχθοῦντ' ἐμοὶ 690

κτενῶ· τὸ μὲν γὰρ εἰς ἔμ' οὐ κακῶς ἔχει,
πράσσονθ' ἃ πράσσω πρὸς θεῶν, λῦσαι βίον.
σὺ δ' ὄλβιός τ' εἰ, καθαρά τ', οὐ νοσοῦντ', ἔχεις
μέλαθρ', ἐγὼ δὲ δυσσεβῇ καὶ δυστυχῇ.

σωθεῖς δέ, παῖδας ἐξ ἐμῆς ὁμοσπόρου
κτησάμενος, ἦν ἔδωκά σοι δάμαρτ' ἔχειν —
ὄνομά τ' ἐμοῦ γένοιτ' ἄν, οὐδ' ἄπαις δόμος
πατρῶος οὐμός ἐξαλειφθεῖη ποτ' ἄν. 695

ἀλλ' ἔρπε καὶ ζῇ καὶ δόμους οἶκει πατρός,
ὅταν δ' ἐς Ἑλλάδ' ἵππιόν τ' Ἄργος μόλῃς,
πρὸς δεξιᾶς σε τῆσδ' ἐπισκῆπτω τάδε·
τύμβον τε χῶσόν κάπιθες μνημεῖά μοι,

καὶ δάκρυ' ἀδελφῇ καὶ κόμας δότῳ τάφῳ.
ἀγγέλλε δ' ὥς ὅλωλ' ὑπ' Ἀργείας τινὸς 700

γυναικός, ἀμφὶ βωμὸν ἀγνισθεὶς φόνῳ. 705

καὶ μὴ προδῶς μου τὴν κασιγνήτην ποτέ,

ἔρημα κήδη καὶ δομοὺς ὁρῶν πατρός.

καὶ χαῖρ' ἐμῶν γὰρ φίλτατόν σ' ἡῦρον φίλων,

ὦ συγκυναγὲ καὶ συνεκτραφεὶς ἐμοί,

ὦ πόλλ' ἐνεγκὼν τῶν ἐμῶν ἄχθῃ κακῶν. 710

ἡμᾶς δ' ὁ Φοῖβος μάντις ὦν ἐψεύσατο·

τέχνην δὲ θέμενος ὡς προσώταθ' Ἑλλάδος

ἀπήλασ', αἰδοῖ τῶν πάρος μαντευμάτων.

ὦ παντ' ἐγὼ δούς τὰμὰ καὶ πεισθεὶς λόγοις,

μητέρα κατακτάς αὐτὸς ἀνταπόλλυμμαι. 715

ΠΥ. ἔσται τάφος σοι, καὶ κασιγνήτης λέχος γάρ σ' οὐκ ἂν προδοίην, ὦ τάλας, ἐπεὶ σ' ἐγὼ

θανόντα μᾶλλον ἢ βλέπονθ' ἔξω φίλον.

ἄτάρ τὸ τοῦ θεοῦ σ' οὐ διέφθορέν γέ πω

μάντευμα· καίτοι γ' ἐγγύς ἔστηκας φόνου. 720

ἀλλ' ἔστιν, ἔστιν ἢ λίαν δυσπραξία

λίαν διδοῦσα μεταβολάς, ὅταν τύχη.

ΟΡ. σίγα· τὰ Φοίβου δ' οὐδὲν ὠφελεῖ μ' ἔπη·

γυνὴ γὰρ ἦδε δωμάτων ἔξω περᾶ

ΙΦ. ἀπέλθεθ' ὑμεῖς καὶ παρεντρεπίζετε 725

τάνδον μολόντες τοῖς ἐφεστῶσι σφαγῇ.

δέλτου μὲν αἶδε πολύθυροι διαπτυχαί,

ξένοι, πάρεισιν ἅ δ' ἐπὶ τοῖσδε βούλομαι,

ἀκούσατ'· οὐδεὶς αὐτὸς ἐν πόνοις τ' ἀνήρ

ὅταν τε πρὸς τὸ θάρσος ἐκ φόβου πέσῃ. 730

ἐγὼ δὲ ταρβῶ μὴ ἀπονοστήσας χθονὸς

θῆται παρ' οὐδὲν τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς

ὁ τήνδε μέλλων δέλτον εἰς Ἄργος φέρειν

ΟΡ. τί δῆτα βούλῃ ; τίνας ἀμηχανεῖς πέρι ;

ΙΦ. ὅρκον δότω μοι τάσδε πορθμεύσειν γραφάς 735

- πρὸς Ἄργος, οἷσι βούλομαι πέμψαι φίλων.
- ΟΡ. ἢ κἀντιδώσεις τῷδε τοὺς αὐτοὺς λόγους ;
- ΙΦ. τί χρῆμα δράσειν ἢ τί μὴ δράσειν ; λέγε.
- ΟΡ. ἐκ γῆς ἀφήσειν μὴ θανόντα βαρβάρου.
- ΙΦ. δίκαιον εἶπας· πῶς γὰρ ἀγγείλειεν ἄν ; 740
- ΟΡ. ἢ καὶ τύραννος ταῦτα συγχωρήσεται ;
- ΙΦ. ναί.
- πεῖσω σφε, καὐτὴ ναὸς εἰσβήσω σκάφος.
- ΟΡ. ὅμνυ· σὺ δ' ἔξαρχ' ὅρκον ὅστις εὐσεβής.
- ΙΦ. δώσω, λέγειν χρή, τήνδε τοῖσι σοῖς φίλοις.
- ΠΥ. τοῖς σοῖς φίλοισι γράμματ' ἀποδώσω τάδε. 745
- ΙΦ. κἀγὼ σὲ σώσω κυανέας ἔξω πέτρας.
- ΠΥ. τίν' οὖν ἐπόμνυς τοισίδ' ὅρκιον θεῶν ;
- ΙΦ. Ἄρτεμιν, ἐν ἧσπερ δώμασιν τιμὰς ἔχω.
- ΠΥ. ἐγὼ δ' ἀνακτά γ' οὐρανοῦ, σεμνὸν Δία.
- ΙΦ. εἰ δ' ἐκλιπὼν τὸν ὅρκον ἀδικοίης ἐμέ ; 750
- ΠΥ. ἄνοστος εἶην· τί δὲ σὺ, μὴ σώσασά με ;
- ΙΦ. μήποτε κατ' Ἄργος ζῶσ' ἔχνος θείην ποδός.
- ΠΥ. ἄκουε δὴ νυν ὃν παρήλθομεν λόγον.
- ΙΦ. ἀλλ' οὐτις ἔστ' ἄκαιρος, ἦν καλῶς ἔχη.
- ΠΥ. ἐξαίρετόν μοι δὸς τόδ'· ἦν τι ναῦς πάθῃ 755
- χῆ δέλτος ἐν κλύδωνι χρημάτων μέτα
- ἀφανῆς γένηται, σῶμα δ' ἐκσώσω μόνον,
- τὸν ὅρκον εἶναι τόνδε μηκέτ' ἔμπεδον.
- ΙΦ. ἀλλ' οἷσθ' ὃ δράσω ; πολλὰ γὰρ πολλῶν κυρεῖ·
- τάνόντα κἀγγεγραμμέν' ἐν δέλτου πτυχαῖς 760
- λόγῳ φράσω σοι πάντ' ἀπαγγεῖλαι φίλοις.
- ἐν ἀσφαλεῖ γάρ· ἦν μὲν ἐκσώσης γραφήν,
- αὐτὴ φράσει σιγῶσα τἀγγεγραμμένα·
- ἦν δ' ἐν θαλάσῃ γράμματ' ἀφανισθῇ τάδε,
- τὸ σῶμα σώσας τοὺς λόγους σώσεις ἐμοί. 765

- ΠΥ. καλῶς ἔλεξας τῶν τε σῶν ἐμοῦ θ' ὑπὲρ
σήμεναι δ' ὧ χρη τάσδ' ἐπιστολὰς φέρειν
πρὸς Ἄργος ὅτι τε χρη κλύοντά σου λέγειν.
- ΙΦ. ἄγγελλ' Ὀρέστη, παιδὶ τῷ Ἀγαμέμνωνος·
« Ἡ ἴν' Αὐλίδι σφαγεῖς ἐπιστέλλει τάδε 770
ζῶσ' Ἰφιγένεια, τοῖς ἐκεῖ δ' οὐ ζῶσ' ἔτι. . . »
- ΟΡ. ποῦ δ' ἔστ' ἐκείνη; καθανοῦς ἦκει πάλιν;
ΙΦ. ἦδ' ἦν ὄρᾳς σὺ μὴ λόγοις ἐκπλησέ με.
« Κόμισαί μ' ἐς Ἄργος, ὧ σύναιμε, πρὶν θανεῖν,
ἐκ βαρβάρου γῆς καὶ μετάστησον θεᾶς 775
σφαγίων, ἐφ' οἷσι ξενοφόνους τιμὰς ἔχω . . . »
- ΟΡ. Πυλάδῃ, τί λέξω; ποῦ ποτ' ὄνθ' ἠύρημεθα;
ΙΦ. « ἦ σοῖς ἀραῖα δώμασιν γενήσομαι,
Ὀρέσθ' », ἴν' αὖθις ὄνομα δις κλύων μάθης.
ΠΥ. ὦ θεοί.
ΙΦ. τί τοὺς θεοὺς ἀνακαλεῖς ἐν τοῖς ἐμοῖς;
ΠΥ. οὐδέν· πέριενε δ'· ἐξέβην γὰρ ἄλλοσε.
τάχ' οὐκ ἐρωτῶν σ' εἰς ἅπιστ' ἀφίξομαι.
ΙΦ. λέγ' οὐνεκ' ἔλαφον ἀντιδοῦσά μου θεᾶ
Ἄρτεμις ἔσωσέ μ', ἦν ἔθυσ' ἐμὸς πατήρ,
δοκῶν ἐς ἡμᾶς ὀξὺ φάσγανον βαλεῖν, 785
ἐς τήνδε δ' ὥκισ' αἶαν. αἶδ' ἐπιστολαί,
τάδ' ἐστὶ τὰν δέλτοισιν ἐγγεγραμμένα.
- ΠΥ. ὦ ῥαδίσις ὅρκοισι περιβαλοῦσά με,
κάλλιστα δ' ὁμόσας, οὐ πολὺν σχήσω χρόνον,
τὸν δ' ὅρκον ὃν κατώμοσ' ἐμπεδώσομεν. 790
ἰδοῦ, φέρω σοι δέλτον ἀποδίδωμί τε,
Ὀρέστα, τῇσδε σῆς κασιγνήτης πάρα.
- ΟΡ. δέχομαι· παρεῖς δὲ γραμμάτων διαπτυχάς,
τὴν ἡδονὴν πρῶτ' οὐ λόγοις αἰρήσομαι.
ὦ φιλάτῃ μοι σύγγον', ἐκπεπληγμένος 795

- ὅμως σ' ἀπίστω περιβαλὼν βραχίονι
 ἐς τέρψιν εἶμι, πυθόμενος θαυμάστ' ἐμοί.
- ΧΟ. ξέν', οὐ δικαίως τῆς θεοῦ τὴν πρόσπολον
 χραίνεις ἀθίκτοις περιβαλὼν πέπλοις χέρα.
- ΟΡ. ὦ συγκασιγνήτη τε καὶ ταῦτοῦ πατρός 800
 Ἀγαμέμνονος γεγῶσα, μὴ μ' ἀποστρέφου,
 ἔχουσ' ἀδελφόν, οὐ δοκοῦσ' ἔξειν ποτέ.
- ΙΦ. ἐγὼ σ' ἀδελφὸν τὸν ἐμόν ; οὐ παύσῃ λέγων ;
 τὸ δ' Ἄργος αὐτοῦ μεστὸν ἦ τε Ναυπλία.
- ΟΡ. οὐκ ἔστ' ἐκεῖ σός, ὦ τάλαινα, σύγγονος. 805
- ΙΦ. ἀλλ' ἡ Λάκαινα Τυνδαρίς σ' ἐγείνατο ;
- ΟΡ. Πέλοπός γε παιδὶ παιδός, οὐ 'κπέφυκ' ἐγώ.
- ΙΦ. τί φῆς ; ἔχεις τι τῶνδ' ἐμοὶ τεκμήριον ;
- ΟΡ. ἔχω· πατρώων ἐκ δόμων τι πυνθάνου.
- ΙΦ. οὐκοῦν λέγειν μὲν χρή σέ, μανθάνειν δ' ἐμέ. 810
- ΟΡ. λέγοιμ' ἂν ἀκοῇ πρῶτον Ἠλέκτρας τάδε.
 Ἀτρέως Θυέστου τ' οἴσθα γενομένην ἔριν ;
- ΙΦ. ἤκουσ' ἃ χρυσῆς ἀρνὸς ἦν νείκη πέρι.
- ΟΡ. ταῦτ' οὖν ὕφηνασ' οἴσθ' ἐν εὐπῆγοις ὕφαϊς ;
- ΙΦ. ὦ φίλτατ', ἐγγὺς τῶν ἐμῶν κάμπτεις φρενῶν. 815
- ΟΡ. εἰκὼ τ' ἐν ἱστοῖς ἡλίου μετὰστασιν ;
- ΙΦ. ὕφηναι καὶ τόδ' εἶδος εὐμίτοις πλοκαῖς.
- ΟΡ. καὶ λούτρ' ἐς Αὐλιν μητρὸς ἀνεδέξω πάρα ;
- ΙΦ. οἶδ'· οὐ γὰρ ὁ γάμος ἐσθλὸς ὢν μ' ἀφείλετο. 820
- ΟΡ. τί γάρ ; κόμας σὰς μητρὶ δοῦσα σῇ φέρειν ;
- ΙΦ. μνημεῖά γ' ἀντὶ σώματος τοῦμοῦ τάφω.
- ΟΡ. ἃ δ' εἶδον αὐτός, τάδε φράσω τεκμήρια·
 Πέλοπος παλαιὰν ἐν δόμοις λόγχην πατρός,
 ἣν χερσὶ πάλλων παρθένον Πισάτιδα
 ἐκτῆσαθ' Ἴπποδάμειαν, Οἰνόμαον κτανών,
 ἐν παρθενῶσι τοῖσι σοῖς κεκρυμμένην. 825

- ΙΦ. ὦ φίλτατ', οὐδὲν ἄλλο, φίλτατος γὰρ εἶ,
 ἔχω σ', Ὀρέστα, τηλύγετον χθονὸς ἀπὸ πατρίδος
 Ἀργόθεν, ὦ φίλος. 830
- ΟΡ. κάγώ σε τὴν θανοῦσαν, ὡς δοξάζεται.
 κατὰ δὲ δάκρυ, κατὰ δὲ γόος ἅμα χαρᾶ
 τὸ σὸν νοτίζει βλέφαρον, ὡσαύτως δ' ἐμόν.
- ΙΦ. τόδ' ἔτι βρέφος
 ἔλιπον ἀγκάλαισι νεαρὸν τροφοῦ
 νεαρὸν ἐν δόμοις. 835
 ὦ κρεῖσσον ἢ λόγοισιν εὐτυχοῦσά μου
 ψυχά, τί φῶ; θαυμάτων
 πέρα καὶ λόγου πρόσω τάδ' ἐπέβα. 840
- ΟΡ. τὸ λοιπὸν εὐτυχοῖμεν ἀλλήλων μέτα
 ΙΦ. ἄποπον ἄδονάν ἔλαβον, ὦ φίλοι.
 δέδοικα δ' ἐκ χερῶν με μὴ πρὸς αἰθέρα
 ἀμπτάμενος φύγη.
 ἰὼ Κυκλωπὶς ἐστία· ἰὼ πατρίς,
 845
 Μυκῆνα φίλα,
 χάριν ἔχω ζόας, χάριν ἔχω τροφᾶς,
 ὅτι μοι συνομαίμονα τόνδε δόμοις
 ἐξεθρέψω φάος.
- ΟΡ. γένει μὲν εὐτυχοῦμεν, ἐς δὲ συμφοράς,
 850
 ὦ σύγγον', ἡμῶν δυστυχῆς ἔφυ βίος.
- ΙΦ. ἐγὼ δ' ἅ μέλεος, οἶδ', ὅτε φάσγανον
 δέρα θῆκῃ μοι μελεόφρων πατήρ.
- ΟΡ. οἶμοι. δοκῶ γὰρ οὐ παρὼν σ' ὄρᾱν ἐκεῖ. 855
- ΙΦ. ἀνυμέναιος, ὦ σύγγον', Ἀχιλλέως
 ἐς κλισίαν λέκτρων
 δολίαν ὅτ' ἀγόμαν.
 παρὰ δὲ βωμόν ἦν δάκρυα καὶ γόοι. 860
 φεῦ φεῦ χερνίβων τῶν ἐκεῖ.

- ΟΡ. ὦμωξα καὶ γὰρ τόλμαν ἦν ἔτλη πατήρ.
- ΙΦ. ἀπάτορα πατέρα, πότμον ἄποτμον ἔλαχον.
 ἄλλα δ' ἐξ ἄλλων κυρεῖ 865
 δαίμονος τύχα τινός. 867
- ΟΡ. εἰ σὸν γ' ἀδελφόν, ὦ τάλαινα, ἀπώλεσας. . . 866
- ΙΦ. ὦ μελέα δεινᾶς τόλμας. δεῖν' ἔτλαν 870
 δεῖν' ἔτλαν, ὦμοι σύγγονε. παρὰ δ' ὀλίγον
 ἀπέφυγες ὄλεθρον ἀνόσιον ἐξ ἐμᾶν
 δαῖχθεῖς χερῶν.
 ἅ δ' ἐπ' αὐτοῖσι τίς τελευτά ;
 τίς τύχα μοι συγκυρήσει ;
 τίνα σοι πόρον εὔρομένα 875
 πάλιν ἀπὸ πόλεως, ἀπὸ φόνου πέμψω
 πατρίδ' ἐς Ἀργεῖαν,
 πρὶν ἐπὶ ξίφος αἵματι σῶ πελάσαι ; 880
 τότε τότε σὸν, ὦ μελέα ψυχά,
 χρέος ἀνευρίσκειν.
 πότερον κατὰ χέρσον, οὐχὶ ναῖ . . . ;
 ἀλλὰ ποδῶν ῥιπᾶ 885
 θανάτῳ πελάσεις ἄρα βάρβαρα φῦλα
 καὶ δι' ὁδοὺς ἀνόδους στείχων· διὰ κυανέας μὴν
 στενοπόρου πέτρας μακρὰ κέλευθα να- 890
 ῖοισιν δρασμοῖς.
 τάλαινα, τάλαινα.
 τίς ἄρ' οὖν, τάλαν, ἧ θεὸς ἧ βροτὸς ἧ 895
 τί τῶν ἀδοκῆτων
 πόρον ἄπορον ἐξανύσας, δυοῖν
 δυοῖν τοῖν μόνοιν Ἀτρεΐδαιν φανεῖ
 κακῶν ἔκλυσιν ;
- ΧΟ. ἐν τοῖσι θαυμαστοῖσι καὶ μύθων πέρα 900
 τάδ' εἶδον αὐτὴ κοῦ κλύουσ' ἀπαγγελῶ.

ΠΥ.

τὸ μὲν φίλους ἐλθόντας εἰς ὄψιν φίλων,
 Ὅρέστα, χειρῶν περιβολὰς εἰκὸς λαβεῖν.
 λήξαντα δ' οἴκτων κάπ' ἐκεῖν' ἐλθεῖν χρεῶν,
 ὅπως τὸ κλεινὸν ὄνομα τῆς σωτηρίας
 λαβόντες ἐκ γῆς βησόμεσθα βαρβάρου.
 σοφῶν γὰρ ἀνδρῶν ταῦτα, μὴ ἰβάντας τύχης,
 καιρὸν λαβόντας, ἡδονὰς ἄλλας λαβεῖν.

905

ΟΡ.

καλῶς ἔλεξας· τῇ τύχῃ δ' οἶμαι μέλειν
 τοῦδε ξὺν ἡμῖν· ἦν δέ τις πρόθυμος ἦ,
 σθένειν τὸ θεῖον μᾶλλον εἰκότως ἔχει.

910

ΙΦ.

μηδὲν μ' ἐπίσχη γ'· οὐδ' ἀποστήσει λόγου
 πρῶτον πυθέσθαι τίνα ποτ' Ἠλέκτρα πότμον
 εἶληχε βιότου· φίλα γὰρ ἔστε πάντ' ἐμοί.

ΟΡ.

τῷδε ξυνοικεῖ βίον ἔχουσ' εὐδαίμονα.

915

ΙΦ.

οὗτος δὲ ποδαπὸς καὶ τίνος πέφυκε παῖς;

ΟΡ.

Στρόφιος ὁ Φωκεὺς τοῦδε κλήζεται πατήρ.

ΙΦ.

ὁ δ' ἐστὶ γ' Ἀτρέως θυγατρός, ὁμογενὴς ἐμός;

ΟΡ.

ἀνεψιός γε, μόνος ἐμοὶ σαφὴς φίλος.

ΙΦ.

οὐκ ἦν τόθ' οὗτος, ὅτε πατήρ ἐκτεινέ με.

920

ΟΡ.

οὐκ ἦν· χρόνον γὰρ Στρόφιος ἦν ἅπαις τινά.

ΙΦ.

χαῖρ', ὦ πόσις μοι τῆς ἐμῆς ὁμοσπόρου.

ΟΡ.

κάμῳ γε σωτήρ, οὐχὶ συγγενὴς μόνον.

ΙΦ.

τά δεινὰ δ' ἔργα πῶς ἔτλης μητρός πέρι;

ΟΡ.

σιγῶμεν αὐτά· πατρὶ τιμωρῶν ἐμῷ.

925

ΙΦ.

ἦ δ' αἰτία τίς ἀνθ' ὅτου κτείνει πόσιν;

ΟΡ.

ἕα τὰ μητρός· οὐδὲ σοὶ κλύειν καλόν.

ΙΦ.

σιγῷ· τὸ δ' Ἄργος πρὸς σέ νῦν ἀποβλέπει;

ΟΡ.

Μενέλαος ἄρχει· φυγάδες ἐσμέν ἐκ πάτρας.

ΙΦ.

οὐ πού νοσοῦντας θεῖος ὕβρισην δόμους;

930

ΟΡ.

οὐκ, ἀλλ' Ἐρινύων δειμὰ μ' ἐκβάλλει χθονός.

ΙΦ.

ταῦτ' ἄρ' ἐπ' ἀκταῖς κἀνθάδ' ἡγγέλης μανεῖς;

- ΟΡ. ὥφθην οὐ νῦν πρῶτον ὄντες ἄθλιοι.
- ΙΦ. ἔγνωκα· μητρός σ' οὔνεκ' ἡλάστρουν θεαί.
- ΟΡ. ὥσθ' αἵματηρὰ στόμι' ἐπεμβαλεῖν ἐμοί. 935
- ΙΦ. τί γάρ ποτ' ἐς γῆν τήνδ' ἐπύρθμευσας πόδα ;
- ΟΡ. Φοίβου κελευσθεῖς θεσφάτοις ἀφικόμεν.
- ΙΦ. τί χρῆμα δράσειν ; ῥητὸν ἢ σιγώμενον ;
- ΟΡ. λέγοιμ' ἄν· ἀρχαὶ δ' αἶδε μοι πολλῶν πόνων.
- ἐπεὶ τὰ μητρός ταῦθ' ἃ σιγῶμεν κακὰ 940
- ἐς χεῖρας ἦλθε, μεταδρομαῖς Ἐρινύων
- ἡλαυνόμεσθα φυγάδες, ἔστε μοι πόδα
- ἐς τὰς Ἀθήνας δῆτ' ἐπεμψε Λοξίας,
- δίκην παρασχεῖν ταῖς ἀνωνύμοις θεαῖς.
- ἔστιν γὰρ ὁσία ψῆφος, ἣν Ἄρει ποτὲ 945
- Ζεὺς εἶσατ' ἐκ τοῦ δῆ χερῶν μιάσματος.
- ἐλθὼν δ' ἐκεῖσε... πρῶτα μὲν μ' οὐδεὶς ξένων
- ἐκὼν ἐδέξαθ', ὥς θεοῖς στυγούμενον·
- οἳ δ' ἔσχον αἰδῶ, ξένια μονοτράπεζά μοι
- παρέσχον, οἴκων ὄντες ἐν ταύτῳ στέγει, 950
- σιγῇ δ' ἔτεκτῆναντ' ἀπόφθεγκτόν μ', ὅπως
- δαιτὸς γενοίμην πώματός τ' αὐτῶν δίχα·
- ἐς δ' ἄγγος ἴδιον ἶσον ἅπασι βακχίου
- μέτρημα πληρώσαντες εἶχον ἡδονήν.
- κἀγὼ ἔξελέγξαι μὲν ξένους οὐκ ἠξίου, 955
- ἡλγουν δὲ σιγῇ κάδοκουν οὐκ εἰδέναι,
- μέγα στεναῶν, οὔνεκ' ἡ μητρός φονεύς.
- κλύω δ' Ἀθηναίοισι τὰμὰ δυστυχῇ
- τελετὴν γενέσθαι, κἄτι τὸν νόμον μένειν,
- χοῆρες ἄγγος Παλλάδος τιμᾶν λεόν. 960
- ὥς δ' εἰς Ἄρειον ὄχθον ἦκον, ἐς δίκην
- ἔστην, ἐγὼ μὲν θάτερον λαβὼν βάθρον,
- τὸ δ' ἄλλο πρέσβειρ' ἥπερ ἦν Ἐρινύων.

εἰπὼν δ' ἀκούσας θ' αἵματος μητρὸς πέρι
 Φοῖβός μ' ἔσωσε μαρτυρῶν, ἴσας δέ μοι 965
 ψήφους διηρίθμησε Παλλὰς ὠλένη.
 νικῶν δ' ἀπῆρα φόνια πειρατήρια.
 ὅσαι μὲν οὖν ἔζοντο πεισθεῖσαι δίκῃ,
 ψῆφον παρ' αὐτὴν ἱερὸν ὠρίσαντ' ἔχειν.
 ὅσαι δ' Ἐρινύων οὐκ ἐπείσθησαν νόμῳ, 970
 δρόμοις ἀνιδρύτοισιν ἠλάστρουν μ' αἰεί,
 ἕως ἐς ἀγνὸν ἦλθον αὖ Φοίβου πέδον,
 καὶ πρόσθεν ἀδύτων ἐκταθείς, νῆστις βορᾶς,
 ἐπώμοσ' αὐτοῦ βίον ἀπορρήξειν θανών,
 εἰ μὴ με σώσοι Φοῖβος, ὅς μ' ἀπώλεσεν. 975
 ἐντεῦθεν αὐδὴν τρίποδος ἐκ χρυσοῦ λακῶν
 Φοῖβός μ' ἔπεμψε δεῦρο, διοπετές λαβεῖν
 ἄγαλμ' Ἀθηνῶν τ' ἐγκαθιδρῦσαι χθονί.
 ἀλλ' ἦνπερ ἡμῖν ὥρισεν σωτηρίαν,
 σύμπραξον. ἦν γὰρ θεᾶς κατὰσχωμεν βρέτας, 980
 μανιῶν τε λήξω καὶ σὲ πολυκώπῳ σκάφει
 στείλας Μυκῆναις ἐγκαταστήσω πάλιν.
 ἀλλ' ὦ φιληθεῖς, ὦ κασίγνητον κάρα,
 σῶσον πατρῶον οἶκον, ἔκσωσον δ' ἐμέ·
 ὥς τ' ἄμ' ὄλωλε πάντα καὶ τὰ Πελοπιδῶν, 985
 οὐράνιον εἰ μὴ ληψόμεσθα θεᾶς βρέτας.
 ΧΟ. δεινὴ τις ὀργὴ δαιμόνων ἐπέζεσε
 τὸ Ταντάλειον σπέρμα διὰ πόνων τ' ἄγει.
 ΙΦ. τὸ μὲν πρόθυμον, πρὶν σε δεῦρ' ἔλθεῖν, ἔχω
 Ἄργει γενέσθαι καὶ σέ, σύγγον', εἰσιδεῖν. 990
 θέλω δ' ἄπερ σύ, σέ τε μεταστήσαι πόνων
 νοσοῦντά τ' οἶκον, οὐχὶ τῷ κτανόντι με
 θυμουμένη, πατρῶον ὀρθῶσαι θέλω.
 σφαγῆς τε γὰρ σῆς χειρ' ἀπαλλάξαιμεν ἄν

- σώσαιμί τ' οἴκους· τὴν θεὸν δ' ὅπως λάθω 995
 δέδοικα καὶ τύραννον, ἥνίκ' ἂν κενὰς
 κρηπῖδας εὖρη λαΐνας ἀγάλματος.
 πῶς δ' οὐ θανοῦμαι ; τίς δ' ἔνεστί μοι λόγος ;
 ἀλλ' εἰ μὲν ἓν τι ταῦθ' ὁμοῦ γενήσεται,
 ἄγαλμά τ' οἴσεις κάμ' ἐπ' εὐπρύμνου νεῶς 1000
 ἄξεις, τὸ κινδύνευμα γίγνεται καλόν·
 τούτου δὲ χωρισθεῖς' ... ἐγὼ μὲν ὄλλυμαι,
 σὺ δ' ἂν τὸ σαυτοῦ θέμενος εὖ νόστου τύχους.
 οὐ μὴν τι φεύγω γ', οὐδὲ σ' εἰ θανεῖν χρεῶν
 σώσασαν· οὐ γὰρ ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἐκ δόμων 1005
 θανῶν ποθεινός, τὰ δὲ γυναικὸς ἀσθενῇ.
 ΟΡ. οὐκ ἂν γενοίμην σοῦ τε καὶ μητρὸς φονεὺς·
 ἄλλις τὸ κείνης αἵμα· κοινόφρων δὲ σοὶ
 καὶ ζῆν θέλοιμ' ἂν καὶ θανῶν λαχεῖν ἴσον.
 ἄξω δὲ σ', ἥνπερ καὐτὸς ἐνταυθοῖ περῶ, 1010
 πρὸς οἶκον, ἢ σοῦ κατθανῶν μενῶ μετὰ.
 γνώμης δ' ἄκουσον· εἰ πρόσαντες ἦν τόδε
 Ἀρτέμιδι, πῶς ἂν Λοξίας ἐθέσπισε
 κομίσαι μ' ἄγαλμα θεᾶς πόλισιμ' ἐς Παλλάδος

 καὶ σὸν πρόσωπον εἰσιδεῖν ; ἅπαντα γὰρ 1015
 συνθεῖς τάδ' εἰς ἓν νόστον ἐλπίζω λαβεῖν.
 ΙΦ. πῶς οὖν γένοιτ' ἂν ὥστε μῆθ' ἡμᾶς θανεῖν,
 λαβεῖν θ' ἃ βουλόμεσθα ; τῇδε γὰρ νοσεῖ
 νόστος πρὸς οἴκους· ἡ δὲ βούλησις πάρα.
 ΟΡ. ἄρ' ἂν τύραννον διολέσαι δυνάιμεθ' ἂν ; 1020
 ΙΦ. δεινὸν τόδ' εἶπας, ξενοφонеῖν ἐπὶ ἡλυδας.
 ΟΡ. ἀλλ', εἰ σὲ σώσει κάμ', κινδυνευτέον.
 ΙΦ. οὐκ ἂν δυνάιμην· τὸ δὲ πρόθυμον ἤνεσα.
 ΟΡ. τί δ', εἴ με ναῶ τῷδε κρύψειας λάθρα ;

- ΙΦ. ὥς δὴ σκότον λαβόντες ἐκσωθεῖμεν ἄν ; 1025
 ΟΡ. κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς.
 ΙΦ. εἴς' ἔνδον ἱεροὶ φύλακες, οὓς οὐ λήσομεν.
 ΟΡ. οἷμοι διεφθάρμεσθα' πῶς σωθεῖμεν ἄν ;
 ΙΦ. ἔχειν δοκῶ μοι καὶνὸν ἐξεύρημά τι.
 ΟΡ. ποῖόν τι ; δόξης μετάδος, ὥς καὶ γὰρ μάθω. 1030
 ΙΦ. ταῖς σαῖς ἀνίαις χρήσομαι σοφίσμασι.
 ΟΡ. δειναὶ γὰρ αἱ γυναῖκες εὐρίσκειν τέχνας.
 ΙΦ. φονέα σε φήσω μητρὸς ἐξ Ἀργούς μολεῖν.
 ΟΡ. χρῆσαι κακοῖσι τοῖς ἐμοῖς, εἰ κερδανεῖς.
 ΙΦ. ὥς οὐ θέμις γε λέξομεν θύειν θεῶ. 1035
 ΟΡ. τί' αἰτίαν ἔχουσ' ; ὑποπτέω τι γάρ.
 ΙΦ. οὐ καθαρὸν ὄντα· τὸ δ' ὅσιον δώσω φόβῳ.
 ΟΡ. τί δῆτα μᾶλλον θεᾶς ἀγαλμ' ἀλίσκεται ;
 ΙΦ. πόντου σε πηγαῖς ἀγνίσαι βουλήσομαι.
 ΟΡ. ἔτ' ἐν δόμοισι βρέτας, ἐφ' ᾧ πεπλευκάμεν, 1040
 ΙΦ. κάκεινο νίψαι, σοῦ θιγόντος ὥς, ἐρῶ.
 ΟΡ. ποῖ δῆτα ; πόντου νοτερόν εἶπας ἐκβολὸν ;
 ΙΦ. οὐ ναῦς χαλινοῖς λινοδέτοις ὀρμεῖ σέθεν.
 ΟΡ. σὺ δ' ἢ τις ἄλλος ἐν χεροῖν οἶσει βρέτας ;
 ΙΦ. ἐγὼ· θιγεῖν γὰρ ὅσιόν ἐστ' ἐμοὶ μόνῃ. 1045
 ΟΡ. Πυλάδης δ' ὅδ' ἡμῖν ποῦ τετάσσεται πόνου ;
 ΙΦ. ταῦτόν χεροῖν σοὶ λέζεται μίασμ' ἔχειν.
 ΟΡ. λάθρα δ' ἀναχτος ἢ εἰδότος δράσεις τάδε ;
 ΙΦ. πείσασα μύθοις· οὐ γὰρ ἂν λάθοιμί γε.
 ΟΡ. καὶ μὴν νεῶς γε πίτυλος εὐήρης πάρα. 1050
 ΙΦ. σοὶ δὴ μέλειν χρή τ' ἄλλ' ὅπως ἔξει καλῶς.
 ΟΡ. ἐνὸς μόνου δεῖ, τάσδε συγκρῦψαι τάδε.
 ἄλλ' ἀντίταξε καὶ λόγους πειστηρίους
 εὕρισκ'· ἔχει τοι δύνάμιν εἰς οἶκτον γυνή.
 τὰ δ' ἄλλ' ἴσως — ἅπαντα συμβαίη καλῶς. 1055

- ΙΦ. ὦ φίλταται γυναῖκες, εἰς ὑμᾶς βλέπω,
καὶ τᾶμ' ἐν ὑμῖν ἐστὶν ἢ καλῶς ἔχει
ἢ μηδὲν εἶναι καὶ στερηθῆναι πάτρας
φίλου τ' ἀδελφοῦ φιλάτης τε συγγόνου.
καὶ πρῶτα μὲν μοι τοῦ λόγου τὰδ' ἀρχέτω· 1060
γυναῖκές ἐσμεν, φιλόφρον ἁλλήλαις γένος
σῶζειν τε κοινὰ πράγματ' ἀσφαλέσταται.
σιγῆσαθ' ἡμῖν καὶ συνεκπονήσατε
φυγᾶς. καλὸν τοι γλῶσσ' ὅτῳ πιστῇ παρῇ.
ὁρᾶτε δ' ὡς τρεῖς μία τύχη τοὺς φιλάτους, 1065
ἢ γῆς πατρώας νόστος ἢ θανεῖν, ἔχει.
σωθεῖσα δ', ὡς ἂν καὶ σὺ κοινωνῇς τύχης,
σώσω σ' ἐς Ἑλλάδ'. ἀλλὰ πρὸς σε δεξιᾶς
σὲ καὶ σὲ ἱκνοῦμαι, σὲ δὲ φίλης παρηίδος,
γονάτων τε καὶ τῶν ἐν δόμοισι φιλάτων 1070
μητρὸς πατρὸς τε καὶ τέκνων ὅτῳ κυρεῖ.
τί φατέ; τίς ὑμῶν φησὶν ἢ τίς οὐ θέλει —
φθέγγασθε — ταῦτα; μὴ γὰρ αἰνουσῶν λόγους
ὀλωλα κάγῳ καὶ κασίγνητος τάλας.
- ΧΘ. θάρσει, φίλη δέσποινα, καὶ σῶζου μόνον· 1075
ὡς ἔκ γ' ἐμοῦ σοι πάντα σιγηθήσεται —
ἴστω μέγας Ζεὺς — ὦν ἐπισκῆπτεις περὶ.
- ΙΦ. ὄναισθε μύθων καὶ γένοισθ' εὐδαίμονες.
σὸν ἔργον ἤδη καὶ σὸν ἐσβαίνειν δόμους·
ὡς αὐτίχ' ἤξει τῆσδε κοῖρανος χθονός, 1080
θυσίαν ἐλέγχων, εἰ κατείργασται, ξένων.
ὦ πότνι', ἥπερ μ' Αὐλίδος κατὰ πτυχὰς
δεινῆς ἔσωσας ἐκ πατροκτόνου χερρός,
σῶσόν με καὶ νῦν τούσδε τ' ἢ τὸ Λοξίου
οὐκέτι βροτοῖσι διὰ σὲ ἐτήτυμον στόμα. 1085
ἀλλ' εὐμενῆς ἐκβηθὶ βαρβάρου χθονός

- ἐς τὰς Ἀθήνας· καὶ γὰρ ἐνθάδ' οὐ πρέπει
 ναίειν, παρόν σοι πόλιν ἔχειν εὐδαίμονα.
- ΧΟ. στρ. α' ὄρνις, ἃ παρὰ πετρίνας
 πόντου δειράδας, ἀλκυών,
 1090
 ἔλεγον οἷτον αἰδεῖς,
 εὐξύνετον ζυνετοῖς βοάν,
 ὅτι πόσιν κελαδεῖς αἰ μολπαῖς,
 ἐγὼ σοι παραβάλλομαι
 1095
 θρήνους, ἄπτερος ὄρνις,
 ποθοῦς Ἑλλάνων ἀγόρους,
 ποθοῦς Ἀρτεμιν λοχίαν,
 ἃ παρὰ Κύνθιον ὄχθον οἰκεῖ,
 φοίνικά θ' ἀβροκόμαν
 1100
 δάφναν τ' εὐερνέα καὶ
 γλαυκᾶς θαλλὸν ἱερὸν ἐλαίας,
 Λατοῦς ὠδῖνα φίλαν,
 λίμναν θ' εἰλίσσουσαν ὕδωρ
 κύκλιον, ἔνθα κύκνος μελω-
 1105
 δὸς Μούσας θεραπεύει.
- ἀντιστρ. α' ὦ πολλαὶ δακρύων λιβάδες,
 αἶ παρηίδας εἰς ἐμὰς
 ἔπεσον, ἀνίκα πύργων
 ὀλομένων ἐν ναυσὶν ἔβαν
 1110
 πολεμίων ἐρετμοῖσι καὶ λόγχαις.
 ζαχρύσου δὲ δι' ἐμπολᾶς
 νόστον βάρβαρον ἤλθον,
 ἔνθα τᾶς ἐλαφοκτόνου
 θεᾶς ἀμφίπολον κόραν
 1115
 παῖδ' Ἀγαμεμνονίαν λατρεύω
 βωμούς τ' οὐ μηλοθύτας,
 ζηλοῦς ἅταν διὰ παν-

- τὸς δυσδαίμον'· ἐν γὰρ ἀνάγκαις
 οὐ κάμνεις σύντροφος ὦν.
 μεταβάλλειν δυσδαιμονία·
 τὸ δὲ μετ' εὐτυχίαν κακοῦ-
 σθαι θνατοῖς βαρὺς αἰών.
 στρ. β' καὶ σὲ μέν, πότνι', Ἀργεῖα
 πεντηκόντορος οἶκον ἄξει·
 συρίζων θ' ὁ κηροδέτας
 κάλαμος οὐρείου Πανὸς
 κώπαις ἐπιθωῦξει,
 ὁ Φοῖβός θ' ὁ μάντις ἔχων
 κέλαδον ἐπτατόνου λύρας
 αἰείδων ἄξει λιπαρὰν
 εὔ σ' Ἀθηναίων ἐπὶ γᾶν.
 ἐμὲ δ' αὐτοῦ λιποῦσα
 βήσῃ ῥοθίοισι πλάταις·
 ἄερί δ' ἰστία πὰρ πρότονον κατὰ
 προῶραν ὑπὲρ στόλον ἐκπετάσουσι πό-
 δες ναὸς ὠκυπόμπου.
 ἀντιστρ. β' λαμπρὸν ἱππόδρομον βαίην,
 ἔνθ' εὐάλιον ἔρχεται πῦρ·
 οἰκείων δ' ὑπὲρ θαλάμων
 πτέρυγας ἐν νώτοις ἄμοῖς
 λήξαιμι θοάζουσα·
 χοροῖς δ' ἐσταίην, ὅθι καὶ
 παρθένος, εὐδοκίμων γάμων,
 παρὰ πόδ' εἰλίσσουσα φίλας
 ματρὸς ἡλίκων θιάσους,
 χαρίτων εἰς ἀμίλλας
 χαίτας θ' ἄβροπλούτοιο
 εἰς ἔριν ὀρνυμένα, πολυποίκιλα

φάρεα καὶ πλοκάμους περιβαλλομέ-
να γένυν ἐσκίαζον.

1150

ΘΟΑΣ

ποῦ 'σθ' ἡ πυλωρὸς τῶνδε δωμάτων γυνή
'Ελληνίς ; ἤδη τῶν ξένων κατήρξατο ;
ἀδύτοις ἐν ἀγνοῖς σῶμα λάμπονται πυρί ;

1155

ΧΟ. ἥδ' ἐστίν, ἥ σοι πάντ', ἀναξ, ἐρεῖ σαφῶς.

ΘΟ. ἔα.

τί τόδε μεταίρεις ἐξ ἀκινήτων βάθρων,
'Αγαμέμνονος παῦ, θεᾶς ἄγαλμ' ἐν ὠλέναις ;

ΙΦ. ἀναξ, ἔχ' αὐτοῦ πόδα σὺν ἐν παραστάσιν.

ΘΟ. τί δ' ἐστίν, 'Ιφιγένεια, καινὸν ἐν δόμοις ;

1160

ΙΦ. ἀπέπτυσ'· ὁσίᾳ γὰρ δίδωμ' ἔπος τόδε.

ΘΟ. τί φροιμιάζῃ νεοχμὸν ; ἐξαύδα σαφῶς.

ΙΦ. οὐ καθαρὰ μοι τὰ θύματ' ἠγρεύσασθ', ἀναξ.

ΘΟ. τί τοῦκιδιδάξαν τοὔτό σ' ; ἡ δόξαν λέγεις ;

ΙΦ. βρέτας τὸ τῆς θεοῦ πάλιν ἔδρας ἀπεστράφη.

1165

ΘΟ. αὐτόματον, ἡ νιν σεισμὸς ἔστρεψε χθονός ;

ΙΦ. αὐτόματον· ὅψιν δ' ὁμμάτων ζυνήρμωσεν.

ΘΟ. ἡ δ' αἰτία τίς ; ἡ τὸ τῶν ξένων μύσος ;

ΙΦ. ἥδ', οὐδὲν ἄλλο· δεινὰ γὰρ δεδράκατον.

ΘΟ. ἀλλ' ἡ τιν' ἔκανον βαρβάρων ἀκτῆς ἐπι ;

1170

ΙΦ. οἰκεῖον ἦλθον τὸν φόνον κεκτημένοι.

ΘΟ. τίν' ; εἰς ἔρον γὰρ τοῦ μαθεῖν πεπτώκαμεν.

ΙΦ. μητέρα κατειργάσαντο κοινῶν ξίφει.

ΘΟ. 'Απολλων, οὐδ' ἐν βαρβάρους ἔτλη τις ἄν.

ΙΦ. πάσης διωγμοῖς ἠλάθησαν 'Ελλάδος.

1175

ΘΟ. ἡ τῶνδ' ἕκατι δῆτ' ἄγαλμ' ἔξω φέρεις ;

ΙΦ. σεμνὸν γ' ὑπ' αἰθέρ', ὥς μεταστήσω φόνου.

ΘΟ. μίασμα δ' ἔγνωσ τοῖν ξένοιον ποίῳ τρόπῳ ;

- ΙΦ. ἤλεγχον, ὥς θεᾶς βρέτας ἀπεστράφη πάλιν.
- ΘΟ. σοφὴν σ' ἔθρεψεν Ἑλλάς, ὥς ἦσθου καλῶς. 1180
- ΙΦ. καὶ μὴν καθεῖσαν δέλεαρ (ἡδύ) μοι φρενῶν.
- ΘΟ. τῶν Ἀργόθεν τι φίλτρον ἀγγέλλοντέ σοι ;
- ΙΦ. τὸν μόνον Ὀρέστην ἐμὸν ἀδελφὸν εὐτυχεῖν.
- ΘΟ. ὥς δὴ σφε' σώσαις ἡδοναῖς ἀγγελμάτων.
- ΙΦ. καὶ πατέρα γε ζῆν καὶ καλῶς πράσσειν ἐμόν. 1185
- ΘΟ. σὺ δ' ἐς τὸ τῆς θεοῦ γ' ἐξένευσας εἰκότως.
- ΙΦ. πᾶσάν γε μισοῦς Ἑλλάδ', ἥ μ' ἀπώλεσεν.
- ΘΟ. τί δῆτα δρῶμεν, φράζε, τοῖν ξένοιν πέρι ;
- ΙΦ. τὸν νόμον ἀνάγκη τὸν προκείμενον σέβειν.
- ΘΟ. οὐκουν ἐν ἔργῳ χέρνιβες ξίφος τε σόν ; 1190
- ΙΦ. ἀγνοῖς καθαρμοῖς πρῶτά νιν νίψαι θέλω.
- ΘΟ. πηγαῖσιν ὑδάτων ἢ θαλασσίᾳ δρόσω ;
- ΙΦ. θάλασσα κλύζει πάντα τάνθρώπων κακά.
- ΘΟ. ὀσιώτερον γοῦν τῇ θεῷ πέσοιεν ἄν.
- ΙΦ. καὶ τὰμὰ γ' οὕτω μᾶλλον ἂν καλῶς ἔχοι. 1195
- ΘΟ. οὐκουν πρὸς αὐτὸν ναὸν ἐκπίπτει κλύδων ;
- ΙΦ. ἐρημίας δεῖ· καὶ γὰρ ἄλλα δράσομεν.
- ΘΟ. ἄγ' ἐνθα χρήξεις· οὐ φιλῶ τάρρηθ' ὄρᾱν.
- ΙΦ. ἀγνιστέον μοι καὶ τὸ τῆς θεοῦ βρέτας.
- ΘΟ. εἵπερ γε κηλὶς ἔβαλέ νιν μητροκτόνος. 1200
- ΙΦ. οὐ γάρ ποτ' ἂν νιν ἡράμην βάθρων ἄπο.
- ΘΟ. δίκαιος ἡδύσβεια καὶ προμηθία,
- ὥς εἰκότως σε πᾶσα θαυμάζει πόλις. 1214
- ΙΦ. οἴσθᾳ νυν ἅ μοι γενέσθω ;
- ΘΟ. σὸν τὸ σημαίνειν τόδε.
- ΙΦ. δεσμὰ τοῖς ξένοισι πρόσθε.
- ΘΟ. ποῖ δέ σ' ἐκφύγοιεν ἄν ;
- ΙΦ. πιστὸν Ἑλλάς οἶδεν οὐδέν.
- ΘΟ. ἔτ' ἐπὶ δεσμὰ, πρόσπολοι. 1205

- ΙΦ. ^{ἐν αὐτοῖς} κάκκομιζόντων δὲ δεῦρο τοὺς ξένους...
 ΘΟ. ἔσται τάδε.
 ΙΦ. ^{μεγέλης} κρᾶτα κρύψαντες πέπλοισιν.
 ΘΟ. ἡλίου πρόσθεν φλογός.
 ΙΦ. σὼν τέ μοι σύμπεμπ' ὀπαδῶν.
 ΘΟ. οἶδ' ὁμαρτήσουσί σοι.
 ΙΦ. καὶ πόλει πέμψον τιν' ὅστις σημανεῖ.
 ΘΟ. ποίας τύχας ;
 ΙΦ. ἐν δόμοις μέμνειν ἅπαντας.
 ΘΟ. μὴ συναντῶεν φόνω ; 1210
 ΙΦ. μυστρά γὰρ τὰ τοιάδ' ἐστί.
 ΘΟ. στεῖχε καὶ σήμαινε σύ.
 ΙΦ. μηδέν' εἰς ὄψιν πελάζειν.
 ΘΟ. εὖ γε κηδεύεις πόλιν.
 ΙΦ. καὶ φίλων γ' οὐς δεῖ μάλιστα.
 ΘΟ. τοῦτ' ἔλεξας εἰς ἐμέ.
 ΙΦ. σὺ δὲ μένων αὐτοῦ πρὸ ναῶν τῇ θεῷ...
 ΘΟ. τί χρῆμα δρῶ ; 1215
 ΙΦ. ἄγνισον πυρσῷ μέλαθρον.
 ΘΟ. καθαρὸν ὡς μόλης πάλιν.
 ΙΦ. ἥνίκ' ἂν δ' ἔξω περῶσιν οἱ ξένοι...
 ΘΟ. τί χρὴ μὲ δρᾶν ;
 ΙΦ. πέπλον ὁμμάτων προθέσθαι.
 ΘΟ. μὴ παλαμναῖον λάβω ;
 ΙΦ. ἦν δ' ἄγαν δοκῶ χρονίζειν ...
 ΘΟ. τοῦδ' ὅρος τίς ἐστί μοι ;
 ΙΦ. θαυμάσης μηδέν.
 ΘΟ. τὰ τῆς θεοῦ πρᾶσσ' — ἐπεὶ σχολή — καλῶς. 1220
 ΙΦ. εἰ γὰρ ὡς θέλω καθαρμὸς ὅδε πέσοι.
 ΘΟ. συνεύχομαι.
 ΙΦ. τούσδ' ἄρ' ἐκβαίνοντας ἤδη δωμάτων ὀρῶ ξένους

καὶ θεᾶς κόσμους νεογνοὺς τ' ἄρνας, ὡς φόνω φόνον
 μυσαρὸν ἐκνίψω, σέλας τε λαμπάδων τὰ τ' ἄλλα ὅσα
 προυθέμην ἐγὼ ξένοισι καὶ θεᾷ καθάρσια. 1225

Ἐκποδὼν δ' αὐδᾷ πολίταις τοῦδ' ἔχειν μιάσματος·
 εἴ τις ἢ ναῶν πυλῶρός χεῖρας ἀγνεύει θεοῖς
 ἢ γάμον στείχει συνάψων ἢ τόκοις βαρύνεται,
 φεύγετ', ἐξίστασθε, μὴ τῷ προσπέσῃ μύσος τόδε.

ὦ Διὸς Λητοῦς τ' ἄνασσα παρθέν', ἦν νίψω
 φόνον 1230

τῶνδε καὶ θύσωμεν οὐχρή, καθαρὸν οἰκήσεις δόμον,
 εὐτυχεῖς δ' ἡμεῖς ἐσόμεθα. τᾶλλα δ' οὐ λέγουσ', ὅμως
 τοῖς τὰ πλείον' εἰδόσιν θεοῖς σοί τε σημαίνω, θεά. 1235

ΧΟ. στρ. εὐπαις ὁ Λατοῦς γόνος,

τόν ποτε Δηλιάς ἐν καρποφόροις γυάλοις 1235
 ἔτικτε, χρυσοκόμαν

ἐν κιθάρα σοφόν, ἅ τ' ἐπὶ τόξων
 εὐστοχίᾳ γάνυται· φέρε δ' αὐτίκα
 νιν ἀπὸ δειράδος εἰναλίας, 1240

λοχεῖα κλεινὰ λιποῦσα μά-
 τηρ, τὰν ἀστάκτων ὑδάτων
 βακχεύουσαν Διονύ-

σῳ Παρνασίον κορυφάν·
 ὅθι ποικιλόνωτος οἰνωπὸς δράκων, 1245
 σκιερᾷ κατάχαλκος εὐφύλλῳ δάφνῃ,
 γᾶς πελώριον τέρας, ἄμφεπε μαντεῖ-
 ον Χθόνιον.

ἔτι μιν ἔτι βρέφος, ἔτι φίλας
 ἐπὶ ματέρος ἀγκάλαισι θρώσκων 1250

ἔκανε, ὦ Φοῖβε, μαντείων δ' ἐπέβας ζαθέων,
 τρίποδί τ' ἐν χρυσέῳ θάσσεις, ἐν ἀψευδεῖ θρόνῳ
 μαντείας βροτοῖς θεσφάτων νέμων 1255

ἀντιστρ.

ἀδύτων ὕπο, Κασταλίας ῥέεθρων
 γείτων, μέσον γᾶς ἔχων μέλαθρον.
 Θέμιν δ' ἐπεὶ Γᾶς ἰὼν
 παῖδ' ἀπενάσσατο Πυθῶνος ἀπὸ ζαθέων 1260
 χρηστηρίων, νύχια
 Χθὼν ἐτεκνώσατο φάσματ' ὀνείρων,
 οἳ πολέσιν μερόπων τά τε πρῶτα τά τ'
 ἔπειθ', ὅσσα τ' ἔμελλε τυχεῖν, 1265
 ὕπνου κατὰ δνοφεράς γᾶς εὐ-
 νὰς ἔφραζον. Γαῖα δὲ τὰν
 μαντεῖον ἀφείλετο τι-
 μᾶν Φοῖβον, φθόνῳ θυγατρός.
 ταχύπους δ' ἐς Ὀλυμπον ὁρμαθεὶς ἀναῖ
 χέρα παιδὸν ἔλιξεν ἐκ Διὸς θρόνων
 Πυθίων δόμων χθονίας ἀφελεῖν μῆ-
 νιν θεᾶς [νυχίους τ' ἐνοπάς].
 γέλασε δ', ὅτι τέκος ἄφαρ ἔβα
 πολύχρυσα θέλων λατρεύματα σχεῖν 1275
 ἐπὶ δ' ἔσεισεν κόμαν, παῦσαι νυχίους ἐνοπάς,
 ἀπὸ δ' ἀλαθουσύναν νυκτωπὸν ἐξεῖλεν βροτῶν,
 καὶ τιμὰς πάλιν θῆκε Λοξίᾳ, 1280
 πολυάνορι δ' ἐν ξενόνεντι θρόνῳ
 θάρση βροτοῖς θεσφάτων ἀοιδαῖς.

ΑΓΓΕΛΟΣ

ὦ ναοφύλακες βώμιοι τ' ἐπιστάται,
 Θόας ἀναξ γῆς τῆσδε ποῦ κυρεῖ βεβώς ; 1285
 καλεῖτ' ἀναπτύξαντες εὐγόμφους πύλας
 ἔξω μελάθρων τῶνδε κοίρανον χθονός.
 τί δ' ἔστιν, εἰ χρή μὴ κελευσθεῖσιν λέγειν ;
 βεβᾶσι φρουδοὶ δίπτυχοι νεανίαι

ΧΟ.

ΑΓΓ.

- Ἄγαμεμνονείας παιδὸς ἐκ βουλευμάτων
φυγόντες ἐκ γῆς τῆσδε καὶ σεμνὸν βρέτας
λαβόντες ἐν κόλποισιν Ἑλλάδος νεώς.
- ΧΟ. ἄπιστον εἶπας μῦθον· ὃν δ' ἰδεῖν θέλεις
ἄνακτα χώρας, φροῦδος ἐκ ναοῦ συθείς.
- ΑΓΓ. ποῖ ; δεῖ γὰρ αὐτὸν εἰδέναι τὰ δρώμενα. 1295
- ΧΟ. οὐκ ἴσμεν· ἀλλὰ στείχε καὶ δίωκέ νιν
ὅπου κυρήσας τοῖσδ' ἀπαγγελεῖς λόγους.
- ΑΓΓ. ὁρᾷτ', ἄπιστον ὥς γυναικεῖον γένος·
μέτεστι χυμῖν τῶν πεπραγμένων μέρος.
- ΧΟ. μαίνη· τί δ' ἡμῖν τῶν ξένων δρασμοῦ μέτα ; 1300
οὐκ εἰ κρατούντων πρὸς πύλας ὅσον τάχος ;
- ΑΓΓ. οὐ, πρὶν γ' ἂν εἴπῃ τοῦπος ἐρμηνεὺς ὅδε,
εἴτ' ἔνδον εἴτ' οὐκ ἔνδον ἀρχηγὸς χθονός.
ὦή, χαλᾷτε κλῆθρα, τοῖς ἔνδον λέγω,
καὶ δεσπότη σημήναθ'· οὔνεκ' ἐν πύλαις 1305
πάρειμι, καὶ νῶν φόρτον ἀγγέλλων κακῶν.
- ΘΟ. τίς ἀμφὶ δῶμα θεᾶς τόδ' ἴστησιν βοήν,
πύλας ἀράξας καὶ ψόφον πέμψας ἔσω ;
- ΑΓΓ. φεῦ.
πῶς ἔλεγον αἶδε, καὶ μ' ἀπήλαυνον δόμων,
ὥς ἐκτὸς εἴης· σὺ δὲ κατ' οἶκον ἦσθ' ἄρα. 1310
- ΘΟ. τί προσδοκῶσαι κέρδος ἢ θηρώμεναι ;
- ΑΓΓ. αὖθις τὰ τῶνδε σημανῶ· τὰ δ' ἐν ποσὶ
παρόντ' ἄκουσον. ἡ νεᾶνις ἡ νῦνθάδε
βωμοῖς παρίστατ', Ἰφιγένει', ἔξω χθονὸς
σὺν τοῖς ξένοισιν οἴχεται, σεμνὸν θεᾶς 1315
ἄγαλμ' ἔχουσα· δόλια δ' ἦν καθάρματα.
- ΘΟ. πῶς φῆς ; τί πνεῦμα συμφορᾶς κεκτημένη ;
- ΑΓΓ. σφύζουσ' Ὀρέστην· τοῦτο γὰρ σὺ θαυμάσῃ.
- ΘΟ. τὸν ποῖον ; ἄρ' ὃν Τυνδαρεὶς τίχτει κόρη ;

ΑΓΓ. ὃν τοῖσδε βωμοῖς θεὰ καθωσιώσατο. 1320

ΘΟ. ὦ θαῦμα — πῶς σε μεῖζον ὀνομάσας τύχῳ ;

ΑΓΓ. μὴ ἴναυθα τρέψῃς σὴν φρέν', ἀλλ' ἄκουέ μου·
σαφῶς δ' ἀθρήσας καὶ κλύων ἐκφρόντισον
διωγμὸς ὅστις τοὺς ξένους θηράσεται.

ΘΟ. λέγ'· εὖ γὰρ εἶπας· οὐ γὰρ ἀγχίπλουν πόρον 1325
φεύγουσιν, ὥστε διαφυγεῖν τοῦμὸν δόρυ.

ΑΓΓ. ἐπεὶ πρὸς ἀκτὰς ἤλθομεν θαλασσίας,
οὐ ναῦς Ὀρέστου κρύφιος ἦν ὠρμισμένη,
ἡμᾶς μὲν, οὐδ' σὺ δεσμὰ συμπέμπεις ξένων
ἔχοντας, ἐξένευσ' ἀποστῆναι πρόσω 1330

Ἀγαμέμνωνος παῖς, ὡς ἀπόρρητον φλόγα
θύουσα καὶ καθαυτὴν ὃν μετώχετο,
αὐτὴ δ' ὀπισθε δέσμ' ἔχουσα τοῖν ξένοι
ἔστειχε χερσί. καὶ τάδ' ἦν ὑποπτα μὲν,
ἤρεσκε μέντοι σοῖσι προσπόλοις, ἄναξ. 1335

χρόνῳ δ', ἔν' ἡμῖν δρᾶν τι δὴ δοκοῖ πλέον,
ἀνωλόλυξε καὶ κατῆδε βάρβαρα
μέλη μαγεύουσ', ὡς φόνον νίζουσα δῆ.
ἐπεὶ δὲ δαρὸν ἤμεν ἡμενοὶ χρόνον,
ἐσῆλθεν ἡμᾶς μὴ λυθέντες οἱ ξένοι 1340

κτάνοιεν αὐτὴν δραπέται τ' οἰχοίατο.
φόβῳ δ' ἂ μὴ χρῆν εἰσορᾶν καθήμεθα
σιγῇ· τέλος δὲ πᾶσιν ἦν αὐτὸς λόγος
στείχειν ἔν' ἦσαν, καίπερ οὐκ ἐωμένοις.

κάνταυθ' ὀρώμεν Ἑλλάδος νεῶς σκάφος 1345
ταρσῶ κατῆρει πίτυλον ἐπτερωμένον,
ναύτας τε πεντήκοντ' ἐπὶ σκαλμῶν πλάτας
ἔχοντας, ἐκ δεσμῶν δὲ τοὺς νεανίας
ἐλευθέρους πρύμνηθεν ἐστῶτας νεῶς.

κοντοῖς δὲ πρῶραν εἶχον, οἳ δ' ἐπωτίδων 1350

ἄγκυραν ἐξανῆπτον, οἳ δὲ κλίμακας
 σπεύδοντες ἦγον διὰ χερῶν πρυμνησίας,
 πόντῳ δὲ δόντες τοῖν ξένοιον καθίσταν.

ἡμεῖς δ' ἀφειδήσαντες, ὥς ἐσείδομεν
 δόλια τεχνήματ', εἰχόμεσθα τῆς ξένης
 πρυμνησίῳν τε, καὶ δι' εὐθυντηρίας
 οἶακας ἐξηροῦμεν εὐπρύμνου νεώς.

λόγοι δ' ἐχώρουν· « Τίνι λόγῳ πορθμεύετε
 κλέπτοντες ἐκ γῆς ξόανα καὶ θυηπόλους ;
 τίνας τίς ὦν σὺ τήνδ' ἀπεμπολᾷς χθονός ; ».

ὁ δ' εἶπ'· « Ὀρέστης, τῆσδ' ὄμαιμος, ὥς μάθης,
 Ἀγαμέμνωνος παῖς, τήνδ' ἐμὴν κομίζομαι
 λαβὼν ἀδελφὴν, ἣν ἀπώλεσ' ἐκ δόμων ».

ἀλλ' οὐδὲν ἦσσαν εἰχόμεσθα τῆς ξένης
 καὶ πρὸς σ' ἐπεσθαι διεβιαζόμεσθ' αἶν·
 ὅθεν τὰ δεινὰ πληγῶν τῇ γενειάδῳν·

κεῖνοί τε γὰρ σίδηρον οὐκ εἶχον χεροῖν
 ἡμεῖς τε· πυγμαί τ' ἦσαν ἐγκροτούμεναι,
 καὶ κῶλ' ἀπ' ἀμφοῖν τοῖν νεανίαιν ἄμα
 ἐς πλευρὰ καὶ πρὸς ἦπαρ ἠκοντίζετο,
 ὥς τῷ ξυνάπτειν καὶ συναποκαμῆν μέλη.

δεινοῖς δὲ σημάτωντροισιν ἐσφραγισμένοι
 ἐφεύγομεν πρὸς κρημνόν, οἳ μὲν ἐν κάρᾳ
 κάθαιμ' ἔχοντες τραύμαθ', οἳ δ' ἐν ὄμμασιν·
 ὄχθοις δ' ἐπισταθέντες εὐλαβεστέρως
 ἐμαρνάμεσθα καὶ πέτρους ἐβάλλομεν·
 ἀλλ' εἶργον ἡμᾶς τοξόται πρύμνης ἐπι
 σταθέντες ἰοῖς, ὥστ' ἀναστεῖλαι πρόσω.

κάν τῷδε — δεινὸς γὰρ κλύδων ὥκειλε ναν
 πρὸς γῆν, φόβος δ' ἦν παρθένῳ τέγξει πόδα —
 λαβὼν Ὀρέστης ὤμον εἰς ἀριστερόν,

βὰς ἐς θάλασσαν κἀπὶ κλίμακος θορών,
 ἔθηκ' ἀδελφὴν ἐντὸς εὐσήμεου νεώς,
 τό τ' οὐρανοῦ πέσημα, τῆς Διὸς κόρης
 ἄγαλμα. ναὸς δ' ἐκ μέσης ἐφθέγγετο
 βοή τις· « ὦ γῆς Ἑλλάδος ναῦται, νεὼς
 λάβεσθε κώπαις ῥόθιά τ' ἐκλευκαίνετε·
 ἔχομεν γὰρ ὦνπερ οὔνεκ' ἄξενον πόρον
 Συμπληγάδων ἔσωθεν εἰσεπλεύσαμεν ».

1385

οἳ δὲ στεναγμὸν ἡδὺν ἐκβρυχώμενοι
 ἔπαισαν ἄλμην. ναῦς δ', ἕως μὲν ἐντὸς ἦν
 λιμένος, ἐχώρει στόμια, διαπερῶσα δὲ
 λάβρω κλύδωνι συμπεσοῦσ' ἠπείγετο·
 δεινὸς γὰρ ἐλθὼν ἄνεμος ἐξαίφνης νεὼς
 ὤθει παλίμπρυν' ἰστί· οἳ δ' ἐκαρτέρουν
 πρὸς κύμα λακτιζόντες· ἐς δὲ γῆν πάλιν
 κλύδων παλίρρους ἦγε ναῦν. σταθεῖσα δὲ
 Ἀγαμέμνωνος παῖς ἠῦξάτ'· « ὦ Λητοῦς κόρη,
 σῶσόν με τὴν σὴν ἱερέαν πρὸς Ἑλλάδα
 ἐκ βαρβάρου γῆς καὶ κλοπαῖς σύγγνωθ' ἐμαῖς·
 φιλεῖς δὲ καὶ σὺ σὸν κασίγνητον, θεά·
 φιλεῖν δὲ καὶ τοὺς ὀμαίμονας δόκει ».

1390

1395

1400

ναῦται δ' ἐπευφήμησαν εὐχαῖσιν κόρης
 παιᾶνα, γυμνάς ἐκ πέπλων ἐπωμίδας
 κώπη προσαρμόσαντες ἐκ κελεύσματος.
 μᾶλλον δὲ μᾶλλον πρὸς πέτρας ἦει σκάφος·
 χῶ μὲν τις ἐς θάλασσαν ὠρμήθη ποσίν,
 ἄλλος δὲ πλεκτάς ἐξανῆπτεν ἀγκύλας.
 καὶ γὰρ μὲν εὐθὺς πρὸς σὲ δεῦρ' ἀπεστάλην,
 σοὶ τὰς ἐκείθεν σημανῶν, ἄναξ, τύχας.

1405

1410

ἀλλ' ἔρπε, δεσμὰ καὶ βρόχους λαβὼν χεροῖν·
 εἰ μὴ γὰρ οἷδμα νήνεμον γενήσεται,

οὐκ ἔστιν ἐλπίς τοῖς ξένοις σωτηρίας·
 πόντου δ' ἀνάκτωρ Ἴλιόν τ' ἐπισκοπεῖ
 σεμνὸς Ποσειδῶν, Πελοπίδαίς ἐναντίος, 1415
 καὶ νῦν παρέξει τὸν Ἀγαμέμνωνος γόνον
 σοὶ καὶ πολίταις, ὥς ἔοικεν, ἐν χεροῖν
 λαβεῖν, ἀδελφὴν θ', ἣ φόνων τῶν Αὐλίδι
 ἀμνημόνευτος θεᾶν προδοῦσ' ἀλίσκεται.

ΧΟ. ὦ τλῆμον Ἰφιγένεια, συγγόνου μέτα 1420
 θανῇ πάλιν μολοῦσα δεσποτῶν χέρας.

ΘΟ. ὦ πάντες ἄστοι τῆσδε βαρβάρου χθονός,
 οὐκ εἶα πώλοισ ἐμβαλόντες ἡνίας
 παράκτιοι δραμεῖσθε κᾶκβολὰς νεῶς
 Ἑλληνίδος δέξεσθε, σὺν δὲ τῇ θεῷ 1425
 σπεύδοντες ἄνδρας δυσσεβεῖς θηράσετε,
 οἳ δ' ὠκυπομποὺς ἔλξετ' ἐς πόντον πλάτας,
 ὥς ἐκ θαλάσσης ἔκ τε γῆς ἱππεύμασι
 λαβόντες αὐτοὺς ἢ κατὰ στύφλου πέτρας
 ῥίψωμεν, ἢ σκόλοψι πῆξωμεν δέμας; 1430

ὕμᾱς δὲ τὰς τῶνδ' ἱστορας βουλευμάτων,
 γυναῖκες, αὖθις ἡνίκ' ἂν σχολὴν λάβω,
 ποινασόμεσθα· νῦν δὲ τὴν προκειμένην
 σπουδὴν ἔχοντες οὐ μενοῦμεν ἥσυχoi.

ΑΘΗΝΑ

ποῖ ποῖ διωγμὸν τόνδε πορθμεύεις, ἄναξ 1435
 Θόας; ἄκουσον τῆσδ' Ἀθηναίας λόγους.
 παῦσαι διώκων ῥεῦμά τ' ἐξορμῶν στρατοῦ·
 πεπρωμένος γὰρ θεσφάτοισι Λοξίου
 δεῦρ' ἦλθ' Ὀρέστης, τόν τ' Ἐρινύων χόλον
 φεύγων ἀδελφῆς τ' Ἄργος ἐσπέμψων δέμας 1440
 ἄγαλμά θ' ἱερὸν εἰς ἐμὴν ἄζων χθόνα,

τῶν νῦν παρόντων ^{πάσων} πημάτων ἀναψυχάς. 1441b
 πρὸς μὲν σέ ὅδ' ἡμῖν μῦθος· ὃν δ' ἀποκτενεῖν
 δοκεῖς Ὀρέστην ποντίῳ λαβὼν σάλῳ, ^{ἀποκτενίσαν}
 ἤδη Ποσειδῶν χάριν ἐμὴν ἀκύμονα
 πόντου τίθῃσι νῶτα πορθμεύειν πλάτῃ. 1445
 μαθὼν δ', Ὀρέστα, τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς —
 κλύεις γὰρ αὐδὴν καίπερ οὐ παρῶν θεᾶς —
 χώρει λαβὼν ἄγαλμα σύγγονόν τε σῆμ
 ὅταν δ' Ἀθήνας τὰς θεοδμήτους μόλῃς, ^{βλῶμαι}
 χῶρός τις ἔστιν Ἀτθίδος πρὸς ἐσχάτοις 1450
 ὄροισι, γείτων δειράδος Καρυστίας,
 ἱερός, Ἀλάς νιν οὐμὸς ὀνομάζει λεώς·
 ἐνταῦθα τεύξας νάον ἱδρυσαι βρέτας,
 ἐπώνυμον γῆς Ταυρικῆς πόνων τε σῶν,
 οὓς ἐξεμόχθεις περιπολῶν καθ' Ἑλλάδα 1455
 οἴστοις Ἑρινύων. Ἄρτεμιν δέ νιν βροτοῖ
 τὸ λοιπὸν ὑμνήσουσι Ταυροπόλον θεάν.
 νόμον τε θὲς τόνδ' ὅταν ἐορτάζῃ λεώς,
 τῆς σῆς σφαγῆς ἄποιν' ἐπισχέτω ζίφος
 δέρῃ πρὸς ἀνδρὸς αἶμά τ' ἐξανιέτω, 1460
 ὁσίας ἑκατι θεά θ' ὅπως τιμὰς ἔχῃ
 σέ δ' ἅμφι σεμνάς, Ἰφίγένεια, κλιμακας
 Βραυρωνίας δεῖ τῇδε κληδουχεῖν θεᾶ.
 οὐ καὶ τεθάψῃ καταθανοῦσα, καὶ πέπλων
 ἄγαλμά σοι θήσουσιν εὐπῆγους ὑφάς, 1465
 ἃς ἂν γυναῖκες ἐν τόκοις ψυχορραγεῖς
 λίπωσ' ἐν οἴκοις· τάσδε δ' ἐκπέμπειν χθονὸς
 Ἑλληνίδας γυναῖκας ἐξεφιεμαι
 γνώμης δικαίας οὔνεκ',
 ἐκσώσασα δέ
 καὶ πρίν σ' Ἀρείοις ἐν πάγοις ψήφους ἴσας 1470

- κρίνας', Ὀρέστα· καὶ νόμισμ' ἔσται τόδε,
 νικᾶν ἰσῆρεις ὅστις ἂν ψήφους λάβῃ.
 ἀλλ' ἐκκομίζου σὴν κασιγνήτην χθονός,
 Ἀγαμέμνωνος παῖ — καὶ σὺ μὴ θυμοῦ, Θόας.
 ΘΟ. ἄνασσ' Ἀθάνα, τοῖσι τῶν θεῶν λόγοις 1475
 ὅστις κλύων ἄπιστος, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖ.
 ἐγὼ δ' Ὀρέστη τ', εἰ φέρων βρέτας θεᾶς
 βέβηκ', ἀδελφῇ τ' οὐχὶ θυμοῦμαι· τί γὰρ
 πρὸς τοὺς σθένοντας θεοὺς ἀμιλλᾶσθαι καλόν;
 ἵτωσαν ἐς σὴν σὺν θεᾶς ἀγάλματι 1480
 γαῖαν, καθιδρύσαιντό τ' εὐτυχῶς βρέτας.
 πέμψω δὲ καὶ τάσδ' Ἑλλάδ' εἰς εὐδαίμονα
 γυναιίκας, ὥσπερ σὸν κέλευσμ' ἐφίεται.
 παύσω δὲ λόγχην, ἣν ἐπαίρομαι ξένοις
 νεῶν τ' ἔρετμά, σοὶ τάδ' ὥς δοκεῖ, θεά, 1485
 ΑΘ. αἰνῶ· τὸ γὰρ χρεὼν σοῦ τε καὶ θεῶν κρατεῖ.
 ἵτ' ὦ πνοαί, ναυσθλοῦσθε τὸν Ἀγαμέμνωνος
 παῖδ' εἰς Ἀθήνας· συμπορεύσομαι δ' ἐγώ,
 σφύζουσ' ἀδελφῆς τῆς ἐμῆς σεμνὸν βρέτας.
 ΧΟ. ἵτ', ἐπ' εὐτυχίᾳ τῆς σφζομένης 1490
 μοίρας εὐδαίμονες ὄντες.
 ἀλλ' ὦ σεμνή παρὰ τ' ἀθανάτοις
 καὶ παρὰ θνητοῖς, Παλλὰς Ἀθάνα,
 δράσομεν οὕτως ὥς σὺ κελεύεις
 μάλα γὰρ τερπνὴν κἀνέλπιστον 1495
 φήμην ἀκοᾷσι δέδεγμαι.
 ὦ μέγα σεμνή Νίκη, τὸν ἐμὸν
 βίοτον κατέχοις
 καὶ μὴ λήγοις στεφανοῦσα.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ *

ἄ δωρ., ἄττ. ἤ.

ἄβροκόμας δωρ., ἄττ. ἄβροκόμης, ὁ ἔχων λεπτά φύλλα.

ἄβρόπλουτος ἄβρῶς πλούσιος, ἀπαλὸς καὶ πλούσιος· χαρίτων εἰς ἀμίλλας χαίτας θ' ἄβροπλούτοιο εἰς ἔριν ὀρτυμένα 1147 ἐγειρομένη (ὅτε ἡγειρόμην), διὰ νὰ λάβω μέρος εἰς ἀμίλλαν χαρίτων (καλλιστεῖα) καὶ εἰς ἀγῶνα κόμης ἀπαλῆς καὶ πλουσίας εἰς κοσμήματα.

ἄγαγες δωρ., ἄττ. ἤγαγες, ἐν 138 ἔστειλες καὶ μὲ ἐκάλεσες.

ἀγαθοὶ 114 οἱ ἀγαθοί, οἱ ἀνδρεῖοι.

Ἀγαμεμνόνειος (καὶ -ιος) ὁ ἀνῆκων εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ (τὸ ἐπίθ. ἀντὶ τοῦ πατραυμικοῦ Ἀγαμεμνονίδης) ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγαμέμνονος· Ἀγαμεμνόνιον θάλος 170 βλαστάρι, τέκνον τοῦ Ἀγ., Ἀγαμεμνονία παῖς 1290 Ἀγαμεμνονίς. Πρβλ. Ταντάλειος, Τυνδαρεία.

ἄγγος τό, ἀγγεῖον.

ἀγκύλη βρόχος, θηλειά. 1408 βλ. ἐξανάπτω.

ἀγμός (ἄγνυμι θραύω) ῥῆγμα, σπήλαιον.

ἀγνεύω εἶμαι ἀγνός· ἀγνεύω χεῖρας θεοῖς 1227 θέλω νὰ ἔχω καθαράς τὰς χεῖρας διὰ τοὺς θεοὺς, διὰ νὰ δύναμαι νὰ ὑπηρετῶ τοὺς θεοὺς.

* Αἱ ἐρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἶναι διατεταγμέναι κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν, ὑπὸ μορφὴν λεξιλογίου. Οἱ ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς τοὺς στίχους. Ἐν τῷ λεξιλογίῳ περιλαμβάνονται αἱ λέξεις αἱ συνήθως ἄγνωστοι εἰς τοὺς μαθητάς, δι' οὓς προορίζεται τὸ ἀνὰ χεῖρας βιβλίον, ὡς καὶ αἱ λέξεις, αἱ ἄλλως γνωσταί, τῶν ὁποίων ἡ σημασία ἐν τῷ παρόντι δράματι δὲν εἶναι ἡ συνήθης. Ἐπίσης περιλαμβάνονται τὰ κύρια ὀνόματα ἐκτὸς τῶν πολὺ γνωστῶν. Τῶν λέξεων δίδεται κατὰ κανόνα πρῶτον ἡ κυρία σημασία καὶ ἔπειτα καὶ ἄλλαι, ὡσάκις δὲ δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐν ὀρισμένῳ χωρίῳ σημασίας λέξεώς τινος, γίνεται παραπομπὴ εἰς τὸν οἰκεῖον στίχον. Μετὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς λέξεως δίδεται ἡ ἐρμηνεία τοῦ χωρίου, εἰς τὸ ὁποῖον περιλαμβάνεται ἡ ἐρμηνευομένη λέξις, ἂν εἶναι καὶ τὸ χωρίον δυσγόητον. Ἄν πᾶσαι αἱ λέξεις χωρίου τινὸς εἶναι γνωσταί, ἀλλὰ τὸ χωρίον δυσερμηνευτον, πρέπει νὰ ζητῇται ἐν τῷ λεξιλογίῳ μία τῶν λέξεων, ἡ κρινομένη ὡς ἡ μᾶλλον χαρακτηριστική.

ἀγνίζω ἐξαγνίζω, καθαρίζω· ἀγνίζομαι φόνω 705 ῥαντίζομαι δι' ἡγιασμένου ὕδατος, διὰ τὰ θυσιασθῶ.

ἀγνιστέον δεῖ ἀγνίσαι, καθῆραι.

ἄγορος ὁ, πανήγυρις, ἐορτή.

ἀγρεύομαι (ἄγρα θήραμα) ἀγρεύω, συλλαμβάνω.

ἀγχίπλους ὁ ταχέως διαπλεόμενος· ἀγχίπλουν πόρον φεύγουσιν 1325 φεύγοντες ἔχουν τὰ κάμουν κοντινὸ ταξίδι.

ἄδοκτος ἀπροσδόκητος, ἀνέλπιστος.

ἄδυτον τὸ ἐσώτατον τοῦ ἱεροῦ· ἀδύτων ὑπο 1257 ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ ἱεροῦ.

ἄελπτος ἀνέλπιστος.

ἄζηλος μὴ ἀξιοζήλευτος, φρικτός, ἀποτρόπαιος· ἄζηλά γε κοῦκ ἐνδαίμονα 619 πράγματα φρικτὰ ἀλήθεια καὶ θλιβερά.

Ἀθηναία Ἀθηνᾶ· τῆσδ' Ἀθηναίας 1436 ἐμοῦ τῆς Ἀθηνᾶς.

ἄθικτος (πέπλος) 799 οὐ οὐ θέμις θιγεῖν.

ἄθρέω - ὦ βλέπω με προσοχήν, παρατηρῶ.

αἶα γῆ, χώρα· 435 βλ. πολυόρνηθος.

αἰάζω φωνάζω αἰαὶ αἰαῖ· οἰκτρὰν αἰαζόντων αὐδὰν 277 ἐνῶ ἐκβάλλουν φρικτὰς κραυγὰς.

αἰαῖ ἄχ (ἐπιφώνημα).

αἰδῶς ἐντροπή, σεβασμός, συγγνώμη· αἰδοῖ τῶν πάρος μαντευμάτων 713· ὁ Ἀπόλλων ἡσχύνετο, διότι εἶχε συμβουλευθεῖ τὸν Ὀρέστην τὰ φονεῦσθαι τὴν μητέρα του· οἱ δ' ἔσχον αἰδῶ 949 ὅσοι δὲ ἡσθάνθησαν εὐσπλαγχνίαν (καὶ ἤθελον τὰ δεῖξουν ἐπιεικίαν)· αἰδεῖς (καὶ τὸ ῥ. αἰδοῦμαι) ὅρος τοῦ ἀττικοῦ δικαίου· ἐλέγετο οὕτως ἡ συγγνώμη ἢ παρεχομένη, κυρίως ὅταν ἐπρόκειτο περὶ ἀκουσίου φόνου, εἰς τὸν φονέα ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος.

αἰμακτός (αἰμάσσω) αἱματηρός, φονικός. 645 βλ. ῥανίς.

αἰμάσσω ματώνω· αἰμόρραντον δυσφόρμιγγα ξείνων αἰμάσσουσαν ἄταν 225 ἐκτελοῦσα τὴν αἰμορραντισμένην, θλιβεράν θυσίαν τῶν ξένων· τὸ ἄταν κυρίως σύστοιχον ἀντικείμενον κατὰ τὸ αἰμάσσω αἷμα, φόνον (ὥστε περισσότερον κατὰ λέξιν : τὴν αἱματηρὰν προξενοῦσα συμφοράν)· τὸ βωμοῦς 226 δύναται τὰ θεωρηθῆναι ὡς ἐπεξήγησις (βρέχουσα οὕτω μὲ τὸ αἷμα τοὺς βωμούς), φαίνεται ὅμως μᾶλλον ὅτι προστετέθη ὑπὸ ἀντιγραφῆς τινός. Ἡ Ἰφιγ. βεβαίως δὲν ἔσφαζεν, ἀλλὰ ἐκτελοῦσα τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας προώριζεν εἰς τὸν θάνατον.

αἰνέω - ὦ 1023, 1073 ἐπιδοκιμάζω, συναινῶ, δέχομαι· 1486 ἐπαινῶ· ἐν 1023 τὸ ἤνεστα ἀντὶ ἐνεστῶτος· πρβλ. ἀπέπτυσσα 1161.

αἰρέομαι - οὐμαι (ἡδονήν) 794 ἀπολαύω.

αἶρω σηκώνω· αἶρω νόστον 117 ἀνάγομαι πρὸς νόστον, ξεκινῶ, διὰ τὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα· ὁ νοῦς τῶν στ. 116 - 117 : ἀφοῦ ἐκάμαμεν τόσον ταξίδι, δὲν πρέπει, τώρα ποὺ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ τέρμα, νὰ ἐπιστρέψωμεν ἄπρακτοι.

αἰσχύνῃ : δι' αἰσχύνῃς ἔχω 683 αἰσχύνομαι.

αἰὼν βίος.

ἄκαιρος ὁ γινόμενος εἰς ἀκατάλληλον στιγμήν· οὔτις (λόγος) ἔστ' ἄκαιρος, ἦν καλῶς ἔχη· 754· ὁ νοῦς : τὸ ὀρθόν, καὶ ἂν λεχθῇ ἀργά, δὲν χάνει τὴν ἐπικαιρότητά του.

ἄκοή : ἀκοή Ἡλέκτρας 811 ποὺ τὰ ἔχω ἀκουστά ἀπὸ τὴν Ἥλ.

ἄκος τό, θεραπευτικὸν μέσον, φάρμακον.

ἄκραντος (κραίνω, ἐκτελῶ) ἀνεκτέλεστος· ἔστιν γὰρ οὕτως οὐδ' ἄκραντ' ἡκούσατε 520 πράγματι ἔτσι εἶναι, καὶ αὐτά, ποὺ ἡκούσατε, ἔγιναν (δὲν εἶναι ψευδῆ).

ἄκροθίνια (ἄκρος, θίς = σωρὸς) τά, τὸ ἀνώτατον μέρος σωροῦ τι-
νος, τὸ ἐκλεκτὸν μέρος, αἱ ἀπαρχαὶ τῶν καρπῶν· ἐν 75 ἄκροθίνια τῶν κατ-
θανόντων ξένων εἶναι αἱ ἀποκοπεῖσαι κεφαλαι τῶν θυσιασθέντων ξένων,
μὲ τὰς ὁποίας οἱ βάρβαροι εἶχον στολίσαι τὸ ἐπιστύλιον τοῦ ναοῦ· τὰ
Ἑλλήνων ἄκροθίνια 459 τὰ ἐκλεκτότερα ἐξ Ἑλλάδος θύματα.

ἀκύμων ἀκύμαντος, γαληνιαῖος.

ἀλαθοσύνα δωρ., ἀττ. ἀληθοσύνη, ἀλήθεια· ἀλαθοσύνα νυκτωπὸς
1279 ἀλήθεια νυκτερινῶν ὄψεων, τὸ κύρος τῆς ὀνειρομαντείας.

Ἀλαι (αἱ Ἀραφηνίδες) τοποθεσία εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς
Ἀττικῆς, πρὸς νότον τοῦ Μαραθῶνος· τὸ ὄνομα τοῦ δήμου ἦτο Ἀρα-
φήν (ἐξ οὗ τὸ σημερινὸν Ραφήνα).

ἀλαίνω περιπλανῶμαι· μανίαις ἀλαίνω 284 παραφρονῶ.

ἄλιος θαλάσσιος· ἄλιος αἰγιαλὸς 425 ἀκτὴ τῆς θαλάσσης (πλεονα-
σμός).

ἄλις ἀρκετά.

ἀλίσκομαι κυριεύομαι· τί μᾶλλον θεᾶς ἄγαλμ' ἀλίσκεται; 1038
κατὰ τί προχωρεῖ τὸ ζήτημα τῆς ἀλώσεως τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς ;

ἀλκυὼν εἶδος θαλασσίου πτηνοῦ, θαλασσοπούλι. Κατὰ τὸν μυ-
θον ἡ Ἀλκυὼν (ἡ Ἀλκυόνη), σύζυγος τοῦ βασιλέως τῆς Τραχίνος

Κήρυκος, ἐνῷ ἀνέμενε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ συζύγου τῆς ἐκ Κλάρου τῆς Μ. Ἀσίας, ὅπου εἶχε πλεύσει, ἵνα συμβουλευθῇ τὸ ἐκεῖ μαντεῖον, εἶδεν αἴφνης ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τὸ σῶμά του ἐκβρασθὲν μετὰ ναυάγιον· οἱ θεοὶ ἐλεήσαντες τὴν θρηνοῦσαν Ἀλκ. μετεμόρφωσαν καὶ αὐτὴν καὶ τὸν σύζυγόν τῆς εἰς τὰ ὁμώνυμα πτηνὰ (ἀλκυόνα καὶ κήρυκα).

ἀλλάσσομαι ἐκλαμβάνω τι ὡς ἄλλο, συγγέω· παρὴν δ' ὄρᾳν οὐ ταῦτα μορφῆς σχήματ', ἀλλ' ἡλλάσσετο φθογγὰς τε μόσχων καὶ κυνῶν ὑλάγματα, χᾶ φασ' Ἐρινῦς ἰέναι μυκήματα 291 δὲν ἦτο δυνατόν νά ἴδωμεν τοιαύτας μορφάς (οἷας ἐν τῇ μανίᾳ του ἐφαντάζετο ὁ ξένος), ἀλλὰ συνέχεε τοὺς μυκηθμούς τῶν μόσχων καὶ τὰ γαυγίσματα τῶν σκύλων μὲ τὰς κραυγὰς, τὰς ὁποίας λέγουν ὅτι ἐκβάλλουν αἱ Ἐρ.

ἄλλως 538 ματαιῶς.

ἄλμη θαλάσιον ὕδωρ, « ἄρμη ».

ἄλυρος ὁ ἄνευ λύρας· 146 βλ. ἔλεγος.

ἄμαθία 386 ἀνόητον πλάσμα (ἀφηρημένον ἀντὶ συγκεκριμένου).

ἄμεικτος ὁ μὴ ἔχων ἐπιμειξίαν μετ' ἄλλων.

ἀμιλλάομαι - ὦμαι ἀνταγωνίζομαι, παραβγαίνω.

ἀμνηστέω - ὦ λησμονῶ.

ἀμνημόνευτος ὁ μὴ μνημονευθεὶς· ἐν 1419 ἔχει ἐνεργητικὴν σημασίαν· φόνον τῶν Αὐλίδι ἀμνημόνευτος, θεὰν προδοῦσ' ἀλίσκεται 1418 λησμονήσασα τὸν ἐν Αὐλίδι φόνον (ὅτι ἐζήτησαν νὰ τὴν φονεύσουν) ἀποκαλύπτεται προδοτὶς τῆς θεᾶς.

ἄμὸς ἐμὸς καὶ ἡμέτερος.

ἀμπνοή ἀναπνοή, ἀνακούφισις, « ξανάσασμα ».

ἀμπτάμενος ἀναπτάμενος, μτχ. ἀορ. τοῦ ἀναπέτομαι.

ἀμύνομαι· δοκῶν Ἐρινῦς θεᾶς ἀμύνεσθαι τάδε 299 νομίζων ὅτι μὲ αὐτὰ ἀπέκρουε τὰς Ἐρινῦς· τὸ τάδε σύστοιχ. ἀντικ.

ἀμφέπω φυλάττω, φρουρῶ.

ἀμφίβληστρον πᾶν τὸ βαλλόμενον πέριξ· ἀμφίβληστρον τοίχων 96 οἱ περιβάλλοντες τὸ οἰκοδόμημα τοῖχοι, ὁ περίβολος.

ἀμφίλογος ἀμφισβητούμενος, ἀβέβαιος, ταλαντευόμενος· 655 βλ. μέμονα.

Ἀμφιτρίτα δωρ., ἀττ. - η, θαλασσία θεά, σύζυγος τοῦ Ποσειδῶνος.

ἀναγκάζω ἀναγκάζει τάδε (σύστοιχ. ἀντικ.) 595 τὰ ἐπιβάλλει αὐτὰ (τὸ γενέσθαι θῆμα).

ἀναδέχομαι λαμβάνω ἐπάνω μου· λαμβάνω ἀπὸ χαμηλότερα· 818
βλ. λουτρό.

ἀναιρέομαι - οὔμαι 373 σηκώνω.

ἀνάκτορον οἶκος τοῦ ἀνακτος (θεοῦ ἢ βασιλέως)· ἀνάκτορα θεᾶς
41,636 νάξ.

ἀνάκτωρ ὁ ἀνάσσειν, ἄναξ.

ἀναμετροῦμαι - οὔμαι : ἀναμετροῦμαι δάκρυ ἐς θοῦμόφυλον 346
πληρώνω τὸν φόρον τῶν δακρύων εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς μου.

ἀναπτύσσω ξεδιπλώνω· 1286 ἀνοίγω.

ἀνάσσω βασιλεύω· οὗ γῆς ἀνάσσει 31 ὅπου εἶναι βασιλεὺς τῆς χώ-
ρας· τὸ γῆς ἐκ τοῦ ἀνάσσει, ὅχι ἐκ τοῦ οὗ.

ἀνᾶσσω ἀναπηδῶ.

ἀναστέλλω 1378 ἀπωθῶ.

ἀναστένω ἀναστενάζω.

ἀναφαίνω παρουσιάζω, διακηρύσσω, χαρακτηρίζω· ἄς ὁ παρ' ἡμῶν
νόμος οὐχ ὁσίας Ἑλλήσι διδοὺς ἀναφαίνει 465 σύντ. : ἀναφαίνει οὐχ
ὁσίας οὐ διδοὺς (μὴ ἐπιτρέπων) αὐτὰς τοῖς Ἑλλήσι.

ἀναψυχή δρόσισμα, ἀνακούφισις.

ἀνεψιὸς ἐξάδελφος.

ἀνθεμόρρυτος (ὄέω) ὁ ἐξ ἀνθέων πηγάζων· ἀνθεμόρρυτον γάνος
634 βλ. γάνος.

ἀνία λύπη, στενοχώρια, ἀνησυχία· ἐν 1031 εὐφημ. ἀντὶ μανία· σύντ. :
χρήσομαι ταῖς σαῖς ἀνίαις (ἀντικ.) σοφίσμασι (κατηγορ.).

ἀνίδρυτος ὁ ἄνευ μονίμου κατοικίας· ἀνίδρυτοι δρόμοι 971 ἀκατά-
παυστον τρέξιμον.

ἀνίημι χαλαρώνω, παύω.

ἀνίκα ὥρ., ἄττ. ἡνίκα, ὅτε.

ἀνιστορέω - ὦ ἐρωτῶ· 528 σύντ. : ὥς (ἐπιφών.) ἀνιστορεῖς με
συλλαβοῦσα πάντα ἅπαξ.

ἄνοδος (ἐπίθ.) ὁ ἄνευ ὁδῶν, ἀδιάβατος· ὁδὸς ἄνοδος 889 δρόμος
ποῦ δὲν εἶναι δρόμος, κακὸς δρόμος.

ἀνολολύζω βγάζω δυνατὴν φωνήν.

ἀνομία 275 ἀσέβεια.

ἄνοστος ὁ ἄνευ ἐπιστροφῆς.

ἀνταπόλλυμαι 715 λαμβάνω ὥς ἀνταμοιβήν τὴν ἀπώλειαν· εἰ-
ρωνεία.

ἀντιάζω παρακαλῶ.

ἀντίπαλος 446 ἰσόπαλος, ἴσος, ἀνάλογος· βλ. ποιμή.

ἀντιτιμωρέομαι - οὔμαι τιμωρῶ διὰ τὸ κακὸν ποῦ μοῦ ἔκαμαν, ἐκδικουῦμαι· ἴν' αὐτοὺς ἀντετιμωρησάμην 357 διὰ· νὰ τοὺς ἐξεδικούμην· ἴστορ. χρόνος ὀριστικῆς ἐν τῇ τελικῇ προτάσει : σκοπὸς μὴ δυνάμενος νὰ πραγματοποιηθῇ.

ἀντίψαλμος εἶναι ἡ ὥδῃ, τὴν ὁποίαν ψάλλει ὁ Χορὸς 179· κ.έ. ἀπαντῶν εἰς τὴν ὥδην τῆς Ἰφιγενείας. Τὰ δύο ἄσματα ἀντιστοιχοῦν κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ ὄχι μετρικῶς.

ἀνυμέναιος ἄνευ ὕμεναίου, χωρὶς τραγοῦδι τοῦ γάμου.

ἀνώνυμοι 944 αἱ Ἑρυνύες, διότι φοβεῖται κανεῖς νὰ προφέρῃ τὸ ὄνομά των.

ἀξιόω - ὦ κρίνω ἄξιον, ἔχω τὴν ἀξίωσιν.

ἀπαγγέλλω φέρω ἀγγελίαν· πιστὰς ἡδονὰς ἀπαγγελεῖ 642 βεβαίαν εὐχαρίστησιν διὰ τοῦ ἀγγέλματος θὰ προξενήσῃ· οὐ κλύουσ' ἀπαγγελῶ 901 θὰ ἔχω νὰ τὰ λέγω ὡς πράγματα ποὺ δὲν τὰ ἤκουσα παρ' ἄλλων.

ἀπαίρω σηκώνω· σηκώνομαι καὶ φεύγω.

ἀπαλλάσσομαι γλυτώνω, ἐν 44 ἀπέρχομαι.

ἀπάτωρ ὁ ἄνευ πατρός· ἀπάτωρ πατήρ 864 πατέρας ποὺ δὲν εἶναι πατέρας· πρβλ. ἄνοδος.

ἀπείργω ἀπομακρύνω, ἐκδιώκω.

ἀπεμπολάω - ὦ (ἐμπολή) ἀπάγω πρὸς πώλησιν.

ἀπενάσθην παθ. ἄορ. τοῦ ἀποναίω, ἀπέρχομαι, πηγαίνω νὰ κοιμηθῶ μακράν.

ἀπενάσσατο μέσ. ἄορ. τοῦ ἀποναίω μὲ ἐνεργητ. σημασίαν (1260)· βλ. ἀποναίω.

ἀπέρχομαι πηγαίνω μακράν· ἀπέρχομαι τοῦ λόγου τούτου 546 ἀφῆνω αὐτὸ τὸ θέμα.

ἄπιστος 328, 388, 782, 1293 ἀπίστευτος· 1298 ἀναξιόπιστος· 1476 ἀπειθής (τὸ κλύων ἐνδοτ.)· 796 ποὺ δὲν πιστεύει εἰς τὴν εὐτυχίαν του· τάχ' οὐκ ἐρωτῶν σ' εἰς ἄπιστ' ἀφίξομαι 782 γρήγορα θὰ φθάσω εἰς ἀπίστευτα πράγματα (καὶ) χωρὶς νὰ σ' ἐρωτῶ· ἄπιστον ὡς γένος 1298 τί ἄπιστον ποὺ εἶναι τὸ γένος.

ἄπληστος 415 βλ. πῆμα.

ἄπλοια ἀδυναμία πρὸς πλοῦν· δεινῆς ἀπλοίας πνευμάτων τε τυγχάνων 15· νοητέον δεινῶν καὶ εἰς τὸ πνευμάτων (ἀνέμων).

ἀποβλέπω προσατενίζω· πρὸς σέ ἀποβλέπει 928 εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν σου.

ἄποινα τά, ἀποζημιώσεις, ἐξιλέωσις· τῆς σῆς σφαγῆς ἄποινα 1459 ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς (μὴ γενομένης) θυσίας σου. Εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ τυπικὴ πρᾶξις τοῦ ἱερέως 1459—1460 ἦτο λείψανον ἀνθρωποθυσιῶν παλαιότερων ἐποχῶν.

ἀπόλαυσις 454 βλ. κοινός.

ἀποναίω ἀπέρχομαι· δίδω ἢ πέμπω ὁπίσω· ἀπομακρύνω, ἐκτοπίζω· ἐν 1259 σύντ· ἐπεὶ (Φοῖβος) ἰὼν (ἐλθὼν) ἀπενάσαστο (ἐξετόπισε) Θέμιν, παῖδα Γᾶς, ἀπὸ ζαθέων χρηστηρίων Πυθῶνος.

ἀπονοστέω - ὦ ἀναχωρῶ, ἀπομακρύνομαι (ἵνα ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου).

ἀποπτύω : πρὸς ἀποτροπὴν ἐπιχειραζόμενον κακοῦ ἔπτυνον ἢ ἔλεγον ἀπλῶς τὴν λέξιν ἀπέπτυσα (τὸν ἄορ. ἀντὶ τοῦ ἔνεστ., πρβλ. *ῥήγεσσι* 1023).

ἄπορος ὁ χωρὶς πόρον, πέρασμα· πόρος ἄπορος 897 βλ. πόρος.

ἀπορρήγνυμι ἀποκόπτω· ἀπορρηγνύμι βίον 974 κόπτω τὸ νῆμα τῆς ζωῆς μου, ἀποθνήσκω.

ἀπόρρητος μυστικός· ὡς ἀπόρρητον φλόγα θύουσα *καὶ καθαρόν δὲν μετώχετο* 1331 ἔπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ προσέφερε μυστικὰ τὴν καθαρτήριο θυσίαν καὶ θὰ ἔκανε τὸν καθαρόν, διὰ τὸν ὅποιον ἐπήγαγεν ἐκεῖ.

ἀποστέλλομαι 1409 ξεκινῶ.

ἀποστρέφομαι (μετ' αἰτιατικῆς) 801 ἀποστρέφω τὸ πρόσωπον (ἀπὸ τίνος).

ἀποτίθεμαι 376 ἀφῆνω δι' ἄλλην φορὰν, ἀναβάλλω, ἐπιφυλάσσω.

ἀποτίνω (μέλλ. ἀποτείσω 338) πληρώνω.

ἄποτμος δυστυχής· πότμος ἄποτμος 864 μοῖρα ποὺ δὲν εἶναι μοῖρα, μαύρη μοῖρα.

ἀπόφθεγκτος ἄφθεγκτος, ἄφωνος, σιωπηλός· σιγῇ ἐτεκτῆσαντο ἀπόφθεγκτόν με 951 διὰ τῆς σιγῆς (με τὸ νὰ σιωπῶν ἐκεῖνοι) με ἠνάγκασαν καὶ ἐμὲ νὰ μένω σιωπηλός.

ἀποψήω - ὦ σπογγίζω.

ἄπτομαι ἐγγίζω· ἄπτομαι φόνον 381 ἔρχομαι εἰς ἐπαφὴν με φόνον (ὁμιλῶ με φονέα, ἐγγίζω αἷμα κτλ.).

ἄρα 351, 369, 569, 1310 ὅπως βλέπω τώρα (βλ. *Τζαρτζάνου*,

Συντακτικὸν τῆς ἀρχαίας ἑλλην. γλώσσης, ἔκδ. Ὁργανισμοῦ Ἐκδόσεως Σχολικῶν Βιβλίων, σελ. 128, § 137).

ἀραῖος κατηραμένος· ὁ ἐπιφέρων κατάραν, βλάβην· 778 ὁ κακὸς δαίμων τῆς κατάρας· σήμερον ὁ λαὸς λέγει· θά γίνω κατάρα (στὸ σπίτι σου).

ἀράσσω κτυπῶ δυνατὰ ἐκ τοῦ πλησίον· ἐν 310 ἀντιτίθεται πρὸς τὸ βάλλω κτυπῶ μακρόθεν.

Ἄργος (παρὰ τραγικοῖς) αἰ Μυκῆναι.

Ἄρειος· Ἄρειοι Πάγοι 1470 Ἄρειος Πάγος· ἐκεῖ ἐδικάσθη ὁ Ὁρέστης ὡς μητροκτόνος· βλ. 961 κ.έ. Πρὸ τοῦ ἐκσώσασα 1469 ἐξέπεσον λέξεις τινές.

ἀρεσκόντως κατὰ τρόπον ἀρέσκοντα· εἴ σοι τὰδ' ἀρεσκόντως πόλις ἦδε τελεῖ 463 ἂν αὐταὶ αἱ προσφοραί, τὰς ὁποίας σοῦ κάνει αὐτὴ ἡ πόλις (τῶν Ταύρων), σοῦ εἶναι εὐχάριστοι· ἀρεσκόντως ἔχει 581 ἀρέσκει.

ἀρέσκω· ἤρεσε σοῖσι προσπόλοις 1335 οἱ ὑπηρέται σου συγκατένευσαν, συνεμορφώθησαν.

ἄρκυς - υος ἡ, δίκτυον, παγίς.

ἀρνὸς τοῦ, τῆς, γεν. ἄρνου ὀνομαστ· ὡς ὀνομαστ. χρησιμεύει ἡ λ. ἁμνός· τὸν μῦθον τῆς χρυσῆς ἀρνός (196, 813) βλ. ἐν λ. δινεύω.

ἄρρητος ἀπόρρητος, ἀνέκφραστος, φρικτός.

ἄρχω κάνω τὴν ἀρχήν· πρῶτά μοι τοῦ λόγου τὰδ' ἀρχέτω 1060 ἦδε ἔστω ἡ ἀρχὴ τοῦ λόγου μου.

Ἀσιήτης Ἀσιάτης καὶ ἀσιατικός. 180 ὁ ἤχος (ἀχά, ἡχή) τῶν ἀσιατικῶν ὕμνων ἦτο βάρβαρος, ξενικός, ἐξωτικός· τὰ ἀσιατικὰ μοιρολόγια ἦσαν παθητικὰ καὶ συνωδεύοντο ὑπὸ κτυπημάτων εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στῆθος.

Ἀσιήτις γαῖα 396 Ἀσία.

ἀσθενής· τὰ γυναικὸς ἀσθενῇ 1006 ἡ ζῶη τῆς γυναικὸς εἶναι κατὰ τὸ δευτερεύον, ἡ ἑλλειψις τῆς γυναικὸς δὲν εἶναι πολὺ αἰσθητή.

ἀσπούδαστος ὁ δι' ὃν δὲν ἀξίζει νὰ σπεύδῃ τις· σπεύδει δ' ἀσπούδαστ' ἐπὶ σοὶ δαίμων 201 ὁ δαίμων (τῆς ἐκδικήσεως, ἡ Νέμεσις) σπεύδει ἐπὶ σοὶ σπουδᾶς, ἃς οὐ χρῆν αὐτὸν σπεύδειν.

ἄσσω πηδῶ, πηγάζω· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 191 κ.έ. βλ. δινεύω.

ἄστακτος κρουνηδὸν ῥέων· τὰν ἀστάκτων ὑδάτων βαρχεύουσιν Διονύσω Παρνάσιον κορυφὰν 1242 εἰς τὴν πλουσίαν εἰς ὕδατα κορυφῇ

τοῦ Παρνασοῦ, ὅπου γίνονται βακχικαὶ τελεταὶ πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου. Ἡ διασημοτάτη πηγὴ τοῦ Παρν. ἦτο ἡ Κασταλία.

ἄτα δωρ., ἄττ. ἄτη, ὁ ἰδέ.

ἄτάρ ἀλλά, δέ, ὅμως, ἐν τούτοις.

ἄτερ ἄνευ.

ἄτερος ὁ ἕτερος.

ἄτη συμφορά· οἷα μοι συμβαίνουσ' ἄται 148 διότι τόσον μεγάλα συμφοραὶ μὲ εὐρίσκουν· ἄτα διὰ παντός δυσδαίμων 1117 συμφορὰ ἀδιάλειπτος, βίος διαρκῶς δυστυχής· διὰ τὸ ὅλον χωρίον βλ. *δυσδαιμονία*.

Ἀτθίς Ἀττική.

ἄτοπος παράδοξος.

Ἀτρειδᾶν δωρ., ἄττ. - δῶν.

Ἀτρεὺς υἱὸς τοῦ Πέλοπος, πατὴρ τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τοῦ Μενελάου.

αὐδάω - ὦ φωνῶ, λέγω, κηρύττω, παραγγέλλω.

αὐθις πάλιν. 1312, 1432 ἀργότερον· ἐς αὐθις 377 δι' ἀργότερον, δι' ἄλλην φοράν.

αὐλέομαι - οὐμαι ἀντηχῶ ἀπὸ τοὺς ἤχους τῶν αὐλῶν.

Αὐλὶς πολίχνη τῆς Βοιωτίας παρὰ τὸν Εὐριπον, νῦν Βαθύ· τὴν ἐνθάδ' Αὐλιν ἀντιθεῖσα τῆς ἐκεῖ 358· τὸ Αὐλιν μετωνυμικῶς ἀντὶ σφαγῆν, φόνον· θεῖσα τὴν ἐνθάδε σφαγὴν ἀντὶ (ὡς ἀντιστάθμισμα καὶ ἐκδίκησιν) τῆς ἐν Αὐλίδι.

αὖξω αὖξάνω· φιλόπλουτον ἄμιλλαν αὖξοντες μελάθροισιν 411 προσπαθοῦντες ἐν ἀμίλλῃ νὰ αὖξήσουν τὰ πλούτη διὰ τὰ σπίτια των.

αὐτόματος ὁ πράττων τι οἰκαιοθελῶς· αὐτοκίνητος, ἀφ' ἑαυτοῦ γινόμενος.

ἄφαιρέομαι - οὐμαι ἀφαιρῶ· οὐ γὰρ ὁ γάμος ἐσθλὸς ὢν μ' ἀφείλετο 819 διότι ὁ γάμος δὲν ἦτο εὐτυχής, ὥστε νὰ μὲ κάμῃ νὰ λησμονήσω τὸ λουτρόν· ἡ ἐντροπὴ δὲν μὲ ἀφήνει νὰ τὸ λησμονήσω· πρβ. 361.

ἀφανής· τὰ τῶν θεῶν ἐς ἀφανὲς ἔρπει, κοῦδὲν οἶδ' οὐδεὶς κακὸν 479 τὰ θεῖα (ἡ θέλησις τῶν θεῶν) ἀκολουθοῦν δρόμους μυστηριώδεις καὶ κανὲν δυστύχημα δὲν γνωρίζει κανεὶς (ἐκ τῶν προτέρων).

ἄφαρ εὐθύς.

ἀφειδέω - ὦ δὲν φείδομαι· 1354 ἀφήνω κατὰ μέρος κάθε ἐπιφύλαξιν.

ἀφίστημι ἀπομακρύνω· οὐδ' ἀποστήσει λόγον πωθέσθαι 912 καὶ δὲν θὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ θέμα μας τὸ νὰ ἐρωτήσω.

ἀφορμίζομαι (*δρομος*) κάνω τὸ πλοῖον νὰ ἐκπλεύσῃ· οὐ μὴ ἀφορμίσῃ 18· τὸ οὐ μὴ μεθ' ὑποτακτ. ἀόρ. ἐντονώτερον τοῦ οὐ μεθ' ὀριστ. μέλλοντος.

ἄχᾶ δωρ., ἀττ. ἡχή, ἦχος.

ἄχαρις ὁ ἀνευ χάριτος· χάρις ἄχαρις 566 χάρις ποῦ δὲν εἶναι χάρις : κακῆς γυναικὸς χάριν ἄχαριν ἀπώλετο ἐχάθη χάριν μιᾶς κακῆς γυναικὸς (τῆς Ἑλένης), ἡ ὁποία δὲν ἤξιζε τοιαύτην θυσίαν.

βάθρον 962 : εἰς τὸν Ἀρειον Πάγον ὑπῆρχον δύο βάθρα, λίθοι ἀκατέρραστοι, ὁ λίθος τῆς ὕβρεως, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἴστατο ὁ κατηγοροῦμενος, καὶ ὁ λίθος τῆς ἀναιδεΐας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἴστατο ὁ κατηγορούς (ὥς μὴ παρέχων αἰδεσιν)· βλ. αἰδώς.

βακχεύω ἐορτάζω ἐορτὴν τοῦ Βάκχου· 1243 βλ. ἄστακτος.

βάκχιος οἶνος· πληρῶ ἴσον μέτρον βακχίου 953 ἐγγέω ἴσον ποσὸν οἶνου.

βλέπω 1056 ἀποβλέπω, στηρίζω τὰς ἐλπίδας μου.

βλέφαρον ὀφθαλμός.

βορὰ (*βιβρώσκω*) φαγητόν.

βούλευμα σχέδιον· ἐκ βουλευμάτων 1290 κατὰ τὰ σχέδια.

βουφόρβια τά, ἀγέλη βοῶν.

βουφορβὸς βουκόλος· καὶ μὴν ὅδε βουφορβὸς ἦκει 236 ἀλλὰ νά, ἔρχεται ὁ βουκόλος.

Βραυρώνιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν Βραυρῶνα, χωρίον κείμενον εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Ἀττικῆς, νοτιώτερον τῶν Ἀλῶν (νῦν Βραῶνα)· κλίμακες Βραυρώνιαι 1462 τὰ (κλιμακοειδῶς διατεταγμένα) ὑψώματα τῆς Βραυρῶνος· σεμνὰς καλεῖ αὐτάς ὁ Εὐριπίδης, διότι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ἱεὺς τῆς (Βραυρωνίας) Ἀρτέμιδος.

βρέτας τό, ξύλινον ὁμοίωμα θεοῦ, ἔξοανον.

βρότειος ἀνθρώπινος.

βροτοκτόνος ἀνθρωποκτόνος· θυσία βροτοκτόνος 384 ἀνθρωποθυσία.

βώμιος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν βωμόν· βώμιοι ἐπιστάται 1284 ἐπιμεληταὶ τοῦ βωμοῦ (τῶν θυσιῶν)· πρβλ. 624 καὶ 726.

γαληνὸς 345 ἐπιεικής, μαλακός, φιλόανθρωπος.

γαμέω - ὦ 2 νυμφεύομαι, λαμβάνω γυναῖκα· 682 ἔχω σύζυγον (γυναῖκα).

γάνος τό, λάμψις, χαρά, ἀπόλαυσις· ἀνθεμόρροτον γάνος μελίσης
634 τὸ ἡδονικὸν ὕγρον τὸ ἐκ τῶν ἀνθέων ἐξαγόμενον, τὸ μέλι.

γάνυμαι λαμπύρομαι, ἀγάλλομαι, καμαρώνω· 1239 βλ. εὖπαις.

γάρ 520 πράγματι· τί γάρ ; 533 τί ἐγινεν ἀλήθεια ; ὅταν αἰτιολογῇ
τὰ ἐπόμενα (π.χ. 118), μεταφράζεται διὰ τοῦ ἐπειδή.

γε (συνήθως) τοῦλάχιστον, οὐχὶ σπανίως δύναται νὰ μεταφρασθῇ
διὰ τοῦ ναί : ἀνεπιός γε 919 ναί, ἐξάδελφος· λέποιπεν Ἥλέκτραν γε παρ-
θένον μίαν 562 ναί, ἔχει ἀφήσει μίαν κόρην, τὴν Ἥλέκτραν· ὁμοίως :
75, 510, 866, 1177 κ.ἀλλ.

γεγῶς μτχ. παρακειμ. τοῦ γίγνομαι (= γερονώς) : γεγῶσα τυγ-
χάνει 473 ὑπάρχει· εἰ γεγῶς 509 εἶσαι, κατάγεσαι.

γενειάδες αἱ, σιαγόνες, γνάθοι, παρειά· πλήγματα γενειάδων 1366
κτυπήματα κατὰ τῶν σιαγόνων.

γενέσθω : οἶσθα ἃ μοι γενέσθω ; 1203 = οἶσθα ἃ μοι γενέσθαι δεῖ
(ἢ ἃ μοι γενέσθαι βούλομαι) ; πρβλ. ὁμοίαν σύνταξιν ἐν Ἑκάβῃ 225 :
οἶσθ' ὃ δρᾶσον ; = οἶσθ' ὃ δεῖ σε δρᾶσαι ;

γέννα 154 γενεά.

γένυς - υος, ἡ, σιαγών, παρειά· πολυποίκιλα φάρεα καὶ πλοκάμους
περιβαλλομένα γένον ἐσκίαζον 1149 ἐσκίαζον τὰς παρειάς μου κα-
λύπτουσα αὐτάς με πολυκεντήτους καλύπτρας καὶ με τοὺς πλοκά-
μους μου.

γλαυκός γαλαζοπράσινος.

γλῶσσα : καλὸν τοι γλῶσσ' ὅτω πιστὴ παρῇ 1064 εἶναι ὥραϊον νὰ
εἶναι κανεὶς ἐχέμυθος.

γνώμη (δικαία) 1469 εὐσεβῇ αἰσθήματα· 419 βλ. ὄλβος.

γοῦν τοῦλάχιστον· 1194 ἔτσι λοιπόν.

γύαλον τό, κοίλωμα, φάραγξ, χαράδρα· ὅτι τὰ γύαλα τῆς Δήλου
ἦσαν καρποφόρα (1235) δὲν εἶναι ἀκριβές· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1234
κ.έ. βλ. εὖπαις.

δαῖζω σχίζω, τεμαχίζω.

δαῖς δαιτὸς ἡ, φαγητόν, « τραπέζι », συμπόσιον.

δάμαρ - αρτος ἡ, ἡ σύζυγος.

Δαναῖδαι Δαναοί.

δαρὸς μακρός, μακροχρόνιος.

δεῖμα τό, φόβος· δεῖμα τοῦδέθρου 485 φόβος τῆς καταστροφῆς·
βλ. οἰκτιρίζομαι.

δεινῶς 552 ἀθλίως.

δειράς ἡ, ῥάχης ὀροσειῶς, ὄρος, βράχος, σκόπελος· *δειράς εἰναλία* 1240 βράχος παραθαλάσσιος· *δειράς Καρυστία* 1451 ἀκρωτήριο τῆς Καρύστου, εἰς τὸ νότιον ἄκρον τῆς Εὐβοίας.

δέλτος ἡ, ἐπιστολή· αἱ ἐπιστολαὶ ἐγράφοντο δι' ὀξέος μεταλλίνου ὄργάνου ἐπὶ μικρῶν ξυλίνων πινακίδων, αἵτινες ἐκοιλαίνοντο εἰς μικρὸν βάθος ἀφιεμένου πλαισίου ἐλαφρῶς ἐξέχοντος· ἡ ἐπιφάνειά των ἐπεχρίετο μὲ λεπτὸν στρῶμα κηροῦ· μετὰ τὴν γραφὴν αἱ πινακίδες ἐτίθεντο ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης (ἐκ τούτου τὸ ἐν δέλτῳ πτυχαῖς 760), ἐδένοντο καὶ ἐσφραγίζοντο.

δέμας τό, σῶμα· ἀδελφῆς δέμας 1440 τὴν ἀδελφὴν (του).

δέρα δωρ., ἀττ. δέρη, λαϊμός.

δεσμὸς πληθ. δεσμά· προστίθημι δεσμὰ 1204 ἐπιβάλλω δεσμά, δένω· ἴτ' ἐπὶ δεσμὰ 1205 πηγαίνετε νὰ (τούς) δέσετε.

δεσπόσυνοι 439 εἶναι αἱ εὐχαὶ τῆς Ἰφιγενείας, δεσποίνης τῶν ἀποτελουσῶν τὸν Χορὸν γυναικῶν· ἡ Ἰφ. εἶχεν εὐχηθῆ (354 κ.έ.) νὰ πέσῃ εἰς χεῖράς της ἡ Ἑλένη.

Δηλιάς γυνὴ ἐκ Δήλου· 1234 ἐν Δήλῳ εὐρισκομένη.

διὰ μετ' αἰτιατικῆς (ποιητ., παρὰ πεζοῖς πάντοτε μετὰ γενικῆς) : διὰ λαμπρὸν αἰθέρα 29 διὰ μέσου τοῦ λαμπροῦ αἰθέρος· διὰ πέτρας Συμπληγάδας 355· (διὰ) φῶλα καὶ δι' ὁδοὺς 889.

διαβιάζομαι ἀναγκάζω.

διαδοχή : διαδοχαῖς Ἑρινύων 79 μεταδρομαῖς Ἑρινύων διαδεχομένων ἀλλήλας, καταδιωκόμενοι ἀπὸ τὰς διαδεχομένας ἀλλήλας Ἑρινῦς.

διακλύζω βρέχω, πλύνω.

διαμείβω λαμβάνω ὡς ἀντάλλαγμα· Ἀσιήτιδα γαῖαν Εὐρώπας διαμείβας 397 τὴν Ἀσίαν ἀντὶ τῆς Εὐρώπης λαβὼν ὡς ἀντάλλαγμα, δηλ. ἀφῆσας τὴν Εὐρώπην καὶ μεταβάς εἰς τὴν Ἀσίαν.

διαπτυχή ἡ δίπλα· δέλτῳ πολύθυροι διαπτυχαὶ 727 ἐπιστολὴ ἐκ πολλῶν πινακίδων ἀποτελουμένη· γραμμάτων διαπτυχαὶ 793 διπλωμένη ἐπιστολὴ· βλ. δέλτος.

διαριθμέω - ὦ λογαριάζω ἓνα ἓνα, κάνω διαλογὴν (ψήφω). Κατὰ τὴν δίκην τοῦ Ὁρέστου ἡ Ἀθηνᾶ, ἥτις προήδρευε, διηρίθμησε ψήφους ἴσας 966, δηλ. παρετήρησε κατὰ τὴν ἀρίθμησιν ἰσοψηφίαν, τότε

δὲ προσέθεσε καὶ τὴν ἰδικήν της ψῆφον καὶ οὕτως ὁ Ὀρέστης ἠθωώθη. Ὁ μῦθος εἶναι αἰτιολογικός, δηλ. ἐρμηνευτικός τοῦ ἐθίμου, καθ' ὃ ἐν ἰσοψηφίᾳ ὁ κατηγορούμενος ἀπηλλάσσεται : ὑπετίθετο ὅτι ἐλάμβανε καὶ τὴν ψῆφον τῆς Ἀθῆνας· πρβλ. 1470.

διαρρώξ - ὦγος (ὀήγνυμι) διεσχισμένος.

δίδυμοι 456 δύο.

διέρχομαι 672 βλ. λόγος.

δίκαιος 1202 δικαιολογημένος.

δίκη 968 δικαστική ἀπόφασις· *δίκην παρέχω* 944 *δικάζομαι*, λογοδοτῶ.

Δίκτυννα ἐπίθετον τῆς Ἀρτέμιδος· κυρίως ἦτο θεὰ Κρητική, ἣν ὁ Εὐριπίδης ταυτίζει πρὸς τὴν κυνηγὸν Ἀρτεμιν παρετυμολογῶν τὸ ὄνομά της ἐκ τῆς λ. *δίκτυον*.

Δινεύω περιστρέφω κυκλικῶς, στροβιλίζω, στριφογυρίζω· *μόχθος* δ' ἐκ *μόχθων* ἴσσει, *δινενοῦσαις* ἱσποισιν ἐπεὶ πιναῖς ἀλλάξας ἐξ ἑδρας ἱερὸν μετέβαλεν ὅμμ' ἀγῶς ἄλιος 192 ἡ μία συμφορὰ διαδέχεται τὴν ἄλλην ἀπὸ τὴν ἐποχὴν πού ὁ ἥλιος ἀλλάξας τροχίαν μετὰ τὸ στριφογύρισμα τοῦ πτερωτοῦ ἄρματος του ἔρριψεν ἄλλοῦ τὸ ἀκτινοβόλον βλέμμα του. Τοῦτο ἔγινε διὰ σειρὰν ἐγκλημάτων, τὰ ὅποια ὁ ποιητὴς ὡς γνωστὰ εἰς τοὺς θεατὰς ὑπαινίσσεται ἀπλῶς διὰ τῶν λέξεων *χρυσέας ἀρνὸς ὀδύνα* 196 : Εἰς τὸ ποίμιον τοῦ Ἀτρέως, ὅταν νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα τοῦ Εὐρυσθέως Ἀερόπην ἔγινε βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν, ἐνεφανίσθη ἀρνίον χρυσόμαλλον, σύμβολον καὶ ἐγγύησις τῆς ἐξουσίας. Ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀτρέως Θυέστης κατώρθωσε μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς ἀπίστου Ἀερόπης νὰ γίνῃ κύριος τοῦ ἀρνίου. Μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἐξεργάγη ἀγρία ἔρις, ἥτις ἀπέληξεν ὑπὲρ τοῦ Ἀτρέως· ὁ Θυέστης ἐξωρίσθη, ἀλλὰ φεύγων παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὸν μικρὸν υἱὸν τοῦ Ἀτρέως Πλεισθένην, τὸν ὅποιον ἀναθρέψας ὡς ἴδιον τέκνον ἀπέστειλεν ἀργότερον εἰς Μυκῆνας, ἵνα φονεύσῃ τὸν πατέρα του. Ὁ Ἀτρεὺς τὸν συνέλαβε καὶ τὸν ἐφόνευσε χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶναι υἱὸς του, ὅταν δὲ τὸ ἔμαθεν, ὥμοσεν ἐκδίκησιν· προσποιηθεὶς ὅτι ἐπεθύμει νὰ συνδιαλλαγῇ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, τὸν ἀνεκάλεσεν ἐκ τῆς ἐξορίας καὶ σφάξας καὶ διαμελίσας τὰ τέκνα τοῦ Θυέστου, παρέθεσε τὰς σάρκας των εἰς δεῖπνον, τὸ ὅποιον προσέφερεν εἰς τὸν ἀγνωστὸν τοῦτο πατέρα των. Κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν τοῦ μύθου ὁ Θυέστης καταλαβὼν τὴν ἐξουσίαν εἶπεν εἰς τὸν ἀδελφόν του ὅτι θὰ τὴν παρέδιδεν

εἰς αὐτόν, ἐὰν ὁ ἥλιος μετέβαλλε πορείαν· τὸ θαῦμα ἔγινε κατ' ἀπόφασιν τοῦ Διὸς, ὅστις ἠνύθει τὸν Ἀτρέα.

δίνη κυκλική περιστροφή, στρόβιλος, σπριγογύρισμα· ἦν ἀμφὶ δίναις, ἃς θάμ' Εὐριπος πυκναῖς αὖραις ἐλίσσων κνανέαν ἄλα στρέφει, ἔσφαξεν Ἑλένης οὖνεχ', ὡς δοκεῖ, πατήρ ὁ συντ. : ἦν πατήρ ἔσφαξεν, ὡς δοκεῖ (ὅπως πιστεύεται), Ἑλένης οὖνεκα ἀμφὶ δίναις (πλησίον τῶν περιστρεφόμενων βρυμάτων), ἃς Εὐριπος ἐλίσσων θαμὰ πυκναῖς αὖραις (διὰ συγχῶν ἀνέμων) στρέφει (ταράσσει, φέρει παλιρροίας εἰς τὴν) κνανέαν ἄλα. Ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Εὐριπίδου δὲν ἦτο γνωστὴ ἡ αἰτία τῶν παλιρροιῶν.

διόλλυσαι καταστρέφειν, λέγει ὁ Χορὸς εἰς τὸν Ὀρέστην 652.

διοπετής ὁ ἐκ τοῦ Διὸς (ἐξ οὐρανοῦ) πεσών.

διος ὁ τοῦ Διὸς· **διά** κούρα 404 ἢ Ἀρτεμις.

Διόσκοροι = Διόσκουροι, ὁ Κάστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, δίδυμοι υἱοὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδας, προστάται τῶν ναυτιλλομένων.

δίπαλτος ὁ δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν παλλόμενος· **δίπαλτα** πολεμίων ξίφη 323 δύο πολεμίων ξίφη παλλόμενα.

δίπτυχος διπλωμένος, διπλοῦς· ἐν 242, 474, 1289 σημαίνει ἀπλῶς δύο.

Δίρκα δωρ., ἄττ. **Δίρκη**, πηγὴ καὶ ῥύαξ ἐν Θήβαις.

δισσοί 264 δύο.

δίχα χωριστά.

διωγμός καταδίωξις· πορθημέω διωγμὸν 1435 ἐπιχειρῶ καταδίωξιν.

διώκω 1296 ἀναζητῶ.

δμαθεις δωρ., ἄττ. **δηθεις** (μτχ. παθ. ἀορ. τοῦ δάμνημι, δαμάζω), φονευθεὶς, ἀποθανών· 199 βλ. **ποινά**.

δμωή δούλη.

δνοφερός ζοφερός, σκοτεινός· οἱ (ὄνειροι) πολέσιν μερόπων τὰ τε πρῶτα τὰ τ' ἔπειθ' ὅσα τ' ἔμελλε τυχεῖν ὕπνου κατὰ δνοφεράς γὰς εὐνάς ἔφραζον 1264 τὰ ὅποια (ὄνειρα) εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους ἀπεκάλυπτον τὰ παρελθόντα καὶ τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλλοντα κατὰ τὸν σκοτεινὸν ὕπνον των ἐντὸς τῶν ὑπογείων.

δοκέω - ὦ 8, 678 καὶ ἄλλ. φαίνομαι, θεωροῦμαι, νομίζομαι, πιστεύομαι· 390, 641, 785, 855 καὶ ἄλλ. νομίζω· 349, 1443 φαντάζομαι· 1402 θεωρῶ ὀρθόν, δέχομαι, ἐπιτρέπω· δοκεῖ (ἀπρόσ.) φαίνεται

καλόν· δοκῶ ἐν ὕπνῳ 44 ὀνειρεύομαι. Ἐκ τοῦ ἔδοξα (44) νοητέον ἐν 46 καὶ ἐν 48 ἔδοξε (μοῦ ἐφάνη)· ἐν 279 ἔδοξε ἐφάνη (ὁ βοσκός)· ἐξ αὐτοῦ νοεῖται ἐν 280 ἔδοξε ἐφάνη καλόν· κἀδόκουν οὐκ εἰδέναι 956 « καὶ ἔκανα πῶς δὲν καταλάβαινα »· ἴν' ἡμῖν ὁρᾶν τι δὴ δοκοῖ πλέον 1336 προφανῶς (δη) διὰ τὰ νομίσωμεν ἡμεῖς ὅτι ἔκανε κάτι σοβαρόν.

δόκημα γνώμη· δοκήμασι 176 (ὡς ἐν 8 ὡς δοκεῖ) ὅπως πιστεύεται.

δόμος : δόμοι 1040, 1079 ναός· δόμοι ἀνακτόρων (περιφρ.) 65 ἀνάκτορα (τῆς θεᾶς), ναός· σύντ. : εἴμι εἴσω τῶνδε δόμων ἀνακτόρων θεᾶς, ἐν οἷσι ναίω· ἡ Ἰφιγένεια ὡς ἱέρεια κατοικεῖ ἐν τῷ ναῷ.

δονακόχλοος ὁ ἔχων χλοερούς δόνακας, πρασίνοὺς καλάμους· ἡ αἰτίατ. δονακόχλοα, 399, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ λευκόχροα, κνανόχροα, ἀπαλόχροα.

δόξα 1030 γνώμη· μεταδίδωμι δόξης ἀνακοινώνω τὴν γνώμην μου. 1164 εἰκασία· 418 βλ. κοινός.

δοξάζομαι 831 νομίζομαι.

δορί (δοτ. τοῦ δόρυ) 519 διὰ πολέμου.

δράκαινα θηλ. τοῦ δράκων· Ἄιδου δράκαινα 286 Ἑρινός.

δράκων ὄφις· ἐν 1245 νοεῖται ὁ Πύθων, ὅστις ἐφύλαττε τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, ὅτε τοῦτο ἀνῆκεν εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ τὴν Γῆν (ἢ Γαῖαν ἢ Χθόνα) καὶ ἔπειτα εἰς τὴν θυγατέρα της τὴν Θέμιν· ὁ Ἀπόλλων φονεύσας τὸν Πύθωνα ἔγινε κύριος τοῦ μαντείου.

δρασμός (διδράσκω) φυγή· ναῖοι δρασμοὶ 891 φυγή διὰ πλοίου· 1300 βλ. μέτα.

δρόσος : θαλασσία δρόσος 1192 θαλάσσιον ὕδωρ.

δυσγενής ὁ ἐκ ταπεινῆς οἰκογενείας καταγόμενος.

δυσδαιμονία κακοδαιμονία, δυστυχία· μεταβάλλειν δυσδαιμονία 1120 ἢ (ἐξ εὐτυχίας εἰς δυστυχίαν) μεταβολὴ (τὸ μετ' εὐτυχίαν κακοῦσθαι 1121) εἶναι ἢ (πραγματικὴ) συμφορὰ· διὰ τοῦτο ὁ Χορὸς ζηλοῖ τὸν διαρκῶς δυστυχῆ βίον, διότι σύντροφος ὢν ἀνάγκαις (ἐὰν ἀνατραφῇ μέσα εἰς τὰ βάσανα) οὐ κάμνει (ἀντέχει)·

δυσδαίμων κακοδαίμων, δυστυχής· δυσδαίμων δαίμων 203 μαῦρη μοῖρα· ἡ μοῖρα τῆς Ἰφιγενείας ἦτο κακὴ ἐξ ἀρχᾶς τᾶς ματρὸς ζῶνας καὶ νυκτὸς κείνας, δηλ. ἀπὸ τὴν στιγμὴν τῆς συλλήψεώς της ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρὸς της.

δυσθρήνητος λίαν θρηνώδης· ὡς ἔγκειμαι δυσθρηνήτοις θρήνοις 114 διότι· εἶμαι βουτηγμένη εἰς μεγάλους θρήνους.

δυσμαθής δυσνόητος· ἡ τύχη παρήγαγ' ἐς τὸ δυσμαθές 478 φέρει (τὰ ἐπιχειρήματα κακὰ) εἰς σημείον πού δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβῃς.

δυσμενής : τὸ δυσμενές μὴ 'μοι λάβῃς 637 μὴ θυμώσῃς ἐναντίον μου, μὴν τὰ βάλῃς μαζὶ μου (δι' ὅ,τι πρόκειται νὰ πάθῃς, διότι δὲν πταίω ἐγώ, ἀλλ' ὁ νόμος). 'Ο 'Ορέστης δηλ., λέγει ἡ 'Ιφιγένεια, πρέπει νὰ σκεφθῇ ὅ,τι καὶ ὁ αἰχμαλώτος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν 584 κ.έ.

δύσνους δυσμενής· δύσνον με λήψεσθε 350 δυσμενῇ θὰ μὲ εὑρετε.

δύσνυμφος ὁ δυστυχής εἰς τὸν γάμον του· νύμφαν δύσνυμφον 216 νύφη, μαύρη νύφη.

δυσπραξία δυστυχία· ἡ λίαν δυσπραξία ἔστι διδοῦσα λίαν μεταβολάς, ὅταν τύχῃ 721 ἡ ἄκρα δυστυχία φέρει ἐνίοτε μεγάλας μεταβολάς, ὅταν τὸ φέρῃ ἡ περίστασις· 514 βλ. πάρεργον.

δυσσεβής 694 θεοκατάρατος.

δυστυχής : οἱ δυστυχεῖς τοῖσι δυστυχεστέροις αὐτοὶ κακῶς πράξαντες οὐ φρονοῦσιν εὖ 352 οἱ ἄνθρωποι, ὅταν δυστυχίσουν οἱ ἴδιοι, δὲν αἰσθάνονται συμπάθειαν πρὸς τοὺς δυστυχεστέρους των· τὸ κακῶς πράξαντες μετὰ τὸ δυστυχεῖς πλεονασμός· ἴσως ὅμως τὸ χωρίον νὰ εἶναι ἐφθαρμένον. (Κατ' ἄλλους : οἱ διαρκῶς δυστυχεῖς, ὅταν τοὺς πλήξῃ μία νέα συμφορὰ, δὲν αἰσθάνονται κτλ.)· τὰ δυστυχῇ 958 ἡ δυστυχία.

Δυστυχής εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λέγει (500) ὁ 'Ορέστης ὅτι θὰ τοῦ ἐταίριαζε.

δυσφόρμιγξ ὁ μὴ σύμφωνος μετὰ τὴν φόρμιγγα, ἄλυρος, θρηνητικός, ἀξιοθρήνητος, θλιβερός· 225 κ.έ. βλ. αἰμάσσω.

δύσχορτος ξηρός, ἄγονος.

δώματα 1153 νάος.

ἔα ἐπιφών. θαυμασμοῦ ἢ δυσαρσεκειάς ἢ ἐκπλήξεως.

ἔβα δωρ., ἀττ. ἔβη.

ἐγείνατο ἐγέννησε· ἀόρ. τοῦ γείνομαι.

ἐγκειμαι κεῖμαι ἐντός· 145 εἶμαι βουτηγμένος.

ἐγκληρος ὁ ἔχων κληρον, κληρονόμος, μοναχοκληρονόμος. "Εγκληροι καὶ συνήθως ἐπὶ κληροι ἐκαλοῦντο ἐν 'Αθήναις αἱ κληρονομοῦσαι ὁλόκληρον τὴν πατρικὴν περιουσίαν δι' ἑλλειψιν ἀρρένων ἀπογόνων·

ὑπῆρχον δὲ περὶ αὐτῶν ῥηταὶ προστατευτικαὶ διατάξεις ἐν τῷ ἀπτικῷ δικαίῳ.

ἐγκροτέω - ὦ κτυπῶ· πυγμαὶ ἦσαν ἐγκροτούμεναι 1368 ἐπεφταν γροθιές.

ἐγκύκλιος κυκλικός· 429 βλ. μέλπω.

ἐγκυκλώω - ὦ στρέφω ἐν κύκλῳ.

εἶ : εἰ γὰρ πέσοι 1221 εἴθε νὰ ἐπιτύχη.

εἶα, ἐρίρρημα παρακλευσματικόν, ἐμπρὸς λοιπόν.

εἶεν ἄς εἶναι, καλὰ· δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων θέλει νὰ τερματίσῃ μίαν συζήτησιν, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς ἄλλο ζήτημα (π.χ. 342, 467).

εἰκότως εὐλόγως, φυσικά· εἰκότως ἔχει 911 εἰκός ἐστι.

εἰκῶ αἰτιατ. τοῦ εἰκόν. Ὁ Εὐριπίδης ποιῶν 223 τὴν Ἰφιγένειαν λυπούμενην, διότι δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν πατρίδα τῆς, ὥστε νὰ δύναται νὰ ὑφαίνη καὶ νὰ παριστάνῃ εἰς τὸ ὕφασμά τῆς τὰς εἰκόνας τῆς Ἀθηναῖας καὶ τῶν Τιτάνων (τὴν Τιτανομαχίαν), ἔχει κατὰ νοῦν τὰς εὐγενεῖς Ἀθηναίας παρθένους τῆς ἐποχῆς του, αἱ ὁποῖαι ὕφαινον τὸν κροκωτὸν πέπλον τῆς θεᾶς τὸν πανηγυρικῶς κομιζόμενον κατὰ τὰ Παναθηναία εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

εἰλάτινος ἐπικός τύπος ἀντὶ ἐλάτινος, κατεσκευασμένος ἐκ ξύλου ἐλάτης· 407 βλ. ὄθιος.

εἰλίσσω = ἐλίσσω, ὁ ἰδέ.

εἰπὼν ἐν 964 ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος ὡς καὶ τὸ ἀκούσας· εἰπὼν ἀκούσας τε ἀφοῦ ἀπελογήθην καὶ ἀφοῦ ἤκουσα τὴν κατηγορίαν.

εἶργω ἐμποδίζω, ἀναχαίτιζω.

εἶσατο 946 ἔδρυσεν· ἀόρ. τοῦ ἔζω βάζω τινὰ νὰ καθίσῃ.

εἰσοράω - ὦ : φόβῳ εἰσορᾷν 1342 ἐκ φόβου μήπως ἴδωμεν· σύντ.: φόβῳ εἰσορᾷν ἃ μὴ χρῆν (εἰσορᾷν).

εἰσπράττομαι εἰσπράττω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου, λαμβάνω· ὡς εὖ κακὸν δίκαιον (= κακὴν δίκην) εἰσεπράξατο 559 πόσον καλὰ ἔκαμε ποῦ ἐπέβαλεν αὐτὴν τὴν φρικτὴν μὲν (καὶ δι' αὐτὸν τὸν τιμωρήσαντα) ἀλλὰ δικαίαν τιμωρίαν.

ἐκ 552 ὑπό· ἐκ δόμων 1005 ἐν τῇ ξένῃ.

ἐκατι ἕνεκα.

ἐκβαίνω 98 βαίνων φθάνω εἰς τὸ τέλος (βλ. προσάμβασις)· ἐν 200 ὡς τὸ ἡμέτερον « βγαίνω » εἰς ἐκφράσεις ὡς « βγήκε τ' ὄνειρο », « βγήκε ἡ προφητεία »· ἐκβαίνει ποινὰ ἡ ἐκδίκησις πραγματοποιεῖται,

ἐκτελεῖται, ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος εὐρίσκει ἱκανοποίησιν (βλ. ποινά)· ἐξέβην ἄλλοσε 781 ἄλλοῦ πῆγε ὁ νοῦς μου· μὴ 'κβάντας τύχης, καιρὸν λαβόντας, ἥδονας ἄλλας λαβεῖν 907 ἀφοῦ εἶρον μίαν εὐκαιρίαν, νὰ μὴ ἐπιδιώκουν ἄλλας μικρὰς ἥδονας, παραστρατίζοντες ἀπὸ τὸν δρόμον ποὺ τοὺς ἄνοιξεν ἡ τύχη.

ἐκβολή : ἐκβολαὶ νεὼς 1424 τὸ ἐκβλήθέν, τὸ ἐξοκεῖλαν πλοῖον.

ἐκβολος ὁ, 1042 μέρος ξηρᾶς κατακλυσθὲν ὑπὸ τῆς θαλάσσης.

ἐκβρυχάομαι - ὦμαι βγάζω βρυχηθμόν· στεναγμόν ἡδὸν ἐκβρυχώμενοι 1390 ἐκβάλλοντες βαθὺν στεναγμόν ἀνακουφίσεως.

ἐκδύομαι 602 βγαίνω εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ξεφεύγω, ξεγλιστρῶ.

ἐκεῖ : τοῖς ἐκεῖ 771 ὅπως πιστεύουν οἱ ἐν Ἑλλάδι.

ἐκκλέπτω κλέπτω καὶ ἀπάγω κρυφίως· ἀποσπῶ· ἐξεκλέψαμεν πέτροισι χειρῶν φάσγανα 331 : τὸ χειρῶν ἐκ τοῦ ἐξεκλέψαμεν· αἱ χεῖρες τοῦ Ὁρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου βαλλόμεναι διὰ τῶν λίθων παρέλυσαν ἀπὸ τοὺς πόνους καὶ ἀφῆκαν τὰ ξίφη νὰ πέσουν κατὰ γῆς.

ἐκκομίζομαι κομίζω μαζί μου ἔξω.

ἐκλείπω (ὄρον) 750 παραβαίνω.

ἐκλυσis ἀπολύτρωσις.

ἐκμανθάνω 667 ζητῶ λεπτομερεῖς πληροφορίας.

ἐκμοχθέω - ὦ κατασκευάζω μετὰ μόχθου, ἀγωνίζομαι, ὑφίσταμαι, ὑποφέρω μαρτυρικῶς.

ἐκνεύω ἐν 1186 στρέφω τὴν κεφαλὴν, στρέφομαι, κλίνω· ἐς τὸ τῆς θεοῦ γ' ἐξένευσας πρὸς τὸ μέρος τῆς θεᾶς ἀναμφιβόλως ἐστράφης (χωρὶς νὰ παρασυρθῇς ἀπὸ τὰ δελεαστικὰ λόγια τῶν ξένων)· ἐν 1330 κἄνω νεῦμα : ἐξένευσ' ἀποστῆναι πρόσω ἔκαμε νεῦμα (διέταξε) νὰ σταθῶμεν μακράν.

ἐκνίπτω ἀποπλύνω.

ἐκπετάννυμι ἀπλώνω πρὸς τὰ ἔξω, ἀνοίγω, φουσκώνω· ἐν 1135 σύντ. : πόδες νεὸς ὠκυπόμπου ἐκπετάσουσιν ἱστία ἀέρι πὰρ πρότονον κατὰ πρῶραν ὑπὲρ στόλον τὰ « ποδάρια » (βλ. πόδες) τοῦ ταχέως πλοίου κρατοῦντα τεντωμένα πρὸς τὰ κάτω τὰ ἱστία θὰ τὰ ἀφήσουν νὰ φουσκώσουν μὲ τὸν ἀέρα κοντὰ εἰς τοὺς προτόνους (βλ. λ.) πρὸς τὸ μέρος τῆς πρῶρας, ἐπάνω ἀπὸ τὴν προεξοχὴν αὐτῆς (βλ. στόλος).

ἐκπέφυκα 807 ἔχω γεννηθῇ.

ἐκπίμπλημι γεμίζω ἐντελῶς· ἐν 81 διανύω ἐξ ὁλοκλήρου· ἐκπίμ-

πλημὶ κίνδυνον 90 ὑφίσταμαι. μέχρι τέλους κίνδυνον, ἐκτελῶ μέχρι τέλους ἐπικίνδυνον ἐπιχείρησιν.

ἐκπλήσσω ἐκκρούω, ἐκδιώκω, ἀποσπῶ· ἐκπλήσσω τοῦ παρόντος λόγου 240 ἀποσπῶ ἀπὸ τὰ νῦν λεγόμενα, διακόπτω τὰ νῦν λεγόμενα· ἐν 773 κάνω ἓνα νὰ τὰ χάσῃ.

ἐκποδῶν (ἐκ ποδῶν, ἀντίθ. ἐμποδῶν) μακράν· ἐκποδῶν ἔχω 1226 μένω μακράν.

ἐκσῶζω σῶζω ἐκ τῶν κινδύνων· ὡς δὴ σκότον λαβόντες ἐκσωθεῖμεν ἂν ; 1025 διὰ νὰ ἡμπορέσωμεν νὰ φύγωμεν καὶ νὰ σωθῶμεν ἐπωφελοῦμενοι τὸ σκότος ;

ἐκτρέφομαι τρέφω, ἀνατρέφω, αὐξάνω· 848 σύντ. : ἐξεθρέψω μοι τότε συνομαίμονα φάος δόμοις (ὡς σωτηρίαν τοῦ οἴκου).

ἐκφοινίσσω κοκκινίζω (ἐνεργητ.), καταματώνω.

ἐκφροντίζω ἐπινοῶ, ἐξευρίσκω· ἐκφροντίσιν διωγμὸν ὅστις τοὺς ξένους θηράσεται 1323 σκέψου μὲ ποίαν καταδιώξιν θὰ κατορθωθῇ ἡ σύλληψις τῶν ξένων· τὸ διωγμὸν κατὰ πρόληψιν, τὸ ὅστις θηράσεται ἀναφορ. συμπερασμ.

ἐκῶν : οὐχ ἐκῶν ἐκῶν 512· ὁ Ὀρέστης δὲν ἐξωρίσθη ἐκ τῆς πατρίδος του, ἀνεχώρησε λοιπὸν ἐκῶν, ἀλλὰ καὶ οὐχ ἐκῶν, διότι τὸν ἠνάγκασεν ἡ βαρύνουσα αὐτὸν μητρικὴ ἀρά· ὥστε ὁ χαρακτηρισμὸς φυγᾶς 511 ἀρμόζει εἰς αὐτὸν κατὰ ἰδιάζοντα πρόπον καὶ αὐτὸ ἐννοεῖ λέγων φεύγω τρόπον γε δὴ τινα.

ἐλακον ἀόρ. τοῦ λάσκω λέγω.

ἐλαστρέω - ῶ ἐλαύνω, καταδιώκω.

ἐλεγος ὁ, θρηνηλογία, θρηνητικὸν ᾄσμα· ἄλνυροι ἔλεγοι τᾶς οὐκ εὐμούσου μολπᾶς 146 θρῆνοι τοῦ ἀμούσου τραγουδιοῦ, τοὺς ὁποίους δὲν συνοδεύει ἡ λύρα (ἀλλ' ὁ αὐλός)· τὸ βοᾶν ἐξοβελίζεται· ἔλεγος οἶτος 1091 ἀξιοθρήνητος, θλιβερὰ μοῖρα.

ἐλέγχω ἐρωτῶ.

ἐλίσσω (καὶ εἰλίσσω) περιστρέφω· ἐν 444 κάνω κυκλικὴν κίνησιν, ὥστε νὰ σχηματισθῇ στέφανος· ἀμφὶ χαίτα δρόσον αἵματηρὰν ἐλιχθεῖσα λαιμοτόμῳ δεσποίνας χειρὶ 442 ἀφοῦ πέριξ τῆς κόμης της δεχθῇ τὸν στέφανον τοῦ φονικοῦ ἡγιασμένου ὕδατος ἀπὸ τὴν λαιμοτόμον χειρὰ τῆς κυρίας μου· ἡ δρόσος (ἐνταῦθα χέρινιες) εἶναι αἵματηρὰ, διότι προορίζει εἰς τὴν σφαγὴν, διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον λέγεται καὶ ἡ χεὶρ τῆς ἱερείας λαιμοτόμος, ἂν καὶ ἄλλοι ἔσφαζον τὰ θύματα

(πρβλ. 40 και 622). Ἡ ἐν Δήλῳ λίμνη, ἥτις εἵλισσε τὸ ὕδωρ αὐτῆς κυκλικῶς (κύκλιον κατηγορ.) 1103, ἐκαλεῖτο τροχοειδής· κατὰ τὸν ἐλεγειακὸν ποιητὴν Θέοφριν (5) ἡ Αἰτῶ ἐτεκε τὸν Ἀπόλλωνα ἐπὶ τροχοειδέϊ λίμνῃ ἐφαφαμένη φοίνικος χερσὶν· παρὰ πόδ' εἰλίσσουσα φίλας ματρὸς ἡλίκων θιάσους 1145 σύρουσα εἰς κύκλιον χορὸν τοὺς ὀμίλους τῶν συνομηλικῶν μου ἐνώπιον τῆς μητρός μου· χέρα παιδῶν ἐλῖξεν ἐκ Διὸς θρόνων Πυθίων δόμων χθονίας ἀφελεῖν μῆνιν θεᾶς 1271 μετὴν παιδικῆν του χεῖρα περιέβαλε τὸν θρόνον τοῦ Διὸς (ἰκετεύων) νὰ ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ ἱερὸν τῶν Δελφῶν τὴν ὀργὴν τῆς χθονίας θεᾶς. Βλ. καὶ δίνῃ διὰ τοὺς στ. 6 κ.έ.

Ἑλλάς· ἀρχικῶς ἦτο ἐπίθετον (Ἑλλάς γῆ), παραλειπομένου δὲ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποιον συνώδευεν, ἔγινεν οὐσιαστικὸν (ὡς καὶ τὸ Ἰλιάς, κυρ. ποιήσεις)· ἐν τούτοις διετηρήθη καὶ ὡς ἐπίθετον καὶ δὴ ἐν τῷ ἡμετέρῳ δράματι : Ἑλλάδος στρατηγίας 17 ἑλληνικῆς ἐκστρατείας· Ἑλλάδος γὰς 448· Ἑλλάδος νεὼς σκάφος 1345 σκάφος ἑλληνικῆς νεὼς, ἑλληνικὴν ναῦν. Ἐπίσης καὶ τὸ Ἑλλήν χρησιμοποιεῖται ἐπίθετικῶς, ἐνίοτε μάλιστα μετὰ θηλυκοῦ οὐσιαστικοῦ : Ἑλλήν φόνος 72 ἑλληνικὸν αἷμα· Ἑλλήνος γῆς 341 ἑλληνικῆς (ἑλληνίδος) γῆς πατριδος Ἑλληνος 495.

ἐμέθεν ἐμοῦ.

ἐμπεδος ἐγκυρος, δεσμευτικός.

ἐμπεδώ - ὦ (ὄρκον) ἐκπληρῶ.

ἐμπολὰ δωρ., ἀττ. ἐμπολή, ἐμπόριον, ἀγοραπωλησία· ζαχρῶσον δι' ἐμπολᾶς νόστον βάρβαρον ἦλθον 1111 ἀντὶ πολλοῦ χρυσοῦ (πωληθεῖσα καὶ ἀγορασθεῖσα) ἦλθον εἰς βάρβαρον χώραν.

ἐμπυρα τά, αἱ διὰ τοῦ πυρὸς θυσίαι· ἐμπυροσκοπία, πυρομαντεία.

ἐνάλιος θαλάσσιος· ἐναλία δρόσος 255 θαλάσσιον ὕδωρ.

ἐνδος δὸς εἰς χεῖρας (λέγει ἡ Ἰφιγένεια εἰς τὴν θεραπαινίδα της 167).

ἐνθένδε ἀπ' ἐδῶ· τὸ δ' ἐνθένδε 91 (ἐπιρρηματικῶς) ἔπειτ' ἀπὸ αὐτό.

ἐνι 572, ἔνεστι, ὑπάρχει.

ἐνοπῇ φωνῇ· ἐπὶ δ' ἔσεισεν κόμαν, παῦσαι νυχίους ἐνοπᾶς 1276 ἐπισείσας (ἀνατινάξας) τὴν κόμην του διέταξε νὰ παύσουν τὰς νυκτερινὰς φωνὰς (τὴν ὄνειρομαντείαν)· πρὸς τὸ ἐπέσεισεν κόμαν πρβλ. Ἰλιάδ. Α 528 κτανέησιν ἐπ' ὀφράσι νεῦσε Κρονίων· ἀμβρόσiai δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο.

ένταυθοῖ 1010 ἐκεῖ· ἐπεξηγήσεις αὐτοῦ τὸ πρὸς οἶκον 1011.

ἐξαίρετος ἐξηρημένος· ἐξαίρετον δός μοι τόδε 755 κάμε μου τὴν ἐξῆς ἐξαίρεσιν.

ἐξακοντίζω ῥίπτω ἀκόντιον· ὅσας χεῖρας ἐξηκόντισα γενεῖον γονάτων τε τοῦ τεκόντος 362 ποσάκις ἔτεινα τὰς χεῖράς μου πρὸς τὸ γένειον καὶ τὰ γόνατα τοῦ πατρός μου.

ἐξαλλάσσω ἀλλάσσω ἐντελῶς· 135 ἀφῆνω ἓνα τόπον καὶ πηγαῖνω εἰς ἄλλον.

ἐξανάπτω κρεμνῶ ἔκ τινος, ἀναρτῶ· ἄλλος δὲ (ἐνν. τῶν βαρβάρων) πλεκτὰς ἐξανῆπτεν ἀγκύλας 1408 προσεπάθει νὰ περάσῃ εἰς τὸ πλοῖον (εἰς τὸν ἰστόν ἢ ἄλλην προεσχόν του) βρόχον (συρτοθληϊά). Καὶ εἰς τὸν προηγούμενον στίχον (χῶ μὲν τις) περὶ βαρβάρων πρόκειται.

ἐξανθέω - ὦ βγάζω ἄνθη· ἀναφαίνομαι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, « ἀναδίνω »· 300 σύντ. : ὥστε πέλαγος ἁλὸς ἐξανθεῖν αἵματηρὸν (κατηγορ.) ὥστε ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης ἐκοκκίνησεν ἀπὸ αἵμα.

ἐξανήμι ἐκπέμπω, ἐξάγω, κάνω νὰ χυθῇ· ἐπισχέτω καὶ ἐξανιέτω 1459 - 1460 ἐνν. ὁ ἱερεὺς.

ἐξανύτω ἐκτελῶ, ἐκπληρῶ, φέρω εἰς πέρας.

ἐξάρχω ἀρχίζω, κάνω τὴν ἀρχήν· 743 ὑπαγορεύω.

ἐξαυδάω - ὦ ἐκφωνῶ, λέγω, ἄδω.

ἔξεδρος ὁ ἐκτὸς τῆς ἔδρας· ἔξεδροι χθονὸς 80 μακρὰν τῆς χώρας.

ἐξελέγχω 995 κάνω παρατήρησιν, ζητῶ τὸν λόγον.

ἐξέγνωσας ἐν 1186 ἀόρ. τοῦ ἐκνεύω (ὁ ἰδέ). (Κατ' ἄλλους τοῦ ἐκνέω κολουμβῶν ἐξέρχομαι εἰς τὴν ξηράν, διαφεύγω).

ἐξεύρημα ἐπινόημα, σχέδιον, στρατήγημα.

ἐξεφίεμαι παραγγέλλω, ἐντέλλομαι.

ἐξίσταμαι ἀπομακρύνομαι.

ἐξὸν μτχ. τοῦ ἔξεστι· ἐξὸν (ἐνν. φέρειν) 688 ἐνῶ εἶναι δυνατόν νὰ ὑποφέρω.

ἐξορμάω - ὦ : ἐξορμῶ ῥεῦμα 1437 ἐξαπολύω κύμα.

ἐπαίρω ἐγείρω, ὑψώνω· παύσω λόγχην ἣν ἐπαίρομαι 1484 θὰ κατὰθέσω τὰ ὅπλα, τὰ ὅποια ὑψώνω.

ἐπαυρίσκομαι, ἀόρ. ἐπηυρόμην, ἀπολαύω.

ἐπείγομαι 1393 στενοχωροῦμαι, πιέζομαι, κακοπαθῶ.

ἐπεμβάσῃ δωρ., ἄττ. ἐπεμβήσῃ, μέλλ. τοῦ ἐπεμβαίνω· ἐς πάτρην

ποτ' ἐπεμβάσῃ 648 θά πατήσης μιὰ φορὰ τὸ χῶμα τῆς πατρίδος σου.

ἐπευφημέω - ὦ ἄδω ἐπὶ τινι· ἐπευφήμησαν εὐχαΐσιν παιᾶνα 1403 συνώδευσαν τὰς εὐχὰς με παιᾶνα (ὕμνον, δέησιν πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα).

ἐπεύχομαι 508 καυχῶμαι· τὸ κλεινὸν Ἄργος πατρίδ' ἐμὴν ἐπεύχομαι καυχῶμαι ὅτι ἔχω π. τὸ κλ. Ἄ.

ἔπη 723 χρησμός.

ἐπηλυσ (ἐπὶ ἤλυθον) ὁ ἄλλοθεν ἐλθὼν, ξένος. Ἐν 1021 τὸ ἐπηλύδας ὑποκ. τοῦ ξενοφονεῖν.

ἐπιβαίνω 840 παρουσιάζομαι ἐξαίφνης· 1252 γίνομαι κύριος· ἐν 215 τὸ ἐπέβασαν μεταβατικόν· ἐπεβίβασαν, ἔφεραν, ὠδήγησαν.

ἐπιζέω πίπτω ἐπάνω καὶ ζεματίζω· ἐπέζεσε τὸ Ταντάλειον σπέρμα 987 ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὴν γενεὰν τοῦ Ταντάλου καὶ τὴν ἔκαυσε.

ἐπιθωύσσω δίδω παραγγέλματα μεγαλοφώνως· κώπαις ἐπιθωύξει (= τοῖς κωπηλάταις ἐγκελεύσει) 1127 θά διδῇ τὸν ῥυθμὸν εἰς τοὺς κωπηλάτας· τὸ ἔργον τοῦτο ἐξετέλει ὁ τριηραύλης.

ἐπίκρανον κιονόκρανον, ἡ κορυφή τοῦ στύλου.

ἐπιμαστίδιος ὁ ἐπὶ τῷ μαστῷ, ὁ θηλάζων.

ἐπισκήπτω ἀφῆνω παραγγελίαν, ἐντολήν· πάντα..., ὧν ἐπισκήπτεις περὶ 1077 ὅλα, περὶ τῶν ὁποίων παραγγέλλεις.

ἐπισκοπέω - ὦ 1414 προστατεύω, ἐπιβλέπω.

ἐπιστέλλω παραγγέλλω.

ἐπιστολή ἐντολή, παραγγελία· ἐπιστολή, γράμμα.

ἐπιστροφή 671 ἐπικοινωνία· πάντες, ὧν ἐπιστροφή τις ἦν 671 πάντες, ὅσοι εἶχον κάποιαν ἐπικοινωνίαν πρὸς ἄλλους ἀνθρώπους· πρβλ. Ὅδ. α 177 : καὶ κεῖνος ἐπίστροφος ἦν ἀνθρώπων.

ἐπίσχη ὑποτακτ. ἄορ. τοῦ ἐπέχω ἐμποδίζω· μηδὲν μ' ἐπίσχη γε 912 τίποτε νὰ μὴ μὲ ἐμποδίση.

ἐπίσχω ἐκτεταμένος τύπος τοῦ ἐπέχω ἀκουμπῶ· ἐπισχέτω καὶ ἐξανιέτω 1459 - 1460 ἐνν. ὁ ἱερεὺς.

ἐπόμνυμι ὀρκίζομαι· εἰς τὸ ὄνομά τινος.

ἐπτάτονος ἐπτάχορδος· ἔχων κέλαδον ἐπτατόνου λύρας 1128 παίζων τὴν ἐπτάχορδον λύραν.

ἐπωμῖς 1) τὸ ὑπερέχον ἄκρον τοῦ βραχίονος, ἔνθα συνδέεται μὲ τὸ ὄστον τῆς κλειδός· 2) τὸ παρὰ τὸν ὦμον μέρος τοῦ χιτῶνος· ἐν 1404 ἡ χεὶρ ὀλόκληρος ἀπὸ τοῦ ὦμου : γυμνάς ἐκ πέπλων ἐπωμίδας κώπη

προσαρμόσαντες ἐπιθέσαντες εἰς τὰς κώπας χεῖρας γυμνωθείσας ἀπὸ τοὺς πέπλους μέχρι τῶν ὤμων.

ἐπώνυμος ὁ φέρων τὸ ὄνομα, ὁ ὀνομασθεὶς ἀπὸ κάποιον ἢ κατὶ. Τὸ εἰς Ἀλὰς ὑπὸ τοῦ Ὁρέστου κομισθὲν ξόανον τῆς Ταυροπόλου Ἀρτέμιδος ἦτο κατὰ τὸν Εὐριπίδην 1454 ἐπώνυμον τῆς χώρας τῶν Ταύρων καὶ τῶν περιπολήσεων τοῦ Ὁρέστου· βλ. Ταυροπόλος.

ἐπωτίδες αἱ, προσερχαὶ ἐκατέρωθεν τῆς πρῶρας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστερέωνον τὰς ἀγκύρας.

ἐράω - ὦ ποτῶ, ἐπιθυμῶ· σὺ τοῦτ' ἔρα 516 σὺ ἔχε αὐτὸν τὸν ἔρωτα, κράτει αὐτὴν τὴν χαρὰν διὰ τὸν ἑαυτὸν σου.

ἔργον : ἐν ἔργῳ 1190 ἐν ἐνεργείᾳ.

ἐρείψιμος κατερριμμένος εἰς ἐρείπια· πᾶν ἐρείψιμον στέγος βεβλημένον πρὸς οὐδας ἐξ ἄκρων σταθμῶν 48 ὅτι ὀλόκληρος ἢ στέγη κατέπεσε (« σωριάστηκε ») εἰς τὴν γῆν ἀπὸ τὰς κορυφὰς τῶν στύλων. Ἐπειτα ἀπὸ αὐτοῦ πρέπει νὰ φαντασθῶμεν ὅτι καὶ οἱ στῦλοι (πλὴν ἑνὸς) ἔπεσον, ἀλλ' ὁ ποιητὴς θεωρεῖ περιττὸν νὰ προσθήσῃ καὶ τὴν λεπτομέρειαν ταύτην, ἐφ' ὅσον λέγει ὅτι μόνον εἷς στῦλος ὑπελείφθη.

ἐρέσσω κωπηλατῶ· πτεροῖς ἐρέσσω 289 κινῶ τὰς πτέρυγας ὡς ὁ κωπηλάτης τὰς κώπας, « φτερολάμνω ».

ἐρετμόν κώπη· ἐρετμοῖσι καὶ λόγχαις 1110 δοτ. ὄργαν. : αἱ νεάριδες αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν χορὸν ἡχμαλωτίσθησαν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πατρίδος τῶν (πύργων ὀλομένων) καὶ ριφθεῖσαι εἰς τὰ πλοῖα μετεφέρθησαν (ὡς φορτίον καὶ ὅχι ὡς ἐπιβάτιδες, διὰ τοῦ ἐν ναυσὶν καὶ ὅχι ἐπὶ ναυσὶν) διὰ τῶν κωπῶν καὶ τῶν λογχῶν τῶν ἐχθρῶν.

Ἐρινύες θεότητες τοῦ Ἄδου, ἄδυσώπητοι τιμωροὶ τοῦ ἐγκλήματος ἐπὶ τῆς γῆς. Συνήθως ἀναφέρονται τρεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἡμέτερον δράμα ἐκτὸς τῶν τριῶν, αἵτινες κατεδίωκον τὸν Ὁρέστην 285 κ. ἐ. ἦσαν καὶ ἄλλαι, αἵτινες συμμορφωθεῖσαι πρὸς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔπαυσαν τὴν καταδίωξιν 968. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 291 κ.ἐ. βλ. ἀλλάσσομαι.

ἐρμηνεύς ἐξηγητής, διερμηνεύς. Ἐν 1302 ὁ Ἀγγελος λέγων ἐρμηνεύς ὁδε (* αὐτὸς ὁ ἀγγελιαφόρος) ἐννοεῖ τὸ ῥόπτρον (« χτυπητῆρι ») τῆς θύρας τοῦ ναοῦ, τὸ ὁποῖον κτυπᾷ ἐκείνην τὴν στιγμήν.

ἔρος ὁ, ἔρω.

ἔρπω βαδίζω, πηγαίνω.

ἔρρω ἐχάθην, ἔσβησα· 187 σύντ. : ἔρρει τὸ φῶς τῶν σκήπτρων τῶν οἴκων τῶν Ἀτρειδῶν.

ἐσβήσω 742 μέλλ. τοῦ ἐσβαίνω (μεταβατ.)· σύντ. : ἐσβήσω (τὸν Πυλάδην) σκάφος νεὼς εἰς τὴν ναῦν (περίφρ.)· πρβλ. ἐπέβασαν 215.

ἐσέρχομαι : ἐσῆλθεν ἡμᾶς 1340 ἐφοβήθημεν, « μᾶς μπήκε ἡ ἰδέα ».

ἐσταίην εὐκτ. πρκμ. τοῦ ἵσταμαι· χοροῖς ἐσταίην 1143 « νὰ στεκόμουν στοὺς χορούς », νὰ ἐλάμβανα μέρος εἰς τοὺς χορούς (εὐχή).

ἔστε ἕως ὅτου.

ἐστίμα φίλευμα, παράθεσις γεύματος· 387 βλ. Τάνταλος.

ἐτήτυμος ἀληθής, φιλαλήθης, ἀξιόπιστος.

ἔτλαν δωρ., ἀττ. ἔτλην, ἀόρ. ῥήματος μὴ ἀπαντῶντος ἐν τῷ ἐνεστώτι· μέλλ. τλήσομαι, παρακείμε. τέτληκα· τόλμαν ἦν ἔτλη πατήρ 862 « γι' αὐτὸ ποὺ βάσταξε ἡ καρδιά τοῦ πατέρα μας νὰ κάμῃ »· ἔτλαν 869 ἀποτέλεμα, « βάσταξε ἡ καρδιά μου »· ὁμοίως 924.

εὖ καλὰ· ὡς εὖ 533, 540 τί ὠραῖα, πόσον καλὰ· τὸ εὖ 580 τὸ καλόν, ἡ ὄνησις· φρονῶ εὖ 353 εἶμαι εὐνοϊκὰ διατεθειμένος, συμπαθῶ· βλ. δυστυχής.

εὐάλιος δωρ., ἀττ. εὐήλιος· εὐάλιον πῦρ 1139 τὸ ὠραῖον πῦρ τοῦ ἡλίου.

εὐγάθητος (γηθέω χάρω) χαρμόσυνος· οὐκ εὐγάθητος 212 θλιβερός.

εὐγομφος (γόμφος ἥλος) καλῶς συνηρμοσμένος.

εὐδαιμονέω - ὦ εἶμαι εὐδαίμων· 543 σύντ. : τί δὲ (πράσσει) ὁ στρατηγός, ὃν λέγουσ' εὐδαιμονεῖν ;

εὐδαίμων ὁ ἔχων τὸν δαίμονα εὖ διακείμενον, εὐτυχής· 544 σύντ. : (ὁ στρατηγός), ὃν γ' ἐγὼ οἶδα, οὐκ ἔστι τῶν εὐδαιμόνων.

εὐδόκιμος ἐντιμος, ἔνδοξος· παρθένος εὐδοκίμων γάμων 1144 παρθένος προωρισμένη διὰ καλὸν γαμβρόν, « ἀρχοντογυρεμένη ».

εὐερνής (ἔρνος τό, βλαστός) καλλίβλαστος.

εὐθυνηρία τὸ μέρος τῆς πρύμνης, ὅπου εἶναι προσηρμοσμένον τὸ πηδάλιον.

εὐήρης καλοταϊριασμένος· 1050 βλ. πίτυλος.

εὐκταῖος καθωσιωμένος, « ταμένος ».

εὐλαβεστερώς 1375 μὲ περισσοτέρας προφυλάξεις.

εὐμιτος ὁ ἔχων ὠραίας κλωστάς· εὐμιτοι πλοκαὶ 817 τὸ συνταίριασμα τῶν ὠραίων νημάτων.

εὐναῖος (εὐναί αί, λίθοι χρησιμεύοντες ὡς ἄγκυρα καί εἴτα ἐν γένει ἡ ἄγκυρα) ὁ σχετικὸς μὲ τὴν ἄγκυροβολίαν· ὁ δίδων εἰς τὸ πλοῖον τὴν κατεύθυνσίν του.

εὐνὴ κλίνη, κατάκλισις· ὕπνου ὀνοφεραὶ γὰς εὐναί 1266 κατάκλισις πρὸς ὕπνον εἰς σκοτεινὰ ὑπόγεια· τὸ ὀνοφερός εἰς τὸ εὐναί καθ' ὑπαλ-λαγὴν ἀντὶ εἰς τὸ γὰς. Βλ. καὶ ὀνοφερός.

εὐξύνετος εὐνόητος· 1092 βλ. ξυνετοί.

εὐολβος ζάπλουτος.

εὐπαις ὁ ἔχων καλὰ παιδιὰ· εὐπαις γόνος 1234 τοκετός, καθ' ὃν ἔρχονται εἰς τὸν κόσμον καλὰ τέχνα, (καί εἴτα) τὰ καλὰ τέχνα· ὥστε : εὐπαις ὁ Αἰτωὺς γόνος, τὸν ποτε Δηλιάς ἐν καρποφόροις γυῖλοις ἔτικτε, χρυσοκόμαν ἐν κιθάρα σοφόν, ἃ τ' ἐπὶ τόξων εὐστοχία γάννται λαμ-πρά εἶναι τῆς Λητοῦς τὰ παιδιὰ, τὰ ὅποια κάποτε ἐν Δήλῳ εὕρισκο-μένη ἐγέννα μέσα εἰς τὰς καρποφόρους κοιλάδας τῆς, δηλ. (ὁ Ἀ-πόλλων) ὁ χρυσομάλλης, ὁ σοφὸς κιθαρωδὸς, καὶ (ἡ Ἀρτεμις), ἡ ὁποία καμαρώνει διὰ τὴν ἱκανότητά τῆς εἰς τὴν τοξοβολίαν. Τὸ χρυ-σοκόμαν καὶ σοφὸν αἰτίατ. ἀντὶ ὀνομαστ. καθ' ἑλξιν πρὸς τὸ ἀναφο-ρικὸν τὸν (= ὅν).

εὐπηγος (πῆγη μασούρι, μίτος τοῦ μασουριοῦ, ὑφάδι) καλῶς ὑφασμένος· εὐπηγοὶ ὑφαί 814 καλοῦφασμένον ὑφασμα· εὐπηγοὶ ὑφαί πέπλων 312 καλοῦφασμένους πέπλος· πέπλων ἄγαλμά σοι θήσουσιν εὐ-πήγους ὑφὰς 1464 θὰ σοῦ ἀφιερώνουν ὡς εὐπρόσδεκτον δῶρον τοὺς καλοῦφασμένους πέπλους των· ἡ Ἀρτεμις ἐτιμᾶτο καὶ ὡς θεὰ τοῦ τοκετοῦ (Εἰλείθια), μετ' αὐτῆς δὲ καὶ ἡ Ἰφιγένεια· πρβλ. 1097 καὶ 1228.

εὐρωπὸς εὐρύς (πρβλ. κοιλωπὸς 236, στενωπὸς)· χάσμα εὐρωπὸν πέτρας 626 πλατὺ βραχῶδες βάραθρον. Πρβλ. 1155.

εὐσεβὴς 743 σεβαστός, ἀπαράβατος.

εὐσημος (ναῦς) 1383 ἡ ἔχουσα ὥραϊον σῆμα, ξυλόγλυπτον παρά-στασιν· τοιαῦτα σήματα, κοσμήματα συγχρόνως καὶ διακριτικά, εἶχον καὶ τὰ πλοῖα τῶν Ἀχαιῶν τῶν πλευσάντων κατὰ τῆς Τροίας, ὡς περι-γράφει ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ Ἰφιγενείᾳ τῇ ἐν Αἰδίᾳ 231 κ. ἔ.

εὐτραφὴς κολοθρεμμένος, εὖσωμος, ἀκμαῖος.

εὐτρεπὴς τακτοποιημένος, συγυρισμένος, ἔτοιμος· οὐκ ἂν φθάνοι· εὐτρεπὴ ποιουμένη 245 εὐτρέπισον τάχιστα.

εὐτρεπίζω τακτοποιῶ.

εὐτυχέω - ὦ 329 ἐπιτυγχάνω.

εὐτυχία 1490 βλ. μοῖρα.

εὐδρος ὁ ἔχων ἄφθονον ἢ ὥραϊον ὕδωρ.

εὐφαιμέω - ὦ δωρ., ἀττ. -φημ-, τηρῶ θρησκευτικὴν σιγὴν.

εὐφημος ὁ λέγων εὐλοῖωνα, ὁ ἀποφεύγων δυσκοιῶνους λέξεις, ὁ τηρῶν θρησκευτικὴν σιγὴν (διότι, ἐὰν ὁμιλῇ, δύναται νὰ ἐκστομίσῃ καὶ ἄκων λέξιν δυσκοιῶνων)· **εὐφημα** φώνει 678 « μὴν κακομελετᾶς », καλομελέτα, σιώπα.

εὐχομαι 21 τάζω.

ἐφρεστῶς ὁ ἐπὶ τινι ἐστῶς, ἐπιστάτης, ἐπιμελητής.

ἐφίεμαι 1483 ὀρίζω.

ἔχω κρατῶ· **μία τύχη ἔχει** 1065 **μία τύχη ἀναμένει· ἔχε πόδα** 1159 σταμάτα.

ζάθεος πανίερος.

ζάχρυσος πολύχρυσος· 1111 βλ. ἐμπολά.

ζηλώματα μεγάλη, ἀξιοζήλευτος εὐτυχία· **ἐξ οἶων καλῶν καὶ πατρὸς ζηλωμάτων** 379· τὸ πατρὸς καὶ εἰς τὸ καλῶν καὶ εἰς τὸ ζηλωμάτων.

ζῳά ζωή· τὸ χάριν ἔχω ζῳάς, χάριν ἔχω τροφᾶς 847 (εὐγνωμονῶ διὰ τὴν ζωὴν του καὶ τὴν ἀνατροφὴν του) ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἀμέσως ἐπομένων δύο στίχων.

ζῳά 204 ἡ παρθενικὴ ζώνη· βλ. δυσδαίμων.

ῆ 407, 1168 μήπως.

ἡγγέλης ἡγγέλθης· τοῦτ' ἄρ' ἡγγέλης μανείς; 932 αὕτη εἶναι ἄρα γε ἡ μανία, ποῦ ἔφεραν τὴν εἰδησιν ὅτι σὲ κατέλαβε;

ἡδονή· εἰ τι δὴ σοι τοῦτ' ἐν ἡδονῇ μαθεῖν 494 εἰ ἡδὲ τί σοι μαθεῖν τοῦτο· εἶχον ἡδονὴν 954 ἐτέρποντο (πίνοντες)· ἡδοῖναι ἀγγελμάτων 1184 ἡ ἐκ τῶν εἰδήσεων εὐχαρίστησις· 908 ἐκβαίνω.

Ἡλέκτρα θυγάτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος, σύζυγος τοῦ Πυλάδου 915· Ἐν 562 λέγεται παρθένος· ὁ γάμος τῆς ἐγίνε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τῆς.

ῆμαι κάθημαι· ἦμεν ἡμενοι 1339 ἐκαθήμεθα.

ῆτις 381 ἀναφορ. αἰτιολ.

θαλλὸς βλαστός.

θάλος τό, βλαστάρι· καὶ μεταφρ. (βλ. ἸΑγαμεμνόνειος).

θαμὰ συχνά.

θάσσω 730 βλ. πίπτω.

θάσσω κάθημαι· δαίμονες τινες θάσσουν οἶδε 268 νά, κάποιοι θεοὶ κάθηνται ἐκεῖ· εἴτ' οὖν ἐπ' ἀκταῖς θάσσετον Διοσκόρῳ, ἢ Νηρέως ἀγάλματα 272 ἂν πάλιν σεῖς, ποῦ κάθησθε εἰς τὴν ἀκτὴν, εἴσθε οἱ Διόσκουροι ἢ καμάρια (δηλ. ἔγγονοι) τοῦ Νηρέως, ἐνν. ἴλεω ἡμῶν γένεσθον.

θαῦμα : ὃ θαῦμα — πῶς σε μεῖζον ὀνομάσας τυχῶ ; ὃ θαῦμα... ποῖαν ἐντονωτέραν λέξιν νὰ μεταχειρισθῶ, διὰ νὰ χαρακτηρίσω ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα ;

θαυμαστός : ἐν τοῖσι θαυμαστοῖσι καὶ μύθων πέρα 900 μεταξὺ τῶν θαυμαστῶν καὶ ἀνεκφράστων.

θελκτήριον εὐχάριστον, καταπραῦντικόν· κεῖται θελκτήρια 166 προσφέρονται κατ' ἔθιμον ὡς θελκτήρια.

θέλω : τίς ὑμῶν φησιν ἢ τίς οὐ θέλειν ταῦτα ; 1072 ποῖα ἀπὸ σᾶς δηλοῖ ὅτι τὰ δέχεται ἢ ποῖα ὅτι δὲν τὰ δέχεται αὐτά ;

θέμις δίκαιον, ὀρθόν, ἐπιτετραμμένον· 1035 καὶ 1037 σύντ. : λέξομεν ὡς οὐ θέμις γε θύειν θεᾷ οὐ καθαρὸν ὄντα (ἄνθρωπον μιαρὸν).

Θέμις θεὰ τῆς δικαιοσύνης, τοῦ νόμου καὶ τῆς τάξεως.

θεόδμητος (δέμω) θεόκτιστος. Αἱ Ἀθῆναι θεόδητοι 1449, διότι ἐπιστεύετο ὅτι ἐκτίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς.

θεραπεία 314 περιποιήσις, ὑπηρεσία.

θεραπεύω : Μούσας θεραπεύει 1105 διατελεῖ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Μουσῶν.

θέσφατον (θεὸς φημί) χρησμός· οὐ τὸ τοῦδ' γ' αἴτιον γενήσεται πεσεῖν ἄχρηστον θέσφατον 121 δὲν θὰ γίνω βέβαια ἐγὼ ὁ αἴτιος νὰ πέσῃ ἄχρηστος (νὰ ματαιωθῇ, νὰ μὴ ἐκπληρωθῇ) ὁ χρησμός· τὸ τὸ τοῦδε ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἐμόν, ὅπως τὸ ὅδε πρὸς τὸ ἐγὼ· μαντεῖαι θεσφάτων 1255 χρησμοί· θεσφάτων ἀοιδαὶ 1283 ἑμμετροὶ χρησμοί : βλ. πολυάνωρ.

θηράω - ὦ 1426 συλλαμβάνω· θηράομαι - ὦμαι 1311 ἐπιδιώκω.

θοάζω ταχέως κινῶ· 1141 : ὁ Χορὸς θὰ ἐπεθύμει νὰ εἶχε πτερὰ, διὰ νὰ διασχίσῃ τὸ οὐράνιον διάστημα καὶ νὰ σταματήσῃ, ὅταν θὰ ἔφθανεν ἐπάνω ἀπὸ τὴν οἰκίαν του.

Θάας βασιλεὺς τῶν Ταύρων. Ὁ Εὐρ. 33 παράγει τὸ ὄνομά του ἐκ τοῦ θοός (θέω) ταχύς.

θοός (θέω τρέχω) ταχύς· *θοαῖσιν ἵπποις* 2 διὰ τοῦ ταχέος ἄρματος.

θορών μτχ. ἀορ. τοῦ θρώσκω.

θυμόφυλον 346 τὸ ὁμόφυλον· βλ. ἀναμετρεόμαι.

θριγκὸς ὁ, ἡ στεφάνη, ἡ ἀνωτάτη σειρὰ λίθων ἐν τῷ τοίχῳ, ἥτις ἐξεῖχε τῶν λοιπῶν.

θρίγκωμα *θριγκὸς*, γεῖσον.

θρώσκω πηδῶ, σκιρτῶ.

θυέστης υἱὸς τοῦ Πέλοπος, ἀδελφὸς τοῦ Ἀτρέως. Τὰ περὶ τῆς ἔριδος τῶν δύο ἀδελφῶν βλ. ἐν λ. διενέω.

θυηπόλος ὁ ἀσχολούμενος εἰς τὰς θυσίας, ἱερεὺς.

θυμόμαι - οὔμαι ὀργίζομαι, θυμώνω.

θυτήριον θυμᾶ.

ἱέρα (ἀττικὸς τύπος) ἱέρεια.

ἱερεὺς 360 σφαγιαστής.

ἱημι ῥίπτω· ἐν 298 βυθίζω (τὸ ζίφος).

ἱκνέομαι - οὔμαι 1069 ἱκετεύω.

ἱνα 394, 1344 ὅπου.

ἰός ὁ, βέλος.

ἵππευμα πορεία ἐφ' ἵππου ἢ ἄρματος. Ἐν 1428 ἐκ τοῦ ἱππεύμασιν ἐκ γῆς νοητέον κατὰ ζευγμα διώγματος εἰς τὸ ἐκ θαλάσσης.

ἱππόδρομος 1138 τὸ οὐράνιον διάστημα, ἀπὸ τὸ ὅποῖον περνᾷ τὸ ἄρμα τοῦ ἡλίου.

ἰσήρης ἴσος.

ἴστημι : ἴστημι βοήν 1307 « μῆγῳ φωνές ».

ἱστορέω - ὦ ἔρωτῶ.

ἱστός 222, 816 ἀργαλειός.

ἴστω 1077 μάρτυς ἔστω (προστακτ. τοῦ οἶδα).

ἴστωρ γνώστης.

ἶχνος : πίθημι ἶχνος ποδὸς 752 πατῶ τὸ πόδι μου.

κἀδόκουν 956 καὶ ἐδόκουν· βλ. δοκέω.

κάθαιμος καταματωμένος.

κάθαρμα κάθαρσις, καθαρμός.

καθάρσιος καθαρτικός, ἀγνιστικός, ἀπολυμαντικός. Ἐν 1225 τὸ καθάρσια κατηγοροῦμ.

καθιδρῦσθαι ἐγκαθιδρῶν· καθιδρῦσθαιτο εὐτυχῶς 1481 εὐχομαι νὰ στῇσουν μὲ τὸ καλόν.

καθήμι ῥίπτω κάτω, καταβιβάζω· καθήμι κόμας 52 βγάζω μαλλιά· καθήμι δέμας 114 καταβιβάζω τὸ σῶμά μου, καταβαίνω· καθήμι γόνυ 333 γονατίζω· καὶ μὴν καθεῖσαν δέλεαρ ἡδύ μοι φρενῶν 1181 καὶ ὅμως ἔρριψαν γλυκὺ δόλωμα διὰ νὰ μοῦ δελεάσουν τὴν ψυχὴν· τὸ φρενῶν γεν. ἀντικειμ. εἰς τὸ δέλεαρ· πόντω δὲ δόντες τοῖν ξένοι· καθίεσαν 1353 κατεβίβαζον (τὴν κλίμακα) εἰς τὴν θάλασσαν χάριν τῶν ξένων (διὰ νὰ ἀνέλθουν δι' αὐτῆς οἱ ξ.).

καθοσιόσθαι - οὔμαι ὀρίζω νὰ μοῦ θυσιάσουν.

καινός νέος, πρόσφατος, παράδοξος (42), πρωτότυπος (1029), σοβαρός, σπουδαῖος (239, 1160). Διὰ τὴν τελευταίαν σημασίαν πρβλ. νέον (σοβαρὸν) 237.

καίνω φονεύω· 1170 σύντ. : ἔκανόν τινα βαρβάρων.

καιρὸς εὐκαιρία. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 907 βλ. ἐκβαίνω.

κάκη κακία, φαυλότης, ἀνανδρία· κάκην κεκτήσθαι 676 θὰ ἀποκτήσω τὴν φήμην ἀνάνδρου.

κακιστέον δεῖ κακίζειν· κακίζω 1) ὀνειδίζω, κατηγορῶ· 2) ποιῶ τινα δειλόν· τὸν χρησμὸν οὐ κακιστέον 105 δὲν πρέπει νὰ προδῶσωμεν ἐκ δειλίας τὸν χρησμὸν.

κάκκομιζόντων 1106 καὶ ἐκκομιζόντων· προστακτ.

κακόσθαι - οὔμαι κακοπαθεῖν, δυστυχῶ.

καλέσθαι - οὔμαι 493 βλ. ὀνομάζω.

καλλίνικος ὁ λαμπρῶς νικήσας· τὸν καλλίνικον στέφανον Ἰλίον 12 τὸν στέφανον τῆς λαμπρᾶς νίκης τοῦ Ἰλίου (γεν. ἀντικειμ.).

καλλιστάδιος ὁ ἔχων ὥραιον στάδιον· 437 βλ. πολυόρνιθος.

καλλιστεῖον βραβεῖον κάλλους· τὸ καλλιστεῖον εἰς ἑμ' ἀναφέρων 23 θεωρῶν ὡς τὸ ὡραιότατον γέννημα (τοῦ ἔτους ἐκείνου) ἐμέ.

καλλίφθογγος ὁ ὥραια ἤχων.

καλύμματα 372 νυμφικοὶ πέπλοι.

κάμνω ἀποκάμνω. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1119 βλ. δυσδαιμονία.

κάμπιμος ὁ ἔχων καμπάς, πολύστροφος.

κάμπτω (ἐν τῇ ἀρματηλασίᾳ) στρέφω τοὺς ἵππους περὶ τὸν καμ-

πτῆρα· ἐγγὺς τῶν ἐμῶν κάμπτεϊς φρενῶν 815 μεταφορ. ἐκ τῶν ἄρματο-
δρομιῶν ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ θιγγάνεις τῶν ἐμῶν φρενῶν ἔρχεσαι κοντὰ εἰς
ἐκεῖνο ποῦ ἔχω εἰς τὸν νοῦν μου.

κάντυχόντες 252 καὶ ἐντυχόντες καὶ συναντήσαντες.

κάπι καὶ ἐπί.

καπίθες καὶ ἐπίθες.

καραδοκῶ ἀναμένω μὲ προσοχὴν (κυρ. προβάλλων τὴν κεφαλὴν),
προσέχω νὰ ἀποκρούσω.

κασίγνητος ἀδελφός· κασιγνήτη ἀδελφή· κασιγνήτω 498 πραγμα-
τικοὶ ἀδελφοί, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἀδελφῷ φιλότητι· κασιγνήτον
καρα 983 ἀγαπητὴ ἀδελφή.

Κασταλία πηγὴ τῶν Μουσῶν ἐπὶ τοῦ Παρνασοῦ.

καταβάλλω ῥίπτω κάτω 606 σύντ.: αἵσχιστόν ἐστιν ὅστις (= εἴ
τις) σέσωσται αὐτὸς καταβαλὼν τὰ τῶν φίλων ἐς ξυμφοράς.

κατάδω ἔδω τι ὡς ἐπωδὴν (ξόρκι)· κατῆδε βάρβαρα μέλη μαγεύ-
ουσα 1337 ἐτραγουδοῦσεν ἀκατανόητα μαγκιὰ τραγούδια (ἐπωδάς,
ξόρκια).

κατάργματα προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας.

κατάρχομαι κάνω τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας, π.χ. ῥαντίζω
τὴν κεφαλὴν τοῦ θύματος μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ· πρβλ. *χερνίπτομαι*,
χέρνιπ.

κατασβέννυμι: ἐλαίῳ σῶμα σὸν κατὰσβέσω 633· μετὰ τὴν καῦσιν
τοῦ νεκροῦ ἔρριπτον εἰς τὴν χόβολην ἔλαιον καὶ μέλι· ὥστε κυρίως: θὰ
περιχύσω μὲ ἔλαιον τὸ λείψανόν σου, τὴν τέφραν σου.

καταστάζω στάζω κάτω· οὗ καταστάζει φόνος 72 ἀπὸ τὸν ὁποῖον
(βωμόν) στάζει κάτω τὸ αἷμα.

κατάχαλκος κεκαλυμμένος μὲ χαλκόν· σκιερῇ κατάχαλκος εὐφύλ-
λω δάφνη 1246 προφυλαγμένος (κυρ. θωρακισμένος) ἀπὸ τὴν φουντω-
τὴν δάφνην, ποῦ τὸν ἐσκίαζε. (Κατ' ἄλλους: σκεπασμένος μὲ φολίδας
χαλκᾶς καὶ διαμένων κάτω ἀπὸ τὴν δάφνην).

κατεργάζομαι 1173 φονεύω, «ξεκάνω».

κατεύχομαι καταρῶμαι.

κατέχω 1498 προστατεύω, κατευθύνω· βλ. *Νίκη*.

κατήρης ἐφωδιασμένος· καλοταϊριασμένος. Πρβλ. *εὐήρης*· 1346
βλ. *πίτυλος*.

κατολοφύρομαι ὀδύρομαι, θρηνῶ διὰ τινα.

κάτω 481 εἰς τὸν Ἄδην.

κέλαδος ὁ, θόρυβος, ἥχος.

κέλευθος ἡ, πληθ. τὰ κέλευθα, ὁδός.

κέλευσμα παραγγέλμα· ἐκ κελεύσματος 1405 κατόπιν παραγγέλματος.

κέρδος : ζητεῖς γὰρ οὐδὲν κέρδος (ἐνν. ἐμοὶ) ὡς θανουμένῳ 506 (οὐκ ἂν φράσαιμι ἥτις πόλις ἐστί μοι) διότι αὐτὸ ποῦ μοῦ ζητεῖς δὲν με ὠφελεῖ, ἀφοῦ θὰ ἀποθάνω.

κερκίς σαῖτα τοῦ ἀργαλειοῦ.

κῆδειος πένθιμος· κῆδειος οἶκτος πένθιμον μοιρολόι (βόγγος)· τὸ κηδεῖοις οἴκτοις 147 ὡς καὶ τὸ ἀλύροις ἐλέγοις 146 παράθεσις εἰς τὸ θρήνοις 144.

κηδεύω φροντίζω. Ἐν 1213 ἐννοεῖται : καὶ (κηδεύω) φίλων οὐδὲ δεῖ μάλιστα (κηδεύειν)· τραγ. εἰρωνεία.

κῆδος τό, συγγένεια ἐξ ἐπιγαμίας· κῆδη πεθερικά· κῆδη καὶ δόμους 707 τὸν οἶκον μὲ τὸν ὅποιον ἔχεις συμπεθεριάσει· ἐν διὰ δυοῖν.

κηροδέτας δωρ., ἄττ. κηροδέτης, κηρόδετος, διὰ κηροῦ συγκεκολλημένος· κηροδέτας κάλαμος 1125 σύριγξ ἀποτελούμενη ἀπὸ καλαμίσκους ἀνίσους παραλλήλως τοποθετημένους καὶ κολλημένους ἀναμεταξύ των μὲ κηρόν. Τὴν σύριγγα ἐπενόησεν ὁ Πάν.

κηρύσσεται 527 διαδίδεται.

κινδύνευμα ἐπικίνδυνος ἐπιχείρησις, τόλμημα· τὸ κινδύνευμα γίνεται καλὸν 1001 ἡ ἐπικίνδυνος ἐπιχείρησις λαμβάνει αἰσίαν ἐκβασιν, ἐπιτυχάνει. Κατὰ τὴν Ἰφ. ἐπιτυχῆς θὰ εἶναι ἡ ἐπιχείρησις, ἐὰν κατορθωθῶν δύο πράγματα συγχρόνως (εἰ ταῦτα γενήσεται ἐν τι ὁμοῦ), δηλ. καὶ τοῦ ἀγάλματος ἡ μεταφορὰ εἰς τὸ πλοῖον καὶ τῆς ἰδίας ἡ ἐπιβίβασις· πρὸ τοῦ οἴσεις 1000 νοητέον τὸ εἶ.

κληδουχέω - ὦ εἶμαι κλειδοῦχος, πυλωρὸς (πρβλ 1152), ἰερεύς·

κληδοῦχος ἡ, κλειδοῦχος, φύλαξ, ἱέρεια· 130 σύντ. : πέμπω πόδα (φέρω τὸν πόδα, ἔρχομαι) παρθένιον ὅσιον δούλα κληδοῦχου ὁσίας (τῆς Ἰφ.).

κληζόμεαι καλοῦμαι, ὀνομάζομαι, λέγομαι, ἀναφέρομαι, εἶμαι, (917).

κλῆθρον μάνταλος, ἀμπάρα· ἢ χαλκότενκτα κλῆθρα λύσαντες μοχλοῖς... ὧν οὐδὲν ἴσμεν 99 ἢ (θὰ εἰσέλθωμεν), ἀφοῦ παραβιάσωμεν διὰ

μογλῶν τοὺς χαλκοὺς « μαντάλους »... πράγματα ἀπὸ τὰ ὅποια δὲν ἔχομεν ἰδέαν· *χαλῶ κληῖθρα* 1304 ἀνοίγω τὴν θύραν.

κλισία τόπος πρὸς κατάκλισιν· *κλισία λέκτρων* 856 εὐνή, νυμφικὴ κλίνη.

κλύδων ὁ, κύμα, τρικυμία, θαλασσοταραχή· οὐκουν πρὸς αὐτὸν ναὸν ἐκπίπτει κλύδων ; 1196 δὲν φθάνουν λοιπὸν τὰ κύματα μέχρις αὐτοῦ τοῦ ναοῦ ;

κλύζω περιβρέχω, ξεπλένω.

κλύω ἀκούω· *κλύοντά σου* 768 ἐκ μέρους σου.

κοιλωπὸς βαθουλός.

κοινός : *κοινᾷ δόξα* 718 μὲ ἐν ὄνειρον κοινὸν δι' ὅλους· ὅλοι ὄνειρεύονται νὰ πλουτήσουν, ἀλλά, ὡς καθορίζεται ἀμέσως ἔπειτα 419-420, ἡ φιλόπλουτος αὕτη διάθεσις ἔχει διαβαθμίσεις· *κοινὰ χάρις ὄλβου* 455 κοινὴ (εἰς κάθε ἄνθρωπον προσιτὴ) εὐτυχία· ἐν 452 - 455 ὁ Χορὸς εὐχεται νὰ εὐρίσκεται, ἐν ὀνείρῳ τοῦλάχιστον, εἰς τὴν πατρίδα του (νὰ ὄνειρεύεται ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὴν π.) καὶ οὕτω νὰ εὐχαριστῆται καθ' ὕπνου, πρᾶγμα τὸ ὅποῖον εἶναι εὐτυχία προσιτὴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον· τὸ τετραπλῶν ὕπνων ἀπόλαυσιν καὶ τὸ *κοινὰν χάριν ὄλβου* ἐλεύθερα παραθέσεις εἰς τὰ προηγούμενα· ἐς τὸ κοινὸν δίδωμι 673 ἀνακοινώνω.

κοινόφρων ὁ κοινὰ φρονῶν. Ἐν 1008 *κοινόφρων σοὶ* ἀντὶ τοῦ συνήθους *κοιῆ* σὺν σοί· εἰς τὸ *κοινόφρων* ζῆν ἀντιστοιχεῖ τὸ *λαχεῖν ἴσον θανῶν* (= *κοιῆ* θανεῖν).

κοινωνός 1173 κοινός.

κοίρανος ἄρχων κυβερνήτης, βασιλεύς.

κόμη : ἀποκοπτομένη προσεφέρετο εἰς τοὺς νεκροὺς ὑπὸ τῶν οἰκείων (174, 703) ἢ ὅλη ἢ βόστρυχοί τινες. Ἡ Ἰφιγένεια θυσιαζομένη ἐν Αὐλίδι ἠθέλησεν, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ταφῇ εἰς τὴν πατρικὴν γῆν, νὰ τεθῇ εἰς τὸ ἐν αὐτῇ κενοτάφιόν της ἡ κόμη της τοῦλάχιστον 820· ἡ σύνταξις 820 : (οἶσθα) δοῦσα σὰς κόμας φέρειν σῇ μητρὶ ; Ἡ Κλυταίμηστρα λοιπὸν δὲν εἶχε συνοδεύσει τὴν Ἰφιγένειαν εἰς τὴν Αὐλίδαν· τὸ ἀντίθετον λέγεται εἰς τὴν Ἰφ. Αὐλ.

κομίζομαι λαμβάνω διὰ τὸν ἑαυτὸν μου· φέρω.

κοντός κοντάρι. Ἐν 1350 τῶν ναυτῶν τινες εἶχον, δηλ. συνεκράτουν, τὴν πρῶραν διὰ τῶν κονταρίων, διὰ νὰ μὴ «διπλαρώσῃ» τὸ πλοῖον, ἀφοῦ εἶχον σηκώσει τὴν ἄγκυραν.

κορᾶν δωρ. γεν. πληθ.

κόσμος 632 κοσμήματα, προσφοραὶ εἰς νεκρόν, κτερίσματα· θεᾶς κόσμοι 1223 στολίδια τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς.

κούρα κόρη· δία κούρα 404 ἡ Ἄρτεμις.

κοῦφος ἐλαφρός.

κόχλος μέγα κογχύλιον· ἐχρησιμοποιεῖτο ὡς σάλπιγξ.

κράτα τό, (αἰτιατ. καὶ σπανιώτατα ὡς ὀνομαστ.) κεφαλή· κράτα κρύψαντες 1207 τὰς κεφαλὰς (τῶν ξένων) καλύψαντες.

κρατήρ ἀγγεῖον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου κεράννυνται (ἀναμειγνύονται) ὑγρὰ· ἐν 160 κράμα· 159 κ.έ. σύντ. : ᾧ (κασιγνήτῳ) μέλλω ὁδραίνειν ἐν νότοις γαίας τάσδε χοὰς κρατῆρά τε τὸν φθιμένων (τὸ εἰς τοὺς νεκροὺς προσφερόμενον κράμα), (δηλ.) πηγὰς τ' οὐρεῖον ἐκ μόσχων (γάλα) Βάκχον τ' οἰνηρὰς λοιβὰς (οἶνον) ξουθᾶν τε πόνημα μελισσᾶν (μέλι).

κρεῖσσον ἐν 836 ἀντὶ τοῦ μᾶλλον : κρεῖσσον ἢ λόγοισιν περισσότερον ἢ ὅσον δύναται τις νὰ εἴπῃ.

κρητὶς βάσις, βάθρον.

κτησάμενος 696· μετὰ τὸ δάμαρτ' ἔχειν ὁ Ὀρέστης διακόπτει ὀλίγον τὸν λόγον του καὶ ἔπειτα συνεχίζει ἀνακολούθως : γένοιτ' ἄν... ἐξαλειφθεῖν ἄν.

κυάνεος μαυρογάλαζος, σκοτεινός· ἐπίθ. τῆς θαλάσσης (κυρίως τῆς τεταραγμένης).

Κυκλωπὶς ἐστία 845 αἱ Μυκῆναι ὡς περιβαλλόμεναι ὑπὸ κυκλωπείων (ὑπὸ τῶν Κυκλώπων κτισθέντων) τειχῶν.

Κύνθιος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Κύνθον, ὄρος τῆς Δήλου· παρὰ Κύνθιον ὄχθον 1098· ἡ παρὰ ἐννοεῖται καὶ εἰς τὰς ἐπομένους αἰτιατικὰς : φοῖνικα, δάφναν, θαλλόν, λίμναν.

κυρέω - ᾧ τυγχάνω· 1297 συναντῶ· πολλὰ πολλῶν κυρεῖ 759 πολ-λαὶ προβλέψεις πολλὰ ἐπιτυγχάνουν· ἄλλα ἐξ ἄλλων κυρεῖ 865 ἡ μία συμφορὰ διαδέχεται τὴν ἄλλην.

κῶλον μέρος τοῦ σώματος, κυρίως τὸ σκέλος· κῶλα ἠχοντίζετο 1369 « ἔπεφταν κλωτσιές ».

κώπα δωρ., ἄττ. κώπη· ἐν 140 στόλος.

λάβρος ὀρμητικός, σφοδρός.

λαγών ἡ, λαγγόνι (τὸ ὑπὸ τὰς πλευρὰς κοίλωμα τοῦ σώματος)·

λάθα δωρ., άττ. λήθη.

λάινος (λᾱας ό, λίθος) λίθινος.

λακτίζω κλωτσώ· *πρός κύμα λακτίζοντες* 1396 *πρός τὰ κύματα παλαιόντες*· πρβλ. *πρός κέντρα λακτίζειν παροιμ. περί ματαίας άντιστάσεως.*

λαμβάνομαι πιάνομαι από κάπου· *νεώς λάβεσθε κόπαις* 1386 *κυρίως* : « πιαστήτε από τὸ καράβι με τὰ κουτιά », δηλ. γίνετε κύριοι τοῦ πλοίου, κατευθύνετε τὸ πλοῖον διὰ τῶν κωπῶν.

λάμπω : *λάμπομαι* *πυρὶ* 1155 *καίομαι.*

λανθάνω διαφεύγω τὴν προσοχήν· *ἐν* 118 κ. έ. *σύντ.* : *χρεὼν* (νῶ) *χωρεῖν* ὅποι (*τῆς Ταυρικῆς*) *χθονὸς κρύψαντε δέμας λήσομεν.*

λάσκω λέγω· *αὐδὴν λακὼν* 976 *φωνὴν ἐκβαλὼν.*

λάτρευμα λατρεία· *πολύχρυσα λατρεύματα* 1275 *λατρεία*, ἡ ὁποία κάνει νὰ συρρέυση πολὺς χρυσός. Τὰ περιλάλητα πλούτη τῶν Δελφῶν ἀπέκτειντο εἰς τοὺς θησαυρούς.

λατρεύω 1115 *ὑπηρετῶ.*

Λατῶ δωρ., άττ. Λητῶ, ἡ μήτηρ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος.

λείπω : ὦν γε δυνατόν οὐδ' ἐγὼ λείψω χάριν καὶ ἐγὼ δὲν θὰ παραλείψω νὰ κάμω *πρὸς εὐχαρίστησίν σου κάτι ἀπὸ ἐκεῖνα τοῦλάχιστον, ποὺ εἶναι δυνατόν.*

λέκτρον κλίνη, κλίνη νυμφική, γάμος· *ἔγνημε λέκτρα* 538 *ἔγνημε γάμον* (*σύστοιχ. ἀντικείμεν.*)· *δόλια* (ἐνν. *λέκτρα ἔγνημε*) 539 ὁ γάμος, ποὺ ἔκαμε, ἦτο δόλιος.

λέξεται 1047 *παθητ.*

λεπαῖος πετρώδης, ἀπόκρημνος.

Λευκοθέα θαλασσία θεά.

λέχος τό, κλίνη, συζυγική κλίνη, γάμος.

Λήδα ἡ σύζυγος τοῦ Τυνδάρεω.

λῆμα φρόνημα.

λιβᾶς ἡ, σταγὼν, ῥύαξ.

λινόδετος δεδεμένος διὰ λινῶν σχοινίων· *χαλινοὶ λινόδετοι* 1043 *λινᾶ σχοινία, πρυμνήσια.*

λινοπόρος ὁ κάμων τὸ πλοῖον νὰ προχωρῇ διὰ τῶν λινῶν ιστίων, ἐπίθ. τῆς αὔρας 410.

λιπαρὸς στιλπνός, λαμπρός.

λόγος 578, 672 σκέψεις, λογισμός· διήλθον χᾶτερον λόγον τινα 672 ἔκαμα καὶ μίαν ἄλλην σκέψιν· 998 δικαιολογία· λόγοι 737 ὅρκοι· λόγφ 761 προφορικῶς.

λόγχη : 823 σύντ. : παλαιὰν λόγχην Πέλοπος ἐν δόμοις πατρός·

λοιβὰ δωρ., ἀττ. λοιβή, σπονδή· λοιβὰ Ἄιδα 169 νεκρικὴ προσφορά, χοαί.

Λοξίας ἐπωνύμιον τοῦ Ἀπόλλωνος.

λουτρά ὕδωρ διὰ τὸ γαμήλιον λουτρὸν καὶ τὸ ἀγγεῖον τὸ περιέχον αὐτὸ (ἡ λουτροφόρος). Οἱ μελλόνυμφοι ἐλούοντο τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου μὲ ὕδωρ ὠρισμένης, ἱερᾶς θεωρουμένης πηγῆς (ἐν Ἀθήναις τῆς Καλλιρρόης ἢ Ἐννεακρούνου)· εἰς τὴν Ἰφιγένειαν ἀναχωροῦσαν εἰς Αὐλίδαν ἐδωκεν ἡ Κλυταίμηστρα ὕδωρ τῆς πατρίδος τῆς, διὰ νὰ λουσθῇ μὲ αὐτό· ἡ Ἰφ. ἐπὶ τῆς ἀμάξης ἤδη εὕρισκομένη ἀνεδέξατο τὴν λουτροφόρον.

λοχεία τοκετός· θιγγάνω λοχείας 382 ἐγγίζω λεχὼ ἢ ὅ,τι σχετίζεται μὲ αὐτήν.

λοχεῖα τά, ὁ τόπος ὅπου ἔγινεν ὁ τοκετός.

λόχιος (λέχος, λεχώ, λέκτρον, ἐπιλόχιος) ὁ ἀνήκων εἰς τὸν τοκετόν· λόχιαι στερεὰν παιδείαν Μοῖραι ξυντείνουσιν θεαὶ 206 αἱ Μοῖραι τοῦ τοκετοῦ τραχὺν τὸν ἐκ παιδὸς βίον πιεστικῶς καθιστῶσι « μὲ προώρισαν νὰ μεγαλώσω μέσα στὰ βάσανα »· λοχία 1097 εἶναι ἡ Ἀρτεμις ὡς βοηθοῦσα τὰς τικτούσας, θεὰ τῶν τοκετῶν.

λυγαῖος σκοτεινός· ὄμμα λυγαίας νυκτός 110 ὁ ὀφθαλμὸς τῆς σκοτεινῆς νυκτός, ἡ νύξ ἡ ὁποία διὰ τοῦ σκότους τῆς ἐπιβλέπει καὶ προστατεύει.

λυπρός ἐλσεινός, ἄθλιος, λυπηρός, ἐνοχλητικός.

λώβα δωρ., ἀττ. λώβη, σκληρά, ἄστοργος συμπεριφορά, ἀτίμωσις, ὕβρις, κακοποιήσις, ἀλαζονεία· Ἐν 211 ἡ Κλυταίμηστρα ἐγέννησε τὴν Ἰφιγένειαν, διὰ νὰ γίνῃ σφάγιον εἰς τὴν ἀλαζονείαν τοῦ πατρός.

μανθάνω 810 ἀκούω.

μαντεῖος μαντικός· Ἐν 1267 κ.ε. ἡ Γαῖα ὀργισθεῖσα, διότι ἐξετοπίσθη ἐκ Δελφῶν ἡ θυγάτηρ τῆς Θέμις (φθόνφ θυγατρός), ἱδρυσεν ὄνειρομαντεῖον καὶ οὕτω (δὲ 1267) ἀφῆρεσεν ἀπὸ τὸν Φοῖβον τὸ μαντικὸν ἀξίωμα.

μάρναμαι μάχομαι.

μάταιος 275 άνόητος.

μεθήμι άφήνω έλεύθερον, λύω.

μεθίστημι μετακινώ, άπομακρύνω, άπαλλάσσω· *μετάστησόν (με) θεάς σφαγίων, έφ' οίσι ξενοφόνους τιμάς έχω* 755 *άπάλλαζόν με από τά σφάγια τής θεάς, που έχω τó άξίωμα νά θυσιάζω ξένους· μεθίστημι φόνον* 1177 *άπομακρύνω από τó μίασμα τού φόνου.*

μέλαθρον στέγη, όροφή, κατοικία· *μέσον γās έχων μέλαθρον* 1258 *έχων ως άνάκτορόν σου τó μέσον τής γής.* Έπιστεύετο ότι εις τó έν Δελφοίς ιερόν ήτο ó όμφαλός (τó κέντρον) τής γής, λευκός δέ λίθος έχων σχήμα κολούρου κώνου έδείκνυε τήν θέσιν.

μέλει ύπάρχει φροντίς· *τῇ τύχῃ οἶμαι μέλει τοῦδε ξὸν ἡμῖν* 909 νομίζω ότι ή τύχη φροντίζει περί τούτου ύποβοηθούντων ήμών.

μελεόφρων όλέθρια φρονών.

μέλομαι είμαι άντικείμενον φροντίδος, άγάπης· *τὰν έν θρήνοισι μοῦσαν νέκνσι μελομένην* 183 *τó θρηνητικόν ἄσμα τó προσφυλές εις τούς νεκρούς· τοιούτον ἄσμα τονίζει (ύμνει έν μολπαίς) ó "Αδης δίχα παιάνων, οί όποιοι ήσαν ύμνοι πρός τόν "Απόλλωνα κυρίως και είχον τόνον χαρμόσυνον· μελόμενος* 645 *προωρισμένος, καθωσιωμένος.*

μέλπω τραγουδῶ, ύμνῶ· *μέλπω ποσσί* 429 *τραγουδών χορεύω· πεντήκοντα κορῶν Νηρηίδων χοροί μέλπουσιν ποσσί έγκύκλιοι τών πεντήκοντα θυγατέρων τού Νηρέως οί χορευτικοί ὅμιλοι τραγουδοῦν και χορεύουν έν κύκλῳ.*

μέμονα πικρ. με σημασίαν ένεστ., ποθῶ· *ἀμφίλογα δίδυμα μέμονε φρήν* 655 *ó νοῦς μου ταλαντεύεται μεταξύ δύο άποφάσεων· ταῦτα λέγει ó Χορός μη γνωρίζων πότερος (είναι) ó μάλλον (δυστυχής)* 654.

μέν έν 386 τούλάχιστον (ύπονοεῖται· δέν γνωρίζω πῶς σκέπτονται οί ἄλλοι).

μέροπος άνθρωποι· 1264 κ. έ. βλ. *δροφερός.*

μεστός· τó "Αργος αὐτοῦ μεστόν 804, ó "Ορέστης γεμίζει τó "Αργος με τήν παρουσίαν και με τήν φήμην του.

μέτα 1300 *μέτεστι· τί ἡμῖν δρασμοῦ μέτα ; τί σχέσιν ἔχομεν ἡμεῖς με τήν άπόδρασιν ;*

μεταδίδωμι δίδω μερίδιαν· *μεταδίδωμι γνώμης* 1030 *άνακοινώνω τήν γνώμην μου.*

μεταδρομή καταδίωξις.

μεταίρω μετακινῶ.

μετάρσιος μετέωρος· μεταρσία ὑπὲρ πυρᾶς 27 σηκωτά, «στὸν ἀέρα», ἐπάνω ἀπὸ τὸν βωμόν.

μετάστασις ἀλλαγὴ πορείας. Ἐν 816 τὸ μετάστασιν ἐπεξηγήσεις τοῦ εἰκόμ· τὰ τοῦ μύθου ἐν λ. διενύω.

μετέρχομαι καταδιώκω, τιμωρῶ, ἐκδικούμαι· τοὺς ὕβρισθέντας γάμους Ἑλένης μετελθεῖν 13 νὰ λάβῃ ἐκδίκησιν διὰ τὴν προσβολὴν τὴν γενομένην εἰς τὸν σύζυγον τῆς Ἑλένης.

μέτεστι ὑπάρχει μερίδιον· μέτεστι χθμῖν μέρος 1299 μετέχετε (ἐνέχεσθε) καὶ σεῖς.

μετοίχομαι πηγαίνω πρὸς ἀναζήτησιν· 1332 βλ. ἀπόρητος.

μηλοθύτης ὁ θύων πρόβατα· ὁ ἐφ' οὗ προσφέρουν θυσίας πρόβατων.

μὴν βέβαια, «ἀλήθεια», ὅμως· οὐ μὴν... ἀλλὰ 630 ἐν τούτοις· καὶ μὴν 1050 τότε καί.

μητροκτόνος ὁ φονεύσας τὴν μητέρα του· κηλὶς μητροκτόνος 1200 μίasma ἀπὸ τὴν μητροκτονίαν.

μηχανάομαι - ὦμαι εὐρίσκω μηχανήν, τρόπον· ἐσβάσεις μηχανώμενοι 101 μηχανευόμενοι νὰ παραβιάσωμεν τὴν εἴσοδον.

μηχανή μηχανή, μέσον, τρόπος· πάσας προσφέροντε μηχανὰς 112 θέτοντες εἰς ἐνέργειαν ὅλα τὰ μέσα.

μίασμα· μίasma χερσῶν 1047 μίasma ἐκ φόνου προερχόμενον.

μιν αὐτόν, αὐτήν, αὐτό.

μισθός ἀμοιβή· μισθὸν οὐκ αἰσχρὸν 593 ἀμοιβὴν ὅχι εὐκαταφρόνητον· τὸ μισθὸν ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ σωτηρίου 594.

μῖσος 525 μισή· τὸ ἀφρη. οὐσιαστικὸν ἀντὶ τοῦ ἐπιθέτου· πρβλ τὰ ἡμέτερα· πομπή, λέρα, σίχαμα.

μοῖρα μερίδιον· ἔτ' ἐπ' εὐτυχίᾳ τῆς σφζομένης μοῖρας εὐδαίμονες ὄντες 1490 πηγαίνετε εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ θεοῦ, εὐτυχεῖς διότι ἀνήκετε εἰς τὴν μερίδα τῶν σφζομένων.

μονοτράπεζος ὁ ἐν χωριστῇ τραπέζῃ· ξένια μονοτράπεζα 949 φιλοξενία, καθ' ἣν καὶ ὁ φιλοξενούμενος καὶ οἱ φιλοξενούντες τρώγουν εἰς ἰδιαιτέραν ἕκαστος τράπεζαν.

μόρος θάνατος.

μόχθος 155, 191 συμφορά.

μυριοτευχῆς ὁ φέρων μυρία τεύχη ὅπλα καὶ συνεκδοχ. μυρίους ἐνόπλους. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 141 βλ. χιλιοναύτας.

μυσαρός μιαρός, μεμιασμένος· *μυσαρά* ἔστι 1211 μεταδίδουν τὸ μίασμα.

μύσος τό, μίασμα.

μῶν μήπως.

ναῖ δωρ., ἄττ. *νηί*.

νάιος ὁ τῆς νεώς, «καραβίσσιος»· *νάιοι* δρασμοὶ 891 φυγὴ διὰ πλοίου· *νάιον ὄχημα* πλοῖον, ἐν δὲ 410 (μετωνυμικῶς) *ναῦται*, παντοπόροι (πρβλ. τὸ *θέατρον* = οἱ θεαταί)· *ἐπλευσαν, νάιον ὄχημα ἐπλευσαν*, αὐτοὶ οἱ θαλασσοπόροι.

νάπη κοιλάς, χαράδρα.

Ναυπλία τὸ σημερινὸν Ναύπλιον.

ναυσθλόμαι - οὔμαι λαμβάνω μετ' ἑμαυτοῦ διὰ θαλάσσης.

ναυστολέω - ὦ πλέω, ταξιδεύω, μεταφέρω διὰ θαλάσσης· ὁ *ναυστολῶν* εἰμ' ἐγὼ τὰς συμφορὰς 599 ἐγὼ ἔχω ἀρματώσει τὸ καράβι τῶν συμφορῶν.

ναυτίλος ναυτικός· *ναυτίλος* ἐφθαρμένος 276 ναυαγός.

νεανίας 304 γενναῖος.

νεῖκος τό, ἔρις, φιλονικία· 813 σύντ.: *ἤκουσα νείκη*, ἃ ἦν περὶ χροσῆς ἀρνός· τὰ τοῦ μύθου βλ. ἐν λ. *διανεύω*.

νεὸς νεώς.

νεοχμός νέος (μόνον ἐπὶ πραγμάτων).

Νηρεὺς θαλάσσιος θεός· *κούρα* αὐτοῦ (217) ἡ Θέτις.

νίζω νίπτω· *νίζω φόνον* 1338 ἀποπλύνω τὸ ἐκ τοῦ φόνου μίασμα.

Νίκη : ἐν 1497 κ. ἐ. ὁ Χορὸς παρακαλεῖ τὴν θεὰν Νίκην νὰ ἀναδεικνύῃ αὐτὸν νικητὴν εἰς τοὺς δραματικούς ἀγῶνας.

νιν αὐτόν, αὐτήν, αὐτό, αὐτούς, αὐτάς, αὐτά· *νιν* 1240 αὐτούς, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν.

νίπτω ἀποπλύνω, ἀπολυμαίνω.

νομίζεται 471 συνηθίζεται· *νόμισμα* 1471 ἔθιμον.

νόμος 35 ἔθιμον· σύντ.: *χρῶμεσθα νόμοισιν* ἐορτῆς, ἥς *μόνον* τοῦτομα καλόν, τὰ δ' ἄλλα... ἡ Ἰφιγένεια σιωπᾷ, διότι φοβεῖται νὰ προσφέρῃ τὴν λέξιν *αἰσχρά* 970 δικαστικὴ ἀπόφασις.

νοσέω - ὦ 536, 680, 693 εὐρίσκομαι εἰς κακὴν κατάστασιν· 1018 δυσκολεύομαι, παρουσιάζω ἀσθενὲς σημεῖον, «σκοντάφτω».

νοστέω - ὦ ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα.

νόστος ἐπιστροφή εἰς τὴν πατρίδα· ἐν 1112 γῆ, χώρα (βλ. ἐμπολά).
νοτερὸς ὑγρὸς.

νοτίζω βρέχω· ἐν 832 - 833 τμησίς : κατὰ... νοτίζει.

νοτις ὑγρασία, ὕδωρ, κῆμα.

νυμφεύματα γάμος.

νὺν (ἐγκλιτ.) λοιπόν.

νύχιος νυκτερινός· 1262 βλ. Χθών.

νῶν 482 εἰς ἡμᾶς τοὺς δύο· ἐκ τοῦ μέλλουσι.

νῶτον ῥάχις, πλάτη· νῶτα χθονὸς ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς· νῶτα πόντου ἡ ἐπιφάνεια τῆς θαλάσσης.

ξείνα ξένη, φιλοξενουμένη· ἀξείνου πόντου ξείνα 218 διαμένουσα ὡς ξένη εἰς τὰς χώρας τοῦ ἀξένου πόντου (τοῦ κατ' εὐφημισμὸν Εὐ-ξείνου).

ξενόεις πλήρης ξένων· 1282 βλ. πολυάνωρ.

ξενοφονέω - ὦ 1021 φονεύω τὸν φιλοξενοῦντά με.

ξενοφόνος ὁ φονεύων ξένους· ξενοφόνου τιμαὶ 776 λειτούργημα, τιμητικὴ ὑποχρέωσις τοῦ θυσιάζειν ξένους.

ξεστός ἐξεσμένος, λείος.

ξουθὸς ξανθός, ξανθόμαυρος· ξουθᾶν μελίσσᾶν (γεν. πληθ.).

ξύζυγος 250 σύντροφος.

ξυνάπτω 1371 συμπλέκομαι· ὡς τῷ ξυνάπτειν καὶ συναποκαμεῖν μέλη ὥστε τὰ μέλη (ἡμῶν) συναποκαμεῖν σὺν τῷ ξυνάπτειν (εὐθὺς μετὰ τὴν συμπλοκὴν).

ξυναρμόζω συνάπτω, συνταιριάζω· ὅπῃ ὁμμάτων ξυνήρμοσεν 1167 ἔκλεισε τὰ μάτια του.

ξυνετοί ἐν 1092 εἶναι οἱ ἐννοοῦντες τὴν φωνὴν τῶν πτηγῶν καὶ γινώσκαι τῶν μύθων· δι' αὐτοὺς ἡ βοή τῆς ἀλκύνος εἶναι εὐξύνετος, γνωρίζουν δηλ. ὅτι διὰ τῶν ἀσμάτων της (μολπαῖς) θρηγεῖ τὸν σύζυγον της· βλ. ἀλκυνών.

ξυνευνέτης σύζυγος.

ξυνοικέω - ὦ 915 εἶμαι σύζυγος.

ξυντείνω ἐντείνω, τεντώνω, στενοχωρῶ, πιέζω, 207 βλ. λόχιος.

ᾔδε, ᾔδε, τόδε : οἶδε χωροῦσι 456, νά, ἔρχονται· τάδε βαίνει 460 νά, βαδίζουν· τῇσδ' Ἀθηναίαις 1436 ἐμοῦ τῆς Ἀθηναῖς.

δδύρομαι θρηγῶ· τί ταῦτ' ὁδύρη; 482 διατὶ κάνεις αὐτοὺς τοὺς ὁδυρμούς;

ὄθεν 35 συνεπεία τοῦ ὁποίου.

ὄθι ὅπου.

οἶαξ ὁ, δοίκαί (ἡ λαβὴ τοῦ πηδαλίου)· ἐνίοτε καὶ αὐτὸ τὸ πηδάλιον.

οἶδμα κύμα.

οἰκεῖος· οἰκεῖοι θάλαμοι 1140 οἱ θάλαμοι τοῦ σπιτιοῦ μας· οἰκεῖον ἦλθον τὸν φόνον κεκτημένοι 1171 ἦλθον φέροντες τὸ ἐκ φόνου μίasma ἀπὸ τὴν πατρίδα των (κατ' ἄλλους· ἔχοντες ἐπάνω των μίasma ἐκ φό-νου συγγενικοῦ).

οἰκίζω βάζω τινὰ νὰ κατοικήσῃ, ἐγκαθιστῶ.

οἰκτιρίζομαι εὐσπλαγχνίζομαι, θρηγῶ, πενθῶ· οὐ τοι νομίζω σοφόν, ὅς ἂν μέλλων κτενεῖν οἴκτω τὸ δεῖμα τοῦλέθρου νικᾶν θέλῃ, οὐχ ὅστις ἄδην ἐγγὺς ὄντ' οἰκτιρίζεται σωτηρίας ἀνελπίς 484 πιστεύω ὅτι δὲν εἶναι λογικὸν πράγμα, ἐὰν κανεῖς, ὅταν πρόκειται νὰ θανατώσῃ, θέλῃ νὰ ἐξουδετερώσῃ μὲ ἐκδηλώσεις εὐσπλαγχνίας τὸν φόβον τῆς καταστροφῆς, (ἐπίσης πιστεύω ὅτι) δὲν (εἶναι λογικὸν), ἐὰν κανεῖς θρηγῇ διὰ τὸν ἐγγίζοντα θάνατόν του, ἐνῶ δὲν ἔχει ἐλπίδα σωτηρίας· τὸ σοφόν εἶναι οὐδέτερον, τὸ δὲ ὅστις εἰσάγει πρότασιν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν (= εἴ τις)· πρβλ. διὰ τὴν σύνταξιν 606 αἵσχιστον ὅστις...

οἰκτιρῶ εὐσπλαγχνίζομαι, αἰσθάνομαι συμπάθειαν.

οἶκτος εὐσπλαγχνία, συμπάθεια· ἔχει τοι δύναμιν εἰς οἶκτον γυνή 1054 ἡ γυνὴ ἔχει βέβαια τὴν δύναμιν νὰ κινή τὸν οἶκτον· 646 πράγματα ἄξια οἶκτου· οἶκτοι « τρυφερότητες ».

οἰμῶζω φωνάζω οἶμοι οἶμοι.

οἶνηρός ὁ ἀνήγων εἰς τὸν οἶνον· Βάκχον οἶνηραὶ λουβαὶ 164 οἶνος· βλ. κρατήρ.

Οἰνόμαος βασιλεὺς τῆς ἐν Ἡλιδι Πίσσης· βλ. Πέλοψ.

οἶνωπός ὁ ἔχων τὸ χρώμα τοῦ οἶνου, βαθέως ἐρυθρός.

οἶστρος βοιδόμυγα· μεταφρ. πᾶν τὸ ἐρεθίζον μέχρι μανίας. 394 βλ. σύνοδος.

οἶτος ὁ, μοῖρα, συμφορά· ἔλεγχος οἶτος 1091 ἀξιοθρήνητος, θλιβερά μοῖρα.

οἶχεται 552 ἀπώλετο.

οἰέλλω ῥίπτω εἰς τὴν ξηράν.

ὄλβιος εὐτυχής, μακάριος, πλούσιος, εὐλογημένος.

ὄλβος πλοῦτος, εὐτυχία· *φέρομαι βάρος ὄλβου* 416 κυνηγῶ τὰ μεγάλα πλοῦτη· *γνώμα ὄλβου* 419 φιλόπλουτος διάθεσις· αὕτη εἰς ἄλλους μὲν εἶναι ἄμετρος (*ἄκαιρος*), εἰς ἄλλους δὲ μετρία (*ἤκει ἐς μέσον*)· *χάρις ὄλβου* 455 εὐτυχία· βλ. *κοινός*.

ὄλλυμι : *ὄλωλεν ὥς ὄλωλε τοῖσιν εἰδόσιν* 575 ἐχάθη ὅπως ἐχάθη κατὰ τὴν κρίσιν τῶν γνωριζόντων τὰ πράγματα.

ὀλόμαν ὀλόμην.

ὀμαιμος συγγενής ἐξ αἵματος, συνήθως (ἐν Ἰφ. Τ. πάντοτε) ἀδελφός.

ὀμαίμων = ὀμαιμος.

ὀμαρτέω - ὦ ἀκολουθῶ, συνοδεύω.

ὀμογενής συγγενής.

ὀμόσπορος ὁ, ἡ, ἀδελφός, ἀδελφή.

ὄναισθε εὐκτ. μέσ. ἄρ. τοῦ *ὀνίνημι* ὠφελῶ· *ὄναισθε μύθων* 1078 « νὰ ἔχετε καλὸ γιὰ τὰ λόγια σας ».

ὄναρ καθ' ὕπνου· 518 βλ. *ὠφελον*.

ὄνειρον καὶ *ὄνειρος* 452 βλ. *κοινός*.

ὄνησις (*ὀνίνημι*) ὠφέλεια· *ὄνησιν σπεύδουσα* 579 ζητοῦσα νὰ ὠφελῶ· τὸ σπεύδουσα παρὰ τὸ ἤκομεν, ὅπερ ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ.

ὀνομάζω : *πότερος ὕμῶν ἐνθάδ' ὠνομασμένος Πυλάδης κέκληται* ; 492 ποῖος ἀπὸ σᾶς τοὺς δύο καλεῖται Πυλάδης προσφωνηθεὶς μὲ ἀντὶ τὸ ὄνομα ἐδῶ (εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων) ; Ἡ Ἰφιγένεια εἶχεν ἀκούσει τὸ ὄνομα τοῦ Π. ἀπὸ τὸν βοσκὸν (249, 285, 321)· 1321 βλ. *θαῦμα*

ὄρειος ὀρεινός, ὀρεσίβιος, βουνίσιος.

ὀρθῶς : *ὀρθῶς φίλος* 610 πραγματικός, εἰλικρινής φίλος.

ὄρκιος ὁ ἀνήκων εἰς ὄρκον· ὁ εἰς ὃν ὀρκίζεται τις.

ὀρμίζομαι ἀγκυροβολῶ.

ὀρνις - **ἰθος** ὁ (σπανίως θηλ.) πτηνόν.

ὀρνυμαι κινουμαι, σηκώνομαι· 1149 βλ. *ἀβρόπλουτος*·

ὄρος 85, 1451 ὄριον, σύνορον· 1219 χρονικὸν ὄριον, προθεσμία.

ὀρούω ὀρμῶ.

ὄρφνα ὄρφ., ἀττ. - ἡ, ἡ, σκότος· *οἷαν ἰδοίμαν ὄφιν ὀνείρων νυκτός*, τὰς ἐξῆλθ' *ὄρφνα* 150 ἀφ' οὗ τέτοια ὄνειρα εἶδα τὴν νύκτα, τῆς ὁποίας ἔφυγε τὸ σκότος (δηλ. τὴν περασμένην ν.)· τὸ νυκτὸς χρόν.

ὅς 574 διότι αὐτός (ὁ Ὁρέστης).

ὀσία ἡ, θεῖος νόμος, ἱεροτελεστία, θρησκευτικὸς τύπος· *ὀσία δίδωμ'* ἔπος τόδε 1161 ἐκ θρησκευτικοῦ καθήκοντος προφέρω τὴν λέξιν ταύτην (τὸ ἀπέπτυσα)· *ὀσίας ἔκατι* 1461 πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ τύπου.

ὀσιος σύμφωνος μὲ τὴν θρησκείαν, θεάρεστος, ἱερός, ἡγιασμένος· *τὰ ἐνθάδε ὀσια* 343 *τὰ ἐδῶ ἱερὰ* καθήκοντα· *τὸ ὀσιον δώσω φόβῳ* 1037 τὸ ἀγνόν θὰ προσφέρω ἐκ φόβου· ἡ Ἰφιγένεια θὰ ἰσχυρισθῇ, λέγει, ὅτι θὰ θυσιάσῃ μόνον ὅ,τι εἶναι ἀγνόν, καθαρόν, ἡγιασμένον ἐκ φόβου μήπως δυσαρεστήσῃ τὴν θεάν, ἐὰν προσφέρῃ τι ἀνόσιον, μεμιασμένον· (ἄλλοι ἄλλως ἐρμηνεύουσι)· *ὀσιον* 1045 ἐπιτετραμμένον· *ὀσιώτερον* 1194 κατὰ τρόπον συμφωνότερον πρὸς τοὺς κανόνας τῆς λατρείας.

ὀστις· *ὀστις ποτὲ ἦλθεν* 340 ὅποιοσδήποτε καὶ ἂν εἶναι αὐτὸς ποὺ ἦλθεν· *ἦτις εἴ ποτε* 483 ὅποιαδήποτε καὶ ἂν εἴσαι.

ὀτου 926 = ἥστινος, ὅτω 1071 = ἥτινι.

οὐ· *οὐ μὴν...* ἀλλὰ 630 ἐν τούτοις· *οὐ γὰρ ἀλλὰ* 1005 (κυρίως : οὐ γὰρ ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἀλλά...) = καὶ γάρ, « γιὰτὶ ἀλήθεια ».

οὐ 359, 1231, 1464 ὅπου· *οὐ δὴ* 320 ἐκείνην τὴν στιγμήν.

οὐδας τό, ἔδαφος, γῆ.

οὐδεῖς· *οὐδὲν ἄλλο* 827 κανὲν ἄλλο ὄνομα δὲν ἔχω νὰ σοῦ δώσω.

οὐκουν λοιπὸν δέν...

οὐνεκα ἔνεκα· ὅτι, διότι.

οὐράνιος 986 οὐρανοπετής, διοπετής· πρβλ. 88.

οὐρειος (= ὄρειος) ὄρεινός, ὄρεσίβιος, βουνίσιος· *οὐρεῖα μύσχος* 163 ἀγελάς περιπλανωμένη ἐλευθέρα εἰς τὰ ὄρη.

ὀφλισκάνω ὀφείλω· ἐπισύρω κατ' ἐμαντοῦ· *μωρίαν τ' ὀφλισκάνει* θηήσκει θ' ὁμοίως 488 καὶ μωρὸς κρίνεται καὶ τὸν θάνατον δὲν γλυτώνει.

ὄχημα 410 βλ. *νάιος*.

ὄχθος ὁ, ὕψωμα, βράχος (961 « *πάγος* »). Ἐν 290 ὁ Ὁρέστης παθαίνει παραίσθησιν : ἡ μήτηρ του, τὴν ὁποίαν ἡ Ἐρινὺς κρατεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην της, μεταβάλλεται αἰφνης εἰς βράχον (*ὄχθον*) ἀπειλοῦντα νὰ τὸν συντρίψῃ.

ὄχος ὁ, ὄχημα· *ἀρμάτων ὄχοι* 370 ἄρμα (περίφρασις).

παιάν ὕμνος πρὸς θεὸν (κυρίως τὸν Ἀπόλλωνα).

παιδεία 206 παιδική ἡλικία· βλ. *λόγως*.

παιδνός παιδικός· διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1271 βλ. *ἐλίσσω*.

Παλαίων θαλάσσιος θεός.

παλαμναῖον τό, μίasma προσερχόμενον ἀπὸ τὸν φονέα, τὸν παλαμναῖον.

παλίμπρυνος ὁ ὀπισθοχωρῶν μὲ τὴν πρύμνην· νεὼς ὅθι παλίμπρυν' ἴστιά 1394 ὅθι τὰ ἴστιά τοῦ πλοίου ὀπίσω πρὸς τὴν πρύμνην (καὶ οὕτω τὸ πλοῖον ὠθεῖτο πρὸς τὴν ξηρὰν χωρὶς νὰ στραφῇ).

πάλιν ὀπίσω.

παλίρρους ὁ ῥέων πρὸς τὰ ὀπίσω (ἐν στ. 1397 πρὸς τὴν ξηρὰν).

Πάν ποιμενικός θεός· ἐλατρεύετο κυρίως ἐν Ἀρκαδίᾳ.

παραβάλλομαι· ἐγὼ σοι παραβάλλομαι θρήνους 1094 παραβγαίνω μ' ἐσένα ὡς πρὸς τοὺς θρήνους

παραιρέομαι - οὔμαι 25 ἀποσπῶ.

παράκτιος ὁ παρὰ τὴν ἀκτὴν· οὐ δραμεῖσθε παράκτιοι ; 1424 δράμετε πρὸς τὴν ἀκτὴν.

παραστάδες αἱ, τὰ ἐκατέρωθεν τῆς θύρας ξύλα ἢ λίθοι ἢ τετράγωνοι στῦλοι καὶ τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα· ἔχ' αὐτοῦ πόδα σὸν ἐν παραστάσιν 1159 σταμάτα εἰς τὸν πρόναον.

πάρεργον ἔργον δευτερεῦον, παρὰ τὸ κύριον· ὡς ἐν *παρέργῳ* τῆς ἐμῆς δυσπραξίας 514 (θὰ τὸ κάμω αὐτὸ) ὡς κάτι τὸ δευτερεῦον μέσα εἰς τὴν δυστυχίαν μου· ὁ νοῦς : μέσα εἰς τὴν τόσῃν δυστυχίαν μου δὲν εἶναι σπουδαία ἐνόηλσις, δὲν ἐπαυξάνει τὴν δυστυχίαν μου, τὸ ὅτι θὰ σοῦ δώσω μερικὰς πληροφορίας· ὥστε δέχομαι.

παρέρχομαι 753 παραλείπω.

παρευρεπίζω ἐτοιμάζω ὡς βοηθός, βοηθῶ εἰς τὴν ἐτοιμασίαν· παρευρεπίζετε τᾶνδον τοῖς ἐφεστῶσι σφαγῇ 725 βοηθεῖτε τοὺς ἐπιμελητάς τῆς θυσίας εἰς τὰς ἐν τῷ ἱερῷ προετοιμασίας.

παρηῖς - ἰδος ἡ παρειά.

παρθενῶνες διαμέρισμα τῶν παρθένων ἐν τοῖς ἀνακτόροις.

παρίημι 793 ἀφήνω κατὰ μέρος.

παρίσταμαι· παρίσταμαι βωμοῖς 1314 εἶμαι ἐπιμελητὴς τῶν βωμῶν, τῶν θυσιῶν· προβλ. ἐφεστῶς 726.

πάροιθε πρότερον.

παρόν : ἐπὶ τοῖς παροῦσι 471 διὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν· παρόν (ἀπρόσ.) 1088 ἐνῶ εἶναι δυνατόν.

πάρος πρότερον.

πάσχω δέχομαι ἐντύπωσιν τινα (καλὴν ἢ κακὴν, μέση λέξις)· πέπονθας ταῦτό ἐμοί ; 657 ἔχει περιέλθει εἰς τὴν ἰδίαν μὲ ἐμὲ ψυχικὴν κατὰστασιν ;

πατήρ : πατὴρ 699 δηλ. τοῦ Ἀγαμέμνονος.

πάτρα πατρίς.

πατρίς 838 ἐπίθετον· χθονὸς πατρίδος πρβλ. πατρίς αἶα.

πατροκτόνος ὁ φονεύσας τὸν πατέρα του, ἀλλὰ πατροκτόνος χεῖρ 1083 φονικὴ πατρικὴ χεῖρ.

πανσίπινος ὁ παύων τοὺς πόνους· πανσίπινος δουλείας ἐμέθεν δειλαΐας 450 ὁ ὁποῖος νὰ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὰ βάσανα τῆς δουλείας ἐμὲ τὴν δυστυχῇ.

πέδον ἔδαφος, πεδῖον· 972 τέμενος.

πειρατήρια τά, δοκιμασία, δίκη· νικῶν ἀπῆρα φόνια πειρατήρια 967 ἔφυγα, ἀφοῦ ἐκέρδισα τὴν περὶ φόνου δίκην.

πειστήριος πειστικός.

πελάζω πλησιάζω. Ἐν 880 τμησις : ἐπὶ... πελάσαι· εἰς ὄψιν πελάζω 1212 πλησιάζω, διὰ νὰ ἴδω.

Πέλοψ υἱὸς τοῦ βασιλέως τῆς Φρυγίας Ταντάλου, σύζυγος τῆς Ἰπποδαμείας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Πίσσης Οἰνομάου. Ὁ Οἰνόμαος ἐκάλει εἰς ἀγῶνα ἄρματοδρομίας τοὺς μνηστῆρας τῆς κόρης του μὲ τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ ἔδιδεν αὐτὴν εἰς τὸν νικητὴν· τοὺς ἡττωμένους ὅμως ἐφόνευεν. Ὁ Πέλοψ μέλλων καὶ αὐτὸς νὰ διαγωνισθῇ ὡς μνηστήρ τῆς Ἰπποδαμείας παρέσυρεν εἰς ἀπιστίαν τὸν ἡνίοχον τοῦ Οἰνομάου Μυρτίλον, ὅστις ἀφῆρεσε τοὺς ἵπλους ἀπὸ τοὺς τροχοὺς τοῦ ἅρματος τοῦ κυρίου του· οὕτως ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ ἀγῶνος τὸ ἅρμα διεσπάσθη καὶ ὁ Οἰνόμαος ἀνετράπη. Ὁ Πέλοψ τὸν ἐφόνευσε τότε διὰ τῆς λόγχης του, ὅπως καὶ ὁ Οἰνόμαος ἐφόνευε τοὺς ἡττωμένους μνηστῆρας, καὶ ἐνυμφεύθη τὴν Ἰπποδαμείαν. Ταῦτα συντόμως, ὡς γνωστὰ εἰς τοὺς συγχρόνους του θεατάς, ὑπαινίσσεται ὁ ποιητὴς διὰ τῶν λέξεων *θαῖσιν ἵπποις* 2· *Πέλοπος παιδὶ παιδὸς* 807 ἀπὸ τὸν υἱὸν τοῦ υἱοῦ τοῦ Πέλοπος.

πέμπω στέλλω, ὀδηγῶ, συνοδεύω.

πεπρωμένος 1438 προωρισμένος.

πέρα περαιτέρω· μύθων πέρα 900 βλ. θαυμαστός καὶ πρόσω.
περιβάλλω 796 ἀγκαλιάζω· 799 βάλλω πέριξ· 788 (ὄρκοις)
 δένω.

περιβολή τὸ περιβάλλειν· χειρῶν περιβολαί 903 ἐναγκαλισμοί.

περικίων ὁ ὑπὸ κίωνων περιβαλλόμενος, περίστυλος.

περιπολέω - ὦ περιφέρομαι, περιπλανῶμαι.

περιστέλλω περιποιοῦμαι, κηδεύω· πῶς ἂν με περιστείλειεν ἂν ;
 ἄχ, νὰ ἦτο δυνατόν νὰ με ἐκήδευε. (Τὸ ἂν πολλάκις δίδ, ἐνίοτε καὶ
 τρίς).

πέσημα πτώσις· πῶμα· πεσόν· οὐρανοῦ πέσημα 1384 ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ πεσόν· πρβλ. 87 καὶ 977.

πέτρα βράχος.

πέτρος λίθος.

πηγή· πόντου πηγαί 1039 θαλάσσιον ὕδωρ· πηγαί ὑδάτων 1192
 γλυκὸ τρεχούμενον νερὸ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ θαλάσσιον. Τὸ ῥέον ὕδωρ
 καὶ τὸ θαλάσσιον ἐπιστεύετο ὅτι εἶχον δύναμιν ἐξαγνιστικὴν· πρβλ.
 Ἰλιάδ. Α 314 οἱ δ' ἀπελυμαίνοντο καὶ εἰς ἅλα λύματ' ἔβαλλον· εἰς τοὺς
 Πέρας τοῦ Αἰσχύλου (204) ἡ μήτηρ τοῦ Ξέρξου Ἄτοσσα λέγει :
 χεροῖν καλλιροόον ἔφρασα πηγῆς (διὰ νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν
 κακοῦ ὀνείρου).

πῆμα πάθημα, δυστύχημα· φίλα γὰρ ἐλπίς γ' ἐπὶ τε πῆμασι βροτῶν
 ἀπληστος ἀνθρώποις· 414 διότι ἡ ἐλπίς εἶναι ἀγαπητὴ (θερμαίνει τὴν
 καρδίαν μας, μᾶς κολακεύει) καὶ πρὸς δυστυχίαν τῶν θνητῶν εἶναι
 ἀπληστος εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

πίπτω 730 μεταπίπτω, μεταπηδῶ· σύντ. : οὐδεὶς ἀνὴρ ἐστὶν ὁ
 αὐτὸς ἐν πόνοις τε ὅταν τε πέσῃ ἐκ φόβου πρὸς τὸ θάνατος· εἰ γὰρ πέσοι
 1221 εἴθε νὰ ἐπιτύχῃ.

Πῖσα πηγὴ ἐν Ὀλυμπίᾳ τῆς Ἥλιδος, ἐξ ἧς ὠνομάσθη καὶ αὐτὴ ἡ
 Ὀλυμπία.

Πισᾶτις 824 ἡ ἐκ Πίσσης.

πίτνω πίπτω.

πίτυλος ὁ, κυρίως : πλατάγημα τῶν ῥυθμικῶς κινουμένων κωπῶν·
 ἔπειτα : κόπη καὶ (σπανίως) πλοῖον· ἐν 307 (μεταφορ.) κρίσις,
 ὁρμὴ, παραδαρμός· νεὼς πίτυλος εὐήρης πάρα (= πάρεστι) 1050 τὰ
 καλοταϊριασμένα κουπιὰ τοῦ καραβιοῦ εἶναι ἔτοιμα· ταρσῶ κατήρει πί-
 τυλον ἐπιτερωμένον (παράθεσις εἰς τὸ σκάφος 1345) 1346 « πλεού-

μενο ξεσηκωμένο και με έτοιμα σά φτεροῦγες τὰ καλοταιριασμένα κουπιά του ».

πλάτη κυρίως τὸ πλατὺ μέρος τῆς κώπης· ἔπειτα : κώπη (π.χ. 1347) και αὐτὸ τὸ πλοῖον (π.χ. 1427).

πλέον περισσότερον· πλέον λαμβάνω 496 ὠφελοῦμαι, κερδίζω· σύντ. : τί πλέον λάβοις ἂν μαθοῦσα (ὑποθετ.) τότε ;

πλήν : πλήν ὅς' οὐχ ὁρῶσά νιν 613 ἐκτός μόνον ποῦ δὲν τὸν βλέπω.

πλησίστιος ὁ πληρῶν (φουσκῶνων) τὰ ἱστία.

πλωτῆρ ταξιδιώτης.

πνεῦμα φύσημα, ἄνεμος· τί πνεῦμα συμφορᾶς κεκτημένη ; 1317 τί ἄνεμος ἐφύσηξε και ἐπῆρε τέτοιον ἄερα τὸ κεφάλι της ;

πόδες τοῦ πλοίου εἶναι τὰ σχοινία τὰ δεμένα εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ ἱστίου και κρατοῦντα αὐτὸ τεντωμένον· νῦν « ποδάρια ».

ποδώκεια ταχυποδία.

ποθεινός ποθητός· ποθεινός (ἐστι) 1006 « ἀποζητιέται ».

ποικίλλω κεντῶ, « ξομπλιάζω », ἐνυφαίνω· εἰκῶ ποικίλλουσα 224 εἰκόνα ποικίλην (πολύχρωμον) ἐνυφαίνουσα· βλ. και εἰκῶ.

ποικιλόνωτος ποικιλόχρωμος κατὰ τὰ νῶτα.

ποινα δωρ., ἀττ. ποινή (ὁ ἰδὲ κατωτέρω ἐν λ.).

ποινάομαι - ὦμαι τιμωρῶ.

ποινή ἔξαγορά, τιμωρία, ἐκδίκησις, φωνὴ τοῦ αἵματος· ἔνθεν τῶν πρόσθεν δμαθέντων Τανταλιδᾶν ἐκβαίνει ποινά γ' εἰς οἴκους 199 ἔκτοτε (ἀπὸ αὐτὴν τὴν πηγὴν, ἀπὸ αὐτὴν τὴν αἰτίαν) ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος τῶν πρότερον φονευθέντων Τανταλιδῶν εὐρίσκει ἐκδίκησιν (ἱκανοποιῇσιν) πληττούσα τοὺς οἴκους (τὴν ἐκάστοτε ἐπερχομένην γενεὰν τῶν Τανταλιδῶν, νῦν δὲ τὸν Ὀρέστην)· ἀντιπάλους ποινὰς δίδωμι 446 πληρώνω σωστά, με ἀνάλογον τιμωρίαν, τὸ κακὸν ποῦ ἔκαμα.

πολέσιν 1264 πολλοῖς.

πόλισμα πόλις.

πολύανωρ πολυάνθρωπος, πολυσύχναστος· πολυάνορι ἐν ξενόεντι θρόνῳ (ἐνν. θῆκε) θάρση βροτοῖς θεσφάτων αἰοδαῖς 1281 ἐντός τοῦ ἱεροῦ, ὅπου συρρέουν πάμπολλοι ξένοι, ἐνέβαλεν εἰς τοὺς θνητοὺς πίστιν εἰς τοὺς (ἐμμέτρους) χρησμούς.

πολύθυρος 727 ἦτο ἡ ἐπιστολὴ ἡ ἀποτελουμένη ἐκ πολλῶν πινακίδων, αἵτινες ἐκαλοῦντο θύραι ἢ θυρίδες ἢ πτυχαί.

πολυόρνιθος ὁ ἔχων πολλοὺς ὄρνιθας (πτηνά)· πολυόρνιθος αἶα,

λευκά ἀκτὰ 435 εἶναι ἡ Λευκή (σήμερον Φιδονήσι), ἐρημόνησος ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰστροῦ (Δουνάβεως). Ἐκλήθη *Λευκή* διὰ τὸ χρῶμα τῶν βράχων της ἥ, κατ' ἄλλους, διὰ τὰ λευκά πτηνά, τὰ ὁποῖα ἐν μεγάλῳ ἀριθμῷ διέμενον ἐπ' αὐτῆς. Ἐλέγετο ἐπίσης *Νῆσος ἡ Δρόμος τοῦ Ἀχιλλέως* (ὁ Εὐριπ. ποιητικῶς) : Ἀχιλλῆος δρόμους καλλισταδίους τὸ ὠραῖον στάδιον, ὅπου ἐγυμνάζετο ὁ Ἀχ. μετὰ τὸν θάνατόν του. Βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἐλατρεύετο εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς νήσου περιοχὴν, ὅπου εὐρέθη καὶ βωμὸς πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἰδρυμένος. Τὸ τὰν πολυόρνιθον ἐπ' αἶαν ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐπέρασαν, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖται καὶ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ στίχου 424. Ὁ Χορὸς διερωτᾶται : πῶς ἐφθασαν οἱ ξένοι ἐκ τοῦ Βοσπόρου εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων ; παρέπλευσαν τὴν Θράκην (παρ' ἄλιον αἰγιαλὸν 425) ἢ ἐπλευσαν ἀνατολικώτερον (ἄξεινον κατὰ πόντον 438) μὲ εὐνοϊκὸν ἄνεμον (πλησιςτίοισι πνοαῖς 430), νότιον ἢ δυτικὸν (αὖραις σὺν νοτίαις ἢ πνεύμασι Ζεφύρου 433 - 434), καὶ ἀφῆσαντες ἀριστερά τῶν τὴν Λευκὴν ἦλθον εἰς τὴν Κριμαίαν ;

πολύπτυχος 677 πολυχάραδρος.

πομπή : σχέτλιαι πομπαὶ 651 μαῦρο ταξίδι (ἐνν. τοῦ Πυλάδου).

πόννημα ἔργον.

πόνος 114 ἄθλος, κινδύνευμα· **πόνοι** 661 ἀγῶνες, 988 βάσανα· διὰ πόνων ἄγει ὁδηγεῖ διὰ μέσου δοκιμασιῶν· 729 κίνδυνοι· βλ. *πίπτω*.

πορθέομαι - οὔμαι 302 καταστρέφομαι, ἀφανίζομαι.

πορθμεύω διαβιβάζω, μεταφέρω (κυρ. διὰ στενοῦ θαλασσίου πόρου ἢ ποταμοῦ), διαπορθμεύω· *πορθμεύω ἵχθυος* 266, *πόδα* 936 φέρω τὸ βῆμα, βαδίζω, ἔρχομαι· *τίνι λόγῳ πορθμεύετε* ; 1358 μὲ ποίαν δικαιολογίαν, μὲ ποῖον δικαίωμα, μεταφέρετε ; *πορθμεύω διωγμὸν* 1435 ἐπιχειρῶ καταδίωξιν· *πορθμεύειν πλάτη* 1445 ὥστε νὰ διασχίξῃ (τὰ νῶτα τῆς θαλάσσης) διὰ τοῦ πλοίου.

πορθμῖς ἀκάτιον, πέραςμα, σκάφος.

πόρος πέραςμα· **πόρος ἄπορος** 897 πέραςμα, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἀδύνατον· ἀνέλπιστος σωτηρία· 875 διέξοδος, τρόπος φυγῆς, σωτηρία· 253 θάλασσα.

πορφυρευτικός ὁ ἀνήκων εἰς τοὺς πορφυρεῖς ἢ πορφυρευτάς, τοὺς ἀλειεῖς τῆς πορφύρας (κογχυλίου, ἐξ οὗ ἐλαμβάνετο χρωστικὴ οὐσία)· *πορφυρευτικά* στέγαι 263 τόπος διαμονῆς πορφυραλίων.

πόσις ὁ, ὁ σύζυγος.

ποτάομαι - ὦμαι πετώ.

ποτέ (ἐν ἐρωτήσῃ, π.χ. 472, 479) τάχα, ἄρά γε, τέλος πάντων.

πότνια σεβαστή· 463 καὶ 533 ἡ Ἄρτεμις· 1123 ἡ Ἰφιγένεια.

πράσσω εὐρίσκομαι εἰς μίαν κατάστασιν (καλὴν ἢ κακὴν, μέση λέξις)· **πράσσονθ'** ἂ **πράσσω** 692 ἀφοῦ ἔχω τὴν τύχην ποῦ ἔχω· **καλῶς πρᾶσσω** 1185 **εὖ πρᾶσσω** εὐτυχῶ· **πρᾶσσω κακῶς** 353 **δυστυχῶ** (βλ. **δυστυχής**)· **πρᾶσσω κοινὰ** (ἐνν. Ἄργει) 668 **συμμερίζομαι** τὴν τύχην (τοῦ Ἄργους).

πρέσβειρα πρεσβυτέρη.

προδίδωμι 706 ἐγκαταλείπω.

προθυμία· πολλὴ δέ τις **προθυμία** σε τοῦδ' ἔχουσα **τυγχάνει** 615 σὲ κατέχει μεγάλη ἐπιθυμία αὐτοῦ (τοῦ θανεῖν).

πρόθυμον τό, 989 **προθυμία**, **ζωηρὰ ἐπιθυμία**· **τὸ πρόθυμον ἔχω** Ἄργει γενέσθαι ἔχω τὴν ζωηρὰν ἐπιθυμίαν νὰ ἔλθω εἰς τὸ Ἄργος· 1023 τόλμη, θάρρος.

προκαλύπτω 312 θέτω ὡς **προκάλυμμα**· ὁ Πυλάδης μὴ ἔχων ἀσπίδα ἔθεσεν ὡς **προκάλυμμα** τοῦ Ὁρέστου τὰς εὐπύρρους ὑφὰς **πέπλων** τὸ καλοῦφασμένον ἱμάτιόν του.

πρόκειμαι· **τὴν προκειμένην σπουδὴν ἔχοντες** 1433 **ἐπειγόμενοι** διὰ τὸ προκείμενον ζήτημα.

προμηθία πρόνοια.

πρός· **πρὸς** δὲ 548 **πρὸς** τούτοις δέ· **πρὸς** δ' ἀπώλεσέν τινα μὲ τὸ νὰ ἀποθάνῃ ἐκεῖνος κατέστρεψε καὶ κάποιον ἄλλον (δηλ. ἐμέ).

προσάμβασις προσανάβασις· **δωμάτων προσαμβάσεις** ἐκβησόμεθα 97 **θὰ ἀναβῶμεν** καὶ **θὰ φθάσωμεν** ἕως εἰς τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ ναοῦ· ἢ **ἐκ** τοῦ ἐκβησόμεθα σημαίνει τὸ τέρμα.

προσάντης ἀνωφερής, δύσκολος, δυσάρεστος.

προσβαίνω 195 **προστίθεμαι**· **προσέβα** δωρ., ἄττ. **προσέβη**.

προσεῖω 370 **σεῖω** τι (εὐχάριστον) ἐνώπιόν τινος ὡς δόλωμα (διὰ νὰ τὸν κάμω νὰ ἔλθῃ πλησίόν μου), **προβάλλω**, **μεταχειρίζομαι** ὡς **πρόσχημα**.

προσῆκω 550 **συγγενεύω**.

πρόσπολος ὁ, ἡ, **θεράπων**, **θεράπεινα**.

προστίθηναι· **προστίθηναι δεσμὰ** 1204 **ἐπιβάλλω δεσμὰ**, δένω.

προστροπή τροπὴ πρὸς τινα, **προσφυγὴ**, **δέησις**· **θεὰς τῆσδε προσ-**

τροπήν ἔχω 618 τὸ χρέος μου εἶναι νὰ ἐξευμενίζω αὐτὴν ἐδῶ τὴν θεάν.

πρόσφαγμα σφάγιον, θῦμα· πρόσφαγμα θεᾶς 458 θύματα προωρισμένα διὰ τὴν θεάν.

πρόσω πόρρω, μακράν, πάρα πέρα, πρὸς τὰ ἐμπρός· λόγον πρόσω 839 περισσότερον ἢ ὅσον δύναται τις νὰ παραστήσῃ διὰ λόγων. Πρβλ. κρείσσον ἢ λόγοισιν 836, μῦθων πέρα 900.

προτίθεμαι 1218 θέτω ἐνώπιόν μου· 1225 ὀρίζω ἐκ τῶν προτέρων, ἔχω τὴν πρόθεσιν, σκοπεύω.

πρότονοι οἱ, τὰ σχοινία τὰ ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ ἴστου πρὸς τὴν πρῶραν καὶ τὴν πρύμνην προτεινόμενα καὶ χρησιμεύοντα πρὸς στερέωσιν αὐτοῦ, « στάντζοι », « στράλια »· 1134 βλ. ἐκπετάννυμι.

προύργου 309 προσφόρως (διὰ τοὺς βοσκούς).

προυφείλω ὀφείλω ἀπὸ πρὶν· κἀμοὶ τι προυφείλει κακὸν 523 καὶ μαζί μου ἔχει κάποιον ἀνεξόφλητον παλαιὸν λογαριασμόν· ἡ Ἰφιγένεια λέγει κἀμοὶ, διότι καὶ ὁ Ὀρέστης εἶχεν εἶπει ὅτι ἡ Ἑλένη ἐπέστρεψε διὰ τὸ κακὸν ἐνὸς τῶν ἰδικῶν του, ἐννοῶν τὸν πατέρα του.

πρύμνηθεν ἀπὸ τὴν πρύμνην. Ἐν 1348 ὁ Ὀρέστης καὶ ὁ Πυλάδης ἐλεύθεροι, ἐνῶ πρότερον ἦσαν δεμένοι (ἐκ δεσμῶν), ἔσταντο ἐπὶ τῆς ἀκτῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου.

πρυμνήσιος ὁ ἀνήκων εἰς τὴν πρύμνην, « πρυμνιός »· κλίμακας ἦγον διὰ χειρῶν πρυμνησίας 1351 κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖράς των κλίμακα ἔφερον αὐτὴν πρὸς τὴν πρύμνην· τὸ πρυμνησίας προληπτικὸν ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον· τὰ πρυμνήσια τὰ παλαμάρια ἢ σχοινία, διὰ τῶν ὁποίων δένουν τὸ ἀγκυροβολῆσαν πλοῖον ἀπὸ τὴν πρύμνην εἰς τὴν ξηράν, « πρυμάτσες » : ἐν 1356 εἶχον μὲν λύσει τὰ πρυμνήσια, ἀλλὰ δὲν εἶχον ἀνασύρει ἀκόμη αὐτὰ εἰς τὸ πλοῖον.

πρωτόγονος 209 πρωτότοκος.

πτανός δωρ., ἀττ. πτηνός, πτερωτός.

πτυχὴ δίπλα· πτυχή δέλτου 760 πινακὶς ἐπιστολῆς (βλ. δέλτος)· πτυχαὶ 9 καὶ 1082 ἀνωμαλῖαι τοῦ ἐδάφους, κοιλάδες.

Πυθών - ὦνος ἡ, ἡ θέσις ὅπου οἱ Δελφοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ Δελφοί.

πυλωρός θυρωρός· ἡ πυλωρός (τοῦ ναοῦ) ἱέρεια· πρβλ. κληροῦχος.

πυρόομαι - οὔμαι ῥίπτομαι εἰς τὴν πυράν, καίομαι.

πυρρός ἀνημμένη δᾶς, λάμψις· ἐν 1216 φλόγες θεοῦ, δι' οὗ ἄπε-
λῶμαινον.

πῶμα ποτόν.

ῥανίς σταλαγματιά· αἵμακται ῥανίδες χερνίβων 645 φονικὸν (εἰς θανάτωσιν προορίζον) ῥάντισμα με ἡγιασμένον ὕδωρ.

ῥάπτω 681 σχεδιάζω, ἐξυφαίνω, μηχανορραφῶ.

ῥηγμὶν ἢ -ίς -ῖνος ἡ, ἀκτὴ.

ῥιπή (ῥίπτω) ῥίζιμον, ὁρμή· ποδῶν ῥιπή 885 πεζοπορία.

ῥόθιος ῥοχθῶν, πλαταγῶν· τὸ ῥόθιον κτύπημα τοῦ κύματος με τὴν κώπην καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ κρότος· δίκροτα ῥόθια εἰλατίνας κώπας 407 εἶναι τὰ καὶ ἀπὸ τὰς δύο πλευρὰς τοῦ πλοίου κροτοῦντα κτυπήματα τῆς ἐλατίνης κώπης (αἱ δοτ. ῥοθίοις καὶ αὔραις ὀργανικαί)· 426 (καὶ ἄλλ.) κύμα· σύντ. : ἐπὶ ῥοθίῳ Ἀμφιτρίτας.

σάλος ταραχώδης κίνησις· θαλασσοταραχή· 46 σεισμός.

σαφής 919 εἰλικρινής.

σέβω σέβομαι, τιμῶ· σέβω τὸν προκείμενον νόμον 1189 τηρῶ τὸ κρατοῦν ἔθιμον· σέβομαι 648 μακαρίζω· τὸ τύχας μάκαρος 647 γεν. τῆς αἰτίας.

σέθεν σοῦ· πρὸς σέθεν 365 καὶ 368 ποιητ. αἴτιον.

σέλας φῶς· σέλας λαμπάδων 1224 ἀνημμέναι λαμπάδες· νοητέον (κατὰ ζεῦγμα ἐκ τοῦ ἐκβαίνοντος 1222) ἐκφερόμενον.

σεμνός σεβαστός, ἱερός.

σεύομαι τίθεμαι εἰς ταχεῖαν κίνησιν, ὁρμῶ.

σημαίνω κάνω σῆμα, φανερώνω, ἀγγέλλω, ἐκθέτω, ἀναφέρω· ὑποδηλῶ νοερώς (1233)· 1203 σύντ. : τὸ σημαίνειν τόδε ἐστὶ σὸν ἰδικὸν σου ἔργον εἶναι νὰ δηλώσης (νὰ ὑποδείξης) τοῦτο· ἐν 1209 ἐκ τοῦ σημανεῖ (οὐχὶ ἐκ τοῦ πέμπω) τὸ πόλει· τὰς ἐκεῖθεν σημανῶν τύχας 1410 ἵνα ἀναγγείλω ἐκεῖθεν τὰ ἐκεῖ συμβάντα.

σήμαντρον σφραγίς· σημάντροισιν ἐσφραγισμένοι 1372 « σημάδε- μένοι », τραυματισμένοι.

σιγώμενον ἀπόρρητον.

σκηπτοῦχος ὁ κρατῶν τὸ σκῆπτρον. Ἡ Ἰφιγένεια, ὅταν μετέβαινεν εἰς τὴν Αὐλίδα, ἀφῆκε τὸν Ὀρέστην σκηπτοῦχον Ἄργει 235, βασιλό- πουλο προσωρισμένον νὰ κρατήσῃ τὸ σκῆπτρον τοῦ Ἀργούς.

σκήψις δικαιολογία· 122 σύντ. : οὐδείς μόχθος φέρει τοῖς νέοις σκήψιν (τοῦ μὴ μοχθεῖν, δηλ. τῆς ἀποφυγῆς τοῦ μόχθου).

σκόλοψ ὁ, πάσσαλος· σκόλοφι πήγνυμι 1430 ἀνασκολοπίζω.

σκοπέω - ὦ (καὶ σκοπέομαι-οὔμαι) ἐξετάζω, ἐρευνῶ, κατασκοπεύω.

σκότος ὁ, τὸ σκότος· 1025 βλ. ἐκσφίζω.

σκῦλα λάφυρα.

σόφισμα τέχνασμα, ἐπινόημα· σοφίσματα 380 « ζυπνάδες »· 1031 βλ. ἀνία.

σπάω - ὦ ἀνασπῶ, σύρω.

σπουδή βία· 1433 βλ. πρόκειμαι.

σταθμός 49 στῦλος, κίων.

στέγος τό, στέγη· οἴκων ὄντες ἐν ταῦτῳ στέγει 950 ἂν καὶ ἦσαν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην.

στείχω βαδίζω, πηγαίνω· στείχε καὶ σήμαινε σὺ 1211 λέγει ὁ Θόας εἰς ἓνα τῶν ἀκολούθων του.

στέλλω στήνω, διευθετῶ, εὐτρεπίζω, ἀποστέλλω, συνοδεύω, μεταφέρω· ἐστείλαμεν ναῦν ποντίαν (κατηγορ.) 70 κατηρθύναμεν τὸ πλοῖον διὰ μέσου τῆς θαλάσσης.

στενάζω· ἐστενάξας τοῦτο 550 σύστοιχ. ἀντικ.

στενόπορος ὁ ἔχων στενὸν πέρασμα· τοιοῦτον ἦτο τὸ μεταξὺ τῶν Συμπληγάδων πετρῶν 888.

στερομαι καὶ στερίσκομαι καὶ στεροῦμαι· στερεῖσα 474 μτχ. παθ. ἀορ. β'. ἐν 1058· ὑποκ. τοῦ στερηθῆναι τό με εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τοῦ τᾶμ' 1057· τὸ δὲ τᾶμ' ἐν ὑμῖν ἐστὶν ἡ τύχη μου ἐξαρτᾶται ἀπὸ σᾶς.

στερρός 206 τραχύς, σκληρός· βλ. λόχιος.

στεφανόω - ὦ 1499 βλ. Νίκη.

στίβος ὁ, (στείβω πατῶ) ὁδός· 67 σύντ.: ὄρα μὴ τις βροτῶν ἐστὶν ἐν στίβῳ.

στόλος 1135 τὸ ἐξέχον μέρος τῆς πύρας, ἔμβολον· βλ. ἐκπετάννυμι.

στόμιον στόμα, ἄνοιγμα, χαλινός (κυρίως : τὸ σιδηροῦν τεμάχιον τὸ τιθέμενον εἰς τὸ στόμα τοῦ ζώου)· ὥσθ' αἵματηρὰ στόμ' ἐπεμβαλεῖν ἐμοὶ 935 (ναί, τόσον) ὥστε μοῦ ἔβαλον χαλινόν, ποῦ μ' ἔκανε νὰ ματώνω.

στομώω - ὦ φιμώνω, φράττω· δειναῖς ἐχίδναις εἰς ἔμ' ἐστομωμένη 287 κατευθύνουσα ἐναντίον μου τὰς φοβερὰς ἐχίδνας, μὲ τὰς ὁποίας εἶναι ὥπλισμένη (περιπεφραγμένη).

Στρόφιος βασιλεὺς τῆς Φωκίδος, γαμβρός ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ Ἀγαμέμνονος.

στυγέω - ὤ μισῶ.

στύφλος σκληρός, τραχύς.

σύγγονος ὁ, ἡ, ἀδελφός, ἀδελφή.

συγκυναγός σύντροφος εἰς τὸ κυνήγιον.

συγκυρέω - ὤ συμπίπτω, συμβαίνω.

συγχωρέω - ὤ μέλλ. -σομαι (741), βαίνω πρὸς τὸ ἴδιον μέρος, συναντῶμαι, συγκρούομαι· ἐν 741 συμφωνῶ, παραδέχομαι· *δισσαί* (= δύο) *συγχωροῦσαι πέτραι ἀξείνου πόντον* 124 εἶναι αἱ Συμπληγάδες, αἱ ὅποῖαι κατὰ τὸν μῦθον ἔμειναν ἀκίνητοι ἀφ' ἧς διῆλθε διὰ μέσου αὐτῶν ἡ Ἀργώ· ὁ Εὐριπίδης μὲ ποιητικὴν ἐλευθερίαν τὰς φαντάζεται (ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ) εἰς τὸν Κιμμέριον Βόσπορον, ἐνῶ συνήθως τὰς ἐτοποθέτουν εἰς τὸν Θρακικὸν Βόσπορον.

συθείς μτχ. παθ. ἄορ. τοῦ *σεύομαι* τίθεμαι εἰς ταχεῖαν κίνησιν, ὀρῶ.

συλάω - ὤ κλέπτω, στερῶ· συντάσσεται μὲ δύο αἰτιατικάς.

συλλήπτωρ βοηθός, συνεργός.

συμβαίνει· *ἅπαντα συμβαίη καλῶς* 1055 «εἶθε ὅλα νὰ πάνε καλά»· Ὁ Ὁ. ἤρχισεν ἐκφράζων τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐπιχείρησις των θὰ ἐπιτύχῃ (τὰ δ' ἄλλα ἴσως...), ἀλλὰ διακόψας ἑαυτὸν ἐκφράζει τὸ αὐτὸ ὡς εὐχὴν.

συμβάλλω 55 ἐξηγῶ, κρίνω.

συμμοχθέω - ὤ συμμερίζομαι τοὺς μόχθους, τοὺς ἀγῶνας.

συμπλέω εἶμαι συνταξιδιώτης, ἀπλοῦς ἐπιβάτης.

συμφορὰ γεγονός, περίστασις· *ποία συμφορὰ*; 549 ὑπὸ τίνας περιστάσεις; ἀπὸ τί; *συμφοραὶ* 850 περιπέτεια.

σύναιμος ὁμαιμος (ὁ ἰδέ).

συναντάω - ὤ· *μὴ συναντῶεν φόνω*; 1210 διὰ νὰ μὴ συναντοῦν τοὺς φονεῖς; εὐκτική, διότι τὸ νόημα εἶναι κυρίως· ὁ ἄγγελος πρέπει νὰ δηλώσῃ εἰς τοὺς πολίτας ὅτι διετάχθη (παρωχ. χρόνος) ἡ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν παραμονή, διὰ νὰ μὴ κτλ.

συναποκάμνω ἀποκάμνω ὁμοῦ, συγχρόνως· 1371 βλ. *ξυνάπτω*.

συνάπτω ἐνώνω· ἐν 375 ἡ Ἰφ. οὐ συνῆψε στόμα *κασιγνήτη* (κυρ-στόματι *κασιγνήτης*) δὲν τὴν ἐφίλησεν· ἐν 59 ἐφαρμόζω, σχετίζω, ἀποδίδω.

συνδοκέω - ὤ φαίνομαι ὁμοίως εὐλογος· *συνδοκεῖ* (ἀπρόσ.) ὑπάρχει ἡ αὐτὴ γνώμη· σοὶ *συνδοκεῖν* *χρεῶν* 71 πρέπει νὰ συμφωνήσῃς μαζί μου.

συνδρομάς ἡ συντρέχουσα, συγχωροῦσα 124, συμπληττομένη πέ-
τραι συνδρομάδες 421 αἱ Συμπληγάδες.

συνεκπονέω - ᾧ συμπράττω, βοηθῶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν.

συνεκτραφεῖς τῷ Ὁρέστῃ εἶναι ὁ Πυλάδης (709), διότι ὁ Ὁρ-
ἀντεράφη ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Στροφίου, ἀποσταλεῖς εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς
'Ηλέκτρας μετὰ τὸν φόνον τοῦ πατρὸς των.

συνερείδω συσφίγγω· οἶδε χωροῦσι δίδυμοι συνερεισθέντες χέρας·
δεσμοῖς 456 νά, ἔρχονται οἱ δύο, ἔχοντες τὰς χεῖρας σφικτὰ συνδεδε-
μένας (ἐνν. ὀπίσω ἀπὸ τὴν ῥάχιν) μὲ δεσμά. Διεσώθησαν σαρκοφάγοι,
ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰκονίζεται ἡ σκηνὴ αὕτη : Σκύθης μὲ ἀσιατικὴν περι-
βολὴν ὀδηγεῖ τὸν Ὁρέστην καὶ τὸν Πυλάδην εἰς τὴν Ἰφιγένειαν, ἡ
ὁποία ἰσταμένη πλησίον τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος τοὺς παρατηρεῖ·
ἔχουσα συμπεπλεγμένας τὰς χεῖρας· ὅπισθεν τοῦ ἀγάλματος ἀνθρωπίνῃ
κεφαλῇ ἐμπεπηγμένη εἰς κλάδον πεύκης.

σύνοδος συναπάντημα· κῆναι σῆνοδοι θαλάσσης 392 εἶναι ὁ Βόσ-
πορος, ὅπου γίνεται ἡ σύνοδος τῶν ὑδάτων τοῦ Εὐξείνου καὶ τῆς Προ-
ποντίδος. Κατὰ τὸν μῦθον ὠνομάσθη Βόσπορος, διότι ἐπέρασεν ἐκεῖθεν
ἡ βοῦς (βοὸς πόρος), δηλ. ἡ κόρη τοῦ βασιλέως τοῦ Ἀργεῶν Ἰνάχου
'Ιώ, ἥτις μεταμορφωθείσα ὑπὸ τῆς ζηλοτύπου Ἥρας εἰς ἀγελάδα καὶ
ὑπὸ οἰστρου (βλ. λέξιν) ἐλαυνομένη περιεπλανᾶτο, μέχρις ὅτου εὔρε-
τὴν ἡσυχίαν τῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον.

συνομαίμων = ὁμαιμος (ὁ ἰδέ).

συντίθημι θέτω μαζί· συντίθημι εἰς ἐν 1016 συνδυάζω.

σύντροφος ὁ ὁμοῦ τραφεῖς. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 1119 βλ. δυσσαι-
μονία.

σφαγεῖον ἀγγεῖον εἰς ὃ ἔρρεε τὸ αἷμα τῶν σφαζομένων ζώων· ἐς
χέριβας τε καὶ σφαγεῖα 335 διὰ νὰ ῥαντισθοῦν μὲ ἡγιασμένον ὕδωρ
καὶ νὰ σφαγοῦν.

σφέ, αἶτ. τοῦ σφεῖς, αὐτούς, αὐτάς (παρὰ τοῖς τραγικοῖς καὶ ἐνικοῦ
ἀριθμοῦ).

σχέτλιος δυστυχής, ἄθλιος· σχέτλιοι πομπαὶ 651 « μαῦρο ταξίδι »
(ἐνν. τοῦ Πυλάδου).

σχῆμα 246 περιβολή.

τάμα ἐν 1195 ἔχει δύο σημασίας : α') τὰ ἱερατικά μου καθήκοντα
(οὕτως ἀντιλαμβάνεται αὐτὸ ὁ Θόας), β') τὸ σχέδιον τῆς φυγῆς μου.

τάνοντα τὰ ἐνόντα.

Ταντάλειος ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Τάνταλον καὶ (τὸ ἐπίθ. ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ *Τανταλίδης*) ὁ υἱὸς τοῦ Ταντάλου· πρβλ. *Ἀγαμεμνόνειος*, *Τυνδαρεΐα*.

Τάνταλος βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, πατὴρ τοῦ Πέλοπος. Κατὰ τὸν μῦθον καλέσας εἰς γεῦμα τοὺς θεοὺς παρέθεσεν εἰς αὐτοὺς φαγητὸν παρασκευασθὲν ἀπὸ τῆς σάρκας τοῦ υἱοῦ του, τὸν ὅποιον εἶχε σφάζει. Ἄλλ' οἱ θεοὶ (πλὴν τῆς Δήμητρος) τὸ ἀντελήφθησαν καὶ τὸν μὲν Πέλοπα ἐπανάφεραν εἰς τὴν ζωὴν, τὸν δὲ Τ. κατεκρήμισαν εἰς τὸν Τάρταρον· τὰ *Ταντάλου* θεοῖσιν ἐστιάματα 387 τὸ ὑπὸ τοῦ Τ. εἰς τοὺς θεοὺς παρατεθὲν γεῦμα· τὸ ἐστιάματα ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἡσθῆραι βορᾶ παιδὸς (388), ὑποκείμενον δὲ τοῦ ἡσθῆραι ἐννοεῖται τὸ θεοῦς.

τάπιχώρια 280 τὰ ἐπιχώρια, τὰ θυσιαζόμενα κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου.

παραγμός σύγχυσις.

ταρβέω - ὦ φοβοῦμαι.

ταρσὸς τὸ πλατὺ μέρος τῆς κώπης καὶ αὐτὴ ἡ κώπη· 1346 βλ. *πίτυλος*.

τάσσομαι· ποῦ πόνον τετάσσεται ἡμῖν ; 1064 εἰς ποῖον σημεῖον τοῦ ἀγῶνος θὰ τὸν τοποθετήσωμεν ; τί ἔργον θὰ τοῦ ἀναθέσωμεν ;

Ταυρικὴ (*χθὼν*) ἡ χώρα τῶν Ταύρων.

Ταῦροι λαὸς σκυθικὸς κατοικῶν τὴν Ταυρικὴν χερσόνησον, τὴν σημερινὴν Κριμαίαν.

Ταυροπόλος ἐπωνύμιον τῆς Ἀρτέμιδος. Πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς ἐτελοῦντο εἰς τὰς Ἀραφηνίδας Ἀλάς τῆς Ἀττικῆς τὰ *Ταυροπόλια*. Ὁ Εὐρ. νομίζει (1454) ὅτι τὸ *Ταυροπόλος* παράγεται ἐκ τῶν λέξεων *Ταυρικὴ* καὶ (*περὶ*) *πολῶ*· ἡ ἐτυμολογία αὕτη δὲν εἶναι βεβαίως δυνατὸν νὰ εἶναι ὀρθή, ἀλλὰ καὶ σήμερον δὲν εἶναι ἀσφαλῶς γνωστὸν πόθεν παρήχθη ἡ λέξις· (ἀρχικῶς ἐσήμαινεν ἴσως : ἡ ὀχουμένη ἐπὶ ὀχλήματος συρομένου ὑπὸ ταύρων ἢ ἡ θηρεύουσα ταύρους ἢ ἡ προκαλοῦσα ταυρομαχίας).

τάφ' 540 τὰ ἀπό.

τέγγω βρέχω.

τεκνόομαι - οὔμαι τίκτω· βλ. *Χθών*.

τέκος τό, τέκνον.

τεκταίνομαι 951 μηχανεύομαι, τεχνήντως καθιστῶ.

τελευταῖα δωρ., ἄττ. *τελευτή*, τέλος· ἃ δ' ἐπ' αὐτοῖσι *τελευταί* τίς (ἐνν. ἔσται) ; 873 ἔπειτα δὲ ἀπ' αὐτὰ ποῖον θὰ εἶναι τὸ τέλος ;

τέρψις : ἐς *τέρψιν* εἶμι 797 θὰ ἀπολαύσω τῆς *τέρψεως*.

τεῦχος τό, ἀγγεῖον.

τέχνη 53 ἔργον, ἀξίωμα· *τιμῶ* τήνδε *τέχνην* ξενοκτόνον ἀσκῶ αὐτὸ τὸ ἔργον μου, τὸ ὁποῖον συνίσταται εἰς τὸ νὰ θυσιάξω τοὺς ξένους (κυρ. νὰ ἐκτελῶ τὰ προκαταρκτικὰ τῆς θυσίας)· *τέχναι* 24 δόλοι, τεχνάσματα· Ὀδυσσεὺς *τέχναι*, διότι τοῦ Ὀδ. ἐπινόησις ἦτο νὰ καλέσουν τὴν Ἴφ. εἰς τὴν Αὐλίδα ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι θὰ τὴν ἐνύμφευν μὲ τὸν Ἀχιλλέα, ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ τὴν θυσιάσουν· *τέχνην* θέμενος 712 δόλω χρησάμενος.

τέχνημα 1355 *τέχνασμα*.

τηλόσε μακράν.

τηλύγετος ὁ εὐρισκόμενος πολὺ μακράν τῆς πατρίδος του.

τημελέω - ὦ φροντίζω· (παρ' ἡμῖν σύνηθες τὸ ἀτημέλητος).

τίθημι : *τίθημι* ἔχρος ποδὸς 752 *πατῶ* τὸ πόδι μου· *τίθεμαι* παρ' οὐδέν 732 *παραμελῶ*· εὖ *τίθεμαι* τὸ ἔμμαντοῦ 1003 *τακτοποιῶ* τὴν ὑπόθεσιν μου· σύντ. : σὺ *τύχοις* ἂν νόστου θέμενος τὸ *σαντοῦ* εὖ.

τιμή : *τιμὰς* ἔχω 748 ἔχω τὸ ἀξίωμα (τῆς ἱερείας).

τιμωρέω - ὦ (μετὰ δοτ.) *βοηθῶ*, ἱκανοποιῶ· *τιμωρέομαι* - οὔμαι (μετ' αἰτιατ.) *τιμωρῶ*, ἐκδικουῦμαι.

τίνω πληρώνω· *δίκα*ς *τίνω* 339 *τιμωροῦμαι*· *τίνομαι* (ἀόρ. ἐτεισάμην 78) λαμβάνω ἐκδίκησιν.

τλάμων δωρ., ἄττ. *τλήμων*, τάλας, δυστυχής.

τλήσομαι μέλλ. ῥήματος μὴ ἀπαντῶντος ἐν τῷ ἐνεστώτι, ἀόρ. ἔτλην, *παρακείμ.* *τέτληκα*· τὰ δεινὰ *τλήσεται* 617 θὰ κάμῃ αὐτὸ τὸ φοβερὸν τόλμημα.

τόκος τοκετός· *τόκοις* βαρύνεται 1228 εἶναι ἔγκυος.

τριγλυφος ἐπίθ. ὁ ἔχων τρεῖς γλυφάς· ὡς οὐσιαστ. ἡ *τριγλυφος* καὶ τὸ *τριγλυφον* μάρμαρον ἔχον γλυφὰς παραλλήλους καὶ τιθέμενον ὑπὲρ τὸ ἐπιστύλιον τῶν δωρικοῦ ρυθμοῦ ναῶν· μετὰξὺ τῶν *τριγλύφων*, αἵτινες κατὰ τοὺς παλαιστάτους χρόνους ἦσαν τὰ ἄκρα τῶν δοκῶν, ἔμενον κενά, ὅπαί· ἀργότερον ἐκαλύφθησαν διὰ πλακῶν, αἵτινες ἐκλήθησαν *μετόπαι*.

τροχήλατος ὁ ἐπὶ τροχῶν ἐλαυνόμενος· *μανία* *τροχήλατος* 82 ἀναγκάζουσα τὸν ὑπ' αὐτῆς κατεχόμενον νὰ τρέχῃ ταχέως.

τυγχάνω 1321 ἐπιτυγχάνω· βλ. θαῦμα.

Τυνδαρεία ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸν Τυνδάρεων καὶ (τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ πατρωνυμικοῦ *Τυνδαρίς*) ἡ κόρη τοῦ Τυνδάρεω· ἐν 5 ἡ Κλυταιμήστρα· πρβλ. Ἀγαμεμνόνειος, Ταντάλειος.

τύχη: τὰς τύχας τίς οἶδ' ὅτω τοιαῖδ' ἔσονται; 475 τίς οἶδεν ὦτιναι αἱ τύχαι ἔσονται τοιαῖδε; τὸ τὰς τύχας κατὰ πρόληψιν· ὁδὸς τῇ τύχῃ 501 ἀπόδωσέ το εἰς τὴν τύχην· μία τύχη ἔχει 1065 μία τύχη ἀναμένει· ποίας τύχας; 1209 τί πράγματα;

ὕβριζω κάνω κατάχρησιν τῆς δυνάμεώς μου, παρεκτρέπομαι· οὗ που νοσοῦντας ὕβρισεν δόμους; 930 δὲν πιστεύω νὰ παρεξεστράπη εἰς αὐθαιρεσίας ἐναντίον τοῦ εἰς κακὴν κατάστασιν εὐρισκομένου οἴκου.

ὕδραίνω βρέχω, χύνω, βαντίζω. Διὰ τὸ ὅλον χωρίον 159 κ.ε. βλ. κρατήρ.

ὕλοφορβός ὁ εἰς τὰ δάση βόσκων.

ὕμέναιος τραγούδι τοῦ γάμου.

ὕπείκω ὑποχωρῶ, φεύγω· τὸ νῦν ὑπέικον 327 τὸ τμήμα (τῶν βοσκῶν), τὸ ὁποῖον εἶχε πρότερον ἀποσυρθῇ.

ὕποπτεύω 1036 μαντεύω.

φάος φῶς· βλέπω φάος 674, ὁρῶ φάος 564 ζῶ· πρβλ. 608.

φάραγξ χάσμα, ῥήγμα.

φᾶρος τό, ὕφασμα· καλύπτρα· 1150 βλ. γένυς.

φάσγανον ξίφος· βάλλω φ. 785 καταφέρω, ἐμπήγω.

φάσματα 42 ὄνειρα. Οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον ὅτι ἡ ἔκθεσις (ἀφήγησις) τῶν ὁνείρων των εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὸν καθαρὸν ἀέρα ἦτο ἀποτροπή (ἄκος) τοῦ ἐξ αὐτῶν ἐνδεχομένου κινδύνου. Ὁ Εὐρ. χρησιμοποιοῖ τὸ ἔθιμον τοῦτο, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἐξοδὸν τῆς Ἰφ. ἐκ τοῦ ναοῦ.

φαῦλον τό, φαυλότης, κακοῦργα ἐνστικτα· ἐς τὴν θεὰν τὸ φαῦλον ἀναφέρω 390 εἰς τὴν θεὰν προσάπτω κακοῦργα ἐνστικτα.

φαῦλος 305 ἀνίκανος.

φέρομαι προσπαθῶ νὰ ἀποκτήσω· φέρομαι βάρος ὄλβου 416 κυνηγῶ τὰ μεγάλα πλοῦτη.

φεύγω 512 εἶμαι φυγᾶς (βλ. ἐκών)· 1004 ἀποφεύγω, παραιτοῦμαι ἐκ φόβου· σύντ.: οὐ μὴν φεύγω γέ τι (οὐδόλως παραιτοῦμαι τοῦ τολμήματος), οὐδ' εἰ χρεῶν με θανεῖν σώσασάν σε.

φθάνω προφθάνω, προλαμβάνω· ἔφθης μὲ μικρὸν 669 «ἀπὸ λίγο

μ' ἐπρόλαβες », « αὐτὸ θὰ ἔλεγα κι' ἐγὼ τώρα »· φθάσας λέγεις 669
προλαβὼν λέγεις.

φθονέω-ῶ ἀποκρύπτω ἐκ φθόνου· τί φθονεῖς τοῦτο; 503 τί σέ πει-
ράζει τὸ νὰ πῆς ;

φιλοικτίρμων ψυχοπονετικός.

φιλόπλουτος 411 βλ. αὔξω.

φιλότης φιλία· (ἔσμεν ἀδελφῶ) φιλότητί γε εἴμεθα ἀδελφοὶ κατὰ
τὴν φιλίαν, ἀδελφικοὶ φίλοι.

φιλόφρων φίλα φρονῶν, φιλικῶς διακείμενος.

φίλτρον μέσον διεγείρον τὴν ἀγάπην, θέλητρον· **φίλτρον** τι 1182
κάτι εὐχάριστον.

Φινειδῆς ἀπόγονος τοῦ Φινέως, βασιλέως τοῦ Σαλμυδησσοῦ τῆς
Θράκης· αἱ ἀκταὶ τῶν Φινειδῶν 442 ἐξετείνοντο παρὰ τὸν Εὐξείνιον ἀπὸ
τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου μέχρι τῆς Θυριάδος ἄκρας (σήμερον Νιάδα)
καὶ ἦσαν ἄνθρωποι, ποτὲ δὲν ἡσύχαζον ἀπὸ τὴν τρικυμίαν.

φόβος 1037 βλ. ὄσιος.

φόνος 1230 μίσμα ἐκ φόνου.

φράζω 1267 ἀποκαλύπτω· βλ. ὄνοφερός.

φροιμιιάζομαι προοιμιιάζομαι, λέγω τὸ προίμιον· τί φροιμιιάζῃ νε-
οχμῶν ; 1162 τί δυσάρεστα νέα προμηνύει τὸ προοίμιόν σου ;

φρονέω - ῶ· φρονῶ εὖ 353 εἶμαι εὐνοϊκὰ διατεθειμένος, συμπαθῶ.
βλ. δυστυχής· φρονῶ μέγα 503 μεγαλοφρονῶ, εἶμαι ἀλαζών.

φροντιστέον δεῖ φροντίζειν· 467 σύντ. : φροντιστέον μοι πρῶτον ὥς
τὰ τῆς θεοῦ ἔχῃ καλῶς ὅπως τὰ τῆς λατρείας τῆς θ. ἐκτελῶνται καλῶς.

φροῦδος (πρὸ ὁδοῦ) ὁ ἀπελθὼν καὶ ἄφαντος γενόμενος· **βεβᾶσι**
φροῦδοι 1289 « ἔφυγαν καὶ πᾶνε »· φροῦδος συθεῖς 1294 ἔφυγε βιαστικά.

φῶς : ὁρῶ φῶς 608 ζῶ· πρβλ. 564 καὶ 674.

φωσφόρος δηλ. φῶς (πυρσὸν) κρατοῦσα, θεὰ εἶναι ἡ Ἄρτεμις
ὥς προσωποποιήσις τῆς σελήνης.

χαλάω - ῶ χαλαρώνω· χαλῶ κλῆθρα 1304 ἀνοίγω τὴν θύραν.

χάρις : χαλῶ χάριν 14 χαρίζομαι, προξενῶ εὐχαρίστησιν· τίθεμαι
χάριν 602 καταθέτω εὐεργεσίαν, διὰ νὰ δύναμαι νὰ εἰσπράξω εὐγνωμο-
σύνην· χάριν ἐμὴν 1444 πρὸς χάριν μου· 631 βλ. λείπω.

χείρ : ἐς χεῖρας ἦλθε 941 ἔλαβε τὴν λύσιν τοῦ διὰ τῶν χειρῶν μου,
« δόθηκε νὰ τὸ λύσω ἐγώ ».

χειρόομαι - οὔμαι κάνω υποχείριον, κυριεύω.

χερνίπτομαι ραντίζω με ήγιασμένον ὕδωρ.

χέρνιψ ή, ὕδωρ διὰ νίψιμον τῶν χειρῶν· συχνόν ἐν τῷ πληθ. *χέρνιβες* ήγιασμένον ὕδωρ, άγνισμός δι' ήγιασμένου ὕδατος· 643 βλ. *δρανίς*.

χθόνιος ό άνήκων εις την χθόνα, την γῆν· *μαντεῖον Χθόνιον* 1247 *μαντεῖον τῆς Χθονός, τῆς Γαίας*.

χθών - χθονός ή, γῆ.

Χθών ή γῆ ως θεά, ή Γῆ, ή Γαῖα· *νύχια Χθών ἐτεκνώσατο φάσματ' όνειρων* (άρσ.) 1263 ή Χθών ἐγέννησε τὰς νυκτερινὰς όπτασίας τῶν όνειρων, δηλ. συνέστησε τήν όνειρομαντεῖαν, ἔδρυσεν όνειρομαντεῖον, Ἡ Χθών ἔπραξε τοῦτο, ἵνα άνταγωνισθῇ τό μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος. Οἱ προσερχόμενοι εις τὰ όνειρομαντεῖα κατεκλίνοντο εις σκοτεινὰ ὑπόγεια καί από τὰς μυστηριώδεις φωνάς, τὰς όποίας ήκουον, συνήγον συμπεράσματα περὶ τοῦ μέλλοντος, ή ἐμφανιζόμενος εις αὐτούς, ἐνῶ ἐκοιμῶντο, ό θεός ἐδίδε τόν χρησμόν.

χιλιοναύτας δωρ., άττ. *χιλιοναύτης*, ό συγκεῖμενος ἐκ χιλίων νεῶν (λέγεται καί *χιλιόναυς*)· *κλεινὰ κόπτα χιλιοναύτας μυριοτευχῆς* 141 *ἐνδοξος στόλος χιλίων νεῶν καί φέρων μυρίους ἐνόπλους*.

χοαί προσφορά ὕγρων (συνήθως μέλιτος, οἶνου, ὕδατος) πρὸς νεκρούς. Ἐν 61 ή Ἰφιγένεια εὕρισκομένη ἐν Ταύροις (*παροῦσα*) προσφέρει χοάς πρὸς τιμὴν τοῦ ἀδελφοῦ μάχρὰν κειμένου (*ἀπόντι*).

χοήρης ό χρησιμεύων εις τήν έορτήν τῶν Χοῶν· *χοῆρες άγγος Παλλάδος τιμᾶν λεῶν* 960 *ὅτι δηλ. ό λαός τῆς Παλλάδος τελεῖ « τήν έορτήν τοῦ χοήρους άγγους »*, δηλ. τήν έορτήν, καθ' ήν ἕκαστος Ἀθηναῖος ἔχει ἐνώπιόν του άγγεῖον περιέχον ἕνα χοῦν άκράτου οἶνου καί πίνει ἐξ αὐτοῦ. Ἡ έορτή αὕτη, οἱ Χόες, ήτο ή δευτέρα ήμέρα τῶν Ἀνθεστηρίων, Διονυσιακῆς έορτῆς, ήτις ἐτελεῖτο κατὰ τὸν μῆνα Ἀνθεστηριῶνα (κατὰ τὰς άρχάς τῆς άνοιξέως) καί διήρκει ἐπὶ τρεῖς ήμέρας· κατὰ τήν δευτέραν ταύτην ήμέραν ό λαός συνηθροίζετο εις χῶρον ἱερὸν τοῦ Διονύσου καί, άφοῦ ἔτρωγον, ἐγένετο άγών οἰνοποσίας· ό πρῶτος κενώσας τό χοῆρες άγγος (*χοῦς* = 3,28 λίτραι, 1 όκ. καί 64 δράμια) ἐλάμβανεν ὡς βραβεῖον άσκὸν οἶνου. Κατὰ τήν πρώτην ήμέραν τῶν Ἀνθεστηρίων, τήν *Πιθοιρίαν*, ήνοιγον πίθους νέου οἶνου, κατὰ δὲ τήν τρίτην, τοὺς *Χύτρους*, προσέφερον εις τὸν Διόνυσον καί τὸν Χθόνιον Ἑρμῆν σπόρους καί άνθη από άγγεῖα, τὰ όποῖα ἐλέγοντο *χύτροι*. Ὁ περὶ τῆς φιλοξενίας τοῦ Ὁρέστου μῦθος εἶναι αἰτιολογικός, ἐπενοήθη δηλ. πρὸς έρμηνείαν τοῦ ἐθίμου.

χόρτος τόπος περιφραγμένος, περίβολος, κήπος (λατ. hortus)·
Εὐρώπῃ χόρτων ἐδδένδρων 134 ἡ ἔχουσα κήπους με ὥραϊα δένδρα·
 ἡ γεν. ἀντὶ ἐπιθέτου.

χραίνω μολύνω.

χρεῶν τό, ἡ ἀνάγκη, τὸ μοιραῖον. Πρὸς τὸν στίχον 1486 (τὸ *χρεῶν*
σοῦ τε καὶ θεῶν κρατεῖ) πρβλ. τὸ τοῦ Σιμωνίδου : ἀνάγκη δ' οὐδὲ θεοὶ
 μάχονται.

χρήζω ἔχω χρεῖαν, ἐπιθυμῶ, ἐπιζητῶ.

χρήματα 756 ἀποσκευαί, φορτίον.

χρήσας 78 χρησιμοδοτήσας, με τὸν χρησμὸν ποῦ μοῦ ἔδωσες, μτχ.
 ἀόρ. τοῦ *χράω*.

χρηστήριον (βλ. προηγουμένην λέξιν) μαντεῖον.

χρονίζω χρονοτριβῶ, ἀργοπορῶ.

χρόνος : *χρόνω* 1336 ἔπειτα ἀπὸ πολλήν ὥραν.

χρυσήρης χρυσοστόλιστος.

χῦμιν καὶ ὑμῖν (καῶσις)· 1299 βλ. *μέτεστι*.

χωρέω - ὦ προχωρῶ· ἐχώρει στόμια 1392 προυχώρει πρὸς τὴν ἔξο-
 δον τοῦ λιμένος.

χωρίζω : *τούτου χωρισθεῖς(α)* 1002 ἐὰν χωρισθῶ ἀπὸ αὐτὸ (τὸ
 ἄγαλμα), δηλ. ἐὰν μόνον τοῦ ἀγάλματος ἡ μεταφορὰ εἰς τὸ πλοῦον
 κατορθωθῇ.

χῶσον 702 προστακτ. ἀόρ. τοῦ *χόω* χέω εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, συσσω-
 ρεύω, σχηματίζω ὑψωμα (τύμβον) διὰ συσσωρεύσεως χώματος.

ψεύδομαι 711 ἀπατῶ.

ψῆφος 945 καὶ 969 δικαστήριον (μετων.)· *οσία ψῆφος* 945 ἱερὸν
 δικαστήριον. Πρόκειται περὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὅστις ἰδρύθη κατὰ
 τὴν παράδοσιν Ἀρεῖ, διὰ τὸν Ἀρ. διὰ τὰ δικασθῇ ὁ Ἀρ., ὅταν ἐφόνευσε
 τὸν υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος Ἀλιρρόθιον· τοῦτο εἶναι τὸ *χερῶν μίασμα*
 946 φονικὸν μίασμα. Ἡ ὁρθὴ ἐτυμολογία τῆς λ. Ἀρείος εἶναι ἐκ τοῦ
 Ἀραι (Εὐμενίδες), ὧν ὑπῆρχεν ἱερὸν (ἄντρον) ὑπὸ τὸν βράχον.

ψόγος 686 κακογλωσσίᾳ.

ψόφος θόρυβος, κτύπος, ῥῆχος.

ψυχορραγῆς ψυχορραγῶν, ψυχομαχῶν.

ᾠδῖς - ἴνος ἡ, συνήθως εἰς τὸν πληθ. *ᾠδῖνες* πόνοι τοῦ τοκετοῦ. Ἐν

1102 *φίλη* ὠδὶς τῆς Λητοῦς, δηλ. γλυκεῖαι ἀναμνήσεις τῆς ὥρας τοῦ τοκετοῦ της, εἶναι τὸ περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐγένεν ὁ τοκετός : ὁ Κύνθος, ὁ φοῖνιξ, ἡ δάφνη, ὁ θαλλὸς τῆς ἐλαίας· κατὰ ταῦτα τὸ ὠδῖνα εἶναι παράθεσις εἰς τὰς προηγουμένης αἰτιατικὰς.

ὦ ἦ ἔ σύ, ἔ σεῖς.

ὠκύπομπος καὶ **ὠκυπομπός** (1137, 1427) ταχύς.

ὠλένη πῆχυς τῆς χειρός· 966 *χείρ' ὠλέναι ἄκραι* 283 τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν.

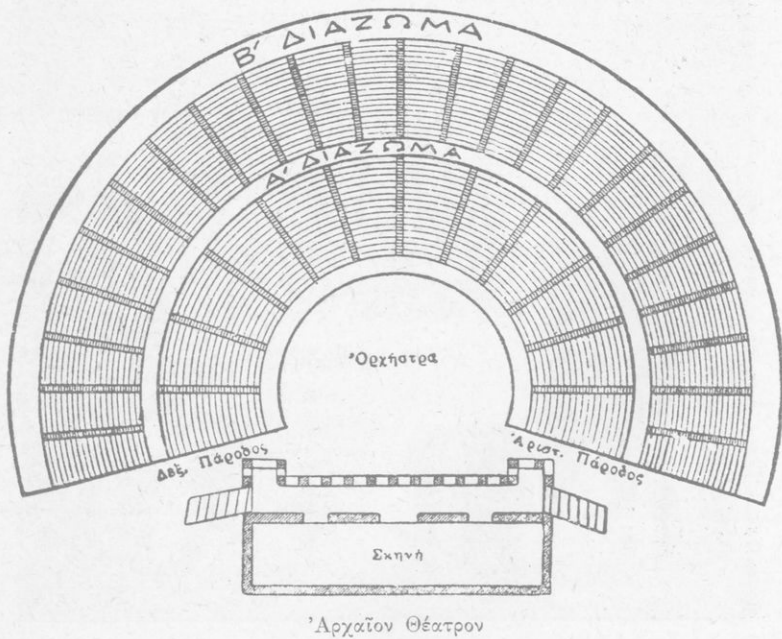
ὥς 1179 χρον. σύνδ. (μόλις)· 144, 480 αἰτιολ. (διότι)· 609 ἐπιφ. ὥς εὖ 533, 540 τὶ ὠραῖα, πόσον καλὰ· ὥς ἦσθον καλῶς 1180 ἀφοῦ τόσον ὠραῖα τὸ ἀντελήφθης· ὥς εἰκότως σε πᾶσα θαυμάζει πόλις 1214 πόσον δίκαιον ἔχουν ὅλοι οἱ πολῖται πού σέ θαυμάζουν.

ὠσαῖατο 326 = ὤσαιτο (εὐκτ. μέσ. ἀορ., γ' πληθ., τοῦ ὠθῶ).

ὠφελον ἀορ. β' τοῦ ὀφείλω ἐν χρήσει ἐπὶ εὐχῆς μὴ ἐκπληρουμένης· ὥς μήποτ' ὠφελόν γε (ἐνν. εἰδέναι) 518 μακάρι νὰ μὴν τὴν ἐγνώριζα ποτέ· τὸ ἰδὼν (μὴδ' ἰδὼν ὄναρ) ἐκ τοῦ ἐννοουμένου εἰδέναι.

Ὁ Ὀρέστης καὶ ὁ Πυλάδης εἰς τὴν χώραν τῶν Ταύρων
(Τοιχογραφία Πομπηίας)

ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ

Α. Εισαγωγή . . . , Σελ. 3

Β. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΑΥΛΙΔΙ

1. Κείμενον	»	31
2. Έρμηνευτικά σημειώσεις	»	87

Γ. ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ Η ΕΝ ΤΑΥΡΟΙΣ

1. Κείμενον	»	171
2. Έρμηνευτικά σημειώσεις	»	221

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιοσῆμον, εἰς ἀπόδει-
ξιν τῆς γνησιότητος αὐτοῦ.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον.
Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ
ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108)

ΕΚΔΟΣΙΣ Γ' / Γ', 1961 (VII) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 20.000 — ΣΥΜΒΑΣΙΣ 1041 / 20.4.61

Ἐκτέπωσις — Βιβλιοδεσία Α / ΦΩΝ Γ. ΡΟΔΗ — Κεραμικοῦ 40

